

ดร. ปรีดี พนมยงค์

กัณฑ์การปฏิวัติ

ดร. ปรีติ พนมยงค์ กับ การปฏิวัติ

โดย

TULIB

3 1379 00741101 1

ไสว สุทธิพิทักษ์ ธ.บ., ศ.ม.

อดีต ส.ส. นครศรีธรรมราช
และ เลขานุการนายถรณ์มนตรี

ส่งมอบลิขสิทธิ์

“นิมิตของประเทศไทยสมัยใหม่”

สิทธิธรรมนกร

สำนักพิมพ์

จ. เรวณงมิ.ย. 2561

อภิรักษ์นันทนาการ

จาก *หนังสือ 21 ต.ค. 2562*
.....

71

DS

570.6

24689

20.5

“ข้าพเจ้าใคร่จะขอถือโอกาสทักเตือนสมาชิกทั้งหลาย
ว่า ความประสงค์สำคัญของข้าพเจ้าในการที่ให้มีรัฐธรรมนูญ
ก็เพื่อให้ราษฎรมีสติช้ออกเสียงแสดงความประสงค์และทราบ
เรื่องนโยบายของรัฐบาลโดยเลือกผู้แทนเข้าประชุมในสภา
ผู้แทนราษฎร

เมื่อมีรัฐธรรมนูญแล้วดังนี้ วิชาการดำเนินการใดๆ ทาง
การเมือง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลก็ควรจะเป็นไป
ตามที่ได้กำหนดไว้ชัดในรัฐธรรมนูญ จึงจะสมความปรารถนา
อันดีของข้าพเจ้า

ประชาธิปไตย ป.ร.”

(พระราชหัตถ์เลขา ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๔๗๖ ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร)

โดยสิทธิแห่งมนุษยชนและราษฎรไทยคนหนึ่ง

คือ

นายปรีดี พนมยงค์

แต่

ด้วยคุณความดีและเพื่อกักต้อราชบัลลังก์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็น

อำมาตย์ตรี หลวงประดิษฐมนูธรรม

แต่

นักศึกษากฎหมาย การเมือง การเศรษฐกิจ และราษฎร

ที่นิยมเรียกท่านว่า

อาจารย์

REVOLUTION

"This country, with its institutions, belongs to the people who inhabit it. Whenever they shall grow weary of existing government they can exercise their constitutional right of amending it, or their revolutionary right to dismember or overthrow it.

Lincoln"

(INAUGURAL ADDRESS 1861)

การปฏิวัติ

“ประเทศนี้, กับทั้งสถาบันทั้งปวงของประเทศ, เป็นของราษฎร ผู้ซึ่งครอบครองอยู่ เมื่อใดราษฎรรู้สึกไม่ไว้วางใจรัฐบาลที่บริหารอยู่ เมื่อนั้นราษฎรย่อมใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญ ทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือใช้สิทธิแห่งการปฏิวัติ เพื่อปลด หรือขับไล่รัฐบาลนั้นเสียได้

ลินคอล์น”

(จากทำปราศรัยในวันเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี ปี พ.ศ. 2404)

ในครุข Docteur en Droit แห่งมหาวิทยาลัยกรุงปารีส

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ก

ความเบื้องต้น

ฉ

บทพิเศษ

ดร. ปรีดี พนมยงค์—จากห้องนำด้อมมหาวิทยาลัย
 ดยกรุงปาร์ดี—อาจารย์โรงเรียนกฎหมาย—
 คณะกรรมการราษฎร—รัฐมนตรีลอย—รัฐ
 มন্ত্রীว่าการกระทรวงมหาดไทย—รัฐมนตรี
 ว่าการกระทรวงการต่างประเทศ—รัฐมนตรี
 ว่าการ กระทรวงการคลัง—ผู้สำเร็จราชการ
 แทนพระองค์—หัวหน้าใหญ่ขบฉนเสวีไทย—
 และ ผู้ประดำนัการมหาวิทยาลัยวิชาธรรม
 ศาสตร์และการเมือง นายกรัฐมนตรี

1

บทที่ 1

สาเหตุแห่งการปฏิวัติ

ตอนที่ 1 วิวัฒนาการทางการเมืองและการ

เศรษฐกิจ

19

	ตอนที่ ๒ การเศรษฐกิจภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช	39
	ตอนที่ ๓ คำศัพท์ภาพของรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราช	55
	ตอนที่ ๔ การปฏิวัติ	70
บทที่ ๒	เริ่มระบอบประชาธิปไตย	
	ตอนที่ ๑ ประเทศไทยจ.ไปทางไหน	95
	ตอนที่ ๒ ทำตามคำปฏิญาณ	104
	ตอนที่ ๓ ทำตามคำปฏิญาณให้สมบูรณ์	114
บทที่ ๓	ทางสู่ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์	
	ตอนที่ ๑ เค้าวโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ	185
	ตอนที่ ๒ เค้าวางพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกันความสมบูรณ์ของราษฎร	196
	ตอนที่ ๓ เค้าวางพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบการเศรษฐกิจ	204
	ตอนที่ ๔ การพิจารณาเค้าวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ	211

บทที่ 4	ได้อ่านาจอชนางเก่า	
	ตอนที่ 1 ตระเมิดรัฐธรรมนุญ-ทหารคุมธำ	247
	ตอนที่ 2 ตระเมิดรัฐธรรมนุญ-บีตธำ	255
	ตอนที่ 3 ดากอนธำยาม	127
บทที่ 5	การต่อสู้เพื่ออุดมคติ	
	ตอนที่ 1 เข้มหมุ่นกดับ	285
	ตอนที่ 2 ในต่างประเทศ	303
	ตอนที่ 3 กดับสู้บัคคิม	319
	ตอนที่ 4 รัฐมนตรีถอย	329
บทที่ 6	ข้อกล่าวหาเรื่องคอมมิวนิสต์	
	ตอนที่ 1 ญัตติเสนอให้มีการสอบสวน	315
	ตอนที่ 2 การสอบสวน	352
	ตอนที่ 3 ผลการสอบสวน	488
บทที่ 7	วิธีการเศรษฐกิจและสังคมในประเทศอื่น ๆ	
	ในประเทศรัสเซีย	447
	ในประเทศอังกฤษ	448
	ในประเทศสหรัฐอเมริกา	449

1 ทที่ 8	การทำงานให้ชาติตามอุดมคติ	
	ตอนที่ 1 รัฐมนตรีมหาดไทย-ดุดอกเบย เงินกู้	465
	ตอนที่ 2 รัฐมนตรีต่างประเทศ	485
	ตอนที่ 3 รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง	500
	ตอนที่ 4 ประมวณรัชฎากร	511
	ตอนที่ 5 ภาษทางอ้อมและรายได้อื่น ๆ	522
	ตอนที่ 6 ตำร่างเด็ถัยรภาพเงินตราไทย	530
	ตอนที่ 7 ธนาคารชาติไทย	544
บทที่ 9	ผู้ดำเว็จราชการแทนพระองค์	
	การกอบกู้เอกราชและอธิปไตยของชาติ	553
บทที่ 10	รัฐบรรษาคูได้	
	ตอนที่ 1 ทศพิเศษของประเทศไทย	601
	ตอนที่ 2 ขอดีนอเรืองเชอนชยนาท	617
บทส่งท้าย		632

ขออุทิศ

แด่

เชษฐบุรุษ “ชาติเสือต้องไว้ลาย ชาติชายต้องไว้ชื่อ”

คือ

พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

(พจน์ พหลโยธิน)

ผู้ซึ่งได้ต่อสู้ และ เทอดทูลไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย
ตลอดชีวิตของท่าน

คำนำ

หนังสือเรื่อง “ดร. ปรีดี พนมยงค์กับการปฏิวัติ” ซึ่ง
อยู่ในมือของท่านฉบับนี้ เดิมจะปรากฏในชื่อ “การปฏิวัติของ
ดร. ปรีดี พนมยงค์” แต่เนื่องด้วยชื่อแรกได้ของรับเอาพฤติการณ์
และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไว้ได้ทั้งหมด จึงได้ถือเอาเป็นชื่อหนังสือเล่มนี้
ชื่อที่แท้จริงและพฤติกรรมเหล่านั้นคืออะไร ก็คือ เรื่องทั้งหมด
ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือนี้ ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นชีวประวัติของดร. ปรีดี
พนมยงค์ ซึ่งนอกจากกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เบบรองเฉพาะตัวแล้ว
ยังได้กล่าวถึงภาระงานของดร. ปรีดี พนมยงค์ ที่ได้ทำไว้ให้แก่ชาติและ
ราษฎรไทย เริ่มต้นด้วยแสดงให้เห็นว่า เหตุใดดร. ปรีดี พนมยงค์
จึงคิดและทำการปฏิวัติ เมื่อปฏิวัติแล้วได้ทำงานให้แก่ราษฎรแก่ชาติ
ไทยอย่างไร ดูดั่งไปตามอุดมคติที่มออยู่หรือประคับประคองอย่าง
ไร นี่เป็นข้อสรุปสั้นๆ ส่วนรายละเอียดคนนั้นปรากฏอยู่ในหนังสือ
นี้แล้ว

ในหนังสือที่เป็นภาษาของเรานี้ เราจะได้อ่านชีวประวัติ
ของบุคคลใดที่เป็นคนไทย ก็ต่อเมื่อผู้นั้นถึงแก่กรรมไปแล้ว แต่

ในภาษาต่างประเทศ เราจะได้พบชื่อประวัติของบุคคลสำคัญ ๆ
 ของประเทศหรือของโลกเป็นอันมาก และแผนผังมีชีวิตและดำรง
 ตำแหน่งบริหารหรือตำแหน่งอื่น ๆ อยู่ บางทีหนังสือเล่มนี้ อาจจะ
 เป็นเล่มแรก ที่บันทึกชื่อชื่อประวัติ ของรัฐบาลไทย คนหนึ่ง
 อย่างไม่ก็ตาม หนังสือชิ้นเป็นแต่เพียง An Interim Biography
 เท่านั้น

เรื่องต่างๆ ในหนังสือเล่มนี้ เป็นแต่ส่วนหนึ่งของเรื่องใน
 แผนชีวิตประวัติและการงานของดร. ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งข้าพเจ้าได้
 ดึงมอรวบรวมทำใจตั้งแต่เริ่มปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นต้นมา การเขียน
 ขึ้นเป็นรูปหนังสือจึงไม่ยุ่งยากและชักช้านัก ทั้งจะมีส่วนหนักไปใน
 เรื่องการเศรษฐกิจและการคลัง ยิ่งกว่านั้น ด้านการต่างประเทศ
 และด้านการปกครองหรืออื่นๆ

พฤติกรรมและข้อเท็จจริงตามหนังสือนี้ รวมทั้งถ้อยคำที่
 ใช้ประกอบ ข้าพเจ้าไม่มีความร้ายต่อท่านผู้ใด ข้าพเจ้ามีความ
 ให้หนังสือนี้เป็นเอกสารชั้นหนึ่ง เพื่อเป็นบท เรียง ของอนุชนรุ่น
 และรุ่นต่อไป เพื่อจะได้มองเห็นถึงขอบกว้างต่างๆ ที่ขึ้นมาแล้ว
 ของชุมชน หรือของประเทศแต่ละในฐานะที่เขาเหล่านั้นเป็นเจ้าของ
 ประเทศ เราจะได้นำประเทศชาติของเขาไปในทางที่ถูก ด้วยเหตุ

คงกล่าวจนซาพเจ้าใดทดกพนซึ่งความตาเอียงหรือโน้มเอียงใด ๆ อัน
 จะมอทธิพดเห็นอซาพเจ้าให้บิดเบือนขอเท็จจริงหรืออำพรางความจริง
 ต่าง ๆ ไว้ หากจะเป็นเช่นนั้นไปได้ ขอผู้เขียนหนังสือนี้ขอ
 มิใช่ขอซาพเจ้า

เนื้อหาของเรื่องค่อนข้างจะหนักไปในทางวิชาการ ซาพเจ้าได้
 พยายามอย่างยิ่งที่จะให้ท่านผู้อ่านได้อ่านข้อความง่าย ๆ และโปรด
 ถอดว่า ซาพเจ้าเขียนชนในฐานะที่ซาพเจ้าเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย
 ย่อมจะมีความบกพร่องอยู่เป็นอันมาก ซาพเจ้าหวังว่าคงจะได้รับ
 อภัยและได้รับไมตรีจิตตักเตือนแนะนำจากท่านตามสมควร

การเขียนเรื่องของซาพเจ้า นอกจากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว
 ก็ยังมีอีกว่า เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของเหตุการณ์เบื้องหลัง เบื้อง
 หลังเหตุการณ์ และส่วนมากได้มีต้นเป็นเรื่องของชาติ เรื่องของ
 สังคม และเป็นเรื่องที่ตองนับว่าเป็นของคนไทยทุก ๆ คน สืบไป
 ในภายหน้า เราจะได้ยินได้ฟังแต่เรื่องอันดีด้วยดีดังงาม และอย่าง
 น้อยที่สุดก็เป็นเรื่อง ดีดุดกันเมื่อเวลาตาย เช่นที่เคยปรากฏใน
 หนังสือแจกงานศพทางหลายทางปวง เป็นการแน่นอนเหลือเกินว่า คน
 คนหนึ่งเกิดมาหนึ่ง ช่างกระไรเดยมิแต่ความตงหนน หาขอ
 บกพร่องสักนิดไม่ได้ เดยกตายเป็นสัพพัญญูไปเสียเดยทีเดยว

ขอให้เรา และอนุชนรุ่นหลังได้ทราบถึงขอบกพร่องของเรา เราจะ
 ได้ศึกษาถึงความบกพร่องอันนั้น แล้วเราจะหักเหถึง เราจะเด็ก
 ทางเดิน และในฐานะที่เราเป็นผู้มีส่วนในการเป็นเจ้าของประเทศ
 เราจะได้ช่วยกันจรรยโถง ประเทศชาติของเราไปในทางที่ ปัดออกภัย
 ฉะนั้นขอให้เราได้พบประวัติศาสตร์ที่ไม่โกหก หลอก ดวง—นี่เป็นทาง
 ทัดที่สด อีกประการหนึ่ง ด้วยความรู้ถนัดนึกคิดของข้าพเจ้าเอง
 และเช่นเดียวกับความคิดเห็นของท่านที่รักชาติถึงตาย ก็ไม่ต้อง
 การเห็นประเทศไทย ชาติไทย ราษฎรไทย ถูกนำไปสู่ความนิค
 ห่วงในการมีชีวิต ในความเป็นอยู่ โดยที่ผู้นำมา และนำไปซึ่งชีวิต
 ของประเทศชาติและราษฎร ก็คือรัฐบาลตนเอง นโยบายของรัฐ—
 ชาติก่อนนโยบายของชาติ การดำเนินนโยบายของรัฐบาลย่อมเป็น
 ผลต่อราษฎรไทยทุก ๆ คน เพื่อให้การดำเนินนโยบายของชาติเป็น
 ไปด้วยดี และเป็นผลดีต่อราษฎร ข้าพเจ้าขอยืนยันความรู้ดีว่า
 “นักการเมืองหรือ ผู้ประกอบเป็น รัฐบาล จำเป็นต้องมีความรู้
 ความสามารถเฉพาะกิจการ เฉพาะหน้าที่ที่ตนปฏิบัติ
 อย่างแท้จริง” ไม่มีประเทศใดในโลกนี้ ที่เขายินยอมให้นัก
 การ เมือง กระ ทำ การ อัน เป็น ผล ต่อ ราษ ฏร ตาม อ่า เกอ ใจ ไม่ ร้
 แค่อวดจ้าวรู้ และทรงคนจ้าวรู้ในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้น ๆ อย่างด

อย่างที่เป็นอยู่ในประเทศไทยที่รกร้างของเราในทุกวันนี้ ผลในที่สุดก็คือ
 เงินจากแรงเหวี่ยงแรงกายของราษฎรได้ถูกใช้ไปโดยไม่มีระเบียบ
 อันนำไปสู่การเกิดผลตอบแทนอย่างแท้จริง นั่นคือ ไม่มีโครงการ
 หรือแผนการบริหารอันถาวรเพื่อไปสู่จุดหมายของ “ประชาธิปไตย—
 โดยอันสมบูรณ์” “การปฏิรูปสังคมและปฏิรูปการเศรษฐกิจ”
 ประชาธิปไตยโดยถ้อยคำ และโดยครึ่งความหมายของชาติไทยที่ได้
 มีอายุอย่างเขามบท ๑๗ แล้ว

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณท่านผู้ให้ความอุปการะด้วย
 การตั้งกระทู้ข้อหนึ่งต่อหน้า ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ช่วยให้หนังสือเล่ม
 นี้สำเร็จขึ้นมาได้โดยดี และขอบพระคุณล่วงหน้าที่จะได้รับคำแนะนำ
 ในข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ท่านได้พบเห็น

ใจจริง หิ ๕

ความเบื้องต้น

ศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์ ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง แห่ง
สหรัฐอเมริกาชื่อ วิเตียม เมียร์ค ไคกต่างไว้ในตำราประวัติศาสตร์
ถึง " รัฐบาลและรูปแห่งรัฐบาล " ว่า

การปกครองของประเทศต่าง ๆ ย่อมมีรูปการปกครอง และ
วิธีการปกครองคล้ายคลึงกันหรือต่างกันตามประวัติศาสตร์และสภ
นะการณของประเทศนั้น ผู้ปกครอง คือ รัฐบาล และวิธีการ
ปกครองอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ถ้าพิจารณาในด้านผู้
ปกครอง จะแบ่งออกได้ ๔ ประเภท คือ

๑. สมบูรณาญาสิทธิราช มีพระราชหรือพระราชนิเช่นผู้
ปกครอง โดยสิทธิจากการรบได้ชัยชนะ หรือโดยการตั้งราช
สมบัติ และโดยที่ราษฎร, ผู้ถูกปกครองมิได้มีสิทธิหรือมั่งแต่ในการ
ปกครองนั้นแต่อย่างใด

๒. ทระชน หรือทรราช ผู้ซึ่งชนตั้งอำนาจปกครองโดยอาศัย
กำลังอาวุธหรือกำลังกองทัพ

๓. ผู้เผด็จการ มีลักษณะคล้ายกับทรชน เป็นผู้ที่ใช้กำลัง
อาวุธเพื่อบรรลุการตั้งอำนาจตั้งดีในการปกครอง และซึ่งได้รับการ
สนับสนุนจากประชาชน โดยที่มิได้ให้สัญญาแก่ประชาชนไว้ก่อน

ว่า เมื่อคนชนชั้นอำนาจแล้ว จะให้ประโยชน์นั้นๆ แก่เขา และ
แล้วก็ได้ปฏิบัติตามคำสั่งบัญญานัน

๔. ราษฎรปกครองตนเอง ซึ่งมีอำนาจปกครอง
ต่างกันเป็น ๒ รูป คือ เป็นการปกครองตนเองโดยตรง หรือ
ปกครองโดยผู้แทน

ประเทศไทยก่อนวันที่ 24 มิถุนายน 2475 มีการปกครองอย่าง
ประเภทที่ 1 และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มีการปกครองอย่างประเภท
ที่ 4 และเป็นการปกครองโดยผู้แทนแต่ มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย
สูงสุด และ มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติ อยู่ใต้บทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ

การที่ราษฎรไทยได้มาซึ่งรูปการปกครองอย่างใหม่ มีรัฐ-
ธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดนั้น มิใช่ได้มาโดยการที่พระมหากษัตริย์
พระราชทาน อย่างที่ราษฎรญี่ปุ่นได้รับพระราชทานรัฐธรรมนูญ
ปกครองแผ่นดินจากพระมหากษัตริย์มัตสึโตะของเขาไม่ แต่ราษฎร-
ไทยได้รัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินมาโดยการปฏิวัติ คือ รัฐ-
ธรรมนูญมาจากราษฎร

แต่ในที่สุด คำที่เรียกว่า ปฏิวัติในชนตนนัน มีความหมาย
ที่จริงเพียง Coup d'Etat เท่านั้นมิใช่ Revolution แต่หากไม่
เหมือนกับ “การรัฐประหาร” อย่างที่เราเข้าใจกันในปัจจุบันนี้

คำแถลง

“ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับ การปฏิวัติ” เป็นหนังสือ
อันดับที่สอง ของ สำนักพิมพ์ “ธีรธรรมนคร” อันมีสำนักงาน
ใหญ่อยู่ที่ ตำบลนา จังหวัดนครศรีธรรมราช และ สำนักงาน
สาขาอยู่ที่ จังหวัดพระนคร สำนักพิมพ์ไม่ขอแสดงใด ๆ ที่เกี่ยว
กับหนังสืออันดับที่สองนี้ นอกจากความเห็นพ้องตามคำนำของผู้เขียน
เรื่องนี้ ซึ่งได้เคยสรุปเงินแล้ว และ ด้วยความหวังที่ว่า หนังสือ
เล่มที่อยู่ในมือท่านณบดินทร์ จะนำมาซึ่งคุณประโยชน์ไม่มากนักอย่า
สู้ท่านผู้อ่านและชมชนชาวไทยทั้งหลาย

อนึ่ง ทางสำนักพิมพ์ขอถือโอกาสนี้ ขอพระคุณแก่ท่านที่ได้
ให้การต้อนรับหนังสืออันดับที่ ๑ คือ “ประชานาธิปัตย์ โรตเวดต์”
อย่างอุ่หนาฝาคัง เกินความคาดหมาย ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้จำหน่าย
หมดภายในระยะเวลาไม่ถึง ๑ เดือน และในเวลาที่ต่อมาได้มีท่านที่สนใจ
ได้มีจดหมายขแรงขอบกพร่องและให้คำชมเชย มาเป็นจำนวนมากไม่
น้อย สำนักขอน้อมรับคำของท่านด้วยความรู้สึกเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

และขอภัยต่อชอบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งจะได้กำจัดให้หมดไปหรือให้มี
น้อยที่สุดในการพิมพ์ครั้งต่อไป

สำหรับท่านที่ขอร้องให้จัดพิมพ์หนังสือ “ ปรชานาชิบัต
โรตเวสต์ ” เป็นครั้งที่ ๒ นั้น ขอได้โปรดอดใจรอ เรายินดีส่งของ
คำร้องของท่าน และยินดีเรียนให้ทราบวา ขณะนี้หนังสือ “ ปรชานา
ชิบัต โรตเวสต์ ” ฉบับครั้งที่ ๑ กำลังเข้าปกอยู่นี้ เราได้รับ
ภาพประกอบเรื่องจากสหรัฐอเมริกาอีกกว่า ๒๐ ภาพ จะนำลงบรรจุ
ในการพิมพ์ครั้งแรกก็ไม่วัน จึงทำให้เราวิตกเสียดายและเสียใจต่อ
ท่านที่มอุปการะคุณเป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม เราจะได้นำภาพ
เหล่านั้นประกอบเข้าในการพิมพ์ครั้งต่อไป พร้อมด้วยการแก้ไขเพิ่ม
เติมข้อความให้ทันเหตุการณ์ยิ่งขึ้น

อุดมคติของสำนักหนังสือพิมพ์นี้ คือท่านผู้อ่านทั้งหลาย ถอด
“ การรับใช้ที่ดี และคำตอบแทนที่พอสมควร ” และต่อ
ประเทศชาติก็คือ “ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ” เท่านั้น

สำนักพิมพ์

ศิริธรรมนคร

๓
บทพิเศษ

๘๘
ดร. ปรีดี พนมยงค์

ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นชาวอำเภอกรังเก่า จังหวัดพระนคร
ศรัทธา ใต้กำเนิดจากตระกูลชนชั้นสามัญชนกลาง เมื่อวันที่ ๑๓
พฤษภาคม ๒๔๔๓ ณ บ้านหน้าวัดพนมยงค์ ตำบลท่าลาดกร
บพพการของดร. ปรีดี พนมยงค์ทุกคน คือ บิดา ชื่อ นายเตียง
และมารดาชื่อตักจันทร์ พนมยงค์ ปู่ชื่อ นายเกิด ย่าชื่อ คุณ, ตาชื่อ
หุดวงพัฒนาพานิชและยายชื่อ เด็ก ตั้งแต่นั้นประกอบการศึกษา
ทำนาและการค้าขายเด็ก ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีคนใดที่รับราชการเป็นเจ้า
นายใหญ่โต และ คนในตระกูลพนมยงค์คน กัมแต่ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ กับน้องชายออกคนหนึ่งเท่านั้น ที่เข้ารับราชการ

ในวัยเยาว์ที่ใต้กำเนิด มารดาของท่านป่วยหนัก ไม่มีใคร
นึกว่า เด็กปรีดี พนมยงค์จะมีชีวิตอยู่ ทุกคนที่อยู่รอบตัวเห็นไป
เอาใจได้กับมารดาของท่าน แต่ดวงญาติพี่น้องได้กลับมามองและ
เห็นว่า เด็กปรีดี พนมยงค์ยังมีชีวิตอยู่ จึงได้รีบการเตียงด้อมมา

เมื่ออายุ ๕ ขวบ ได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนใกล้ ๆ บ้าน
คือ วิทยาลัยบ้านนายแต่ง และต่อมาที่บ้านหุดวงปราณประชาชน
แต่ย้ายไปเรียนโรงเรียนวัดรวก โรงเรียนวัดศาลาปูน จนกระทั่งถึง

พ.ศ. ๒๔๕๔ บิดามารดาได้ส่งเด็กชายปรีดี พนมยงค์เข้ามาเรียน
 หนึ่งสัปดาห์ที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร จังหวัดพระนคร และได้
 พำนักอยู่กับพระภิกษุแห่งวัดนั้น ในระยะนี้ปรากฏว่า เด็กชายผู้
 ค่อนข้างจะซุกซน และชอบกีฬาฟุตบอลอยู่บ้าง จนถึงกับจนหนง
 ได้ประสบอุบัติเหตุจากการเล่นฟุตบอลตามข้าง รั้วระได่ ฟาด
 ลงกับพนดานหินถึงล้มตบ พระภิกษุในวัดมา พบ เข้า และ นำตัว ไป
 พยาบาล ด้วยเหตุที่ฐานะของบิดามารดาไม่อาจจะให้บุตร ของ ตน
 ศึกษาเล่าเรียนในกรุงเทพฯต่อไปได้ และประกอบ กับ เหตุอื่น ๆ
 เมื่อเด็กชายปรีดี พนมยงค์เรียนมาได้เพียง มี เดียว และ สอบ ได้ ชั้น
 เติมของโรงเรียนนั้น ก็ต้องกลับไปบ้านเดิมและ เข้า เรียน ต่อใน
 โรงเรียนด้อย่างกรุงเก่า คือโรงเรียนประจำจังหวัด เรียนอยู่ ๓ ปี
 ก็สอบได้ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ เมื่อเริ่มพ.ศ. ๒๔๕๗ จึงได้มีโอกาศเข้า
 มาอยู่ในกรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง โดยบิดามารดานำมาฝาก ให้ อยู่
 อาศัยกับพันเอกพระวิชิตรมนตรี (สุด กุณฑลจินดา) ในอุปการะของ
 มหาอำมาตย์ตรี พระยา รัชชิตดิ ศิษฏ ขรรฆชาดา เด็กชายปรีดี
 พนมยงค์ได้เข้าเรียนต่อในโรงเรียนสวนกุหลาบ แต่เรียนอยู่เพียง
 ๖ เดือนก็ได้ออกจากโรงเรียนนั้น ขณะนั้นมอายุ ๑๖ ปี เมื่อ
 เริ่มพ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เข้าเรียนกฎหมายในโรงเรียนกฎหมายของกระทรวง

ยุคศิขรรม ช ตงอยณทชงเบณกรม โสษณาการบตคนดอยเบณพ ท
มอปลนดลยชยนทงนเพยร และคองขางนดาด ดงนชวเวตาเพยง
ตองบครงกตอปปโตไตเบณเนตบณทตดลยาม ชน ๑ อนเบณชนสูงตุด

ในระยเวลาดอมาโถด ๆ กนทดำเร้วจวชากฎหมายดลยามน
เอง นายปรต พนมยงค เนตบณทต อายเพยง ๑๘ บปี กไตแดดง
ควมปรชาดำมารดและเชยวชานย ในทางกฎหมายใหประกษแก
มหาชนและมหาชนไดเรมรจกชอ นายปรต พนมยงค ตงแตบตน
โดยเหตุการณณทเกดชน คอ ไตมคตชนค้ำดยุคศิขรรมเรองนง
โดยอัยการดมทพรปรการเบณจอยพอง นายดมชนทงน ดมปีชาติ
คหบดีจอยนงแหง เมอง นครศรชรรรมราช (ดงของ พดตารวจโท
ทลงชาติตระการ โกศด อธิบดกรมตารวจบัจจุบัน) เบนจาย
คตนเบณคตใหม่และดำคณมาก จายเจอยอยู่ในฐานะเดยเปรียบมาก
นายปรต พนมยงคไดชอนญาตเขาจวควมแกตางจาย ในชนตน
ทนายปรต พนมยงคไดรบกคชควมพิศวงและการเยาะเยยจากทนาย
ควมเกา ๆ ผู้ชงมอาดูไรและฝมอในการจวควมมากอนแตกไมเกดว
รบจวคตน ในที่สุดของการจวควม ทนายควมหนุมปรต พนมยงค
กไตพิศุนควมดำมารดและควมเชยวชานยในวิชากฎหมายและการ
จวควมใหประกษแกมหาชน โดยจายเบณผู้ชระนคตนตงแตค้ำด

ดร.ปรีดี พนมยงค์ ถูกลี้ภัยจากประเทศฝรั่งเศสถึงกรุงเทพฯ
 เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๔๗๐ ได้เข้ารับราชการต่อไป และช่วยในระยะ
 ๒ ๕ ๕๒ ๕
 ๒ ๕ ๕๒ ๕
 บินงกได้รบพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น ทดวง ประดิษฐ์มนูธรรม
 ความสำคัญของท่านตำแหน่งราชการ คือเดชานุกร กรมร่าง กฎหมาย
 มีได้มากกว่าการเป็นอาจารย์สอนกฎหมาย ใน โรงเรียน กฎหมาย
 เทย เพราะในตำแหน่งอาจารย์โรงเรียนกฎหมายนี้เอง ที่ดร.ปรีดี
 พนมยงค์ได้มีโอกาสดำเนินงานเพื่อการปฏิวัติตามอุดมคติของตน ที่มี
 อยู่ตั้งแต่เป็นนักศึกษาอยู่ในประเทศฝรั่งเศสสำเร็จจึงดิ่งไปอันเป็นผล
 จากความคิดมาเป็นภาระเตรียมแต่บัดตั้งมือหากการปฏิวัติ - สำเร็จ

ภายหลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลง รัฐบาล ปกครองแล้ว ดร.ปรีดี
 พนมยงค์ได้เริ่มที่จะให้มีการปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคม ให้
 เป็นไปตามอุดมคติแห่งการปฏิวัติ แต่ได้เกิดอุปสรรค อย่างใหญ่
 ทดวงชน อำนาจบริหารกลับไปอยู่ในมือของคณะขุนนางเก่า ซึ่ง
 เป็นศัตรูทางการเมืองของคณะปฏิวัติ ดร.ปรีดี พนมยงค์ถูกกล่าวหา
 ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และได้ออกจาก ประเทศไทย ไปสู่ประเทศ
 ฝรั่งเศสพร้อมกบฏรยาควอดชวาระยะหนึ่ง ครั้นเมื่อคณะปฏิวัติอัน
 ประกอบด้วยบุคคลที่ตนอยู่ในอุดมคติยึดเอาอำนาจ กลับคืนมาสู่
 ปวงชนอีกครั้งหนึ่ง ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้เดินทางกลับ

มาตั้งปณิธานเข้าร่วมในการบริหารประเทศ สร้างประมวลกฎหมาย
 แห่งให้สมบูรณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชในการค้ายุติธรรม สร้าง
 รากฐานแห่งระบอบราชการ บริหาร แบบ เทศบาล ไว้ ใน กระจ กว้าง
 มหาตไทย , แก่ไร่นริตัญญาภวนานาชาติให้ประเทศไทยได้คั้นมา
 ซึ่ง เอก ราช และ อธิป โดย อัน สม บูรณ ใน กระจ กว้าง การ ต่าง
 ประเทศ, และต่อมาในกระจ กว้างการคั่ง ก็ได้สร้างควมมั่นคงให้
 แก่ชาติ ด้วยการจักระบบภาษีอันเป็นธรรมแก่สังคมและสร้างควม
 มั่นคงให้แก่ระบบเงินตรา และระบบการคั่งของชาติ เพียงระยะ
 เวลา ๓ ๖ งานตามโครงการณเคัษฐกิจของ ดร.ปรต พนมยงค์
 ได้สำเร็จลุล่วงไปเป็นส่วนใหญ่ " ทำเท่าที่จะทำได้ "

การแต่ด้ามคัศของคณะปฏิวัติ ๒๕ มิถุนายน โดยบางคนได้
 กระจ กว้างออกมคคี ได้ปรากฏแผนการดอบฆ่ากันขึ้น ชาวผู้ ทกุนอำนาจ
 บริหารในขณะนั้นให้หมดไป คน แรก ชื่อ พ.อ. หลวง พิ บด สัง คราม
 รัฐมนตรีกลาโหม ซึ่งได้ถกยิงที่ทองด้นามหลวง และกระต้นนัดคือ
 ไป ก็คือ ฉะเพาะ ดร.ปรต พนมยงค์ แต่ในขณะนั้นเพราะหัดนกหนา
 ๑ ดร.ปรต พนมยงค์ ได้ออกจากที่นั้นไปเสียก่อนเกิดเหตุเพียงไม่กี่นาที
 ไม่เช่นนั้นคงจะโดนเขาด้วย ผู้ ทวางแผนการณฆาต คนหนึ่งบดิน

ยังมีชีวิตอยู่ทรงได้รับตำแหน่งเป็นใหญ่โต เป็น ใน ขณะ นิตย

เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ภาวะสงคราม โดยจอมพล ป. พิบิต
สงคราม นายกรัฐมนตรีมอบนโยบายในทางร่วมมือกับญี่ปุ่น ดร.ปรีดี
พนมยงค์ ซึ่งต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการแทนพระองค์
เริ่มคิดและดำเนินการกู้ชาติไทย ซึ่งท่านถือเอาเป็นคำ “ การรับ
ใช้ชาติ ” เท่านั้น และการรับใช้ชาติของดร. ปรีดี พนมยงค์ด้วย
การร่วมมือกับคนไทยทุกชาติทั้งหลายได้ประสบผลสำเร็จ ประเทศไทย
ไทยได้คืนเข้าสู่สถานะเดิมเมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้ เอกราชและอธิปไตย
ของชาติได้รับการกอบกู้ไว้เพราะการกระทำของ ชาว ไทย โดย ม.ร.ป.ปรีดี
พนมยงค์ เป็นหัวหน้าใหญ่ ยิ่งกว่านั้นการกระทำครั้งน ดร.ปรีดี
พนมยงค์ ได้รับการยกย่องจากนานาชาติที่เป็นลัทธิประชาธิปไตยอย่าง
มาก และคุณความดีอันหนักอึ้ง คุณความดีของชาติไทย ประเทศไทย
ไทยที่ตกตบเขายอยู่ในสังคมแห่งนานาชาติอีกครั้งหนึ่ง

ถึงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๐ ได้มีการรัฐประหารเกิดขึ้น
และศัตรูทางการเมือง พวกเก่าที่เคยทำให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ระวัง
ระหนจากประเทศไปเมื่อครั้งก่อนนั้น ประกอบกับ “ พวกใหม่ ”
แม้จะเคยเป็นเพื่อนร่วมหัวดำมาตักหมา ได้เขามามองอำนาจและเป็น

รัฐบาล ดร. ปรีดี พนมยงค์ กักตวงออกจากประเทศไทยไปอีกครึ่ง
 หนึ่ง และเพื่อเห็นแก่ความสงบจึงได้ขอรับรองโดยทางวิทยุกระจายเสียง
 จากสิงคโปร์มายังบรรดา دانشجوی และมิตรดีหลาย ทงหลายที่ยังคมนอนอยู่
 ในออคมคคิอันเตยวกัน ให้ระงับการใช้กำลังอาวุธต่อสู้หรือขัดขวาง
 อันจะนำมาซึ่งความพินาศในหมู่ราษฎรไทยด้วยกัน เหตุการณ์ได้
 เป็นไปด้วยความสงบร่มตามเจตนาของดร. ปรีดี พนมยงค์ทุกประการ
 งานอันยิ่งใหญ่อันหนึ่งของดร. ปรีดี พนมยงค์ อันเป็นดังท
 ะและเป็นที่รักประกำระบอบประชาธิปไตยในแผ่นดินไทย ใหม่นคง
 ดำรงอยู่ชวอดสถาปนาตถกคช ด้ถาบนันอันหนึ่ง, มหาวิทยาลัยวิชา
 ธรรม ศาสตร์ และ การเมือง “ ก่อ รุ่ง เรือง สม บูรณ์ เขตต์
 ประเทศไทย ” ด้ถาบนันอันจัดให้มการศึกษาแก่ราษฎรไทย เป็น
 ตถาดวิชาที่มุ่งถำถำตั้ง ทุนทรพย น้อย จะแสงง หำเอา ไต่ทง ในทาง นิต
 ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ การทุดและการบญช้ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ได้ทุ่มเทกำลังและสติปัญญาในงานชั้นนี้ มามากมายตลอด
 เวลานั้นมีความเจริญรุ่งเรือง โดยท่านเข้าดำรงตำแหน่งผู้ประคำถัน
 การของมหาวิทยาลัยยตลอดมาจนบัดนี้

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง มิได้สอนวิชาการ
 เหล่านี้แต่อย่างเดียวก แต่ยังเป็นสถานที่ตั้งวาง “ เหตุผล ” ให้เกิด

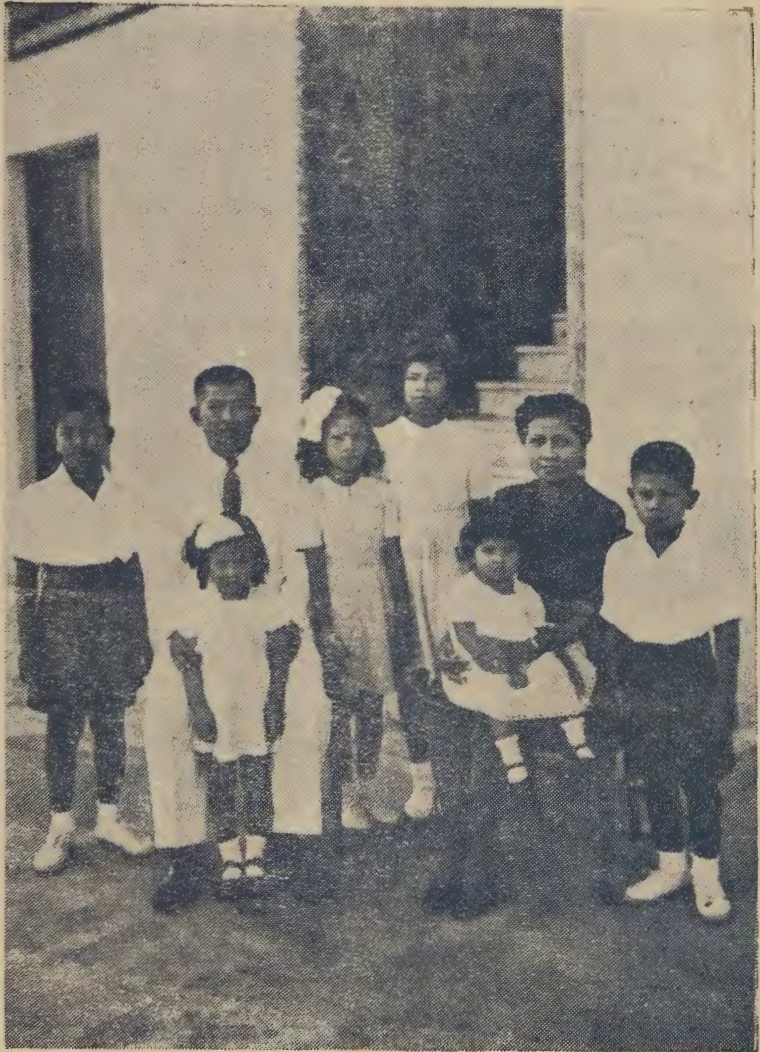
ประเทศไทย ดิเหมือนว่การมมหาวิทยายนอยเบ่นการทาควม
 หนกอกหนกใจให้ศักรทางการเมองของดร. ปรีด พนมยงค์ เบ่นนก
 หนา เขาจึงดิพยายามดบดางดิย หรืออยางนอยกเขาแซกแซงควม
 คม แต่จนกระทั่งบดนศักรทางการเมองเหล่านนงมิได้รบผลอยาง
 ได เพราะมหาวิทยายดิชา ขรรวมศัสักรและ การเมอง มิใช่เบ่น
 สัมบตของดร. ปรีด พนมยงค์ แต่เบ่นสัมบตของชาติ และเบ่น
 สัตามนทคัจฉไนว ซึ่งระบอบประชาธิปไตย จะตมดางดิยเพราะเหตุ
 ได เพราะมิใช่พอใจระบอบประชาธิปไตยกระหนหรือ ?

ไนด้านชีวิตส่วนตัว ดร. ปรีด พนมยงค์ ได้ตมรลกับคณพณศษ
 ณบอมเพ็ชร ธิดาของพระยาชัยวิจิตรวิศิษฏขรรวมชาติา เมอวณค ๑๖
 พฤศัจกายน พ.ศ. ๒๔๗๑ มีบตรธิดาด้วยกันรวม ๖ คน ชีวิตไน
 ครอบครวเบ่นชีวิตทมควมผาสุกขดงยอคมคคิ สัถานะการณทาง
 การเมองได้ ทำให้ท่านตองจากครอบครวของท่านไปเต็มอ ๆ ถ้าดิ
 ทางฐานะ กอนเปดิยนแปดงการปกครองแต่จะปรากฏว่ ดร. ปรีด
 พนมยงค์มทรพยสัมบตอยาง บาง จากการทแต่งดำหรับตำราและพิมพ์
 กฏหมายจำหนายจนถงกบม โรงพิมพ์เล็ก ๆ ของคนเอง แต่ภายหลง
 การเปดิยนแปดงการปกครองตลอดเวตา ๑๗ ปี ดร. ปรีด พนมยงค์
 มิเคยมรายได้ทางอน นอกจากเงินเดือนอยางเดียว และไนที่สุด

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ขนตั้งอำนาจ ดร. ปรีดี พนมยงค์จะต้องออกจาก
 ๐ ๘
 ทำเนียบของราชการไปอยู่ที่ไหน พวกเราทราบดีว่า ท่านไม่มีบ้าน
 อยู่ของท่านเอง ท่านไม่มีโอกาสที่จะแสวงหาเงินทอง ตลอดจนเดา
 ท่านจะไปอยู่ที่ไหน และในที่สุดเราได้ทราบว่าท่านได้ตั้งให้ชนชาว
 ของไปเก็บไว้ที่บ้าน ของมารดา ภรรยาของท่าน เราจึงหวังว่าท่าน
 และครอบครัวคงจะไปพำนักอยู่ที่นั่น แต่พอดีได้ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ ให้เป็นรัฐบุรุษอาวุโส และให้พำนักอยู่ในทำเนียบราชการ
 คือไป เรืองทเห็นได้ชัดเงินออกครึ่งหนึ่ง ก็คือ ตอนที่ท่านได้รับใช้
 ชาติร่วมกับคนอื่น จัดตั้งและดำเนินการขบวนการเสรีไทยเพื่อกวาดล้าง
 ญี่ปุ่น นำประเทศไทยเข้าสู่สันติภาพเดิม การงานครึ่งหนึ่งอย่างใหญ่
 ไพศาล และทำกันอยู่ตลอดเวลา ๕ ปี เที่ยงก่าตั้งคนมากมายหลาย
 ๒ ๗
 แสนคน แต่ในที่สุดได้ ใช้เงินของ ชาติไปเพียง ๘ ล้านบาทเท่านั้น
 ถ้าเป็นคนอื่นซึ่งมุ่งจะกอบโกยทรัพย์สินราษฎรระดมให้มาจากแรงเหวี่ยง
 ๒ ๘
 แรงกายของเขาแล้วก็คงจะ ถือโอกาสนั้น แล่คงจะได้ จ่ายไปมากกว่า
 ๒
 นั้น เอาใหม่จนถึง ๘๐ ล้านบาท ถึงเพียงนี้สภาพแทนราษฎร ซึ่ง
 ๗ ๘
 ประกอบด้วยศิษย์ ด้วยเพื่อน เป็นส่วนมาก และเป็นผู้ร่วมในการ
 ๗ ๘
 ทำงานที่ ชาติครั้งหนึ่งด้วยกัน ก็คงจะร่วมมือ ร่วม คิดกัน โง่งราษฎรได้
 เพราะราษฎรผู้ซึ่งเป็นเจ้าของเงิน ก่าตั้งปลัดมบคอยู่ ด้วยสันติภาพ

ปดุมบิตคอยด้วยเอกราชและอธิปไตยของชาติที่ได้อันมาใหม่ ๆ คงจะ
 ไม่สนใจกับเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ด้วยการที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นผู้
 รมิตรระวางเรื่องการใช้เงินของราษฎร "จ่ายแต่น้อย และให้ได้ผล
 จากการจ่ายมากที่สุด" เช่นนี้ จึงทำให้บุคคลบางคนที่ร่วมในการทำ
 งานคราวนั้นรู้สึกไม่พอใจ ผิดหวัง เพราะมีบางคนเดินขอเบิกขอ
 ใช้เงินทศรองตง ๔ แล่น ๕ แล่น ครั้นไม่มีใครเขาจ่ายให้ คนที่
 หวังลาภ หวังยศ หวังทรัพย์สินเช่นนี้จึงในเวลาดังกล่าวกลายเป็นศัตรู
 ให้ร้ายต่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ อยุ่ร้ายไป และคอยแสวงหาโอกาส
 กระทำการเพื่อไปกอบโกยเงินทองของราษฎร โดยตนเองเท่าที่โอกาส
 จะอำนวยให้

อุดมคติกันไม่ได้ แต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ยืนยันอยู่เสมอว่า
 "ผมทำงานให้ชาติตามอุดมคติและด้วยอุดมคติ" และคนที่ร่วม
 งานใดๆ กับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ และร่วมกันได้ตัดออกไปก็เพราะ
 ฝืนนัยตนอยู่ในอุดมคติและด้วยอุดมคติดังเช่น ดร. ปรีดี พนมยงค์
 เท่านั้น หวังอย่างอื่นเป็นไม่ได้เลย

ครอบครัวของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2486

ในหนังสือ Siam in Transition นายเคนเนท เปอร์
แลนดอน ได้กล่าวถึงชะประวัติของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ไว้อย่างย่อ ๆ ว่า

“The Leaders of The Revolution”

“Luang Pradist Manudharm is usually regarded as the brains of the revolution. His name was original Nai Pridi Panomyong

Luang pradist was born of a typical Siamese family of considerable means and influence. He went through the regular Siamese schools and finally studied law at Law school. where he received the degree of Barrister-at-Law. He then went on to France where he studied until he received the degree of Doctor of Law. He also studied Economics and received a high degree in that department. When he returned to Siam he became a professor of law at Law School. He was appointed to the position of secretary of the Department of Legislative Redaction. He also became Secretary of the Bar Association. After the revolution he was a member of the

first State Council In 1938 he was the Minister of Foreign Affairs, later in the year becoming Minister of Finance.

At the time of the revolution Luang Pradist was about thirty^m years old. In appearance he is a typical Siamese slim, strong, with heavy blackhair cropped close in the German style. His face is unremarkable except for his very healthy looking skin and unusually brilliant eyes, which are partly veiled under heavy lids. He is direct and friendly in his personality and has a manner that wins men. He is tremendously active mentally and Physically, and the author of numerous books. His mind is extraordinarily brilliant. He has been the leader of the democratic and civilian group within the revolutionary party.

Another outstanding leader, who supplied the force to carry out the well-drawn plans of Luang Pradist, was Phya Bahol Balpayuhasena..... etc."

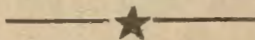
นอกจากนั้นแล้ว หนังสือพิมพ์ชื่อ Thai Pictorial ฉบับวันที่ ๒๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๑ ยังได้กล่าวถึง ชั่วประวัติของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไว้ว่า

"Luang Pradist Manudharm began life with no gifts from the gods. In his early childhood, he struggled for education and it was by sheer hard work alone that he won a scholarship given by the Minister of Justice to study law in Paris twenty years ago. After five years of assiduous work, he returned home a full fledged Docteur en Droit

As one of the leaders in the original coup d'etat of June 1932, Luang Pradist is responsible for the unbelievable progress attained by modern Thailand. But more than that, he will go down in history as a great law-giver who formulated the Municipality Administrative Act 1933. when he was Minister of Interior. As a statesman, he succeeded, during his office at the Ministry of Foreign Affairs, in raising the name and honour of Thailand in the family of powers, by revising formal unequal treaties with foreign Powers, thus giving her whatever rights a free and independent country should possess. As a wise

financier, he formulated the Revenue Code and also created the National Bank of Thailand, financing the country with skilful management through a period of immense national reconstruction. In academic sphere, he is the creator of the University of Moral and Political Sciences a temple of learning, imparting democratic education to the youths of Thailand.

At Forty-one, he has served the country more than the country could ever expect. But the country will always need a man of wisdom and genius for organization. Laung Pradist Manudharm, who is respectfully and affectionately known as the "ACHARN" or the "PROFESSOR", will remain ingrained in the everlasting memory of the Thais".

บทที่ ๑

สาเหตุแห่งการปฏิวัติ

ตอนที่ ๑

วิวัฒนาการแห่งการเมืองและการเศรษฐกิจ

ระบอบการปกครองแบบ สัมบริ ญาญา ดิทธิราช อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงอำนาจเด็ดขาดอยู่เหนือกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งใช้
บังคับการแก่ราษฎร และโดยใช้พระราชวงศ์หรือ บรรดาขุนนาง
ทั้งหลายเป็นเครื่องมือในการดำเนินการบริหารปกครองราษฎร นั้น
ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๕ มีอยู่ไม่กี่ประเทศในโลก กล่าวโดยฉะเพาะ
ในเอเชีย ซึ่งดินแดนของชุมชนเชื้อชาติชาวเอเชียทั้งหลายเป็นส่วน
มากอยู่ในความครอบครองของชาติผิวขาวแล้ว ก็แต่ประเทศไทย
ประเทศเดียว, ประเทศเดียวเท่านั้น, ที่ระบอบการปกครองสัมบริ-
ญาญา ดิทธิราชเช่นที่วานยังมียุ แม้พระมหากษัตริย์จะทรงใจซึ่ง
ทศพิธราชธรรมและจริยวัตรธรรมก็ตาม ก็เป็นการเหมาะ สัมแต่
เพียงสมัยหนึ่ง และสมัยนั้นก็คอดสมัยที่ราษฎรยังมีได้รับการศึกษา
พอสมควร หรือ นัยหนึ่งความเป็นมนุษย์ของราษฎรยังถูกกดไว้
ภายใต้อำนาจของผู้ปกครองจนราษฎรไม่อาจจะแสดง ดิทธิ ของ การ
เป็นมนุษย์ได้ แม้ราษฎรได้มีความรู้ถึงดิทธิของตนนั้นของคน ก็เมื่อ

ประเทศไทยได้มีสัมพันธกับนานาชาติ หรือชาติที่มีความเจริญรุ่งเรือง
 เรื่องในบรรดาวิชา การต่าง ๆ รุ่งเรืองทั้งในอารยธรรมและ
 วัฒนธรรม ดีทธีของการเป็นมนุษย์ของราษฎรไทยก็เริ่มไหวคองจน
 เริ่มรู้ถึงถึงผลตกคนได้รับจากการดำเนินการปกครองจาก บรรดาเจ้า
 ขุนนางทั้งที่อาศัยอำนาจแห่งพระมหากษัตริย์ และมีใช้ ดีทธีแห่ง
 มนุษย์ชนได้เตือนใจราษฎรถึง ความ เจริญรุ่งเรือง ของ ราษฎร และ
 ประเทศชาติ ตัวอย่างในประเทศที่ราษฎรมีส่วนและมีเสียงในการ
 ปกครอง จะเป็นการปกครองตนเองโดยตรงหรือ มีพระมหา-
 กษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดนั้น ก็ตาม ได้เตือน
 ใจราษฎรไทยให้จะต้องเข้ามามีส่วนและมีเสียงในการปกครองประเทศ
 การปฏิวัติในประเทศไทยได้มีมาหลายครั้งหลายหนแล้ว ที่
 เรียกว่าการปฏิวัติ นั้นก็ไม่ได้จะตรงกับความหมายนัก อันที่จริงการ
 ปฏิวัติที่เคยเป็นมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา หรือในตอนกรุงธนบุรี
 เป็นแต่การปราบดาภิเษก คือใช้กำลังคนและอาวุธเข้าขับไล่หรือฆา
 กษัตริย์เสียแล้วคนชนเป็นกษัตริย์แทน เท่านั้น แต่การคิดตั้ง
 ราชสมบัติใหม่ พ.ศ. ๒๔๗๕ หรือ พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้นเป็นเงาของการ
 ปฏิวัติโดยราษฎรที่พอจะเรียกได้ว่าอย่างแท้จริงครั้งหนึ่ง อันที่จริง
 ในสมัยนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ แม้จะเป็นกษัตริย์ที่ทรง

อำนาจเด็ดขาดในการปกครองเพียงไว้ก็ตาม แต่ก็มีได้ไซ้อำนาจนั้น
 โดยพระองค์เองทรงตั้ง ถวายคอง ทรงแต่งตั้งขุนนางซึ่งขุนนางเหล่านี้
 นนหมความสัมพันธ์เกิดชดกับราชฎรเป็นผู้ดำเนินการบริหารราช การ
 แผ่นดินถึง ๘ กระทรวงในกระทรวงทั้งหมดมีอยู่ ๑๒ กระทรวง
 การกระทำของพระมังกูเกด้า ๆ เช่นนี้โตก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่
 พระบรมวงศานุวงศ์อื่น ๆ ที่ต้องการจะมออำนาจ ยิงพระมังกูเกด้า
 ทรงฝึกฝึกับขุนนางหรือราชฎรมากขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งเพิ่มความไม่พอ
 ใจแก่พระบรมวงศานุวงศ์เหล่านั้นชนเพียงนั้น

ในตอนปลายรัชสมัยของพระมังกูเกด้า ๆ พระบรมวงศานุ-
 วงศ์หลายพระองค์ ที่ไม่พึงพอพระทัยพระมังกูเกด้า ๆ ได้ออก
 จากประเทศไทยไปพำนัก อยู่เดี่ยว ในยุโรป และ ส่วนมาก อยู่ใน
 ประเทศฝรั่งเศสอย่างผาดูซและดำราญ คณะเจ้ากตุ่มนโตคคคกนทจะ
 ต้มมัดตั้งกพระมังกูเกด้า ๆ โดยยึดอำนาจปกครองแผ่นดิน จับได้
 พระมังกู ๆ ออกจากราชสมบัติ แต่ออญเชิญเจ้านายองค์อื่นที่คณะ
 ตนเห็นชอบจนเสด็จราชย์แทนต่อไป หม่อมเจ้าองค์หนึ่งถึง กับ ได้
 ร้องเพลงปฏิวัติของฝรั่งเศส แต่การคิดของคณะเจ้านายยุโรปเพื่อ
 การนยงไม่ได้ทพบปรากฏผลออกมาเป็นการกระทำ พระมังกูเกด้า ๆ

ก็ได้ตั้งตัววรรคตเสียก่อน และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้ขึ้น
เสวยราชสมบัติต่อมา

นายปรีดี พนมยงค์ ออกจากเมืองไทยไปศึกษาในประเทศ
ฝรั่งเศสตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๓ ขณะนั้นยังเบญจรัชสมัยแห่งพระมงกุฎเกล้าฯ
อยู่ในประเทศไทย นายปรีดี พนมยงค์ ได้พำนักอยู่กับ
ศาสตราจารย์ผู้หนึ่งของตน ที่ซานนครปารีส และได้เข้าศึกษาใน
มหาวิทยาลัยกรุงปารีส อันเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดใน
ภาคพื้นยุโรป

นายปรีดี พนมยงค์, ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะสนใจใน
วิชานิติศาสตร์แล้ว ยังสนใจและศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์ และ
การเมืองเช่นอย่างยิ่ง การศึกษาค้นคว้า การอบรมสั่งสอน จาก
ศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ในทางนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์โดย
เฉพาะอย่างงกคือ ระบบการปกครอง เรื่อง “รัฐ” และ
“หน้าที่ของรัฐ” กับการปฏิวัติของฝรั่งเศส, การปฏิวัติของ
รัสเซีย, การปฏิวัติของเยอรมัน และในที่สุดการปฏิวัติของจีน ได้
ก่อให้เกิดให้นายปรีดี พนมยงค์เกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นเป็นอันมาก ได้เห็น
ชัดเจนว่า วิวัฒนาการทางระบบการปกครองที่เป็นมา กติ ระบบ
การเศรษฐกิจที่เป็นมา กติ จากยุคต้นของประวัติศาสตร์จนถึงยุค

ปัจจุบัน - ประเทศโคทราฐฏร ผู้เป็นเจ้าของอชิป โดยที่แท้จริง
ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง และ ดำเนินเปลี่ยนแปลงนโยบาย
ทางการเศรษฐกิจให้เหมาะสมแล้ว ประเทศนั้นย่อมจะต้องมีความ
เจริญรุ่งเรืองชงนงกว่าประเทศ ที่มพระมหากษัตริย์ปกครอง ทรง
ดีทริและอำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียว

นายปรีดี พนมยงค์ แม้จะอยู่ในต่างประเทศห่างไกลก็ตาม
แต่ได้พยายามสังเกตบริบทแห่งเหตุการณ์ข่าวคราวจากประเทศไทยอยู่
เสมอมา จากเพื่อนฝูงในเมืองไทยบ้าง และจากเพื่อนหรือผู้ทคนเคย
ในสถานทูตไทย ในกรุงปารีสบ้าง ทั้งได้นำเอากรณี หรือ
พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นมาในเมืองไทย เข้าเปรียบ กับ หลักวิชา การ
แล้วเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่ได้มีการวิวัฒน์เปลี่ยนแปลงใน
ทางการปกครองและการเศรษฐกิจ เมื่อมีข้อสงสัยอะไรก็ได้ปรึกษา
ได้ถามคำสด็จราชารยของคณอยเป็นเนืองนิจ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เรียกตามวิถี ทางแห่งเศรษฐกิจ ว่า
เป็น “ประเทศกสิกรรม” ราษฎรไทย ๘๘ คน ใน ๑๐๐ คน
ประกอบกร กสิกรรม และ ร้อยละ ๘๘ ของผู้ที่ประกอบกร
กสิกรรมนหนักคอกกรทำนาชาว วิชทำนาของราษฎรไทย เมื่อแรก
เริ่มวันที่ ๓ ของวันสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่มาจนถึงสมัยที่

นายปรดิ พนมยงค์ เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดรวก วัด ศา ตา ปูนของ
 กรุงเก่า แต่ต่อมาจนกระทั่งบัดนี้ เป็นอยู่อย่างใดก็คงเป็นมาอย่าง
 นั้น กติกรวมมีชวคชอย่างเดิม ใช้วิธีทำนาและประกอบกิจการเกษตร
 อย่างเดิม คือมีชวคชอยู่ตามแบบพหุวิคัพ และการประกอบแบบ
 พหุวิคัพไม่อาจทำประเทศกสิกรรมประเทศใดให้จักรเจริญรุ่งเรือง ขึ้น
 ได้ วิวัฒนาการของการเศรษฐกิจแสดงให้เห็นชัดว่า ประเทศ
 กสิกรรมประเทศใด ที่เปลี่ยนไปสู่ประเทศกสิกรรมและอุตสาหกรรม
 หรือประเทศอุตสาหกรรม แต่อย่าง เดียว โดยการ กระทำของ ผู้
 ปกครองประเทศคือ รัฐบาล วิวัฒนาการ หรือควบคุมแทรก
 แฉง ประเทศเหล่านั้นกับระดับความเจริญรุ่งเรือง ส่วนราชการ
 ได้ รัฐบาลก็ได้เอาใจใส่ปกครองให้มีชวคชขึ้น มีความสมบูรณ์
 ขึ้น นายปรดิ พนมยงค์ได้พิจารณา ระบอบ การ เศรษฐกิจ ของ
 ประเทศไทย ภายใต้รัฐบาลสมบูรณ์วิวัฒนาการอย่างใกล้ชิดของ
 แท้ทุกด้านทุกมุม แต่เห็นว่ามีทางเดียวที่จะเป็นไปได้ คือถ้าคงอยู่อย่าง
 นั้น ประเทศชาติและราษฎรจะไม่เจริญรุ่งเรือง ไม่ดีสมบูรณ์
 และยิ่งกว่านั้นก็ต้องเดินไปสู่ความมืดมิดในวันหนึ่งข้างหน้าโดยแน่
 แท้

ครอบงำการปกครองที่ราษฎรมีสิทธิและมีเสียงในการปกครอง
 นั่นคือ ระบบประชาธิปไตยระบบประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญ
 เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง แต่โดยที่นายปรีดี พนมยงค์มี
 ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และดำเนินก้อยเต็มอวโรราชู
 ไทยทุก ๆ คนก็มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับคน
 ที่มีความรู้สึกอยู่ ฉะนั้นเมื่อความคิดใดเกิดขึ้นว่า “ถึงเวลาแล้วที่
 ราษฎรไทยจะควรได้ปกครองตนเอง นำประเทศชาติ ไปสู่ความ
 เจริญรุ่งเรือง โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดกำหนดรูปของ
 การปกครองและวิธีบริหาร กับทั้ง กำหนดนโยบายเศรษฐกิจอัน
 เหมาะสมแก่ประเทศและสถานการณ์ การเศรษฐกิจเป็น ปัญหา
 อันสำคัญที่สุดสำคัญยิ่งกว่าปัญหาการปกครอง เพราะเป็นปัญหา
 เกี่ยวกับชีวิตและความสุขสมบูรณ์ของประเทศชาติและของประชาชน
 โดยเฉพาะ ปัญหาอันเกี่ยวเนื่องปัญหาการปกครองเสียอีก อย่าง
 ไรก็ตามทั้งสองประการนี้ จะทำได้พร้อมกันได้ ก็โดยการปฏิวัติ
 เท่านั้น เพราะในขณะนี้ไม่มีคนหลงหรือชาวกระเซ็นกระดาบออก
 จากราชสำนักเดี๋ยวนี้ พระมหากษัตริย์จะทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ—
 ให้อำนาจราษฎร เดย และด้วยความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
 ที่มีตมดมายู่ในจิตใจเช่นนี้ นายปรีดี พนมยงค์ จึงได้กรรพอบ

ประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ยิ่งกว่า
แบบอื่น โดยถือหลักพระราชทานเป็น สัญลักษณ์ แห่ง ประเทศชาติ
,"The King is the Symbol of the country" นี้คือทางที่
นายปรีดี พนมยงค์ได้เลือกเอา

การคิดล้มราชบัลลังก์พระมงกุฎเกล้าฯ โดยคณะเจ้ากลุ่มหนึ่ง
นั้น นายปรีดี พนมยงค์ได้ทราบโดยตลอด แต่ไม่ใช้ทางที่เขาจะสนใจ
หรือประหลาดใจเพราะการล้มราชบัลลังก์เช่นนั้น มีปรากฏใน
ประวัติศาสตร์ชาติไทยหลายครั้งหลายหนแล้ว และแต่ละครั้งไม่ม
ความหมายหรือตั้งใดเกิดขึ้นแก่ราษฎรเลย นอกจากเป็นการเปลี่ยน
กษัตริย์เท่านั้น

ขณะที่นักเรียนไทยในกรุงลอนดอนจัดตั้งสมาคมนักเรียนขึ้น
ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของทุกคน ในฝรั่งเศส คณะ
นักเรียนไทยก็จัดตั้งสมาคมของคนชนเหมือนกัน และได้รับการ
สนับสนุนจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี พระองค์เจ้าจรูญศักดิ์ กฤดากร
อัครราชทูตได้วิธีแก้บรรดานักเรียนไทยว่า ในลอนดอนพวกเขา
สมาคมนักเรียนอย่างเต็มที่ แต่ปรีดีจะปล่อยให้มันเดิน และให้
นักเรียนคุมกันเอง สมัชชาสมาคมนักเรียนไทยในกรุงปารีสเองซึ่งเป็นที่

รวมของนักเรียนไทยทั้งที่เป็นเจ้าและเป็นคนสามัญ เพื่อความรื่นเริง
 ดำมคคและแตกเบียดนความรึกความคิดเห็นซงกันและกัน

ในการประชุมมีแรกของดมาคมเพื่อเดอกดงกรรมการ บริหาร
 นน ที่ประชุมนักเรียน ซงมพวกเจ้าเป็นต้วนมาก ได้ตงมคเดอก
 ม.จ. เจริญใจ จิตรพงศ์ ไอรัดกรมพระนริศฯ เป็นประธาน และ
 นายปรัด พนมยงค์ เป็นเดชาธิการของดมาคม ต่อซงบชน นายปรัด
 พนมยงค์ จึงได้รบเดอกเป็นประธาน เมื่อ นายปรัด พนมยงค์
 เป็นประธานดมาคมนักเรียนนน โอกาศนี้เห็นว่า เหมาะเดวที่เขาคอร
 จริเวมเตรียมการตามคความคิดของเขา คือ การปฏิวัติ, โยกาศ
 มัจริง แต่, เขายังไม่เพอนฝุงคนใดที่ไว้ดวงใจพอจะแสดคความคิด
 ของเขาออกมาได้ นายปรัด พนมยงค์ทราบดว่า ภายไต้ระบอบ
 ดมบรรณาญาสิทธิราชชนนษกรียมอาอาจ เด็ดขาดเพียงใด ทั้งใน
 กรวงปารัดเวอานนเดากเต็มไปดวยพวกของกษกรีย คือ พวกเจ้า
 และตงชนนางอนภกคตอกษกรีย แมจะมีตงคนดามัญเช่นเดยวกบตน
 อัยบาง ก็ยงไม่แน่ใจว่าพอที่จะแพรงพรายคความคิด ของ ตน แก่เขา
 เหตุอันใดโดยปลอดอกย แต่กระนั้นในขณะทรอเพื่อพบเพอนร่วมใจ
 นนเอง ประธานดมาคม นายปรัด พนมยงค์ก็ไ้เรมสร้างความคิด
 และความรุดักทางการเมืองให้แก่เพอนนักเรียนไทย

ม.จ. นกขตรมงคล ได้พูดแก่นายปรีดี พนมยงค์ว่า “ปรีดี, แกจะ
 ทำให้พวกเจ้านับแต่ขี้ตมั่วหัดหะ” นายปรีดี พนมยงค์ได้กล่าวตอบ
 คำของเจ้านับแต่ขี้ตมั่วหัดหัด แต่คำว่า “แก” นั้น ได้กระทบต่อ
 ความรู้สึกของเขาอย่างแรง นายปรีดี พนมยงค์รู้สึกถึงความ
 หลอมนตาตาส่งระหว่างบุคคลนั้น ยิ่งคงระหว่างบุคคลเช่นตนเองจาก
 ม.จ. นกขตรมงคล เจ้าองค์หนึ่ง, ไม่ต้องสงสัย พระองค์เจ้า
 จรุงศักดิ์ อัครราชเอกคนหนึ่งที่ยอมจะต่อกร และคงแต่นามการ
 เกิดอันไหวของนายปรีดี พนมยงค์ ก็ถูกตอบตั้งเกิดจากพระองค์เจ้า
 จรุงศักดิ์ เรื่อยมา

นายปรีดี พนมยงค์ รู้สึกด้วยใจว่า คณะเจ้าในกรุงปารีส
 มีความรู้สึกต่อเขาอย่างไร แต่เขาก็ยอมหยดขยงเตรียมงานตาม
 ความคิดของเขา นายปรีดี พนมยงค์ ได้เริ่มราชการใหม่ นั่นคือ เขา
 ได้เข้าไปบรรดาศึกษาถึงวชิการอันน้อยที่ธรรม ที่บรรดานักเรียน
 ไทยได้รับจากการกระทำของทศ อาทิตย ในเรื่องเงินที่ได้รับเป็น
 ค่ากินนอยและค่าการศึกษา ซึ่งทางกรุงเทพฯ อนุมัติให้มาก แต่ที่
 จ่ายให้น้อย แทบจะไม่พอใช้ตามความจำเป็น แม้จะกระหมัด
 กระหมัดอย่างที่สุดดีกว่านั้น ยังจ่ายให้ให้อุตตราแตกเป็ดยันทที่ไม่เป็น
 ธรรมออกด้วย นักเรียนไทย และแผนกเรียนที่เบนพวกเจ้ากเห็นพ้อง

กับข้อเด่นของนายปรีดี พนมยงค์ เห็นความไม่เป็นธรรมที่ตนได้รับ
จากทุกทางยังได้คิดกันที่จะแสวงหาความยุติธรรมในโอกาสต่อไป

ในปีที่ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นประธานสภามาคมนักเรียกเก่าอยู่
นั่นเอง ได้มีหนุ่มไทยรูปร่างหน้าตาเป็นฝรั่งคนหนึ่ง ซึ่งจากเมืองไทย
ไปรักษาพรรณโรคในยุโรป มีใช้เพื่อศึกษาเล่าเรียน แต่อย่างใด
หนุ่มไทยผู้นั้นคือ นายประยูร ภมรมนตรี ประยูรเดินทางจากสวีเดน
เซอร์แดนดีไปยังปารีส และได้รับการแนะนำจากนายควิน ตพานกรม
นักเรียนไทยในสวีเดนเซอร์แดนดี ให้ไปรู้จักกับ นายปรีดี พนมยงค์
เพื่อนสนิทของคุณ ประยูรได้รู้จักกับนายปรีดี พนมยงค์ครั้งนั้นเป็นครั้งแรก
เมื่อระยะเวลาล่วงเลยมาพอสมควร นายปรีดี พนมยงค์ ได้
เริ่มขยายความรู้จักกับคนคิดของเขาที่มีอยู่ ออกมา อย่าง เปรย ๆ ตาม
ปรกติให้แก่ประยูร พงษ์ ประยูร ภมรมนตรี เริ่มแสดงความคิดของคุณ
อันเกี่ยวกับระบอบการปกครองและการเศรษฐกิจของ ประเทศไทย
ออกมาให้นายปรีดี พนมยงค์ทราบเช่นเดียวกัน การแสดงออกของ
ประยูร ภมรมนตรี เปิด ช่อง ทาง ให้แก่ นาย ปรีดี พนม ยงค์ ที่ จะ
แสดงความคิดของคุณออกมายิ่งกว่าคราวที่แล้ว และต่อจากนั้นทั้ง
ต้องคนได้สนิทกันถึงเหตุการณ์และสถานะการณ์ของ ประเทศไทย
ทั้งในทางการเมืองและการเศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไป ทุก ๆ ปัญหา

ขณะที่รอโอกาสเพื่อดำเนินการชักชวนแสวงหาเพื่อนร่วมตาย และด้วยความคิดแน่วแน่ว่าจะต้องทำการปฏิวัติ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสวงหาความร่ำเพอการนใหญ่กว้างขวางยิ่งขึ้น คือการเตรียมให้พร้อมอะไรบางอย่างที่จะต้องทำ และมีอะไรอีกที่จะต้องทำ และจะต้องทำอย่างไร ทำด้วยวิธีใดจึงจะให้ความคิดของตนสำเร็จผลโดยเรียบร้อย ว่างเว้นในกรุงปารีส นักศึกษาชาวญวนได้คบคิดกันเพื่อแสวงหาเอกราชให้ชาติของตน คือปลดแอกฝรั่งเศสออกไปให้พ้นและในฐานะที่นายปรีดี พนมยงค์เป็นนักศึกษาที่กว้างขวาง ทั้งได้รับการชมเชยจากคณาจารย์และผู้บริหาร อยู่เสมอ ๆ ทั้งเป็นนักศึกษาชาวเอเชียด้วยกัน ได้ทำให้นักศึกษาชาวญวนเหล่านั้นสนใจในตัวนายปรีดี พนมยงค์เป็นอย่างมาก และแฉວວນหนึ่งนายปรีดี พนมยงค์ก็ได้รับการเชื้อเชิญจากเพื่อนนักศึกษาชาวญวน ให้ไปร่วมการประชุมกับคณะของเขา ด้วยความรู้สึกที่ว่า จำต้องหาความร่ำใหญ่กว้างขวางและด้วยการที่เพื่อนนักศึกษาเหล่านั้น เป็น ชาว เอเชียด้วยกัน นายปรีดี พนมยงค์ตกลงรับคำเชิญ แต่แจ้งว่าขอไปดูในฐานะสังเกตการณ์เท่านั้น นายปรีดี พนมยงค์ได้ไปในการประชุมของนักศึกษาชาวญวน ๒ ครั้ง ครั้งแรกไปกับหลวงวิจิตรวาทการ ข้าราชการระดับสูง และครั้งถัดมาไปกับนายประยูร ภมรมนตรี

จากการไปตั้งเหตุการณ์ประชุมของนักศึกษาชาวญวนให้ทำให้นายปรีดี
พนมยงค์ได้ความรู้และความคิดใหม่ ๆ ขึ้นหลายประการ

ในปีต่อมา ร.ท. แปลก ชัดแจ้งคะได้รับเลือกเป็นประธานสมาคม
ตั้งคอบจากนายปรีดี พนมยงค์ และในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ตามเดือนก่อน
ที่นายปรีดี พนมยงค์จะทำวิทยานิพนธ์เพื่อรับปริญญาดุษฎีบัณฑิต
วิทยดุษฎี ได้มีการประชุมของสมาคมนักเรียนไทยชน มัธยมศึกษา
ในฝรั่งเศส ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์และจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งอยู่
ภายใต้การดูแลของ อัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีส ต่างได้เข้า
ประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน นายปรีดี พนมยงค์ได้ทำเรื่องวางเงื่อนไข
ต่อประธานสมาคม เพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณาถึงความไม่เป็น
ธรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนไทยได้รับจากที่ประชุมได้พิจารณาและ
ลงมติให้ทำฎีกาทูตเกล้าถวาย พระปกเกล้าฯ นายปรีดี พนมยงค์
เจ้าของความคิดกลงมือเขียนฎีการองทุกข้อและให้นักเรียนไทยลงชื่อใน
ฎีกาชน นักเรียนส่วนมากได้ลงชื่อ นอกจากนักเรียนที่เป็นคนต่างด้าว
แล้ว นักเรียนที่เป็นพวกจ้าว อาทิเช่น พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคลก็
ลงนามด้วย ส่วนโอรสของพระองค์เจ้าจรัญศุภกิติ แม้จะเห็นพ้อง
ด้วย แต่ขอควักที่จะลงนามฟ้องบิดาของตน¹

1. หลักฐานเอกสารมีที่สำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์

ขณะเดียวกันนั้น ต่อมานักเรียนไทยในอังกฤษได้เชิญผู้แทน
 ต่อมานักเรียนไทยในฝรั่งเศสไปประชุมร่วม ที่ประชุมของต่อมานักเรียน
 นักเรียนไทยในฝรั่งเศส ลงมติให้ นายปรีดี พนมยงค์ เข้าประชุม ร่วม
 นายปรีดี พนมยงค์ รู้สึกพอใจในโอกาสอันนี้อย่างยิ่ง แต่เดวิดกลับหวง
 เพราะเมื่อทำรายงานแจ้ง ทดสอบเบิก เงินเป็น ค่าเดินทางและ ค่าใช้จ่าย
 อย่างอื่น ทดไม่ยอมเห็นด้วย ไม่อนุมัติเงิน ซ้ำไม่ว่าหาหนทางดีต่อกิน
 ทางให้ นายปรีดี พนมยงค์ จมตหนทางที่จะไปกรุงลอนดอนโดยคน
 เอง ในเมื่อทุกเป็นเสียเช่นนี้ อย่างไรก็ตามนายปรีดี พนมยงค์ ได้ขอ
 ให้ประยูร ภมรมนตรี ไปประชุมแทน และให้รับทราบนโยบายของ
 เขาที่จะหาเพื่อนร่วมตายในอังกฤษ ประยูร ภมรมนตรี ออกเดินทาง
 จากปารีสย้อนไปเบด เชียมแถวซาม เรือไปอังกฤษเข้า ประชุมร่วมจน
 ได้ ในลอนดอนประยูรได้เพื่อนใหม่หลายคน เพื่อนนักเรียนไทยซึ่ง
 มีความคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของนายปรีดี พนมยงค์ อยู่แล้ว

การกระทำของนายปรีดี พนมยงค์ ในเรื่องที่ให้ประยูร ภมร-
 มนตรี ไปประชุมร่วมกับนักเรียนไทยในอังกฤษนั้น เมื่อพระองค์เจ้า
 จรูญศักดิ์ทราบ เขาก็มีความโกรธมาก และเมื่อทราบ ค่อยไปบอกว่า
 นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นเจ้าความคิดให้นักเรียนไทยในฝรั่งเศสยื่น
 ฎีกาฟ้องตนก็ยิ่งเพิ่มความเดือดดาลให้แก่คนอย่างที่สุด พระองค์เจ้า

จรรยาคัดตมตนาว่าเป็นผู้ปกครองดูแลนักเรียน ซึ่งในลักษณะเช่นนั้น
 นักเรียนย่อมไม่เป็น ศัตรูกับตน แต่ แล้ว เพราะ ความโกรธ นั้นเอง
 พระองค์เจ้าจรรยาคัดตมโตโทรเลขรายงานเข้ามายังกรุงเทพ ฯ กราบทูล
 พระปกเกล้าให้เรียกตจวนายปรัด พนมยงค์กลับประเทศไทย โดยไม่
 พิจารณาถึงเรื่องการศึกษาของนายปรัด พนมยงค์เลยว่าจะดำไว้หรือ
 ไม่ ในโทรเลขนั้นกล่าวไว้

“.....ปรัดเป็นหัวหน้าชักชวนนักเรียนก่อการขัดคำสั่ง
 ทูต เป็นหัวหน้าสหบาล (Syndicate) นักเรียนไทย เป็น
 คนฝึกไฝวีนประชาธิปไตย เห็นจะเป็นภัยต่อราชบัลลังก์....”

แต่ โทรเลข พ้อง ของทูต และให้เรียก ตจวนายปรัด พนมยงค์ แม่ทูตจะ
 พยายามปกปิดมิให้รู้ให้ตจวนายปรัด พนมยงค์ หรือนักเรียนไทย
 คนอื่น ๆ ก็ตาม แต่ในเวลานั้น ก่อนที่ โทรเลข ของทูต จะถกตั้ง
 หดวงดีริราชไมตรี เดชานการตคนนเอง หดวงดีริราชไมตรีเป็น
 ด้มาชิกของด้มาคมนักเรียนไทย และยังคงวานนคบคบเพื่อนร่วมตาย
 คนหนึ่งที่จะทำการปฏิวัติร่วมกับนายปรัด พนมยงค์ หดวงดีริ ฯ ได้
 แจ้งให้ นายปรัด พนมยงค์ ทราบ ถึงการ กระทำ ของ ทูต นายปรัด
 พนมยงค์ทราบอยู่ว่า พระปกเกล้า ฯ เป็นกษัตริย์ทมิฬพระมหากษัตริย์
 คุณต่อราษฎร จึงได้ โทรเลขตจพอองทูตเข้ามาเสียก่อนและกราบทูล

ว่า ฎีกาจะตามมาภายหลังโดยเร็วที่สุด แต่พระปกเกล้าฯ ในชั้นนั้น
ได้อนุมัติตามคำเสนอของทต คือให้เรียกตัวนายปรีดี พนมยงค์กลับ
ประเทศไทยโดยทันที แต่บิดาของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งทราบเรื่อง
นเข้าได้ทราบกาเหตุเกิดถววย ขอ พระบรมราชานุญาต เพื่อให้ นายปรีดี
พนมยงค์ทำวิทยานพนชเดียวกัน และด้วยการช่วยเหลือของเจ้าพระยา
ยมราช พระปกเกล้าฯ ได้ทรงอนุญาตและให้แจ้งไปให้พระองค์เจ้า
จรัญศักดิ์ทราบ นายปรีดี พนมยงค์ผู้ซึ่งเกือบหมดหวังในปริญญา
คอคเคอรองตรวจตนั้นจึงมีโอกาได้ศึกษาต่อไป ทำวิทยานพนชเรียน
มหาวิทยาลัย และแต่บัดนี้พร้อมที่จะรับปริญญาเอก

วันในปารีส สำหรับ คำเนิน การ ตาม ความคิด ของ นาย ปรีดี
พนมยงค์มีเหตุอันดี เพราะหลังจากรับปริญญาแล้ว ในต้น
เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ นั้น เขาจะต้องเดินทางกลับประเทศไทย
คณะนายปรีดี พนมยงค์จึงจัดใหม่การประชุมครั้งแรกของคณะร่วม
ตายที่จะทำการปฏิวัติชน ตอนนั้นนัดมาชิกเกาม นายปรีดี พนมยงค์
ประยูร ภมรมนตรี. ร.ต. ทศันย มิตรภักดี, ร.ท. แปลก ชัดตั้งคะ,
กบัตมาชิกใหม่มี หลวงศิริราชไมตรี, นายคว ดพานกรม, นายแนบ
พหตโยธิน, และคนอื่น ๆ คณะร่วมตายนี้ได้จัดวางแนวทางหน้าที่
และแผนการณดำเนินงานของคณะไว้ สำหรับผู้ที่จะกลับเมืองไทย

และสำหรับผู้ที่อยู่ในยุโรปเพื่อปฏิบัติ นั่นคือ ให้แสวงหาพรรคพวกให้มากยิ่งขึ้น

นายปรัด พนมยงค์พร้อมด้วย ปรีญา คอคเตอร์ อังครัด และประกาศนียบัตรชั้นสูงทาง เศรษฐศาสตร์ แห่ง มหาวิทยาลัย กรุงปารีส พร้อมด้วยความคิดคือการปฏิบัติ เพื่อนำความเจริญรุ่งเรือง มาสู่ราษฎรและ ประเทศชาติ กัดับมาถึง กรุงเทพ ฯ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๔๗๐ ถึงหนทางยุโรป ประยูร ภมรมนตรี ได้สมัครพรรคพวกอีกหลาย คน อาทิ ทวี บุญเกิด, บรรจง ศรีจรูญ, ดินห์ กมตนาวิน, และคนอื่น ๆ ซึ่งได้เบนแต่ทาบตามไฉยงไม่คกตงแน่ชัดประการใด

ตอนที่ ๒

เศรษฐกิจภายในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช

การประกอบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นขั้นๆ ในขั้นแรก กล่าวโดยทั่วไป มีการประกอบกิจการและการเลี้ยงสัตว์ ต่อมาก่เปลี่ยนแปลงจากระบบกิจการและการเลี้ยงสัตว์นั้น ไปสู่ระบบกิจการ การเลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรม และที่ลุดันี่หลายประเทศที่ เปลี่ยนจาก ระบบนี้ไป สู่ระบบ อุตสาหกรรมแต่ อย่างเดียวทั้งสามระบบนี้ ระบบที่สองคือ กิจการ การเลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรม นำความเจริญอย่างถาวรมาสู่ประเทศนั้นๆ เป็นอย่างมาก ส่วนระบบอุตสาหกรรมแต่อย่างเดียวนั้นจะประสบกับความ เจริญทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัตถุดิบอันต้องอาศัยประเทศอื่น และ สำหรับ ระบบที่ ๓ คือ ระบบ กิจการ การเลี้ยง สัตว์ นั้น พิจารณาเห็นๆ อาจจะได้เห็นว่าย่อมจะมีความเจริญได้ เพราะวัตถุดิบอันเป็นผลิตภัณฑ์กรรมย่อมขายให้ประเทศอุตสาหกรรมได้ ตามที่แท้จริง ผลิตภัณฑ์กรรมเช่นนั้น ในวาระหนึ่งอยู่ในลักษณะจำเป็นจะต้องขาย โดยที่ผู้ซื้อจะกำหนดราคาได้ตามใจชอบ โดยเหตุที่สภาพของผลิตภัณฑ์นั้นไม่อาจรอเวรตา ยกตัวอย่างเช่น ยางพารา เมื่อ

โรงงานอุตสาหกรรมผลิตวัตถุจากยางออกมาเต็มตลาดแล้ว ก็ย่อม
จะลดการผลิตลง และหนักคอต้องลดซื้อขายตาม พ่อค้าอย่างก็จะขาย
ยางได้ตนน้อยลง และเจ้าของสวนยางหรือผู้ปลูกยางก็จะขายยางได้
น้อยลง เมื่อมผลเสนอขายหลายรายและมีผู้ซื้อน้อยรายก็จะมีกำไรแย่ง
ขาย ราคาอย่างก็จะต่ำลง ถ้าโรงงานหยุดซื้อผู้ขายยางไม่ได้โดย
จะเอาอย่างไร ทำอย่างไร เรียงอย่างนี้ ย่อมจะไม่ถูกกับขอ
เท็จจริงที่เบนนอยู่ในสมัยสัมบูรณาญาสิทธิราชย์ เพราะในสมัยนั้น
การปลูกหรือการซื้อขายยางมีน้อยเต็มที แต่ด้วยอย่างในเรื่องวัตถุที่
ทำของนี้ ย่อมใช้ได้สำหรับ ทรัพย์สิน ของ ประเทศไทย อันเป็น ประเทศ
กสิกรรม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ประเทศไทยในระบอบสัมบูรณาญา
สิทธิราช ราษฎรไทย ๘๘ คนใน ๑๐๐ คน ประกอบการกสิกรรม
คือ ทำนาข้าวเป็นส่วนใหญ่ ทำไร่ ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ต่างๆ
เลี้ยงสัตว์ จับปลา ซึ่งตั้งเหล่านักมาได้เป็นการประกอบกรอย่าง
ใหญ่หรือประสพความเจริญรุ่งเรือง แม้ตามสมควรแก่ระยะเวลาที่
เป็นมา ผลิตผลเหล่านี้ นอกจากชาวแคว้นมีการซื้อขายภายในท้องถิ่น
หรือท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงกันเท่านั้น ส่วนท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลกัน
ออกไป แม้ในจังหวัดเดียวกันก็มีการซื้อขาย เพราะสภาพการชน

การค้าภายในและกับนอกประเทศอยู่ในมือคนต่างดาว คนไทย
 ถูกอบรมให้เป็นข้าราชการตั้งแต่เกิด พอเกิดออกมา พอหรือญาติ
 พี่น้อง เอากระดาษดินสอได้ให้ในเบาะเดียวแถว คนต่างดาวหรือต่าง
 ประเทศที่อยู่ในเมืองไทย และที่เป็นผู้คานกค้อ ชาวยุโรป ชาวจีน
 และอินเดีย แม้คนไทยจะเคยรู้จักการค้าต่างประเทศ มาก่อนก็เป็น
 เรื่องประวัตต์ศาสตร์ยุคกรุงศรีอยุธยา หาใช้ในยุคนปลายกรุงรัตน-
 โกสินทร์นี้ไม่ ชาวไทยยุคนี้ถูกอบรมให้รู้จักเคารพหมอบนอบ รู้จัก
 ฝากเนื้อฝากตัว เพื่อจะได้เป็นนายเต็มยศแทบทั้งดั้น หรือไม่อย่าง
 ก็นเป็นตักจางหรือตักมอ ของคนต่าง ดาวเหล่านี้ เมื่อถึงภาพเป็นอยู่
 ดั่งนี้ ความวิรุณยอนเกิดจากการค้าหรือการอุตสาหกรรม ก็ตกอยู่ใน
 ในมือของชาวต่างชาติเหล่านี้ ส่วนรัฐบาลคงได้แต่กำชับเขาและ
 ภาษีเขาออกเท่านั้น

เหตุใดคนไทยจึงไม่รู้จักทำการค้าและการอุตสาหกรรม สำหรับ
 การค้ากันเห็นข้างคนชาติแข็งอยู่แถว ถ้าจะถามว่าเป็นความผิดของ
 ราษฎรไทยเหล่านี้หรือ แน่หนอนเขาไม่ผิด แต่การที่คนไทยไม่รู้จัก
 ทำการค้าเอง ที่ทำให้ฐานะของประเทศไทยอ่อนแอหนักหน่วงทางการเมือง
 และการเศรษฐกิจตลอดมา ถ้าเป็นความผิด ก็ต้องเป็นความผิดของ
 ผู้ปกครองบริหารประเทศชาตินี้เอง

สำหรับการอุตสาหกรรม ก็เช่นเดียวกัน การอุตสาหกรรม
อันจัดเป็นการประกอบการอย่างใหญ่หนึ่ต้องอาศัยทุน ชาวไทยโดย
ทั่วไปไม่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ คือแบบพหิมิต์ ในระยะครั้ง
ศตวรรษที่แคว่มานี้ คนไทยตั้งรกรากนอก นครหลวง เกือบไม่มีการ
เปลี่ยนแปลงใน ชีวิตและความเป็นอยู่เลย และโดยที่ประกอบการ
กสิกรรมตามแบบพหิมิต์ ไม่ได้ทำการค้าเอง คนไทยจึงยากจนค่น
แค่น จริงอยู่ โดยปรกติ เราอาจกล่าวทั่วไปได้ว่า ไม่มีการอดตาย
ความจริงก็มอยู่บ้าง แต่โดยที่ราษฎรต้องเสียภาษีอย่างแรง ความ
ยากจนค่นแค่นหนักยงทหนักชน ราษฎรจึงไม่มทุนเป็นเงินหรือม
ทุนเป็นของ นอกจากวัว หรือควายต้องล้มตัว แห่ ๑ ปาก เรือ
๑ ลำ หรือครกช้อมข้าวเท่านั้น

ความจริงสมัยนี้ประเทศไทยมิได้อยู่ในฐานะยากจน เช่นที่
ราษฎรตั้งรกรากซึ่งเป็นกสิกรเป็นอยู่ มบุคคลบางประเภท ที่ม
ศรัทธาอย่างมหาศาล บุคคลเหล่านั้นคือ

๑. ชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทย และตั้งทวีพยากร
ของชาติไทย เช่น ชาว ไมล็กี แร่และอื่น ๆ ออกไปขายต่างประเทศ
ส่วนเงินที่ขายได้นั้น เขาจะจำแนกออกไปดังนี้

ก. ลงทุนในต่างประเทศ หรือเก็บได้ในประเทศ ข. ส่งเงินออกไป

นอกประเทศ เช่นชาวจีนซึ่งประมาณว่ามีหนึ่ง ๆ ส่งออกไปไม่ต่ำกว่า ๒๐ ล้านบาท

๒. ชาวบางองค์ ทมทรพยต้มบตมกงมาตงแต่กำเนิด โดย
 มีต้องออกแรงงาน แม่ทุกคนเราก็ยอมทวบขยู่ว่า ทรพยดินในหัว
 เมือง และโดยณะเพาะในนครหลวงเป็นกรรมดีทิชของเจ้าเหล่านั้น
 เพียงไร ทำได้ จนถึงกับต้องมีด้านงานจัดการผลประโยชน์ มี
 เจ้าหน้าทคอยรวบรวมเงินค่าเช่ารายได้จากทรพยดินเหล่านั้น ด้าน
 งานเหล่านี้ส่วนมากเป็นทวบรวมเก็บดอกผลจากทุน ซึ่งทุนนั้นเกิด
 ขึ้นโดย ส่วนมากมีต้องออกแรงงาน อย่างกลีกร ชาวไร่ ชาวนาเดย
 หลกกรรมของพระพทขเจามว่า “การศึกษาเป็นบ่อเกิดของความรู้
 ความรู้เป็นบ่อเกิดของกรงาน กรงานเป็นบ่อเกิดของทรพย และ
 ทรพยเป็นบ่อเกิดของความดี” ฉะนั้นเราพอจะพิจารณาตามหลก
 กรรมนี้ได้ว่า บ่อเกิดของทรพยนนครจะมาจากกรงาน มิใช่มา
 จากกรรับมรดก หรือได้มาโดยมีต้องออกแรงงาน ราษฎรสามัญ
 กว่าจะมี ทุนโต ก็ต้อง ออกแรง เหนือ ท่วงกาย โดยอาศัยหลกที่ว่า
 “พระเจ้าแผ่นดิน” ทรพยต้มบคชองชาติ จึงถูกแจกจ่ายไปยัง
 บคคตบางจำพวกบางคน เช่นพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเทจจวิงที่
 ปรากฏยังก่วนั้น บคคตเหล่านี้เมื่อเกิดมากมเงินสำหรับเลี้ยงชีพอยู่

แล้ว ตามรับของเจ้า โดยไม่จำเป็นคือทำงาน และเงินนั้นก็ได้
มาจากภาษีอากร ที่เก็บไปจากราษฎรผู้คองทำงานนั่นเอง

นอกจากจำวบางองค์แล้ว เงินทุนก็มีอยู่ในมือขุนนางบางคน
ดองเงินในมือราษฎรทั่วๆ ไป เป็นเงินจริง แต่ไม่ใช่ทุน เพราะ
เป็นเบี้ยค่อได้ และเพื่อเสียภาษีอากรเท่านั้น ก่อนเปลี่ยนแปลงการ
ปกครองจำวเหล่านั้นและขุนนางบางคน ได้ตั้งเงินของตนไปไว้ใน
ต่างประเทศเป็นจำนวนหลายร้อยล้านบาท แทนที่จะเก็บไว้ในประเทศ
และใช้ในการลงทุนสร้างบ้านเมือง นายแดนดอน เขียนไว้ในหนังสือ
ชื่อ Siam in Transition ว่า “มีจำวบางองค์ได้ตั้งทุนในการ
ประกอบกิจการในต่างประเทศ เป็นต้นว่ากรมพระกำแพงเพชรฯ
กรมพระนครสวรรค์ฯ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งองค์สุดท้าย
ประทับอยู่ในอังกฤษตั้งแต่เยาว์วัยมาจนกระทั่งบัดนี้”

๓. ยังมีบุคคลที่รวบรวมคนหนึ่งคือ รัฐ แต่ในสมัยนั้น ภาย
หลังที่ขาดเลือด เก็บภาษีจากราษฎรโดยตรง และจากการ อย่างๆ มา
แล้ว ก็กนเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับพวกจำวทั้งหลาย เงินนี้เรียกใน

ปัจจุบันนี้ “เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์” เหลือจากนั้นจึงจัดสรร
 ไปใช้ในประการต่างๆ ในการปกครอง กล่าวได้ว่า มีได้ มีการ
 ลงทุน เพื่อก่อให้เกิดอุตสาหกรรมอย่างใดเคย ทั้งนี้ได้มีการ
 แสดงออกให้ปรากฏว่า ได้ มีความคิดที่จะมีการลงทุน เพื่อสร้างการ
 อุตสาหกรรมจากบรรดาวัตถุดิบที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นเอกอนันต์
 แต่อย่างใด

จึงเห็นได้ว่า ปัญหาเรื่องทุนที่ชาติไทยจะใช้เพื่อประกอบการ
 เศรษฐกิจ อันเป็นทางที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติ
 นั้นไม่มี เราจะโทษใคร นอกจากผู้บริหรมิได้ มีความคิดหรือ
 ไม่มีความสามารถหรือไม่แสดงความสามารถออกมาเท่านั้นเอง

มีขอทศพรพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ ในสมัยสัมภรณา
 ญาธิบดีธิราชชนน ภาษาอักษร ขนอน มีภาษาชนนอกแล้วก็มีภาษาชนใน
 ภาษา อักษร ขนอนทั้งหมดที่มีอยู่ในสมัยนั้น กล่าวได้ว่า ไม่มีระบบ
 ภาษา (System of Taxation) และภาษาดังนั้นมาก ไม่เป็นไป
 ตามความสามารถของผู้เสีย ไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสีย และไม่เป็นที่
 แก่ถึงคน แต่ก็เป็นการถูกต้องอย่างที่สุดสำหรับสมัยนั้น เพราะการ
 กับภาษา อักษร ขนอนในสมัยนั้น ต้องการแต่ “เงิน” อย่างเดียว
 ไม่ต้องการผลอย่างอื่น อย่างที่รัฐบาลในปัจจุบันนี้ ได้ใช้ภาษา

อักษรเป็นเครื่องมื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดในสังคมแห่งชาติของ
 คน หรือให้เกิดภาวะการจำแนกทรัพย์สินคดี ดูเหมือนว่า หดกษา
 อักษรของอดัมส์mith ที่ว่า “เก็บให้ได้มากและเสียค่าเก็บให้น้อย
 ที่สุด” ได้รับการนิยมนำมาใช้อย่างเต็มที่ ยิ่งกว่านั้นถ้าเรา
 กลับหัดการภาษ ของคอดแบร์ด ที่ว่า “ถอนขนน่านให้
 ที่สุด และให้หนวทหู (เพราะน่านร้อง) น้อยที่สุด” และนำ
 มาปรับแก้กรณียการเก็บภาษ ของรัฐบาตล์มบูรณาญาตีธิราช ก็
 เป็นการถูกต้องอกเหมือนกัน แต่ทว่าแม่ราชฎรไทยจะรู้ด้กรื่อง
 ภาวะอนหนักของ ภาษ อักษรในสมัยนั้นด้กเท่าใด และอยากจะร้อง
 แดกร้องไม่ออกเพราะถูกบีตปากไม่ให้ร้อง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อถึง
 จุดด้ตท่าย ที่ราชฎรจะตายด้วยประการหนึ่งประการใด คือ แบท
 ภาวะภาษ อักษรจนตาย หรือ ตายเพราะรบโทษทณท์ ราชฎรก็ได้
 ด้อกเอาในทางที่จะตายด้วยการรบโทษทณท์ คือ ร้อง ร้องฎกา
 โดยหัดการทตองการจะให้ ได้เงินมากน้นเอง ภาษ อักษรของรัฐบาต
 ล์มบูรณาญาตีธิราช จึงเป็นภาษ อักษรมากประเภท และแแต่ะ
 ประเภทใดเงินน้อย กด้าวด้ว่า เป็นภาษ อักษรจุกจิกอย่างด้ด้
 และด้ยที่ประเทศไทยเป็นประเทศด้กักรวม ที่ดินและพืชผลด้กักรวม
 จึงกตายแบบเครื่องกำหนดการด้ยภาษ อักษร เช่น อักษรลัมพัตร์

เก็บจากกสิกรผู้ปลูกต้นไม้ดมดก อากรดงวนใหญ่เก็บจากกสิกรผู้
 ทำสวนไมยต้น ราษฎรผู้ปลูกต้นผลตะโหนด ปลูกยาสูบ ทำสวน
 จาก ทำไร่อ้อย ทำนาเกลือ ฯลฯ ต้องเสียภาษีอากรค่าต้นตาด
 ตะโหนด ค่าต้นยาสูบ ค่าสวนจาก ค่าไร่อ้อย และค่านาเกลือ ฯลฯ
 ไม่มพบผลใดที่จะหลุดพ้นอันไม่ต้องเสียภาษีอากรไปได้ โดยเฉพาะ
 กสิกรชาวนา ต้องเสียอากรค่านา ซึ่งเก็บตามชั้นของนา นาเอก
 นาโท นาตรี นาจตุร นาเบญจ นาศุโข นาปางดอย ราษฎร
 ผู้ทนต์นต้องเสียภาษีทนต์ ราษฎรผู้เรือไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ต้อง
 เสียภาษีเรือ ราษฎรผู้ตัดหัวพะหนะ แมกที่ไซ่ทำนา ต้องเสียค่า
 ขรรมนิยมทำควรูปพรรณสัตว์

เมื่อราษฎรผลิตหรือทำผลกสิกรรม หรืออื่นใดออกมาได้แล้ว
 เมื่อจะขนย้ายเคลื่อนที่ พืชผลเหล่านั้นจากกำเนิดไปขายยังท้องที่อนก
 ต้องเสียภาษีอากรขนขน ตัวอย่างที่ชาวเขาย่างจำไต กคอก เมื่อ
 ๒๕ ปีเศษมาแล้ว ผู้ปกครองได้นำมะพร้าว ปลาเค็ม จากบ้าน
 แหตมคตมพก อำเภอปากพนังไปยังตลาดอำเภอปากพนัง และที่
 อำเภอเมือง ซึ่งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชเคยกนหนนต้องเสีย
 ภาษีอากรหรือขนอนดังเหล่านั้นทั้งสิ้น จึงจะนำเคลื่อนที่ไปได้

ไม่ต้องสงสัยเลยภาษาหัว หรือภาษาราชการ เงินค่าภาษา
 น เป็นภาษาทวยศธรรมดาอย่างที่สุดเพราะทุกคนไม่ว่ายากดีมีจนต้อง
 เสียภาษนเท่ากัน ถ้าพระยาตามเงินได้บดระ ๓๐,๐๐๐ บาท เมื่อเสีย
 ภาษหัวนแดงจะมเงินเหลืออยู่ ๘,๘๘๒ บาท ส่วนราษฎรเขยว บัหนึ่ง
 ทานา ถ้าไซคคฝนไม่แดงหรือนาไม่ท่วม ภายหลงการเก็บเขยวแดง
 ชายขาวได้เงิน ๓๐๐ บาท เสียภาษหัว ๘ บาท เหลือเงิน ๘๒ บาท
 พอดิว้อออกตกมาอีก ๒ คิว ต้องไปเสียค่าทำควรูปพรรณ อีก
 ๔ บาท เหลือ ๘๘ บาท ต้องเสียคานาอีก ๓๒ บาท เหลือ ๕๖ บาท
 ดองคิดคิดว่า ถ้าครอบครัวพระยาตามมี ๓๐ คน ครอบครัวนายเขยวม
 ๓๐ คน ครอบครัวทองต้องนจะมชีวิตและความเป็นอยู่ต่างกันอย่าง
 ครอบครัว นาย เขยว ก็ ต้องเก็บ ผล หักพนเก็บหอยเก็บปตามหนองน้ำ
 แดะทองนามากิน ไม่มหวงใดดมหมเนอแดง อย่างครอบครัวพระยาคัด
 แดะถ้าเมยนายเขยวเกิดอยากได้มามวงชนมาตั้งถนหนง ก็เห็นจะตอง
 ทะเดาระกับนายเขยวโดยเนื่อน เว้นไว้แต่ นายเขยวจะเป็นราษฎรภายใต้
 เปตติโคท กอเวอร์แมนต์ อย่างที่เรียกกันในทุกฉน. ชีวิตของ
 ราษฎรที่เบนอยู่อย่างน เป็นชีวิตแบบเฟรมคฟ เป็นชีวิตในระบบ
 ดัมบรรณาญาตีทริราช ซึ่งมีคำว่า “เจ้า” “ข้า” ราษฎรทอ
 ไปได้ประดัมกับภาวระภาษ้อกรนอย่าง ทา รุณ โหดร้าย หดอย ครัง ท

ข้าพเจ้าได้ประสบมา เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องออกไปทำการยึด
 ทรวัยชายทอดตลาดเพื่อเอาเงินชำระค่าภาษีอากร ราษฎรต้องหลบ
 หมอพยพครอบครัว วิถีควายดกเมียเข้าป่าไป ภาษีอากรอื่น ๆ ยังมี
 อีก แต่ภาษานาจะมึนแฉะไม่มกมอยมาก เช่นภาษ่มฤตก ซึ่งนัก
 การคลังและรัฐบาลในนานาประเทศเห็นว่าเป็นภาษที่จะนำความ เป็น
 ขรรพมาตั้งตั้งคมได้ เพราะเป็นภาษที่เก็บจากทรัพย์สินของผู้ตายเมื่อ
 จะตกไปถึงมือทายาท หรือภาษการรับมฤตก ซึ่งเก็บทรัพย์สินที่ตก
 ไปถึงมือทายาทแล้ว หากจะมีภาษนี้ในเวลานักคลังจะไม่มีประโยชน์
 หรือเก็บไม่ได้เลยถ้าจะเก็บให้ได้เงิน ก็ต้องเก็บจากพวกเจ้า หรือ
 ชาวต่างประเทศเท่านั้น

ต้นทรวงักดำไว้ในนิราศของเธอว่า “มาถึงโรงภาษนี่องค์
 คัง ไต่ไต่ไต่แจ่มแจ่มด้วยแสงเทียนไว้หางเบี่ยงเบี่ยงสาวขาว
 สล้าง เป็นเงินต่างเมืองมาไม่พาเหียร แต่ความรู้สิ่งไรไม่
 ได้เรียนยังพากเพียร เป็นไต่ ถึงใหญ่โต” นี้คือพฤติการณ์ใน
 สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึ่งอยู่แม้แต่พฤติการณ์เช่นนี้จะได้อีก
 ยกเด็กไปเสียบ้าง แต่ยังมีอยู่ไม่น้อยในระยะหลังของระบอบหน
 ่นเอง คือมอริการให้เงินผูกขาดภาษไปจัดเก็บเอาเอง โดยเสียค่า
 ภาษผูกขาดนั้นให้แก่เจ้าขุนมูลนายแล้วจึ่งจะไป เขา คลัง อีก ต่อ หนึ่ง

จึงทำให้เงินเจ้าภาษีวัรวอย เจ้าขุนหมื่นนายวัรวอย ส่วนรัฐบาลได้
 เงินน้อย สำหรับราษฎรหนักายเป็นเครื่องมือให้เงินเจ้าภาษีและ
 บริวารข่มขู่ตัวเองเงิน

รายได้ รายจ่ายของรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชมีดังนี้
 ปี รายได้ รายจ่าย เงินงบประมาณมหากษัตริย์^๑

2470-2471
2671-2672
2472-2473	107,117,934	107,102,498
2473-2474	96,322,219	96,804,915
2474-2475	78,9482,33	87,482,123

คัมเดจรายได้รายจ่ายแสดงให้เห็นผลในการที่รัฐบาล สมบูรณาญา-
 สิทธิราชได้บริหาร และปล่อยให้ระบอบ การ เศรษฐกิจ ของ ชาติ
 ดำเนินไปโดยเสรี อันมีหลักปล่อยให้ทำไป ปล่อยให้ผ่านไป
 หดกันใช้แก่ราษฎรไทยผู้ประกอบกิจการกรรมแบบพริมิตีฟ ซึ่งไม่
 ถูกต้องนัก เพราะหดกันไม่ควรใช้ระบอบ การ เศรษฐกิจ ที่มีการ
 ประกอบการอุตสาหกรรมอย่างใหญ่มากกว่า แต่ก็ไม่หดกันก็จะ
 นำมาปรับแก้พฤติการณ์ที่กิจการไทยประสพอยู่ในเวลานั้นได้ มอยู่

หดกเดยวคือ หดก “ยดากรรม” เท่านั้น และหดกนไม่
 ประเทศใดใน โลกที่ใ้ช้อยู่ นอกจากในประเทศหรือชุมชนอันอยู่ภาย
 ใต้การปกครองของชาติอื่น และก่เกือบไม่มีเช่นเดยวกัน เพราะคิน
 แตนเหล่านี้ได้รับการบำรุงตั้ง เติริม แล้ว แพบ ทง ดัน เช่น ชาว
 อินโดจีน หรือดิงค์โปร้ มตาย หดกยดากรรมนี้ นอกจากใ้แก่
 ราษฎรไทยแล้ว ก็ใ้ช้อยู่ในชุมชนในใจกลางทวีปอาฟริกาเท่านั้น

ประเทศไทยนอกจากไม่มีเอกราชในทางเศรษฐกิจดังกล่าวแล้ว
 เอกราชอื่น ๆ เช่น เอกราชทางศาลก็ไม่มี เพราะในสมัยบูรณา
 ญาตีธิราชนั้น ยังมีศาลกงสุต หรือศาลต่างประเทศอยู่และข้อ
 ใหญ่ใจความก็คือ บรรดาสัญญาทางพระราชไมตรีการค้าขาย
 และการเดินเรือก็ดี ซึ่งรัฐบาลสมัยบูรณาญาตีธิราช ได้ทำ ไว้ กับ
 นานาประเทศนั้น เป็นสัญญาที่ผูกมัดประเทศไทยอย่างหนาแน่น
 ประเทศชาติและราษฎรไทยถูกผูกมัดด้วยสัญญา เพราะการกระทำ
 ของรัฐบาลสมัยบูรณาญาตีธิราชให้ม้สภาพไม่ต่างอะไร กับ คน ง่อย
 เป็ดยเดี่ยวและเดี่ยวขาทงตัน ทงเมื่อเวลาด่วงเดยมานานเท่านั้น
 รัฐบาลสมัยบูรณาญาตีธิราชก็ไม่ แก้ไข หรือ ไม่ สามารถ แก้ ไข
 สัญญาเหล่านี้ เพื่อให้ประเทศชาติได้มาซึ่งเอกราชและอธิปไตย
 ที่แท้จริงอย่างสมบูรณ์ได้

“ คอรัปชั่น ” (Corruption) ที่ปรากฏชัดใน
 ปัจจุบันในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ไม่ปรากฏ ๆ ว่าได้ใช้คำ
 นี้ แต่มีได้หมายความว่า พฤติการณ์ คอรัปชั่นไม่มี (จริงไม่
 มี ‘ ขอบฉาน ’ แต่มี “ ขอบกรรม ”) ยิ่งกว่ามี สมมติว่า
 คอรัปชั่นในปัจจุบันเท่ากับ ‘ ดึง ’ พฤติการณ์อย่างเดียวกัน ใน
 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช, อย่างน้อยที่สุดต้องเท่ากับ ‘ ช้าง ’
 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช มีคำ “ นิ่งเมือง ” “ กินเมือง ” พฤติ
 การเช่นนี้ ยิ่งกว่า ทรัพย์สินส่วนแผ่นดินตั้งปรากฏมาในเรื่อง
 รามเกียรติ์ เสียอีก

ตอนที่ ๓

คำสารภาพของรัฐบาลสยามราชอาณาจักร

ตั้งแต่เมื่อ ๒๕๗๒ เป็นต้นมา สภาพการเศรษฐกิจของโลก
ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรือง (Prosperity) และเจริญรุ่งเรืองจนถึงขีดที่
สุด ก็เริ่มมีความโน้มเอียงไปในทางตกต่ำ ตกต่ำลงทุก ๆ ที่ จน
กระทั่งเมื่อ ๒๕๗๕ การตกต่ำของเศรษฐกิจนั้นเกิดความปั่น
ป่วนเกิดขึ้น และทอดยงตามระยะเวลาอันที่จริงการตกต่ำและปั่น
ป่วนของเศรษฐกิจ มิใช่ครั้งแรก แต่ได้เกิดขึ้น
มานานแล้ว ถ้าสถานการณ์ของโลกเป็นปกติ ไม่มีการสงคราม
อย่างรุนแรง เช่นมหาสงครามโลกแล้ว นักเศรษฐกิจศาสตร์ขอ
พยากรณ์ได้ให้ระยะเวลาที่ความปั่นป่วนของเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นไว้
ต่างๆ กันเรียกว่า Trade eirele. แต่ระยะเวลาอันไม่ห่างกันนัก
และอย่างน้อยที่สุด ได้กำหนดไว้สี่ปี ประเทศต่าง ๆ ที่รัฐบาล
ใส่ใจในการเศรษฐกิจของชาติ ต่างก็ได้มีแผนการณ์ใด ๆ ในทาง
การดำเนินการเศรษฐกิจให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ และ ระยะเวลา

สิทธิราชกรัณท์ตามภาษาอักษรใหม่จะเป็นธรรมเนียมหรือ ไม่ก็ข้าง
 ขอให้ได้เงินอย่างเดียวกัน ราษฎรผู้เดียวจะเหตอแค่หนึ่งหมื่น
 กระดกหรือตาย ไม่ใช่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง

อย่างไรก็ตาม สถานะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยต้อง
 ประสบอยู่ขณะนี้ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลมีความรู้สึกที่จะต้อง
 หาสาเหตุแห่งการตกต่ำและปั่นป่วนและคิดที่จะหาหนทางแก้ไข คือ ไป
 ถิ่นรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชมิได้คำนึงว่า การตกต่ำและปั่นป่วน
 ของเศรษฐกิจอันนำความทุกข์เข็ญอย่างสาหัส มาสู่ ประชา ราษฎร
 จะทำให้ราษฎรคิดปฏิวัติ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อรูปการ
 ปกครองและสิทธิของเจ้าหรือชนนางแล้ว รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิ
 ราชกัมทางคิดอยู่ทางเดียว คือ หารายได้ให้พอแก่งบประมาณ
 แผ่นดิน รัฐบาลได้จ้างชาวต่างประเทศเข้ามา ดำรง เศรษฐกิจ
 ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรก เซอร์ เฮคเตอร์ ค็อก เข้ามาดำรง
 และให้คำแนะนำแก่รัฐบาลว่า ข้าราชการของรัฐบาลมีมากมายนัก
 และเกินไป ควรปรัดออกเสียบ้าง เพื่อตัดทอนรายจ่าย ตามงบประมาณ
 และในครั้งต่อมา รัฐบาลได้จ้าง โพรเฟสเซอร์ เซอร์ คาร์ล
 ซี. ซิมเมอร์แมน เข้ามาดำรง นายซิมเมอร์แมนได้ดำรงแล้ว
 ทำรายงานเล่มโตเล่มใหญ่เสนอต่อรัฐบาล รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิ

ราชพิจารณารายงานของนายซิมเมอร์แมนแล้ว พอใจในคำรายงาน
 ทว่า “ความเป็นอยู่ของราษฎรไทยยังดีกว่าความเป็นอยู่ของ
 ราษฎรในประเทศอื่น ๆ ในเอเชียหลายประเทศนัก” แต่รัฐบาล
 ดันนั้นไปกระมังว่า ราษฎรส่วนมากในประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย
 นอกจากจีนญี่ปุ่นแล้ว ก็เป็นข้าของฝรั่งอยู่ทงหนน ดูข้างจะมีความ
 รุ้สึก ที่จะปล่อยให้ราษฎรไทยเป็นข้าหรือชทา เช่นนั้นด้วย

ต่อมารัฐบาลได้ให้กรมพระกำแพงเพชรฯ เด็ดจ้ ไปดูภาวะ
 เศรษฐกิจการค้าและตลาดในประเทศและดินแดนต่าง ๆ ในเอเชีย
 คือ ประเทศจีน อินเดีย มลายู การเดินทางของเจ้า
 นายพระองค์คนปรากฏว่าได้ใช้จ่ายเงินแผ่นดินไปมากมาย แต่ผลของ
 งานที่ประการหนึ่งหนักคือรายงานทว่า “ประเทศอื่น ๆ เหล่านั้น
 อยู่ในอาการหนักกว่าประเทศไทยเสียอีก” และยังปรากฏคือไปอีก
 ว่า เจ้านายพระองค์คนได้ทรงถ่ายและฉายภาพยนตร์ เกี่ยวกับการ
 เดินทางของพระองค์แทบทงถัน เป็นการท่องเที่ยวเพื่อหาความสนุก
 สำนานเพลิดเพลิน ราษฎรไทยไม่ได้อะไรจากการนี้เลย

เมื่ออังกฤษออกจากมาตราทองคำ ในเดือนกันยายน ๒๔๗๔
 ราษฎรไทยต้องได้รับผลกระทบกระเทือนจากเศรษฐกิจหนักยิ่งขึ้น ทว่า
 เท่านี้ รัฐบาลล้มบูรณาญาสิทธิราช ได้พยายามหาทางออกและ

พยายามลดกึ่งผลรายอื่นนั้น จึงได้ประกาศออกจากมาตราทองคำ
เมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๕ ด้วย และได้แก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา
พุทธศักราช ๒๔๗๑ คำแถลงการณ์ของรัฐบาลสมัยบูรณาชาติทิ-
ราช ที่ได้ออกมาเกี่ยวกับเรื่อง พิจารณาเห็นได้ว่า เดิมหนึ่งคำ
ค่าบาทพระบาท ๑ คำแถลงการณ์นั้น มีว่า "รัฐบาลของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ตกลงออกจากมาตราทองคำและ
กำหนดค่าเงินตราตามปอนด์สเตอร์ลิงในอัตรา เมื่อเงินตราทั้งสอง
อยู่ในมาตราทองคำ คือ ๑๑ บาทต่อปอนด์

เหตุที่บังคับให้วินิจนัยเช่นนั้น คือ โภคกิจของประเทศ รวย
ได้ของประเทศสยามเกิดจากดีกรรมแทบทั้งสิ้น ราคาสินค้าได้ตก
ต่ำอย่างมากมาย แต่ค่าใช้จ่ายในการทำให้บังเกิดผล และ การตั้ง
จำหน่ายมิได้ตัดงตามส่วน จึงกระทำให้เกิดภาระแก่ ชาว นา
และลูกหนี้ซึ่งเกินกว่าที่จะทนได้

รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้หวังไปว่า การ
เปลี่ยนราคาเงินเป็นการแก้เศรษฐกิจตกต่ำได้อย่างถาวรและสมบูรณ์
แต่อย่างไรก็ดี เหตุการณ์ตั้งแต่เดือนกันยายนที่ล่วงมา เมื่อประเทศ
อังกฤษออกจากมาตราทองคำแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ราคาบาท
โดยอัตราทองคำที่สูงที่สุดอยู่นั้นเป็นเหตุสำคัญอย่างหนึ่ง ที่กระทำ

ในครุขอาจารย์แห่ง ม.ช.ก.

ให้รายได้ของชาวนาตกต่ำลงอีก สอดคล้องไปนี้แสดงว่า การค้า
ของประเทศสยาม คือ สินค้าขาออกและสินค้าขาเข้า กระทำการ
ติดต่อโดยมากกับประเทศที่ใช้เงินตรา อันมีค่าเป็น ไป ตาม ราคา
สเตอร์ลิง

การค้ากับประเทศ ขอตรวม สินค้าขาเข้า สินค้าขาออก
ที่ใช้เงินตรา

ตามสเตอร์ลิง	52.1 %	43.3 %	56.1 %
ตามตราทองคำ	20.2 %	28.0 %	13.8 %
ตามตราเงิน	27.5 %	24.3 %	30.1 %

นอกจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนี้ ราคาเงินตราเป็นปัจจัย
ในพฤติการณ์ที่เป็นอยู่บัดนี้โดยเฉพาะ ซึ่งรัฐบาลจัดทำได้
ทันที ส่วนปัจจัยอื่น ๆ นั้นอยู่นอกอำนาจของรัฐบาลที่
จะบังคับไปถึงได้ หรือมีคะแนนจะเปลี่ยนแปลงได้โดยวิธีการซึ่ง
ถ้าจะจัดทำคงใช้เวลานาน

รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ดังว่า การเปลี่ยนแปลง
ราคาเงินตราจะกระทบกระเทือนบุคคลทุกชั้นตรงกันไป แต่ในที่
สุดคือความเจริญแห่งผู้ประกอบการงานทำการค้าและพวกเจ้าหนี้ และ

ความมั่นคงในการเงินของรัฐบาลเองย่อมจะได้รับผล อันเนื่องมาจาก
ความเจริญมั่งคั่งของผู้ถือกำเนิดดินค้า

ในการทำงบประมาณประจำปีให้เข้าสู่ดุลยภาพ รัฐบาลของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจำเป็นต้องดำเนินนโยบาย คัด ทอน ราย
จ่ายอย่างเข้มงวด และทิ้งออกพระราชบัญญัติเก็บภาษีอย่าง
ใหม่ ๆ การเปลี่ยนใช้มาตราใหม่จะกระทบกระเทือนงบประมาณ
เป็นส่วนน้อย เพราะรายจ่ายทางต่างประเทศได้ตั้งตามราคาของค่า
เดิม และต่อมาในเดือนพฤษภาคม ๒๔๗๕ ก็ได้ขายทองคำทุน
สำรองเงินตราที่มีอยู่ไปหมด

การกระทำของรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราช ปราบกฐัตเงิน
อยู่ในคำแถลงการณ์นั้นแล้ว และมีได้มื่อไร้อีก นอกจากได้ดำเนิน
การดงภาษี เพิ่มภาระภาษีใหม่ให้แก่ราษฎร โดยณะเพาะอย่าง
ยงกคคือ ข้าราชการ ผู้ซึ่งมรายได้ประจำเป็นรายเดือน และใน
สถานการณ์เช่นนั้นนับว่าเป็นผู้มรายได้ดีกว่าคนอื่น แต่ไม่ใช่ดีใน
ความหมายทั่ว ๆ ไปที่เข้าใจกัน คือ เป็นแต่อยู่ในฐานะที่ด้นจน
น้อยกว่าราษฎรผู้มรายได้ประจำ เช่น กสิกรเป็นอาทิ

ภายหลังที่ได้ออกกฎหมายเงินเดือน เมื่อวันที่ ๓๗

พฤษภาคม ๒๔๗๕ แล้ว รัฐบาลสัมบูรณาญาสิทธิราช ก็ได้ออก
ประกาศ อธิบายความประสงค์ของรัฐบาลให้ทราบ ว่า

“...ความจำเป็นที่ของภาษาชนชั้น คงจะสังเกตเห็นกันแล้วว่า
ระหว่างรัฐบาล ได้ออกกฎหมายภาษ้อากรหลายฉบับ รวม
ทั้งพระราชบัญญัติภาษ่งเงินเดือนด้วย การที่รัฐบาลได้ขึ้นอัตรา
ภาษ หรือจัดเก็บภาษ้อากรใหม่บางอย่างเช่นนี้ กรมความมุ่งหมาย
จะเก็บเงินมาชดเชยจำนวนเงินในประเภทต่าง ๆ ที่ลดน้อยลง ให้
งบประมาณดีดุดยภาพ... แม้รัฐบาลได้พยายามคัดทอนรายจ่าย ลง
อย่างมากที่สุดแล้ว ฐานะการเงินของประเทศก็ยังไม่ปลอดภัย ด้วย
ระหว่างที่ขาดมารายได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ ประกอบกับเหตุการณ์
อันพงศาคระเนได้ว่าจำนวนเงินราย ได้ ในระหว่างนี้ ยังจะลด ลงอีก
เช่นการเงินฝืดเคืองและสินค้าสำคัญบางอย่างมี ราคาและจำนวนลดลง
รัฐบาลจึง ต้อง อยู่ในความจำเป็นของชนภาษา และจัดเก็บภาษใหม่
บางอย่าง เช่น ภาษ่งเงินเดือนเหมือน อย่าง ประเทศเจริญ แล้วได้จัด
แก้....”

นี่ก็เป็นคำตำราภาพฉบับที่ ๒ ของรัฐบาลสัมบูรณา ญาสิทธิ
ราช และคำที่รัฐบาลได้แถลงในคอนทาย ทว่า “เหมือนอย่าง
ประเทศเจริญแล้วได้จัดแก้” นั้น เป็นการถูกต้องตามถนัดของ
ประเทศไทยแล้วหรือ ? เปล่าเลย, ถ้าประเทศที่เจริญแล้วนั้นเป็น
ประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา หรือ ฝรั่งเศส หรืออินโดใน

บินเป็นเหตุให้ชนิดฉันทพยัคฆ์ ทามาหากินได้ไม่พอจะเลี้ยงชีพและ
 เสียภาษีอากร ได้สะดวกเหมือนแต่ก่อน พวกนี้ขอให้ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนด้วยประการต่าง ๆ เช่น
 ขอให้ลดเก็บภาษีอากรเป็นต้น ก็ถ้าตามความคิดเห็นของผู้ถวาย
 ฎีกาเป็นเอกฉันท์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ ทรงทราบ
 ความตามฎีกาที่ตั้งสาร ด้วยทรงทราบตระหนกอยู่แล้ว ว่าความ
 ลำบากของประชาชนมีอยู่แพร่หลาย จึงมีพระราชประสงค์ใครจะให้
 ทราบความจริงทั่วกัน จำบุคคลที่ได้รับความลำบากในเวลานี้ ไม่
 ณะเพาะแต่พวกราษฎรที่ถวายฎีกาเท่านั้น ถึงที่เบียดเบียนและพอลา
 ตลอดจนข้าราชการและเจ้านาย ก็ได้รับความลำบากด้วยกันทั้งนั้น
 เพราะเหตุแห่งความอดคอดัดเคืองครั้น มิได้ เกิดขึ้น ใน พระราช
 อาณาเขตใด อันจะพึงบอกรับได้โดยพระบรมเดชานุภาพ หรือ
 รัฐบาลาธิบดีนโยบายของรัฐบาล เหตุเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ก่อน
 แล้วตามมาโดยลำดับจนถึงประเทศนี้ ความเดือดร้อนมีแก่
 ประเทศอื่น ๆ ก็อย่างเดียวกัน แต่ประเทศของเรา ยังเบากว่า
 ประเทศอื่นอยู่โดยมากด้วยเป็นแต่อดคอดัดเคืองไม่ถึงของอดอยาก
 มากเหมือนเขา ถึงกระนั้นความลำบากก็กระเทือนถึงบ้านเมืองด้วย
 กันทุกประเทศ เพราะเมื่อประชาชนยากจนลง เงินภาษีอากรที่

รัฐบาลเคยเก็บหนี้จากคนทั้งปวงมาใช้ในการปกครองบ้านเมือง
 ก็ได้น้อยลงไม่พอแก่การตั้งแต่ก่อน ว่าเพราะประเทศของเรา
 เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ เงินภาษีอากรและผลประโยชน์แผ่นดินเก็บได้กว่า
 เก้าสิบล้านบาท ในพ.ศ. ๒๔๗๕ จำนวนเงินเก็บได้ตกต่ำลงไปกว่า
 เก้าล้านบาท มาถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ ประมาณจำนวนเงินจะตกลง
 ไปอีกถึงสี่สิบล้านบาท รวมเงินแผ่นดินตกต่ำลงในสองปีถึงสามสิบล้าน
 บาท ก็เป็นเหตุให้เกิดความยากลำบากแก่รัฐบาล เป็น
 อย่างยิ่ง ถ้าจะสงเคราะห์ราษฎรด้วยการเลิกภาษีอากร เงิน
 แผ่นดินก็จะยิ่งขาดมากไป เหมือนตัดกำลังที่จะปกครองราษฎร
 ให้อยู่เย็นเป็นสุขให้อ่อนหนักลงไป อาจจะมีเหตุร้ายและ ความ
 เดือดร้อนแก่ราษฎรยิ่งกว่าที่คงเสียภาษีอากรเสียอีก ฐานะการ
 เงินแผ่นดินที่เป็นอย่างนี้ในบัดนี้ ถึงจะไม่ลดภาษีอากรลงเลย รัฐบาล
 ก็ยังจะต้องขอความช่วยเหลือจากทางอื่นมาชดเชยใช้ให้พอจำนวนเงิน
 ที่ขาด มิฉะนั้นจะเกิดภัยพิบัติลงบ้านเมืองด้วย เมื่อความจำเป็น
 อยู่ออย่างนี้จึงต้องโปรดฯ ให้ตัดเงินรายจ่ายราชการลง ด้วยเลิก
 ทบวงการและลดจำนวนข้าราชการตัดรายจ่ายทางการเงิน เดือน และ ค่า
 ใช้สอยให้น้อยลง เพียงเท่านั้นก็ยังไม่พอชดเชยเงินที่ขาดลงไป

ภาษากวรวณใหม่ออกหลายอย่าง แต่ภาษากวรวณต่าง ๆ ที่คงชนใหม่
 ความนึกคิดแบบเฉดย์ในบคคดจําพวกอื่น อันเป็นชนผสมทวยพอยจะเฉดย์
 ได้เป็นพน แม่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทวงดัดเงินชนซึ่ง
 เคยได้สำหรับใส่ส่วยส่วนพระองค์ ออกช่วยราชการแผ่นดินเป็นส่วนใหญ่
 ใหญ่ และยอมให้เก็บภาษีทวยส่วยพระองค์คนตองพิ กัดเหมือน
 ประชาชนทั้งปวงแต่ราษฎร ทง หตายนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวได้โปรดฯ ให้ผ่อนผันมิให้ตองดําบากมากจนด้วยภาษากวรวณ
 ดงชนใหม่ดงกล่าวมา ว่าโดยย่อครังนี้ เป็นเวดาทชาวสยามทุก
 จําพวกนับแต่พระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดงไปจนถึงราษฎร
 พดเมือง จะตองช่วยกันรักษายานเมือง ให้พ้นอันตรายด้วยโรคกิก
 กิดวิปริตทั่วทงโลก จำตองยอมทนความดําบากด้วยกันไปชั่วคราว
 และหวังใจด้วยกันว่าจะพ้นความอึดคคชดัดสิ้นได้ในไม่ช้า ไม่นาน ด้วย
 ชาวประเทศอื่น ๆ ก็เดือดร้อนในเรื่องนี้ เหมือนกับเรา รัฐบาลทุก ๆ
 ประเทศก็พากันรอนใจและคิดแก้ไขอยดวยกันทงนนั้น หากเป็นการ
 ใหญ่หลวงดวยความอึดคคคเกยว เนองถึงกันไปหมด ประเทศหนึ่ง
 ประเทศใดจะแก้ไขแต่โดยดําพังไม่ไหว จึงยงปรึกษากันหาวิธีช่วย
 ส่วนประเทศของเราก็ต้องอนุ โดมตาม ถึงกระนั้นการอย่างใดซึ่งทวง

ตอนที่ ๔

การปฏิวัติ

เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กลับมาถึงประเทศไทยแล้วก็ได้เข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรมต่อจากนั้นได้ย้ายไปเป็นเดชานการกรมร่างกฎหมาย ในขณะที่อภินันท์ดำรงตำแหน่งอยู่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้เป็นอาจารย์สอนประจำโรงเรียนกฎหมายออกหน้า ท. ทนง อาจารย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้รับคความนิยมและเคารพจากบรรดานักเรียนกฎหมายเป็นอย่างยิ่ง ด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัวและความเชี่ยวชาญทางวิชาการของท่าน นักเรียนกฎหมายไม่เฉพาะที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ประธาทวิชาการให้เขาโดยเฉพาะนั้นเท่าที่มความนิยมเต็มใจ แม้นักเรียนที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้สอน โดยเฉพาะก็ได้ นิยมเต็มใจ ต่อท่าน กล่าวได้ว่ามากกว่าอาจารย์ที่สอนอยู่เท่ามากคน โดย

เศรษฐกิจบางประการเพื่อความดีและ ความ ดีม บรณ ของ ราช ฐร
 และของประเทศชาติอย่างแท้จริงแล้ว บรรดาศิษย์เหล่านั้นจึงได้ทราบ
 เจตนาอันแท้จริงที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์

ศิษย์คนสำคัญ ๆ ที่ร่วมความคิดและพร้อมที่จะตาย ร่วมกับ
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในการทำการปฏิวัติ นั้น ก็คือ นายสงวน
 ตูตารักษ์ ซึ่งบุคคลนี้ต่อมาพระยามโน ฯ เรียกว่า “พระโมคลา”
 นายซิม วีระไวทยะ ซึ่งพระยามโน ฯ เรียกว่า “พระสารีบุตร”
 นายดิเรก ชัยนาม นายวชิเรศวร์ สวรรจนทัต นายทองเปลว ชลภูมิ ฯลฯ
 ศิษย์เหล่านั้นได้รับหน้าที่ของตนไป คือ ศิษย์คนหนึ่งให้หาพวกพ้อง
 ๒ คน ถ้าเรื่องแตกก็แตกและรู้ในหมู่ ๓ คนนั้นเท่านั้น

ในเวลาไม่นาน คณะร่วมตายของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ท
 จำนวนมากขึ้น ดร. ปรีดี พนมยงค์เองก็ได้แสวงหาพวกพ้อง ใน เมือง
 ไทย ผู้ที่คิดร่วมความประสงค์อันเดียวกันในตอนนั้น ก็มี นายสงวน
 ทองประเสริฐ นายบุญด้อม พงษ์สุนทร หดวง นฤเบศร์มานิต
 ดร. ประจวบ บุนนาค ม.ถ. อุดม สนิทวงศ์ นายเตียง ศิริสุขวงศ์
 นายจรูญ ตีบแสง หดวงเดชาดิวงศ์วรวิวัฒน์ (ม.ถ. กรั เดชาดิวงศ์)
 หดวงสุนทร เทพหัสดินทร์ (นายสระพรัง เทพหัสดินทร์) นายวิภาส

โอดสถานท์ หลวงจรรตสารประสิทธิ์ (นายทองเย็น หัตตะเมียร)
 เป็นอาทิ และเมื่อ นายประยูร ภมรมนตรี กัดบักจากยุโรปและพวก
 พ้องร่วมใจทุกคนกัดบักม ภาระหนักเพิ่มจำนวนมากขึ้น และได้ทำการ
 ประชุมปรึกษาหารือกัน หลาย ครั้ง หลายหน ตาม จำนวน บุค คด
 สถานท์ และ โอกาส อันจะไม่นำภัยมาสู่คณะ นั้นคือก่อให้เกิด
 ความสงสัยให้แก่รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราช หรือเจ้าหน้าที่ของ
 รัฐบาล

แทบทุกครั้ง ที่มีการ ประชุม คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แจ้ง
 สถานะการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเท่าที่เป็นมาและกำลังเป็น
 อยู่ให้เพื่อนร่วมตายทราบ โดยละเอียด เน้น ให้ เห็น ว่า ระบอบ การ
 เศรษฐกิจและสถานะการณ์ที่เป็นอยู่ นั้นได้เป็นมหันตภัย ต่อ ประเทศ
 ชาติและพระราชราษฎรอย่างไร รัฐบาลสมบูรณาญา สิทธิราช ไม่
 สามารถ ที่จะช่วยราษฎรและประชาชาติให้พ้นเศรษฐกิจย่ำแย่ได้แล้ว
 ชีวิตของประชาชนและชีวิตของชาติ จะ ต้อง ต้ม จม ดง อย่าง แน่ นอน
 ฉะนั้นจะต้องเข้าแก้ไข

ครั้งหนึ่งในการประชุมคณะ ที่ในท่งนา หลวงวัดแค จังหวัด
 นนทบุรี ผู้ที่เข้าประชุม คือ พระ: หลวงพิบูลสงคราม, พระ: หลวง
 ทศนิยมยงค์, นายประยูร ภมรมนตรี, คร. ต.ว. ดพานุกรม,

นายท้วม บณยเกตุ, ดร. ปรีดี พนมยงค์ นอกจากจะรวมกันคิดวางแผนการณปฏิวัติแล้ว ยังได้กล่าวขานแก่เพื่อนร่วมตายเหล่านั้นถึงเรื่องการเศรษฐกิจของชาติไทย ได้เห็นอย่างที่เคยเห็น คือ เพื่อนเหล่านั้นทุก ๆ ครั้งว่า การปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ไปสู่ระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด อยู่เหนือพระมหากษัตริย์นั้น ก็เพื่อจะทำกรปฏิรูปการเศรษฐกิจของชาติสร้างเศรษฐกิจของชาติให้มั่นคงและนำความสุขสมบูรณมาสู่ประชาราษฎรและประเทศชาติ ไม่ใช่ปล่อยให้เสียไปตามยถากรรม อย่างที่กล่าวถึงเป็นอยู่ และในครั้งนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้แจก ร่างโครงการณเศรษฐกิจของคนที่ได้เตรียมไปให้แก่เพื่อนร่วมความคิดและ ร่วม การ กระ ทำ พิจารณา ร่าง โครง การณเศรษฐกิจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ที่แจกนี้ คือระบบการสหกรณ์ครบทุก ๆ รูป ซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ เห็นว่าเป็นวิธี การเศรษฐกิจที่จะช่วยราษฎรและประเทศชาติ ให้ มั่น คง และ สม บูรณ ได้กว่าระบอบการเศรษฐกิจอื่นใดทางอื่น

ทุก ๆ คนในที่ประชุมนั้น ภายหลังจากที่ได้ได้ถามและพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว ก็เห็นพ้องด้วยความคิดของ ดร. ปรีดี พนมยงค์

ทุกคนยกให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ควมเห็นการรัฐเค่รชกัจของชาติ
ตามร่างโครงการณั้น

แต่การปฏิวัติของคณะนี้จะทำได้อย่างไร ในเมื่อเขาเหล่านั้น
เป็นฝ่ายพดเรือ่นดำมญทงนน แม้จะมีทหารบางคนร่วมอยู่ด้วย เช่น
หุดวงพิบุดสังคราม และ หุดวงทศนัยนิยมคัก ในครั้งนหนักนบได้วา
เบ่นแต่่นายทหารชั้นผู้นอยแะเมกาดงทหารเพียงเด็กนอยเท่านน ถ้า
จะเปรียบกับกำลังของรัฐูปาด หรือโดยคะพะาะ กอง ทหาร รัก ษา
พระองคั ซังมอยถง ๑๑ กองพัน ภายใต้งคัมบัญชาของจอมพด
ดัมเค้จพระเจ้าพยาเชอ เจ้าฟ้ากรมพระนครด่วรวิจิตรวินิคั ประชาน
อภิวุฒนตรีดงภา ทงเบ่นผู้ททรวงเซียงชาญในหุดกการทหารเบ่นอย่าง
ดิดดัด พระองคัเบ่นหุดกประกนราชบดดงกั เบ่นผู้ประกนรัฐูปาด
ดัมบูรณาญาดิทธีราชอนัแท้จริง

วิชการของการปฏิวัติ ที่เคยเบ่นมาในประวัติศาสดัร เช่นใน
การปฏิวัติของฝรั่งเศส หรือในการปฏิวัติของ รัช เซียง โดยคณะ
ราชฎรนำราชฎรทัก ๆ ไปดุกชนแะเข้าค่อสู้รบได้พระมหากษัตริย์
พวกพระมหากษัตริย์ ชุนนางแะทหารนน เบ่นการยากแะไม
เหมารดัมที่จะนำมาใ้ในการปฏิวัติครั้งน เพราะราชฎรหรือจะคาน
ทานกำลังทหารได้ แต่ในที่สุด ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ด้ามารถถอดเอา

หลักสำคัญออกจากการปฏิวัติของฝรั่งเศสและรัสเซียได้ ข้อหนึ่ง
คือ “จับบุคคลสำคัญของกษัตริย์และรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิ
ราชไว้เป็นประกัน” การใช้หลักนี้ย่อมจะนำความปลอดภัยมาให้แก่
คณะปฏิวัติเป็นอย่างดี แต่เป็นการถูกต้องตามสถานการณ์ของ
เมืองไทยยิ่งนัก เพราะถ้าคณะปฏิวัติถูกทำร้ายหรือถูกฆ่า บุคคลที่
ถูกคณะปฏิวัติจับไว้เป็นประกันนั้นจะต้องถูกทำร้าย หรือ ถูก ฆ่า ด้วย
เป็นการตอบแทน ชีวิตและเลือดเนื้อของคนสามัญและกบชวติและ
เลือดเนื้อของราชวงศ์และชนนาง เป็นต้นที่สมควรแก่

แต่ใครเล่าที่จะเป็นคนไปจับบุคคลสำคัญ ของ กษัตริย์ ผู้ซึ่ง กุม
อำนาจและกำลังอันมหาศาลอยู่ ดร. ปรีดี พนมยงค์และคณะได้แจ้ง
หาพวกพ้องและทำไรต์อไปอีก ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๔ นายประยูร
ภมรมนตรี ผู้ใกล้ชิดราชสำนักและรู้จักมักคุ้นกับ ชุน นางใหญ่ ๆ
ได้ไปหาจมนัสดรุฤทธิ อันเป็นน้องชาย ของ พ.อ. พระยา พหล พด
พยภูธเนศ จมนัสดรุฤทธิในเวदानนเบนผู้บังคับกองพัน ทหาร รักษา
พระองค์กองพันหนึ่ง สถานะการณ์ของประเทศไทย และ ชีวิต ของ
ราษฎรไทยในเวदानนได้เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเห็นอ จิตใจ ของ ราษฎร
ผู้ทรกชาติทั้งหลายอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงไม่เป็นการยากอย่างใดที่จมนัสดรุ
ฤทธิจะได้อความเห็นต่อคคตองตองกันกับคณะของ ดร. ปรีดี พนมยงค์

คือ ทำการปฏิวัติช่วยเหลือราชรัฐและชาติไทยไว้ จากฉม้นต์รฤทธิ
 เจ้าคุณพระยาพหลฯ ผู้ชายก็ได้เข้าร่วมคณะปฏิวัติ ขณะนั้นกำลัง
 ของคณะปฏิวัติ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนมียังชนกว่าแต่ก่อนเป็นอัน
 มาก กำลังทรงฝ่ายทหารเรือ อันมี น.ค. หาดวงสิ้นซึ่งสงครามชัย
 หาดวงข้างนาวาอ่าวสัตต หาดวงศกษดาชัย เป็นหัวหน้าอยู่นั้น ก็พวก
 พร้อมที่จะทำงานใดทันที ส่วนกำลังทหารบก เจ้าคุณพหลฯ ได้
 ชักชวน พ.อ. พระยาทรงสุรเดช พระยาฤทธิโชคาณเณย พระประ-
 ด้ดำรงพิทยทรร เขามาร่วมคณะในเวลาต่อมา ส่วนคณะพลเรือนอัน
 มี ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้า ก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจาก
 ที่เป็นข้าราชการพลเรือนแล้ว ก็มีราษฎรสามัญทั่วๆ ไปเช่น กสิกร
 พ่อค้า ได้เข้าร่วมในการที่จะทำการปฏิวัติเป็นอันมาก
 การประชุมของคณะปฏิวัติคนโตมขึ้นนอกกรุงหนึ่ง เป็นการ
 ประชุมบุคคลสำคัญๆ ของคณะ ผู้ที่เขาประชุมนอกจาก ฝ่ายพล
 เรือแล้ว ก็มี พระยาพหลฯ พระยาทรงฯ พระยาฤทธิฯ พระ
 ประดาดำรงฯ และบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นหัวหน้าชนสำคัญทั้งฝ่ายทหารบก
 ทหารเรือ และพลเรือน คณะผู้ก่อการปฏิวัติได้ให้สัตย์สาบานกัน
 ออกกรุงหนึ่ง ต่อหน้าพระพุทธรูป ตามคำทพระยาพหลฯ ได้เรียบเรียง
 ขึ้นว่า

“ข้าพเจ้า..... (ออกชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอให้สัตย์สา-
 สาบาลต่อหน้าพระพุทธรูปอันศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่บูชา
 ของข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าจะซื่อสัตย์ต่อมิตรและรักษาความ
 ลับของคณะยิ่งด้วยชีวิต ถ้าข้าพเจ้าคิดทรยศหวังทำลาย
 มิตรที่ร่วมกันคิดทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้ ขอให้
 ข้าพเจ้าต้องถึงแก่ความตาย ด้วยคมหอกคมดาบ ด้วย
 อาการแสนทรमान และขอให้ประสบความฉิบหายตลอด
 ชั่วโคตร ”

นอกจากจะได้ปรึกษาหารือ มอบหน้าที่ ให้ฝ่ายทหาร วางแผน-
 การในการใช้กำลังยึดอำนาจการปกครอง โดย ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้ร่วมให้ความคิดความเห็นด้วยแล้ว ยังได้พิจารณาและตระเตรียม
 การฝ่ายราชการบริหาร ในด้านต่างประเทศ เกี่ยวกับกา
 รัฐบาลใหม่จะต้องได้รับรองจากต่างประเทศ ในด้านกฎหมาย ซึ่ง
 ทงหมคนทประชุมได้ยอมยกให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ดำเนินการ
 ทงต้น เพราะทุกคนเมื่อได้ชกถาม ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทุกด้านทุก
 มุมแล้ว ก็เห็นพองว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้เหมาะสมของเขาทแท้จริง และ
 แล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้พูด ในที่ประชุมถึงเรื่อง การ เศรษฐกิจ
 ของประเทศไทยอีก นอกจากจะชี้ให้เห็นภัยอันตราย อันเกิดจาก การ

เศรษฐกิจ ภายใต้ การบริหาร ของ รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราช แล้ว
 ยิ่งได้เงินอริการแก้ไขการเศรษฐกิจ ด้วยวิธีสหกรณ์ครบรูป การ
 กระนั้นถึงคน - และ การที่ รัฐบาล จะต้องเข้ามั่งง่วน ในการเศรษฐกิจ
 ปของชาติ เพื่อช่วยเหลือประชาราษฎร์ให้พ้นจากความหายนะ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ได้เห็นเจตนาของตนคือเพื่อนร่วมตายนั้นอีกว่า การ
 ปฏิรูปการ เศรษฐกิจ และ การ สังคม นแหละที่เป็นสาเหตุให้เกิดปฏิวัติ
 และทำการปฏิวัติ เมื่อปฏิวัติเปลี่ยนแปลงและ ระบอบการปกครองแล้ว
 ก็ต้องเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคมต่อไป และ
 ถ้าไม่มีการปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคมแล้ว ก็จะไม่คิดและไม่
 ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง ถึงแวดล้อม และสถานะ-
 การณ์ทางเศรษฐกิจของราษฎรไทยและชาติไทยเวลานั้น เป็นดังทมิ
 อธิพิทเห็นจิตใจของคณะนอ้อยอย่างเต็มที่ ทุก ๆ คนในที่ประชุม
 ไม่ใคร่มีความเห็นในเรื่องนเป็นอย่างอื่น คือ ต่างได้เห็นพ้อง และ
 สันนิษฐานความคิดเห็นของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทกประการ
 นอกจากร่างเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจ ซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้จัดทำขึ้นแล้ว หน้าทของ ดร. ปรีดี พนมยงค์คือไปก่อ จิตร่าง
 คำประกาศของคณะราษฎร และรัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินชั่วคราว
 ขึ้นตามหลักการที่คณะได้ตกลงกันแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ฮาศัย

เรือจ้าง ซึ่งมีพวกของคนคนหนึ่งแจวไปตามตำนานเจ้าพระยา เป็น
 ทำนองการพักผ่อน คร. ปรีดี พนมยงค์ มองเห็นภีย้อย่างหน้าอย่าง
 ใหญ่หลวง ถ้าหากเรื่องหรือใต้ออกไปถึงหรือรัฐบาล หรือพวกของ
 รัฐบาลสมัยบูรณาญาธิราช เพราะการปกครองรูปนี้ ไม่มีเหตุ
 อันใดที่บุคคลใดจะวางรัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินชน การทำเช่น
 นั้นเป็นการกบฏต่อแผ่นดินสมัยบูรณาญาธิราชอย่างแจ่มชัด แต่
 การกระทำเช่นนั้น ถ้าเป็นในสมัยประชาธิปไตยชนก็เห็นได้ว่า ไม่เป็น
 การผิดกฎหมายบ้านเมืองแต่อย่างใด ถ้าราษฎรผู้ใด จะวางรัฐ-
 ธรรมนูญชนิดที่กระดกเป็นดังที่กระทำได้ ไม่จำเป็นต้องซุกซอง
 ซ่อนเอาไว้ได้คืบหรือในอะไรๆ หลังจาก คร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้วางรัฐธรรมนูญชนิดสำเร็จแล้ว ก็มอบให้ ศษย์คนหนึ่งของท่าน
 คือ นายชบ ศาสตร์อน เป็นผู้ พมพดตชน สำเร็จแล้ว ก็ได้นอที่
 ประชุมคณะปฏิวัติ ที่ประชุมรับรองให้ใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็น การ
 ชั่วคราวเมื่อทำการปฏิวัติแล้ว

ชนต่อไปของคณะก็คือ การเตรียมตัวให้พรรคพวกมรดกวัน
 รบโอกาสที่จะลงมือ ทำการ ปฏิวัติ ยึดอำนาจ ปกครอง แผ่นดิน ต่อไป
 วันและโอกาสนั้นเมื่อไรจะมาถึง นี้เป็นสิ่งที่เกิดอยู่ในความรู้สึกของ
 ทุกๆ คนในคณะนี้

เมื่อรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชประกาศเรื่องความอึดอัด ผิด
 เคืองออกมาเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๗๕ อันนับได้ว่าเป็นคำตำราภาพ
 อย่างสิ้นเชิงในเรื่องการดำเนินการบริหารปกครองราษฎรพดเมืองของ
 ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชนี้ เป็นการเห็นอย่างชัดแจ้งว่า ชีวิต
 ของราษฎรแต่ละของประเทศชาติถูกปล่อยให้เดินไปตามยถากรรม ไป
 ด้ความหายนะอย่างแน่แท้ รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชไม่อาจช่วย
 เหลือประชากรราษฎรได้แล้ว นอกจากให้ราษฎรรอ—รอ—รอ รอว่า
 เศรษฐกิจจะดีไปได้เอง คือ รอความตาย เมื่อกษัตริย์ ขุนนาง
 รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราชไม่อาจช่วยเหลือราษฎรได้แล้ว ราษฎร
 ก็ต้องช่วยตัวเอง เป็นสิทธิและเบ็นหน้าที่ของราษฎร โอกาส
 ของคณะปฏิวัติ อันเบ็นที่รวมของราษฎรทุก ๆ ชั้นของอาชีพชนเป็น
 “คณะราษฎร” นั้นได้มาถึงแล้ว

ราษฎรช่วยตัวเอง ในเวลาย่ำรุ่ง ของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
 ค้อมเวลาเพียง ๒๒ วันสำหรับเตรียมตัวอีกครั้งหนึ่ง หลังจากรัฐ-
 บาลสมบูรณาญาสิทธิราชได้ตำราภาพสิ้นเชิงแล้ว คณะราษฎร อัน
 ประกอบด้วย ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ทหารบก ทหารเรือ กติกร
 พ้อค่า ก็เข้ายึดอำนาจปกครองแผ่นดินไว้ได้ตามกำหนดเวลาดังกล่าว
 รัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราช และ เจ้าท่มีอทธิพล ได้ทราบข่าวการยึด

อำนาจก่อนเวดาม่าง แต่ก็ส่ายไปเสียแล้วที่จะทำการ ขัดขวางได้
บุคคลผู้ มีอิทธิพลและอำนาจของรัฐบาตัมบูรณาญาตีทธีราช ส่วน
มากซึ่งเป็นพระราชวงศ์ได้ถูกคณะราษฎรจับไปไว้เป็นประกัน คณะ
ราษฎร โดย พระยาพหลฯ พระยาทรงฯ พระยาฤทธิฯ ได้ตั้ง
หนังสืออัญเชิญ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ซึ่งขณะนั้นเสด็จประทับ
อยู่ ณ พระราชวังไกลกังวล—หัวหิน ให้ทรงเป็นประมุขของชาติภายใต้
รัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินต่อไป การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงรัฐ-
บาตัมและเปลี่ยนแปลงรูปการปกครอง จากสมบูรณาญาตีทธีราชมาสู่
ระบอบประชาธิปไตย ที่ราษฎร มีสิทธิมีส่วน ในการปกครอง ได้
สำเร็จโดย เรียบร้อย ปราศ จาก การ เสีย เลือด เนื้อ ของ คนไทย
แต่อย่างไร

ในวันที่ ๒๔ มิถุนายน เช้าตรู่หนึ่งเอง คณะราษฎรได้ออก
ประกาศฉบับหนึ่ง แจกจ่าย และแจ้งให้ ราษฎรส่วนใหญ่ ของประเทศ
ได้ทราบเรื่องและพฤติการณ์ให้ทราบ ประกาศฉบับนั้นเป็นการ
แต่งตั้งออกซึ่ง ความรู้สึกอันหมั่น ซึ่งราษฎรไทยได้รับจากการปก
ครองของรัฐบาตัมบูรณาญาตีทธีราช และเป็นการแต่งตั้งปฏิกริยา
ตอบต่อการกระทำของรัฐบาตัมที่เดิวนั้น เป็นการแต่งตั้งออกตามวิ
การของการทำการปฏิวัติ

ประกาศคณะราษฎร

ราษฎรทั้งหลาย

เมื่อกษัตริย์ของคนใดครองราชสมบัติจากพระเชษฐา^๕ ใน
 ชั้นคนราษฎรบางคนได้หวังกันว่า กษัตริย์องค์ใหม่^๕ คงจะปกครอง
 ราษฎรให้ร่มเย็น แต่การ^๕ รกหาได้เป็นไปตามที่คิดหวังไม่ กษัตริย์
 ยังคงทรงอำนาจเหนือกฎหมายอยู่ตามเดิม ทรงแต่งตั้ง ญาติวงศ์
 และคนสอพลอไว้^๕ คุณความดี ให้ดำรง ตำแหน่ง^๕ ที่สำคัญๆ ไม่ทรงฟัง
 เสียงราษฎร ปล่อยให้ข้าราชการใช้อำนาจ^๕ ในทางทุจริต มี
 การ^๕ รับดินแดนในการก่อสร้าง ซื่อของใช้ในราชการ หากำไรในการ
 เปลี่ยนราคาเงิน ผลิตเงินของประเทศ ยกพวกเจ้าชนให้สิทธิพิเศษ
 มากกว่าราษฎร กดขี่ข่มเหงราษฎร ปกครองโดยขาดหลักวิชา
 ปล่อยให้บ้านเมืองเป็นไปตามยถากรรม ดังที่จะเห็นได้จากความคด
 ค่ำในทางเศรษฐกิจและความผิดเคื่องในการ^๕ ทำมาหากิน ซึ่งราษฎรได้
 รักรับอยู่ทั่วไปแล้ว รัฐบาลของกษัตริย์เห็น^๕ ออกกฎหมายมิสามารถแก้ไข
 ให้พ้นชนได้

การ^๕ ที่แก้ไขไม่ได้ ก็เพราะ รัฐบาล ของ กษัตริย์ มิได้ ปกครอง
 ประเทศเพื่อราษฎรตาม^๕ ทั่ว รัฐบาลอื่น ๆ ได้กระทำกัน รัฐบาลของ
 กษัตริย์ได้ถือเอา^๕ ราษฎรเป็นทาส ซึ่งเรียกว่า ไพร่บ้าง ข้าบ้าง เป็น

ดีกว่าเศรษฐี ไม่นักว่าเป็นมนุษย์ เหตุฉะนั้นแทนที่จะช่วยราษฎร
 กดบัพักกันทำนาบนหลังราษฎร จะเห็นได้ว่าภาษอากรที่บัพักคนเขา
 มาจากราษฎรนั้น กษัตริย์ได้หักเอาไปใช้ส่วนตัวหนึ่งเป็นจำนวน
 หลายล้าน ส่วนราษฎรซึ่ง กว่าจะหาได้แม้แต่เล็กน้อยแทบเดือดตา
 กระเด็น ถึงคราวเสียเงินราชการหรือภาษีใด ถ้าไม่มีเงินรัฐบาลก็
 ยึดทรัพย์หรือใช้งานโยธา แต่พวกเจ้ากดบัพักนั้นกันกันเบียดเบียน ไม่
 ประสงค์ใครในโลกจะให้เงินเจ้ามากเช่นนี้ นอกจากพระเจ้าซาร์และ
 พระเจ้าไกเซอร์เยอรมัน ซึ่งชนชาตินั้นได้โค่นราชบัลลังก์เสียแล้ว

รัฐบาลของกษัตริย์ได้ปกครองอย่างหุดอกดวง ไม่ซื่อตรง
 ต่อราษฎร มีเป็นคนที่ หุดอกว่าจะบำรุงการทำมาหากินอย่างไหน
 อย่างนี้ แต่ครั้นคอยๆ ไปก็หุดอกหาได้ทำจริงจังไม่ มีหน้าซำ
 กดดำคำหั้นประมาท ราษฎรผู้มบุญคุณ เสียภาษอากรให้พวกเจ้าได้
 กิดว่า ราษฎรจะมีเสียงในการเมืองไม่ได้ เพราะราษฎรยังโง่ คำ
 พดของพวกรัฐบาลเช่นนี้ใช้ไม่ได้ ถ้าราษฎรโง่ เจ้าก็โง่ เพราะ
 เป็นคนชาติเดียวกัน ที่ราษฎรทำไม่ถึงเจ้านั้นไม่ใช่เพราะ โง่ เป็น
 เพราะขาดการศึกษา ที่พวกเจ้าปกปิดไว้ไม่ให้เรียนเต็มที่ เพราะ
 เกรงว่าเมื่อราษฎรได้มีความศึกษา ก็จะรู้ความชั่วร้ายที่ทำได้และคงจะ
 ไม่ยอมให้ทำนาบนหลังคน

การกระทำอันชั่วร้ายของรัฐบาลดังกล่าวแล้ว จึงรวมกำลังกันตั้ง
 เป็นคณะราษฎรขึ้น และโดยอำนาจของรัฐบาล กษัตริย์ ใจดี
 คณะราษฎรเห็นว่า การที่จะแก้ความชั่วร้ายนี้ได้ ก็โดยที่จะต้องจัด
 การปกครองโดยมีสภา จะช่วยกันปรึกษาหารือหาคำคิด ความคิด
 ดังว่าความคิดเดียว ส่วนนี้เป็นประมุขของประเทศนั้น คณะราษฎร
 ไม่ประสงค์ทำการแย่งชิงราชสมบัติ ฉะนั้นจึงได้ขอเชิญให้กษัตริย์
 องค์คนดำรงตำแหน่งกษัตริย์ต่อไป แต่จะต้องอยู่ใต้กฎหมายรัฐ-
 ธรรมนูญปกครองแผ่นดินจะทำอะไรโดยลำพังไม่ได้ นอกจากด้วย
 ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร คณะราษฎรได้แจ้งความ
 ประสงค์นี้ให้กษัตริย์ทราบแล้ว เวदानยังอยู่ในความรับตอบ ถ้า
 กษัตริย์ตอบปฏิเสธหรือไม่ตอบภายในเวดากำหนด โดยเห็นแก่ส่วน
 ตนว่าจะถดถูดอำนาจลงมา ก็จะได้ชื่อว่าทรยศต่อชาติ และก็
 เป็นการจำเป็นที่ประเทศจะต้องมีการปกครองอย่างประชาธิปไตย
 กล่าวคือ ประมุขของประเทศจะต้องเป็นบุคคลสามัญ ซึ่งสภาผู้แทน
 ราษฎรเลือกตั้งขึ้น อยู่ในตำแหน่งตามกำหนดเวลา ตามวิธี
 ราษฎรพึงหวังเถิดว่า ราษฎรจะได้รับความเป็นมาอย่างดีที่สุดในทุก
 คนจะมั่งคั่ง เพราะประเทศเราเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว
 ตามสภาพ เมื่อเราได้ขจัดเงินที่พวกเจ้าได้รวบรวมไว้จากการทำนา

บนหลังคนตงหลายร้อยตัวมาบ่ารุงประเทศชั้นแล้ว ประเทศจะต้อง
 เพื่อฟื้นฟูเป็นมั่นมีน การปกครองซึ่งคณะราษฎรจะพึงกระทำก็
 คือ จะต้องจัดวางโครงการนโยบายศึกษา ไม่ทำไปเหมือนคนตา
 บอด เช่นรัฐบาลทักษัตริย์เหินออกกฎหมายท่ามาแต่ หักใหญ่ ๆ
 ที่คณะราษฎรวางไว้มีอยู่ว่า

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น
 เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯ
 ของประเทศไว้ให้มั่นคง
2. จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ ให้การ
 ประทุษร้ายต่อกันลดลงให้มาก
3. จะต้องบำรุง ความสุข สมบูรณ์ของราษฎรในทาง
 เศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะ
 วางโครงการ เศรษฐกิจ แห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอด
 อดยาก
4. จะต้องให้ราษฎรมีสติธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่ให้
 พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่)
5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ
 เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น

6. จะต้องให้การศึกษายังเต็มที่แก่ราษฎร

ราษฎรทั้งหลาย จงพร้อมใจกันช่วยคณะราษฎรให้ทำกิจอัน
 จะคงอยู่ชั่วนิรันดร์ให้สำเร็จ คณะราษฎรขอให้ทุกคนที่มีส่วนมือ
 เข้ายศอำนาจจากรัฐบาลกษัตริย์เห็นอกกฎหม้าย พังตั้งอยู่ในความสงบ
 และตั้งหน้าทำมาหากิน อย่าทำการใดๆ อันเป็นการขัดขวางต่อคณะ
 ราษฎร การที่ราษฎรช่วยคณะราษฎรนี้ เท่ากับราษฎรช่วยประเทศ
 และช่วยตัวราษฎร บุตร หลาน เหลน ของตนเอง ประเทศจะม
 ความเป็นเอกราชอย่างพร้อมมูล ราษฎรจะได้รับความปลอดภัย
 ทุกคนจะมั่งงานทำไม่ต้องอดตาย ทุกคนมีสิทธิเสมอกัน และมีเสรี
 ภาพพ้นจากการเป็นไพร่ข้า เป็นทาสของพวกเจ้า หมดสมัยที่เจ้า
 จะทำงานบนหลังราษฎร ดังที่ทุกคนปรารถนา คือ ความสุข ความ
 เจริญ อย่างประเสริฐ ซึ่งเรียกกัน เป็น ศัพทวา ศีรอาริยะนิน ก็ จะ พง
 บงเกิดขึ้นแก่ราษฎรอันหน้า."

คณะราษฎร โดย พระยาพหลพลพยุหเสนา พระยาทรงสุร-
 เดช พระยาฤทธิอาคเนย์ ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระ
 พระปกเกล้าฯ เป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินต่อไป
 พระองค์ได้ทรงยอมรับคำเชิญนี้ด้วยพระกรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวง
 การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และ เปลี่ยนแปลงรูปการปกครอง จาก

ตั้งบรรณาธิการบริหาร มาตั้งระบอบประชาธิปไตย อันเป็นการปกครองของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร ได้สำเร็จดังโดยเรียบร้อยปราศจากการเดียดเอียดเน้อของคนไทยแม้แต่สักหยด อย่างเช่นการปฏิวัติในประเทศอื่นซึ่งคงรวบรวมอำนาจกันเป็นปึก ๆ แต่การปฏิวัติโรเดียดเช่นนมผดรายแระ และมีอยู่นานหนักหนา

เหตุใด พระปกเกล้าฯ จึงทรงยอมรับ เป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญคือไป เหตุอันเป็นเหตุใหญ่ซึ่งชาติไทยและคนไทยทุกคนจะ ต้ม เดี่ยว ไม่ได้ พระองค์ได้ตรัส ใน พระหัตถ์จดเสนา ถึง ผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ทิมหนังสือไปกราบทูลอัญเชิญพระองค์ท่านครองราชสมบัติสืบต่อไปว่า

“...ข้าพเจ้าเห็นแก่ความเรียบร้อยของอาณาประชาราษฎร์ ไม่อยากให้เกิดเดียดเอียดเน้อ กับทั้งเพื่อจัดการโดยระมัดระวัง ไม่ให้ข้อว่าจลาจลเดียดหยายแก่บ้านเมืองและ ความจริง ข้าพเจ้า ก็ คิดอยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลงตามทำนองนี้ คือ มี พระเจ้าแผ่นดินปกครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งยอมรับที่จะเป็นตัวเชิด เพื่อให้คุ้มโครงการตั้งรัฐบาลให้เป็นรูปตามวิธีเปลี่ยนแปลงตั้งพระธรรมนูญโดยสะดวก

เพราะว่าถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมรับเป็นตัวเชิด นานาประเทศจะไม่

ยอมรับรัฐบาลใหม่ ซึ่งจะเป็นความลำบากจนทลายประการ
 ความจริงตัวข้าพเจ้าเองในเวลานี้ทราบกันอยู่แต่ความ อากาศ ทุพพ
 ภาพ และไม่มั่งคั่งด้วยวงศ์สกุล และจะไม่ทนงานไปนานเท่าใดนัก
 ทงไม่ปรารถนามากใหญ่ใฝ่สูงให้เกินศักดิ์ และความสามารถที่จะ
 ช่วยพุงชาติของเราให้เจริญเทียมหน้าเขาบ้าง พุฒมาน เป็น ความ
 จริงใจเสมอ

พระราชูปถัมภ์ ป.ร."

จึงเห็นว่านาพระทัยของกษัตริย์พระองค์นี้ ก็คือทรงหวังดีต่อ
 ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง แต่การที่รัฐบาลสมบูร
 ณาญาธิบดีที่ราชได้กระทำมาเดฉวนนั้นก็เห็นเหตุการณ์ประจักษ์พยานคือ
 ราษฎรทงหลายอยู่ ความปรารถนาดีของพระองค์ต่อประชาราษฎร
 ต้องถูกกดและบีบบอยภายใต้พระบรมวงศานวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ และถูก
 ยับยั้งไว้ ด้วยการเพศทต ของบรรดาชนนางที่เห็นแก่ตัว คตอดมา จน
 กระทั่งถึงจนทมพระราชหิตถเถธาน ที่ทรงพระวิตถถว่านานาประเทศ
 จะไม่รับรองรัฐบาลใหม่ อาจจะมี ทรง พระวิตถถ มากไป กว่าคกร
 เร่องนี้ ดร. ปรัต พนมยงค์ ได้เตรียมพร้อมแล้ว

ความจริงพระปกเกล้าฯ ทรงรู้จัก ดร. ปรัต พนมยงค์เป็นอย่างดี

คและทรงโปรดปราน จะเห็นได้ในงานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระชนม์
 พรรษาครบหนึ่งทศวรรษเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่นานนัก ขณะ
 ที่เสด็จผ่าน แถวข้าราชการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งไปตั้ง คอยรับเสด็จ
 พระองค์ได้ทรงทักทายข้าราชการชั้นอาวุโสที่อยู่หัวแถว ๒ คนแต่เสด็จ
 คือไปจนถึงปลายแถว ตรงหน้าข้าราชการหนุ่มผู้หนึ่งคือ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ พระองค์ทรงหยุด และตรัสถามแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ว่า
 “ปรีดี, ด่วนวิชาอะไร” เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กราบทูลว่า
 ด่วนวิชากฎหมายปกครองแล้วก็ทรงยิ้มละไม แล้วจึงเสด็จต่อไป
 เวदानัน ดร, ปรีดี พนมยงค์ มบริรตาศักดิ์เป็นหลวงประดิษฐมนูธรรม
 แดง แต่พระองค์ยกยดตรีเรียกชื่อเดิมของคุณหลวงนี้คือ ปรีดี
 แต่สำหรับคนอื่น ๆ ที่มบริรตาศักดิ์แล้ว เช่น พระยาพหลฯ หรือ
 พระยาศรีวิสารวาจา พระองค์ตรัสเรียกชื่อบริรตาศักดิ์ทั้งสิ้น พระ
 องค์ท่านทรงทราบดว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ มีความรู้สึกในเรื่องสภาพ
 และฐานะของบุคคลอย่างไร คือ เป็นผู้ที่ไม่ชอบความเห็ดอมถ่า
 คำสูงในหมู่บุคคล

ภายหลังวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒-๓ วัน พระปกเกล้าฯ รับผิดชอบ
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ พระยาพหลฯ และพระยาศรีวิสารวาจา ไปเข้า
 ในที่ผ่านหน้า เจ้าพระยามหิธรฯ เสด็จมาดักกระทรวงมูราชกรเป็นผู้นทนก

การสนทนา พระองค์ทรงรับสั่งแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และพระยา
 พหลฯ ว่า ได้ทรงคิดอยู่นานแล้วที่จะให้มีการปกครองตามแบบประ-
 ชาธิปไตย ได้ทรงคิดไว้ หลายอย่าง หลายวิธีแต่ด้วยกัน และ ได้
 ปรัชษาหารือกับขุนนางบางคนแล้ว ทันใดนั้นพระองค์ท่านได้หันไป
 ทางพระยาศรัยสารวาจาและศรีสวัสดิ์ “ ศรัยสาร, ฉันได้ถามแกแล้ว
 ว่าสมควรจะให้รัฐธรรมนูญแก่ราชอาณาจักรได้หรือยัง, แกเองบอกว่ายัง
 ไม่ถึงเวลา และแกยังยืนยันบทกของสัตว์เดรัจฉาน ซึ่งฉันบ่งชี้ให้เห็น
 แกให้ฉันด้วย ” ศรีสวัสดิ์แจ้งทรงพระกรรแดงอยู่นาน¹ ขณะกลับ
 จากเฝ้าพระปกเกล้าฯ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และ พระยาพหลฯ ผู้ซึ่ง
 บดินไตรนาพระทัยของพระปกเกล้าฯ ชัดแจ้งแล้ว ทั้งยังรู้ว่าพระยา
 ศรัยสารวาจาตนเอง ที่เป็นผู้คัดค้านเจตนาของพระมหากษัตริย์ที่จะพระ
 ราชทานรัฐธรรมนูญแก่ราชอาณาจักร มีหนำยังอาศัย ความกีดกัน ของ
 ชาวต่างประเทศ คือ นายสัตว์เดรัจฉาน ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ
 ให้ทำบทกให้เหตุผลคัดค้านอีกด้วย ดร. ปรีดี พนมยงค์กล่าวแก่
 เจ้าคุณพหลฯ ว่า “ เราสองคนคุณผิดไปเสียแล้ว นี่กว่าเป็น
 นักเรียนสมัยใหม่ ๆ (นักเรียนอังกฤษ) จะไม่คิดอย่างนั้น

1 บันทึกรับที่ราชเลขาณการในพระองค์ (ถ้าไม่หาย)

การคัดค้านไม่ใหม่รัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นพวกเจ้าก็ไม่น่าเสีย
ใจอะไร แต่นั่นเป็นราษฎรสามัญแท้ๆ”

บทที่ ๒

เริ่มระบอบประชาธิปไตย

ตอนที่ ๑

ประเทศไทยจะไปทางไหน

สภาผู้แทนราษฎร ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของชาติไทย เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2475 และได้มีการประชุมกันในวันนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ของคณะราษฎร คอยทำงานอย่างหนัก เป็นเลขาธิการของที่ประชุม แม้จัดรายงานการประชุม และทำทุกอย่างเพื่อให้การประชุมดำเนินไปโดยเรียบร้อย

เมื่อเปิดการประชุมแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้อ่านรายชื่อบุคคลซึ่งคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ได้แต่งตั้งให้เป็นผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว รวมทั้งสิ้น 70 คน ซึ่งในจำนวนบุคคลเหล่านี้ ในชนชั้นไม่มี พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา เพราะท่าน "ไม่มีความปรารถนาในข้อนี้มาแต่ไร ๆ เลย หวังเพียงจะถากถางเพื่อประโยชน์ของราษฎร 12 ล้านเท่านั้น" นี้คือคำแถลงของท่านต่อที่ประชุมนั้น แต่เมื่อ พระยาวิเศษสงคราม ซึ่งคณะทหารได้แต่งตั้งบอกป่วยไม่สามารรถรับตำแหน่งได้ ที่ประชุมจึงได้ขอรับรองต่อท่าน เจ้าคุณพหลฯ ขอให้ท่านรับตำแหน่งนั้น ท่านไม่อาจกั๊กท่านคำขอ

ร้องขอให้ท่านกล่าวว่า “ถ้ากระนั้นเพื่อประโยชน์ของราษฎร 12 ล้าน
จะยอมรับ” ตลอดเวลา คราวเท่ามรณะ ได้คร่ำหวัชวิตท่านไป
ท่านเจ้าคุณนักปราชญ์ไทยผู้นี้ ได้แต่งดงด้วยการกระทำ ด้วยกาย
ด้วยวาจา และแม้จิตใจของท่าน ให้ประชาชน ทงหดายเห็น แด้วว่า
ท่านเป็นผู้ หมดความจงรักภักดีต่อชาติอย่างที่สุด

สมาชิกที่ไต่รบแต่งคง 70 คน ประกอบด้วยบุคคล ๒ ประ-
เภทคือ จากคณะราษฎรอนันต์ พลเรือน ทหาร พ้อคา กสิกรรม
จำนวน ๓๓ คน ผู้ที่มพบบาทสำคัญในการเมืองของไทยค้อมาก
คือพระยาทรงสุรเดช, พระยาพหลว, หลวงพิบูลสงคราม,
หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์, หลวงโกวิทอภัยวงศ์ (คือนายคง อภัยวงศ์),
นายท้ว บุนนาค และ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แต่ได้มีนายทหารม้า
และรวบรวมคนสำคัญคือ หลวงทศนิยมนิยมนคัก ส่วนอีกประเภทหนึ่งมี
จำนวน 31 คนนั้น 4 คนเป็นพ้อคาและประกอบอาชีพอิสระระอื่น ๆ
อีก 27 คนเป็นผู้มบรรดาศักดิ์เป็นขุนนาง ส่วนมากได้รับการศึกษา
จาก ประเทศ ประชาธิปไตยอื่น ๆ ซึ่ง คณะราษฎร มีความเชื่อว่า มี
ความเต็มใจได้ในระบอบประชาธิปไตย และพร้อมที่จะร่วมมือในการ
สร้างประเทศชาติให้วัฒนาต่อไป

จริงอยู่ สมาชิกของ สภามุแทนราษฎร ที่ได้ เริ่มการประสมกัน

๓. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะพยายามหางานให้ราษฎรทำโดยเต็มความสามารถ จะร่างโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก.

๗ ล ๗

ต่อจากนั้นเจ้าพระยามหิธร ได้เชิญ พระกระแสร่วมตั้งของพระปกเกล้าฯ มาเปิดการประชุม สภาผู้แทนได้มีการประชุมต่อไป พระยาพหลฯ ได้ลุกขึ้นแสดงว่า “ข้าพเจ้า ขอมอบ การงานปกครองแผ่นดิน ที่โดยยัดไว้ ให้แก่สภาต่อไป แต่ บัดนี้” ที่ประชุมได้เลือกประธานสภาและรองประธาน ซึ่งได้แก่เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี และพระยาอินทรวชิร ตามลำดับ

แต่แล้ว ความผิดพลาด ครั้งแรก อย่างใหญ่หลวง ได้เกิดขึ้นแก่คณะราษฎร กล่าวคือ เมื่อมีการเลือก ประธานคณะกรรมการราษฎร¹ พระยาพหลฯ และ ดร. ปรีดี พนมยงค์ หรือคณะก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้เสนอเลือก พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) ในขั้นต้นพระยามโนฯ ได้ปฏิเสธ แต่แล้วเมื่อได้ปรึกษาหารือกับ พระยาพหลฯ และ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แล้ว

1 ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว

คำกล่าวของพระยามโนฯ ในชั้นต้นที่ว่า “รู้สึกเป็นเกียรติยศ
 อย่างใหญ่ยิ่ง แต่รู้สึกหนักใจเป็นอันมาก หากว่าจะรับ
 ตำแหน่งนี้เพราะมิใช่ทำเล่น” นั้น ก็ได้ตายเป็นว่า “ข้า-
 พเจ้ามีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติยศ แต่รู้สึกหนักอก
 เป็นอันมาก ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยคิดว่าจะได้รับตำแหน่งเช่น
 นี้ แต่มาคิดเห็นประโยชน์ของคน 12 ด้าน ข้าพเจ้าก็ควรทำ
 และจะทำอย่างดีที่สุด” แล้วพระยามโนฯ ก็ได้เสนองรายชื่อ
 บุคคล 14 นายเป็นกรมการราษฎร ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายพลเรือตรี พระยาปรีชาชลยุทธ
2. มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีวิสารวาจา
3. นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา
4. นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช
5. นายพันเอก พระยาฤทธิอาคเนย์
6. อำมาตย์เอก พระยาประมวญวิชาพูล
7. นายพันโท พระประศาสน์พิทยุทธ์
8. นายพันตรี หลวงพิบูลสงคราม
9. นายนาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย
10. อำมาตย์ตรี หลวงประดิษฐมนูธรรม

11. รองอำมาตย์เอก หลวงเดชสหกรณ์
12. รองอำมาตย์เอก ต้ว ลพานุกรม
13. รองอำมาตย์เอก ประยูร ภมรมนตรี
14. นายเนบ พหุลโยชิน

โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นประธาน รวมทั้งสิ้น 15 นาย ในจำนวนนั้นเห็นได้ว่า 11 นาย มาจากคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง นอกจากนั้นได้เลือกจากบุคคลภายนอกที่แต่งตั้งให้ปรากฏมาก่อนแล้วว่า มีความสามารถและเชี่ยวชาญในการบริหาร และโดยที่ คณะราษฎร ผู้ทำการ เปลี่ยนแปลง การปกครอง เชื่อว่า บุคคลเหล่านั้นมีความเต็มได้ในระบอบประชาธิปไตย คณะราษฎร ไม่นึกเลยว่าในบุคคลทั้ง 15 คนนั้น จะมีผู้ใดที่มีความคิดและกระทำ การอื่น เป็นปฏิปักษ์ และเป็นอุปสรรคต่อ เจตนา หรืออุดมคติ ของตน ไม่นึกใครเลยว่า อุปสรรคนั้นจะเกิดขึ้นมาจากเพื่อนผู้ร่วมนำด้าบาด

ในการประชุมครั้งแรกของสภาครั้งนี้ สภาได้เลือกกรรมการ ขนคณะหนึ่งใหม่หน้าทรวงรัฐธรรมนูญคณะบับถาวร คณะกรรมการ นี้ประกอบด้วยบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความรู้เชี่ยวชาญในระบอบ การปกครองแบบประชาธิปไตย รอบรู้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ ต่างๆ บุคคลเหล่านี้ คือ พระยามโนฯ พระยาเทพวิฑูรฯ

พระยามานวราชเสวี พระยานิติศาสตร์ไพศาล พระยา
ปรีดานฤเบศร์ หลวงสินาคโยธารักษ์ กับบุคคลที่ขาดเดี่ยไม่
ได้ “ มั่นสมองของคณะปฏิวัติ ” ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐ-
ธรรมนูญฉบับนี้ คือรัฐธรรมนูญที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้
เสด็จมาพระราชทานเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 นั้นเอง

การร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ทำความหนักใจให้แก่ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ ไม่น้อย ด้วยพระมโนฯ กับพวกได้พยายามที่จะนำรัฐ
ธรรมนูญที่ร่างร่างนั้นไปหาจุดหมายที่พระยามโนฯ กับพวกต้องการ
ทำนองเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่สุด ซึ่งพระเจ้ามคธสิ
โต ได้พระราชทานแก่ราษฎร เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2432 แต่แทน
ที่จะเป็นกาว ดึงวน ดึงอิ และอำนาจต่างๆ ชั้นควรจะเป็นของราษฎร
และราษฎรเป็นผู้ใช้ สำหรับความต้องการของพระยามโนฯ ก็คือ
คืนอำนาจและสิทธิที่ราษฎรได้มาตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวแล้ว
นั้น ให้กลับไปเป็นอำนาจและสิทธิของพระมหากษัตริย์ สิทธิ
และอำนาจของราษฎรลดน้อยลง แต่ให้อภิสิทธิ์ พิเศษแก่บุคคลบาง
จำพวก ดร. ปรีดี พนมยงค์ เห็นพระยามโนฯ จะตั้ง ไปในแนวหน
ดังกล่าว กทำการขัดขวาง และคัดค้านเต็มที่ยอมให้ไม่ได้เด็ดขาด ดัง
อย่างที่เกิดขึ้นเพราะรัฐธรรมนูญแบบนั้นมาแต่แรก แม้ในประเทศญี่ปุ่น

พระเจ้ามคธหิโตกฤทราชฐรร้องคัดค้านและขอให้แก้ไข ถ้ายอมตามพระยามโนฯ ก็เป็นอันว่าเจตนาและอุดมคติของคณะปฏิวัติ ถูกทำลายไป การคัดค้านของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รบการสนับสนุนจากกรรมการว่างส่วนข้างมาก พระยามโนฯ ยิ่งทวีความไม่พอใจ และรังเกียจด้วย ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นอันมากดังแต่บัดนั้นมา ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่หวน ยินดีต่อสู้เพื่อประโยชน์ และสิทธิของราษฎร และประชาชน

ถ้าเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญปีพ.ศ. 2491 แล้ว รัฐธรรมนูญฉบับเดิมเคยออกตายไปทาง ความต้องการ ของพระยามโนฯ มาก คือในครั้งนั้นมได้แยกเดี่ยวแต่มีสมาชิก 2 ประเภท ประเภทหนึ่งราษฎรเลือกตั้ง อีกประเภทหนึ่งมาจากคณะปฏิวัติ เรียกว่าสมาชิกประเภท 2 ตามรัฐธรรมนูญใหม่นั้นมี 2 สภา สภาผู้แทนราษฎรเลือกตั้งสมาชิก ส่วนสภาสูงหรือวุฒิสภา พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง คือพระมหากษัตริย์มีกระเนนเพียงครั้งหนึ่งในรัฐสภาสำหรับควบคุมรัฐบาตและออกกฎหมาย ถ้าเปรียบกับรัฐธรรมนูญ 2489 ซึ่งบัญญัติให้สมาชิกในสภาสูงเลือกตั้ง โดยสมาชิกสภาผู้แทน อันเป็นตัวแทนของราษฎรแล้ว ก็เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับสุดท้ายนั้นถอยหลังเข้าคลองไปหาความคิดของพระยามโนฯ แท้ๆ และจะเป็นรัฐธรรมนูญที่มความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงไม่ได้เป็นอันขาด

คำปฏิญาณของสมาชิกสภาฯ และคณะกรรมการราษฎร ได้
แสดงชัดแล้วว่า จะต้องทำประเทศไทยให้มีเอกราชในทางเศรษฐกิจ
จะต้องบำรุง ความสุขสมบูรณ์ ของราษฎร จะพยายามหาหนทางให้
ราษฎรทำจนเต็มความสามารถ จะร่างโครงการณ์เศรษฐกิจแห่ง
ชาติขึ้น ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก นี่คือนโยบาย ที่ประเทศไทย
ในระบบประชาธิปไตยจะเดินไปข้างหน้าทางหนึ่ง

ไม่มีใครเคยที่จะคิดว่า ความประสงค์อันจะมีอยู่ปรกติอัน
ไม่อาจก้าวล่วงพ้นไปได้ และโดยฉะเพาะ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้
ริเริ่มคิดทำการปฏิวัติ ก็ได้แสดงออกและยากแก่เพื่อนผู้ร่วมทำการปฏิวัติ
ให้ทราบอุดมคติของตนตั้งแต่เริ่มในประเทศฝรั่งเศส และในประเทศ
ไทยที่ทุ่งนาหลังวัดแค จังหวัดนนทบุรี ที่บ้านนายประยูร ภมรมนตรี
และที่อื่น ๆ ทุกครั้งที่ประชุมกันว่า “วัตถุประสงค์ของการ
ทำการปฏิวัติ ครั้งนี้ ก็คือต้องการปฏิรูปการเศรษฐกิจ ทำชีวิต
ความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น มิฉะนั้นก็จะไม่เปลี่ยนแปลง”
ทุก ๆ คนแม้พระยาทรงสุรเดช ก็เห็นชอบด้วย ทุกคน “ยกให้”
ดร. ปรีดี พนมยงค์ ดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจ

ตอนที่ ๒

ทำตามคำปฏิญาณ

คณะรัฐมนตรีชุดแรกของไทย ได้เข้าบริหารราชการแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ 28 มิถุนายน 2475 นั้น แต่ระเบียบราชการบริหาร และตัวผู้บริหารในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ในชั้นนั้นนั้น ยังคงเป็นไปตามที่เป็นมาในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช คณะรัฐมนตรีไม่ได้วางนโยบายขึ้นและขอรับความเห็นชอบจากสภาฯ อย่างที่เป็นมาในยุคหลังนี้ และในคณะรัฐมนตรีได้จัดแบ่งงานกันทำตามความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญ และไม่ต้องตั้งดยันใด ดร. ปรีดี ได้รับหน้าที่บริหารในด้านการคลังและการเศรษฐกิจ และนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรีชุดนี้ ก็คือคำปฏิญาณตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎรนั่นเอง ฉะนั้น ถึงเวลาแล้วที่จะต้องดำเนินการบริหารตามนโยบายคำปฏิญาณ 6 ประการนั้น

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ด้วยการสนับสนุนของเพื่อนร่วมตาย ได้เสนอแผนการณชั้นตนในอนันที่จะช่วยเหลื่อราษฎร ผู้ซึ่งตกอยู่ในโรค

เศรษฐกิจอย่างหนักและชั่งตวงแบกภาระภาษีอันไม่เป็นธรรม มีหน
 ดินแดนพันคว่ ก่อขึ้นโดยทันที หน้คือ ขอให้เลิกภาษีอากรมากประ-
 เกพเดียว และ ออกกฎหมายใหม่ ๆ ในเรื่อง อันจำเป็น โดยรีบด่วน
 เพื่อช่วยเหลื่อราษฎร ขอให้ถอน ใดก้อให้เกิดความหนักใจ และ
 ปรีวิติคแก่ผู้ เป็นนายกรัฐมนตรึไม่ใช่น้อย พระยามโนฯ ในสมัย
 สมบูรณาญาสิทธิราช เป็นชนนางทมซอด้ยงผู้หนึ่ง ภายใต้วการ
 ทำงานตามระเบียบแบบแผนที่เป็นมาในสมัยนั้น พระยามโนฯ ตก
 อยู่ในระเบียบ บูโร เครซี อย่างเต็มท ฝนอยคองเชือฟังและเคารพ
 ผู้ใหญ่โดยไม่คองมีเหตุผลสำหรับที่ฝนอยจะเสนอให้พิจารณา ผู้ที่
 มีอาวได้คองเคารพเชือฟัง มีอาวได้สูง ไม่มีเหตุผล สำหรับ ที่ฝนอย
 อาวได้จะเสนอให้พิจารณา เมื่อรัฐบาตสมบูรณาญาสิทธิราชแตง
 คองให้ พระยามโนฯ เป็น กรรมการ จดงบประมาณให้เข้าตุคตยภาพ
 พระยามโนฯ ได้เสนอ คัดเงินฝั พระบรม วงศ์านวงศ์ แต่อย่าง เดียว
 ฉะนนมาคองนการที่จะยกเลิกภาษีอากรไม่เก็บเดียนน กยอมจะรู้ ดัก
 ว่าจะทำให้แผ่นดินชราตรายได้ไป และคองเป็นจำนวนมากเพราะภาษี
 อากรที่จะเดิคนนมมากหลายค้วกัน แต่พระยามโนฯ ก็เป็นผู้ที่
 “ข้าพเจาเป็นคณเคระหาราย ข้าพเจาไม่ไคเรียนทางเศรษฐ
 กิจมา” เมื่อถูกรัฐมนตรึหน้มนมด้ยงมาก และ เจ้าคุณพหตฯ

๗ เป็นเหตุยกยอโดยการผลตกคนครึ่งแถวครึ่งเดา คณะรัฐมนตรีกรมมค
ให้เด็กภาษาอักษรมาอุปประเภทโดยทันทีและโดยเร็ว ตามข้อเสนขอของ
๘๘ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แต่ถึงกระนั้นในสภา พระยามโนฯ ก็ได้พยายาม
๘๘ ยามแสดงท่าทีและความคิดความเห็น ในการเด็กภาษาอักษรนี้ ดูจกคนเป็น
๘๘ เจ้าความคิดความเห็นนั้นแยก

ภาษาอักษรที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เสนอให้เด็กเสียในชั้นต้น
๗ เป็นภาษาอักษรที่เป็นภาระหนักชนิดขาดเดดขาดเนือราษฎรและกำหนด
๗ หัดคน เป็นภาษาอักษรที่จุกจิกและเก็บได้เงินแต่น้อย และต้อง
๘๘ เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บมาก และยิ่งถวนหนักก็ความไม่เป็นธรรม
๘๘ ที่ผู้เสียใครบอยู่ ทั้งได้เริ่มปรับปรุงภาษาอักษรให้เป็นธรรมแก่สังคม
๘๘ และแก่เศรษฐกิจของชาติยิ่งขึ้น ภาษาอักษรที่โดยเด็กครึ่งนกกอ
๘๘ อักษรนาเกดอ เด็กเมื่อ 11 กรกฎาคม ภาษาสัมพัทธ์ เด็กเมื่อ
๘๘ 17 กรกฎาคม ปรับปรุงภาษาการธนาคารและประกันภัย เมื่อ 1
๘๘ สิงหาคม ตัดภาษาโรงเรียนทดิน เมื่อ 14 สิงหาคม และเมื่อ 25
๘๘ ตุลาคมได้ตัดและเลิกอัตราเก็บเงินค่าที่สวน คันตาดตะโหนด ไร่ยา
๘๘ ลุ่ม ล้วนจาก ค่าที่ไร่้อย ในการช่วยเหลือกสิกรชาวนาโดย
๘๘ ฉะเพาะได้ขอกกฎหมายปลดภาระต่าง ๆ ให้ โดยเมื่อวันที่ 11 ถึง-
๘๘ หาคม ได้ออกพระราชบัญญัติตัดพิศเก็บเงินจำนา และเพื่อกุมครอง

สำนักงานธนาคาร
ชาติไทย อยู่ในบริเวณ
พระบรมมหาราชวัง

หลวงประดิษฐมนูธรรม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การคลังทำพิธีเปิด
สำนักงานธนาคารชาติ
ไทย ใน วันชาติ 24
มิถุนายน 2483

กตกรรมให้สิ้นเนอประดาตว เมื่อนท ๖๒ กนยายน จึงได้ออกพระ
 ราชบัญญัติว่าด้วยการขุดทรัพย์ดินของกตกรรม เพื่อจากกตกรรมอื่น
 ภารณของนายทนมให้ใช้ได้ทชนนจนเป็นภยแก่กตกรรม และเพื่อให้กตกรรม
 ดำารภประกอบการกตกรรมได้คือไป กตกรรมตามความหมายของ
 พระราชบัญญัติคน กคอ ผู้ทนมอาชีพในการกระทำการกตกรรม เช่น
 ทำนา หรือทำสวน หรือทำไร่ หรือเลี้ยงสัตว์ หมายความว่าราช-
 ฎรไทย ๙๙ คนใน ๑๐๐ คนน ถ้าคนใดมีหนี้ดินและถูกเจ้าหนนายทนม
 บบเคนอยู่แถว จะรอดพ้นจากการดินเนอประดาตว ทรัพย์ดินของ
 กตกรรมเจ้าหนจะขุดไม่ได้กคอ (ก) พืชผลทงไม่ถวเวตาเกยวเกบ
 (ข) พืชพชรทจะไซในบ่ตอไปตามปริมาณอันสมควร โดยเทียบ
 เคยงลบเนอทซงกตกรรมได้ทำมาในบ่ตอ (ค) พืชผลทเกบไว้สำหรับ
 เลยงตัวและครอบครัวตามฐานานรปสำหรับบ่หนึ่ง (ง) สัตว์และ
 เครื่องมืออประกอบกรอาชีพทมิไว้พอควรแก่การดำเนินอาชีพต่อไป
 ยังกว่ำนตามกฎหมยฉบับน คมครองไปถึงทรัพย์ดินของกตกรรมที่
 ถูกเจ้าหนขุดเอาไว้แล้วแต่ขงมิได้ขาย เจ้าของคือกตกรรมอาจร้อง
 ขอให้ถอน การขุดเสียได้ ก่อนขาย ทอดคตตาด ไม่ตองตั้งดียเดยวว่า
 กตกรรมได้รับการบรรเทาและรอดพ้นจากหายนะจากการดินเนอประดา
 ตว มิม่ชวถกน มิม่ผานุง มิม่จควายแต่ไร มิม่พนไซพืชทจะไซ

ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง นอกจากการปฏิบัติให้เป็น
 ไปตามกฎหมายแล้ว ปรากฏว่ารัฐบาลใหม่ได้ช่วยเหลืออดีตร
 โกลดกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้เสียอีก ในท้องที่ ทักสิกรของเสนา
 หรือทศคนของผู้ อื่นทำ เจ้าหน้าทของรัฐบาลใหม่ได้เชิญเจ้าหน เจ้า
 ของทศคนมาพบ ขอร้องให้ผ่อนท หรือลดท หรือมการประนอม
 ทศกับกสิกร เจ้าของทศคน และ เจ้าหนของกสิกรรายใหญ่หลาย
 ราย เช่น เจ้าของทศคนในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยอม
 ผ่อนผันลดทศและลดค่าเสนาให้แกกสิกรเป็นอย่างดียิ่ง แต่ผู้ ทศค
 หนและช่วยกสิกรในด้านนี้ ด่วนแต่เป็นเจ้าหนทเป็นราษฎรดำมัญเท่า
 หน ห้ามบุคคลอื่นประกษหน่งไม้ แม้บุคคลประกษหน่งจะโดยถือ
 ประโยชน์เอาจากราษฎรและจากกสิกรมาเป็นเจดนานานักหนาแล้ว
 ต่อมาเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม ได้มีพระราชบัญญัติ ห้ามเรียก
 ดอกเบยเกินอัตราออกมาใช้บังคับ โดยที่การเรียกดอกเบยการก
 ยืมในสมัยก่อน ๆ นั้นได้กระทำกันอย่างรุนแรง กต่างค้อมการเรียก
 ดอกเบยการก ยืมสูงมาก เป็น การ ก่อให้เกิด ความ เด้อย หาย แก
 เศรษฐกิจของชาติ เป็นการ ด้้อมประโยชน์ของบ้านเมือง ตาม
 กฎหมายให้เจ้าหนผู้ ให้ กู ยืมคนใด ที่เรียกดอกเบยเกินอัตราที่กำหนด
 ไว้จะต้องถูกลงโทษจำคุก หรือปรับ

๑๑๕

๑๒๕

๑๓๕

๑๔๕

๑๕๕

๑๖๕

๑๗๕

๑๘๕

๑๙๕

๒๐๕

๒๑๕

๒๒๕

๒๓๕

๒๔๕

๒๕๕

๒๖๕

๒๗๕

๒๘๕

๒๙๕

๓๐๕

๓๑๕

๓๒๕

๓๓๕

๓๔๕

๓๕๕

๓๖๕

๓๗๕

๓๘๕

๓๙๕

๔๐๕

๔๑๕

๔๒๕

๔๓๕

๔๔๕

๔๕๕

๔๖๕

๔๗๕

๔๘๕

๔๙๕

๕๐๕

๕๑๕

๕๒๕

๕๓๕

๕๔๕

๕๕๕

๕๖๕

๕๗๕

๕๘๕

๕๙๕

๖๐๕

๖๑๕

๖๒๕

๖๓๕

๖๔๕

๖๕๕

๖๖๕

๖๗๕

๖๘๕

๖๙๕

๗๐๕

๗๑๕

๗๒๕

๗๓๕

๗๔๕

๗๕๕

๗๖๕

๗๗๕

๗๘๕

๗๙๕

๘๐๕

๘๑๕

๘๒๕

๘๓๕

๘๔๕

๘๕๕

๘๖๕

๘๗๕

๘๘๕

๘๙๕

๙๐๕

๙๑๕

๙๒๕

๙๓๕

๙๔๕

๙๕๕

๙๖๕

๙๗๕

๙๘๕

๙๙๕

๑๐๐๕

“.....เหตุที่จิตใจให้รัฐบาลออกกฎหมายฉบับนี้ คือ หวังจะบำรุงการที่ผู้มี
ให้เป็นไปในทางที่ควร

การที่ผู้มีนั้นโดยปกติผู้ต้องการทุน เมื่อได้ทุนแล้วไปประกอบกิจการ
อันใดอันหนึ่ง มีผลลงงามขึ้นก็แบ่งผลนั้นไว้เป็นคอกเก็บบ้าง เหลือรวบรวม
รวมไว้เพื่อใช้หนี้ทุนต่อไป ดังนั้นฝ่ายเจ้าหน้าที่ได้คอกเก็บเป็นค่านำบวการ และมี
โอกาสที่จะได้รับใช้ทุนคืนในภายหลัง แต่ถ้าคอกเก็บเรียกแรงเกินไปแล้ว ลูก
หนี้ได้ผลไม่พอที่จะใช้คอกเก็บใช้ซ่อมต้องช้อชยับไปด้วยกันทั้งสองฝ่าย ด้วย
เหตุนี้ประเทศทั้งหลาย และประเทศของเราเอง จึงมี กฎหมาย มาแต่โบราณกาล
กำหนดอัตราคอกเก็บอย่างสูงไว้ กล่าวคือ ชั่งละ 1 บาทต่อเดือน (หรือร้อยละ
15 ต่อปี) อันที่จริงอัตรานี้เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว แต่แม้กระนั้นยัง
ปรากฏว่าทุกวันนี้มีการให้กู้ยืมกันโดยอัตราสูงกว่านั้น และเจ้าหน้าที่ลูกหนี้ต่าง
ร่วมใจร่วมมือกันหลีกเลี่ยงกฎหมาย เพราะฝ่ายหนึ่งอยากได้ อีกฝ่ายหนึ่ง
ถูกความจำเข็นบังคับ ในที่สุดก็ได้ผลอันไม่พึงปรารถนาดังกล่าวแล้ว.... ฉะนั้น
ถ้าทั้งสองฝ่ายตั้งจิตไปเ็นทางที่ควร ของการค้า ก็ไม่มีทางจะได้รับคว มขัดข้อง
เพราะกฎหมายฉบับนี้.”

และในวันที่ ๒๕ ตุลาคม เดียวกันนี้ ได้มีพระราชบัญญัติ
ด้านงานจัดหางานออกใช้บังคับ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดตั้งด้านก
งานจัดหางานให้แก่ประชาชนที่ว่างงานทำ และให้มีการควบคุมด้านก
งานจัดหางานซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยเอกชน อันที่จริง เมื่อกฎหมายฉบับ

หนีออกไปแล้ว ผู้บริหารตามกฎหมายต้องเผชิญกับปัญหาอีกประการ
 หนึ่งคือ โดยนิสัยคนไทยที่ถูกลอบรมตั้งส่งมาให้รู้จักแต่จะเป็น
 นาย แม้จะไม่มันงานทำก็ไม่อยากแต่งตัวคือด้านงานจัดหางาน ว่า
 คนเป็นคนที่ว่างงาน ด้านผู้ที่แต่งตัวความจำนงจะทำงาน เจ้าหน้าที่
 ที่ได้จัดตั้งไปทำงานในท้องที่ต่าง ๆ งานเหล่านี้เป็นงานที่เคยมีมาก่อน
 แล้ว และส่วนมากก็กองงานกตริกรรมที่บุคคลเหล่านี้เคยประกอบมา
 ก่อน แต่จำต้องเลิกเพราะการสิ้นเนื้อประดาตัว โดยมีได้รับความ
 ปรานีจากเจ้าหน้าที่และรัฐบาลสมัยบูรณาญาธิบดีชิราข รัฐบาลใหม่
 ได้รับแรงที่จะจัดใหม่งานสำหรับราษฎรทั่วไป โดยจัดวางแผนการณ
 ของงานในระยะนานเพื่อเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของชาติ แต่ขณะนั้นต้อง
 พินฝ่ายปัญหาเฉพาะหน้าก่อน

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ใช้วิธีการเศรษฐกิจของตนคือไป เนื่อง
 จากจำนวนพลเมืองเป็นปัจจัยอันสำคัญในทางเศรษฐกิจ ทั้งสภาพ
 การณ์ทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในเวลานั้นก็คือ การบินบ่วนและตกต่ำ
 และไม่อานวยให้ที่จะมีพลเมืองเพิ่มขึ้นโดยการเข้าเมือง ฉะนั้นใน
 วันที่ 26 ตุลาคม พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฉบับใหม่ก็ได้ออกใช้
 รัฐบาลได้แถลงการณ์ ว่า

“มิใช่ด้วยความรังเกียจชนต่างด้าว ที่เข้ามาอาศัยพึ่งบรมโพธิสมภารอยู่

บัดนี้หรือจะเข้ามาต่อไป แต่ว่าฐานะของการเศรษฐกิจเวลานี้ย่อมเป็นที่ทราบ
 กันอยู่ทั่วไปแล้วว่าตกต่ำ ได้เริ่มตกตามานานแล้ว ยังกำลังตกต่ำอยู่ ๓ บัดนี้
 และยังคงตกต่ำอยู่ต่อไป ไม่มีใครที่สามารถจะทำนายได้ว่ายังจะอีกนานเพียงใด
 ควรเป็นที่เข้าใจดีว่าการตั้งนี้ใช้เป็นกาารภายใน เป็นเหตุที่เริ่มมาแต่ภายใน
 นอกกระทบมาถึงประเทศเรา เหตุการณ์ทั้งนี้ให้ผลร้ายอย่างหนึ่ง คือ
 กระทำความผิดเคืองในอาชีพทั้งปวง เพื่อบรรเทาความผิดเคืองทั้งนี้ ถัดคิดว่
 อย่างหนึ่งคือการบรรเทาการแข่งขันให้น้อยลง และเพื่อบรรเทาการแข่งขันจึง
 คิดจำกัดคนที่เข้ามาแข่งขันให้น้อยลง วิธีการตั้งนี้ประเทศอื่นบางประเทศลวด
 ขันจนมีคประตุเสียที่ได้ชว แต่รัฐบาลเห็นว่าเพื่อความตะมุลละม่อม จึงได้
 เพียงแต่กำหนดวิธีการให้คนเข้ามาน้อยลงและได้เข้ามาแต่คนดี."

ในการหารายได้ เพื่อจ่ายบำรุงบ้านเมืองและราชวง และ
 รักษาตดยภาพงบประมาณ รัฐบาลได้เริ่มปรับปรุงภาษอากรหลาย
 อย่าง เพื่อให้ได้เงินและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม คือได้
 ใช้พระราชบัญญัติภาษเงินได้ ซึ่งเก็บจากภาษเงินได้ของบุคคล
 ชรรวมดาและนิติบุคคลอันเป็นนายทุนและผู้ทมเงินได้ ภาษน เป็น
 ภาษทก้าวหน้า (Progressive Tax) เป็นภาษทเป็นธรรม ใครมี
 เงินได้มากต้องเสียมาก ใครมีเงินได้น้อยกเสียน้อย นอกจากนั้น
 ตามกฎหมายใหม่ การยกเว้นลดหย่อน จำนวนเงินได้ ตามที่กำหนด
 ไว้ใหม่ให้ต้องเสียภาษ นายทุนในประเทศไทยตามที่กล่าวแล้วความอย

๒ ประเภทนี้ สำหรับชาวต่างประเทศที่เบ็นพ่อค้าไม่กะทบกะเทือน
 จากภาษาหนก เพราะอาจผิดถั่วไปได้แม้จะผิดถั่วภาษานั้นไปได้
 ยากก็ตาม แต่นายทูนอกพวกหนึ่งซึ่งไม่เคยเดี่ยวภาษาหนก เคยแต่ได้
 เงินภาษาอกรของราชฐรมา เมื่อค่อยเดี่ยวภาษาหนกยอมจะไม่พอใจ
 ยิ่งกว่านั้นพระราชบัญญัติภาษเงินเดือนนั้นไม่เป็นธรรม ซึ่งออกไซ
 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ราชาได้ถูกยกเด็กโดยกฎหมายฉบับหนึ่งด้วย
 ค่อมารัฐบาลกได้รบอนุมัติกฎหมายภาษ้อถระบบหนึ่ง คือพระราช
 บัญญัติอกรแต่คมนตรี พระราชบัญญัติพิกค้อตราศุดการ และ
 พระราชบัญญัติภาษการค่า เพื่อเก็บภาษจากการประกอบการค้าบาง
 ประเภท เช่น โรงแรม การมหรสพ การขายของ การพิมพ์ การ
 ค่าเครื่องนุ่งห่ม การช่างและเบ็ดเตล็ด การอูด้าหกรวมและการไม่
 หิน การรับเหมา ภาษคามพระราชบัญญัติฉบับนั้นเป็นภาษาทางอ้อม
 ด่วนมาก เพราะผู้เดี่ยวผิดถั่วภาษไปได้

เหล่านี้ เป็นงานด่วนหนึ่งของรัฐบาลเริ่มระบอบประชาธิปไตย
 รัฐบาลซึ่งมี ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็น กาดังนำ ใน การคดตั้งและการ
 เศรษฐกิจ. และมเพื่อรวบรวมต่าย ก่อการเบดิยนแปลงการปกครอง

เป็นกำลังหนุน งานเหล่านี้ มีประโยชน์แก่ราษฎรและประเทศชาติ
 อย่างมากมาย นอกจากวิธีที่มีรายได้แล้ว ความอยู่ดีขรรมต่างๆ
 ที่มีอยู่ระหว่างชนชั้นต่างๆ ในประเทศได้ค่อยๆ หดไป แต่งาน
 เหล่านี้เป็นงานก่อน “วันประวัติศาสตร์” เท่านั้น.

ตอนที่ ๓

ทำตามคำปฏิญาณให้สัมบูรณ์

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ, โดยพระองค์เอง, ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ประชาธิปไตย มีพระราชประสงค์ให้ราษฎรของพระองค์มีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง เพื่อ “นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศสยามสืบไป และเพื่อรักษาความอิสระภาพของชาติไว้ชั่วนิรันดร์” ทรงมีพระกระแสรับสั่งในวันเปิดสภาครั้งแรกดังนี้

ภายหลังที่รัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตยได้เข้าบริหาร และได้เยี่ยวยารักษาโรคเศรษฐกิจอันเกาะกินอยู่ที่ราษฎร โดยการวางยาอย่างแรงหลายขนานและได้ผลแล้ว ราษฎรทุกๆ ไปใคร่รู้สึกว่า รัฐบาลในระบอบใหม่ มีคุณประโยชน์แก่เขาและแก่ชาติเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คร. ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งในครั้งนั้นเรียกกันสั้นๆ ว่า “หวดวงประดิษฐ์” ได้รับการยกย่องนับถือจากราษฎรอย่างดียิ่ง

หลังจากที่ได้ทรงทราบ ถึงการบริหาร ของรัฐบาลใหม่ในระยะหนึ่งแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ มีพระราชประสงค์ที่จะให้

รัฐบาลใหม่ได้วางรากฐานกิจการ โดยตระเพาะอย่างยิ่งก็คือ ใน
 ด้านเศรษฐกิจ เพื่อนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศไทย
 คือไป พระองค์ทราบว่า บุคคลที่จะสนองพระราชประสงค์คน
 ใดคนหนึ่ง ๒ คน คือ พระยาพหลฯ และ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เท่านั้น
 ปรีดี พนมยงค์ ผู้ที่พระปกเกล้าฯ รัชกาล
 ฉะนั้นพระองค์ได้ทรงรับสั่งให้ พระยาพหลฯ และ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ เข้าเฝ้าที่พระราชวังสัจฉนิจิตรลดดา พระองค์ได้ทรงทักทาย
 บุคคลทั้งสอง และทรงตรัสชมเชยความสามารถของดร. ปรีดี
 พนมยงค์ เป็นอย่างมาก และแล้วทรงรับสั่งถามถึงภารกิจที่
 การเศรษฐกิจของชาติต่อไปว่าจะมีอย่างไร ดร. ปรีดี พนมยงค์
 กราบทูลว่า “ข้าพระพุทธเจ้าเห็นสมควรดำเนินการเศรษฐกิจ-
 กิจแบบสหกรณ์ แต่เป็นสหกรณ์ครบรูป” แล้วกราบทูล
 คือไปถึงวิธีการประกอบกิจการเศรษฐกิจบางประการ ที่รัฐต้องทำเอง
 และประการอื่นๆ ที่ปล่อยให้เอกชนจัดทำ ทั้งยังได้กราบทูลถึงวิธี
 การที่จะจัดให้ราษฎรได้รับความดีความงามสมบรมนอกด้วย พระปก
 เกเกล้าฯ ทรงพอพระทัย และรับสั่งว่า “แกไปลองเขียนมาดซิ”
 พระกระแสรับสั่งเช่นนั้น ได้ทำให้ ดร. ปรีดี รัชกาล และ เชอมนน
 วัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งตนได้มออยู่แต่เดิม
 มานันต์ของบรรดาสมาชิกโดยแน่นอน

หวขอที่เราได้คิดวางแผนการสหกรณ์ ซึ่งไม่เหมือนกับสห-
 กรณตั้งแบบน้อยทกวนน สหกรณ์ที่คิดใหม่ได้วางหลักไว้ครบรูป
 แบบสหกรณ์ทั้งในการทำให้เกิดทวีป หมายความว่า เราจะหา
 เครื่องมือช่วยเหลือนอกทางเทคนิคในการกิจกรรมด้วย และช่วยจน
 การเกิดออกที่ หมายความว่าช่วยในการให้สินค้าจำหน่ายไป ตลอดจน
 จนการที่จะหาของรับประทานครบ ซึ่งหมายความว่าแบบสหกรณ์ที่
 จะหมุนรอบตัวโดยครบรูป และตั้งใจว่าผู้ไม่มั่งงานทำก็จะหมุนลง
 ไปอยู่ในสหกรณ์ซึ่งนับว่าเป็นความประสงค์ของเรา นอกจากนี้
 เรายังจะเสนอเชิญให้มีความรู้ในทางเศรษฐกิจมาร่วมงานด้วย แต่
 การที่จะทำอะไรลงไปโดยลงทุนนั้นจะทำลงไปทันทีไม่ได้ เพราะหลัก
 การเศรษฐกิจนั้นในชนบทของภูมิลำเนาของเราว่า ทุนที่จะบำรุงมี
 อยู่เท่าใด ..ถึงอย่างไรก็ตาม อยู่ในความดำริของเราแต่ในอันที่จะ
 บำรุงเศรษฐกิจให้ดีที่สุดที่จะทำได้. ”

ยิ่งกว่านั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงความคิดที่ ต่อ ต่อมาอีก
 ต่อไปว่า นอกจากสมาชิกสภาที่ได้เร่ร่อนไว้ให้รัฐบาลดำเนินการ
 เศรษฐกิจแล้ว ราษฎรจำนวนมากก็ได้แสดงเจตนาประสงค์มาเช่นนั้น
 ด้วยเหมือนกันและต้องการให้ลงมือดำเนินการโดยเร็วที่สุด ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ได้ยกตัวอย่างการปฏิวัติในประเทศอื่น และการดำเนิน

การเศรษฐกิจของประเทศนั้น ที่ต้องใช้เวลาดำเนินแผนการณ์ใน
ระยะนาน

ภายหลังพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวรแก่ประชาชนผู้
แทนราษฎรในนามของบรรดาประชาราษฎรทั้งหมดแล้ว รัฐบาลเก่า
ออกไปตามวาระ ได้มีการแต่งตั้งรัฐบาลใหม่ โดยมีพระยามโนฯ
เป็นนายกรัฐมนตรีตามเดิม ขุนนางเก่าเป็นจำนวนหลายคนรวมทั้ง
พระยาศรีวิจิตรวาทาด้วยได้เข้าร่วม กับฝ่ายคณะผู้ก่อการซึ่งแทบไม่มี
การเปลี่ยนแปลงเลย ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เข้าร่วมในรัฐบาล
อีกครั้งหนึ่งด้วย

ในวันที่ 20 ธันวาคม รัฐบาลใหม่ได้แถลงนโยบายและขอความ
ไว้วางใจจากสภา นี่เป็นครั้งแรกของระบอบการปกครองใหม่
คำแถลงนโยบายนี้ พระยามโนฯ และพวก ของพระยามโนฯ ได้เขียน
ขึ้นเอง โดยการสนับสนุนของบุคคล ซึ่งเคยเป็นผู้ก่อการ แต่บัด
นี้ได้เริ่มหันเหไปจากอุดมคติและคำปฏิญาณเดิมแล้ว คำแถลงนโยบาย
นั้นหมายความว่า “ว่าโดยทั่ว ๆ ไปรัฐบาลนี้รับรองหลัก 6 ประการที่
กรรมการราษฎรได้ดำเนินการอยู่แล้ว เป็นจุดที่หมาย ที่จะดำเนินการ
ต่อไปให้บรรลุถึงซึ่งความสำเร็จ” คำขณัตน์ของพระยามโนฯ
อย่างนี้ใครเล่าแม้แต่คณะผู้ก่อการจะไม่เชื่อว่าคำปฏิญาณของสมาชิก

มโนฯ ยังเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารอยู่ คร. ปรีดี พนมยงค์ มีความรู้
 ดึกเช่นหมาดงแตกออกจนแดงนโยบายนี้แดง คือดวงดวงที่วางนโยบาย
 ภายใต้อาณัติรัฐมนตรี แต่ก็มีมีความตั้งใจที่จะต่อสู้ทางการเมือง
 ค่อยไปพร้อมกับเพื่อนร่วมคำปฏิญาณที่ยังไม่ล้มคำปฏิญาณแต่อดทนคดี
 เมื่อพระยามโนฯ แดงนโยบาย คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แต่นั่งฟังเงยบๆ
 อยู่ข้างหลัง ฟังไปและคิดไป นโยบายเศรษฐกิจที่ พระยามโนฯ
 แดงไปนั้น ได้ถูก พระยานิติศาสตร์ไพศาล สมานิก กล่าวคำหั้น ว่า
 “ รัฐบาลไม่รับรองเต็มที่นโยบายเศรษฐกิจ เป็นแต่กล่าวคดมๆ
 อย่างกำปั้นทุบดิน ” แต่นายกรัฐมนตรีก็ไม่มีความสามารถที่จะ
 แจงอะไรได้ และในเวลานั้น คร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ยังมีได้วางเค้า
 โครงการณ์เศรษฐกิจจนแน่นอนอย่างไร ความหวั่นในการที่จะผิด
 หวังใดๆ จึงไม่เกิดขึ้น

ในการประชุมของสภาครั้งต่อๆ มา แทบไม่เว้นแต่ครั้ง
 สมานิกได้เร่งเร้าและรุกรัฐบาล ในเรื่องที่จะให้ลงมือดำเนินการ การ
 เศรษฐกิจ สมานิกนายหนึ่งได้กล่าวว่า “ เวลาดังเดยมา 6 เดือน
 แล้ว รัฐบาลไม่ได้เอาใจใส่ในร่างเศรษฐกิจ ดังคำปฏิญาณมาแล้ว
 ว่าจะบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎร ไม่ให้ราษฎรอดอยาก ให้มี
 งานทำ คณะรัฐบาลจะรับรองได้ใหม่ว่า จะรับทำในเรื่องนี้ให้ทัน

เวลาดีจะดำเนินการในปีหน้า ถ้าจะไม่รับรองที่จะทำแล้ว จะได้
ขอใหม่ ไว้ต ออฟ คอนฟิเดนซ์ เรียงตัวบุคคลไป ” ต่อมาชิกอีก
นายหนึ่ง ถึง กับได้เสนอ โครงการณ์ เศรษฐกิจ ของ คน ต่อรัฐบาล
ต่อมาชิกนายนั้นคือ นายมังกร ดำเนิน ผู้มาช้พเป็นพ่อค้า

พระยามโนฯ ผู้เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ตอบดมาชิก แต่ ดร.
ปรีดี พนมยงค์ ได้ตอบในนามของรัฐบาลว่า “เรื่องโครงการณ์
เศรษฐกิจสำคัญมาก ตามที่ดมาชิกแถลงนั้นเป็นส่วนหนึ่งในโครง
การณ์เศรษฐกิจ ขอรับคานามคิดไว้พิจารณา การช้เงินต้องใช้เวลา
ด้ยส่วน เท่าที่เห็นมาในต่างประเทศกินเวลา ๒ ปี. ” ดร, ปรีดี
พนมยงค์ ยังมั่นใจในความหวังที่มีมาแต่เดิมอยู่ จึงได้ให้ความหวัง
แก่ดมาชิกดภาไปเช่นนั้น

ก่อน เดือน มีนาคม อย่างมาถึง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ได้ร่างเค้า
โครงการณ์เศรษฐกิจขึ้นด้ยเร็วเรียบร้อย ความหนักการที่ด้ช้แรงค่อ
ดภา ค่อพระปกเกล้าฯ และค่อคณะราษฎรไว้ด้แล้ว ดร. ปรีดี
พนมยงค์ ได้อาศัยหนักการทางวิชาการ ช้อเท็จจริงในการดำเนินการ
ทางเศรษฐกิจในประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ มาปรับปรุ้ง และจัดวาง
ให้เหมาะค่อมแก่ดภาการณ์ และฐานะ ทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ของ
ประเทศไทย ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ พดเมือง และ

ทุน แต่ด้วยเรื่องการค้าเสรีธุรกิจ หรือการค้าเสรีธุรกิจค้าสัตว์เป็นเรื่องที
 ใหม่ที่สดุดำหรับคนไทย ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงได้เขียนคำชี้แจง
 คำขอร้อง โนอัน ที่จะให้ ผู้อ่าน หรือ ผู้พิจารณา ร่างเค้าโครงการ
 เสรีธุรกิจได้ใช้ความสนใจใคร่ครวญ และใช้ดุลยพินิจโดยความเป็น
 ธรรม เพื่อที่จะ ได้วางรากฐาน ทาง การ เสรีธุรกิจของชาติ ขึ้นไว้
 และจากการ ดำเนินการ ตามเค้าโครงการเสรีธุรกิจนี้ จะนำผล
 สำเร็จตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎรมาสู่ประชาชนและประเทศ
 ชาติอย่างเต็มที่ การดำเนินการเสรีธุรกิจโดยรัฐบาลตามโครงการ
 นี้ ไม่กระทบ กระเทือน หรือ ทำลายนายทุน ที่มั่งมีแล้ว ไม่ทำลาย
 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน นอกจากนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ยังได้วางหลักการการประกันสังคม คือให้การประกันแก่ราษฎรตั้งแต่
 เกิดจนตาย ว่าเมื่อราษฎร ผู้ใด ไม่สามารถทำงาน หรือทำงานไม่
 ได้ เพราะเจ็บป่วย หรือชรา หรืออ่อนอายุ ก็จะได้รับ ความ อนุเคราะห์
 เติงดูจากรัฐบาลไม่ต้องอดอยาก ดร. ปรีดี พนมยงค์ เรียกขอ
 การประกันสังคมนี้ในชื่อร่างพระราชบัญญัติว่า "ว่าด้วยการประกัน
 ความด้อยดมบูรณ์ของราษฎร"

เรื่องเค้าโครงการเสรีธุรกิจ เค้าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย
 การประกอบกิจการเสรีธุรกิจ และ เค้าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการ

ประกันความดีของบรมชนกของราชรัฐ ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็น
 เรื่องใหม่ที่สุดของประเทศไทย เป็นเรื่องทรมานนางเก่า และ ผู้ถูกไม่
 อยู่ในระบอบ สัมบูรณาญาธิธิราช หรือ ผู้ที่มิได้อ่าน หรือใคร
 ครอบงำอย่างถ่องแท้จะต้องตกอกตกใจ แต่ในคณะราษฎรนั้น ผู้ที่
 ยึดมั่นอยู่ในอุดมคติของการปฏิวัติ เห็นเป็นเรื่องที่ไม่ประหัดถนัด
 และเป็นเรื่องที่จะต้องทำ เพื่อให้อุดมคติของตนสำเร็จ ให้คำปฏิญาณ
 ของตนเป็นจริง และเพราะ ดร. ปรีดี พนมยงค์นั้นไม่ต้องสงสัยได้
 ยืนหยัดเพื่ออุดมคติของตนต่อไปอย่างเต็มที่

เมื่อนางเก่าโครงการนครศรีสุทธีฯ ชนถวายพระปกเกล้าฯ
 แล้ว ในวันต่อมา พระยามโนฯ ได้แจ้งแก่ ดร. ปรีดี พนม
 ยงค์ ว่า พระปกเกล้าฯ ทรงเห็นชอบด้วย แม่ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ รูดึกเบนทว่า พระปกเกล้าฯ จะต้องเห็นชอบด้วย ตามที่
 พระองค์เคยรับสั่งถามคนมาแดงก็ตาม กอดที่จะรู้ ด้กับขยั้นด้อยไม่ได้

ต่อมา ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เดินนอวังเก่าโครงการนครศรีสุทธีฯ
 นอที่ประชุมคณะผู้ก่อการ และได้ ช้าง อธิบาย ต่อ ที่ประชุม ใน
 เรื่องนี้โดยละเอียดถี่ถ้วน เห็นให้ เห็น ในทุก ๆ ข้อ ทุก ๆ ใจความ
 เห็นให้ เห็น และให้ ยึดมั่นในอุดมคติ ที่ทำการปฏิวัติ คือ ปฏิรูป การ
 นครศรีสุทธีฯและสังคม นำความดีของบรมชนกมาสู่ราชรัฐ และประเทศ

ชาติ จึงจำเป็นต้องวางโครงการณ์เศรษฐกิจในระยะนาน ดังที่
 ร่างมา^๕ และในที่สุดได้ขอให้เพื่อนร่วมตายทุก ๆ คนได้อ่านพิจารณา
 ร่างเค้าโครงการณ์นี้ด้วยใจที่เบรกกาง เป็นธรรม อ่านให้จบ ให้
 ถัดจน ผลที่สุดในการพิจารณาของคณะ ผู้ที่ยังยกมโนอยู่ในอุดม
 คติและคำปฏิญาณ ซึ่ง^๕เป็นจำนวนมากได้เห็นพ้องด้วย และเห็นชอบ
 ด้วยตามเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจ^๕ แต่เดิกรู้ไม่เห็นด้วย
 และคัดค้านอย่างรุนแรง เอะอะ ตกอกตกใจ ผู้^๕ไม่เห็นด้วยและคัด
 ค้านนักคือ พระยาทรงฯ และพรรคพวกของพระยาทรงฯ คือพระ
 ประศาสน์พิทยายุทธ หลวงชำนาญยุทธศิลป์ หลวงรัตนดิถีพิชัย ซึ่ง
 พวก^๕คนเป็นทหารทั้งสิ้น นอกจากไม่ได้เรียนการเศรษฐกิจมาแต่
 ปรากฏต่อไปว่าบุคคลเหล่านี้ไม่ได้อ่าน และ พิจารณาเรื่องโดยละเอียด
 แต่อย่างใด ถ้า^๕คารายยุทธศาสตร์ในยุคที่บุคคลเหล่านี้เรียนการทหาร
 มงมีคำ สงครามเศรษฐกิจ (Economic Warfare) หรือคำ สง-
 ครามเบ็ดเสร็จ (Total Warfare) ก็อาจจะทำให้บุคคลเหล่านี้สนใจ
 ที่จะอ่านร่างเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจนั้นตามสมควร แต่อาจจะเป็นได้
 ว่าเมื่อ^๕บุคคลเหล่านี้ได้อ่านมาแต่ก็เคยถ่มมอคติ และคำปฏิญาณ
 เดี่ย ฉะเพาะพระยาทรงฯ นั้นยังปรากฏต่อไปว่า แม้^๕ครั้งก่อนที่จะ
 มีการปฏิวัติ วันหนึ่งจะได้กล่าวในที่ประชุมคณะผู้ก่อการว่า “ ทาง

อาจจะต้องล้มเหลวลง ก็ถ้าองค์หนึ่งจากที่คณะผู้ก่อการได้พิจารณาแล้ว ด้วยการเปิดเผยของพระยามโน กับพวก และโดยที่การกระทำของพระยาทรง กับพวก เป็นการสนับสนุนพระยามโนโดยปริยาย พระปกเกล้า ทรงเกิด ตั้งเดพระทัยในร่างเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจนั้น แต่อย่างไรก็ตามพระองค์เคยประสบความผิดหวังจากบุคคลเหล่านั้นมาแล้ว ฉะนั้นจึงทรงรับสั่งให้ ม.จ. ดกตวรรณกร จรจรรณ ผู้เชี่ยวชาญทางกาเศรษฐกิจผู้หนึ่ง มาซักถามและดลอบส่องความคิดเห็นและรายละเอียดต่าง ๆ ในร่างเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจนั้นจาก ดร. ปรีดี พนมยงค์ ออกครั้งหนึ่ง

ม.จ. ดกตวรรณกร จรจรรณ ได้ทรงซักถาม ดร. ปรีดี พนมยงค์อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อจะหาข้อเท็จจริงใดๆ ที่แสดงว่าเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจนั้นไม่เหมาะสมที่จะใช้แก่ประเทศไทย เป็นคอมมิวนิสต์ หรือ เดี่ยวหายต่อชาติบ้านเมือง ถ้าหากดำเนินการตามโครงการณ์นั้นไปแล้ว คงแต่ต้นจนจบ ไม่มีข้อใดที่ ม.จ. ดกตพจนจะนำกราบทูลได้ว่า เค้าโครงการณ์เศรษฐกิจนั้นไม่สมควรที่จะใช้เป็นหลักหรือเป็นแนวสำหรับดำเนินการ ครั้งข้าม ม.จ. ดกตวรรณกร จรจรรณ ได้ทรงเห็นชอบ ตามเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจนั้นแต่ด้วยซ้ำ

คณะรัฐมนตรีได้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยบุคคล ๑๕
 นายเพื่อให้พิจารณาเค้าโครงการแผนเศรษฐกิจของด.ร. ปรัด พนมยงค์
 และทำความเข้าใจ เห็นชอบ คณะรัฐมนตรี บุคคลคณะนี้ประกอบด้วย

๑. ทดวงคหกรรมบดี (ชม จารุรัตน์)
๒. ทดวงเศรษฐกร (ม.ต. เศษ สนิทวงศ์)
๓. ทดวงเศรษฐศาสตร์วิชาวัฒน์ (ม.ต. กรเศษาศิตวงศ์)
๔. ทดวงอรรถศาสตร์ประสิทธิ์ (นายทองเย็น หิตตะเมียร)
๕. นายทวิ บุญยเกตุ
๖. ม.จ. ถัดถาวรธนากร อรรถวรรณ
๗. นายวิฑาต์ ไรต์ถานนท์
๘. นายประยร ภมรมนตรี
๙. นายแนบ พหฺดโยชิน
๑๐. ดร. ปรัด พนมยงค์
๑๑. พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน)
๑๒. พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสัท)
๑๓. พระยาราชวังสัน (ศรี ถมถนาวิน)
๑๔. พระยาศรีวิสารวจา (เทียนเหลียง ฮุนตระกูล)

จะเห็นได้ว่า บุคคลที่เป็นกรรมการพิจารณานี้ ๑๐ คน คือ
 ตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึง ๑๐ เป็นพลเรือน เป็นผู้ที่ได้ศึกษาในทางการ
 เศรษฐกิจมาโดยนิตินัย แต่คณะมีความรู้และความเชี่ยวชาญ
 นิตินัยวิชาการและสาขาของการเศรษฐกิจ เช่นในเรื่องการค้า การ
 ขนส่ง การสหกรณ์ การเกษตรและอื่น ๆ อีก ๕ คนคือหมาย

เลข ๑๑ ถึง ๑๕ นั้นเป็น ทหาร หรือไม้ก็ เป็นชน นางเก่า ซึ่งเคยมี
ตำแหน่งหน้าที่สำคัญ ๆ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาแล้ว นอก
จากนั้นใน ๑๕ คนนี้ คงแต่หมายเลข ๘ ถึง ๑๕ รวม ๗ คนเป็นรัฐ-
มนตรีในเวลานั้น

คณะกรรมการ นี้ ได้ ประชุม พิจารณา ร่างเค้า โครง การณ์
เศรษฐกิจ ฌวันปารต์กวัน เมื่อวันท ๑๒ มีนาคม ๒๔๗๕ นั้น ตลอดจน
การประชุม พระยามโนฯ และพระยาทรงฯ ได้คัดค้านร่างเค้าโครง
การณ์เศรษฐกิจ ส่วนพระยาศรีวิสารฯ และพระยาราชวงษ์สัน ก็มี
ความโน้มเอียงไปทางนั้น การคัดค้านของพระยาทรงฯ ยังเป็นการ
คัดค้านที่ไม่ได้แต่คงเหตุผล เป็นการคัดค้านเพื่อมิให้ดำเนินการ
พระยาทรงฯ กล่าวตอของหนึ่งว่า “ดูแต่รัฐบาลเก่าเขาปกครอง
มาตั้ง ๑๕๐ ปี โดยไม่มี โครงการณ์ก็ ไม่เห็นเป็นอย่างไร” นี้
เป็นการแสดงความรู้สึกของพระยาทรงฯ อยู่แล้ว ยิ่งกว่านั้นพระยา
ทรงฯ ยังได้แสดงความคิดเห็นเกินเหตุ “โครงการนี้ จะสำเร็จได้
ก็ตั้ง ๕๐ ปี หรือ ๑๐๐ ปี” ส่วนพระยามโนฯ นั้นปรากฏว่าไม่ได้อ่าน
ร่างเค้าโครงการณ์นั้นมา แม้พอสมควรหรืออาจไม่ได้อ่านเลย เพราะ
ปรากฏว่า ในการพิจารณาพระยามโนฯ ได้ฟังตาม ดร. ปรีดี
พนมยงค์ถึงเรื่องต่างๆ ในทางการด้านเศรษฐกิจ ซึ่งพระยามโนฯ

เข้าใจว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้เขียนมาหรือไม่ไดกล่าวถึง ซึ่งแท้
 จริงเรื่องเหล่านี้มีอยู่ในร่างเค้าโครงการฉันทุเศรษฐกิจเงิน แลวทางต้น
 และแลวพระยามโน ๆ ก็แสดง ความ เห็น สันนิษ สันนุ พระยา ทรง ๆ คือ
 “รัฐบาลจะทำตามโอกาสที่จะทำได้อย่างรัฐบาลเก่า (สมบูร
 ณาญาสิทธิราช) แต่มีข้อแปลกกว่า รัฐบาลเก่า เล็กน้อย”
 เมื่อพระยามโน ๆ ถามความเห็นบุคคลที่เป็นผู้ก่อการซึ่งเป็นกรรวมการ
 พิจารณาและเป็นผู้ ที่ได้ศึกษาการเศรษฐกิจมาโดยเฉพาะ ทุกคน
 มีความเห็นสอดคล้องกันที่จะ ให้มีการ ดำเนินการ เศรษฐกิจตามเค้า
 โครงการฉันทุ นั้น พระยามโน ๆ จึงไม่เอยากที่จะเอยปากถามความเห็น
 บุคคลเหล่านั้นอีก แต่ได้แสดงวิซากรแบบอดโน้มิตของตน แสดง
 ความเชื่อมนของตนออกมาว่า “ข้าพเจ้ารับรองในชั่วชีวิตข้าพ-
 เจ้าทำไม่ได้” จบคำพระยามโน ๆ ม.จ. สกตก็ได้ ทรงสั่งสอน
 พระยามโน ๆ ว่า “เจ้าคุณเชื่อมันเกินไป เวลานี้เศรษฐกิจ
 ตามลัทธิลิเบรลในยุโรปทำให้เกิดความปั่นป่วนทั่วไป โช-
 เซียลลิสต์จะเข้ามาแทนที่” พระยามโน จึงค่อยสงบปากงได้
 ม้าง

ในที่สุดของการประชุม พระยงทรง ๆ ทั้ง ๆ ที่มีความเห็นถ่วง
 มากของที่ประชุม เห็นที่จะให้มีการดำเนินการตามเค้าโครงการฉันทุ

เศรษฐกิจนั้นก็ตาม ก็ได้สรุปท้ายไปเสียอีกทางหนึ่งว่า การประชุม
ไม่ได้ตกลงกัน แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น ไม่มีใครคัดค้าน
ข้อเสนองานของพระยาทรงฯ เพราะทุก ๆ คน ที่มี ความ ตั้งใจ มั่นที่จะ
ให้มีการดำเนินการตามเค้าโครงการเศรษฐกิจนั้น มองจุดที่อยู่
ต่อไปข้างหน้าคือ ในคณะรัฐมนตรี ในสภา และประชากรราษฎร
ที่ได้แสดงความต้องการที่จะให้มีการ ดำเนินการ เศรษฐกิจ ของชาติ
ไปตามโครงการระยะนาน

มติของที่ประชุมจึงเป็นไปตามที่พระทรงต้องการ คือ

๑. ทางพระยามโนฯ (ซึ่งเป็นส่วนน้อย) ให้ดำเนิน
นโยบายเศรษฐกิจอย่างรัฐบาลเก่า (สมบูรณาญาสิทธิราช)
และเลือกทำให้แปลกกว่า ตามโอกาสอำนวย ไม่วางนโยบาย
เศรษฐกิจไว้

๒. ทางดร. ปรีดี พนมยงค์ ให้วางหลักที่จะทำและ
ดำเนินนโยบายตามเค้าโครงการนี้ เมื่อตกลงนโยบายอย่าง
ใดแล้ว ตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น ทำการสำรวจและ
วางแผน เมื่อมีกำลังแรงทุนเพียงใดทำเพียงนั้น

นอกจากนั้นยังตกลงกันว่า ถ้าความเห็นไม่ตรงรอยกัน และ
ถ้ารัฐบาลเห็นชอบทางพระยามโนให้ดร. ปรีดี พนมยงค์ประกาศใคร

การณ้เศรษฐกิจของตนในนามของตนเอง และอย่าให้มีการเข้าใจว่า
 รัฐบาลจะทำอย่างนั้น ยิ่งกว่านั้นพระยามโนฯ ได้ย้ำอีกว่า ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ไม่ใช่เป็นผู้ช้ขาดในคณะรัฐมนตรี (โปรดพิจารณาจาก
 รายงานการประชุมในตอนที่ ๔ ของบทที่ ๓)

นี่เป็นอุปสรรคขัดขวางการ ดำเนิน การตาม อุดมคติ ของคณะ
 ราษฎร ผู้ทำการปฏิวัติครั้งหนึ่ง และอุปสรรคอื่น ๆ นอกจาก
 จะเกิดจากชนนางเก่าแต่ก็ยังเกิดจากบุคคลอื่นเคยได้ให้คำสัตย์ปฏิ
 ญาณมาแต่ก่อน ก่อนที่จะมีการปฏิวัติเสียอีก ดร. ปรีดี พนมยงค์
 และเพื่อนร่วมตายที่ยังยึดมั่นอยู่ในอุดมคติ พร้อมทั้งจะทำการต่อสู้
 พันฝ่าอุปสรรคหน้าเค้าโครงการณ้เศรษฐกิจของท่าน ออกใช้วง
 รากฐานของการเศรษฐกิจของชาติ เพื่อนำความดีธรรมมาสู่
 ประชากรและชาติไทย ในคณะรัฐมนตรี ในสภา และในท่าม
 กกลางราษฎรทั้งหลาย นั้นแหละการช้ขาดจะมชน ว่าเบนการล้มคว
 หรือไม่ที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ เสด็จการ
 เลียงข้างมากนั้นแหละจะช้ขาดตามความเห็นของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 และแล้วพระยามโนฯ ก็ด่ารภาพออกมาว่า “เมื่อทำไปโดยข้าพ
 เจ้าไม่เห็นด้วยก็ต้องลาออก”

แต่เป็นการจัด ขวาง ทำลาย คณะ ราษฎรผู้ก่อ การปฏิวัติ และ ชาติ
 ต่อไป พฤติการณ์ที่เป็นมา การแต่งตั้งความปรีชาสามารถในการ
 บริหารของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ทุก ๆ ด้าน ได้ก่อให้เกิดพระยามโน
 และชนนางเก่าไม่พอใจดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นอันมาก และที่ร้ายยิ่ง
 กว่าหนักคือ การที่ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ 'ชวน' พระยามโนให้ตา
 ออกจากยศและบรรดาศักดิ์มาเป็น "นายก้อน หุตะสิงห์" ฝ่าย
 หนึ่งกับนายปรีดี พนมยงค์อีกฝ่ายหนึ่ง การชวนซึ่งหน้าและต่อ
 หน้าคนหลายคนครั้ง กระทบกระเทือนหัวใจพระยามโนเป็นที่สุด และ
 เพิ่มความเกลียดชังดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นหนักหนา

บทที่ ๓

ทางสู่ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์

ข้าพเจ้าให้ขอบทนายว่า “ ทางสู่ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์ ”
 ก็โดยที่เห็นว่า ความหมายของคำประชาธิปไตยนั้น พิจารณา
 ได้เป็น ๒ อย่าง คือ ประชาธิปไตยทางการเมืองอย่างหนึ่ง กับ
 ประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่ง ประชาธิปไตยทาง
 การเมืองจะมีไม่ได้ และจะสมบูรณ์ไม่ได้ ถ้าไม่มีประชาธิปไตย
 ในทางเศรษฐกิจ ประชาธิปไตยในทางเศรษฐกิจนี้ ข้าพเจ้าหมาย
 ความถึง การที่ราษฎรได้รับความเป็นธรรมในทางเศรษฐกิจ มี
 ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ ราษฎรไทยทุกคนได้รับการเอาใจ
 ใส่จากรัฐ ที่จะมีชีวิตดีขึ้น และได้รับประกันว่า ในฐานะที่เป็น
 กำนันของรัฐ แม้เขาจะทำงานไม่ได้ เขาก็จะไม่อดตายหรือตกทุกข์
 ได้ยาก เจตน์เจานักของ ดร. ปรีดี พนมยงค์แต่เดิมมา ที่คิดและ
 ทำการปฏิวัติ ก็เพื่อปฏิรูปการเศรษฐกิจและการตั้งคณะนำความ
 สู่สมบูรณ์มาสู่ราษฎรไทยและประเทศชาติ และได้แต่งตั้งความ
 รู้สึกความคิดเห็นไว้ นอกจากในร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจแล้ว
 มีชัดแจ้งอยู่ในรายงานการประชุมพิจารณาร่างเค้าโครงการ
 เศรษฐกิจและตลอดจนในการที่กรรมการได้สอบถามตัวท่านเอง
 ดร. ปรีดี พนมยงค์กล่าวว่า “ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง
 คราวนี้ไม่ใช่ Coup d'Etat แต่เป็น Revolution ในทาง

เศรษฐกิจ, ซึ่งไม่ใช่ในทาง การเมือง ที่เปลี่ยน พระเจ้า
แผ่นดิน จากองค์เดียว มาเป็น หลาย องค์ ” และถาถณะ
ราษฎร ที่ถือได้ว่า ได้เข้าบริหารหรือควบคุมและบริหารในวันภาย
หลังการปฏิวัติ มิได้ทำการปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคมเสีย
ใหม่ เพื่อให้ประเทศไทยและราษฎรไทยประสบความเจริญรุ่งเรือง
ได้รับความสมบูรณ์แล้ว ก็จะเรียกว่า มีการปฏิวัติไม่ได้ และถ้า
ความจริงบนเช่นนี้มาแต่ต้น การปฏิวัติก็คงจะไม่ขึ้น และแม้ต้อง
ขึ้น เพราะราษฎรทนทา รณ กรรม ของ รัฐ ภาย ดม บูร ณา ญา
นิติธิราชไม่ไหว ก็คงไม่ม ติว. ปรีดี พนมยงค์อยู่ด้วย

อย่างไรก็ตาม โครงการนี้เศรษฐกิจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ตลอดจนการประณตังคมที่เกิดขึ้นโดยตมองของท่านนั้นเป็นแค่ ร่าง
และเป็นแค่ เค้า ซึ่งเรียกว่าเค้าโครงการนี้เศรษฐกิจ อันวาง
หลักใหญ่ ๆ ไว้เท่านั้น เมื่อจะนำไปใช้ต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
อีกตามสมควร

ดร. ปรีดี พนมยงค์ รับว่า ท่านเป็นราดิกัล (Radical)
และ เป็นราดิกัลที่เป็นโซเซียลิสต์ (Socialist) คำว่า ราดิกัล
นั้น หมายถึงผู้ที่เชื่อมั่นหรือเห็นชอบอยู่ในลัทธิเศรษฐกิจหนึ่งใดและ
ไม่พึงพอใจต่อลัทธิเศรษฐกิจหรือวิธีการเศรษฐกิจที่ใช้ดำเนินการอยู่

ในเวลานั้น และต้องการที่จะทำการปฏิรูปการเศรษฐกิจ และ การ
 ดั้งคมนั้นเสียในฝรั่งเศสเวลานั้น มีทั้ง Radical Party, Socialist
 Party ส่วนความหมายของ "โซเชี่ยลิสต์" นั้น หมายถึง
 ผู้ที่มีความเต็มใจคัดค้านโซเชี่ยลิสต์ คือ ดั้งคมนิยม ดั้ง
 น เป็นดั้งคณที่ยดถอยและเห็นแก่ประโยชน์ของดั้งคม หรือประโยชน์
 ของส่วนรวมหรือประเทศชาติเป็นใหญ่ ประโยชน์ของส่วนรวม
 น้อยเห็นประโยชน์ของเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ประโยชน์
 ของพวกทมิฬมหรือนายทุน ซึ่งผู้นิยมเต็มใจในดั้งคณถือว่า ได้
 สร้างทารุณกรรมให้แก่คนชั้นกลาง คนชั้นกรรมกร หรือกัฎกรมา
 ช้านาน คือประโยชน์ส่วนรวมของชาติได้ถูกนายทุนทำลายตลอดมา
 นนเอง ฉะนั้นคำว่า ชาติคัฎ โซเชี่ยลิสต์ ก็คือ บุคคลที่นิยม
 ยึดถือประโยชน์ส่วนรวม ของ ชาติ เป็น ใหญ่ นั้นเอง และ เห็น ว่า
 ประโยชน์ของส่วนรวมจะดำเนินไปด้วยดี ก็โดยรัฐเข้า แสกแซง
 หรือดำเนินการเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ เดี่ยวเอง ทงนก็คือ ทำการ
 ปฏิรูป การ เศรษฐกิจ และ การ ดั้ง คม เพื่อ นำ ประชาธิปไตย
 ที่แท้จริง ใน ทาง ความ เป็น อยู่มาสู่ ราษฎร นั้นเอง นี้แหละคือ
 เจตนจำนงของ ดร. ปรีดี พนมยงค์มคธมคธราษฎรไทย และทำการ
 ปฏิวัติ

ร่างโครงการนี้ เศรษฐกิจนี้ มีอยู่ ๓ เรื่องด้วยกัน คือ
 ๑. คำชี้แจงเค้าโครงการนี้เศรษฐกิจ ๒. เค้าร่างพระราชบัญญัติ
 ว่าด้วยการประกันความสุจริตสมบูรณ์ของราษฎร คือ การประกัน
 ดั้งเดิม และ ๓. เค้าร่างพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการประกอบ
 เศรษฐกิจ ซึ่งข้าพเจ้าขอให้ท่านผู้อ่านได้อ่านให้ตลอด รวมไปถึง
 การพิจารณาเค้าโครงการนี้ เศรษฐกิจ ฉบับปารุสก์วันและการ
 สอบสวน ดร. ปรีดี พนมยงค์ด้วย และขอให้พิจารณาอย่างละเอียด
 ถอดถอนเพื่อความเข้าใจอันดีและจากนั้นไปท่านจะพบอีกประการหนึ่ง
 ว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ แม้จะรับว่าเป็นราดคัลและเบ็นราดคัล
 เป็นไซเซียดลัดก็ตาม แต่ก็มีความคิดเห็นและจะดำเนินการ ตาม
 คิดเห็นอ่อนกว่า ดททไซเซียดลัดเสียอีก คือยังไม่ทำลายนายทุน
 แต่ต้องการสำนประโยชน์ระหว่างของ นายทุน กับ ของ กสิกร หรือ
 กรรมกรให้กลมกลืนกันและประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง โดยไม่บับ
 บังคับนายทุนอย่างที ไซเซียดลัด เขาทำอยู่

อนึ่ง ถ้อยคำอันที่ไซเซียดลัด เป็นการแต่งออก อันเป็น
 ปฏิกริยาต่อการกดขี่ ทำ นานบน หลัง คน ของ รัฐ บาท สม บูรณาญา
 ดิทธิราช ฉะนั้นจึงอาจจะคิดเห็นไปได้ว่าเป็นการหนักไป สัก หน่อย
 (เมื่อคิดในวดานี้) แต่ ถ้า ใน เวลานั้น ก็ เบน การ เมา ไป เสีย อีก

ประกอบกับวิชาเศรษฐกิจในเมืองไทยในยุคนั้นก็ไม่เจริญอย่าง
 ทกวนัน คำบางคำอาจผิดแปลกกันกับที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ณะหนขอ
 ทานผู้อ่านได้พิจารณาด้วย

ข้อระตักในการอ่านคำข้แจงน

การคิดที่จะบำรุงความดีช้สมบรวณ์ของ ราชฎร น ขาพเจ้า
 ได้เพ่งเต็งถึงสภาพอนันแท้จริง ตลอดจนนิสัยใจคอของราชฎรด้วณ
 มาก ว่าการที่จะตั้งเด็จริญให้ราชฎรม้ความดีช้สมบรวณ์นั้น ก็มอย
 ทางเดียว ซึ่งรัฐบาตจะต้องเป็นผู้จัดการเศรษฐกิจเดี่ยวเอง โดยแบ่ง
 การเศรษฐกิจน้นออกเบ็นด้หกรณค่าง ๆ

ความคิดที่ขาพเจ้าได้มอยเห็น น ไม่ใช่เบ็น ด้วย ขาพเจ้าม
 อปลาทานผกม้นอยู่ในตทชิตใด ๆ ขาพเจ้าได้หยิบเอาด้วณ ทคิ ของ
 ตทชิตค่าง ๆ ที่เห็นจาเหมาะส่มแก่ประเทศสยาม แดวจ้งได้ปรับปรุง
 ยกชนเบ็นเค้าโครงการณ //

แต่มขอควรระตักว่า การจิด บำ รุง ความ ดี ช้ สม บรวณ์ ของ
 ราชฎรในทางเศรษฐกิจน้น ย่อมมีตทชิตอยมามากมายหลายอยาง แด
 ผู้ทนยมนบถือในตทชิตค่าง ๆ ยัง มี อาจ ที่ จะ ตก ตง กน ได้ ทง น

ศาสตราจารย์เต๋ของป๋ด แห่งมหาวิทยาลัยกรุงปารีส ได้กล่าวไว้
มอยู่ ๓ ประการ

๑. เพราะบุคคลทุกคนยังไม่รู้ ในลักษณะต่าง ๆ การไม่รู้^๕ เป็น
โดยไม่รู้ใจเช่นผู้ที่ไม่ได้ศึกษา หรืออ่านตำราที่แท้จริงของลักษณะ
ต่าง ๆ บุคคลนั้นก็จะทำความตกลงอย่างไรได้

๒. เพราะตั้งใจจะไม่รู้ - เช่นบุคคลที่ได้นับได้ ฟังคำ โจนนา
คิดว่า ลักษณะหนึ่งมาให้ข้าพชน วิทยายุทธของผู้ มั่งมีเอามาแบ่ง
ให้แก่คนจนเท่า ๆ กัน เขาผู้หนึ่งเป็นของกลาง แดงก็หลงเชื่อตาม
คำตาด แต่เมื่อปทานยคมอยู่ในคำชวราย แต่ไม่ค้นคว้าแต่สืบ
ต่อไปให้ทราบความจริงว่า ลักษณะนี้โดยยงให้ คน ข้า พชน กัน จริง หรือ
เขาผู้หนึ่งมาเป็นของกลางจริงหรือ วิทยายุทธเอามาแบ่งให้เท่า ๆ กัน
จริงหรือ

๓. เพราะเหตุประโยชน์ส่วนตัวคนกล่าวคือ บุคคลที่แม้รู้ ลักษณะ
ต่าง ๆ ว่ามีส่วนดีอย่างไร ก็แก่งทำเป็นไม่รู้ ไม่ยอมที่จะคำ เนิน
ตาม เพราะเหตุที่ตนมีประโยชน์ส่วนตัว ที่จะบอกกันไม่ให้ลักษณะ
ต่าง ๆ นั้น เช่น ลักษณะโซเซียลลิสต์ที่ประสงค์ให้รัฐบาลประกอบ
การเศรษฐกิจด้วยเอง เพื่อประโยชน์ของราษฎรด้วย ทั้ง หมด ดง น
ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมก็ไม่นิยมลักษณะโซเซียลลิสต์ เพราะเกรง

ไปว่า ประโยชน์ที่คนมัวอยู่ในอุตสาหกรรมนั้นจะต้องถูกริบ หรือ
 บุคคลที่เกียติขงรัฐบาลด้วยเหตุส่วนตัว แม้จะรู้สึกต่าง ๆ และจะ
 เห็นवादทชนนตตาม แต่เมื่อรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการวดทชนน คน
 เองได้ตั้งใจเป็นปรบภษกบรัฐบาลแต่รงทำเป็นถออกถททหนึ่ง บุคคล
 จำพวคนจคเป็นพวถอมาทวถาดโลก เพราะเหตุที่คนมุงแต่ประโยชน์
 ส่วนคนเป็นใหญ่ หาได้มุงถึงประโยชน์ของราษฎรโดยทั่วไปไม่

สำหรับประเทศสยามที่ข้าพเจ้าเคยสังเกตมา ยังเห็นว่ามีเหตุ
 หนึ่งคือทษฐิมานะ ข้าพเจ้าเคยอ่านคำบรรยายของท่านนัก ปราชญ์
 ในสยามบางท่าน ซึ่งอธิบายกถ่าวภยในดททหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ถาม
 ท่านผู้นั้นว่า ท่านได้อ่านจากหนังสือปร บกษของ ดททชนน หรือ คำ
 เต่าดอ ได้ความว่าท่านได้ยคคำว่าเต่าดอ ข้าพเจ้าจึงแนะนำให้อ่าน
 หนังสือของผู ทเป็นกถาง ท่านอ่านแล้วและเห็นจริงวาทบบรรยายมา
 แล้วเป็นคำเท็จ แต่เพื่อที่จะส่งจนข้อเสียส่วนตัวของท่าน ท่าน ก็มี
 ทษฐิมานะแต่รงบรรยายอยู่ตามเดิม ทั้ง ๆ ที่รับกับ ข้าพเจ้าแล้วว่า
 ท่านผิดแต่ท่านต้องทำโดยมานะ [ท่านนัก ปราชญ์ เหล่านี้ เป็น พวถ
 อมาทวถาดโลกเช่นเดียวกับททกถงประโยชน์ส่วนตัวเป็นใหญ่

ฉันนึกถึงท่านคาสแจงของข้าพเจ้าขอ ได้ โปรด คง ใจ เป็น กถาง
 หดกเดียงจากเหตุชวรายดงกถางทางคณนและวจนจฉยว้า เค้าโครง

การณฑชอาชีพเจ้าคิด อยู่ใน จะ ช่วย ราชฎร ได้ ตาม ที่ค ณะ ราชฎร ได้
ประกาศไว้หนหรือไม เมื่อคิดชดประการใดก็ขอได้โปรดถามผู้แย้ง
ว่า เหตุผลนั้นเป็นของเขาเองหรือเป็น เหตุ ผล ที่ เขา ได้ ยิน จาก ปาก
ตลาดอย่างใด พร้อมทั้งสอบถามถึงเอกสารอันเป็นหลักฐานใดๆ ซึ่ง
ผู้แย้งได้อ่านหรือได้พบแล้วโปรดแจ้งมายังข้าพเจ้าด้วย

อ่านคำสั่งเจงนี้ ไม่ใช่ต้องการว่าผู้ปริญาจึงจะวินิจฉัยได้
แม่ ผู้ ไม่ ได้ ปริญา ถ้า คั้น คว่า สืบ สนวนจริง ไม่ใช่ข้อแต่ข้างแต่ถือ ก
วินิจฉัยได้ดีกว่าผู้ ไม่ คั้น คว่า สืบ ความจริง

หมวดที่ ๑

ประกาศของคณะราชฎร

เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะราชฎร ได้ประกาศต่อ
ประชาชนถึงวัตถุประสงค์คือหลัก ๖ ประการ หลัก ซึ่ง เกี่ยว แก่
เศรษฐกิจของประเทศมีความว่า

“ จะต้องบำรุง ความ สุข สม บูรณ์ ของ ราชฎร ใน ทาง
เศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคน ำ จะ
วางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎร อด
อยาก ”

ความขออนุญาตอยู่ในใจของประชาชนถนัดหน้า และจะจรรจน
 ดงในประวัติของการเปิดแผนการปกครอง ข้าพเจ้าจึง ยัง คง ยืน ยืน
 ความขออนุญาตเสมอและเห็นว่า ถ้ารัฐบาล ได้ จัด วาง โครง การ ณ์
 เศรษฐกิจแห่งชาติให้เหมาะสมแล้ว การทำงานให้ราษฎรทุกคนทำ
 หน้าที่เป็นการสุดจิตสุดใจไม่ การบำรุงความ สัม บรูณ ของ ราช ฎร น
 เป็นจุดประสงค์อันยิ่งใหญ่ของข้าพเจ้าในการทำการเปิดแผน การ ปก-
 ครอง ข้าพเจ้ามีปรารถนาที่จะเปิดแผนพระเจ้าแผ่นดินองค์เดียวมาเป็น
 หล้ายองค์ ซึ่งเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ เปิด ออก นอก
 แทนหน้าข้าพเจ้ามุ่งต่อดำรงสำคัญคือ “ บำรุงความ สุข สัม บรูณ
 ของราษฎร ” และถือว่ารัฐธรรมนูญเปรียบประดุจกุญแจที่จะไข
 ประตูเปิดช่องให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมเพียงในการปกครองให้จัดถูก ต้อง
 ตามความต้องการของคน และเมื่อประตูทกตกนอยู่ใดเบตออกแล้ว
 รัฐบาลก็ต้องนำราษฎรผ่านประตูนั้นเข้าไปสู่ ชัย ภูมิ แห่ง ความ สุข
 สัม บรูณมิใช่ทำให้ราษฎรเดินถอยหลังเขาคดอง ด้วยเหตุคดงนั้นจึงเป็น
 หน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งรับผิดชอบการของคณะราษฎร ที่จะต้อง
 จัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคณะราษฎรนั้น

หมวดที่ ๒

ความไม่เที่ยงแท้แห่งการเศรษฐกิจ
ในปัจจุบัน

ผู้ ที่ มจคต เป็น มนุษย์ ประกอบ ด้วย ความ เมตตา กรุณา แก่ เพื่อน
 มนุษย์ ด้วย กัน แลว เมื่อ เห็น สภาพ ฆราวาส ใน ชนบท กต เห็น คน ยากจน
 อนาคต ใน พระนคร กต จะ ปรากฏ ความ สัมเพช เวทนา ชน ใน ทัศไน ทัาน
 กต จะ เห็น ว่า อาหาร เครื่อง นุ่งห่ม สถาน ที่ อยู่ ฯลฯ อัน เป็น บั จุ จัย
 แห่ง การ ดำรง ชีวิต ของ บุคคต เหล่า นั้น แคน ปาน ไต แมว นม อาหาร
 รับประทาน พรัง นแฉะ วน คอ ไป จะ ยัง คง มี หรือ ขาด แคลน กั ทราย ไม่ ได้
 อนาคต ย่อม ไม่ แน่ แน่ เมื่อ ทัาน ปลง สัจ ฆาร คอ ไป ว่า ชีวิต ของ เรา
 ย่อม ฆรา ย่อม เจ็บ บว ย กแฉะ เมอ บุคคต เขา อยู่ ใน สภาพ เช่น นั้น จะ ยัง คง
 มี อาหาร รับประทาน อก หรือ เพราะ แม แศ กาด งอง ฆา จะ แขง แรง กยง
 ฆาด แคลน อยู่ แลว

ความ ไม่ เียง แท้ แห่ง การ ดำรง ชีวิต นี้ มี ใช้ จะ มี แต่ ใน หมู่
 ราษฎร ทยากจน เท่านั้น คน ชน กลาง กต คน มั่ง มกต ย่อม จะ ประสพ
 ความ ไม่ เียง แท้ ด้วย กัน ทุกรูป ทัคนาม ฆว ให้ คิด ว่า เงิน ทอง ที่ ภา ฆา
 มา ได้ ใน เวदान ทัาน จะ คง เก็บ เงิน นี้ ไว้ ได้ จน กว่า ชีวิต ของ ทัาน จะ ฆา

ไม่ได้อยู่ตลอดไปถึงบุตรหลานเหตุนะของท่านได้หรือ ตัวอย่างมี
 อยู่มากหลาย ที่ท่านคงพบเห็นว่า คนมั่งมีในสมัยหนึ่งต้องกลายเป็น
 คนยากจนอีกในสมัยหนึ่ง หรือมฤตกตกทอดไปถึงบุตรต้องตาย
 หายสิ้นยี่ ไม่คงอยู่ตลอดชีวิตของบุตรบุตรของมั่งมีมรดกตกเป็น
 ยากจน เช่นที่ท่านคงเห็นแล้วว่า เงินนั้นไม่ใช่สิ่งเทเทียง อันจะ
 ประกันการดำรงชีวิตของท่านได้ ท่านจะรู้หรือว่าสังหารของท่าน
 จะยังคงแข็งแรงทำงานได้จนตลอดชีวิต ถ้าท่านป่วยหรือพิการอย่าง
 ไตชน ท่านทำงานไม่ได้ ท่านต้องใช้เงินที่ท่านมออยู่แถว เงินน้อยม
 สิ้นยี่สิ้นหมดไป เช่นนี้แล้วท่านจะได้อาหารที่ ไหน มารับ ประทาน
 เพราะท่านป่วยหรือพิการทำงานไม่ได้ ท่านลองนึกว่าถ้าท่าน อยู่ใน
 สภาพเช่นนี้ ท่านจะรู้สึกอย่างไร

หมวดที่ ๓

การประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร

ความไม่เที่ยงแท้ในการเศรษฐกิจเป็นอยู่เช่นนี้ จึงมีนักปราชญ์
 คิดแก้โดยวิธีให้รัฐบาลประกันความดีสมบูรณ์ของราษฎร (Social
 Assurance) กล่าวคือ ราษฎรที่เกิดมาขอมจะได้รับประกันจาก

รัฐบาลว่า ตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งสิ้นชีพ ซึ่งในระหว่างนั้นจะเป็นเด็ก
หรือเจ็บป่วยหรือพิการหรือชราทำงานไม่ได้ก็ตราษฎรก็จะได้อาหาร
เครื่องนุ่งห่ม ถัดกันที่อยู่ ฯลฯ บัณฑิตแห่งการดำรงชีวิตเมื่อรัฐบาล
ได้ประกันเช่นนี้แล้วราษฎรทุกคนจะนอนตาหลับ เพราะตนไม่ต้อง
กังวลว่า เมื่อเจ็บป่วยหรือพิการ หรือชราแล้วจะต้องอดอยาก
หรือเมื่อตนมับุตรจะต้องเป็นห่วงใยในบุตรเมื่อคนสิ้นชีพไปแล้ว ว่า
บุตรจะอดอยากหรือหาไม่ เพราะรัฐบาลเป็นผู้ประกันอยู่แล้ว การ
ประกันหย่อมวิเศษยิ่งกว่าการสะสมเงินทอง

เพราะเงินทองนั่นเองก็ยอมเป็นของไม่เที่ยงแท้คงได้ พรพ ณา มา
แล้ว การประกันเช่นนี้เป็นการเด็ดขาดด้วยทบทวิษทเอกชนจะพึงทำได้
หรือถ้าทำได้ราษฎรก็จะต้องเสียค่าประกันแพงจึงจะคุ้ม ราษฎรจะ
เอาเงินที่ไหนดมา การประกันเช่นนี้จะทำได้ก็แต่โดย "รัฐบาล"
เท่านั้น เพราะรัฐบาลไม่จำเป็นต้อง เก็บ เบี้ย ประกัน ภัย จาก
ราษฎรโดยตรง รัฐบาลอาจจัดหาดังอื่นแทนเบี้ยประกันภัยได้ เช่น
จัดให้แรงงานของราษฎรได้ไซ้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น การ เก็บ ภาษี
อากรโดยทางอ้อมเป็นจำนวนมากคน คนหนึ่งจนกระทั่งเด็กดะ น้อย ซึ่ง
ราษฎรไม่รู้ตัว ฯลฯ ดังนี้เป็นต้น

ความคิดที่จะให้รัฐบาลได้มีประกัน เช่นนี้ แก่ราษฎร ในต่าง
 ประเทศนั้นมันแต่ละจะเจริญขึ้นเป็นลำดับ ในการที่จะจัดให้รัฐบาล
 ได้มีประกันแก่ราษฎรเช่นนี้ ก็ต้องออกพระราชบัญญัติด้วยการ
 ประกันความล้มละลายของราษฎร ซึ่งบัญญัติให้เป็นหน้าที่ ของ
 รัฐบาล ที่จะต้องจ่ายเงินให้แก่ราษฎรทุกคนเป็นจำนวนพอ กับที่
 ราษฎรจะนำเงินนั้นไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ตนต้องการในการดำรงชีวิต
 เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สถานที่อยู่ ได้ตามสภาพ (ดูร่าง
 พระราชบัญญัติคนต่อไปข้างท้าย)

การจ่ายเงินเดือนให้แก่ราษฎรถนัดหนาน เห็นว่าถูกต้องต่อ
 นิสัยของราษฎรไทยโดยแท้ เพราะเป็นที่ทราบกันอยู่ว่า ทุก ๆ คน
 ชอบทำราชการ ชอบมีเงินเดือนแต่กระนั้นยังมีข้าราชการบางคนเที่ยว
 บ่นว่าประกาศเดชะบ่อกันกตขวางไม่ยอมให้ราชบริพารได้ ทำ ราชการ บาง
 ทง ๆ ที่ฝนตนเองก็เหมือนข้าราชการมีเงินเดือน

ก็เมื่อรัฐบาลต้องจ่ายเงินเดือนแก่ราษฎรเช่นนี้ จะเอาเงินที่ไหน
 มาจ่าย ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องนั้น ขอเตือนให้ระมัดระวังก่อนว่า เงิน
 เป็นสิ่งที่มีประทานไม่ได้เงินยอมเป็นสิ่งที่จะใช้แลกเปลี่ยนกับ บัญชี
 แห่งการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สถานที่อยู่ ฯลฯ
 การจ่ายเงินก็เท่ากับการจ่ายอาหาร เครื่องนุ่งห่ม สถานที่อยู่ ฯลฯ

ขอให้ระดักว่าเงินที่ท่านหาได้ ท่านนำเอาเงินนั้นไปทำอะไร ท่านก็นำ
 ไปแจกเปลี่ยกับบ้จจ่ายแห่งการดำรงชีวิต เหตุฉนั้นถ้าจะเปรียบ
 เทียบว่าเงินเป็นคะแนนชนิดหนึ่งก็ไม่ผิด การจ่ายเงินเดือนก็เท่ากับ
 จ่ายคะแนนให้ราษฎร ที่จะจับจ่ายแจกเปลี่ยกับบ้จจ่ายแห่งการดำรง
 ชีวิต ตามความต้องการของราษฎร

ผลที่สุดราษฎรจะพึงได้รับก็คือ บ้จจ่ายแห่งการ ดำรง ชีวิต
 เช่น อาหาร สถานที่อยู่ ฯลฯ

ฉนั้นในการจ่ายเงินให้แก่ราษฎรนั้นรัฐบาล ไม่ ต้อง วิต ทรัพย์สิน
 ของผู้ มั่งมมาจ่าย รัฐบาลอาจจัดใหม่บ้จจ่ายแห่งการดำรงชีวิต โดย
 จัดใหม่สดทกรณให้พร้อมมูลเพื่อรับแจกกับเงินเดือนซึ่งรัฐบาลจ่ายให้
 แก่ราษฎรเป็นการหักกดตามบทหนักนไป เช่นราษฎรคนหนึ่งได้รับเงิน
 เดือน ๒๐ บาท และราษฎรต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ เป็น
 จำนวน ๒๐ บาทดังนั้นแล้ว เงินที่รัฐบาลจ่ายให้แก่ราษฎรไปเช่นนั้นแล้ว
 เงินที่รัฐบาลจ่ายให้แก่ราษฎรก็กลับมาเป็นของรัฐบาลอีก เงินที่จะ
 คงตกแก่ราษฎรก็ต่อเมื่อราษฎรต้องการ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ
 เป็นจำนวนราคาน้อยกว่าจำนวนที่ตนได้รับ เงินที่ตกอยู่ในมือราษฎร
 นั้นเท่านั้นที่รัฐบาลจะต้องจัดหาทุนสำรองตามประเพณี นิยม ของ โลก
 เช่นทองคำ หรือเนื้อเงิน หรือถ้าจะไม่ต้องออกธนบัตรให้มาก ซึ่ง

ต้องการทุนสำรองมาก รัฐบาลอาจจัดให้มีธนาคารแห่งชาติขึ้น
ที่เชอโกสโลวาเกีย ซึ่งราษฎรจะได้นำเงินมาฝาก และการจับจ่ายก็ใช้เชค
และวิธีหักกวดบดบหน clearing ดึงขึ้น ๖๕ ๖๕ ๖๕ ๖๕ ๖๕
ก็ไม่ว่าเป็นที่จะต้องมีจำนวนมากมาย

ฉะนั้นการที่จะให้รัฐบาล เป็นผู้ประกันความดีความชอบของ
ราษฎร โดยรัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินเดือนให้ราษฎรแล้ว ก็จำเป็นอยู่
เองที่รัฐบาลจะต้องจัดให้มีสหกรณ์แบบสหกรณ์ของ ซึ่งแบบจ.จ.ย
แห่งการดำรงชีวิตและเป็นผู้จำหน่ายสิ่งเหล่านี้เองหรือเป็นผู้ควบคุม
คุมแล้ว รัฐบาลจะประกันความดีความชอบของราษฎรได้รัฐบาล
จะเอาเงินที่โหมมาจ่ายเป็นเงินเดือนให้แก่ราษฎร

การประกอบการเศรษฐกิจใด ๆ ย่อมต้องอาศัย

๑. ทดิน ซึ่งรวมทั้งทรัพย์สินซึ่งติดอยู่กับที่ดินและซึ่งอยู่บนพื้นดิน
และใต้ดิน

๒. แรงงาน

๓. เงินทุน

ราษฎรในเวดตามคางคนมทดินและเงินทุนเพียงพออยู่หรือ เรา
จะเห็นได้ว่า ๘๘ เปอร์เซนต์ของราษฎรห้ามทดินและเงิน ทุน พอที่จะ
ประกอบการค้าดำพั้งให้ถูกต้องครบถ้วนไม่" ราษฎรต่างกมแรงงาน

ประจำคนของคุณ แรงงานนั้นจะเอาไปทำอะไรเมื่อคนไม่มีที่ดินและ
เงินทุนเพียงพอ

แต่ถ้าจะพิจารณาถึงที่ดิน แรงงาน เงินทุนของราษฎรรวม
กันแล้วจะเห็นได้ว่าในประเทศสยามมีที่ดินถึง ๕๐๐,๐๐๐ ตารางกิโล-
เมตรเศษ (คิดเป็นไร่ได้กว่า ๓๒๐,๐๐๐,๐๐๐ ไร่) บนพื้นดินอุดมไป
ด้วยคนไม่และพืชผลที่จะปลูก ในที่ดินนั้นอุดมไปด้วยแร่โลหะ
ชาติทองหาย มีพดเมืองถึง ๑๑ ล้านคนเศษ ส่วนเงินทุนเหล่านั้น
แม้เราจะไม่มีมากมาย แต่ประเทศสยามไม่ใช่ป่าเถื่อนเสียทีเดียว
ทรัพย์สินและชื่อเสียงของประเทศที่ได้ออกสู่ภายนอกเป็น ทางที่จะหาเงิน
ทุนมาได้บ้างโดยนโยบายการ คดง อัน ไม่ทำให้ เป็น ที่เดือดร้อน แก่
ราษฎร

หมวดที่ ๕

แรงงานที่สูญเสียไปและพวกหนักโลก

น้ำเสียใจซึ่งที่ดิน ของเรา อัน อุดม อยู่ แวดวง ยังมีได้ใช้ให้
เป็นประโยชน์ ทั้งนี้เพราะการประกอบกรรมเศรษฐกิจตามทำนองที่
เอกชนต่างคนต่างทำดังที่เบรมาแล้ว ทำให้แรงงานสูญเสียไปโดย

เปล่าประโยชน์บ้าง และขาดเครื่องจักรกลที่จะช่วยแรงงานให้ได้ผล
 ดยงชนบ้าง มีพวกหนกโตก (Social Parasite) บ้างดังจะได้
 พรรณาต่อไป

บทที่ ๑

แรงงานเสียไปโดยที่มิได้ใช้เต็มที่

จะเห็นได้ว่าชาวนา ซึ่งเป็นพดเมืองด้อมมากของประเทศ
 ตายาม ทำนาบ่หนึ่งคนหนึ่งไม่เกิน ๖ เดือน (รวมทั้งไถ หว่าน เกย
 วดา) ยงมเวตาเหตออก ๖ เดือนซึ่งต้องค่นยเสียไป ถ้าหากว่า
 เวตาที่เหต ๖ เดือนนี้ ราษฎรมทางที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ในการ
 ประกอบการเศรษฐกิจได้แล้ว ความด้มบรรณของราษฎรก็ย่อมจะ
 เพิ่มขึ้นได้ ชาวเจายนคที่จะไต่รบคาชแจจจากผู้ถ่นในการเศรษฐกิจ
 ถ้า การที่แก้ไขให้ราษฎรได้ใช้เวตาว่างที่เหตออกน ให้เป็นประโยชน์
 ได้ด้วย วิธีที่ปด้อยให้เอกชนต่าง คนต่าง ทำนนั้น ถ้าเร้าได้ อย่างไร
 ชาวเจ้าเห็นว่าม้อยกแต่รัฐบาค ที่จะกำหนดวางแผนเศรษฐกิจแห่ง
 ชาติให้ราษฎรได้ใช้เวตาที่เหตออก ๖ เดือนนี้เป็นประโยชน์

แรงงานเสียไปเพราะจัดการเศรษฐกิจไม่เหมาะสม

แม้แรงงานที่ใช้ในการ ประกอบ การ เศรษฐกิจใน ระหว่าง ๖ เดือนถัด แรงงานเหล่านี้ยังเปิดต้องไปโดยใช้เหตุ เพราะเอกชนต่างคนต่างทำ เช่นชาวนาที่ต่างแยกกันทำเป็นราย ๆ ไปดังนี้ แรงงานย่อมเปิดต้องมากกว่ารวมกันทำ ชาวนารายหนึ่งย่อมเลี้ยงครอบครัวของตนเอง ได้ หว่าน เกี่ยวของตนเอง (ยกเว้นมีการตั้งแบกบ้าง ครังคราว) ต้องหาอาหารเอง แต่ถ้าชาวนารวมกันทำก็อาจประหยัดแรงงานลงได้ เช่น ครอบครัวยุคนึง ชาวนาที่แยกกันทำจะต้องเลี้ยงเอง ถ้ารวมกันหลาย ๆ ชาวนา มีครอบครัวรวม หลาย ตัวแล้ว ครอบครัวยุคนึงอาจรวม ๆ กันเลี้ยง และใช้คนเพียงรวมกันได้เป็นการประหยัดแรงงานได้ส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นการบ้านเช่นอาหารก็จะรวมกันทำได้เหมือนดังเช่นดีโมสหรือร้านจำหน่ายอาหาร ที่ฉนวนหนึ่ง ๆ มีคนมารับอาหารหลายสิบคนและอาจใช้คนปรุงอาหาร เพียง คนหนึ่งหรือสองคนก็ได้

ดังนั้นแรงงานในการทำอาหาร ในการเลี้ยงครอบครัว ฯลฯ นั้น เมื่อชาวนารวมกันทำแล้วก็จะประหยัดได้มาก และแรงงานที่ยัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานรัฐธรรมนูญ

เหลืออยู่จะนำไปใช้ เป็นประโยชน์ในการ ประกอบการ เศรษฐกิจที่
เรายังขาดอยู่ ก็ถ้าหากปล่อยให้เอกชนต่างคนต่างทำอยู่เช่น นิตลอด
ไปแล้ว การประหยัดแรงงานก็ย่อมไม่ได้

บทที่ ๓

แรงงานที่เสียไป โดยไม่ได้ใช้เครื่องจักรกล

เรื่องนี่ย่อมทราบกันดีแล้วว่า การทำงานของเราได้ใช้วิธี ไถ
หว่าน เกยว ของตนเอง ฯลฯ เหล่านี้โดยแรงคนและสัตว์พาหะ
จึงอยู่วิธิตาด้วยแรงคนและสัตว์พาหะนี้ ย่อมเป็นการจำเป็นอย่าง
ยิ่งในสมัยบาเถอน และในสมัยที่เครื่องจักรกลยังมีได้คิดชนในเวตา
นั้น แต่ถ้ามหาอำนาจการจักรกลปรับปรุงเครื่องจักรกลให้เหมาะ
ดัดแก่ภูมิประเทศแล้ว ซึ่งสามารถเป็นได้ เพราะวิทยาศาสตร์ใดๆ
ในโลกที่ไม่สามารถทำได้เช่นนั้นไม่มี เว้นแต่จะไม่ได้สนใจกันเท่านั้น
และเป็นธรรมดาของการเศรษฐกิจเมื่อมีเครื่องจักรกล แรง
งานก็ย่อมจะเพิ่มขึ้นได้มาก เช่นการไถที่ไต่ทตองทำกันในเวตา
ก็ย่อมเห็นได้ชัดแล้วว่า เครื่องไถนา เครื่อง ห้าง ซึ่งใช้ คนต้องคน
อาจทำการไถในฤดูกาลหนึ่งหลายพันไร่ คนไทยเป็นผู้ ทมร่างกาย

เด็กและแข็งแรง น้อยกว่าคนจีนหรือฝรั่ง การทำเศรษฐกิจโตถ้ำ
 อาศัยกำลังคนแต่เราจะได้คนจีนหรือฝรั่งไม่ได้ เราจะได้เขาได้ก็
 ต่อเมื่อเราใช้เครื่องจักรทด การนำเครื่องจักรมาใช้ ชาวนาทุก ๆ
 คนสามารถมเครื่องจักรทดได้หรือ ชาวนามทนพอที่จะซื้อหรือ เบิน
 ความจริงที่เอกชนบางคนยอมเข้ามาได้ เพราะมีเงินทนน ไม่จำเป็น
 ต้องอาศัยรัฐบาล แต่ให้พิจารณาว่า เครื่องจักรทดมีคุณอนันต์
 และโทษมหันต์เหมือนกัน การที่ในต่างประเทศมีคนที่ไม่มงานทำมาก
 ชนในทกวันนี้ ไม่ใช่เพราะเครื่องจักรทดมี ชนแขนแรงงานของคน
 ดอกหรือ เครื่องจักรทดมีมมาก คนไม่มงานทำยอมมมากจน
 ตมคิดว่า โรงทอผ้า ซึ่งแต่เดิมเป็นโรงงานที่ทาดด้วยมือใช้คนงาน
 ๓,๐๐๐ คน เมื่อโรงทอผ่านเปิดขึ้นมาใช้เครื่องจักรทดต้องารคนงาน
 เพียง ๓๐๐ คน เช่นนแต่จ คนอีก ๒๐๐ คนก็จะต้องออกจากโรงงาน
 นนกดายเป็นคนไม่มงานทำ แต่ทงนก็จะโทษเครื่องจักรทดก็ได
 เพราะเครื่องจักรทดเป็นดังทชวยมมนุษย์ให้ตองทรมาน การทมคน
 ไม่มงานทำ เพราะโรงงานได้เปิดนใช้เครื่องจักรทดนี้ เป็นโดย
 เหตุที่เอกชนต่างคนต่างทำ และเป็นกรรมดาอยู่เอง ซึ่งเมื่อโรงงาน
 ตองการคนงาน ๓๐๐ คน คนงานที่เหตออก ๒๐๐ คน เจ้าของ
 โรงงานจะมีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องจ้างเขาไว้ให้เปิดตงเปิด่า ๆ

และอีก ๘๐๐ คนจะไปทำงานที่ไหนทำ ถ้าโรงงานต่าง ๆ หรือการ
 กิจการต่าง ๆ ได้ใช้เครื่องจักรกลไปทั้งหมด คนที่ไม่ทำงานทำจะมี
 จำนวนมาก ผลสุดท้ายความหายนะก็มาดี แต่ถ้าวรัฐบาลเป็นผู้
 ประกอบการเศรษฐกิจ เอง แดวกม แต่ผล ค่อยๆ เดียวที จะได้รับ
 จากเครื่องจักรกล

สมมติว่าโรงงานทอผ้าตามควอย่างทุกตัวมาแล้วซึ่งเปิดใช้ใน
 เครื่องจักรกล มีคนงานที่ต้องออกจากโรงงานนั้น ๘๐๐ คน รัฐบาล
 อาจรับคนเหล่านี้ไปทำในโรงงานอื่นที่จะตั้งขึ้นใหม่ เช่น โรงทำไหม
 โรงทำน้ำตาล หรือสร้างถนนหนทางโก้นสร้างป่า หรือทำการเพาะ
 ปลูก ฯลฯ และสมมติว่าโรงงานและการประกอบเศรษฐกิจต่าง ๆ
 มออยู่พร้อมมูลเพียงพอ ไม่จำเป็นต้องขยายต่อไปแล้ว กัดดเวลา
 ทำงานของคนงานลง เช่นเดิมทำวันละ ๘ ชั่วโมง เมื่อเครื่องจักร
 กลมมากคนงานมมากกัดดลง เช่นเหลือวันละ ๘-๖-๕-๔-๓
 ๒-๑ ดังนั้น โดยไม่ต้องลดเงินเดือนของคนงาน ด้วยวิธีนี้จะได้รับ
 ผลดีจากเครื่องจักรกล คืออดความทรมาณร่างกายของมนุษย์ได้
 มากขึ้น จึงอยู่การที่เอกชนเป็นเจ้าของโรงงาน เอกชนอาจลดเวลา
 ทำงานได้ แต่การลดเวลาทำงานนั้นเอกชนยอมลดค่าจ้างลงได้ ยิ่ง
 ถ้วน ถ้าจำนวนคนไม่ทำงานทามากกว่างานที่จะมีให้ทำแล้ว ค่า

จ้างกวดตวงเป็นธรรมดาและเป็นกฎแห่งการเศรษฐกิจ ผลร้ายจะตก
 อยแก่ราษฎร และเครื่องจักรกวดจะเป็นดังประทัดประหารราษฎร
 เมื่อไม่ต้องการประทัดประหารก็ไม่ต้องใช้เครื่องจักรกวด เมื่อไม่ใช่
 เครื่องจักรกวดความดำหรงก็จะม้อยู่ตลอดไป

การที่รัฐบาลเป็นผู้ประกอบ เศรษฐกิจเดี่ยงเอง โดยจัดให้มี
 ดัชนีกรณนิน นอกจากจะแก้ปัญหาเรื่องงานแล้ว การหาทุนยังด้ดวก
 ยิ่งกว่าเอกชน เพราะรัฐบาลชางวางนโยบายการคลัง เช่นการเก็บ
 ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) ซึ่งเก็บจากราษฎรคนหนึ่งจนหนึ่ง
 เด็กน้อยชงราษฎรไม่ด้รู้ด้กเดือดวอนนิก เมื่อรวมเป็นปกติเงิน
 จำนวนมาก เช่น ถ้าหากจะมีภาษีทางอ้อมใดซึ่งเก็บจากราษฎรคน
 หนึ่งจนหนึ่ง ๓ ด้ต่างค้ ในบ้หนึ่งพดเมือง ๓๓ ด้านคนก้คงได้ ๕๐ ด้าน
 บาทเศษ นอกจากน้รัฐบาลยังอาจที่จะอาศัยช้อเดี่ยงและทรัพย์สิน
 ของรัฐบาล จัดการก้เงินอนเป็นประกันด้ก้เอกชน หรือรัฐบาล
 อาจตดตงก้บ้ต่างประเทศ ช้อเครื่อง จักรกวด มาเป็น จำนวน มากชงได้
 ราคาถูกและม่อนด้ง เป็นงวด ๆ ด้ก้ต่าง ประเทศได้ เคยทำ มาได้ผลด้

บทที่ ๔

แรงงานที่เสียไปเพราะบุคคลที่เกิดมาหนักโลก

ในประเทศสยามน้บุคคลที่เกิดมาหนักโลก อาศัย บุคคลอื่นก้

มีจำนวนไม่น้อยกว่าคือ คนเป็นผู้ไม่ประกอบการค้าหรือ
 การใดให้เหมาะสมควรกับแรงงานของตน อาศัยอาหารเครื่องนุ่งห่มและ
 สถานที่ของผู้อยู่ หรือบางทีทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ในกรุงเทพฯ
 หรือในหัวเมือง เมื่อถึงแก่ความจำเป็นของคนชนกต่างหรือตามบ้าน
 ของคนมั่งมีแล้ว ก็จะเห็นว่าผู้ท้ออาศัยกันอยู่เป็นจำนวนมาก บุคคล
 จำพวกนี้นอกจากจะหนักโลกแล้วยังเป็นเหตุทำให้ราคาสิ่งของเพิ่ม
 ขึ้นได้ เช่น ในประเทศหนึ่งมีคนทำงาน ๑๐๐ คน ทำข้าวได้คนหนึ่ง ๑
 คนได้ข้าว ๑๐๐ คน แต่มีคนท้ออาศัยอยู่เปล่า ๕๐ คนดังนี้ ถ้าพวก
 หนักโลกนี้ทำงานรวมกับอีก ๑๐๐ คนก็ คงจะได้เพิ่มขึ้นอีก ๕๐ คน
 ชาวขอย่อมจะเพิ่มได้เพราะชาวจำนวนมากชน บุคคลจำพวกนี้ถ้า
 ปล่อยให้คงอยู่ตามปัจจุบันหนักจะกลายเป็นคนชกเสียไป การปล่อยให้
 ให้เอกชนต่างคนต่างทำและปล่อยให้มีความเกียจคร้านคอยอาศัยกันดัง
 นั้น ผลเศรษฐกิจของประเทศก็จะลดน้อยลง ไม่มีวิธีใดที่ดีกว่าที่
 รัฐบาลจะประกอบการค้าหรือกิจการเดียวเอง และหาทางที่จะบังคับและ
 ให้ราษฎรประเภทนี้ทำงาน จึงจะใช้แรงงานของผู้หนักโลกนี้เป็น
 ประโยชน์แก่บ้านเมืองได้

หมวดที่ ๕

วิธีขังรตบาลจะหาที่ดิน แรงงาน เงินทุน

หุดกดำคณิตควรค่างกคย รัฐบาลจำกัดองต่านนวิริตระม่อม
 คยคองอาศัยการว่วมอระหวางคนม้งมกบคนจน รัฐบาลจะคอง
 ไม่ประหัตประหลวคนม้งม

บทที่ ๑

การจัดหาที่ดิน

เวदान ท ดินซึ่ง ทาการ เพราะ ปลดไค คกอย ในมือ ของ เอกชน
 นอกถนนเบนบาทจะตองโกนสร้าง ที่ดินซึ่งอย ในมือ เอกชน เวदान
 ผุดจากทดินนยอมไคแทบไม่ค้มค่าใช้ จ้ายแตะ ค่าอากร หรือ ค่าคอก
 เบย เพราะชาวนาเวदानแทบกดาวไคว่า ๑๑ เปอรเซนต์เบนดกหินเอา
 ทดินไปจ่านองหรือเบนประกนคยเจาหน ฝ้ายเจาของเองกเก็บคอก
 เบยหรือคณฑนไม่ไค หรือผุทมณาให้เช่า เช่นนาในท่งวังดีคเบนคณ
 เจาของนาแทนทจะเก็บค่าเช่าไค กตบจำกัดองออกเงินเดี่ยคานาเบน
 การชาคทญ่อยยบกนไป ไม่ว่าจะคนจนหรือคนม้งเงิน เจาของนาเบน

ตั้งมากนิยมขายนา แม้จะต้องขาดทุนลงบ้าง หรือฝ่ายเจ้าหนี้ให้
ชำนายมเงินก็อยากได้เงินของตนคืน

การบังคับ จำนอง หรือ การนำเอาที่ดินออก ขายทอด ตลาดนั้น
เวदानราคาที่ดินตกต่ำ ทงนเป็นผลตการประยอ^{now}แก่เศรษฐกิจรัฐบาล
ปล่อยให้เอกชนต่างคนต่างทำ เมอการเป็นเช่นนแดง ภารัฐบาลจะ
ช้อที่ดินเหล่านนถดถบคนมา ก็เชื่อว่าชาวนา เจ้าของที่ดิน ผู้รับ
จำนองทงหลายคงจะยินดีไม่ใช้น้อย เพราะการที่คนนยงคงมกรรมดังช
อยู่ในที่ดินหรือยังคงยึดที่ดินไว้เป็น ประกนหม แต่จะ ขาดทุน อย่างเดียว
การช้อที่ดินถดถบคนมา เป็นวชแตกตางกบวชรับทรพยของคอม-
มิวนิสต์

รัฐบาลจะเอาเงินที่ไหนมาช้อที่ดิน

ในเวदानรัฐบาลไม่มเงินจะช้อที่ดินได้เพียงพอ แต่รัฐบาล
อาจออกใบกู้ ให้เจ้าของที่ดินถือไว้ตามราคาที่ดินของตน ใบกุนั้น
รัฐบาลจะได้กำหนดแทนคอกเบย ให้ตามอัตราคอกเบยของการกู้
เงินในขณะช้อ ซึ่งไม่เกินร้อยละ ๑๕ อันเป็นอัตราสูงสุดตามกฎหมาย
เช่าที่ดินราคา ๑,๐๐๐ บาท เจ้าของที่ดินถือใบกุนั้นเป็นราคา ๑,๐๐๐ บาท

และสมมติว่า ดอกเบี้ยใน ขณะนั้น เบรยอียดะ ๗ เจ้าของ ที่ดิน กได้
 ดอกเบี้ยมีดะ ๗๐ บาท เบนตน ดง เบนการ ไคทเนนอหยงกวาการ
 ให้เช่าหรือให้ทาเอง ทง นักเทาภเบเจ้าของที่ดิน แทนที่จะถือได้นด
 หรือหนงถือสำคัญดำหรับที่ดินบอกจำนวนที่ดิน เจ้าของที่ดินถือใบ
 กุของรัฐบาลบอกจำนวนเงินที่รัฐบาลเป็นตุกหน

ที่ดินชนิดใดบ้างที่รัฐบาลต้องชอกกลับคน

ที่ดินที่รัฐบาลต้องชอกกลับคนนั้น กคือที่ดินที่จะใช้ประกอบการ
 เศรษฐกิจ เช่นที่นาหรือไร่เบนตน ด่วนที่บานอัยอาศัยนหม่าจาเบน
 ที่รัฐบาลต้องชอกคน เว้นไว้แต่เจ้าของประดังคจะขายแตกกับไปก
 การจัดให้บ้านดำหรับครอบครัว (Homestead) ซึ่งเมื่อคิด
 เทียบกับเนื้อที่ทั้งหมดในประเทศแล้ว ไม่น่าจะมากมายที่จะเบน
 การชดชวงค่อทางดำเนินเศรษฐกิจ เหตุฉะนั้นจะยังคงให้มออยู่ได้
 ก็ไม่เบนการแปดกปลาตออันใด

เมื่อที่ดินใดกลับคนมาเป็นของรัฐบาลเช่นนี้แล้ว รัฐบาลจะ
 ได้กำหนดลงไปไดถนดว่า การประกอบการเศรษฐกิจในที่ดินนี้จะ
 แบ่งออกเป็นส่วนอย่างไร และจะต้องใช้เครื่องจักรกตชนิดใดเป็น
 จำนวนเท่าใด การทหน้าจะต้อง ชุดคุ หรือคินหาอย่างไร ใน เวตถาน

ที่ดินที่แยกย้ายอยู่ระหว่างเจ้าของต่าง ๆ นั้น ต่างเจ้าของก็ทำคทำ
 คินนาของตน แต่เมื่อที่ดินตกมาเป็นของรัฐบาลเช่นนี้แล้ว ถ้าที่ม
 วรรคบ่อนเคียวกันก็จะประหยัดค่าใช้จ่ายลงได้มาก เช่นการทำคทำ
 คินนาอาจจะทำน้อยลงได้ นอกจากนั้นการใช้เครื่องจักรกล เช่น
 การไถก็จะได้อาเนนติดต่อกัน มิฉะนั้นจะต้องไถที่หนึ่ง ที่หนึ่ง
 แห่งหนึ่งเป็นการชักช้าเสียเวลา และการบำรุงที่ดินโดยวิชาเทศนิค
 ย่อมจะทำได้สะดวก เราจะเห็นได้ว่าในเวลานี้ราษฎรยังหลงเชื่อโดย
 วัชโรบายาน แม้ผู้ชำนาญการกสิกรรมจะพร่ำสอน ก็ต้องกินเวลา
 นาน เมื่อรัฐบาลเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจเอง รัฐบาลอาจ
 กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ ราษฎร ซึ่งเป็น ลูกจ้าง ของ รัฐบาล ก็จำต้อง
 ปฏิบัติตาม

ความรักในที่ดิน

ในตำราเศรษฐกิจวิทยา ซึ่งผู้แต่งนิยมในดทธิปด้อยให้เอกชน
 ต่างคนต่างทำ และพวกรัฐบาลก็คิดว่า รัฐบาลจะถูกโค่น โดย
 การที่ราษฎรร่วมมือกันทำงานมาก ๆ แล้วเกรงจะเป็นภัยต่อรัฐบาลนั้น
 มักจะสอนว่า การที่รัฐบาลจะมีที่ดินเสียเองแล้ว จะทำให้ราษฎร

ไม่มีความรู้สึกรักในที่ดิน เหมือนกับที่ ราษฎรได้ เป็น เจ้าของใน
 ที่ดินนั้นเอง การบำรุงที่ดินจะไม่เกิดผล ค่ากล้าเช่นนี้ เปรียบ
 เหมือนผู้กล้าหวัดน้ำพัด การที่เพาะราษฎรให้รักที่ดินของตน
 พุดตามหลักปรัชญาแล้ว ก็เนื่องมาจากความคิดที่รักตัว (Egoism)
 กล้าหวัดคือให้รักตนของตน ให้รักทรัพย์สินของตน ดึงเหนียวเมเนกา
 ตรงกันข้าม กับการที่เพาะให้รักชาติ รักผู้อื่นที่เบามนุษยธรรมชาติ
 (Altruism)

เมื่อพูดถึงการรักชาติเด่อม การที่เพาะให้รักตัว ให้รักทรัพย์สิน
 ดินของตน มีเป็นลวตรงกันข้ามกัน การที่หวารักชาติหรือ ชาวเจ้า
 ดังดั้นกว่า ผู้ที่หวารักชาติ แต่เที่ยวสั่งสอนให้รักตนเองด้วยเช่น
 นี้ จะรักชาติจริงแท้ปาก และระนาใจจะรักชาติจริงหรือไม่ หนึ่งได้
 กล้ามาแล้วในตอนต้นว่า เพื่อที่จะไม่ตัดความรุดึกในครอบครัว
 ของราษฎร รัฐบาตก็ยอมให้เอกชนมกรรมสิทธิ์ในบ้านที่อยู่ได้แล้ว
 ก็ควรจะมีความรักในที่ดินอันเป็นของตนเพียงพอดูอยู่แล้ว เวदानขอ
 ให้สังเกต เช่นในกรุงเทพมหานคร ผู้ที่เช่าที่ดินหรือที่เช่าบ้านเขา
 อยู่ หรือเช่าห้องแถวอยู่เป็นมากมายก่ายกอง พวกนั้นมกตนที่เห็น
 ที่เขาจะรัก และถาถอว่า คนต้องมกตนจึงจะรักชาติแล้ว กคนท
 เช่าบ้านเขาอยู่นั้น มีเป็นผู้ที่ไม่รักชาติหรือ ชาวเจ้ามเชอเดยว่า

ผู้เช่าบ้านเขาอยู่นั้น จะเป็นผู้ที่ไม่รักชาติไปทั้งหมด ความจริง
 ผู้ที่มทคนน้อยมากนั้นแหละ บางคนตกลงในแผนเศรษฐกิจใดๆ
 หนักพระวงศ์แต่ทนต์ของตน ขอให้ผู้อ่านสังเกตและเปรียบเทียบให้
 และมองคร่อมๆ ข้างของท่าน และสังเกตบุคคลเหล่านั้นว่า คนที่
 มทคนรักชาติยิ่งกว่าคนที่ไม่มีทนต์หรือ อย่างดีที่สุด ชาวเขาจะ
 คิดสั้นให้ว่า มีความรักชาติเท่ากัน เหตุฉะนั้นการมทคนและไม่มี
 ทนต์ ไม่ใช่เป็นเหตุทำให้เกิดความรักชาติของหย่อนกว่าคิดเลย

ดังนั้นขอทนต์ที่ไม่ใช่เป็นเจ้าของทนต์ จะไม่ตั้งใจบำรุงทนต์
 นั้น เห็นว่าการเดินไปไม่ได้ ก็เมื่อทนต์รัฐบาลกลับชื่อเขามาเป็น
 ของถ่าง ก็เท่ากับว่า ราษฎรทั้งหมด เป็นเจ้าของทนต์นั้น เหมือน
 ดังบริษัททนต์ ล้อหุ้นมาก ๆ และเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เช่น บริษัท
 นั้นจะบำรุงทนต์ของเขาออกหรือ เราคงจะเห็นเป็นกรณีจริงตาม
 ทบริษัททนต์นั้นกลับจะบำรุงทนต์ของเขาดีกว่าเอกชน ทนต์คนเดียวออก
 เวदानรามาผู้ชำนาญการถือกรรมเป็นชา ราษฎรคอยดูแลแนะนำใน
 การบำรุงทนต์ ต่อไปเมื่อทนต์เป็นของรัฐบาล เราคงมีข้าราชการ
 ที่เป็นผู้ชำนาญในการถือกรรม ที่จะตรวจตราบำรุงทนต์ด้วยอาศัย
 วิชาความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ เหมือนดังที่ข้าราชการ
 ถือกรรมในเวदान ถ้าหากจะกล่าวได้ว่า ทนต์จะไม่ได้รับการบำรุง

ราชการเหตานั้น จะมริกชาติน้อยกว่าชาวนาทมิทคนดึกหรือ ถ้า
หากเป็นเช่นนั้นก็ไม่ควรจะระตนาของตนมา ซ้ำซาพเจ้าเชื่อว่า จะ
เป็นไปตามคำกล่าวหาหนั้นไม่ได้

เท่าที่ได้พิจารณาคำกล่าวหาของบุคคลบางจำพวก ที่ต้องการ
ให้เอกชนมทนอายุยืน มุตเหตุแห่งคำกล่าวหนั้น เนื่องมาจากผู้ ทด
ถุชนิยมให้เอกชนต่าง คนต่างทำ และเด็กแด้รังเหตุ ผลด้นับ สันน
ซึ่งต่อใจเอกชนให้มทรพยสันค้ายเป็นการให้ สิบบน โดย ทางอ้อมๆ
และพวกวิรูบาดทชวณหนัดมือในการที่ราษฎรจะ ระตนา มา สัมครใน
การท่างาน อุดสาทกรรม อื่นๆ ซึ่ง ราษฎร ต้องอยู่ รวมกัน เป็น ส่วน
มากๆ และเกรงว่า ถ้าราษฎรอยู่รวมกันเป็นส่วนมากๆ เช่นนี้ จะ
เห็นการมิตมรายของตน หรือคนอ่อนแอ ไม่สามารถจะปฏิบัติให้
ราษฎรไ้รับความดั่งสมบรณ์ในทางเค้รชฐกิจได้ และเกรงว่า คน
จะหลุดพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นการหน่วยความเจริญโดยแท้ และ
พวกนทบ้าวรองให้คนนิยมในเหตุผลของตน ซึ่งคนที่ไม่ตรักตรอง
ก่หลงเชื่อเอาได้ง่ายๆ และบ้าวรองกันต่อๆ ไป

บทที่ ๒

การจัดหาการงาน

นิสัยของคนไทยชอบทำราชการ คือชอบเอาแรงงานของตน

มาแตกบงเงินเคื่อนของรัฐบาล นิสสัยเซินนมอยุ่เนชด แม่ใหม่
 บุคคลทักค้ำนว่า รัฐบาลไม่ควรทำอุคต่าหลรวมเองกต บุคคล
 เซินนงกเบเนชาราชการตั้งนมาก คนเองหาได้เหตยวดว่า ในขณะ
 ทคนพตอยนน ว่าคนเบเนชาราชการหรือไม คนคอยแตกคกนผู้อน
 มให้เบเนชาราชการ ซึ่งผูอนกมนิสสัยทวาราชการเหมือนตงคน ฉะน
 กรรมของบุคคลจำพวกน ท่านผูอนพงระวงจงหนก และจงยอน
 ถามผูนนเด่มอว่า “ท่านเบเนชาราชการหรือเปต่า” “เมื่อท่านเบ
 ชาราชการเดจ เหตุใดท่านกตคกนราษฎรไม่ให้เบเนชาราชการบ้าง
 เด่า”

เมอนิสสัยของคนไทยชอบทำราชการเซินนเดจ ไม่เบเนชาก
 อนใดที่จะรับคนไทยทงหมดให้เข้าทำร เซการ แต่การทำราชการ
 ไม่หมายคความว่าเพียงแต่เบเนชารนงเบญชาในตำแหน่งน การประกอบ
 การเคษฐกิจที่รัฐบาลทำกเรียกว้าเบเนชาราชการด้วย

ในการน รัฐบาลอาจจะกำหนดให้ราษฎรทมอายุ เซินดงแต่
 ๑๘ บชนไปตง ๕๕ บ ต้องทำงานตามคณวณิ ก่าตงและคความ
 ดำมารถของคน ค่อจากนชนไปราษฎรผูนนจะได รับบำนาญจน
 ตตอดชวด และในระหว้าทมอายุค่ากว้า ๑๘ บ กตองเด่าเรยน และ

ทำงานเล็กน้อยตามคำสั่งของราษฎร จะได้รับเงินเดือนจากรัฐบาล
หรือจากสหกรณ์เหมือนดั่งราชการในทุกวันนี้

เงินเดือนนั้นจำกัดอย่างนี้ ตามคุณวุฒิกำลังความสามารถ
ของคน แต่อย่างไรก็ตามเงินเดือนนั้น ต่ำที่สุด จะเพียง พอแก่การ
ชำระราชการผู้นั้นจะซื้ออาหาร ซื้อเครื่องนุ่งห่ม สถานที่อยู่อาศัย
ปัจจัยแห่งการดำรงชีวิตได้

รัฐบาลบังคับให้ราษฎรทั้งหมดให้เป็นข้าราชการหรือ

รัฐบาลไม่จำเป็นต้องบังคับราษฎรทั้งหมดให้เป็นข้าราชการ

รัฐบาลอาจยอมยกเงินให้เอกชนทั้งหมดอยู่แล้วในเวลานี้ หรือ

ผู้อื่นซึ่งไม่ประสงค์เป็นข้าราชการ ประกอบการเศรษฐกิจของตน
เอง เมื่อผู้นั้นแสดงได้ว่า การประกอบเศรษฐกิจตามคำฟังของเขา
เขาจะมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงชีวิตของเขาได้ตลอดแม้เจ็บ บวชหรือ
ชราภาพ และความสามารถจะเพียงสมควรของคนให้ได้รับ การศึกษาและ
มีฐานะที่จะเลี้ยงตน ส่วนบุคคลอื่นซึ่งอยู่ในฐานะที่ไม่เพียงพอแก่
ต้องเป็นข้าราชการ เพราะการทำการงานหนักเท่ากับได้ ออกแรง
ส่วนเงินเป็นทุนสำรองในเวลาที่เจ็บป่วยหรือชราแล้ว

แต่เมื่อรัฐบาลประกอบการเศรษฐกิจเสียหมดเช่นนี้ ราษฎร

ที่เป็นเอกชนจะหาอาชีพตามคำฟังอย่างไร

การประกอบกิจการ^๒ กิจ^๒คน^๒หมด^๒ลักษณะ การบางอย่าง^๒ ซึ่ง
 เอกชนจะประกอบตามดำ^๒สั่ง^๒ได้^๒ผล^๒ เช่นการอาชีพอิสระ (Liberal
 Profession) เช่น^๒นัก^๒ประ^๒พิน^๒ธ์^๒ แพ^๒ทย์^๒ ทนาย^๒ความ^๒ ข่าง^๒เขียน^๒
 คร^๒ใน^๒วิชา^๒บาง^๒อย่าง^๒ ฯลฯ ^๒เห^๒ต่า^๒น^๒ เม^๒ื่อ^๒ราช^๒ฐ^๒ร^๒ไ^๒ด^๒ประ^๒ด^๒ัง^๒ค^๒จะ^๒ทำ^๒โดย^๒
 ดำ^๒สั่ง^๒ ไม่^๒อ^๒ย^๒าก^๒เป็น^๒ข^๒้าราชการ^๒แต่^๒ว^๒ก็^๒อนุ^๒ญ^๒า^๒ด^๒ให้^๒ทำ^๒ได้^๒ หรือ^๒อาชีพ^๒อื่น^๒
 เช่น การ^๒โรง^๒งาน^๒ซึ่ง^๒เอก^๒ชน^๒เป็น^๒เจ^๒า^๒ของ^๒อยู่^๒แต่^๒ว^๒ใน^๒เว^๒ด^๒า^๒น^๒ เม^๒ื่อ^๒ผู้^๒น^๒
 ประ^๒ด^๒ัง^๒ค^๒จะ^๒ทำ^๒ค^๒่อ^๒ไป^๒โดย^๒ไม่^๒อ^๒ย^๒าก^๒เป็น^๒ข^๒้าราชการ^๒แต่^๒ว^๒ ก็^๒อนุ^๒ญ^๒า^๒ด^๒เช่น^๒
 เด^๒ย^๒ว^๒กัน^๒ นอก^๒จาก^๒ผู้^๒น^๒จะ^๒ช^๒า^๒ย^๒ให้^๒แก่^๒รัฐ^๒บ^๒าด^๒แ^๒ละ^๒ค^๒ณ^๒ถ^๒ือ^๒ใบ^๒ห^๒ัก^๒ได้^๒
 ค^๒อก^๒เบ^๒ย^๒จาก^๒รัฐ^๒บ^๒าด^๒เด^๒ย^๒ง^๒ช^๒พ^๒ของ^๒ค^๒ณ^๒หรือ^๒การ^๒พ^๒า^๒ณ^๒ิ^๒ช^๒ย์^๒ การ^๒ก^๒ด^๒ัง^๒กร^๒วม^๒
 บาง^๒อย่าง^๒เม^๒ื่อ^๒เอก^๒ชน^๒แ^๒ด^๒ง^๒ค^๒ได้^๒ว่า^๒ การ^๒ที่^๒ค^๒ณ^๒จะ^๒ประ^๒ก^๒อบ^๒ได้^๒ผล^๒พ^๒อ^๒เด^๒ย^๒
 ค^๒ณ^๒แต่^๒ว^๒ จะ^๒อนุ^๒ญ^๒า^๒ด^๒ให้^๒ทำ^๒เป็น^๒พิ^๒เค^๒ษ^๒ก^๒ได้^๒

การ^๒ที่^๒ราช^๒ฐ^๒ร^๒ด^๒่วน^๒มา^๒ก^๒ได้^๒ล^๒้ม^๒ค^๒ร^๒เป็น^๒ข^๒า^๒ร^๒า^๒ช^๒การ^๒เช่น^๒นี้^๒ ผล^๒ร^๒าย^๒
 ไม่^๒ม^๒อ^๒ย^๒่าง^๒ใด^๒ รัฐ^๒บ^๒าด^๒ก^๒ด^๒บ^๒จะ^๒ได้^๒ผล^๒ดี^๒ คือ^๒เร^๒ง^๒า^๒น^๒ของ^๒ราช^๒ฐ^๒ร^๒จะ^๒ได้^๒
 ใ^๒ส^๒เป็น^๒ป^๒ระ^๒โย^๒ชน^๒ได้^๒ค^๒ด^๒ค^๒อด^๒ เช่น^๒ใน^๒ปี^๒ห^๒ิง^๒เม^๒ื่อ^๒ห^๒ก^๒ว^๒น^๒เว^๒ด^๒า^๒ซึ่ง^๒ค^๒อง^๒ห^๒ย^๒ค^๒
 พัก^๒ผ^๒อน^๒แต่^๒ว^๒ ราช^๒ฐ^๒ร^๒จะ^๒ได้^๒ทำ^๒งาน^๒ค^๒ด^๒ค^๒อด^๒ไป^๒ ข้อ^๒ที่^๒เร^๒า^๒ว^๒ิ^๒ค^๒ว่า^๒ชา^๒ว^๒า^๒น^๒า^๒
 เว^๒ด^๒า^๒ว^๒าง^๒อ^๒ก^๒ ๖^๒ เด^๒ื่อ^๒น^๒ั้น^๒ ย^๒่อ^๒ม^๒จะ^๒ไม่^๒ค^๒อ^๒ง^๒ว^๒ิ^๒ค^๒อ^๒ก^๒ค^๒่อ^๒ไป^๒ รัฐ^๒บ^๒าด^๒ค^๒ง^๒
 ใ^๒ส^๒เว^๒ด^๒า^๒ว^๒าง^๒อ^๒ก^๒ ๖^๒ เด^๒ื่อ^๒น^๒ั้น^๒ ให้^๒เป็น^๒ป^๒ระ^๒โย^๒ชน^๒ เช่น^๒เม^๒ื่อ^๒ว^๒าง^๒จ^๒าก^๒ทำ^๒นา^๒
 ก็^๒อาจ^๒ทำ^๒ไร่^๒อ^๒ย^๒่าง^๒อื่น^๒ หรือ^๒ทำ^๒ถ^๒่าน^๒หน^๒น^๒ทาง^๒ ส^๒ด^๒ค^๒แต่^๒แผน^๒เร^๒ช^๒รัฐ^๒ก^๒ิจ^๒แห่ง^๒

ชาติจะกำหนดไว้ นอกจากนั้น เมื่อดอวราชฎมบนข้าราชการแล้ว
รัฐบาลยังอาจบังคับให้ศึกษาให้อบรมในศิลปวิทยาใดๆ ให้รู้ใน
การผลึกวิชาทหารซึ่งทุนเวลาที่จะต้องรับราชการทหารได้ อีกได้หนึ่ง

บทที่ ๓
การจัดหาเงินทุน

เงินทุนที่รัฐบาลจำต้องมีในการ ประกอบการ เศรษฐกิจนั้น มี ๒

ชนิด

๑. เงินทุนที่รัฐบาลมีไว้เพื่อซื้อเครื่องจักรกลและวัตถุดิบที่รัฐบาล

ทำไม่ได้

๒ เงินทุนที่รัฐบาลมีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าแรง

เงินทุนประเภทที่ ๒ นี้ เป็นเงินที่หมุนเวียนและหัก กตบดบหน

กันได้ เช่นราชฎมที่รับเงินเดือนก็นำเอาเงินเดือนซื้ออาหาร เครื่อง

นุ่งห่ม สถานที่อยู่จากรัฐบาล ถ้าจำนวนเงินพอคักับการหักกตบ

ดบหนกันไป ถายังมีเงินเหลืออยู่ในมือข้าราชการ เงินที่เหลือนี้แหละ

ซึ่งรัฐบาลจำต้องหาทุนสำรองมาไว้แต่ได้กต่าง มาแล้วใน ตอนต้นว่า

ถ้ารัฐบาลจัด ให้มี หนา คาร ชาติแล้ว ข้าราชการ ก็จะได้ นำ เงิน

มาฝากธนาคาร เท่ากับข้าราชการเป็นเจ้าของรัฐบาล ตามจำนวนที่
ฝากนั้น ไม่จำเป็นต้องเก็บธนบัตรไว้เกกต่นซึ่งอาจเป็นอันตรายสูญ
หายได้

ทุนทองต้องประเภทรัฐบาล จะหาได้ ด้วยวิธีไหน ตามวิธีที่
กล่าวกันว่าเป็นวิธีคอมมูนิสต์นั้น นักปราชญ์ในสยามประเทศท่าน
ว่าต้องรับทรัพย์ของ เอกชน การรับทรัพย์นี้เขาไม่เห็นด้วย
เห็นว่ารัฐบาลควรจัดหาทุนโดยทางอื่น วิธีจัดหาทุนก็คือ

การเก็บภาษีบางอย่าง เช่นภาษีมรดก ภาษียาสูบหรือภาษี
ทางอ้อม (Indirect Tax) ซึ่งเก็บจากราษฎร คนหนึ่ง หนึ่ง
เด็กน้อย ซึ่งราษฎรไม่รู้สึกเดือดร้อนนัก เมื่อรวมกันเป็นนับก็ได้เงิน
เป็นจำนวนมาก เช่นถ้าหากจะมภาษีสทางอ้อมใดซึ่งเก็บจากราษฎร
คนหนึ่งวันละหนึ่งสตางค์ ในปีหนึ่งพลเมือง ๓๓ ล้านคนก็จะได้ ๔๐
ล้านบาทเศษ ภาษีสทางอ้อมนั้นนับเป็นต้นว่า ภาษีสเกลือ ซึ่งรัฐบาล
เป็นผู้จำหน่ายเอง เช่นรัฐบาลรับซื้อเกลือจากผู้ ทำเกลือตามราคา
ที่กำหนดให้ต่ำสมควร ครั้นแล้วรัฐบาลจำหน่ายเกลือแก่ผู้บริโภคนั้น
ภาษีสน้ำตาล ภาษีสบุหรี่ ภาษีสไม้ขีดไฟ ฯลฯ

การออกสลากกินแบ่ง (ลอตเตอรี่) ซึ่งไม่เห็นมีทางผลิต
ก็จัดรวมอย่างใด จริงอยู่การออกสลากกินแบ่ง เป็นการพนัน ผู้

ที่อุตสาหกรรมต้องเลี้ยงชีพ แต่การเลี้ยงชีพของผู้อุตสาหกรรมต้อง
เงินเป็นจำนวนเล็กน้อย

การกู้เงินอาจเป็นการกู้ภายใน ซึ่งรัฐบาลจะร่วมมือกับคน
มีเงินในเวลานั้น ซึ่งอาจเป็นการกู้โดยตรง หรือ ออกใบกู้ สำหรับ
โรงงานโดยเฉพาะ เช่นถ้ารัฐบาลจะตั้งโรงงานทำน้ำตาลต้องการทุน
๑ ล้านบาท รัฐบาลออกใบกู้ทำน้ำตาล ๑ ล้านบาท ผู้ถือใบกู้มี
สิทธิได้ดอกเบี้ยตามกำหนดและได้ผลกำไรโรงงานนั้นทำได้ หรือถ้า
ต่างประเทศในเมื่อต่างประเทศยินดีให้ ความจริงการกู้เงินจาก
ต่างประเทศก็ควรนำเงินนั้นไปซื้อเครื่องจักรกล หรือวัตถุดิบที่เรา
ไม่ได้ภายในประเทศ ไม่ควรนำเงินนั้นมาใช้จ่ายภายในประเทศ
เมื่อเราตกลงใจเช่นนั้นแล้ว ถ้าเรากู้เงินจากต่างประเทศไม่ได้ เรา
ก็อาจตกลงซื้อเครื่องจักรกลโดยตรงจากบริษัทในต่างประเทศ และ
ผ่อนส่งเงินเป็นงวด ๆ ดังเช่นบางประเทศเคยกระทำ

สำหรับประเทศสยามเรา เห็นควรขอจากประเทศสหราชอาณาจักร
อังกฤษ ฝรั่งเศส เว้นแต่จะไม่ยอมขายโดยผ่อนส่งเป็นงวด ๆ หรือ
มีราคาแพง อนึ่งรัฐบาลอาจตกลงกับบริษัทให้มาตั้งโรงงาน และ
รัฐบาลเอาโรงงานและผลประโยชน์ของโรงงานนั้นเป็นประกันหนี้ของ
บริษัทจนกว่าจะใช้เงินหมด วิธีต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นวิธีที่รัฐบาล

สามารถทำได้ในเวลา^๕ บริษัทต่าง ๆ ต้องการรายได้นี้^๕ ค่าของคนแม่
จะโดยวิธีผ่อนส่งเงินก็^๕

หมวดที่ ๖

การจัดทำให้จ่ายและรายได้เข้าสู่ดุลยภาพ

เมื่อพูดถึงการที่รัฐบาลประกอบการเศรษฐกิจด้วยเอง โดย
จ่ายเงินเดือนให้แก่ราษฎรเช่น^๕ นี้ ปัญหาที่ย่อมเกิดขึ้นแก่ท่านผู้อ่าน
เต็มอมาว่า รัฐบาลจะเข้าสู่ดุลยภาพได้อย่างไร ผลจะมีเป็นว่า
รัฐบาลต้องล้มละลาย ราคาของเงินเราจะตกต่ำโดยที่รัฐบาลจะต้อง
ออกเงินบัตรมากมายกระนั้นหรือ

บทที่ ๑

ดุลยภาพภายในประเทศ

ข้าพเจ้าได้กล่าว ประปรายใน ตอน ต้น แล้วว่า เงินเดือนที่
ราษฎรได้รับจะหักกทบมหนกันไปกับสิ่งที่ ราษฎรซื้อ จากรัฐบาล
ฉะนั้นรัฐบาลจำ ต้องจัด ทำดัง^๕ ที่ เป็นปัจจัยแห่งการ ดำรงชีวิต ซึ่ง

ราษฎรต้องการไว้ให้พร้อมบริบูรณ์ เมื่อราษฎรต้องการสิ่งใดก็ซื้อได้
 ทั่วราชอาณาจักร แม้ในเดือนหนึ่งๆ หรือปีหนึ่งๆ จะมั่งเงินเหลือ
 อยุ่ราษฎร เงินราษฎรก็เก็บสะสมไว้เพื่อใช้จ่ายในภายหน้า ซื่อ
 กตของซื้อจากรัฐบาล ดดยสภาพกตของมชนภายในประเทศเป็นแน
 แท้ นอกจากนั้นการทำให้ดีดดยภาพยงอาคกระทำได้ด้วยกาการกำหนด
 ราคาตั้งของที่จำหน่าย แต่วชิินไม่ควรใช้ รัฐบาลควรหาวิธี
 เพิ่มเติมตั้งราษฎรต้องการให้มากขึ้น

ความต้องการของมนุษย์ในปัจจุบันดำรงชีวิตอาจมีแตกต่างกัน
 แต่ละยงมชยมีความเกี่ยวพันกันกว้างขวางชนและเจริญชนแล้ว ความ
 ต้องการกยงมมากชน คำศัพท์วาทย ชารวจิต กล่าวไว้ว่า ที่เรียก
 ว่าเจริญชนกหมายความว่า ความต้องการของมนุษย์เดิมมากชน
 (คำสอนเศรษฐวิทยา เดิมหนึ่ง หน้า ๔๘) เช่น คนบ้าต้องการ
 เครื่องนุ่งห่มแต่พอมีดมิงร่างกายบางส่วน ครนคนจำพวกนั้นเจริญ
 ชน กตต้องการเครื่องนุ่งห่มดมิงร่างกายมากชนดงนเป็นคน
 ดนใดกต เมื่อราษฎรชยามเจริญชน ความต้องการกยอมนมาก
 ชนตามดงน เช่นเครื่องนุ่งห่ม ก็จะต้องการผ้าหรือแพรมากชน ดงน
 ที่อยู่ณะภาชณะมากชน การคมนาคมมากชน เช่นต้องการรถยนต์
 ต้องการเดินทางไกลดคคอกับประเทศอื่น ต้องการพักผ่อนหาความ

เปิดเดิน เช่นการมหรศพ การกีฬา เหล่านี้เป็นต้น เมื่อรัฐบาล
จัดใหม่ตั้งเหล่านี้อย่างพร้อมบริบูรณ์แล้ว เงินเดือนที่รัฐบาลจ่ายก็จะ
ลดบมาอย่างซึ่งต้องดูคุณภาพได้

บทที่ ๒

ดุลยภาพระหว่างประเทศ

รัฐบาลยังคงเป็น ดูกหนักต่าง ประเทศใน การซื้อ เครื่องจักรกล
และวัตถุดิบที่รัฐบาลยังทำเองไม่ได้ รัฐบาลจะเอา เงินที่ ไหน มาใช้
จำหน่าย

ในการนี้จึงเป็นการจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องจัด ทำสิ่งที่จะ ทำ ได้ ใน
ประเทศให้เหลือเพื่อจากการใช้จ่ายภายในประเทศ และนำสิ่งที่จะ เหลือ
นี้ออกไปจำหน่าย หักกอบตบ หนักกับ จำนวน เงินที่ รัฐบาลเป็น ดูกหนัก
เช่น ข้าว ไม้สัก แร่ เป็นต้น

ความจริงแม้แต่เอกชนต่างคนต่างทำในเวลาดาน ประเทศสยาม
ก็ยังมัตินค้าออกถึง ๑๓๕ ล้านบาท คคือสินค้าเหลือจากใช้ภายใน
ประเทศ แต่ประเทศสยามได้นำสินค้าอื่นซึ่งนอกจากเครื่องจักรกล
เข้ามาเป็นจำนวนมาก เช่นของรับประทาน นาคาด เต็มผา เหล่านี้

ถ้าหากรัฐบาลจัดทำสิ่งที่ เรา สามารถทำ ได้เอง เสียให้เกือบหมดแล้ว
 ดินค้าออก ๑-๕ ด้านบาทนกจะไข้แตกเปลี่ยนกับเครื่องจักรกุด ซึ่ง
 เรายังไม่สามารถที่จะทำได้เราจะเห็นได้ว่า ความเจริญของเรา
 จะมเพิ่มชนตักปานใด นอกจากนั้น แรงงานที่ยงวางอยซึ่งรัฐบาล
 ยังอาจไข้เป็นประโยชน์ได้อีกนนั้น ก็จะทำให้เรามต้นคาคทเหตออกจาก
 ไข้ภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งกำลังของประเทศในกาที่จจะแตกเปลี่ยน
 เขาตั้งซึ่งเรายังทำไม่ได้เช่น เครื่องจักรกุดได้มากยงชน คุณภาพ
 ระหว่างประเทศก็จะเป็นไปได้

หมวดที่ ๖ (ต่อ)

การจัดเศรษฐกิจโดยรัฐบาลต้องระวางมิให้
มนุษย์กลายเป็นสัตว์

ผู้ ทอาน โดยมือปทานร้ายมกจะเหมาทนทว่า การที่รัฐบาล
 ประกอบการเศรษฐกิจเสียเองน จะทำให้ มนุษย์ กลาย เป็น สัตว์
 กดำคือ ผู้หญิงจะมีเป็นของกต่างไปทงหมดหรือ ชัดในครอบครว
 จะไม่มีคน จะหมดความมานะพยายามในการ ที่จะช่วยกันตั้งเดริม
 ความเจริญ ค่ากดำน ถ้าจะมีผู้กดำ ก็จะได้ร้ายโดยไม่คิตรง

ความจริงเท่าที่ได้อ่านแล้ว ข้าพเจ้าได้ถือว่า ราษฎรเป็น
 ข้าราชการ มีฐานะเหมือนข้าราชการทุกงานหนทางงานแล้วใครรับเงิน
 เดือน และเมื่อเจ็บป่วยชราได้ เบี้ยบำนาญ ข้าพเจ้าได้ระดมให้
 มนุษย์มั่งคั่งภาพเป็นสัตว์ ข้าพเจ้าประสงค์ให้มนุษย์เป็นมนุษย์ ยงชน
 ปราศจาก การ ประทุษร้าย ต่อ กัน อื่น เนื่อง มา จาก เหตุ เศรษฐกิจ
 ข้าพเจ้ายังเคารพต่อครอบครัวของผู้อื่น ผู้หญิงไม่ใช่เป็นของกลาง
 ความเกี่ยวพันในระหว่างครอบครัว ผู้บุพการี เช่น บิดา ย่า ตา
 ยาย บิดา มารดา กับผู้สืบสันดาน เช่น บุตร หลาน ยังก้ม
 ตามกฎหมายลักษณะเมียไม่ยกเด็ก ราษฎรก็มีบ้านอยู่ตามสภาพ
 ที่จะจัดให้ตน ราษฎรก็ยกย่องมีมานะที่จะช่วยตั้งเสริมความเจริญ
 เหมือนดังข้าราชการในทุกวันนี้ ถ้าหากราษฎรหมด มานะที่จะช่วย
 ตั้งเสริมความเจริญแล้ว ข้าราชการในทุกวันนี้ ก็จะมีเป็นบุคคล
 จำพวกที่หมดมานะที่จะช่วยตั้งเสริมความเจริญหรือ

อาจมีผู้กล่าวอีกว่า การค้นคว้าของ นักวิทยาศาสตร์ จะมี
 ไม่ได้ ขอนจะเป็นการกล่าวให้ร้ายเกินไป นักวิทยาศาสตร์ยังคง
 ค้นคว้าได้เสมอ รัฐบาลจะมีรางวัลให้และจะยอมรับว่ารวมมติที่แห่ง
 การคิดประดิษฐ์สิ่งใดได้ ไม่ต่างกับข้าราชการในทุกวันนี้อย่างไรโดย
 ขอบอย่าให้ผู้อ่านหลงเชื่อ คำกล่าวที่ได้ร่ำว่า มนุษย์จะต้องกินข้าว

กระหอยไทร ถ้าท่านถามผู้กล่าวว่าเขา อ่านจาก หนังสือ เต็มไหนที่
กล่าวเช่นนั้น แดงแจ้งให้ชาวเจ้าที่ทราบจะเป็นพระคุณมาก

หมวดที่ ๗

การแบ่งงานออกเป็นสหกรณ์

แม้ตามหลักการรัฐบาลจะเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจ เดี่ยวเองก็
แต่ในประเทศที่กว้างขวาง มีพลเมืองกว่า ๓๓ ล้านคน ดังเช่น
ประเทศสยามนี้ การประกอบการเศรษฐกิจจะชน ตรงต่อรัฐบาล
กลางเพียงหนึ่งเดียว การควบคุมตรวจตราอาจจะเป็นไปได้โดยทั่วถึง
ไม่ได้ ฉะนั้นจำต้องแบ่งการประกอบการเศรษฐกิจเป็นสหกรณ์
ต่าง ๆ

ในสหกรณ์หนึ่ง ๆ นั้น ราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์จะ
ได้รับเงินเดือนจากสหกรณ์ ตามอัตรา แต่ละคน จำต้องทำงานตาม
ความสามารถ เงินไว้แต่เจ็บป่วยหรือพิการหรือชราาก็จะได้รับเม
ยบำนาญ

สหกรณ์ นี้จะได้ประกอบการเศรษฐกิจตามแผนเศรษฐกิจแห่ง
ชาติ เช่นสหกรณ์ในทางกสิกรรมก็จะประกอบกสิกรรม เช่นการ

เพราะปลูกพืชพันธุ์ การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ และการกระทำกิจการอื่น
เมื่อมีแรงงานเหลืออยู่ เช่นการสร้างถนนหนทาง การสร้างบ้าน
และสถานที่ในสหกรณ์

ราษฎรที่เบ็ดเสร็จสหกรณ์นั้น นอกจากจะได้รับเงินเดือน
ประจำตามอัตรา ยังคงได้รับเงินรางวัลเป็นพิเศษตามผลผลิตสหกรณ์
นั้นทำได้ ออกสหกรณ์นี้ ด้วยวิธีนี้ไม่ว่าคนจนอนาถาก็ยอมเบ็ดเสร็จ
ของสหกรณ์ได้ ซึ่งต่างกับสหกรณ์ที่รัฐบาลจัดอยู่ในเวลาปัจจุบัน
คือ ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้นจึงจะ เขาเป็น สหกรณ์ ของ สหกรณ์ ได้
ส่วนชาวนาที่ตอ้งเช่านาทำอันมีจำนวนมากในเวลา นี้ไม่มี โอกาส ที่จะ
เป็น สหกรณ์

สหกรณ์จะมีอาณาเขตแค่ไหน และจะมี สหกรณ์ กี่แห่ง
ก็แล้วแต่ สหกรณ์ของสหกรณ์ประเภทหนึ่ง เช่นสหกรณ์อุตสาหกรรม
ยอมมี สหกรณ์ ก็เป็นคนงานของอุตสาหกรรมนั้น ตามแต่ อุตสาหกรรม
จะใหญ่ น้อยปานใด และสหกรณ์ในทางกสิกรรมก็ ตั้งแต่ แต่ความ
เหมาะสมแห่งการที่จะแบ่งเขตที่ดินที่จะ ประกอบ กสิกรรมว่าควร
เพียงใด และจะต้องใช้ กำนานเท่าใด จึงจะควบคุมและใช้วิชา
เทคนิคได้สะดวก

สหกรณ์เหล่านี้เป็นผู้เป็นเจ้าของสหกรณ์ย่อมร่วมกันประกอบ
การเศรษฐกิจครบรูปคือ

๑. ร่วมกันในการประดิษฐ์ (Production) โดยรัฐบาล
เป็นผู้ ออกดินและเงินทุน สหกรณ์สหกรณ์เป็นผู้ ออกแรง

๒. ร่วมกันในการจำหน่ายและขนส่ง (Circulation) กล่าว
คือ ผลที่สหกรณ์ทำได้นั้น สหกรณ์ย่อมทำการขนส่งและจำหน่าย
ในความควบคุมของรัฐบาล

๓. ร่วมกันในการจัดหาของอุปโภคบริโภคแก่สมาชิก เช่น
อาหาร เครื่องนุ่งห่ม แต่อาหารนั้นไม่จำเป็นที่สหกรณ์จะต้องทำ
อาหารดังกล่าว สหกรณ์อาจจำหน่ายอาหารดิบ เช่น ข้าวสาร
เนื้อดิบเหล่านี้ ให้สมาชิกซื้อไปจัดปรุงเองตามชอบใจสมัคร

๔. ร่วมกันในการสร้างสถานที่อยู่ คือสหกรณ์จะได้จัดสร้าง
ที่อยู่ในความควบคุมของรัฐบาล สมาชิกครอบครัวหนึ่งจะมีบ้านอยู่
หลังหนึ่ง และปลูกตามแผนผังของสหกรณ์ให้ถูก ต้อง ตาม อนามัย
และสะดวกในการที่จะจัดการปกครองและระงับเหตุภัยอันตราย

เมื่อราษฎรได้รวมกันเป็นสหกรณ์ มีบ้านอยู่เป็นหมู่ด้วยกันแล้ว
การจัดให้สหกรณ์ได้มีการปกครองแบบเทศบาล (Municipality)
ย่อมทำได้สะดวก ตลอดจนการอนามัยและการสาธารณสุข เช่น

อุดมคติที่ว่า ประเทศต่าง ๆ จะต้องแบ่งแยกการงานกัน ประเทศใดทำแต่กิจการที่ทำแต่กิจการ ไม่ต้องประกอบกิจการอุตสาหกรรมอื่น ความจริงเป็นเหตุที่ติดในเมื่อประเทศต่าง ๆ สัจจริงต่อกัน ไม่มีการปิดประตูการค้าตราดากดงกัน แต่ในปัจจุบันนี้หาเป็นเช่นนั้นไม่

เราจำต้องดำเนิน ตาม หลัก ของ นัก เศรษฐกิจ วิชา เยอรมัน ผู้หนึ่ง ชื่อ เฟรดอริค ดิลล์ ซึ่งแสดงความคิดเห็นว่า เยอรมันต้องทำตนให้เป็น รัฐบริวาร เสีย ก่อน กล่าวคือ มุ่งอุตสาหกรรม กิจการ คัดปลุกวิทยาให้พร้อมบริบูรณ์ และเมื่อได้เป็นเช่นนั้นแล้ว จะมีการแข่งขันในประเทศก็ควร เยอรมันได้เจริญขึ้นก็เพราะถือติดกันกับทั้งประเทศเยอรมันเอง การที่รัฐมาดจิดทำได้ผลดีเพียงใด เช่น การรถไฟ เป็นต้น และในปัจจุบันนี้เอง ประเทศเยอรมันเห็นว่า บ้านเมืองจะสุขสันต์บริบูรณ์ได้ก็แต่รัฐชาติเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจ

ประเทศเยอรมันเห็นว่า บ้านเมืองจะสุข สันต์ บริบูรณ์ ได้ ก็ แต่ รัฐชาติเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจ จึงได้มอบตำแหน่งในรัฐชาติให้แก่ฮิตเลอร์ ซึ่งฮิตเลอร์เป็นผู้นิยมในลัทธิที่รัฐชาติจัดทำเศรษฐกิจเอง ในอังกฤษมีท่านแมคโดนาลด์ ในฝรั่งเศสมีท่านคาตาดิเออร์บีน หัวหน้าในรัฐชาติ ท่านเหล่านี้ดำเนินลัทธิอย่างไรก็ย่อมทราบกันอยู่แล้วว่า ดำเนินลัทธิที่ต้องการให้ราษฎรทำร่วมกันกับรัฐชาติและต้องการการประกันของรัฐชาติ (Social Assurance) ไม่มากนักน้อย

อันแล้ว ก็จะได้รับผลเช่นเดียวกัน เป็นการเสมอภาคตามกำลังและ
 ความสามารถ รัฐมนตรีเป็นผู้แทนราษฎร ก็เท่ากับราษฎรได้เป็น
 เจ้าของการเศรษฐกิจทั้งปวงนั้น

เมื่อผลแห่งการเศรษฐกิจมีมาก ราษฎรผู้เป็นกรรมกรและ
 ข้าราชการก็ได้เงินเดือนมากขึ้นตามส่วน รัฐมนตรีได้กตัญเฝ้าใจ
 เพื่อประโยชน์ของใครก็ไม่เคย ซึ่งต่างกับ เอกชนผู้เป็นเจ้าของ
 โรงงาน ซึ่งเป็นกรรมกรตายเองที่เอกชนนั้นจะต้องกตัญเฝ้าใจ
 ใจให้มาก และกตัญหรือขอแรงของกรรมกรเอาใจเป็นประโยชน์ส่วน
 ตน

จริงอยู่มีผู้กล่าวว่า ถ้ารัฐมนตรีจัดการประกอบการเศรษฐกิจ
 ทีเดียว รัฐมนตรีทำแต่ขาดทุน ค่ากตัญผู้กตัญเอาตัวอย่างที่เถิด
 ของบางประเทศมาใช้ กตัญคือในประเทศที่ฉันทนียบกตัญเอง คนทำงาน
 ไม่เต็มที ทงหนีใช้แต่รัฐมนตรีจะเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจ
 รัฐมนตรีจึงจะขาดทุน แม้แต่เอกชนก็ตาม ถ้าหากการประกอบการ
 รักรเศรษฐกิจนั้น คนงานไม่มีฉันทนียบหรือฉันทนียบกตัญเอง เอกชนนั้นก็ต้อง
 ขาดทุนเช่นเดียวกัน ทางแก่ในเรื่องของฉันทนียบโรงงานนี้ จึงไม่ใช่อยู่
 ในเรื่องที่ว่ารัฐมนตรีหรือเอกชนเป็นเจ้าของความ จริงอยู่ ที่ระบอบของ
 โรงงาน และการควบคุมของหัวหน้างาน อีกประการหนึ่งถ้าจะ

พิจารณาถึงการประกอบกิจการเศรษฐกิจทั้งหมดแล้ว จะ ได้ เห็น ว่า
 รัฐบาลมีแต่กำไร เพราะได้ใช้แรงงานที่ศูนย์สิ้นไปนั้นได้เป็นประโยชน์
 ทั้งหมด แต่จัดประหยัดแรงงานได้ กับทั้งเพิ่มแรงงานได้ด้วย วิธี
 ใช้เครื่องจักรกลอะไรก็ได้ จะเป็นเหตุที่ทำให้รัฐบาลเกิดขาดทุน

หมวดที่ ๑๐

แผนเศรษฐกิจแห่งชาติ

เพื่อที่การประกอบเศรษฐกิจจะได้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย และ
 ได้ผลดี รัฐบาลก็จำเป็นต้องวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ การวางแผน
 เศรษฐกิจแห่งชาตินี้ จะต้องคำนวณและตั้งต้นเป็นลำดับต่อไปนี้

๑. จะต้องคำนวณและตั้งต้นว่า บัณฑิตแห่งการดำรงชีวิต
 ตามความต้องการของราษฎรนั้นอะไรบ้าง และ ฯลฯ จะต้องมี
 จำนวนเท่าใดจึงจะพอเพียงแก่ความสมบูรณ์ของ ราษฎร ตาม ควร
 แก่ความเจริญ ไม่ใช่คำนวณอย่างแร้นแค้น เช่นอาหารก็จะคิดถึง
 จำนวน ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ถั่ว ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วลิสง ฯลฯ ซึ่งบุคคล
 ชธรรมดาไม่ยากจนจะต้องมีรับประทาน เครื่องนุ่งห่ม ก็ จะ ต้อง คิดถึง
 จำนวนผ้าและแพร ซึ่งบุคคลธรรมดาที่ไม่ยากจนจะต้องมี เช่นหมวก

เล็ก กางเกง ถุงเท้า รองเท้า ฯลฯ เหล่านี้ ในโรงตั้งถานที่อยู่ก็
 จะต้องคิดว่า ในครอบครัวหนึ่งมีบ้านอยู่ห้องหนึ่ง บ้านนั้นไม่ใช่
 กระท่อมหรือกระท้อบ จะต้องเป็นบ้านที่บุคคลธรรมดาอยู่ได้ ด้วย
 ความผาสุกและรื่นรมย์ได้นาน เช่นตกเป็นต้น ต้องคิดถึงความเป็น
 สัตภาพจากกระท่อมหรือโรงนา ซึ่งเหมือนกับคนป่าในเวदानมาเป็น
 ตกราม ซึ่งมีสภาพเท่าเทียมกับอารยประเทศในการคมนาคมนั้นเจ้า
 กต้องคิดถึงการคมนาคมทางบกที่จะต้องสร้างรถไฟ ถนนหนทาง
 อันเชื่อมราษฎรทุก ๆ สหกรณ์ทุก ๆ ตำบลใน พระราชอาณาจัก
 ให้ทั่วถึงกัน การสร้างคองหรือท่าอนเป็นคมนาคมทางน้ำ และการ
 คมนาคมทางอากาศติดต่อจนยวดยานราษฎรครอบครัวหนึ่ง หรือ
 ในสหกรณ์หนึ่ง ๆ ควรมีใช้ เช่น รถยนต์ เหล่านี้ของเทียบสภาพ
 ของคนไทยที่จะให้มาถึงเหล่านเท่าเทียมกับคนทมิอยู่ในประเทศที่เจริญ
 แล้ว

๒. เมื่อกำหนดและต้อบส่วนดังกล่าวในข้างต้นแล้ว ก็ต้อง
 กำหนดและต้อบส่วนต่อไปว่า ตั้งเหล่านนั้นถ้าจะทำงานจะต้องอาศัยคน
 แรงงาน เงินทุน เป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งการปลูกข้าวซึ่งจะเพียงพอ
 แก่การทพดเมอง ๓๑ ล้านคนรับประทาน เช่น ต้ม มติ จะต้อง การ
 ข้าวสาร ๒๘๓๓ ล้านกิโลกรัม จะต้องอาศัยที่นา ๑๕ ล้านไร่ และจะ

ต้องอาศัยแรงงานตามวิธีต่าง ๆ ตั้งแต่การทำนาจะใช้แรงคนกับแรง
 ดัดพวนหรือจะใช้แรงคนกับเครื่องจักรกล เช่นการไถ ถ้าคน
 ตามธรรมดาไถได้วันละ ๑/๒ ไร่ ในการไถที่สิ้นแรง ๓๐ ด้านแรง
 แต่ถ้าใช้เครื่องจักรกลซึ่งเครื่องจักรไถนา เครื่องหนึ่งไถได้วันละ
 ๕๐ ไร่ ซึ่งต้องการคนขับคนหนึ่งและผู้ช่วยคนหนึ่งแถมแรงงานของ
 คนก็จะไถเพียง ๗๕๐,๐๐๐ แรงเท่านั้น ทุนแรงงานได้หลายเท่าธรรมดา
 ว่า การคราดและหว่าน ถ้าใช้แรงคนสิ้น ๓๕ ด้านแรง แต่ถ้าใช้
 เครื่องจักรกล ก็จะต้องใช้เพียง ๗๕๐,๐๐๐ แรง (เทียบตามข้างต้น)

การเกี่ยว ถ้าใช้แรงงานคนก็ต้องสิ้น ๓๐ ด้านแรง แต่ถ้า
 เครื่องจักรกลนำมาใช้ได้ โดยปรับนาให้เขานอกได้ ซึ่งเครื่อง
 จักรเกี่ยวถ้าใช้ได้แถม ก็จะต้องใช้แรงเพียง ๗๕๐,๐๐๐ แรง

ดังนั้นรวมแรงงานที่จะต้องใช้จ่ายจึงอาจเป็นดังนี้

ก. ถ้าใช้แรงคนผลัดกับแรงดัดพวนหว่านเท่านั้นสิ้น แรงงาน ๘๐
 ด้านแรง

ข. ถ้าใช้เครื่องจักรกลในการไถ คราด หว่าน ถากขน
 ดัดพวนการเก็บเกี่ยวใช้แรงคน เมื่อเครื่องจักรกลยังนำมาใช้ไม่ได้จะ
 ต้องสิ้นแรงงาน ๓๒,๒๕๐,๐๐๐ แรง

๓. ถ้าเครื่องจักรกวดทั้งหมด ก็จะใช้โรงคนเพียง ๓ ด้านแรง
 เทานนและเงินทนที่จะต้องใช้ต่างกัน เช่นถ้าใช้เครื่องจักรกวดของหา
 ซือเครื่องจักรกวดและน้ำมัน สุ่มคิดจำ ๑๕ ด้านไว้ ใช้เครื่อง ไถนา
 ๕,๐๐๐ เครื่อง ๆ ละ ๓,๐๐๐ บาท ดึงนทนที่จะซื้อเครื่องจักรไถนา
 กคงเป็นเงิน ๑๕ ด้านบาท ซึ่งรัฐบาลอาจผ่อนส่งเงินเป็นงวด ๆ ได้
 และหาทุนในการซื้อน้ำมันหรือตั้งโรงกลั่นกรของซุดหา น้ำมัน หรือเชื้อ
 เพลิง ๆ

๓. เนื่องจาก การคำนวณดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็จะต้องคำนวณ
 แต่ละสัดส่วนถึงที่ดิน แรงงาน เงินทุนของรัฐบาลที่มอยู่ในเวลาน
 และที่จะมีขึ้น เพื่อทราบกำลังแห่งการที่จะประกอบเศรษฐกิจ เช่น
 ที่ดิน เรามี ๓๒๐ ล้านไร่เศษ เป็นที่นาแล้ว ๑๘ ล้านไร่ และเป็นที่
 ไร่ที่ป่าซึ่งจะปลูกพืชผลได้อย่างไร และจัดการ ทำป่าไม้อย่างไร
 ในที่ดินมีแรวอย่างไรซึ่งเราจะจัดการซุดขึ้นมาใช้ได้ และคำนวณ
 ถึงแรงงานเช่น พลเมือง ๑๑ ล้านคน สุ่มคิดคงเป็นเด็กและคน
 ชราซึ่งทำงานไม่ได้ ๕ ล้านคนคงเป็นคนทำงานได้ ๖ ล้านคน ใน
 วันหนึ่งทำงาน ๘ ชั่วโมง และมีหนึ่งทำงาน ๒๐ วัน หยุด ๘๕ วัน
 คงได้แรงงาน ๑,๖๘๐ ล้านวัน แรงงานในบรรดา แรงงานเหล่านี้
 ก็แยกเป็นแรงงานที่ทาดูดยนาพกหน้าแรงเท่าใด แรงงานฝีมือเท่าใด

แรงงานวิชาชีพเช่น นายช่าง แพทย์ ครู ท้าโต แรงงานใน
การควบคุม เช่นหัวหน้างานและข้าราชการฝ่ายปกครองท้าโต และ
จะต้องคำนวณถึงเงินทุนที่รัฐบาลจะจัดให้ได้ เช่นการกู้เงินภายใน
ร่วมกับผู้มั่งมี การเก็บภาษีทางอ้อมอื่นไม่ให้เป็นการเดือดร้อน
แก่ราษฎร

เมื่อเราคำนวณได้ดังนี้แล้วก็จะทราบได้ว่า เราจะเริ่มใช้แผน
เศรษฐกิจแห่งชาติในท้องที่ใดก่อน และเริ่มการเศรษฐกิจใดก่อน
เช่นเป็นลำดับไปจนทั่วพระราชอาณาจักร

การท้าตั้งใด เมื่อไม่คำนวณก้าดังให้ชัดเจน การนั้นจะท้าเร็ว
ได้ยาก และเมื่อเราทราบว้าเราชาดก้าดังอื่นใด เราก็ควรหาก้าดัง
อื่นนั้น เช่นเราชาดผู้ชำนาญการพิเศษ เราต้องจ้างชาดต่างประเทศ
ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการพิเศษมาใช้ไปพดาก่อน และอบรมคนของเรา
ซึ่งจต้องวางแผนการณอบรมไว้ด้วย

หมวดที่ ๑๑

ผลสำเร็จอันเกี่ยวแก่หลัก ๖ ประการ

การที่รัฐบาลจัดการประกอบเศรษฐกิจเดี่ยวเอง โดยแบ่งการ
เศรษฐกิจออกเป็นสหกรณ์นั้น ย่อมท้าให้วัตถุประสงค์อื่น ๆ ของ

คณะราษฎรได้สำเร็จได้อย่างดี ยิ่งกว่าที่จะปล่อยให้การเศรษฐกิจให้
เอกชนต่างคนต่างทำ ดังจะเห็นได้ตามที่ได้ชี้แจงต่อไปนี้

บทที่ ๑

เอกราช

ก. เอกราชในทางศาล

ในการที่จะจัดทำประมวลกฎหมายให้ครบถ้วนตามที่รัฐบาลได้
แถลงนโยบายไว้ นั้น ในข้อนี้ไม่จำเป็นต้องกล่าว เพราะเหตุว่าการ
ร่างในขณะที่ยังเขียนคำสั่งอยู่ ได้จนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ข. เอกราชในทางเศรษฐกิจ

เมื่อเราจัดทำตั้งอุป โภคบริ โภคปัจจัยแห่งการดำรงชีวิต พร้อม
บูรณ์ เราหม่อมอาวชในการป้องกันประเทศได้เพียงพอ และเราบำรุง
การศึกษาได้ดวยมแรงราน ที่จะจัดให้ครบบริบูรณ์ เราจัด
บำรุงอนามัยของราษฎร โดยอาศัยวิธีที่รัฐบาลจัดการเศรษฐกิจ
ด้วยเอง อันเปิดช่องทางความสะดวกรกับการบำรุงการอื่น ๆ แล้ว
จะมีประเทศใดเขามาราวี เวदानมแต่พากันมันกตอฝรัง ไม่กล้าทำ
อะไรลงไป ก็เมื่อเราจะจัดบ้านเมืองของเราตามความเอกราชของ

เราทอมอย เรารักษาสัญญาและข้อตกลงกับเขา เราไม่เคยเบียดเบียน
 หรือกดกดขี่อาชพของเขาทอมอยในสยามเวลานี้ เรายังคงแตกเปิดยื่น
 ดันค้ากับเขา คือซื้อสินค้าของเขาในประเภทที่เราทำเองไม่ได้ เช่น
 เครื่องจักรกลเราซื้อเขามากจนแทนที่จะซื้ออาหาร จาก เขา ซึ่ง เรา ทำ
 ของเราเองได้ ดังนต่างประเทศใดเขาจะมาข่มเหงเรา ถ้าเรารู้
 กตว่าฝรั่งว่าเขาจะข่มเหงเราในทางที่ผิด แม้เราจะเบียดเบียนทำถูกเช่น
 นแล้ว เราก็อยาทำอะไรเลยดีกว่า แม้แต่การเปิดยื่น แปะดง การ
 ปกครองคราวนี้ ในชั้นแรกเรารู้ฝรั่งว่าเขาจะข่มเหงหรือ แต่
 กมันน่าใจพอที่เขาไม่มาข่มเหงอันใด ฝรั่งเขาเป็นดั่งมาซึกด้นหน้าชาติ—
 ชาติ จริงอัย แม้จะมผลแต่ด้นหน้าชาติว่าทำอะไรไม่ได้จริงจึง
 แดกยงเบียดเบียนการกดข่มเหงโดยไม่เป็นธรรมได้บ้างไม่มาก
 กน้อย ซึ่งผิดกว่าในครั้งแต่ก่อน ขอให้ดกรพิพาทระหว่างบริษัท
 นามของอังกฤษกับประเทศเปอร์เซีย ซึ่งประเทศเปอร์เซียมอานาเขตด
 และพดเมืองไว้เรียกกับเรา ความเจริญในทางการศึกษาด่วนมากของ
 พดเมืองก็ไว้เรียกกับเรา แต่ทำไมประเทศเปอร์เซียถอนดัมประทาน
 บริษัทของอังกฤษ ประเทศอังกฤษก็ไม่จ้ใจมาข่มเหง ข้าพเจ้าคิดว่า
 เขามัชรรวมพอ จึงนำเรื่องชนว่ากต่างในด้นหน้าชาติ แทนที่จะยก
 กองทัพไปรบเมื่อเราไม่ต้องการข่มเหงเบียดเบียนชาวต่างประเทศ เรา
 ต้องการบำรุงประเทศเราเหตุใดเขาจะมาข่มเหงเรา

บทที่ ๒

การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน

ข้าพเจ้าเคยแต่งตั้งป้ารัฐกถาทันตมศึกษาจารย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑

ว่าเหตุแห่งการบุคคลกระทำผิดอาญานั้นมีอยู่ ๒ ประการ

๑. เหตุอันเกี่ยวแก่นิสสัยต้นตอของผู้กระทำผิดนั้นเอง

๒. เหตุอันเนื่องจากการเศรษฐกิจ เช่น ดักทรัพย์ ปล้น

เหต่านกเมอรฐิบาดได้จัดให้ราษฎรได้มีความสุขสมบูรณ์ มีอาหาร

กิน มีเครื่องนุ่งห่ม มีสถานที่อยู่ ฯลฯ แลวกเหตุใดนแต่การ

ประทุษร้ายต่อกัน อันเนื่องจากการเศรษฐกิจจะยังคงมอยู่ อีกเถา

เหตุแห่งการกระทำผิดในทางอาชญาจะยังคงเหลืออยู่แต่เหตุอันเนื่อง

แต่นิสสัยต้นตอของผู้กระทำผิด ซึ่งจะต้องคิดแก้ไขด้วยทาง อบรม

และตั้งต้นตอต้นตอและเมื่อผู้อบรมตั้งต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอ

ต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอ

ต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอต้นตอ

ดียงชน

บทที่ ๓

การเศรษฐกิจ

การเศรษฐกิจซึ่งคณะราษฎรได้ประกาศไว้ว่า รัฐบาลใหม่
จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการณ์เศรษฐกิจแห่งชาติ

ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดหยาก ก็จะเป็นการสมจริง ไม่ใช่ให้ทอดลง
 ประชาชน ซึ่งขอนมผู้เขาใจผิด เพราะเห็นว่ารัฐบาลยังมีได้ทำการ
 อันใด แต่ก็มีได้กระทำการใดลงไป ก็เพราะยังมีได้ดำเนิน ตาม
 ความคิดของข้าพเจ้า เมื่อได้ดำเนินตามความคิดของข้าพเจ้า ที่ให้
 รัฐบาลเป็นผู้ประกอบเศรษฐกิจเดี่ยวเองแล้ว ราษฎรทุกคนจะมุ่งงาน
 ทำโดยเหตุที่รัฐบาลรับราษฎรทั้งหมดเขาทำงานเป็นข้าราชการ แม้
 แต่เด็กคนบวช คนพิการ คนชราซึ่งทำงานไม่ได้ ก็จะได้รับเงิน
 เดือนจากรัฐบาล แล้วราษฎรก็จะไม่อดหยาก เพราะเงินเดือนที่
 รัฐบาลจะให้ในอัตราคนตา ก็จะได้กำหนดให้เพียงพอที่จะซื้อผัก
 เปิดยงกับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ต่อกันที่อยู่ ฯลฯ ตามความต้องการ
 ของราษฎร

บทที่ ๔

เสมอภาค

ความเสมอภาคก็มีชนใดในสังคมและหน้าที่ ซึ่งนอกจากเสมอ
 ภาคกันบนกระดาษยังเป็นการเสมอภาคที่จะเขารับราชการ แม้จะเป็น
 ในทางปกครองและในทางเศรษฐกิจก็ดี ราษฎรจะมีสิทธิ์เสมอภาค

กันในการที่จะไม่อดตาย แต่ใช้เต็มอภาคในการ ที่ คน หนึ่ง มี เงิน
 ๑๐๐ บาท จะต้องรีบเอามาแบ่งเท่า ๆ กัน ในระหว่าง ๑๐๐ คน ๆ
 ละ ๑ บาท ตามที่นักปราชญ์ใน ประเทศ สยาม ท่าน อ้าง ว่า ด้ ติ
 คอมมูนิสต์เขาแบ่งกันเช่นนี้เราเกลียดชังดทริคอมมูนิสต์ตามที่ ท่าน
 นักปราชญ์ในประเทศสยามท่านกล่าวนั้น ๆ และเราไม่ดำเนินวิธี
 วิวทพยณาแบ่งกันดังที่นักปราชญ์ท่านกล่าว

บทที่ ๕

เสรีภาพ

ขอให้ผู้มองแต่ผิว ๆ จะคิดคานหนักว่า การ ที่ รัฐ ชาติ กับ
 ราษฎรทั้งหมดเป็น ข้า ราช การ นั้น และ การ ที่ รัฐ ชาติ ประ กอบ
 เศรษฐกิจด้วยตนเองนั้น . จะเป็นการคิดเสรีภาพจริงอยู่ เมื่อรัฐ ชาติ
 ประกอบเศรษฐกิจด้วยตนเองเช่นนี้ ย่อมเป็นการคิดเสรีภาพ แต่การ
 คิดเสรีภาพนั้น ก็เพื่อจะทำให้ราษฎรได้มีความสุขสัมบูรณ์ทั้งหมด
 เป็นการปฏิบัติที่ดีข้อ ๓ รัฐ ชาติไม่ได้คิดเสรี ภาพ ใน การ อื่น ๆ
 ราษฎรคงมีเสรีภาพในร่างกาย ในเคหสถาน ในการพูด ในการ
 ศึกษาอบรม ในการสมาคม เมื่อราษฎรได้มีความ สุข ภาย ใน

เศรษฐกิจแล้ว ราษฎรก็ย่อมมีความสุขกาย ราษฎรจะต้องการ
 เสรีภาพโดยไม่เอาอาหารรับประทานเช่นหนหรือ ฝรั่ง ไม่ใช่ ความ
 ประสงค์ของราษฎรเลย แม้ในเวदानเอง ราษฎรก็ต้องการงานเอง
 เพื่อเลี้ยงชีพ นอกจากที่เกิตมาหนัก โดกออาศัยคนอื่นเขากิน (Social
 Parasite) ไม่ว่าจะในประเทศใด ๆ เสรีภาพย่อมจำกัด เพื่อ
 ประโยชน์ของราษฎรทั้งหมดด้วยกัน และคณะราษฎรก็ได้ประกาศ
 ไว้แล้วว่า เสรีภาพนั้นจะทำให้เกิดได้ เมื่อไม่ขัดกับหลัก ๔ ประการ
 ดังที่ไดกล่าวข้างต้น

บทที่ ๖

การศึกษา

ราษฎรจะมีความรู้การศึกษาอย่างเต็มที่ เมื่อราษฎรได้รับความสุข
 สัมบูรณ์โดยรัฐบาลประกอบเศรษฐกิจตัวเองแล้ว ราษฎรก็ย่อม
 จะได้รับการศึกษา แทนที่จะคอยพะวงถึงทรัพย์สินของคนว่าจะเป็
 นอันตรายสูญหาย และรัฐบาลก็ยิ่งอาจที่จะบังคับให้ราษฎรที่เป็น
 ข้าราชการจ้ดของเดาเรียน แม้ราษฎรผู้หนึ่งจะเป็นผู้ใหญ่มีอายุตั้งแต่
 ๒๐ ปีขึ้นไปจนถึง ๕๕ ปีก็ตาม เมื่อเป็นข้าราชการแล้วจ้ดจาเป็นต้อง

เรียน โดยวิธีเอกชนต่างคนต่างทำนั้น การบังคับใหญ่เรียน

ยอมเป็นกรยาก

ก็เมื่อการที่รัฐบาลประกอบเศรษฐกิจด้วยเองเช่น เป็นการทำ
 ให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ ๖ ประการของคณะราษฎรได้สำเร็จไป ตามที่
 ได้ประกาศแก่ราษฎรไว้แล้วตั้งแต่ราษฎรทุกคนพึงปราถนา คือความ
 สุขความเจริญอย่างประเสริฐ ซึ่งเรียกกันเป็นศัพท์ว่า ศรีอาริยะ
 ก็จะพึงบังเกิดแก่ราษฎรโดยทั่วหน้า ไฉนเล่าพวกเรานี้ได้พร้อมกันใจ
 ประคับประคองทางให้แก่ราษฎรแล้ว จริ ๆ รอ ๆ ไม่นำราษฎร
 ค่อยไปให้ถึงยงคนกตปถุภษ์ ซึ่งราษฎรจะได้เก็บผลจาก ต้นไม้นั้น
 คือผลแห่งความสุขความเจริญดังที่เดิมพุทธทาส นาย กดำว ไว้ในเรื่อง
 ศำสนาพระศรีอาริย์ ในเรื่องนผู้ถือศำสนาทุกคน ในการทำบุญ
 ประจกนจะประสพศำสนาพระศรีอาริย์ แม้ในการลำบากในโรงศำส
 กัด ในการพิชิตใด ๆ กัด ก็อาจกันได้ว่า เมื่อข้อดีขยหรือให้การ
 ไปตามความจริงแล้ว ก็ให้ประสพพบศำสนาพระศรีอาริย์ ก็เมื่อ
 บคนเราจะดำเนินวิธีไปสู่อาริยะสมัยแต่ก็ขยจะมบคคด ที่ ถอย หลัง เข้า
 คดอง ซึ่งถอยหนัก ๆ เขาก็จะกตบไปสู่อาริยะสมัยก่อนพุทธกาล คือ
 เมื่อ ๒๕๗๕ ปีที่ดวงมาแต่

เกล้า

พ.ร.บ. ว่าด้วยการประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร

.....
.....
.....

มาตรา ๑. พ.ร.บ. นี้ให้เรียกว่า พ.ร.บ. ว่าด้วยการประกัน
ความดีความชอบสมบูรณ์ของราษฎร พ.ศ. ๒๔๗๕

มาตรา ๒. ให้ใช้ พ.ร.บ. นี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

หมวดที่ ๑

เงินเดือนและเบี้ยบำนาญของราษฎร

มาตรา ๓. ตั้งแต่วันที่ประกาศใช้แผนเศรษฐกิจแห่งชาติเป็น
ต้นไปนั้น ให้บรรดาบุคคลที่มีสัญชาติไทย ซึ่งอยู่ในประเทศ
ดียวมาถ้วนทุกคน ได้รับเงินเดือนจากรัฐบาลหรือจากัดหลรณซึ่งจะ
ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ ตามอัตราคนค่า ก. ดังต่อไปนี้

ก. อัตราคนค่านี้ต้องกำหนดให้เป็นการเพียงพอแก่การซื้ออาหาร เครื่อง
นึ่งห่ม สถานที่อยู่ ฯลฯ

๑๕๓

๑. บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๓ ปี เดือนละ บาท
๒. บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๕ ปี เดือนละ บาท
๓. บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๖ ปี ถึง ๑๐ ปี เดือนละ บาท
๔. บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปี ถึง ๑๕ ปี เดือนละ บาท
๕. บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๖ ปี ถึง ๑๘ ปี เดือนละ บาท
๖. บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ถึง ๕๕ ปี เดือนละ บาท
๗. บุคคลที่มีอายุ ๕๕ ปีขึ้นไป เดือนละ บาท

มาตรา ๔. บุคคลมีคุณวุฒิหรือความสามารถพิเศษ หรือ

มีกำลังพิเศษจะได้รับเงินเดือนดังต่อไปนี้ ตาม คุณวุฒิ ความสามารถ
กำลังและตามชนิดที่ ทำ ตามอัตรา ดังต่อไปนี้

ชั้น 1	๘๐ บาท	ชั้น 11	180 บาท
ชั้น 2	90 บาท	ชั้น 12	190 บาท
ชั้น 3	100 บาท	ชั้น 13	200 บาท
ชั้น 4	110 บาท	ชั้น 14	220 บาท
ชั้น 5	120 บาท	ชั้น 15	240 บาท
ชั้น 6	130 บาท	ชั้น 16	260 บาท

ข. อัตราเงินได้จำลองอัตราเงินเดือนข้าราชการประจำชั้นสัญญาบัตรใน
ปัจจุบันนี้ที่ตกลงใหม่

๒ ชน 7	140 บาท	๒ ชน 17	280 บาท
๒ ชน 8	150 บาท	๒ ชน 18	300 บาท
๒ ชน 9	160 บาท	๒ ชน 19	320 บาท
๒ ชน 10	170 บาท	๒ ชน 20	350 บาท
๒ ชน 21	400 บาท	๒ ชน 26	650 บาท
๒ ชน 22	450 บาท	๒ ชน 27	700 บาท
๒ ชน 23	500 บาท	๒ ชน 28	800 บาท
๒ ชน 24	550 บาท	๒ ชน 28	900 บาท
๒ ชน 25	600 บาท	๒ ชน 30	1000 บาท

มาตรา ๕. นอกจากเงินเดือนที่ได้รับ ให้ผู้ทำงานหรือรับราชการได้รับเงินรางวัลอีกด้วยหนึ่ง ตามผลแห่ง การงาน ของ ตน ซึ่งวิญญูษิตหรือสหกรณ์จะได้ออกกำหนดล่วงหน้าไว้

มาตรา ๖. ผู้รับราชการหรือทำงานได้เงินเดือน ดัง กว่า ชนสามัญ เมื่อออกจากราชการจะได้รับเบี้ยบำนาญสูง กว่าอัตรา ชนต่ำที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓

ก. รางวัลเช่นนี้เป็นไปในทำนองให้กรรมกรมีส่วนในผลกำไรที่เรียกกันว่า (Profit Sharing)

ง. เงินเดือนของข้าราชการและของกรรมกรย่อมต่างกัน ตามคุณวุฒิและความสามารถ ใครได้เงินเดือนสูงก็ควรได้รับเบี้ยบำนาญสูง

มาตรา ๗. เงินเดือนและเงินรางวัล และ เบี้ยบำนาญ จะเพิ่ม
 ส่วนหนึ่งได้ ตามส่วนหนึ่ง แห่งการที่รัฐบาลหรือสหกรณ์ ได้ผิด ใน ทาง
 เศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

หมวด ๒

ว่าด้วยการทำงาน

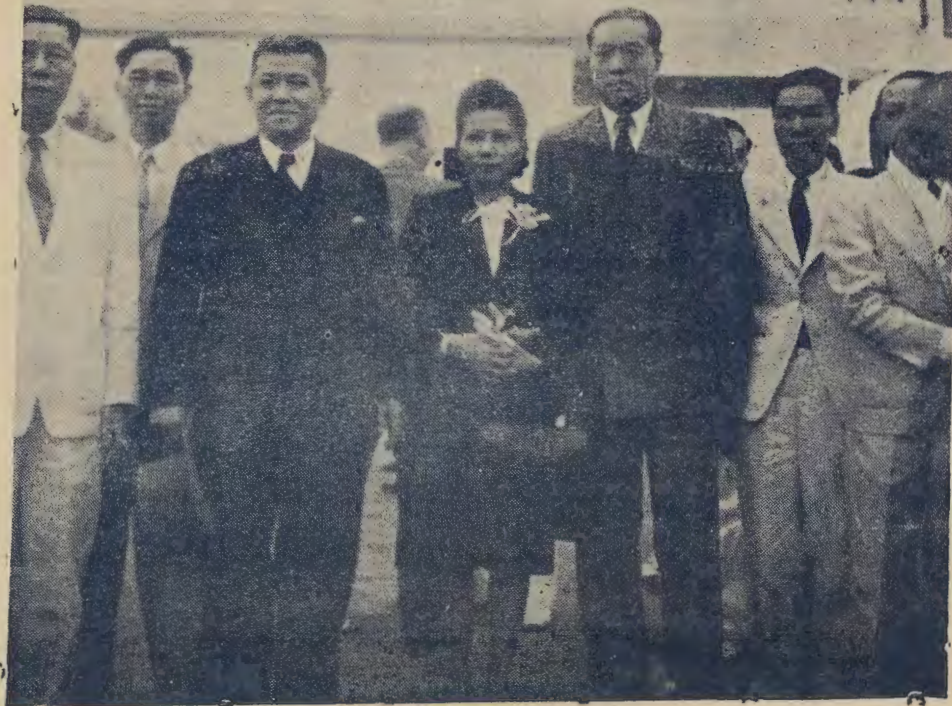
มาตรา ๘. ให้บรรดาบุคคลที่มายุ่ตั้งแต่ ๑๗ ปีขึ้นไปจนถึง ๕๕ ปี
 รับราชการตามประเภทงาน ให้กำหนดแบ่งตามกำลังความสามารถ
 คุณวุฒิ และตามเพศ อายุ ดังนี้

๑. ผู้ใดมีคุณวุฒิอย่างใดก็ได้สมัครเข้าทำงานในประเภทที่ใช้
 คุณวุฒินั้น ถ้างานประเภทใดมีผู้สมัครมากกว่างานประเภทนั้นต้อง
 การจำนวนคน ก็ให้มีการสอบแข่งขัน ผู้ใดที่สอบได้ตามที่กำหนด
 ก็ให้รับเข้าทำงานตามที่ผู้นั้นได้สมัคร

๒. ความสามารถให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับคุณวุฒิ

๓. กำหนด บุคคลที่ไม่มีความรู้หรือความสามารถ เป็นพิเศษ

จ. ในเรื่องนี้ข้อมมิได้ เมื่อปรากฏว่าการประกอบเศรษฐกิจของรัฐบาล
 ได้ผลดีขึ้นการเพิ่มขึ้นนี้อาจเป็นได้ เช่นเพิ่มเงินเดือนอีก ๒๕ เปอร์เซ็นต์ สมมติ
 ว่าเงินเดือน ๑๖ คงเพิ่มเป็น ๑๐๐ เงินเดือน ๔๐๐ คงเพิ่มเป็น ๕๐๐ เป็นต้น

ณ สนามบินดอนเมืองในวันออกเดินทางรอบโลก

มาตรา ๑๐. บุคคลต่อไปนี้ . แม้จะมีอายุอยู่ในวัยที่ต้อง
ทำงานหรือรับราชการก็ได้ แต่ให้ได้รับควมยกเว้นที่จะไม่ต้องทำงาน
โดยตนเองและบุตรของตนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ได้รับเงินเดือน ตลอด
คือ

๑. หญิงมีครรภ์

๒. คนเจ็บป่วย

๓. คนพิการ

๔. นักเรียนมหาวิทยาลัยและโรงเรียนอุดม ซึ่งสอบได้แข่งขัน
เข้าเรียนใหม่ในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียนอุดมได้

๕. บุคคลที่มเวดการราชการพอที่จะได้รับเบี้ยบำนาญ

มาตรา ๑๑. บุคคลดังต่อไปนี้ได้รับควมยกเว้น ที่จะไม่ต้อง
รับราชการ แต่ตนเองและบุตรของตนไม่มีสิทธิที่จะรับเงินเดือน ใน
ขณะที่มีรับราชการ คือ

ข. ในการประกันความสุขสม ปรต์ ของ ราษฎร ตาม วิธี (Social Assurance) บุคคลจำพวกนี้ได้เบี้ยบำนาญ

ข. ทั้งนี้เพื่อเพาะผู้เชี่ยวชาญในศิลปวิทยา

ฅ. การชกเว้นเพื่อผู้ มั่งมีหรือผู้ รังเกียจที่จะเป็นข้าราชการ ได้มีโอกาส
ประกอบเศรษฐกิจตามถักพั้งของตน เมื่อตนสามารถเช่นนั้น

๓. บุคคลซึ่งแต่งตั้งได้ว่า มีทรัพย์สินหรือราย ได้อัน มี กง
ทจะเพียงพอได้

๒. บุคคลที่ขอเข้ารับส่งดระ เช่น แพทย์ ทนายความ ช่างฝีมือ
นักประพันธ์ หรือบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ให้ ประกอบ
เศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น การพาณิชย์ การก่อสร้างกรรม การ
กสิกรรมบางชนิด เมื่อบุคคลเหล่านั้นแต่งตั้งได้ว่า การประกอบ
อาชีพส่งดระของตน จะทำให้ตนมีราย ได้อเพียงพอชีวิต ของ ตน และ
บุตรของตนได้ตลอด

หมวด ๓

ว่าด้วยวิธีจ่ายเงินเดือน

มาตรา ๑๒. ให้รัฐบาลหรือสหกรณ์จ่ายเงินราษฎร โดยวิธี
ใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. จ่ายเป็นเงินตราให้แก่ราษฎร ตามอัตราที่ราษฎรนั้น ๆ
มีสิทธิได้รับ

๒. จ่ายโดยเช็คของธนาคารแห่งชาติ ตามอัตราที่ ราษฎร
นั้น ๆ มีสิทธิได้รับ และให้มีการหักกดบดบหนัก (Compensation)

กบเงินตราธนบัตร ฯลฯ เป็นตักหนัดหรือรัฐบาลหรือตักสหกรณ์ ในการ
ซื้ออาหารเครื่องนุ่งห่ม ตักถนอชย และบักจยอน ฯลฯ แห่งการดำรง
ชีวิต เมื่อหักแถวราชฎรยงเบเนหนรัฐบาลหรือตักสหกรณ์ อยู่เท่าใด
ราชฎรกมตักททจะฝากเงินนนไว ตอชนา คาร แห่ง ชาต หรือชอ ไม กู
ของรัฐบาลหรือตักสหกรณ์ หรือจะถอนมาใช้จ่ายก็ได้ตามใจตักมค

หมวด ๔

ข้าราชการต่างประเทศ

มาตรา ๑๓. รัฐบาลอาจจ้างชาวต่างประเทศ ผู้ชำนาญการ
พิเศษ ชาวต่างประเทศคนมตักทตามตักกำหนดไว้ในสัญญา

หมวด ๕

วินัยข้าราชการ

มาตรา ๔. ข้าราชการทงหลายไม่ว่าประเภทเจ้าหน้าที่ปกครอง
หรือกรรมกรในทางเศรษฐกิจของรัฐบาล จะต้องอยู่ในวินัยทำงานเต็ม
กำลังและความสามารถในการงานที่ตนกระทำ ผู้ใดเกียจคร้านจะต้อง
ถูกลงโทษ เช่นตัดเงินเดือนหรือเพิ่มเวลาทำงาน หรือโทษตักถนอชน
ตามตักจะไดมระเบียบกำหนดไว้

ประกาศมาณวันที่.....พุทธศักราช.....

๗ ๗๘
เบเนบท.....

เกล้าร่าง

พ.ร.บ. ว่าด้วยการประกอบเศรษฐกิจ

.....
 มาตรา ๑. พ.ร.บ. นี้ให้เรียกว่า พ.ร.บ. ว่าด้วยประกอบ
 การเศรษฐกิจ พุทธศักราช.

มาตรา ๒. ให้ใช้พ.ร.บ. นี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุ
 นุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓. ตั้งแต่วันที่ใช้แผนการณเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นต้น
 ไป ให้รัฐบาลมีอำนาจประกอบการเศรษฐกิจ คือประดิษฐกรรม
 ทงหลาย ไม่ว่าการประดิษฐ์นั้นจะเป็นการกสิกรรมหรืออุตสาหกรรม
 ไต ๆ ตลอดจนการขนส่งและจำหน่าย (ปรัวรรตกรรม) ทงสิ้น

เว้นไว้แต่การประกอบเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลให้สัมปทานแก่
 เอกชนมีอำนาจกระทำได้ตามตัวอย่างต่อไปนี้

๑. การทำเหมืองแร่ ป่าไม้ และการประกอบกิจการอื่นเป็น
 ตำราณูปโภค ซึ่งรัฐบาลได้ให้สัมปทานหรืออนุญาตไปแล้วใน
 เวदान

๒. โรงงานของเอกชน ก. ที่ได้ตั้งอยู่แต่ไว้ในเขตบ้าน รัฐบาล
จะผ่อนผันให้คงตั้งได้ โดยออกสัมปทานให้

๓. ห้างร้านค้าขายของ เอกชน ต่าง ค้าว ข. ซึ่งมีสัญญาทาง
พระราชไมตรีเป็นพิเศษกับประเทศสยาม

๔. การประกอบเศรษฐกิจอื่น ก. เช่น การพาณิชย์
อุตสาหกรรม กสิกรรม ซึ่งเอกชนได้ขออนุญาตหรือสัมปทานเป็น
ราย ๆ ไป เมื่อใดแสดงให้เป็นที่พอใจแก่รัฐบาลว่า การประกอบ
อาชีพอุตสาหกรรมนี้ ได้ผลเพียงพอที่ผู้ประกอบการจะเลี้ยงชีวิตไปได้ตลอด
และตามเงื่อนไขอื่น ๆ ซึ่งจะโดยพระราชกฤษฎีกากำหนด โดยคำนึง
ถึงเศรษฐกิจแห่งชาติ

หมวด ๓

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดิน

มาตรา ๔. ให้รัฐบาลมีอำนาจซื้อบรรดาที่ดิน ก. ทั้งหมด

ก. ทั้งนี้เพื่อไม่กระทบกระเทือนรุนแรงต่อเอกชนประกอบอาชีพของตน
โดยเศรษฐกิจได้

ข. ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้กระทบกระเทือนชาวต่างประเทศ

ค. เพื่อเปิดโอกาสให้เอกชนที่รังเกียจในการเป็นข้าราชการที่จะทำการ
ของตนเอง

ง. การบังคับซื้อที่ดินในเวลานี้ก็มีอยู่แล้ว เช่นการทำถนน ทางรถไฟ
 ฯลฯ ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันนี้ถือว่า ทางรถไฟ ถนน ฯลฯ เท่านั้นเป็นสาธารณ
สมบัติ แต่ตามเค้าโครงการอันเรากล่าวว่า การประกอบเศรษฐกิจเป็นสาธารณ
สมบัติ เพราะถ้ารัฐบาลไม่จัด จะเป็นอันตรายต่อราษฎร

นอกจากที่อยู่สำหรับครอบครัวของเอกชน และ นอกจาก ที่ดินซึ่ง
 เอกชนได้รับอนุญาต หรือสัมปทาน ให้ประกอบการเศรษฐกิจ
 ในที่ดินนั้น

บรรดาที่ดินรกร้างว่างเปล่า ซึ่งยังไม่อยู่ในความครอบครอง
 หรือกรรมสิทธิ์ของผู้ใดนั้นผู้ใดจะขอครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ใน
 ที่ดินเหล่านั้นไม่ได้ นอกจากได้รับสัมปทานจากรัฐบาล

มาตรา ๕. ในการกำหนดราคาที่ดินนั้น ให้เจ้าของที่ดินและ
 รัฐบาลต่างฝ่ายตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละหนึ่งคนและรวมกันตั้งผู้
 ขาดหนึ่งคน การกำหนดราคาที่ดินนั้น ต้องไม่เกินกว่าที่แน่นอนอยู่ ณ
 วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

มาตรา ๖. ในการชำระราคานั้น ให้รัฐบาลจ่ายเงินตราหรือ
 ใบกู้ ให้เจ้าของที่ดินยึดถือไว้ตามราคาที่ดินซึ่งรัฐบาลซื้อ ใบกู้ นั้น ให้
 กำหนดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยธนาคาร ในขณะที่ตกค้าง ซื่อ ขยาย
 แต่ไม่ให้เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราสูงสุดในเวลานั้น

ผู้ถือใบกู้ ยังคงมีสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลอีก ได้ครึ่งหนึ่ง จาก
 ผลที่หักกรณีอื่นรับ โอนที่ดินของตน ได้ ทำ ประ โยชน์ ตาม ส่วนที่
 รัฐบาลจะกำหนดไว้

หมวด ๒

ว่าด้วยการจัดหาเงินทุนและเครดิต

มาตรา ๗. ให้รัฐบาลจัดหาเงินทุนและเครดิต เพื่อ ประกอบการ
เศรษฐกิจดังต่อไปนี้

๑. โดยเก็บภาษีมรดก
๒. โดยเก็บภาษีเงินได้ของเอกชน
๓. โดยเก็บภาษีทางอ้อมใน ยาสูบ^๖ ไม้ขีดไฟ^๗ เกล็ด^๘ ฯลฯ
๔. โดยบังคับให้นักเดินการพาณิชย์ ซึ่งปรารถนาเดินการพาณิชย์
มาขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประจำคน และเสียค่าจดทะเบียน

จ. ภาษีมรดกนั้นมิใช่จะฉ้อฉลคนมั่งมี เป็นเพราะตามหลักนั้นคนที่มีมั่งมี
ได้สะสมเงินทองไว้ เงินทองนั้นได้มาก็โดยอาศัยราษฎรร่วมกัน และผู้มั่งมีได้
ไว้โดยทางตรงหรือทางอ้อม การกำหนดภาษีมรดกนั้น ถ้าผู้มั่งมีมากจนเหลือ
เพื่อควรเก็บให้มาก (Super Tax) คนชั้นกลางจึงผ่อนผันเก็บแต่น้อย ทั้งนี้
เพื่อมิให้กระทบผู้มั่งมีเกินไป

ฉ. ภาษียาสูบและไม้ขีดไฟนี้ ทำให้ประเทศฝรั่งเศสมีรายได้ใช้หนี้
เยอรมัน เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๐ ได้รวดเร็ว และเงินฝรั่งเศสมีฐานะดีขึ้นก็เพราะ
ภาษีจำพวกนี้ ในเมืองเรดาัสมีคนสูบบุหรี่เป็น ๑ ล้านคน เราเก็บ
ภาษีทางอ้อมในการจำหน่ายวันละ 1 สตางค์ ซึ่งไม่รู้ สักมากนั้นก็คงได้เงินเพิ่ม
ขึ้นอีกกว่า ๓ ล้านบาท แต่การผูกขาด (Monopoly) ภาษียาสูบก็ชาวลิบ
สัญญาทางพระราชไมตรี ฉะนั้นเราอาจดำเนินนโยบาย ในการเก็บ ภาษีร้าน
จำหน่ายยาสูบ และโรงงานทำยาสูบ โดยระวางมิให้เสียเปรียบยาสูบต่าง
ประเทศที่น่าขามมา

งวดๆ ตามชนิดของการพนันซึ่งตนปราถนาจะเล่นและห้ามมิให้จัด
ระเบียบบุคคลซึ่งในขณะใช้พระราชบัญญัติคนเล่นการพนันไม่เป็น

นอกจากการเสียค่าจดทะเบียนประจำตัวแล้ว กงรเล่นทุกคราว
จะต้องได้รับอนุญาตและเสียค่าธรรมเนียมออกต่างหากทุกคราว

๕. ออกใบฎีกาเพื่อกันมั่งม้ายในพระราชอาณาจักรชอ ใบฎีกา
โดยรัฐบาลเขาโรงงานหรือทรัพย์สินอันเป็นประกัน

ข. เกล็ดที่กัหาทางเก็บภาษีทางอ้อมได้ โดยรัฐบาลรับซื้อเกล็ดจาก
ผู้ทำนาเกล็ดตามอัตราที่กำหนดไว้ แล้วในการจำหน่ายรัฐบาลจะจำหน่ายเอก
หรือให้ผูกขาด สมมติว่าในการนี้รัฐบาลได้ภาษีราษฎรคนหนึ่งวันละ ๑/๑๐๐สตาง
๑ บาท ได้เงินกว่า ๓ ล้านบาท

ข. ผู้ที่เป็นนักเลงการพนันในเวลานี้จะพยายามหาวิธีมิให้เล่นด้วย
การห้ามขาดนั้นเหลือวิธีคือคงลัดกลบเล่น ฉะนั้นควรหาวิธีป้องกันคนชั้นหลัง
ที่เล่นไม่เป็นอย่าให้เล่น ส่วนผู้ที่เล่นเป็นอยู่แล้วก็คงเล่นได้ แต่ต้องมาขึ้น
ทะเบียนคล้ายๆ กับคนตัดฝิ่น ค่าธรรมเนียมอาจเก็บเป็นงวดๆ เช่นงวดละ
๑ บาทหนึ่งมี ๕ งวด สมมติว่าคนเล่นการพนันนั้นมี ๑ ล้านคน หนึ่งคง
เก็บค่าอนุญาตประจำตัวได้ ๕ ล้านบาท และเก็บทุกๆ คราวที่เล่น เช่นใน
ตำบลหนึ่งๆ ย่อมมีการเล่นไฟไม่ต่ำกว่า 2 วงต่อ ๑ วัน ตำบลในพระราช
อาณาจักรมี ๕๐๐๐ ตำบล ต้องมีการขออนุญาตเล่นไฟ ๑๐,๐๐๐ วง ถ้าค่า
อนุญาตวงละ ๕ บาท คงได้เงินวันละ ๕๐,๐๐๐ บาท หนึ่งคงได้เงินราว
๑๘ ล้านบาท - การเล่นการพนันนั้นควรกำหนดเวลาใหม่ มิให้เสียเวลาทำงาน
ที่กำหนดเดิมแต่เพียงจนถึง ๕๒ นาฬิกา ส่วนเวลาอื่นๆ ผู้เล่นการพนันต้อง
ทำงานไม่เสียงาน ไม่เสียในทางเศรษฐกิจ

และการพนันชนิดนี้ต้องจำกัดให้น้อยลงทุกที และต้องป้องกันคนชั้นหลังไม่
ให้เล่นเป็น หวังมิใช่เพราะนิยมการพนัน

ฉ. ในเรื่องนี้เราต้องการประสานกับคนมั่งมี ไม่มีประหัตประหารคนมั่งมี

๖. ออกสลากกินแบ่ง ก.

๗. กู้เงินจากธนาคารแห่งชาติ ก.

๘. กู้เงินจากต่างประเทศ

๙. ตกตงหาเครดิตกับบริษัทจำหน่ายเครื่องจักรกลกับต่าง-

ประเทศ เพื่อตั้งเงินเบงกวด ๆ

ค. สลากกินแบ่งหรือลอตเตอรี่ แม้เป็นทรัพย์สินที่มีการเสี่ยงโชค แต่ผู้
 เสี่ยงให้เสี่ยงแต่น้อยเช่น มีหนึ่งมีลอตเตอรี่ ๓๐ ครั้ง ๆ หนึ่งล้านบาท และราษฎร
 คนหนึ่ง เสี่ยงโชคครั้งหนึ่งราว ๒๐-๕๐ สตางค์

การจกให้ มีเสถียรกินเบงนี้ คนไทยบางคนหน้าบางเกรงจะถูกตีฉินินทาว่า
 จกให้เล่ ธารพนัน แต่ขอให้ดู ตัวอย่างใน ฝรั่งเศส ว่า ไบถ์ (National
 Credit) ซึ่งต้องการเงินไปสร้างบ้านเมืองที่หักพัง ในสงครามก็เป็นไบถ์ ชนิดที่
 ออกลอตเตอรี่ให้แก่ผู้ถือด้วย ในอังกฤษเองมีสนามม้า คนอังกฤษที่นิยมแข่งม้า
 มีน้อย แต่เราไม่ประสงค์ให้เลขไปถึงนั้น เราประสงค์มีแต่ลอตเตอรี่ซึ่งราษฎร
 เสี่ยง สละคนละน้อย ๆ แต่มีโอกาสได้เงินมาก

ค. ธนาคารแห่งชาติจะช่วยรัฐบาลได้มาก เพราะภาษีอากรที่ค้างอยู่ในคลัง
 จังหวัดก็จะนำมาหมุนได้ นอกจากเงินเดือนที่ชำระราชการฝากไว้ในธนาคารก็นำมา
 หมุนได้เช่นเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้น มีวิธีการหลายอย่างที่รัฐบาลจะกู้เงินธนาคาร
 แห่งชาติได้

ด. นอกจากแผนในทางปกครองก็ ต้อง อนุ โลม ตาม แบบ เศรษฐกิจ แห่ง
 ชาติ ด้วย

หมวด ๓

ว่าด้วยการธนาคารแห่งชาติ

มาตรา ๔. ให้รัฐบาลจัดให้มีธนาคารแห่งชาติ โดยเอาเงิน
ทุนสำรองของรัฐบาล และเงินที่กู้จากเอกชนมาเป็นทุนของธนาคาร
แห่งชาติ ให้ธนาคารแห่งชาติกระทำการกิจการเหมือนดังธนาคารทั้งหลาย
และให้มีอำนาจ ออก ธนบัตรโดยโอนกรมเงินตราในกระทรวงพระคลัง
มหาสมบัติ มาอยู่ในธนาคารแห่งชาติ โอนคลังจังหวัดต่าง ๆ ใน
เขต^{๕๔}เป็นสาขาของธนาคารแห่งชาติในจังหวัดต่าง ๆ

มาตรา ๕. ธนาคารแห่งชาติจะต้องให้ รัฐบาล กู้ เงิน ตามที่
รัฐบาลต้องการตามกำลังของธนาคารแห่งชาติ

หมวด ๔

ว่าด้วยแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ

มาตรา ๓๐. ให้มีสภาชนนัฎษาหนึ่งมหนาทจตวางแผนเศรษฐกิจ

แห่งชาติ คือกำหนดการประดิษฐานธรรมนูญ ซึ่งเป็นถกกรรมและ
 อุดสาหกรรมทั้งหลาย และการปรีวรคกรรมคือ การขนส่งและ
 คมนาคม การจัดสร้างที่อยู่ให้แก่ราษฎรทั้งหลาย และจัดแยกการ
 งานออกเป็นสหกรณ์ต่าง ๆ

มาตรา ๑๑. แผนเศรษฐกิจแห่งชาตินี้ กำหนด ประมาณ ว่า
 ในปีหนึ่ง ๆ รัฐบาลจะทำได้อย่างไร และให้แจ้งผลแห่งการกระทำ
 นั้นต่อมหาชนทุกปีคาศั

มาตรา ๑๒. ในระหว่างเวลาที่ใช้แผนเศรษฐกิจแห่ง ชาตินั้น
 ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขเพราะรัฐบาลจัดหาทุน และแรงงาน ไม่ได้
 ตามกำหนดกต หรือรัฐบาลมีทุนและแรงงานเพิ่มขึ้นกตให้กรรมการ
 สภาแผนเศรษฐกิจแห่งชาติประชุมกันแก้ไขนั้น ๆ แล้วแจ้งผลให้
 มหาชนทราบ

มาตรา ๑๓. แผนเศรษฐกิจแห่งชาติจะเริ่มใช้ในเขตใด ได้ ให้
 ประกาศเป็นราย ๆ ไป และให้ชี้แจงถึงที่ดิน เงินทุน แรงงานของ
 ฐาราชการ และ กรรมกร และผู้ชำนาญ การ พิเศษ ว่า พอเพียง
 ประการใด

หมวด ๕

กรรมสิทธิของเอกชน

มาตรา ๑๔. ให้เอกชนมีกรรมสิทธิในสิ่งหาวิมทรพัย^๕ทั้งหลาย
ซึ่งเอกชน^๕นั้นหา^๕มาได้

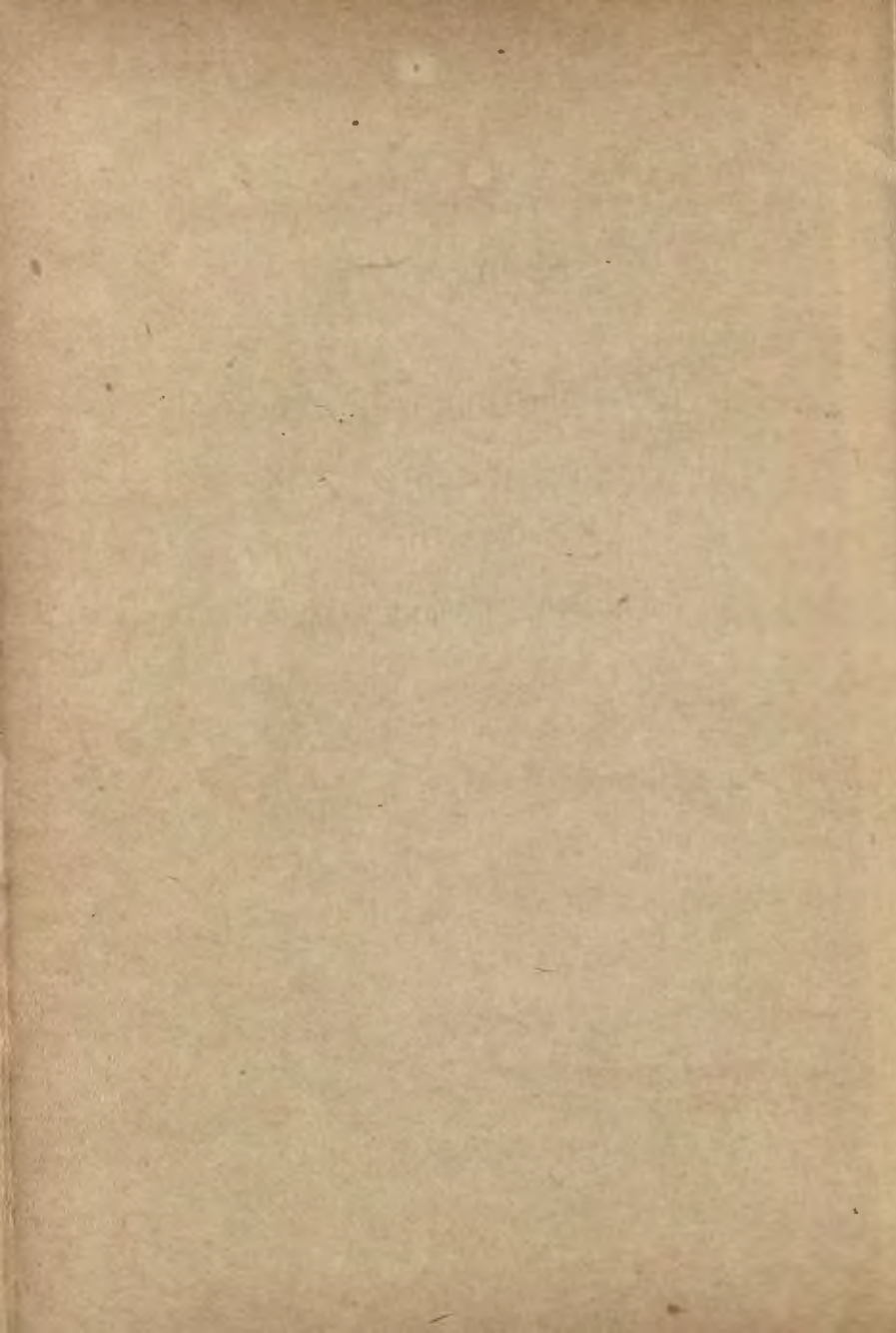
มาตรา ๑๕. บรรดาผู้^๕ที่คิดประดิษฐ์^๕วัตถุสิ่งใดได้ ซึ่งเข้าลักษณะที่
จะมีกรรมสิทธิในถาวร^๕ค่าได้ ก็ให้^๕ผู้^๕นั้น เป็น กรรม สิทธิ ใน การ นั้น
(Brevet d' Invention) บุคคล^๕นั้นจะขอ^๕ตั้ง^๕ปะทาน^๕ประกอบ การ
นั้นเองหรือจะร่วม^๕กับ^๕รัฐบาลในการประดิษฐ์^๕ก็อาจทำได้ตามใจสมัคร
ประกาศ^๕มา ณ วันที่.....

ตอนที่ ๔

การประชุมกรรมการพิจารณา
เค้าโครงการแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ
ณวังปารุสก์วัน

วันที่ ๑๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕

ผู้เข้าประชุม

ค

๑. ทดวงคหกรรมบดี
๒. ทดวงเศรษฐ์หกรณ
๓. ทดวงเทศาภิวงศ์วรารักษ์
๔. พ.ช. พระยาทรงสุรเดช
๕. นายทวิ บุญยก
๖. นายแนบ พทโยธิน
๗. ทดวงประดิษฐ์มุนษรรม
๘. นายประยูร ภมรมนตรี
๙. พระยามโนปกรณนิติธาดา
๑๐. พล. ร.ท. พระยาราชวังสัน
๑๑. นายวิฑาศ์ โธสถานนท์
๑๒. พระยาศรีวิฑาสารวาจา
๑๓. ม.จ. ตักทวรวรณากร วรฉรรณ
๑๔. ทดวงอรรัตนสารประดิษฐ์

เปิดประชุมเวลา ๙.๒๐ นาฬิกา

หลวงประดิษฐมนูธรรม แสดงว่า - ก่อนจะมาชี้แจงในที่นี้ ได้
 ประชุมผู้เริ่มก่อการครึ่งหนึ่งแล้ว และทำเรื่อง ขนเด่น
 รัฐมนตรี ๆ จึงตั้งกรรมการชุดนี้ให้พิจารณา การได้
 เกยงนั้นอาจใช้ถ้อยคำรุนแรงไปบ้าง เมื่อเป็นคำแสดงโดย
 มั่นเฉยก็ ต้อง ขอ อภัย หัวข้อ สำคัญในการ ประชุมวันนี้
 เนื่อง จาก หลัก หก ประการ ที่ได้ ประกาศไว้ในข้อ
 ๓ มีใจความอยู่ ๓ ประการ ในการบำรุงความสุข
 สมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ ก็จะต้องมีให้
 ราษฎรอดหยาก จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะ
 วางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ในการจัดการ
 ไม่ให้ราษฎรอดหยากนั้น ต้องจัดให้มีความเป็นอยู่
 พอควร หางานให้ราษฎรทำ เหมือนกับพวกเราที่
 อยากรทำงาน ข้อความ ละเอียดย่อมอยู่ในหนังสือ
 แล้ว แต่เราไม่ทำโครงการทีเดียว จะทำตาม
 คำสั่งของเรา ข้อความที่เป็นตัวเลขบางตอนจะถือ
 เครื่องครัดไม่ได้ เป็นการ อุปมาพอ เป็น คำเท่านั้น
 โครงการนั้นไม่ใช่หลักคอมมิวนิสต์ เรามุ่งแก้
 ตัลลิสัมและโซเซียลลิสัมร่วมกัน ถ้าหากพวกคอม-

มนตรีมาอ่านจะดีเตียนมากกว่า ยังรับรองพวกมันมี
ใหม่อยู่ ความนี้กล่าวแล้วว่า ตัวเลขนั้นเป็นการ
อุปมาเท่านั้น หน้าทีของเราในทีนี้คือ จะรับไปลิข
นี้หรือไม่ เมื่อรับแล้วจึง เรียกผู้ชำนาญ มาทำการ
พิจารณาให้ละเอียดในภายหลัง

นายทวี บุญยเกตุ เสนอว่า - ในการศึกษาพิจารณาเค้าโครง—
เศรษฐกิจระบบนี้ ข้าพเจ้าขอเสนอแนะสนับสนุนข้อความ
ของหลวงประดิษฐมนูธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่จะพิจารณา
ต่อไป

ถ้าเราอ่านแต่เพียงเงิน ๆ โดยไม่ได้ไตร่ตรองหรือคิด
ให้ซึ่ง หรือมีใจดำเอียงไปในดทิใดดทิหนึ่งแล้ว ก็จะได้
ว่าโครงการนี้ระบบนี้ดีไปในทางคอม มูนิสต์หรือโซ เซียด
ลิสต์ แต่ถ้าเราพิจารณาดังวิธีการให้ละเอียดไปสักหน่อย
แล้ว จะเห็นได้ว่า ใน วิธีการของ โครงการนี้ นั้น
เราไม่ได้รับทรัพย์สินใคร เราไม่ได้เอาเงินของราษฎรมาแบ่ง
ปันกัน เราไม่ได้เอาผู้หนึ่งมาเป็นของกลาง เราไม่ได้บังคับ
หรือ เกณฑ์คน หนึ่ง ให้ทำงาน ให้แก่ ดทิ หนึ่ง ของ เรา
เราไม่ได้ เกณฑ์ คน ให้ มา เป็น ทาส เพราะฉะนั้นจะเรียก

หรือเหมาเอาว่าโครงการอันหนึ่งจะมีวิธีการเป็น คอม มินิสต์
หรือโซเชี่ยลลิสต์มีอย่างไร ได้ความประสงค์ของ รัฐบาล ก็คือ
ต้องการให้ราษฎรทุกคนและทุกชนได้รับประกัน จาก รัฐบาล
โดยร่วมกันทำและโดยการควบคุมของสหกรณ์ เราไม่ต้อง
การให้คนทุกคนเป็นทาสของสหกรณ์ โดยเลิก การทำมาหากิน
ส่วนตัว แต่เราต้องการให้ผู้ที่มาตั้งทรัพย์สินได้ทำมาหากิน
อยู่ก่อนแล้วคงดำเนินการต่อไป หรือผู้ที่สามารถจะทำมา
หากินส่วนตัวได้ก็ให้ทำไป เราจะช่วยแต่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
ออกจาก รัฐบาล หรือคนจนกับพวกที่ไม่มีความทำ ที่ไม่มี
ที่อยู่อาศัยและที่ใครรับทุกขลำบากเท่านั้น หากได้พาดพิงไป
บังคับคนที่มั่งคั่งในบางประเทศทำกันอยู่ไม่ เพราะถ้าคนจน
เหล่านั้นไม่ได้รับความช่วยเหลือจาก รัฐบาลแล้ว ใครเล่าจะ
เป็นผู้ ช่วย ความหายนะจะต้องมาสู่อย่างแน่นอน ขรรพคา
ของคนจะต้องเสียไปโดยไม่ต้องสงสัย และความไม่สงบสุข
จะต้องเกิดขึ้นแก่ประเทศเป็นแน่

ไม่ควรวิตกที่สหกรณ์จะไม่มีคนทำงาน เพราะในเวลา
คนว่างงานมีอยู่มาก เมื่อเรารับรองว่าจะให้ความสุขแก่

เขาเช่นนี้แล้ว ใครเล่าที่ไม่อยากจะมีความสุข ใครเล่าที่ไม่อยากมีเงิน และใครเล่าที่อยากอดตาย

พูดกันอย่างง่าย ๆ การที่จะตั้ง เป็นสหกรณ์ ก็ไม่ผิดอะไรกับบริษัทหรือห้างร้านที่ทำการค้าขายใหญ่ ๆ ถ้าจะมีผู้ตั้งว่ารัฐบาลไม่ควรทำการค้าเองแล้ว ก็ไหนเดี๋ยวรัฐบาลจึงสร้างทางรถไฟ รัฐบาลจึงสร้างโรงไฟฟ้า รัฐบาลจึงทำประปา รัฐบาลจึงต้มเหล้าต่าง ๆ เหล่านี้เสียเองเป็นต้น โดยไม่ยอมให้ราษฎรทำ การที่จะตั้งสหกรณ์ นอกจากจะช่วยเหลือพวกชาวนาทียากจนแล้ว สหกรณ์ยังช่วยเปิดเมืองและบำรุงความเจริญของประเทศอีกด้วย ในผลกำไรที่ได้จากสหกรณ์เอง

วิธีการโดยย่อของโครงการณอนนกกอ รัฐบาลจะขอทุนจากเจ้าของที่ดินโดย ออกใบบอนด์ และให้ดอกเบี้ยตามสมควร การที่ขอการเหินทเป็นจำนวนมากแต่เป็นแผนเดียวกัน ก็เพื่อความสะดวกในการปกครองและในการประกอบการกสิกรรม เช่น การไถ การคราด การทน้ำ เหล่านี้เป็นต้น เมื่อสหกรณ์ได้เหินทตามจำนวนที่ต้องการแล้ว สหกรณ์ก็ประกาศรับกรรมกรหรือที่หลวงประดิษฐมนูธรรม

เรียกว่าข้าราชการ ฉะนั้นผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจาก
 รัฐบาล กับผู้ที่ไม่มีอาชีพอย่างอื่น คือพวกที่เบียดเบียน
 เขากัน แต่จะไม่บังคับผู้ที่มี และผู้ที่ไม่ประสงค์จะทำ
 งานให้แก่สหกรณ์ ในเมื่อเขาหางานหรืออาชีพอื่นทำได้อีก
 เขาจะไปประกอบอาชีพส่วนตัวก็ได้ตั้งแต่ความพอใจของตน
 การบังคับคนที่ไม่ใช่ชาวกินใหม่ชาวกิน บังคับให้คนที่
 ไม่มียศหรืออาชีพมีมาอยู่อย่างสบาย บังคับให้คนที่เกิดทุกข์
 ไต่ยากให้มีความดีใจ เหล่านี้ ข้าพเจ้าไม่เห็นเป็นของเสียหาย
 อะไร เรื่องเช่นนี้ พระยารัษฎาฯ (คอซิมบี๊) ก็ได้เคยใช้
 บังคับคนในความบังคับบัญชาของท่านทาง มณฑลทักษิณ ได้
 มาแล้ว และปรากฏว่าได้ผลดี จนมีคนกมณีนกถึงบุญคุณ
 อนึ่งการประกาศรับตัวมาสังกัดสหกรณ์ นกเทากบ สหกรณ์จ้าง
 ให้มาทำงานให้แก่สหกรณ์ โดยให้เงินเป็นรายเดือนหรือ
 รายปี ซึ่งจะได้ส่วนแบ่งในกำไรของสหกรณ์ อีกด้วย
 เช่นเดียวกับงานของห้างหรือของบริษัทต่างๆ ส่วนเงินจ้าง
 ที่สหกรณ์จะวางอัตราลงไปนั้นคงทำได้ดังนี้ ให้สหกรณ์
 คิดถึงกำหนดแรงงานของชาวนาคคนหนึ่งทมิ ร่างกาย อ่อนแอที่สุด
 ที่ขกจะที่สุดและโง่ที่สุด วางงานชิ้นหนึ่ง ๆ ที่สหกรณ์จะ

ให้ท่านจะต้องสิ้นเวตาแรงงานเท่าใด และจะคุ้มกับราคา
เงินเท่าใด ทรัพย์ที่เงินที่เดิมนั้นจะมาใช้จ่ายในสิ่งที่เป็น
เพียงชีวิตของตน เช่นค่าอาหารและเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น
เมื่อทราบอัตราและ วางไว้ดังไป เป็นที่แน่นอนแล้ว เราก
ไม่ต้องเสียเวลาที่จะต้องคอยควบคุม ส่วนคนงานใดที่ทำงาน
เสร็จก่อน คนงานนั้นก็ได้เปรียบในการที่จะได้พักผ่อนหรือ
ใช้เวลาที่เหลือไปทำงานให้แก่สหกรณ์ เพื่อหารายได้ให้
ออกเงยขึ้นอีก ด้วยวิธีเช่นนี้จะเป็นการระดมหัวใจให้คนท
ทำงาน ดีได้ ทำงานเต็ม ความสามารถอยู่ในตัว เมื่อผล
ประโยชน์ที่ได้จากการกระทำเท่าใด ผลประโยชน์นั้นเป็น
ของสหกรณ์ทั้งสิ้น สหกรณ์เป็นผู้ ชนและเป็นผู้ขาย เมื่อได้
เงินมาเท่าใดเหลือจากเงินเดือนแล้ว ก็หักกำไรไว้ แบ่งออก
เป็นส่วน ๆ ถือไว้ เช่น ทน ดำ ร่อง บ้าง เช่นทนที่จะเบ็ด
ด้มาคมและความเจริญ ของสหกรณ์บ้าง คิดเฉลี่ยให้แก่
พวกสมาชิกของสหกรณ์บ้าง

ส่วนเงินที่จะจ่ายเป็นเงิน เดือน หรือ เงินปี ของ สมาชิก
สหกรณ์นั้น ถ้าจะคิดให้เด็ดขาดก็ไม่เป็นความจริงเท่าใด
นัก เพราะเป็นเงินที่หักกดบดบหน และหมุนเวียนอยู่เสมอ

คือโดยที่สหกรณ์วาง ขอบง คับว่า สหชีพิก ของ สหกรณ์
 ทุกคนจะต้องซื้อของจากสหกรณ์ โดยที่สหกรณ์ขายให้โดย
 ราคาขอมเขาวงที่สุด เมื่อการณปรากฏดังนั้นแล้ว ก็ไม่
 จะมชอวิตกอนใดในความ สำเร็จ ของโครง การณอนัน ซึ่ง
 จะนำมาซึ่งความดี และความ ปลอดภัยของราษฎร ชาวนา
 ไทยที่ยากจนทั้งหลาย

พล.ร.ท.พระยาราชวังสัน - ตามหนังสือโครงการที่ข้าพเจ้า
 ได้อ่านนั้นเป็นหนังสือ Ideal ข้าพเจ้านิยมหนักนัก แต่การ
 ทำนอกอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องวิเคราะห์ Details เป็นเรื่อง ๆ
 ไป หดกการณเก่าซึ่งรัฐบาลเก่าทำหรือที่คิดนทาทุกดี แม้เขา
 จะไม่ได้ระบชื่อ แต่ความจริงเป็นแบบโซซิอาลลิสม์ ที่จริง
 หดกการณควรเป็นเช่นนั้น เพราะแคบปิดตติ สัมเมนชาวต่าง
 ประเทศส่วนมาก ในปรีณติเบ็ดข้าพเจ้าไม่คิดค่าน แต่ยัง
 ชาติรยณะเฉียดคคอวธิปฏิบัติ

หลวงประดิษฐมนูธรรม - ตามหลักของข้าพเจ้าเป็นลัทธิ
 หลายอย่างที่ได้เลือกคัดเอาที่ดมาปรับปรุงให้สมกับ
 ฐานะของประเทศสยาม แต่เหตุสำคัญอาศัยหลัก
 โซซิอาลลิสม์ ไม่ใช่คอมมิวนิสต์คือถือว่ามนุษย์ที่เกิด

มาย่อมต้องเป็นเจ้านายด้วยกัน^๑ เช่นคนจนนั้น เพราะ
 ฝูงชนทำให้จนก็ได้ คนเคยทอผ้าด้วยมือ กรรม
 เครื่องจักรแข่งขัน คนที่ทอด้วยมือต้องล้มเลิก
 หรือคนทอรวเวลาไม่ใช้รวยเพราะแรงงานของ
 ตนเลย เช่นผู้ที่มีที่ดินมา คนหนึ่งในกรุงเทพฯ
 ซึ่งแต่เดิมมีราคาน้อย ภายหลังที่ดินมีราคาแพง
 สร้างตึกสูงๆ ดังนี้ ราคาที่ดินแพงขึ้นเนื่องจากฝูง
 ชน ไม่ใช่เพราะการกระทำของคนนั้น ฉะนั้นจึงถือ
 ว่ามนุษย์ต่างมีหนี้ตามธรรมชาติต่อกัน จึงจำต้อง
 ร่วมประกันภัยต่อกัน และร่วมกันในการประกอบ
 การเศรษฐกิจ

ม.จ.สกลวรรณากร วรวรรณ - คนที่มีที่ดินรวยๆ มีไม่กี่คน
 หลวงประดิษฐมนูธรรม - คนของเราเวลานี้เปรียบ
 เหมือนเด็ก รัฐบาลต้องนำโดยบังคับในทางตรง หรือใน
 ทางอ้อมให้ชนชั้นนี้ประการเศรษฐกิจ ถ้าเราคงทำตาม
 แบบเก่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองคราวนี้ไม่มีประโยชน์
 เพราะเราไม่ทำสาระสำคัญ คือแก้ความผดเคืองของราษฎร

แบบที่เราต้องเดินบนตองเดินอย่าง อาศัยหลักวิชา อาศัย
แผน อาศัยโครงการณ วิถีโซเชี่ยลดีดิมเป็นวิถีชีวิตศาสตร์
โดยแท้ ครอบครองความเห็นหม่อมเจ้าด้กถว่า การเปลี่ยนแปลง
การปกครองครั้งนี้ ไม่ใช่ Coup d'Etat เป็น
Revolution ในทางเศรษฐกิจไม่มี ในทางปกครองซึ่ง
เปลี่ยนจากพระเจ้าแผ่นดินองค์เดียวมาเป็นหลายคนเท่านั้น

พล.ร.ท. พระยาราชวังสัน - โครงการนี้ของหลวงประดิษฐ-
มนูธรรมไม่เป็นดทอิอื่น หนึ่งอัน ไตแน่ อยากรายว่าถือ
หลักอะไร

หลวงประดิษฐฯ - ไม่ถือหลักอะไรโดย ฉะเพาะ ฉะไรด้ก
เด็กเขามา

พระยาราชวังสัน - การพูดถึงโซเชี่ยลดีดิมทั้งหมดนั้นอาจยาว
เกินไป แต่ขอแบ่งพูดย่อยๆ ได้ว่า เป็นดเดดโซเชี่ยลดีดิม
อยู่หนึ่ง กับคอมมิวนิสต์อีกอย่างหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าอยากรับ
รองดทอิของชาวดิจิต คือเดินแบบโค-ออปเรวาค์ฟต่าง ๆ

พระยาทรงฯ - อยากได้ฟังความเห็นต่าง ๆ ของหลาย ๆ ท่าน
และของพระยาม โนปกรณ์ฯ มีอะไรบ้างอยากขอฟัง

พระยามโนฯ - เอาไว้ภายหลัง

หลวงประดิษฐฯ - ยังมีรายละเอียดเรื่อง นวัตกรรม นวัตกรรม และ
อื่น ๆ อีกมาก แต่ต้องรีบไปดิ้นเสียก่อน โปดิษฐ์ของ
ข้าพเจ้านั้นเดินแบบโซเซียลดิสน์ผลิตภัณฑ์

ม.จ. สกลฯ - ตามโครงการของผู้เสนออาศัยหลัก
Surplus Value คนทำที่ดินไม่ได้ค่าของที่ดินเดิมที่ แต่
เห็นว่าชาวนาได้ค่าที่ดินเดิมที่แล้ว และเรื่องคนไทยยากจน
นั้นหม่อมชิมเมอแมนได้สำรวจจากคำว่า ความเป็นอยู่ของ
เมืองไทย นั้นดีกว่า ชาวอินเดียนและจีน คงต้องเท่า และ
Surplus Value ทางภาคอุดรนั้นตกแก่คนพื้นเมืองเป็นส่วน
มาก

หลวงประดิษฐฯ - ในเรื่องที่ดิน การอธิบายข้าพเจ้าไม่ได้
อาศัยหลัก Surplus Value ของคาร์ล มาร์กซ เลย แต่อาศัย
ที่ว่า แรงงานของคนไทยเสียไปหนึ่งมาก ๆ จะทำอย่างไร
จึงจะใช้แรงงานให้เป็นประโยชน์ ส่วนที่ว่าชาวอินเดียนและ
จีนนั้นความเป็นอยู่ต่ำ เราคิดว่าเขาน่าพูดเช่นนั้นเท่ากบ
เราขอเรียกว่า อยู่อย่างพริมิตฟ (Primitive) ตกลงว่า
ความจริงดีเหมือนกัน ถ้าเราจะถอยหลังเข้าคลอง ให้คน

๑๑ ความต้องการเพียงผ้าทบครึ่งกายนิด หน่อยเหมือนคนบ้า
 ๑๒ เทาตราษฏรม ในเวदानคกควาคนบ้าแดง และถ้า กตบเป็น
 คนบ้า เราไม่ต้องทำอะไรมาก บัญหามอยจาเรากตบเป็น
 คนบ้านต้องการกนหรือไม่วะ เวदानมนษยถ่มพนชกนมาก
 เราต้องเทียบฐานะของเรากับประเทศที่เจริญแล้ว จึงจะ
 เห็นว่าเราแร้นแค้นเพียงใด เราต้องพยายามทำให้ถึงเขา

ม.จ. สกลฯ — ก็เป็นห่วงเวลาที่เหลือของคนงานต่าง ๆ เหมือน
 กัน แต่แม้จะเป็นเวลาว่าง ๖ เดือนก็เป็น Leisure ของเขา
 ก็เป็นการดีใช้ใหม่ที่จะปล่อยให้หมดเวลาพักมาก ๆ

หลวงประดิษฐฯ — ถ้าเราจะพูดถึงความสับสนตัวของราษฎร
 ถ้าไม่ให้ทำงานเสียเลยยิ่งชอบใจ คือปล่อยให้เป็นคนบ้าเถื่อน
 ได้ไม่ต้องทำอะไร เช่น คนบ้า แต่เห็นว่าการพิจารณาถึง
 ประโยชน์ของประเทศแล้ว การว่างงานเกินไปใช้ไม่ได้ คือ
 เราจะถูกรุกรานในทางเศรษฐกิจมากขึ้นทุกที

ม.จ. สกลฯ — ยอมรับหรือไม่ว่าการมีเวลาว่างงาน เป็นของดี

หลวงประดิษฐฯ — ไม่ยอมรับ เพราะถ้าเช่นนั้น เราก็ไม่มี
 โอกาสที่จะเทียบหน้าต่างประเทศเขา

ม.จ. สกต. ๑ — อยากจะให้เดินแบบ Compromise คือร่วมกับ
พวก Capitalist

หลวงประดิษฐา — หดักโครง การณ์ ของ ข้าพเจ้า^๕ ไม่ขัดกับ
Capitalism เดินคู่กันไปแต่^๖ๆ เราต้องการให้มี^๗ทุน เรา
ต้องการอาศัย^๘ทุนของพวกมั่งมี^๙ในนและต่างประเทศ

ม.จ. สกต. ๑ — ตามรูปที่^๑กำหนด^๒ไม่เป็นแนวทางพอ ต้องแสดง
ไปเป็นลำดับ

หลวงประดิษฐา — โครง การณ์ เสนอ^๑ เพื่อให้^๒รับ^๓รอง^๔ โปติช^๕
เท่านั้น เมื่อรับ^๖รอง^๗ โปติช^๘ แล้ว การที่^๙จะ^{๑๐}ดำเนิน^{๑๑}ต่อไป^{๑๒}นั้น
ต้อง^{๑๓}เรียก^{๑๔}ผู้^{๑๕}ชำนาญ^{๑๖}มา^{๑๗}ภายหลัง

ม.จ. สกต. ๑ — ตาม^๑ความเห็น^๒ของ^๓นาย^๔ชิม^๕เมอ^๖แมน^๗ ข้าพเจ้า^๘
ยัง^๙พอ^{๑๐}ใจ^{๑๑}อยู่^{๑๒} เรา^{๑๓}ค่อย^{๑๔}ทำ^{๑๕}ค่อย^{๑๖}ไป^{๑๗}ก็ได้

หลวงประดิษฐา — ข้าพเจ้า^๑ไม่ใช่^๒คน^๓กรุง^๔เทพ^๕ ๗ จึง^๖รู้^๗หัว^๘ออก^๙
ของ^{๑๐}คน^{๑๑}บ้าน^{๑๒}นอก^{๑๓}เป็น^{๑๔}อย่าง^{๑๕}ดี^{๑๖} โดย^{๑๗}ได้^{๑๘}รับ^{๑๙}ความ^{๒๐}ลำบาก^{๒๑}ยาก^{๒๒}จน^{๒๓}
เพื่อน^{๒๔}ใน^{๒๕}หัว^{๒๖}เมือง^{๒๗}ยัง^{๒๘}ยาก^{๒๙}จน^{๓๐}อีก^{๓๑}มาก^{๓๒} นาย^{๓๓}ชิม^{๓๔}เมอ^{๓๕}แมน^{๓๖}ไม่เคย^{๓๗}
อยู่^{๓๘}อย่าง^{๓๙}ยาก^{๔๐}จน^{๔๑}ใน^{๔๒}เมือง^{๔๓}ไทย^{๔๔} ผู้^{๔๕}ที่^{๔๖}ไม่^{๔๗}เคย^{๔๘}ประ^{๔๙}สพ^{๕๐}แล้ว^{๕๑}จะ^{๕๒}รู้^{๕๓}ดี^{๕๔}
อย่างไร^{๕๕}ได้^{๕๖} ดำ^{๕๗}รวจ^{๕๘}ที่^{๕๙}ไหน^{๖๐}เจ้า^{๖๑}หน้า^{๖๒}ทก^{๖๓}เตร^{๖๔}ยม^{๖๕} ผ^{๖๖}ด^{๖๗}หนา^{๖๘}ใจ^{๖๙}รับ^{๗๐}
แม้^{๗๑}ข้า^{๗๒}ราช^{๗๓}การ^{๗๔}ใน^{๗๕}กรุง^{๗๖}เทพ^{๗๗} ๗ ออก^{๗๘}ไป^{๗๙}ก็^{๘๐}ไม่^{๘๑}เห็น^{๘๒}ของ^{๘๓}จริง^{๘๔}แท้

แต่ทั้งตนเองก็สบายไม่เคยทุกข์ร้อนเหมือนชาวนา ทนทุกข์
อยู่ในเวदान

ม.จ. สกิด ฯ - พรหมคัพพินแนวแต่ความเคยชิน หากว่าเคยอยู่
อย่างไรก็ชินอย่างนั้น ไม่รู้สึกลำบาก จึงอยากให้เคารพ
ในกรรมดีทธีของบุคคลให้มาก

หลวงประดิษฐ ฯ - โคร่ง การณ เรา ต้อง เคารพกรรมดีทธี
ของเอกชนเหมือนกัน เช่นที่ทเบนนานอยู่เราไม่เข้าเกี่ยวข้อง
ของ เวณแต่ทจาเบน การทต้องรวมนวกเพราะทตนของ
เจ้าของต่าง ๆ มีเป็นหย่อม ๆ ไม่ถัดถอกแก่การ คอบคุมและ
ทางวิทยาศาสตร์ จึงต้องรวมให้เป็นผนเดียวกัน

ม.จ. สกิด ฯ - เราเข้าใจเขาเองว่าทคนนหมุเป็นหย่อม ๆ ยก
ตัวอย่างเมืองสุพรรณไม่แน่ว่าของใครม้ทำไร เพราะยัง
ไม่ได้สำรวจ ปัญหาสำคัญในเรื่องนจวมอชการทจะรวม
ทตน

หลวงประดิษฐ ฯ - ปัญหาเรื่องราย ละเอียด เขาใจ ทหลังแต่
พฤติการณ์ม้อยแน่ชัดว่า ทตนในเมืองไทยม้อยเป็นหย่อม ๆ
การรวมกันได้ผลดีในทางวิทยาศาสตร์ เราจะทำอย่างไรจึง
จะให้รวมกันได้ หลวงเดชสหกรณ์เอง แต่ก่อน

เปลี่ยนการปกครอง ถูกถาม ความเห็น ก็เสนอให้รีบ
ทรัพย์สิน แต่ข้าพเจ้าว่าให้เดินด้ายกวาง คือซื้อเอาโดยออก
ในบอนด์ให้ และในที่นี้ใครมีปรีติเปิดอย่างไรก็ให้แสดง
รายละเอียดขึ้นขอให้พุดกายหลัง

ม.จ. สกล ๑ - การรวมที่ดิน และ รวมแรง เพื่อการ กสิกรรมนั้น
เห็นด้วย

พระยาสุรवारวาท - จรดมคิดว่า หดกนเป็นหดกใหญ่ และ
รายละเอียดเป็นหดกย่อยนั้นไม่เห็นด้วย เราจะต้องดูว่าจะ
ทำอะไรบ้าง กิจการที่ทำทุกอย่างเป็นหดกใหญ่ทั้งนั้น

ม.จ. สกล ๓ - หดกนไม่มีใครคัดค้าน และตามทฤษฎีที่ดิน
ทั้งหมดเป็นของพระเจ้าแผ่นดินนั้น ใช้ได้ดีในเมืองไทยใน
การรวมที่ดิน

หลวงประดิษฐ ๑ - หดกนพิเศษจริง แต่ดงว่าที่ดินเป็นของรัฐ

ม.จ. สกล ๑ - นโยบายเรื่องที่ดินนั้นควร แยกออกจากนโยบาย
อื่นๆ

พระยามโน ๑ - นโยบายแรกนั้นคือที่ดินกสิกรรมใช้ใหม่

หลวงประดิษฐ ๑ - นั้นเป็นแต่ส่วนหนึ่ง

พระยามโน ๑ - ถ้าเช่นนั้นนโยบายมีอะไร

หลวงประดิษฐฯ - มีทั้งรัฐบาลจัดทำเอง และเอกชนจัดทำ
 ไม่ใช้รัฐบาลจัดทำเองทั้งหมด เช่นการตั้งประทานต่าง ๆ
 มีเหมืองแร่เป็นต้น ยังคงให้เอกชนจัดทำ และเรื่องวัดที่ว่า
 เจ้าของที่ดินจะไม่พอใจนั้น ไม่น่าวิตกอย่างใด การออก
 กฎหมายบังคับ ช้อนน เพื่อป้องกันคน เกเรและ หนองไม่ขาย
 หรือเกยงเอาราคาแพง ๆ เท่านั้น

ม.จ. สกลฯ - บัดนี้ข้าพเจ้าเห็น ด้วยให้ รวมที่ ดินที่ นอกเมือง
 เป็นที่กสิกรรม และยังเห็นต่อไปว่า ควรรวมที่ในเมือง
 เป็นที่กสิกรรมและที่อยู่ด้วย ควรจัดวางโปรแกรมไว้ว่าที่ใด
 เป็นที่กสิกรรมและที่ใดเป็นที่กสิกรรม
 การมทดินเป็นหย่อม ๆ ข้าพเจ้าเห็นเป็นภัย ควรรวม
 เอามาทั้งหมด แปลงจึงจะครบรูปเรียบร้อย

หลวงเดชสหกรณ์ - ปัญหาใหญ่เรื่อง รวมที่ ดินนั้น ถ้าจะอยู่
 ที่ว่าจะรวมด้วยวิธีไหน ในหลักการนั้นเห็นด้วย หลักการ
 เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ทุกข้อที่กระยะต้องดู ว่านว่าจะทำได้
 แค่ไหน โครงการจนถึงการ ที่รัฐบาล ทำการ ค่าขายเอง
 ด้วย จะกระทบถึงชาวต่างประเทศมากไหม เช่นการค่า
 ขายตกอยู่ในมือของคนต่างประเทศตั้งจนมาก

หลวงประดิษฐฯ - การที่เราไม่ทำนั้นในต่างประเทศชอบมาก
ข้าพเจ้ารับรอง แต่ถ้าเราจะทำแล้วเขาจะว่าอย่างไร

ม.จ. สกถฯ - เราต้องร่วมทำกับต่างประเทศไปก่อน แล้ว
ใหม่เข้ามาหาจุดหมายของเรา ว่าจะเป็นโดยรัฐบาลทำเอง
หรือมีหุ้นส่วนอยู่ด้วยก็ตาม เช่นอย่างบริษัทไฟฟ้าเจรจา
กนงาย

พระยาศรีวิสารฯ - แต่เมื่อรัฐบาลทำเองจะอย่างไร

หลวงเดชฯ - ความมุ่งหมายต้องค่อยทำค่อยไป

หลวงประดิษฐฯ - เราก็คงเดินรบนั้น เราจะพยายามเจรจากับ
ต่างประเทศจนกระทั่งไม่มีทางจึงจะหาวิธีใหม่

พระยามโนฯ - (ถามหลวงคหกรรมบดี) เห็นอย่างไร

หลวงคหกรรมฯ - ในทางเศรษฐกิจก็ต้องทำอย่างหลวงประดิษฐฯ
มีฉันทนผลประโยชน์ก่อกองตก อยู่แก่คนกลางทั้งหมด จะแก้
ด้วยวิธีอื่นไม่ได้

พระยาราชวังสันฯ - วิธีตัดคนกลางนั้น มีหลายวิธี เช่นแบบ
ร้านสหกรณ์ต่างๆ

หลวงประดิษฐฯ - ร้านสหกรณ์นั้นทำได้แต่ในเมืองอื่น เรา

รัฐบาลไม่ควบคุมเสียเองก็จะเก็บหนี้ไม่ขึ้น ดังตัวอย่างใน
ประเทศอังกฤษ เวลานี้จะตายอยู่แถว ถึงแก่บริษัทรถไฟ
ต้องเดินรถยนต์เอง เพื่อแข่งขันกับบริษัทรถยนต์อื่นที่แข่งขัน
กับรถไฟ ในเรื่องพนักงานของตัวเองกัน เราจึงต้องคิดเสียเอง
ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับความเห็นของหลวงประดิษฐฯ

พระยาสุรวิสารฯ - รถไฟที่หลวงเทศฯ ว่านั้นเป็นของรัฐบาลอยู่แล้ว
จะควบคุมเองก็เบ็ดเสร็จง่ายไม่เหมือนเรื่อง

พระยามโนฯ - (ถามหลวงเทศฯ) จะว่าอย่างไร

หลวงเทศฯ - นั้นแหละเกี่ยวกับรายละเอียด ของ การกระทำ

พระยาสุรวิสารฯ - (รับ ร้อง และ ถาม หลวง ประดิษฐ์ฯ ว่า)
ความคิดนี้อย่างไร

หลวงประดิษฐ์ฯ - หลักการก็คือ รวบรวม รวม ทุนรวม ที่ ดินกัน
มาทำ

พระยาสุรวิสารฯ - ถ้าเรารับรองหลักแล้วต้อง เดินไป อย่างนั้น
ทั้งหมดนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เราต้องเดินเป็นขั้น ๆ
ไป ข้าพเจ้าเห็นว่าความคิดนี้เป็นความคิดไซ้เขี่ยดิ้น

พระยามโนฯ - รวบรวมใจความในโครงการนี้ดังนี้ใช้ใหม่ รวม
ที่ดินโดยบังคับหรือสมัครหรือบังคับทางอื่น รัฐบาล

- เป็นผู้หาทุนโดยชนภาษาทางอ้อมแต่มะไรอีก
- นายวิลาศ - วิธหาเงินนหมรายละเอียดในหนังสือแล้ว
- นายทวี - (ได้อ่านรายละเอียดวิธหาทุนในโครงการนี้ให้
ฟัง ๕-๖ อย่าง)
- พระยามโนฯ - การที่ยกเงินให้เอกชนโดยที่รัฐบาลไม่จัดเองนั้น
มีอะไรบ้าง
- หลวงประดิษฐฯ - ในโครงการนี้เงินช้อยกเงินต่าง ๆ มีใน
หนังสือที่แจกแล้ว
- พระยามโนฯ - แปลนเรื่องให้เงินเดือนเอาใหม่
- หลวงประดิษฐฯ - นั้นเป็นคนสุดท้ายเมื่อโครงการนี้เปิดเต็มที่
แล้ว อันที่จริงเรื่องเงินเป็นคะแนนเท่านั้น และเราจะต้อง
ให้ราษฎรมีประกันในการดำรงชีวิตด้วย
- พระยามโนฯ - เจ้าคุณทรงเห็นอย่างไร
- พระยาทรงฯ - โครงการนี้^{๕๗} เป็นโครงการนมัทยา ซึ่งจะ
ดำเนินได้คง ๕๐ หรือ ๑๐๐ ปี ถ้าเราตกลงจะไม่ประกาศ
จะได้ใหม่ เมื่อเราทำอะไรทำไป พุดง่าย ๆ เรื่องรวมที่ดิน
อย่างเดียว รัฐบาลจะต้องใช้เงินมากมาย อีก ๒๐-๓๐ ปี^{๕๘}
ก็ซื้อไม่หมด และการรวมแรงเราก็งยังไม่เงินจำอ แต่ที่

เราหวังอยู่ว่า เมื่อเราขอทศคนหมดแล้ว เราคงคบราชทูต
 ที่เหมือนอย่างแจก จะให้ทำอะไรก็ได้ตามที่ชอบใจเรา
 และมีความเห็นพระยาประเสริฐวงศ์ว่า ทศคนว่างเปล่า
 นานมากมาย คนว่างงานก็มากมาย เราจึงทศคนที่ว่างและ
 เอาคนว่างงานไปบรรจุ ก็ช่วยคนไม่มีงานทำได้มาก เพียง
 เท่านั้นที่ไม่ดีเร็ว เราอย่าประกาศดีกว่า

หลวงประดิษฐฯ - การที่เราเปลี่ยนแปลงสงครามยังไม่ได้แต่คง
 พอว่า เราจะบำรุงเศรษฐกิจไปในทางใด มีหลายคนอยาก
 ทราบ เช่น พวกกษัตริย์ กษัตริย์ที่ทำอะไรบ้างนั้น
 ทำให้คนระแวงและอาจจะเกิดผลร้ายได้ ดัง เช่นพระเจ้า
 อยู่หัวทรงพระดำริที่จะ พระราชทาน รัฐธรรมนูญ แก่ราชทูต
 ตั้งให้พระยาศรีวิสารวาท แต่ไม่ประกาศให้ประชาชนทราบ
 จึงเกิดมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น อย่างเดียวกัน
 ถ้าเราได้ประกาศโครงการนี้ให้ทราบแล้ว เรื่องระแวงคง
 ไม่มี เราประกาศให้ทราบทั้งโครงการใหญ่ และทั้งการ
 ที่คิดเบียดเบียน และบอกให้เขา ทราบเป็น ระยะทุก คนไป
 ชี้แจงผลที่ได้ทำทุกปีค้ำ

พระยาทรงฯ - ขออย่าได้ประกาศ เราทำอะไรก็ทำไป

ม.จ. สกกลฯ - ข่ายหรืออย่างไรจึงไม่กล้าประกาศ หดักโทษ
 ณาชาพเจ้าคุดไว้นานเป็นของดี

พระยาทรงฯ - เห็นว่าการประกาศ เป็นโทษ เช่นเพียงแต่
 ประกาศว่า เราจะซื้อที่ดินทั้งหมดตกใจ

หลวงประดิษฐฯ - ถูกแต่กล้าประกาศนั้น ๆ เช่นนั้น แต่ถ้า
 ประกาศใช้คำพูดให้เข้าใจแจ่มแจ้งจุดหมายคืออะไร เราจะทำ
 เป็นระยะอย่างไร คนคงเข้าใจ การเข้าใจผิดเพราะเราจัด
 เรื่องโฆษณาไม่ดี

พระยาทรงฯ - ราษฎร ๓๓ ด้านคนมีความเข้าใจเพียงใด

ม.จ. สกกลฯ - วิธีโฆษณานั้นได้เตรียมวิธีไว้แล้ว ค่อย ๆ ทำ
 ความเข้าใจให้ราษฎรรู้หมดแล้ว ก็อุปทานที่เข้าใจผิด ถ้า
 เราเปลี่ยนค่อยทำค่อยไปแล้ว เขาก็เข้าใจเอง และไม่น่า
 กัดเกรงต่างประเทศ เพราะถ้าเรารวมกำลังกันเป็นบกแผ่น
 ก็ไม่เห็นน่ากลัวอะไร แม้ทำให้คนแก่ ๆ ตกใจบ้างก็ไม่เป็น
 ไร

พระยาทรงฯ - เราประกาศแต่ในสิ่งที่เราทำได้จริง ๆ ที่ความใน
 ๕-๓๐ ปีเพราะราษฎรใจร้อน

หลวงประดิษฐฯ - การประกาศโครงการนี้แห่งชาตินี้เท่ากับเรา

เพราะนี้ตั้งยให้รักชาติด้วย เพื่อ ให้ พดเมือง กระจ่ ค้อวอ รันใน
ความเจริญของชาติ

พระยาทรงฯ - เราประกาศเพียงในสิ่งที่ทำใน ๕ บหรือ ๓๐ บ
✕ ไม่ดีหรือ เพราะ ตาม โครงการนี้ มีอีก ๒๐๐ - ๓๐๐ ปีก็
ไม่สำเร็จ ดูแต่รัฐบาลเก่าเขาปกครองเรามาตั้ง ๑๕๐
ปีโดยไม่มีโครงการก็ไม่ใช่ไร เราประกาศเท่าที่
ทำได้

พระยามโนฯ - ข้าพเจ้ารับรองในชั่วชีวิตข้าพเจ้าว่าทำไม่ได้

✓ ม.จ. สกลฯ - เจ้าคุณเชื่อมั่นเกินไป เวลานี้เศรษฐกิจตามตติ
ตั้งเครียด (ดิเบรต) ในยุโรปนั้นทำให้เกิดความปั่นป่วน
ทุกไปแล้ว วิชโซเซียดลิตส์จะมาแทนที่

✓ หลวงประดิษฐฯ - ตามที่ค้านดังกล่าว รับตั้งถกต้อง มีผู้ทำนาย
✓ ว่าการต่อสู้ระหว่างคนต่างชนจะต้องเกิดมชน เมอมความ
ปั่นป่วนมากชน คือมีคนยากจนวันแค้น เราจะบอของกัน
เสียในชั้นต้น ถ้าเราไม่ประกาศเสียให้ เขา ทราบให้หมด
ถ้าคณะชาติทำการโฆษณาเป็นทางโซเซียดลิตส์ เราก้แพ้
เขา และบอของกันการเข้าใจครึ่ง ๆ กลาง ๆ

พระยาทรงฯ - ลองประกาศเป็นความคิดส่วนตัวของคุณ

ใดคนหนึ่ง เช่นของคุณหลวงเอง อย่าให้เป็นความ
คิดของรัฐบาลจะได้ใหม่

หลวงประดิษฐฯ — ถ้าเช่นนั้นยกตั้ง ราษฎรจะได้เข้าใจทีเดียวที่
ข้าพเจ้าไปที่ไหน มีแต่คนมาต่อว่าไม่เห็นทำอะไรกัน และ
ข้าพเจ้ารับผิดชอบ เมื่อประกาศไปแล้วให้ราษฎรตำข้าพเจ้า
เกิด

นายวิลาศ — ขอเงินทำโฆษณา^๕

หลวงประดิษฐฯ — ได้เงินสำหรับโฆษณาก็ด^๕

พระยาทรงฯ — ได้

หม่อมเจ้าสกลฯ — เราจะโฆษณาไปทั้งหมดนี้ไม่ได้ ราษฎร
ไม่เข้าใจ

หลวงประดิษฐฯ — คือ แยกย่อยคำเสียใหม่ เพื่อความเข้าใจของ
ราษฎร

พระยามโนฯ — เข้าใจว่าพวกเราร่วมมากในที่ประชุม^๕ เห็น
อย่างเดียวกับโครงการณ์ของหลวงประดิษฐฯ แต่ความ
เห็นของข้าพเจ้านอกกอย่างหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าเป็นคนเคราะห์
ร้ายด้วยเหตุ ๒ ประการ ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนทางเศรษฐกิจ
ประการหนึ่ง และอยู่ในฐานะที่ต้องมีความรับผิดชอบที่

หดกการและวิธีปฏิบัติ แต่ข้าพเจ้ามีความมั่นใจ มีหลาย
 ครั้งที่เราเห็นว่า งานอย่างหนัก แต่เดี๋ยวจากตบมือไปได้
 ความเห็นของข้าพเจ้าในเวลานี้คือว่าเราทำไม่ได้ทั้งหมด ข้า
 ผู้ชำนานญ ชลประทาน และขาดความนิยมของคนทั่วไป
 เพราะของใจว่า ราษฎรคงไม่มีความนิยมในโครงการนั้น
 ถ้าเราประกาศโครงการนั้นออกไป ในเมื่อเราไม่มีความ
 ยินยอมแถมหนักเป็นผลร้าย และคงคิดว่า ประชาชนเรามี
 ความรู้สึกเพียงใด เช่นเรื่องเดาตอต่าง ๆ เพียงเปลี่ยนแปลง
 การปกครองใหม่ ๆ ประชาชนยังสงสัย ข้าพเจ้าเคยถูกหา
 ว่ากลัวฝรั่ง แต่ข้าพเจ้ามีความมั่นใจอยู่อย่างนั้น ก็ต้องรีบ
 มคน เขาใจว่า ข้าพเจ้าต้อง การ บงการ จนมีชาวตอว่า
 ข้าพเจ้าเดินหดก "มโนเศรษฐี" ขอให้เขาใจว่า ข้าพเจ้า
 มาเพื่อหวังดี อะไรที่เห็นว่าจะนำไปสู่ความหายหน้าแต่ข้าพ
 เจ้าไม่ทำ เมื่อทำไปโดยไม่เห็นด้วยข้าพเจ้าก็คงตา แต่ถ้า
 เราประกาศแต่เพียงขยายสหกรณ์ประเภทเครดิต แบบช่วย
 ชาวนา หรือขยายร้านค้าสหกรณ์อย่างนั้นพอทำได้ ถ้าเรา
 ประกาศหดกการดังไป มีคนตั้งหน้าไม่เข้าใจ เพียงแต่
 คำถือนิดเดียวยังมีคนจับบ่นในกรรค่า เราอยู่ในฐานะที่

ต้องถูกบงกชฝรั่งเค็ดแฉะอังกฤษ ถ้าเขาคิดจะแกดงวรา
 เขาใจว่าเจ้าคุณทรงฯ กับไม่อยู่ เห็นว่าประกาศหัดการ
 นันราษฎรไม่เข้าใจ จะนำความเข้า ใจผิด และ ไม่ เห็น ด้วย
 โครงการณนอกกรอขบจึงจะทำได้นั้นไม่ทราบ ถ้าคนอยู่
 ในสมัยพระศรีอารียแดงทำอย่างนี้ได้

ม.จ. สกลฯ - ขอให้ตั้งเกล้าว่า แคบตัดติดมีเวदानจนเคมทแดง
 อยากรจะขายที่ดิน

พระยาสุรวิสารฯ - นันเป็นแต่ความคิดเห็น

หลวงประดิษฐฯ - ไม่ใช่แต่เพียงความเห็น เป็นความจริงด้วย

นายทวิ - ข้าพเจ้าเคยถามคนทมิทคนหลายคนหนึ่ง เขาอยากจะ
 ขาย แมแต่เพียงครึ่งราคากเขา

พระยมโนฯ = การประกาศโครงการณออกมานั้นขอให้ฟัง เดียง
 ข้างนอกบ้างว่า หดวงประดิษฐฯ นันเป็นผู้บงการในวงการ
 รัฐบาลนี้ และนายสงวนนายชิมเป็น โมคตา สารบุต
 ของหลวงประดิษฐฯ แยกกันไม่ออก

หลวงประดิษฐฯ - ว่าที่จริงนั้นตั้งจนกับชิมนันเป็น ตุก คิชย์ ของ
 ได้เท่า ขอให้ไปเบ็ดคตุทะเบียนที่โรงเรียนกฏหมาย จะเห็น

ได้ว่าส่งจดมอบได้ไต่ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ เวदानันตมยงไม่ได้
 ล่อน และไต่เท่า เป็นครุตอนกฎหมายล่อนมฤค

พระยามโนฯ - จริง ควรจะเป็นตฤคศิษย์ซาพเจ้ามากกว่า
 นายวิลาศ - คนที่เข้าใจว่าล่อนคนนั้นเป็นตฤคศิษย์หลวงประดิษฐฯ
 ก้มแต่คนข้างใน เพราะล่อนคนนั้นเป็น ลาย ของ หลวง-
 ประดิษฐฯ คนนอกไม่รู้ การที่คนนอกเข้าใจว่า เป็นคน
 ของหลวงประดิษฐฯ ก็เพราะคนข้างในที่ เป็น หนอน
 บ่อนไส้ นำไปกระพือ แต่ความจริงคนทั้งสองก็
 ไม่มีอะไร นอกจากคนที่เกลียดจะนำไปปั้นทำขึ้น

พระยาทรงฯ - ลักมของพระยามโนปกรณนิติราชาที่ประกาศได้
 หนั้นอะไร

พระยามโนฯ - มีเป็นต้นว่า ขยายสหกรณ์ เกรติต ไซโด
 ประหมอมหนั ราชละเอียด จะให้ หลวงเดชฯ กับ หม่อมเจ้า
 ลักดฯ ทำ

พลวงประดิษฐฯ - เรื่องประกาศนั้นว่าอย่างไร

พระยาราชวังสัน - จะประกาศโครงการนั้นกว้าง ๆ ไว้ แต่ให้
 ประกาศเป็นคั้น ๆ ในเวลาเดียวกัน เราล่อน ราษฎร เป็น
 คั้น ๆ เพื่อไม่ให้ตกใจ

พระยาทรงฯ - ให้ที่ประชุมตกลงให้หอดวงประดิษฐฯ ประกาศ
โครงการอันใหญ่เอง ถ้ารัฐบาลรับเอา โครงการอันจึง
ประกาศซ้ำ แต่ถ้ารัฐบาลไม่รับไว้ในโครงการนั้น จะถือ
ตามโครงการของรัฐบาลเอง หอดวงประดิษฐฯ ไม่ขัด
ข้องใช้ใหม่

พระยามโนฯ - ที่ข้าพเจ้าได้^๕นอน^๕เห็น^๕ของคนคนเดียว
ไม่ทราบว่รัฐบาลจะตกลงหรือไม่ ต่อมาอีกในรัฐบาลที่อยู่
ใน^๕ที่^๕นี้^๕คือ เจ้าคุณศรีฯ เจ้าคุณทรงฯ นายแหม
หอดวงประดิษฐฯ นายประยูร เจ้าคุณราชวงศ์^๕นั้น และ
ข้าพเจ้า

หอดวงประดิษฐฯ - ของใต้เท้าหรือของรัฐบาลก็เหมือนกัน

พระยาราชวังสัน - การประชุม^๕นี้^๕ไม่ใช่การประชุมของรัฐมนตรี
ไม่ใช่หรือ

หอดวงประดิษฐฯ - ส่วนมากเป็นของรัฐมนตรี

พระยามโนฯ - ใน^๕ที่^๕นี้^๕ตกลงให้ทำตามโครงการของหอดวง
ประดิษฐฯ ไม่ใช่หรือ ข้าพเจ้าคนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วย แต่จะ
มีใครบ้างอีกไม่ทราบ

พระยาศรีฯ - ข้าพเจ้าพูด^๕ไว้^๕แล้ว^๕แต่^๕ตน^๕ว่า ถ้าทำทั้งหมดตาม

โครงการนั้นข้าพเจ้าไม่เอา ถ้าจะแบ่งทำแค่บางส่วน
ข้าพเจ้ายอมรับ

หลวงประดิษฐฯ - เราตั้งกรรมการแล้ว ควรจะแนะนำความ
เห็นบางอย่างได้ ไม่ทราบว่าจะพยามโนฯ จะเอาอย่างไร

พระยาทรงฯ - ก็ให้พยามโนปกครองฯ บอกหัวข้อให้ชัดได้

พยามโนฯ - ในเวลานี้เห็นว่าเราจะทำเช่นขยายสหกรณ์เครดิต
ที่มอญแถวเวลานี้

หลวงประดิษฐฯ - ก็ให้หัดวงเคชต์สหกรณ์จัดให้หัดวงอรรถดสารฯ
ก็ด้วยกัน เพราะหัดวงเคชต์สหกรณ์ทราบดีหมดแล้ว

หลวงเดชาดิวงศ์ฯ - ถ้าเช่นนั้นรัฐบาลคงดำเนินตามวิธีของรัฐบาล
เก่าใช้ใหม่

หลวงประดิษฐฯ - ตามความเห็นของเจ้าคุณมโนฯ ฟังได้ว่า
รัฐบาลจะทำตามโอกาสที่จะทำได้อย่างรัฐบาลเก่า แต่มีข้อ
แปลกกว่ารัฐบาลเก่าใช้ใหม่

พยามโนฯ - คิดว่าจะทำอย่างนั้น (ตกลงให้หัดวงเคชต์สหกรณ์
ตั้งให้หัดวงอรรถดสารฯ จัดความเห็นพยามโนฯ ว่า)

๑. ขยายสหกรณ์ประเภทเครดิต โดยใช้วิธีประนอม
หันตะให้ทุนแก่ชาวนา

๒. ขยายร้าน สหกรณ์ เพื่อให้ชาวนาซื้อ อาหาร และของใช้โดยราคาถก
๓. ตั้งยุ้งข้าวในท้องที่ต่าง ๆ เพื่อรับซื้อข้าวจากชาวนา และขนส่งทางกรุงเทพ ฯ (Transport)
๔. ตั้งโรงสีรับตี ข้าวที่ สหกรณ์ตั้ง มาเพื่อ จำหน่าย ต่างประเทศ
๕. ชาวนาที่ไม่มีนาของตัวเอง รัฐจะทำเขตเกิดเมล็ด สกิม คือจัดหาที่ดินให้ผู้ ไม่มีนาของตัวเอง การตั้ง ยุ้งข้าว การขนและการตีข้าวเป็นบริษัทคอกอร์ปอเรชัน

หลวงประดิษฐฯ - จะเอาอย่างไรกัน ฝ่ายหนึ่งไม่เอาเลย คือ ดิเบิร์ตและทำแล้วแต่โอกาสและเพิ่มเติมขึ้นบ้าง แต่อีกฝ่าย หนึ่งทำทั้งหมด ความเห็นของพระยามโนฯ รับผิดชอบย่อย ของโครงการนี้ แต่ไม่มั่นนโยบาย เช่นตั้งโรงสี จะตั้งอย่าง ดิเบิร์ตก็ได้ ใช้เชียดดิเบิร์ตก็ได้

พระยาทรงฯ - ฉะนั้นเราไม่ได้ตกลงกัน เว้นแต่มาแสดงความเห็น เท่านั้น ที่ประชุมตกลงว่า ให้เสนอรายงานประชุมต่อผู้ก่อ การ แล้วเสนอกณะรัฐมนตรี ถือว่าความเห็นแตกเป็นสอง-
ทาง

๑. ทางพระยามโนฯ ให้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจอย่างรัฐบาลเก่า และเดี๋ยงทำให้แปลกกว่าตามโอกาสอันควร ไม่วางนโยบายเศรษฐกิจไว้

๒. หอวงประดิษฐมนุชธรรม ให้วางหลักที่จะทำและดำเนินนโยบายตามเค้าโครงการนี้ เมื่อตกลงนโยบายอันใดได้แล้ว ตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาติสำรวจและวางแผน เมื่อมีกำลังแรงทุนเท่าใดทำเพียงเท่านั้น และตกลงว่า ถ้าความเห็นไม่ตรงรอกัน และถ้ารัฐบาลเห็นทางพระยามโนฯ ให้หอวงประดิษฐประกาศโครงการนี้ เศรษฐกิจของหอวงประดิษฐฯ ในนามของตนเอง และอย่าให้มาทักความเข้าใจผิดว่า รัฐบาลจะทำอย่างนั้น ได้ชี้แจงว่าหอวงประดิษฐฯ ไม่ใช่เป็นผู้ชี้ขาดในคณะรัฐมนตรี

(ลงนาม) อรรถสารประสิทธิ์ ผู้ตรวจงาน

บทที่ ๕

ได้อ่านาจุพนนางเก่า

หน้าสุสาน ดร. ชุนยุกเซ็น ณ ภูเขาส้มม่วง กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ ๑

ละเมิดรัฐธรรมนูญ-ทหารคุมสภา

ไม่มีการปฏิวัติ ใน ประเทศใด ๆ ที่บรรดาศักดิ์ประดิ่งค้ำแห่ง การปฏิวัติอย่างแท้จริง ถ้าหากไม่วางนโยบายและดำเนินการเศรษฐกิจและการสังคมต่อไปให้สำเร็จ ประเทศใดก็ตามที่ไม่มีโครงการหรือ แผนการเศรษฐกิจ ที่จะบริหาร และ ดำเนินการไป ตามลำดับประเทศนั้นย่อมเจริญได้ยาก หรือไม่เจริญรุ่งเรืองเลย กล่าว คือ ราษฎรยังมีความเป็นอยู่อย่างที่เคยเป็นมาก่อน ตามแบบ ปริมาณของตนเอง ขอให้ประเทศไทย เป็น ตัวอย่าง ด้วยเหตุนี้ ภายหลังจากปฏิวัติไร้อัดดั่ง คณะราษฎรจึงยึดมั่นอยู่ในหลักการที่จะต้องวางโครงการเศรษฐกิจของชาติขึ้น และต้องดำเนินการเศรษฐกิจตามโครงการที่วางขึ้นแล้วนั้นไปตามระยะเวลา

เมื่อร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจถูกเสนอไปยัง คณะรัฐมนตรี พร้อมกับรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการ พระยามโนฯ

กับพวกของตนได้หนึ่งเห็นยอการพิจารณาเรื่องนเดีย แต่พระยา
 มโนฯ และพวกที่ไม่เห็นด้วยนั้นมิได้อยู่เฉย ตรงข้ามได้กระทำการ
 เป็นศัตรูต่ออดมคติ และความปรารถนาของคณะราษฎร โดยเฉพาะ
 อย่างยงกค อ. ดร. ปรีดี พนมยงค์ กต่างคอนอกจากการเพ็ดทูลต่อ
 พระปกเกล้าฯ แล้ว ยังได้แพร่ข่าวอันเป็นเท็จออกไปในหมู่ราษฎร
 บรรดาพ่อค้าพาณิชย์ว่า เค้าโครงการอันเศรษฐกิจนั้นเป็น คอมมู
 นิสต์ และคณะราษฎรจะใช้โครงการอันเศรษฐกิจอันเป็นคอมมูนิสต์
 ในการดำเนินการเศรษฐกิจของประเทศ และข้าหาว่า ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ เป็นคอมมูนิสต์ที่ต่ำต้อยที่สุด การกระทำของพระยามโนฯ
 กับพวกนี้ พระยาทรงสุรเดชกับพวกอันเป็นฝ่ายกุมกำลังทหารอยู่ ก็
 ได้ทราบแต่มีได้ทวงถามคดีกันอย่างใด เป็นการแน่นอน เพราะ
 พระยาทรงฯ และพวกเป็นใจกับพระยามโนฯ เช่นนั้น พระยามโนฯ
 จึงได้กล่าวและได้โอกาส ในการที่จะฟาดฟัน ดร. ปรีดี พนมยงค์ และ
 คณะราษฎรที่มความคิดเห็นตรงข้ามกับคนใหญ่บดงไปด้วยกัน
 พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ย่อมน่าความไม่พอใจมาสู่คณะราษฎร
 ทั้งที่เบนพลเรือนและแม่ทหารที่ยงยืนหยัดต่อสู้ในอดมคติของตน เขา
 เหล่านี้ต้องการที่จะวางนโยบายและโครงการอันเศรษฐกิจของชาติ
 ขึ้น เมื่อหากจะมอุปสรรคจากคณะรัฐสภา เขาก็ยังต่อสู้ที่จะ

รัฐมนตรีได้ทำไปแล้วนั้นเป็น ารกระทำผิดรัฐธรรมนูญ.....”
 พระยานิติศาสตร์ไพศาล กล่าวว่ “ วิธิการที่ท่านควรอาศัยอำนาจ
 กฎหมายห้าม ” คือ ไม่ใช่ทำโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย อันเป็น
 แบบเผด็จการ แบบ “ มโน เครซี่ ” และแต่กิจการได้กรรมระหว่าง
 ผู้ก่อการคง อภัยวงศ์ ซึ่งในเวลานั้นก็ คือ หดวงโกวิทอภัยวงศ์ กับ
 ขุนนางเก่าพระยาศรีวิธสารวาจากัดมณฑล โดยที่พระยาศรีวิธสารวาจาก
 แถลงว่า “ ... ในเรื่องที่รัฐบาลห้ามมิให้ข้าราชการประจำเข้าดมาคัม
 การเมืองใด ๆ นั้น ไม่ใช่เป็นการตติสิทธิอย่างใด กล่าวคือถ้าผู้ใด
 อยากรเข้าดมาคัมการเมืองก็ควรดาออกจากราชการ ” และแถลงถึง
 วิธิการเช่นนทมทาอยู่ ในบางประเทศ

นายคง อภัยวงศ์ กล่าวว่ “ ตามที่พระยาศรีวิธสาร ว แถลง
 มาแดงเป็นคนละกิง ... ควรออกพระราชบัญญัติห้ามเดี่ย เดวถอนเอา
 คำสั่งนั้นคนจะใดถคอง ไม่ควรจะชกชಾಯ เมื่อรวาตวมิตเดธธา
 เป็นควชาพเจ้าเองเดวในการทำผิด ยังชนมิตอยู่เช่นนแดงจะรุติก
 ณะชยามาก ”

นายจรรยา ดับแดง คำหนักการกระทำของพระยามโนว่า “ คณะ
 รัฐมนตรีกรสกว่าตัวผิด แต่ไม่ยอมรับ ... ที่ตอบมานกไม่
 ตรงคำถาม ปัญหาของเรอมว่า คำสั่งที่ออกนั้นผิดหรือ

ถูก และเมื่อรู้ว่าผิด ทำไมจึงมาทำผิด และการที่จะห้าม
 ข้าราชการไม่ให้เกี่ยวข้องการเมืองว่าไม่สมควรนั้น ทำไม
 จึงเพิ่งมารู้ตัวว่าไม่ควร เดียวนี้ไม่มี Foresight พิจารณา
 สืบสวนให้แน่นอน จนกระทั่งได้ตั้งสมาคมขึ้นให้ข้าราชการ
 เขาเป็นสมาชิกทั้งประเทศแล้วจึงมาตบชน ก็แหละเดี๋ยว
 นี้รู้ตัวแล้วว่าผิด ก็ควรถอนคำสั่ง และ ออกเป็น กฎหมาย
 เสีย "

เมื่อพระยาศรวิธสาร ๆ กล่าวแกดควว่า ข้าราชการนั้นเดิมก่อน
 เป็นตุลาการรัฐบาล อย่างที่เขื่อนอยู่ในบางประเทศ นายควง อภัยวงศ์
 กัดโตเขาว่า ประเทศไทยยังไม่ได้ Treat ข้าราชการเป็นตุลาการ
 เพราะไม่มีกฎหมายเป็นตุลาการ และยกตัวอย่างว่า "เช่นตัวอย่าง
 คนในบังคับบัญชาของข้าพเจ้าเป็นพนักงานโทรศัพท์ชนต่อสายที่ยศได้
 ตกตงมาตายก็ไม่ได้รับ เงิน คอบ แทน เดียง ซัพ แก่ บุตร ภรรยา อะไร
 เพราะไม่มี Assurance กระจไปถือว่าเป็นตุลาการไม่ได้ "

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ภายหลังที่ได้ออกปรายว่า " การที่จะ
 ห้ามข้าราชการเข้าสมาคมนั้นประเด็นสำคัญ อยู่ที่ว่า จะต้อง
 ออกเป็นพระราชบัญญัติหรือไม่ " แล้ว ก็ได้แถลง ต่อที่
 ประชุมว่า " สถานันตรงไว้ซึ่งอำนาจเต็มที่ ที่จะดีความ

รัฐธรรมนูญ ฉะนั้นเมื่อสภางมติไปเช่นนั้น คำสั่งที่ออกไป
แล้วก็เป็นโมฆะ และในที่สุดรัฐบาลก็ใหม่ค่าตอบแทน เหตุผล
ไม่ได้ ได้แต่รับจะไปปรึกษากัน รัฐบาลพระยามโนฯ ทำผิด
รัฐธรรมนูญ ละเมิดสิทธิราษฎรเสียแล้ว

เมื่อเขาชนะด้วยเหตุผลไม่ได้ ก็ต้องเอาชนะด้วยวิธีการ
อย่างอื่นต่อไปอีก ความประสงค์ของพระยามโนฯ ก็คือต้องการคุม
สภา ต้องการให้รัฐบาลคุมสภา ไม่ใช่สภาคุมรัฐบาล เจตนาของ
พระยามโนฯ เช่นนี้ พระยามโนฯ ได้แต่งตั้ง ดร. ปรีดี พนมยงค์
เมื่อคราวพิจารณากฎหมายเดือกตั้งที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์โดยกว้าง
ชน และเท่าที่ปรากฏมาแต่การควบคุมสภาด้วยเหตุผลนี้ พระยา
มโนฯ ไม่มีเหตุผลที่จะให้สภาเชื่อถือ ฉะนั้นในขั้นตอนการกระทำ
ของพวกเขาเหล่านี้เห็นได้ว่าความรุนแรงยิ่งยวด และไม่ต้อง
สงสัยमतาทอนเป็นภัยต่อระบอบประชาธิปไตยด้วยเกล้า

ในการประชุมสภาครั้งต่อมาในวันที่ ๓๓ มีนาคม นั้น โดย
คำสั่งพระยามโนฯ ร่วมกับพระยาทรงสุรเดช ทหารหนึ่งกองร้อย
ได้เข้าควบคุมสภา ทำการตรวจค้นตัวสมาชิก ว่าเพอคนหาบน
และเมื่อสมาชิกเข้าที่ประชุมแล้วจะออกไปไม่ได้ การกระทำเช่น
นี้ความไม่พอใจมาสู่สมาชิกเป็นอันมาก ไม่ต่างอะไรกับ การกระทำ

ของกรมเวรตต์ต่อสภา อันปรากฏมาใน ประวัติ คำศัพท์ อัง กฤษ
ม.ด. กริ เดชาติวงศ์ ถูกชนแฉะถามในสภาว่า “ ทหาร ได้ คำ ตั้ง
มาจากใครและมีอำนาจอันใดจึงตรวจจับเช่นนั้น ” พระยามโนแดง
ตอบว่า “ คือทหารนั้นถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องความสงบ เมื่อ
งานในความปรากฏแก่เขาว่ามคนพกอาชูดเข้ามา เป็น ที่ หน้า หวาด
เดียวแก่ตัวมาชิกเมื่อเขาถือว่าเป็นหน้าที่จะระวังรักษาความสงบ จึงขออย่า
ให้พกอาชูดเข้ามาในที่ประชุมเลย ”

ม.ด. กริ ๗ กล่าวว่่า “ เหตุใดจึงไม่ขอ อนุ ญาต ต่อ สภา น
ความจริงสภาเป็นสภาอันสูงสุดของแผ่นดิน ”

นายควง อภัยวงศ์ “ กล่าวคำคำห็นอย่างรุนแรงว่า ” การ
กระทำครั้งนั้นผิดมาก รู้ดีกว่าคณะรัฐมนตรี นั้น จะ กดบ กตายเป็น
ดึกเตเตอร์ไปเสียแล้ว อำนาจของสภาย่อมอยู่เหนือคณะรัฐมนตรี
ซึ่งทราบอยู่ทุกคนแล้ว แะประธานสภามีอำนาจเพียงใด เมื่องาน
ผิดกันอยู่หยก ๆ เรื่องการห้ามข้าราชการเข้าเป็นสมาชิก ใน สภา
การเมือง มาจนนเองก็เขาออก ดูช่างไม่ให้เกียรติยศแก่ตัวมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรเลย หรือจะเดินแบบดึกเตเตอร์ซบักก็ไหวไป ”

นายจรรยา ตับแสง กล่าวคำคำห็นการกระทำนั้นว่า “ ทหารที่
เอามาคุมเหมือนว่าไม่เอามาเพื่อรักษาการ แต่เอามาเพื่อ

ทำทนายให้รบ ^๑สิ่งใครจะรู้สึกร้อย่างไร ^๒อำนาจที่บังคับบัญชา
 ทหาร เช่นนี้ ^๓เป็นอำนาจอย่างดึกเตเตอร์ ^๔ผิดกับการ
 ปกครองที่มัฐธรรมนูญ ^๕เมื่อคราวก่อนหน้าที่หนง ^๖คือเมื่อ
 วันพุธมีประชุมพิเศษ ^๗คณะรัฐมนตรีนั้นกว่าจะมี ^๘โหวตคอนฟี
 เดนซ์ ^๙สังเกตุคุมทหารเข้ามาอยู่มากตามบริเวณข้างนอก ^{๑๐}และ
 ดูเหมือนเอาลูกบอมป์มาด้วยสำหรับคอยระวังเราโหวต ^{๑๑}การทำ
 ทำเช่นนั้นเพราะอะไร ^{๑๒}จะนำทหารเข้ามา ^{๑๓}เพื่อถ่มสภหรือ ^{๑๔}..
 ถ้ามิไว้ใช้อำนาจอยู่เช่นนั้นแล้ว ^{๑๕}ตราบิด ^{๑๖}พลเมืองก็จะไม่ความ
 สงบสุขอยู่ตราบนัน ^{๑๗}” ^{๑๘}ดมาชิกอื่น ๆ ^{๑๙}อีกหลายนายที่ ^{๒๐}ได้กล่าว
 คำหนักการกระทำของรัฐบาดว่า ^{๒๑}เป็นการเผด็จการ ^{๒๒}เป็นการกระทำ
 ที่ไม่สมควรจะเกิดขึ้น ^{๒๓}ถ้าระบอบประชาธิปไตย ^{๒๔}และรัฐธรรมนูญ
 ยังอยู่และศักดิ์สิทธิ์ ^{๒๕}และต้องการที่จะรู้ว่า ^{๒๖}ถ้าไม่ใช่ทหารกระทำการ
 เช่นนั้น ^{๒๗}แต่กำลังตำรวจที่มอยนั้นพอที่จะให้ความคุ้มกันแก่สภาได้หรือ
 ไม่ ^{๒๘}เพราะกำลังตำรวจก็มอยมากมายถมิไป

เป็นความจริงที่ว่า ^{๒๙}มีดมาชิกหลายนายที่เป็น ^{๓๐}คณะราษฎร ^{๓๑}ได้
 พกอาวุธติดตัว ^{๓๒}โดยได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจตามระเบียบ
 แต่มิใช่พกติดตัวเพื่อจะทำร้ายใคร ^{๓๓}แต่เพราะกลัวว่าจะมีการถ่ม
 ทำร้าย ^{๓๔}เพราะในเจดานั้นเป็นระยะที่เปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ

บรรดาผู้ที่เสียดำนาจไป ก็อาจจะไม่พอใจ และที่คอยคิดร้าย
 คณะราษฎรอยู่

แต่การกระทำของพระยามโน ฯ และรัฐบาลอันมีพระยามโน ฯ
 เฝ้าพิจารณาอยู่เช่นนั้น หาได้กระทำไปโดยที่จะเป็นการคุ้มครอง สยามชนิก
 ให้ถูกทำร้ายหรือทำร้าย กันเองไม่ พระยามโน ฯ ทำเพื่อวัตถุประสงค์
 ประสงค์อย่างอื่น คือ ชุมชนสภาและสมาชิกเท่านั้น ในที่สุดแห่งการ
 อภิปราย พระยามโน ฯ หรือรัฐบาลก็ไม่อาจให้คำตอบที่เป็นเหตุผล
 ที่จะรับฟังได้ แน่นนอน เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ได้อาศัยเหตุผลที่
 ชอบอนใด รัฐบาลเฝ้าพิจารณาอย่างที่สมาชิกสภาได้กล่าวแล้ว

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แถลงในที่ประชุมวชนั้น วันที่เขาไม่
 คิดเดยว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น และจะเป็นอันสุดท้ายที่เขาจะได้เห็นสภา
 สยามนี้แห่งประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นด้วยสมอง ของเขา และด้วยกำลัง
 ของเพื่อนร่วมตายทั้งหลาย โดยมีมุ่งหมายตั้งสอน พระยามโน ฯ ผู้
 อาวุธว่า

“ในเรื่องปกอวูชนี ความจริงเมื่อตกลงกันว่า จะไม่
 ปกอวูชนีแล้วก็ยินดี แต่การที่ยินดีไม่ใช่เพราะว่าเรา
 ไม่ปกอวูชนี ยินดีในฐานะที่ว่า เป็นวิธีอันหนึ่ง ที่ฝ่ายหนึ่ง
 หรือทุกฝ่ายจะต้องรู้สึกว่าการกระทำต่อไปนั้นต้องเป็นแบบ
 ประชาธิปไตย ไม่ใช่กระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในอัน

ที่จะใช้อำนาจ เราต้องทำการตามรัฐธรรมนูญ ฉะนั้นถ้าหาก
 ว่าจะทำการปฏิญานกันใหม่อีกครั้ง โดยมุ่งหวังที่จะทำ
 การให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ไม่มีพลิกแพลงอย่างใดแล้ว
 ก็จะทำให้ความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะดำเนินต่อไปได้ดี อีก
 ประการหนึ่งขอให้เป็นที่เข้าใจเสียด้วยว่า ในการที่เราพูด
 ตำหนักการตรวจค้นอาวุธบนกันครั้งนั้น ความจริงไม่ได้ตำหนัก
 การกระทำตามคำสั่ง เรากลั้บเคาะพต้อผู้ที่ปฏิบัติการจริงจัง
 ต่อคำสั่ง อันควรต้องชมเชย ฉะนั้นขอผู้ที่กระทำการนั้นอย่า
 ได้เข้าใจผิดหรือน้อยใจ ขอได้รับความขอบใจและเห็นใจ
 จากพวกเราด้วย ”

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในตำแหน่งรัฐมนตรี และ สมาชิกสภา
 ได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถตลอดมาตั้งแต่ต้น ทุก ๆ
 ด้าน ในอันที่จะนำประเทศไทยไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและ
 ราษฎรได้ประสพความ สัมบูรณ์ และแม้ ใน วันที่ ๓๑ นี้ ก็ได้
 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ ปี ๒๔๗๖ ใคร ๆ ผู้สัจจิต
 จะนึกความบางว่า คำวั้นนั้นจะมอะไร ที่ เบน ภัย คอ ระ บอบ ประสา
 ธิปไตยเกิดขึ้น

ตอนที่ ๒

ตะเมิตรัฐธรรมนูญ-บิตสภา

วิถีทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้น ไม่ว่าจะในประเทศ
ใดๆ สภาเป็นผู้ควบคุมรัฐบาล อีกหนึ่งก็คือ ฝ่ายนิติบัญญัติควบคุม
ฝ่ายบริหาร เพื่อให้ ฝ่ายบริหาร ดำเนิน กิจการ ของชาติ ไป ตาม
ความ ประสงค์ ของ ราชฎร อัน ได้ แต่ง ออก ทาง ผู้แทนของตน
ในสภา

การต่อสู้ทางการเมือง ในกาที่ สภา ควบคุม รัฐบาลเช่นนี้ เป็น
การต่อสู้ทางระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง เป็นการต่อสู้ โดย
อาศัยเหตุผล และคำนึงถึงประโยชน์ของชาติเป็นหลักสำคัญ ใน
กรณีที่มีการขัดแย้งกันระหว่างสภากับฝ่ายบริหารนั้น และถ้าไม่
สามารถที่จะตกลงกันได้ก็จะมีการออกอยู่สองทางคือ ทางหนึ่งสภา
รัฐบาลเห็นว่า คนไม่สามารที่จะบริหาร ไปตามวิถีทางที่สภาต้องการ
แต่รัฐบาลก็ได้ออก หรือถ้ารัฐบาลไม่ได้ออกเอง สภาก็จะมมีมติ

ไม่ไว้ใจใจคอรัฐบาล แต่การรัฐบาลเห็นว่า ถ้าจะทำตามวิถีทางที่
 ด้ภาคองการให้ทำแล้วจะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ ในกรณี
 เช่นนี้จะมีการยับยั้งการเดออกคงด้มาชิกชนใหม่ การเดออก
 คงครงน ถัดมาชิกของด้ภาคที่ถูกลงไปได้รมิเดออกคงเขมาด้ด้ภาคอีก
 มากกว่าครงหนงของด้มาชิกทงหมดเดอ กตองถอวการกระทำของ
 ด้ภาคที่เดมาเป็นการถูกลง และในกรณีเช่นรัฐบาลทมมารยาท
 และยึดมั่นอยู่ในหลักประชาธิปไตยโดยกตองถาออก

คณะราษฎร ผู้ทำการ ปฏิวัติ ยึดมั่นอยู่ใน วิถีทาง แห่ง ระบบอบ
 ประชาธิปไตยเช่นที่กล่าวมาแล้ว และไม่มีมีความสงสัยใดๆ ต่อเหตุ
 การณอนจะเกิดชนในอนาคตที่จะไม่เป็นไปตามวิถีทางที่วาง

การขัดแย้งในที่ประชุม ของ คณะราษฎร ผู้ก่อกำร หรือในคณะ
 รัฐมนตรีในเรื่องเค้าโครงการณเศรษฐกิจนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ถอวาเป็นเรื่องขรรคมคาที่จะให้ทุก ๆ คน มีความ คิดเห็นเหมือนกันหมด
 ในเรื่องนหรือในเรื่องใดๆ ย่อมจะมีโดยท แต่เมื่อกความเห็นด้วน
 มากด้นบัด้นเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปแล้ว กตองดำเนินการต่อไป
 ด้ภาคราษฎรแทนนจะเป็นผู้ชชาติว่า ประเทศไทยควรจะดำเนิน
 การเศรษฐกิจตามโครงการณ หรือไม่

พระยามโนฯ กับพวกและพระยาทรงฯ กับพวก ซึ่งบคนเบนอน
 หนึ่งอันเดียวกันแตงนหวัดว่า ถ้าเคาโครงการณเคัษฐกิจของคร.
 ปรัต พนมยงค์ เขาไปตั้งฎาหรือโฆษณาแก่ประชาชนเมื่อใด ก็จ
 ต้องไ้รับความเห็นชอบโดยแน่นอน ซึ่งหมายความว่าประการหนึ่งคือ
 ความพ่ายแพ้ของคณะขุนนางเก่าผู้เอาโด่ ต่อคณะราษฎรผู้ปฏิวัติ อัน
 เป็นคนหนุ่มซึ่งพระยามโนฯ ไม่ชอบหน้าเบนอนมาก

อีกประการหนึ่งการขัดแย้งระหวางบุคคลตงฝั่งฝ้ายนี้ ไม่ใช่
 เป็นการขัดแย้งระหวางฝ้ายบริหารกับฎา ซึ่งจะเป็นเหตุอย่างให้ฝ้าย
 หนึ่งฝ้ายใดโดยตะเพาะอย่างงกคือ รัฐบาลหรือพระยามโนฯ จะทำ
 การอย่างใดๆ ตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนุญเช่นยุบฎาหรือรัฐบาลดา
 ออกได้ แต่ในเรื่องยังไม่ถึงฎา และ การ ขัดแย้งน เป็นเรื่องระหวาง
 บุคคลตงฝั่งฝ้าย คือ คณะราษฎร ผู้ทำการปฏิวัติ และ ต้องการ ปฏิรูป
 การเคัษฐกิจและตั้งคมเพื่อราษฎรฝ้ายหนึ่ง กับคณะขุนนางเก่าผู้ยึด
 มั่นอยู่ในจารัดโบราณ ซึ่งถ้าไม่ต้องการล้มตางระบอบประชาธิปไตย
 ก็ต้องมีเจตนาอย่างอื่นโดยแน่นอน

การกระทำของพระยามโนฯ พระยาทรงฯ กับพวก ที่แตงมา
 เป็นการ ตั้งให้ทหาร เขาคิมฎา หรือ ห้าม ข้าราชการ เขา ต้มาคม นน
 คณะราษฎรเข้าใจว่าภายตง ที่ไ้รับ การตั้งต่อน และคำหนิ จากฎา

อย่างสาแก่ใจแล้ว พระยามโนฯ และพวกคงจะได้ตั้งวรณ์และดำเนิ
 การใดๆ ต่อไป ตามวิถีทาง แห่ง รัฐ ธรรม นูญ ไม่มีใคร จะนึกว่า
 พระยามโนฯ กับพวกจะทวนคำปฏิญาณที่ตนได้ให้ไว้แล้ว และการที่
 พระยามโนฯ พระยาทรงฯ กับพวก อพยพเข้าไปอยู่ในวังปา-
 รุต์กวนเมื่อวันที่ 30 เดือนนั้นคงจะไม่อะไรเกิดขึ้น แต่ความตก
 ในหัวใจของพระยามโนฯ และพวกก็ยกยงว่า ความคาดคะเนของคณะ
 ราษฎร ไทดีกว่าความคาดคะเนของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แล้วการ
 กระทำของพระยามโนฯ กับพวกก็ดำเนินการต่อไป

ในค่ำวันที่ 31 มีนาคมแต่อย่างเช้าวันที่ 1 เมษายน 2476 พระยา
 มโนฯ ก็ต้องวอนชนบ้ใหม่ด้วยการ นำพระปกเกล้าฯ ไปสู่ ความมัว
 หมองในประวัติศาสตร์แห่งระบอบประชาธิปไตย คือ บิดส์ภาผู้แทน
 ราษฎร และ งคใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา อันเป็นการกระทำที่ไม่ถูก
 ต้อง ตาม ระบอบประชาธิปไตย เจตนา ที่แต่งออก ตาม พระราช
 กฤษฎีกานหาใดแต่งถึงพฤติการณ์อันเป็นจริงต่อราษฎรไม่ กล่าวคือ
 ได้มีการแต่งว่า

“ สภาผู้แทนราษฎรขณะนั้น คงประกอบด้วยสมาชิกชั่วคราว
 จนกว่าจะถึงเวลาดำมควร ที่จะทรงโปรดเกล้าฯ ให้ราษฎร เลือกตั้งผู้
 แทนขึ้นมา เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นการดำมควร ที่สภาจะพึงดำริการ

เปลี่ยนแปลงนโยบายสำคัญทางเศรษฐกิจ อันเป็นรากเง้าแห่งความ
 เจริญของประเทศมาแต่โบราณกาล ณ บัดนี้ปรากฏว่ามีผู้มาซื้อ
 เป็นจำนวนมาก แสดงความปรารถนาอันแรงกล้า เพื่อที่จะทำการ
 เปลี่ยนแปลงไปในทางนั้น โดยวิธีการอันเป็นอุปสรรคในทางอันที่
 บังคับให้สภาต้องดำเนินการไปตามความปรารถนาของตนเป็นการไม่
 สมควร เห็นที่เห็นโดยชัดแจ้งแล้วว่าสามารถนำมาซึ่งความไม่มั่นคง
 ต่อประเทศ และทำลายความสามัคคีของอาณาประชาราษฎร
 ทรงมีพระราชดำริเห็นว่า เป็นเวลาดุกเห็ดแล้ว สมควรต้องจัดการ
 ป้องกันความเสียหาย อันจะมาสู่ประเทศและอาณาประชาราษฎร
 ทั่วไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกา
 ฉะนั้นขอความดังต่อไปนี้

1. ให้ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเสีย และมีให้เรียก
 ประชุม จนกว่าจะมีสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ เมื่อได้มีการ
 เลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามความในรัฐธรรมนูญแล้ว

2. ให้ยุบคณะรัฐมนตรีปัจจุบันเสีย และให้มีคณะ
 รัฐมนตรีชุดใหม่ ก่อปรึด้วยนายกรัฐมนตรีหนึ่งนาย และ
 รัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 20 นาย และให้นายกรัฐมนตรี

ซึ่งยุบนี้ เป็นนายกรัฐมนตรีคณะใหม่ กับให้รัฐมนตรีผู้ซึ่ง
ว่าการกระทรวงต่าง ๆ อยู่เวลานั้น เป็นสมาชิกของคณะรัฐมนตรี
ใหม่โดยตำแหน่ง ส่วนรัฐมนตรีอื่นๆ จะได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของ นายกรัฐมนตรีต่อไป

3. ตราบใดที่ยังไม่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ยังไม่ให้
เรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรใหม่นั้น แต่ยังไม่ได้ตั้งคณะ
รัฐมนตรีตามความในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้คณะรัฐมนตรีใหม่
ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนั้น เป็นผู้ใช้อำนาจต่างๆ ซึ่งรัฐ-
ธรรมนูญได้ให้ไว้แก่คณะรัฐมนตรี

4. ตราบใดที่ยังไม่ไดมีการเลือกตั้ง สมาชิก สภา ผู้แทน
ราษฎร และยังไม่ได้มีการเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรใหม่
นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ
ตามคำแนะนำและยินยอมของคณะรัฐมนตรี

5. ตราบใดที่ยังไม่มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ยังไม่ได้
เรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรใหม่นั้น แต่ยังไม่ได้ตั้งคณะ
รัฐมนตรีตามความในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้รอใช้บทบัญญัติ
ต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งขัดกับพระราชกฤษฎีกาอันเสีย ส่วน
บทบัญญัติอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญนั้นให้เป็นอันคงใช้ต่อไป

ประกาศมจ.ฉ.ฉ.น. 1 เมษายน 2476

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พระยามโนปกรณนิติธาดา
เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
พระยาจำเริญยศ

เจ้าพระยาวงษาอนุประพันธ์
พล.ท. พระยาราชาวงษ์
พระยาศรีวิสารวาจา

พ.อ. พระยาทรงสุรเดช
พ.ท. พระประศาสน์พิทยายุทธ

พ.อ. พระยาฤทธิอัคเนย์
นายประยูร ภมรมนตรี

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา
น.ต. หลวงสินธุสงครามชัย

พ.ต. หลวงพิบูลสงคราม

พร้อมกันนี้ได้นำประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรีชนใหม่ ซึ่งไม่มี
คณะรัฐมนตรีชุดเก่ารวมอยู่ด้วย คือ ม.ถ. เดชดำนิทวงศ์ ดร. ศิว
ถพานุกรม นายเนบ พทโยธิน และคนที่พระยามโนฯ ต้องการ
กำจัดโดยฉะเพาะ คือ ดร. ปรีดี พนมยงค์

นี่หรือวิถีทางแห่งรัฐธรรมนุญ อะไรคือเหตุฉกฉิ่นที่อ้างม
นี่หรือคือเหตุที่อ้าง และทำไมต้องบีตัดภา บีตัดภาแล้วไม่พอ ยัง
ให้คงใช้รัฐธรรมนุญ และที่แต่คงตั้งวงดักตาของหัวใจอันไม่สุจริตก็
คือ เหตุใดจึงตั้งพระยามโนฯ เขาเป็นนายกรัฐมนตรีก

นี่เป็นการพ่ายแพ้ ไม่ใช่ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์คนเดียว แต่
เป็นการพ่ายแพ้ของคณะราษฎร เป็นสัญญาบัตรบอกว่าคุณ
เตรียมตัวรับผลของการกระทำของคุณ อันเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ เวลาบ่าย ๕ โมง

เหตุใดบุคคลเหล่านั้นบางคน ซึ่งไม่น่าจะตั้งนามวิบัติของในพระ
ราชกิจจานุเบกษา ได้ตั้งนาม ทงนกเพราะบุคคลเหล่านั้นคอกอยู่ภายใต้
อิทธิพลของพฤติกรรมอันพระยามโนฯ กับพวกได้สร้างชน และรัฐ
ลักษณะใหม่ไปตามพฤติกรรมอันนั้น. และหลายคน ได้ถูก พระยา
มโนฯ กับพวกเกลี้ยกล่อมเสียจนเชื่อ ถึงกับตามคำสาปด่าทออยู่
ระหว่างเพื่อน ร่วมตายด้วยกัน ตมว่า การปฏิวัติ ครั้งนี้ ต้องมีการ
ปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคม ตมคำของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ที่ขอยุ่เสมอๆ ว่า การที่ปฏิวัติก็เพราะต้องการปฏิรูปการเศรษฐกิจ
และการสังคม ไม่เช่นนั้นก็จะไม่ปฏิวัติ แต่บัดนี้เหตุการณ์ได้ผัน
แปรไปเพียงชั่วระยะเวลาไม่ถึงครึ่งปีเพราะเหตุอะไรอื่นอีกหรือ?

พระยาพหลฯ ได้ให้เหตุผล ในการตั้งนามร่วม ว่า “ ในเวลา
ฉุกเฉินเช่นนี้ ผมจำต้องรับฟังความเห็นของฝ่ายข้างมาก เมื่อเค้า
โครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐ์ฯ ได้ถือไปเข้าหุคนภายนอก
ฐานะการเงินของเราอยู่ข้างดระดำระด้าย มีผู้ถอนเงินจากแบงก์เป็น

จำนวนมากจนน่าวิตก ความหวาดหวั่นได้แผ่สำราญไปเกินกว่าเหตุและ
 ความเป็นจริง ขอความเหล่านานท่านผู้ใหญ่ได้บอกผม ผมไม่ได้สืบ
 ทราบมาเอง และทงไม่มีโอกาสจะสอบสวนด้วย แต่ในเวลาดูกฎเดิน
 เช่นนี้ ผมจำเป็นที่องระตกถึงความปัดตกภัยและความมั่นคงของประ
 เทศเป็นสำคัญ ผมจำต้องตัดความรักใคร่ในหัตถวงประดิษฐ์ และ
 หน้าที่ซึ่งผมมคอบประเทศไปเป็นคนละส่วน และเข้าร่วมชอรับสนอง
 พระบรมราชโองการด้วย ซึ่งผมทราบอยู่เหมือนกนกวา การที่ได้ออก
 พระราชกฤษฎีกาออกไปเช่นนั้น เป็นลว กระทบละเทือน ต่อ ประชา
 ชีไทยและรัฐธรรมนุญ แต่หวังว่าเป็นไป ใน ยาม ภาวะ ดูกฎเดิน
 ชั่วคราว "

แม่เจ้าคุณผู้เฒ่าของเรายังหวั่นไหวและรู้สึกไปเช่นนั้น ทำไม
 กับคนอื่น ๆ จะไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของเจตนาดวงอันพระยามโน ๑ ได้
 แล่ดงออก อะไรที่เป็นการดูถูกเดินดเหมือนจะไม่ได้คิดกันเลย ถ้า
 จะมีการคิดกัน ในระหว่างเพื่อน ผู้ ซึ่งยังชอตรงต่อคำดำบานอยู่ก็จะพบ
 ว่า การดูถูกเดินดนั้นเป็นคำทพระยามโน ๑ อย่างชน อาศัยเหตุการณ
 ที่พระยามโน ๑ กับพวกได้กอชนนเอง ถ้าพระยามโน ๑ กับพวกมี
 เจตนารู้จกจริงแล้ว เหตุใดถึงไม่ทำตามคำตกลงซึ่งพระยามโน ๑
 และพระยาทรง ๑ ได้มีไว้ใน ที่ประชุมคณะกรรมาธิการ พิจารณาเค้า

โครงการนี้เศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 13 เดือนก่อนที่ตกลงให้ ดร. ปรีดี
 โฆษณา เค้าโครงการนี้เศรษฐกิจของคนต่อประชาชนในนามของ
 ตนเอง ซึ่งถ้าราษฎรไม่เห็นชอบด้วยแล้ว ดร. ปรีดีพนมยงค์ ก็ยอม
 จะพ่ายแพ้ต่อมติมหาชนไปเอง

ชัยชนะเป็นของพระยามโนฯ แล้ว แต่พระยามโนฯ ยังไม่หยุด
 ยังทจรตซาตงไปที ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพราะถ้า ดร. ปรีดีพนมยงค์
 อินเบนนัดมอของของคณะราษฎรยังคงอยู่ตราบใด คณะราษฎร ผู้
 เปลี่ยนแปลงการปกครองก็ยังคงมีอุดมคติเดียวกับ พระยามโนฯ และ
 พกอยู่ต่อไปตราบนัน ณะนั้นพระยามโนฯ จึงได้ออกแถลงการณ์
 ระเบียบหนังสือในอดีต ๆ กันนั้น นอกจากประณาม ดร. ปรีดี พนมยงค์
 แล้ว ยังได้ให้เหตุผลแก่แก่การที่ตนกับพวกได้สร้างความสำเร็จ
 ให้แก่รัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตย คำแถลงนั้นให้เหตุผล
 เช่นเดียวกับที่พระยามโนฯ ได้เอาไว้เป็นพระราชปรารภในกฤษฎีกา
 ที่กล่าวแล้วคือ

“รัฐบาลขอแถลงให้ประชาชนทราบ เพื่อเบืงทเขาใจทจกน
 ในเหตุผลสำคัญซึ่งบังเกิดชน กระทำให้เป็นความจำเป็นทต้อง
 บิดัดถาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่ และดใช้รัฐธรรมนูญ
 บางมาตรา

ในคณะรัฐมนตรี ๗ คน บดบังเกิดแตกแยกเป็นสองพวก มีความเห็นแตกต่างกัน และไม่สามารรถที่จะคด้อยตามกันได้ ความเห็นข้างน้อยนั้น ปรารถนาจะวางนโยบายเศรษฐกิจไปทางอันมีลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์ ความเห็นข้างมากนั้นเห็นว่า นโยบายเช่นนั้น เป็นการตรงข้ามกับชนบชกรรมนิยมประเพณีของชาติสยาม และเป็นสิ่งที่เห็นได้แน่นอน โดยที่เดี๋ยวนั้น นโยบายเช่นนั้นจะนำมาซึ่งความหายนะแก่ประชากรชาวจ้าว และเป็นมหันตภัยแก่ความมั่นคงของประเทศ

ในคณะรัฐมนตรีซึ่งมีรัฐมนตรีถึง 20 คน จะให้ความเห็นเหมือนกันไปทุกสิ่งทุกอย่างเต็มมือไปนั้น ย่อมเป็นไปได้ไม่จำเป็นว่า จะมิรัฐบาลเป็นรูปใด

สมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎร ในเจตานั้นเดาก็ประกอบด้วยสมาชิกทั้งตามรัฐธรรมนูญ สภานมหน้าทั้งทางนิติบัญญัติ จนกว่าจะมีสภาใหม่ โดยราษฎรเลือกตั้งสมาชิกขึ้นมา สภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกซึ่งแต่งตั้งชนชาวจ้าว เช่นหน้าควรที่จะเพียรวางนโยบายทางเศรษฐกิจใหม่อันเป็นการเปลี่ยนแปลงของเก่าที่มีอยู่ไม่ แต่เป็นที่เห็นได้โดยชัดแจ้งว่า สมาชิกเป็นจำนวนมาก มี

ความปรารถนาที่จะทำเช่นนั้น และมีความเต็มใจศรัทธาต่อรัฐธรรมนูญอันมีจำนวนน้อย ในคณะรัฐมนตรี

ความแตกต่างกันในสภา ซึ่งมหนาทในทางนิติบัญญัติ กับคณะรัฐมนตรี ซึ่งมหนาทในทางบริหารคงเป็นที่น่าอนตรายอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศ โดยกระทำให้ราชการชกช้ำ เกิดความแตกแยกกันในคณะรัฐบาล ก่อให้เกิดความหวาดเสียวและความไม่แน่นอนใจแก่ประชาชนทั่วไป

ฐานะแห่งความเป็นอยู่เช่นนั้น จะปล่อยให้คงต่อไปไม่ได้แล้ว ความปลอดภัยของประชาชนเป็นกฎหมายสูงสุด ไม่ว่าประเทศบ้านเมืองใด ด้วยคิดเช่นนั้น เท่านั้น ที่บังคับให้รัฐบาลต้องเปิดสภาและตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่

รัฐบาลขอแสดงความขอโทษว่า พระราชกฤษฎีกานี้ ให้รอการใช้รัฐธรรมนูญแต่บางมาตราและเป็นการชั่วคราวเท่านั้น

คำแถลงของพระยามโนฯ และรัฐบาลพระยามโนฯ นี้ได้ปิดบังข้อเท็จจริงหลายประการได้ ประการหนึ่งก็คือ ไม่มีการขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับสภาในเรื่องเค้าโครงการแผนเศรษฐกิจใดๆ ไม่มีการประชุมของสภาในเรื่องนี้ เรื่องร่างเค้าโครงการแผนเศรษฐกิจของ ดร. ปรีดี ยังคงอยู่ในคณะรัฐมนตรี ไม่ได้ไปส่งสภาเลย ประการที่สองก็คือ พระยามโนฯ ดันคำปฏิญาณ แต่คงไม่เต็มใจ การดำเนิน

การเศรษฐกิจและสังคมของชาติใหม่^๕ เป็นการดำเนินการของ
 คณะราษฎร^๕ ซึ่งปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองให้ราษฎรเข้ามามี
 ส่วนในการปกครอง เพราะรัฐบาลสมัยบูรณาญาสิทธิราชไม่สามารถ
 ในการที่จะช่วยให้ประชากรราษฎรพ้นจากเศรษฐกิจและมีความสุขความ
 สมบูรณ์ชนได้^๕

ไม่เป็นการแปลกประหลาดอันใดที่พระยามโนฯ กล่าวอ้างในคำ
 แถลงนั้นว่า สมาชิกสภาเป็นจำนวนมาก มีความปรารถนาจะทำ
 เช่นนั้น และมีความเต็มใจศรัทธาต่อรัฐธรรมนูญ อันมีจำนวนน้อย
 ในคณะรัฐมนตรี ขอนเป็นกรณียกกว่าแน่ เพราะบุคคลเหล่านี้
 นั้นมีความประสงค์ร่วมกัน มีจิตตจำนงอันเดียวกัน และรัฐมนตรี
 ที่สมาชิกจำนวนมากในสภานับถือ ก็เพราะรัฐมนตรีนั้นมีความดี
 ในประการต่าง ๆ นอกอายุดีกว่าพระยามโนฯ แต่การกระทำของ
 พระยามโนฯ กับพวก^๕ มีใครจะจินตนาการได้ดังออกมาอย่างแท้จริง
 ดังดังไปในหัวใจยังมีอีก เหตุการณ์ที่จะกล่าวในบทต่อไป เป็น
 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อพิสูจน์การกระทำของ พระยามโนฯ และ พวก
 ให้เห็นอย่างถ่องแท้

อย่างไรก็ตาม พระยามโนฯ ยังยืนยันความ รู้สึก ของท่านที่มี
 ต่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ว่า "ผมเชื่อว่าผู้ ก่อการด้วยกันมา

ยังแน่นแฟ้นกันอยู่ หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นคน สำคัญ
มาก ได้เป็นกำลังสำคัญในทางความคิดที่จะดำเนินการเมือง
มาตั้งแต่เริ่มแรกลงมือ ผมรักใคร่หลวงประดิษฐฯ มาก
ถึงแม่เคยหนักไม่เปลี่ยนแปลงอย่างใด”

นอกจากนั้น พระยาพหลฯ ยังยืนยันถึงความบริสุทธิ์ของ ดร.
ปรีดี พนมยงค์ ต่อผู้แทนหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ว่า “ถ้ามีการ
พูดถึงกันมันที่ดินและชิงทรัพย์แล้ว ก็นับว่าไม่ใช่ความคิด
ของหลวงประดิษฐฯ มันไปไกลมากทีเดียว” มันไปไกลมาก
ทีเดียว มันไปไกล เพราะพระยานโนฯ กับพวกเป็นต้นเหตุกระพือ
ข่าวให้ร้ายแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไปทั่วโลก มันไปไกลเพราะ
คนทรกษาคคนหนึ่ง ต้องหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์

ประชาธิปไตยรุ่นหนุ่มอายุเพียง 281 วันเท่านั้น มันได้จากคณะ
ราษฎร และจากราษฎรทั้งหลายไปเหมือนนกบ่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ได้จากประเทศสยามไปนั่นเอง

ตอนที่ ๓

ตาก่อนสยาม

เหตุการณ์อันเกิดขึ้นในฉันท 1 เมษายน เป็นที่ประจักษ์

ชัดว่า การปฏิวัติของคณะราษฎรทำได้ผลเพียงไม่ถึงครึ่งก็ต้องล้ม
ครืนลง เพราะการกระทำของพวกขุนนางเก่า ประกอบกับการ
แตกแยกของบุคคลในคณะราษฎร ซึ่งถ้าจะกล่าวถึงบุคคล
เหล่านั้นตามคำปฏิญาณ คำคำสาบาน ร่วมกันต่อสู้ ในอันที่จะนำ
มาซึ่งความดีความงามสมบูรณ์ดีประจักษ์แก่ประชาชนไม่ผิด

ความหวงไหวหวังตามของเพื่อนร่วมสาบานบางคน ที่ได้ตั้ง
ชื่อในพระราชกฤษฎีกาปิดสภาฯ แต่งตั้งใช้รัฐธรรมนูญนั้น เป็น
การหวงไหวอย่างรุนแรงและเกินกว่าเหตุ เพราะเพียงแต่เหตุการณ์
เพียงเท่านั้น การยุบสภาเป็นการเพียงพอที่จะทำได้ ถ้าหาก
กรณีเป็นว่า สภาไม่มีความผิด คือ ถ้าปล่อยให้สมาชิกวันนั้นยังคง
อยู่ จะนำความเสียหายมาให้แก่ชาติบ้านเมือง แต่สภา
ได้เป็นเช่นนั้น การปิดสภาฯ แต่งตั้งใช้รัฐธรรมนูญเช่นนี้ ดร. ปรัด

ชุดนี้ ในส่วนตัวหลวงประดิษฐฯ เป็นผู้มีความรู้ทางกฎหมาย และในทางรัฐประศาสน์นับว่าเป็นอย่างยิ่ง และได้เคยใช้วิชาทั้งสองนี้ให้ประโยชน์แก่ราชการมามาก”

แต่คำแถงนตเหมือนจะไม่ได้ผิดตามความตั้งใจของพระยามโน และในที่สุดพระยามโนฯ ก็หันเข้าใช้อานาจเด็ดขาด ใช้กำลัง เรียกบุคคลเหล่านั้นไปและบังคับให้เขาให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่ก่อความยุ่งยากให้เกิดชน แต่กั้จจะยังไม่ล้มหวังอยู่นั่นเอง เพราะบุคคลเหล่านั้น พร้อมที่จะตายเพื่ออุดมคติของตนมากกว่าที่จะยอม และ ถอด การชู้ของพระมโนฯ

ดร. ปรีดี พนมยงค์ มองเห็นเหตุการณ์ มืด มนธ อดเวจ เช่น น ประกอบกับความเบอหนาย และผิดหวังซึ่งได้ปรากฏมาก่อนแล้ว ทั้ง เห็นว่า ถ้าตนยังอยู่ในประเทศไทยต่อไป เป็นการแน่ๆ จะ ต้องมีการต่อสู้กันชน และจะเบนการต่อสู้ของเพื่อนร่วมตายทมกาดง น้อย กับฝ่ายทมกาดงมากกตาม กัดองมีการต่อสู้กันอย่างแน่นอน แล้วความไม่สงบก็จะเกิดชน ซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่มีความปรารถนาเช่นนั้น แต่ต้องการให้มีความสงบ และความเรียบร้อย นั้นเป็นดังซึ่งฝังลอยู่ในจิตตใจของท่าน

หดง จาก ที่ใด ดัน ทนา กับ หดงพิบุดสงคราม ถึง เรือง ด้ถานะ
 การณทเกิดชนแวด และเพอหาทางออก ในอนที่จะให้ไ้ระบอบ
 ประชาธิปไตยกตบคนมา ทำความหวังให้เกิดแก่ ดร. ปรีดีพนมยงค์
 ประการหนึ่ง คือพระยามโนฯ ทำดาयरบอบประชาธิปไตยอย่าง
 แน่ชัด ไม่เบ็ดด้ภาแะใช้รัฐธรรมนญต่อไปแวด หดงพิบุดฯ น
 แหะจะตองทำให้ระบอบประชาธิปไตยคนมา แต่ในระหวางทรอ
 เหตุการณตอไปนั้น ดร. ปรีดีฯ เห็นว่า ไม่เป็นการด้มคจวที่จะ
 อยุ่ในประเทศไทย ความรู้สึกอนันได้ปรากฏชัดชน เมื่อได้พบ
 กับพระยาราชวงด้น ตามคำแนะนำของหดงพิบุดฯ คือ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ตัดสินใจออกไปอยุ่ในตางประเทศ เป็นการชวควาจ
 หรือตอดไป แวดแต่ด้ถานะการณ เพอนทยงยดมนอยุ่ในอดมคค
 จะคิดกันตอไปอย่างไร ค้ครุทางการเมืองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 จะคิดอย่างไร แะในชนน คงไม่มอั้นไถด นอกจากว่า “ไป
 เสียให้พ่น ไป และไม่ตองการกลับมออีก”

ด้วหรับพระยาพหดน ทานเป็นผู้ทรคความด้งบ เช่นเดียวกับ
 กับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ทเห็นแกชาติ แะยังมีความรภมณ
 อยุ่ใน ดร. ปรีดี พนมยงค์ อยางแท้จริง เมื่อผู้แทนหนึ่งด้อพมพ

ประชาชาติ เวียนตามท่านถึงการที่ข้าพเจ้าเดาเดื่อว่า รัฐบาลพระยา
มโนฯ จะเนรเทศ ดร. ปรีดี พนมยงค์ นั้น ท่านได้ตอบว่า

“เรื่องหลวงประดิษฐฯ จะไปนอกนั้น ได้พูดจากันจริง
แต่มิใช่เป็นการขับไล่หรือเนรเทศให้หลวง ประดิษฐฯ ตัดสิน
ใจเอาเอง รัฐบาลจะจ่ายค่าเดินทางและค่ากินอยู่ให้หลวง
ประดิษฐฯ เป็นบำนาญให้หลวงประดิษฐฯ ซึ่งรัฐบาลถือ
ว่า ประเทศสยามเป็นหนี้บุคคลเขาอยู่มาก เวลานหลวง
ประดิษฐฯ กำลังขอรับความเห็นจากบิดา ซึ่งมีอายุมากแล้ว
ในส่วนตัวผม เห็นว่า หลวงประดิษฐฯ ควรไปอยู่เมืองนอก
เสียชั่วคราว เพื่อให้ห่างไกลจากวงการเมืองของสยาม
ซึ่งในเวลานหลวงประดิษฐฯ ยังไม่มีโอกาสเกี่ยวข้อง อยู่ที่
นั้นหลวงประดิษฐฯ จะได้รับการศึกษาเพิ่มเติม จะได้มอง
เห็นวิถีทางที่จะดำเนินการเมืองกว้างขวางลึกซึ้งออกไป เมื่อ
กลับเข้ามาประเทศสยามอีกครั้งหนึ่ง หลวงประดิษฐฯ อาจ
เข้ารับราชการเป็นกำลังของประเทศสืบไปภายหน้า”

หนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับได้พาดหัวใหญ่ด้วยข่าวเกี่ยวกับ ดร.
ปรีดี พนมยงค์ หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ฉบับวันที่ 11 เมษายน ได้
แต่คงออกซึ่งความรูสึกของประชาราษฎร์เป็นอย่างดี

“หลวงประดิษฐมนูธรรมไปอยู่ฝรั่งเศส
ด้วยความจำเป็นอันเป็นกฎสูงสุดของมนุษย์”

แต่ในทันทีที่เราจะพูดเฉพาะข้อข้อในหัวหลวงประดิษฐฯ เท่านั้น
ท่านทั้งหลายยังคงฝังความจำแห่งการกระทำของหลวงประดิษฐฯ เมื่อ
วันที่ 21 มิถุนายนศกก่อนโตเป็นนัยอันหนึ่ง ให้เป็นการแจ่มแจ้งเสียตั้ง
ที เพื่อจะได้หายสงสัย และตั้งหน้าประกอบกิจการงานอย่างอื่นต่อไป
ก่อนอนึ่งเราคงจะไว้ดั่งเคยเดิมนั้นว่า คณะรัฐปาตเวธาน กิ
คอคณะราษฎรนั่นเอง หาได้เปลี่ยนแปลงไม่ แต่เมื่อหลวง
ประดิษฐฯ ก็เป็นหัวแรงผู้หนึ่งในคณะราษฎร ซึ่งมีความคิด
ในตอนนั้น จะวางโครงการอันเสรีรัฐกิจของชาติแยกกันฉะฉาน
จึงจำแนกตนเองที่จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายข้าง มาก ดำเนินงาน ตาม
ความคิดออกแห่งหนึ่ง และระหว่งที่แยกไปแต่อกมทางโดยทาง
เดียว คือไปเสียให้ห่างจากกันด้วยความระมัดระม่อม ทาง
รัฐปาตักชอบด้วย และความคิดของหลวงประดิษฐฯ ก็เป็น
ตราจารึกอยู่ในชาติไว้แต่ไม่น้อย รัฐปาตจึงยินดีตั้งค่า
เพียงชีพและค่าใช้สอยทุกอย่างปีละ 1000 ปอนด์ (ราว 1 หมื่น
1 พันบาท) แงนเองจะเป็นครูสอนให้ประชาชนมองเห็นรูป
การปกครองประชาธิปไตย การ แพ้ชนะกันด้วยความ

คิด ไม่ใช้การผูกพยานาโทษาตอย่างใดเลย คงเป็น
 ความปรองดองกันด้วยดีเสมอ ท่านองทนายความว่าความ
 ในศาลอย่างหน้าดำหน้าแดง พ้อออกจากศาลแดงกษนรท
 ยนคคนเคยวณกถบด้ำนกงานของคน ๆ ด้วยกันได้

ชั้นเดิมหลวงประดิษฐฯ คิดจะไปญี่ปุ่น แต่ทางฝ่าย
 รัฐบาลเห็นว่า ไปฝรั่งเศสสมควรกว่า หลวงประดิษฐฯ จึง
 ยอมไปฝรั่งเศส เวลานี้ได้เตรียมการเดินทางไว้พร้อมมูลภรรยา
 ของท่านก็ไปด้วย แต่บุตรต้องคนน้อย ๆ ยังไม่นำไป เพราะ
 เกรงจะลำบาก คือเมื่อได้ไปอยู่ที่ไหนแน่นอนแล้วจึงค่อย
 รับไปภายหลัง ท่านตั้งใจจะไปอยู่นอกปารีส เพราะไม่
 ชอบความเร่งรมยอย่างปัจจุบัน ชอบแต่จะดหนงดีต่อทำหรับ
 ตำราเท่านั้น เราจึงไม่ต้องสงสัยว่า ผู้ทมหวใจรักชาติแนวแน
 เช่นนี้ คงจะศึกษาความเป็นไปของประเทศเพิ่มเติมตามดมัย
 เพื่อประโยชน์ต่อชาติภูมิเสมอ การไปของหลวงประดิษฐฯ
 เป็นการไปเยี่ยม ๆ ในนามเดิม กำหนดจะออก เดินทางจาก
 กรุงเทพฯ โดยเรือโกต้า จากท่า บี. ไช. ในวันที่ 12 เดือน
 โยกาดนี้เราแตะประชาชนขอสงน้าใจให้หลวงประดิษฐฯ
 และภรรยาจงมีความสวัสดิภาพตลอดทาง และตลอดเวลาที่อยู่
 ในต่างประเทศนั้นด้วย”

และในหนังสือพิมพ์พระบรมมหาราชวัง ได้พิมพ์คำ

กล่าวถึงของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ว่า

“ในการนี้ข้าพเจ้าต้องไปต่างประเทศครั้งใหม่
โอกาสที่จะลามิตรสหายได้ทั่วถึงกัน ขอให้หนังสือ
พิมพ์นั้นช่วยบอกลาต่อๆ ไปด้วย กับขอขอบคุณท่าน
พิมพ์หนังสือมาแสดงไมตรีจิตต์

หลวงประดิษฐมนูธรรม”

ท่านได้อ่านหนังสือพิมพ์เมื่อ 17 มีนาคมตามทปรากฎข้างต้น
แม่ขอเท็จจริงอันเป็นเบื้องหลัง อันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยจะไม่
ปรากฏในข้อความนั้นก็ตาม ท่านผู้อ่านก็ได้ทราบมาแล้วในตอนต้น
ศรกรงยุคนั้นได้ทำหน้าที่แทนประชาชนเป็นอย่างดี

ก่อนถึงวันกำหนดเดินทางกระทรวงการต่างประเทศได้ออกหนังสือ
สั่งว่า คณบดี หรบ ต.ดร.ปรีดี พนมยงค์ระบบหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ
ซึ่งคำแปลมตินั้น

รัฐบาลสยาม

รับรองตัวหลวงประดิษฐมนูธรรมต่อรัฐบาลทั่วโลก

รัฐบาลขอรับรองว่า

ผู้ออกเอกสารนี้ คือ หลวงประดิษฐมนูธรรม สัญชาติไทย เดิม
เป็นข้าราชการของรัฐบาลแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บดินเด

การตั้งหอดวงประดิษฐ์มูหรรวมออกจากกรุงเทพ ฯ ไป ประเทศ
ฝรั่งเศส ณ วันที่ 12 เมษายน พุทธศักราช 2476 นั้น เป็นประ
วัติการแห่งการตั้งได้ครั้งหนึ่ง ตั้งแต่ได้มีการตั้งอาตาสังกัณ และ
กันมา การตั้งกันเขาขอมว่าถึงหากจะมีการร้องให้ ก็เพราะในวง
ศึกษานาฎิและมิดรที่รทกตั้งนิทสนมกันเท่านั้น แต่การตั้งคราว
มองดหน้าใคร ๆ เกือบเห็นหน้าตาโหดหรือห่อหน้าหรือดวงตาแดงก่ำ
ไปเกือบทุกคน บางคนถึงกับตอกตีชนพุ่มพ่ายกัม แม่พระยาพหล ฯ
ผู้เป็นประธานในที่นั้นและตัวหอดวงประดิษฐ์ ฯ เอง ก็กดากตหน้าตาไว
ไม่อยู่ ผู้ที่ไปกับหอดวงประดิษฐ์ ฯ คือนางประดิษฐ์มูหรรวม ผู้
ภรรยา กับมีผู้ ไปตั้งถึงตั้งคโปรัดามคนคือ หอดวงที่คณินนิยัค ก.ท.
ทวน วิชัยชัทคะ และนายจรรยา ดิบแดง

ถนนเจริญกรุงตอนท่า บี ไฮ ตั้งแต่เวลา 15 น. มีรถยนต์จอด
ต้องข้างถนนยาวยัด และบางแห่งถึงกับจอดซ้อนกันแทบจะกัน ถนน
มิให้เบนทางถ้าธารณะ ทางนี้เองด้วยที่จอดรถยนต์ ในบริเวณ
ท่าเรือนนยัคเยียดไปด้วยรถยนต์และมหาชนที่ไปตั้ง ทั้งประตท่าเรือ
ได้ปิดเดี่ยวครุหนง โดยกตวัจนจะเข้าไปยุ่มยามทำคความไม่เรียบร้อย
จึงเกิดรอกันอย่างแอดต ครนเมื่อผู้ ใหญ่ขอให้เปิดประตได้เด่ว ก็พา
กันโหดหลังประตุจน้ำโหดเข้าไปที่ถัพานชานชดาท่า เรือ ทันโคนน

พระยาพหลฯ พร้อมด้วยคุณหญิง ตรงเข้าไป สังกะเข้าผัดไม้ไผ่ในวง
ประดิษฐาน ขรรคม และพระยาพหลฯ ได้สวมพวงมาลัยอันร้อยกรอง
อย่างวิจิตรให้แก่หลวงประดิษฐฯ แล้วทั้งต้องก้มตักน้ำดื่มไปกักตม
มาราว 5 วินาที เสียงไซโยก็ระเบิดออกมาอย่างสนั่นก้อง เสียงร้อง
ให้ของสัตว์เขาแทรกแทรกประคองของไซย เสียงดังก้องอันของหัวใจ
คน ประคอง คนตรึงรเวตพร้อมกันคนต่างขมวกและผ้าเช็ดหน้ากวัด
แกว่งประคองงัดบัค กัดองถ่ายรปรอบข้างใต้กระทำหน้าทกนจาตะ
ทวน ครั้นแล้วพวกก่อกำรเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งรวมค้ายมา
กับหลวงประดิษฐฯ ทงทหารบก ทหารเรือและพลเรือนก็เข้ากดจับ
และจับมอมบด้วยความอาลัย ทงๆ ทมหน้าตาบ้าง ไม่นับาง

ก่อนไปหลวงประดิษฐฯ ก็เดินชนสังพานเรือจับมอด้าแดงความ
อาลัยกับผู้ไปส่งตลอดทาง เสียงไซโยไม้ขาดสายจนกระทั่งเข้าไปห้อง
อาหาร ซึ่งมีคร่ำหยาได้จัดของว่างไว้รับค่อนหนักได้จับมอกนพกใหญ่
อีก บางคนได้สวมกอดจับกับหลวงประดิษฐฯ เช่น หลวงวิจิตร
วาทการ พระสารคำตันประพันธ์ เปนอาทิ บางคนขอจับมอดด้วย
ความศรัทธา เมื่อหลวงประดิษฐฯ ได้กราบตามารดาของท่านอีกแล้ว
ก็ออกจากห้องอาหารเข้าไปบนห้อง โถงบนเรือโตม ไอภาศจับตักกับ
คณะราษฎรผู้ก่อการทอหน้า และพอพระยาพหลฯ คามชน ไปจับส่ง
ตาเป็นครึ่งตัดท้ายกพอดชาณคัตัญญาณเรือออก

ต่อไปนมหาชนกษัตริย์นรชนทั้สหราชอาณาจักร เพื่อรอดังเวลาเรือ
 กตบดาเดินผ่านท่าอัครัง เวลา 16.30 น. เศษ เรือโกดากัดเดินผ่าน
 ท่าเรือ บี ไอ หอดวงประดิษฐ์ฯ และคณะที่ไปก็แกว่งโบกด้วยผ้าเช็ด
 หน้า พุดชอตา ก่อน ฝ่ายผู้ตั้งก็โบกตอบและเปดั่งเสียงไซโยกักกอง
 จนกระทั่งเรือดับตาหายไป

พระยาพหลฯ ได้สนทนาปราถณ์กับบรรดาผู้ที่ไปตั้งตามสมควร
 ท่านหวังเสมอว่าความสงบจะได้อยู่เป็นนิจชวญของชาติสืบไป

คณะรัฐมนตรีที่ไปตั้งในวาระนั้นเท่าที่จำได้คือ พระยาพหลฯ
 พระยาฤทธิชอกเณย์ พระยามานวราชเสวี พระประศาสน์พิทยบุตร
 หอดวงศุภชลาศัย ล้วนผู้ใหญ่ทางธมาชิกัดภาผู้แทนราษฎรก็คือ พระยา
 ศรัยทนต์เนิร รองประธานสภา นอกจากนยงมกของลูกเสือโรงเรียน
 อัสสัศพิยะ วิทยาลัย ตำบลบางคอแหลมได้ไปตั้งแถวตั้งตลอดเวลา
 มั่งเสียงก่ดาวกตตาย ๆ กันว่า ทงนประหนังตั้งมหาत्मคานชอออกจาก
 ประเทศอินเดียทีเดียว

โอกาสนี้เราและประชาชนขอตั้งความสวัสดีตมชัย แต่หอดวงประ
 ดิษฐ์มนุชรรมและภรรยาตกคณะอีกครั้งหนึ่งด้วยไซโยตามครั้ง

ขอความทกต่างเกี่ยวกับการตั้ง คร. ปรีดพนมยงค์ททาเรือบ
 ไอ ในวันที่ 12 เมษายน ข้างคณนเปนขอความทปรากฏในหน้าหนึ่ง

ล้อพิมพ์ศรีกรุงฉบับวันต่อมา เหตุการณ์ในวันนั้น และการแต่งออก
 ของประชาชนหรือหนังสือพิมพ์ทิวๆ ไป ย่อมเป็นพยานได้แล้วว่า ดร.
 ปรีดีพนมยงค์ ได้รับความนิยมนับถือจากประชาชนเพียงไร บุคคลที่
 ไปตั้งในวันนั้นต่างก็ได้ไปด้วยความรู้สึก มิใช่รักในตัว ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ แต่อย่างเดีย แต่เพราะเขารักความยุติธรรม และสิ่ง
 ซึ่งต่อความยุติธรรมที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ใฝ่หา เขาเหล่านั้นได้ไป
 ตั้งได้แต่ด้วยความอาลัยอาวรณ์ด้วยความรู้สึกอันจริงใจของเขา ไม่มี
 ใครชักชวนหรือบังคับให้เขาไปตั้งแม้แต่สักคนเดียว นหรือ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ผู้ที่ชาติไม่ต้องการ

บทที่ ๕

การต่อสู้เพื่ออุดมคติ

ด้านนวนหยาบคาย ซึ่งจะเป็นคำกล่าวของพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงไว้
ซึ่งคุณธรรมอันประเสริฐมิได้ และ

๒. คำวิจารณ์ตงแตกนจนจบ เป็นการวิจารณ์และแสดงออก
ด้วยเจตนาร้ายทั้งสิ้น มองในแง่ร้าย และยึดมั่นอยู่ด้วยอคติทั้งปวง
เป็นคำวิจารณ์เพื่อทำลายแต่อย่างเดียว เอาหลักการของคอมมิวนิสต์
มาดงแถวผู้ตกคนขอความที่ปรากฏในร่างเค้าโครง การณ์ เศรษฐกิจ
เท่าที่จะหาได้เข้าหาหลักการของคอมมิวนิสต์ แล้วสรุปดงให้เห็นว่า
เค้าโครงการณ นน เป็น คอมมิวนิสต์ และ ดร. ปรีด พนมยงค์ เป็น
คอมมิวนิสต์ ซึ่งถ้าเป็นคำวิจารณ์ของพระมหากษัตริย์ พระปกเกล้า
จริงแล้ว พระองค์จะไม่ทำเช่นนั้น เพราะพระองค์ย่อมทรงทราบ อยู่
ว่า หลักการต่าง ๆ ในเค้าโครงการณ เศรษฐกิจนั้น มี ใช้ อยู่ใน
โครงการณ เศรษฐกิจของประเทศประชาธิปไตย ที่เจริญแล้ว มา
หลายประเทศ และแล้วพระองค์ผู้ซึ่งหวงดคอชาติ ย่อมจะให้คำ
วินิจฉัยไปในทางที่จะช่วยกันดงเสริมสร้างดงความเจริญในทางเศรษฐกิจ
ให้แก่ชาติ มิใช่ในทางทำลายชาติ หรือแม้แต่ทำลาย ราชฎร ของ
พระองค์ท่าน

๓. ข้อเท็จจริงที่อาจปรากฏนนี้ ก็คือ พระปกเกล้ามีได้ทรง
วินิจฉัยหรือเขียนคำวินิจฉัยเรื่องน โดยพระองค์เอง แต่พวกชนนางเก่า

มาอย่างโรกปต์ยให้กินแะรอยไปอย่างนั้น ดัดคนนอกพวกหนึ่ง
 ยังกดขั้บมาย แม่แต่หมาของคนพวกนั้นก็ความเป็นอยู่ดีกว่าราษฎร
 ไทยเสียอีก ถ้าถึงคราวที่บานเมืองจะดมจุมพินาศบุคคลผู้หนึ่งคงจะเอา
 ตัวรอด โดยออกไปอยู่นอกประเทศเสีย

วิธีการเศรษฐกิจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ที่ปรากฏในเค้า
 โครงการนี้เศรษฐกิจนั้น ในสมัยต่อมา เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้เข้าบริหารราชการแผ่นดินอีกครั้งก็ได้ นำมาใช้ แม้จะเคย ถูก
 วิจารณ์มาก่อนว่าทำไม่ได้ ใช้ไม่ได้ เช่น การ ออก สดาก กินแบ่ง
 ภาษีทางอ้อม ธนาคารชาติไทย และอื่น ๆ ซึ่งจะปรากฏในหนังสือ
 เด่นชัดต่อไป พร้อมกับแสดงให้เห็นว่า วิธีการเศรษฐกิจในประเทศ
 ประชาธิปไตยอื่น ๆ นั้น เขามักกันอย่างไรด้วย

ในครั้งนั้น สัมตปภชาวนได้กอดความขบขันให้แก่ราษฎรไทย
 ผู้ทมกความรู ในเรื่องเศรษฐกิจ และชาวต่างประเทศทั้งในเมืองไทย
 และนอกเมืองไทยเป็นอันมาก เพราะเขารู้ได้ว่า เค้าโครงการนี้
 เศรษฐกิจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์นั้น หาใช่เป็นเรื่องคอมมูนิสต์
 แต่ประการใดไม่

แล้วเหตุใดเล่า ที่ทำให้สัมตปภชาวนออกมา เหตุนี้ก็คือ
 เหตุทางการเมือง เพราะ การ ต่อสู้ เพื่อ ผล ทาง การ เมือง ใน คราว น

ปรากฏชัดว่า เป็นการต่อสู้ ระหว่างผู้ตั้งอำนาจและผู้ถืออำนาจ
ในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๕ ที่แถวมา ฝ่ายตั้งอำนาจ ก็คือ พวก
ขุนนาง และพวกเจ้าฝ่ายถืออำนาจก็คือ ราษฎรและคณะราษฎร
หรือ ผู้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง นำ ระบอบ ประชา
ธิปไตยมาสู่ราษฎรไทย จริงอยู่อาจจะเป็นการยากที่จะนำประเทศ—
ไทยไปสู่ระบอบสัมบูรณาญาสิทธิราช อย่างเด็ดขาด เช่น แต่ก่อน
แต่ก็คงเป็นไปได้ว่า สิทธิทั้งหลายที่ราษฎรได้มาตาม รัฐธรรมนูญ
จะต้องหดง เพราะเจ้าหรือขุนนางจะคอยขัดอำนาจนั้นไว้ แม้
รัฐธรรมนูญยังอยู่ ก็ทำให้รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย อย่าง
แท้จริงไม่ เขกดีที่ขยงคงมอย และผู้ทมิเอกดีที่ช ผู้ใช้อำนาจ
ปกครองราษฎรอย่างที่เคยปกครองมากคือ นอกจากพวกเจ้าและ
ขุนนาง นั่นเอง ถ้าการต่อสู้ คณะราษฎรที่ทำการปฏิวัติพ่ายแพ้
ก็จกรบหาทางหลบหนีออกไปให้พ้นเสียเถิด หรือจะรอกับ คม คาพ
ก็ตามที่

โอกาสที่จะประสพความพ่ายแพ้ของคณะราษฎรผู้ทำการปฏิวัติ
ก็มิได้เข้ามาทุก ๆ ที่ เสมือนหนึ่งว่าวาระ กตาง คิน ค้อย ๆ หมัด ไปสู่
พระกตางวัน เพราะเมื่อ “ สมอง ” ของคณะต้องจากไปแล้ว

ก็ไม่เป็นกรยากอนใดที่ฝ่ายศัตรูจะทำตายตั้งวัน ที่เหต้อ อยู่ให้พิ นาศ
ย่อยยับลงไป

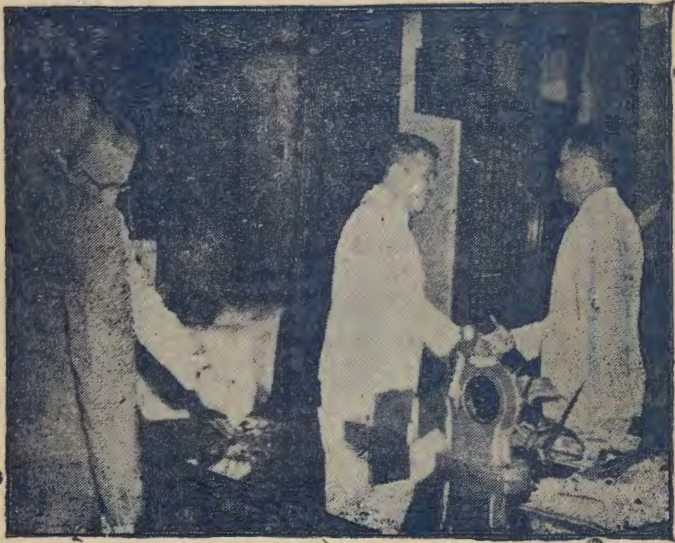
พฤติการณทเกิดชน อันปราศจากตมตปภชาวณ คณะราชฏ
โดยระเพาะเพอนร่วมตายของ ตร. ปรัต พนมยงค์ ทยงยตมน้อยใน
อุตมคติมากคน ไครู้ตักแถมองเห็นภยอนจะเกิดชนแก่คณะของตน
มอองเห็นภยนตรายทจะเกิดชนแก่ประชาราชฏ มอองเห็น ภย ท จะ
ทำตายระบอบประชาธิปโดยให้ศุญญ์ไป และภยอนนหดเจนนงชนใน
วันต่อมา วันรุ่งชน เมื่อพระยามโน ๑ ไม่อาจทนต่อคำวิพากย์
วิจารณ์ อันเกิดชนจากราชฏ ข้าราชการ และโดยระเพาะจาก
หนังสือพิมพ์ เพราะ การ กระ ทำของ พระ ยาม โน ๑ กับ พวกเอง
พระยามโน ๑ ก็ไต่หางออก เรียกผู้แทนหนังสือพิมพ์ทกคณะไป
ประชุมที่วังปารสัดวัน ในวันที่ ๓๓ เมษายนนี้ เพื่อให้คำพูดของ
ตน เชน ทริ ตัก แก่ หนังสือ พิมพ์ ว่า ควร เชอ ถอ และ เป็น ความ จริง
พระยามโน ๑ จึงตงเขาพระยาราช วง ดัน เข้า ไป นัง เป็น พะ ยาน โดย
ปริยายในที่ประชุมนี้ และตลอดการประชุม พระยามโน ๑ ก็มัก
จะอ้างถึงพระยาราชวงดัน ว่าไคร้ไคร้เห็น ช่งความจริง พระยา-
ราชวงดันไม่ได้พูดอะไรนอกมาตักคำเดียว

การให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์ของพระยามโน ๑ ในวันนี้

พระยามโนฯ ได้ปลื้มบังความจริงเพียงต้นเบ็นการต่อเติมให้ร้ายเกิน
 ความจริงเพิ่มเติมเข้าไปในคำแถลงการณ์ของรัฐบาล พระยามโนฯ
 ที่ปรากฏมาแล้ว พระยามโนฯ ไม่ได้แจ้งแก่หนังสือพิมพ์ว่า ได้มี
 การตกลงให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์โฆษณาเค้าโครงการนี้ เศรษฐกิจ
 ของคนในนามของตนเอง แต่กลับที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ข้างไปว่า
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ไม่ยอมให้มีการแก้ไขเค้าโครงการนี้ เศรษฐกิจ
 นั้น ซึ่งเป็นความเท็จ ไม่ยอมให้ราษฎรทำงาน กสิกรรม งาน
 อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการผลิตจากที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ขแรงและ
 เขียนไว้ในร่างเค้าโครงการนั้นก่อนนั้น พระยามโนฯ ซึ่งเวลานั้น
 เชื่อมมั่นว่าตนได้อ่านมาแล้ว ยังได้แสดงเจตนาภายในอื่นแท้จริง
 ของตนออกมาต่อหนังสือพิมพ์ว่า “ พวกก่อการ ” พุดแต่เรื่อง
 จะให้ไว้ใช้โครงการนี้ เศรษฐกิจนั้นแทบทุกคราวที่ประชุม นี้ต้อง
 เป็นดังที่แน่นอนเพราะพวกก่อการที่ทำการปฏิวัติ มา ถ้วนมาก ยัง
 ต้องการที่จะทำการปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคม ตามเจตน์
 จานงเดิมของตน และก็เพราะการเศรษฐกิจ ระบอบระบอบการ
 และการปล่อยให้ราษฎรไทยมีความเป็นอยู่และชีวิตอย่างยะ ภา กรรม
 อย่างนั้นแหละ จึงได้ปฏิวัติ และต้องต่อสู้ต่อไปเพื่อ บรรลุ ความ
 ดำรงตามเจตน์จ่านงนั้น ถ้วนผู้ที่ไม่ ต้อง การ ให้ ไว้ ก็คือ พวก

พระยามโนฯ นนเองพระยามโนฯ ได้แถลงข้อความ คัดลงไปครึ่ง
 แดวครึ่งเล่าที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และคณะผู้ก่อการ เพื่อจะให้
 ราษฎรทราบเรื่องจากหนังสือพิมพ์หลงเชอและพากัน ประนามกิจการ
 ทงหลายที่คณะก่อการปฏิวัติได้ทามาตั้งแต่คน และต่อหนังสือพิมพ์
 พระยามโนฯ ได้ใช้คำพูดเป็นเชิงขู่ ที่จะไม่ให้หนังสือพิมพ์พวก
 วิจารณ์ตนต่อไป “ยังมีหนังสือพิมพ์บางฉบับ” พระยามโนฯ
 กล่าว “กล่าวได้ร้ายซ้ำพเจ้าเองด้วยประการต่าง ๆ ..” แต่นัก
 เป็นการตอบ ดร. ปรีดี พนมยงค์ข้างหลัง เพราะในอนัน ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ พร้อมด้วยภรรยาคุณูชวิตและเพื่อนร่วมตาย ๑ คนได้ใช้ชีวิต
 อยู่นอกประเทศไทยแล้ว

เมื่อการกระทำของพระยามโนฯ กับพวกปรากฏเป็นลำดับ มา
 ตั้งแต่เดมิตรัฐธรรมนูญห้ามข้าราชการไม่ให้เข้าเป็นด้นมาชิกด้นมา คม
 — ให้ทหารคุมด้นภา — บัดด้นภา และงดใช้รัฐธรรมนูญ — แจกด้นมุก
 ปกขาว — และ ให้ด้นมภาชณชู้เชญหนังสือพิมพ์ ได้ร้ายคณะราษฎร
 ทกก่อการเปดี่ยนแปลงการปกครองมา คือไปจะมีอะไรอีก และ
 กมี คือ พระยามโนฯ กับพวก และเจ้านายบางองค์ได้คบคิดกัน
 ที่จะด้นมพวกก่อการ น้เป็นภยต่อพวกก่อการ และเป็นภยต่อระบอบ
 ประชาธิปไตย ไม่ต้องตั้งด้นและคณะผู้ก่อการที่ยง ยด มั่น อยู่ใน

เยี่ยมชมค้ำับอดีตประธานาธิบดีโรฮาส ณ วังมาลากะยัน
กรุงมะนิลา

อุดมคติจะปล่อยให้พระยามโนฯ กับพวกทงหลาย ทำเช่นนั้นไม่ได้
 เป็นอันตราย และผู้ก่อการคนที่โหดเหี้ยมความคิดและการกระทำของ
 พระยามโนฯ กับพวกนัก คือ พระยาพหลฯ หลวงพิบูลสงคราม
 หลวงศุภชลาศัย หลวงนฤเบศร์มานิต เมื่อเวลาต้องเดินไป เมฆายน
 ผ่านไปแล้ว ไม่มีท่าทีว่า ฟ้าจะเปิดได้ รัฐธรรมนูญจะได้กับ
 ใช้ตามเดิม พฤษภาอีกเดือนหนึ่ง ก็ผ่านไปอีกไม่มีอะไรเป็นการดี
 ขึ้น มีแต่การรวมกันของพวกพระยามโนฯ และตระเตรียมการ
 เกานนทเป็นต่อคณะก่อการชนทุกที จะกระทำอย่างเข้า มิถุนายน
 ภัยก็ปรากฏชัดแก่คณะก่อการชนทุกที่ภัยอันจะเกิดจากพระยามโนฯ
 กับพวกตนเอง ภัยอันจะเกิดเป็นอันตรายต่อรัฐธรรมนูญและประชา
 ชีปไทยนั่นเอง มิถุนายนถึงวันกลางเดือน และก็ผ่านไป คณะ
 ราษฎรผู้ก่อการปฏิวัติมาแล้ว และยังคงยืนอยู่ในอุดมคติ ต้องตัด
 สิ้นใจ “ เหตุการณ์เช่นนั้นปล่อยไว้ไม่ได้แล้ว ” ย้ำคำของ
 พระยามโนฯ มาใช้บ้าง และแล้ว.....

ในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๔๗๖ การยึดอำนาจการปกครอง
 แผ่นดินครั้งที่ ๒ โดยคณะราษฎรก็เกิดขึ้น โดยการนำของ
 นายทหารปืนใหญ่จากฝรั่งเศส หลวงพิบูลสงคราม นายทหารเรือ
 หลวงศุภชลาศัย พลเรือนหลวงนฤเบศร์มานิต และบุคคลผู้ยอม

ในอุดมคติ และคติ “ชาติเดือดต้องไว้ตาย ชาติ ชาย ต้องไว้ชื่อ”
 พระยาพหลพลพยุหเสนา^๕ เป็นหัวหน้าคณะ^{๕๕๖}นี้ยกอำนาจ การ ปก ครอง
 จากรัฐบาลพระยามโน^๖ ไว้ได้โดยเรียบ ร้อย แล้ว เสิญ หรือ ชับ ได้
 พระยามโน^๖ ออกไปจากตำแหน่ง พร้อม กัน นั้น คณะ^๕นี้ ได้ออก
 ประกาศฉบับหนึ่งเปิด เผย พฤติ การณ์ ต่าง ๆ ตั้งแต่ ต้น จน จบ ถึง
 ปัจจุบันให้ราษฎรทราบ

ด้วยคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินบัดนี้ ไม่
 ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ โดย เริ่มต้น บิด สภา ผู้แทน
 ราษฎร แสร้งดื้อรัฐธรรมนูญหลายมาตรา คณะทหารบก
 ทหารเรือและพลเรือน จึงเห็นเหตุจำเป็นต้องเข้ายึดอำนาจ
 การปกครอง เพื่อให้มีการเปิดสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการ
 ตามรัฐธรรมนูญ ขอประกาศให้ราษฎรทั้งหลายอย่ามีความ
 ตระหนกตกใจ จงช่วยกันรักษา ความ สงบ เรียบ ร้อย ของ
 บ้านเมือง

คณะนี้ได้จัดการไปแล้วคือ ได้โทรเลขกราบบังคม
 ทูลพระกรุณา^๖ ไปยังพระราชวังไกลกังวลหัว หิน ตาม นัยที่
 กล่าวมาแล้ว กับได้ให้นายกรัฐมนตรีออกจากตำแหน่ง และ
 ได้แจ้งให้กระทรวงมหาดวงการดำเนินราชการไปเช่นเคย ทั้ง

ได้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไป
แล้ว

วังปารุสวัน วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

พ.ท. หลวงพิบูลสงคราม เลขานุการฝ่ายทหารบก

น.ท. หลวงสุภชลาศัย เลขานุการฝ่ายทหารเรือ

ในหนังสืออันแสดงความเคารพนอบน้อม ที่บุคคลทั้ง ๓ นั้น
ไม่ถึงพระยามโน ฯ เพื่อให้ตาออกนั้น ๕ ตอนหนึ่งได้แสดงให้เห็นการ
กระทำของรัฐบาลพระยามโน ฯ ได้เป็นอย่างดี.....

“เห็นว่า การบริหารราชการแผ่นดินเท่าที่คณะรัฐมนตรี
(พระยามโน) ได้ปฏิบัตินั้นก็มักจะทำให้ประเทศชาติอื่น
เป็นทุกข์ยิ่งของพวกเรา ดำเนินไปสู่ความหายนะในที่สุดเป็น
ที่ยั่งยืน...และขอให้ได้เท่าซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี นำความ
กราบบังคมทูล...เพื่อทรงเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร และ
เลือกรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป”

เหตุการณ์ได้เป็นไป โดยเรียบร้อย พระยามโน ฯ ได้ออก
พระปกเกล้าเสด็จจากหัวหินมาเปิดสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มี การ
ประชุมปรึกษา ตามระบอบประชาธิปไตย ในวันที่ ๒๒ มิถุนายน

นั้นเองประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญซึ่งส่งไป ๘๑ วันได้กลับพ้น
 คนชนมออก วันนั้นเป็นวันที่จะต้องจารึกลงในดวงจิตของราษฎร
 ไทยผู้รักประชาธิปไตยทั้งหลาย โดยทั่วกัน

การกระทำของคณะราษฎรใหม่ มีได้กระทบกระเทือนต่อ
 พระปกเกล้าแต่ประการใด เพราะพระองค์เป็นกษัตริย์ที่ยึดมั่นใน
 ระบอบประชาธิปไตยตลอดมา และบัดนี้พระองค์พ้นจากอิทธิพลการ
 กัดกินของเจ้าและขุนนางที่มอยเห่นพระองค์ท่านแล้ว

ครั้นแล้วก็ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ให้ พัน เอก
 พระยาพหลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๒๕ มิถุนายนนั้นเป็นวันครบ
 รอบของการปฏิวัติ คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ไม่มีพระยาทรงฯ
 ไม่มีพระประศาสน์ฯ ไม่มีพระยาฤทธิฯ ไม่มีแม่แต่นายประย
 ภมรมนตรี พระยาพหลฯ นายกฯ ใหม่ได้แจ้งต่อสภาฯ อย่างต่อ
 มีตรว่า “ข้าพเจ้ามิใช่บุคคล - ที่ไม่เห็นประโยชน์ของชาติ แต่ถ
 หากข้าพเจ้าดำรงอยู่ในตำแหน่งนานไปแล้ว จะทำให้เสียประโยชน์
 ของประเทศชาติไปได้ เพราะความไม่สันถัดของข้าพเจ้า” ท่าน
 เจ้าคุณได้รับปากเพียงแต่จะดำรงตำแหน่งนี้ใน ระยะเวลา หักเดียว หัก คือ
 เพียง ๑๕ วันเท่านั้น แล้วให้สภาและพระมหากษัตริย์เลือกบุคคลที่
 สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป และเป็นการแน่ๆ ถ้า ดร. ปรีดี

พนมยงค์ ยงอยู่กับท่าน บางที่ท่านเจ้าคุณซึ่งแม่จะพูดอย่างนกกง
จะเบาใจยิ่งกว่านั้น หรือบางที่ท่านอาจจะไม่พูดแต่ตั้งความรู้อีกของ
ท่านดงนเดยก็ได้

พระยามโนฯ หลังจากออกจากตำแหน่งไปแล้ว ก็ไปใช้ชีวิต
อย่างสงบอยู่ณเกาะบึงนางจนครบถ้วนชีวิตท่านนั้น เมื่อต้นมหาสงคราม
ครั้งที่ ๒ นั้นได้ทรงทรมายศสมบัติไว้เบื้องหลังเพราะทศเกาะบึงนาง รากา
ไม่ใช่บ่อย แม้แต่สถานที่เก็บศพของเจ้าคุณมโนฯ ที่วัดบึง บึง อร
เกาะบึงนั้น ก็นับว่าสมควรแก่ฐานะของท่านที่เคยเป็นขุนนางเก่ามา

ส่วนพระยาทรงฯ กับศิษย์คนสำคัญ ๆ ในเวลาดังกล่าวแม้ครั้ง
ก่อนจะได้ร่วมคำสาบานถนอมกักตม ไม่อาจทนหน้าเพื่อนได้สนิท
และเมื่อการเคียดแค้นใจของพระยาทรงกับพวกยังไม่หายคลาย จึงในที่สุด
ได้เพื่อนร่วมตายของพระยาทรงนั่นเอง ก็ขอให้พระยาทรงฯ พร้อม
กับศิษย์ร่วมคิดออกไปอยู่นอกประเทศเสีย และแล้วตัวพระยาทรงฯ
เองก็ได้ช่วยชนมทอนไตจน ดินแดนต่างดาวโน้น

การกระทำของพวกเจ้าและขุนนางเก่าบางคนยังคง ดำเนิน การ
ต่อมาอีก จนบุคคลไม่กล้าตาย ใน คณะราษฎร สอง คน คือ
หลวงพิบูลสงคราม และหลวงศุภชลาศัย จึงได้ตั้งชื่อในหนังสือ
ร่วมกันนี้ไปยังบุคคลต่าง ๆ คือ พระองค์เจ้าบรมเดช, พระองค์เจ้า

ทศศิริวงศ์, ม.จ. วงศ์นิรชร, ม.จ. ไชยแสง ทรัพย์พัฒน, ม.จ. โสภณ-
ภราไดย์, พระยาอชิกรณประกาศ, และ พระยา ศรภักย์ พิพัฒน์
(เดือน ศรภักย์วานิช) ในวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๔๖๖ นี้ว่า

“ในการยึดอำนาจการปกครองทั้ง สอง คราว คณะผู้
ก่อการได้ยึดหลัก และปฏิบัติไปในทางละมุลละม่อมเสมอ
เพื่อเห็นแก่ความสงบของบ้านเมืองและความอิสระภาพของ
ชาติไทย แต่บัดนี้ปรากฏตามทางสืบสวนว่า ท่านได้มีการ
ประชุมและคิดอยู่เสมอ ในอันที่จะทำให้เกิดความไม่สงบ
แก่บ้านเมือง และทำให้รัฐบาลเป็นกังวล ซึ่งเป็นเหตุให้
การบริหารราชการบ้านเมือง ไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่จะเป็น

ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบรักษาความสงบเรียบร้อย
ของบ้านเมือง จึงขอเตือนในทางสงบจิตต์เสีย หากท่าน
ยังจุ่มจุ่มอีก คณะกึ่งกลางจะกระทำอย่างรุนแรงและจำต้อง
ถือเอาความสงบของบ้านเมืองเป็นกฎหมายสูงสุด ในการ
กระทำการแก่ท่าน ที่กล่าวนี้มีได้ขู่เชิญ แต่เป็นการเตือนเพื่อ
ความหวังดี”

ถกแล้วจดหมายนี้ไม่ใช่การขู่เชิญ แต่ถ้าเป็นอย่างเราๆ ได้
รับ ก็เห็นจะต้องรีบไปหาและแสดงความบริสุทธิ์ของตน หรือหาทาง

ออกไว้ ถ้าว่ามีความดกดำอะไรอยู่ ทุก ๆ คนที่ได้รับจดหมายนั้น
 ได้ไปพบ หรือมีจดหมายแจ้งไปยังบุคคลทั้ง สอง นั้น เว้นแต่
 พระองค์เจ้าบวรเดช ผู้เดียว แต่ก็น่าจะพิจารณาว่า เวदानัน
 ได้มีรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินไปด้วยดีแล้ว เหตุใดบุคคลทั้ง
 สองนี้จึงไม่เลิกเอาในทางที่ปฏิบัติต่อผู้ตั้งตั้งเหล่านั้น โดยการ
 กระทำทางตำรวจ เป็นทางราชการ อันจะเป็นแบบแผนที่ชอบกว่า
 นั้นเล่า ขอฝากท่านผู้อ่านคิดเอาเอง

การกระทำของพระยามโน ฯ กับพวกตั้งก่อกำเนิด ได้ก่อให้เกิด
 เกิดปฏิกิริยาตอบจากราษฎรและจากสมาชิกสภา ฯ อันอย่างรุนแรง
 ภายหลังที่รัฐบาลใหม่ได้เข้าบริหาร โดยเรียบร้อยแล้ว นักเรียน
 กฎหมายประมาณ ๔๐๐ คน ได้เข้าชื่อร่วมกัน ทำคำร้องเรียนไปยัง
 คณบดีกรมนคร ฯ ถนนปารุสกวัน ขอให้รัฐบาลถอนคดีสภา
 ผู้แทนราษฎร เพื่อได้อินิจฉัยว่า การที่รัฐบาลพระยามโน ฯ ตะเมิด
 รัฐธรรมนูญบิตัดถ้านั้น ผู้ใดมีความผิดบ้างและจะควรได้รับโทษ
 ใดบ้าง เจ้าคุณนายยก ฯ ได้ชี้แจงว่า ท่านเองและคณะของท่าน
 ไม่ได้เป็นความพยายาม แต่เมื่อราษฎรร้องเรียนมาก ๆ จะนำเรื่อง
 ถอนคดีสภาเป็นทางการต่อไป นอกจากนักเรียนกฎหมายแล้ว

ในสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมได้พิจารณา ญัตติ ของ พระยาประมวฬวิชาพูล ซึ่งว่า “...เนื่องด้วยมีราษฎรยื่น คำร้องต่อเกล้าฯ ขอให้เกล้าฯ นำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เรื่องที่พระยามโนฯ เมื่อดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ แนะนำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตราพระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร แลงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๖ นั้น เกล้าฯ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การกระทำของพระยามโนฯ นั้นผิด เพราะ ฉะนั้นขอเสนอญัตติต่อสภาผู้แทนราษฎรว่า การกระทำของ พระยามโนฯ ที่กล่าวแล้ว นั้น เป็น การ กระทำผิด อาชญา ขอให้สภาฯ ลงมติตั้งกรรม มาธิ การ ขึ้น ใต้ ส่วน พระยามโนฯ นายกรัฐมนตรีคนก่อน แม้ว่าการมาธิการใต้ส่วน เห็นว่ามีความผิดแล้ว ก็ขอให้ร่างพระราชบัญญัติกำหนดโทษ ตามควรแก่ความผิดให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้บริหารราชการแผ่นดินต่อไป ”

แต่เรื่องนี้สภามีมติดำเนินการไปอย่างไร เนื่องจากพระปกเกล้า ได้มีพระราชหัตถเลขาถึงเจ้าคุณนายยกฯ ทรงขอร้อง ว่าเรื่องแล้วไปแล้วอย่าให้มออะไรกันเดย ซึ่งเจ้าคุณนายยกฯ แลสภาฯ ได้รับ

ต้นของพระกระแสรีบตั้งทวนากัน แต่นอกจากนั้นสภาฯ ได้ดำเนินการตามมติของหัตถวงวินิจฉัยทวนการ ซึ่งให้หาทางบอังกนมให้ผู้ใดละเมิดรัฐธรรมนูญต่อไปอีก ยิ่งกว่านั้นสภาฯ ได้ตั้งกรรมาธิการชั้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณากฎหมายที่ออก ระหว่าง วันที่ ๓ ถึง ๒๐ เมษายน ๒๔๗๖ ระหว่างที่สภาถูกปิด และพระมโนฯ ดำเนินการปกครองแบบ “ มโนเศรษฐกิจ ” กฎหมายที่สำคัญที่ออกไปครั้งหนึ่งก็คือ กฎหมายเดือกตั้ง ซึ่งรัฐบาลพระยามโนฯ รีบออกใช้ แม้จะผิดระบอบรัฐธรรมนูญ และยังกว่านั้นก็คือ

๑. ถ้าจะมีสภาฯ ต่อไป พระยามโนฯ ก็จะทำเดียงข้างมากในสภา โดยที่ใครขยายอายุของสมาชิกให้สูงขึ้น และประสงค์จะคุมสภาฯ ไม่ใช่สภาคุมรัฐบาล กับตามรัฐธรรมนูญ กับ

๒. เพื่อเดิกต่างการกระทำของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เพราะที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้กว้างพระ ราชนิบัญญัติเดือกตั้งคณะบริหารพระยามโนฯ แก่ไหน ทั้งนเพราะพระยามโนฯ เกดียดซึ่งคนหนุ่มมีนักหนา และโดยเดเพราะเกดียดซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งแม่จะอ่อนวัย แต่ก่แกวิชาการและได้วิบัติความนับถือ จาก ศิษย์ ร.ร. กฎหมาย จากราชครู และสภาฯ มากกว่าพระยามโน

เมื่อธภา ได้พิจารณาว่าพระราชบัญญัติเดือกตงซึ่งพระยามโนฯ
 แกะไข เมื่อฉันท ๓ สิงหาคม ๒๔๗๖ นายแดง ศรีสวัสดิ์ ได้เป็นผู้
 อำนวยการของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทช.แจ้งเรื่องกฎหมายเดือกตง
 นน เวตายน ดร. ปรีดี พนมยงค์ยังอยู่ในฝรั่งเศส แต่ด้วยความ
 ห่วงคอระบอบประชาธิปไตยเป็นแห่งชาติบ้านเมืองอย่างที่สุด จึงได้
 มุ่งหมายจะสนับสนุน และนายแดง ศรีสวัสดิ์ได้เสนอต่อธภาฯ เอา
 จุดหมายนั้นเป็นค่าแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติเดือกตง ขอความ
 บางตอนปรากฏดังที่กล่าวมาในข้อ ๑ และ ๒ ข้างต้น
 เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์กลับมา เรื่องต่าง ๆ ที่ธภาได้ดำเนิน
 การไปเกี่ยวกับพระยามโนฯ นี้ ธภาฯ และรัฐบาลได้มอบให้ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินงานทั้งสิ้น

ตอนที่ ๒

ในต่างประเทศ

จากประเทศไทยเมื่อ ๑๒ เมษายน ต่อมาอีก ๔ วัน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ภรรยาและธิดายาวมชีวิต ๓ คนก็ถึงดังกไปนั้น นักการเมืองผู้ถูกข้ายดีว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ได้รับการต้อนรับจากคนไทย และชาวต่างประเทศเป็นอย่างดี ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ร้อเรือเดินทางต่อไปยังฝรั่งเศส

ในโอกาสที่พุกอยู่ที่เมืองดังกไปนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์มีดีรอดพันถ่ายตา ของนัก หนังสือพิมพ์ สเตรตไทม์และ หนังสือพิมพ์ ดังกไปร์ฟรึเปเรสต์ไปได้ ฉะนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงต้องให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์นั้นในฉนวนหนึ่ง ให้สัมภาษณ์ด้วยความรู้สึกอันจริงใจของตน ตามเจตนาที่มุ่งอยู่ต่อชาติบ้านเมือง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ว่า “ถ้าสยามไม่เปิดสภาฯ คณะรัฐมนตรีอาจบริหารราชการขัดกับรัฐธรรมนูญได้ แต่รัฐธรรมนูญสยามจะยังคงอยู่ชั่วกัลปาวสาน” ดร. ปรีดี พนมยงค์ กล่าวต่อไปอีกว่า “ข้าพเจ้าขอปฏิเสธในข้อที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอม-

มนิสต์” ตอบผู้แทนหนังสือพิมพ์เดครโตใหม่ “มีหนังสือพิมพ์หลาย
 ณะบ้างลงข่าวว่า เท่าที่ข้าพเจ้าไม่ลงรอยกันกับสมาชิกอื่น
 แห่งคณะรัฐมนตรีนั่น เนื่องจากข้าพเจ้ามีหัวไปในทางลัทธิ
 คอมมิวนิสต์ แท้จริงความคิดของข้าพเจ้าเป็นไปในแนวลัทธิ
 โซเชี่ยลลิสต์ของรัฐบาล ที่ดำเนินการเพื่อราษฎรต่างหาก แต่
 ความคิดของข้าพเจ้าในแนวนี้ บังเอิญไม่เป็นที่เห็น พ้องด้วย
 กับสมาชิกอื่นแห่งคณะรัฐมนตรี”

แต่เมื่อผู้แทนหนังสือพิมพ์ดิงคโปรฟร์เปรดส์ถามถึงความ
 คิดเห็นทางคอมมิวนิสต์อีก ดร. ปรีด พนมยงค์ตอบว่า “ข้าพเจ้า
 ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ และทั้งมิได้นิยมชมชื่นคอมมิวนิสต์ แม้แต่
 น้อยเลย ข้าพเจ้าจะยอมรับแต่ว่า ข้าพเจ้าเป็นราดิคัล และ
 เป็นราดิคัลที่เป็นไปในแนวของลัทธิโซเชี่ยลลิสต์ แต่ไม่ใช่
 คอมมิวนิสต์แน่ ๆ”

หนังสือพิมพ์ดิงคโปรฟร์เปรดส์ ได้ตั้งคำถามถึง ดร. ปรีดฯ
 ผู้ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศ
 ไทยคราวที่เดวี่มานี่เป็นส่วนใหญ่ และการที่การเปลี่ยนแปลงทำไป
 ก็ได้สำเร็จคราวนี้ โดยการกระทำของพวกหนุ่ม ๆ และมีบุคคลอื่น
 กต่างที่ทำการศึกษานเป็นอย่างดีทำการสนับสนุนอยู่เป็นส่วนใหญ่ เท่า

ที่พสกนทาการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบใหม่ ความประสงค์
 กเพื่อจะนำประเทศให้เจริญทันสมัยเท่านัน ทงนกเนื่องจากแต่เดิม
 มา ความเจริญของประเทศไทยต่ำช้ามากไม่ทันเพื่อนฝูง ฉะนั้นพวก
 กอการเหต่านจึงมีความปรารภอันแรงกล้า ที่จะเขามองประเทศ
 ให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญเร็วยิ่งขึ้น

ดร. ปรีดี พนมยงค์เคยมีตำแหน่งเป็นสมาชิกผู้หนึ่งในคณะรัฐ-
 มนตรี ซึ่งมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ นายความมุ่งหมายของดร. ปรีดีกท้วง
 จระชักนำสมาชิกแห่งคณะรัฐมนตรีเหล่านั้นไปในทางที่จะนำความเจริญ
 มาสู่ประเทศ ตามแนวความคิดของตน แต่ทว่าสมาชิกเหล่านั้นบาง
 คนไม่เห็นพ้องด้วย ฉะนั้นเมื่อดร. ปรีดี พนมยงค์รู้ว่าสมาชิกเหล่านี้
 นนมความเห็นขัดกับตนกเดยตาออก

ดร. ปรีดี พนมยงค์มิได้ถูกขับไล่ได้ตั้งมาจากประเทศไทยตาม
 ชาวทเดาตอกนหนนเดย แต่เทาทจากประเทศไทยมากเพื่อไปดูภาวะ
 การณ์เศรษฐกิจในทวยุโรป นอกจากนั้นดร. ปรีดี พนมยงค์ยังมี
 หนึ่งถือรับรองจากรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐบาลไทยติดตัวมาด้วย
 ซึ่งขอความในหนังสือฉบับนั้นขแจ้งให้ทราบว่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ผู้เป็นบุคคลสัญชาติไทยและทงเป็นข้าราชการชั้น สูงของรัฐบาลด้วย

และขอรับรองต่อผู้ใดก็ตามที่ทราบความนี้แล้ว ได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อความ
สะดวกแก่ดร. ปรีดี พนมยงค์ด้วย

สำหรับปัญหาที่ว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ จะกลับคืนสู่ประเทศ
สยามเมื่อใดนั้น หนังสือพิมพ์ในสิงคโปร์ก็กล่าวตามที่ทราบจาก ดร.
ปรีดี พนมยงค์เองว่า การกลับของดร. ปรีดีอาจจะเป็นต่อเมื่อมีการ
เปลี่ยนแปลงในวงการของคณะราษฎรบ้างได้

ขณะเมื่อถูกถามถึงเรื่องว่า สำหรับรัฐธรรมนูญใหม่ที่มีขึ้น
ในประเทศไทยนั้น ตามความเห็นของดร. ปรีดี พนมยงค์ เห็นว่าจะ
คงยื่นยवादาวต่อไป หรือ อาจ จะถึงที่ สุดคง ไດ้น ดร. ปรีดี
พนมยงค์ตอบว่า “ข้าพเจ้าไม่คิดเลยว่าจะถึงที่ สุดคง ไດ้น” และกล่าว
ต่อไปว่า “แต่แรกมากมีสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติงานร่วมมือไปกับ
คณะราษฎรมานาน แต่สภา นี้ได้ถูกปิดเสีย แดงเฉยๆ ไม่มีการเลือกตั้ง
สมาชิกแห่งสภาขึ้นใหม่ ตลอดจนยังไม่ประกาศกำหนดแน่นอนด้วย
ว่าจะเลือกตั้งกันเมื่อใด การที่ไม่ได้สภา ทำการร่วมมือไปกับคณะ
ราษฎรมานานแหวะ เป็นเหตุให้คณะราษฎรมานานบริหารการปกครองไป
คณะแนวกับรัฐธรรมนูญก็ได้ ซึ่งถ้าหาจะแก่วงวนให้สำเร็จเร็ว
ววย ก็หมั่นทางเดียวเท่านั้นคือ จักการเลือกตั้งสมาชิกสภา
โดยเร็วเท่าที่จะทำได้”

ดร. ปรีดี พนมยงค์ และภริยา ถวายพรชัยมงคล พ.ศ.
 หาดวงที่ศึ้นนยมนศึก, ร.ท. ทวน วิชัยชัทคะ, และจรรยา ดับแตง เดิน
 ทางต่อไปยังเมืองท่ามารแซดดี และจับรถไฟที่นั่นต่อไปยังนครปรีดี
 และพำนักแยะบ ๆ อยุ่ที่ชานนครนั้น ได้ใช้เวลาด่วนมากคึ้นควาคึ้นษา
 วิชากการทเคยเดาเรียนมา และพบปะต้นททากับนักเศรษฐกิจ นัก
 การเมือง ผู้เชี่ยวชาญ ชานชึ้น ส่วนมาก เป็น คาคัดตราจารย์ ของ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์มาก่อน และเมื่อมีโอกาสก็เดินทางข้ามไปยงอังกฤษ เพื่อ
 เยี่ยมมิตรดหายและด ศึกษากการณทาง เศรษฐกิจของ ประเทศนั้นด้วย
 ความหวังที่จะกตบตั้งเมืองไทยของดร. ปรีดี พนมยงค์คนนั้น ชนชุกกับ
 การกระทำของเพื่อนร่วมคาคา้บาดแยะยงยด มนชุกใน อุดมคติเท่านั้น
 และด้าหรับเวदानกคอกการ รอ, รอ, เท่านั้น

ภายหลังเมื่อมีการยดชานาจครั้งที่ ๒ ชิบได้พระยามโนฯ ไป
 แดว เหตุการณด้าหรับดร. ปรีดี พนมยงค์กตคชน ราชฎาทงหาดาย
 มคความเข้าใจในการกระทำของดร. ปรีดี พนมยงค์คตชน แะรูต่อไป
 คตอดจนการกระทำอันมิชอบของพระยามโนฯ การได้ร้ายดัย ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ผู้หวังคตชาคิแะต่อระบอบประชาธิปไตย แต่ถึง
 เหตุการณเบนชานน ดร. ปรีดี พนมยงค์กยงคดงบแยะบชุกในนคร
 ปรีดีคตชมา

แต่เหตุการณ์ในเมืองไทยที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ได้เป็นที่สนใจ
ต่อราษฎรไทยเป็นอย่างยิ่ง ได้มีการโจทก์จรรยา และวิพากษ์วิจารณ์
กันไปต่าง ๆ กันโดยฉะเพาะก็คือ เมื่อพระยามโนฯ ซึ่งราษฎรไทย
ถือว่า เป็นศัตรูทางการเมืองของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ พันตำแหน่งและ
หมดอำนาจแล้ว เพราะพระยามโนฯ ทำมิชอบ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ผู้ซึ่งพระยามโนฯ ขับไล่ออกไปอย่างอัปทานักควรจะกลับมา และ
เข้าบริหารราชการ เพราะราษฎรมความเชื่อมั่นในฝีมือและความ
สามารถของ ดร. ปรีดี พนมยงค์

หนังสือพิมพ์ที่ อันเป็นตัวแทนของราษฎรนอกสภา ได้กล่าว
ถึงข่าวเดาต่อเกี่ยวกับการกลับของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กันทั่วไป
บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยใหม่ ได้ขอเข้าสัมภาษณ์พระยาพหลฯ
ถึงเรื่องนี้ ท่านเจ้าคุณนายภา ได้กล่าวว่

“ในขณะนี้ ผมยังไม่คิดจะเชิญตัวหลวงประดิษฐ
กลับมา เพราะหลวงประดิษฐฯ ถูกสงสัยว่าเป็นคอม-
มิวนิสต์ ผมเองก็ถูกเขาสงสัยอยู่เหมือนกัน ถ้าผม
เรียกหลวงประดิษฐฯ กลับ เวลานี้เรื่อง มัน ก็จะไปกัน
ใหญ่ ผมก็เลยกลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปเลย

ความจริงหลวงประดิษฐฯ เป็นคนดีมาก ทำงาน
 จริงจังน่าเห็นใจ แต่จะเรียกกลับมายังไม่ได้ จนกว่า
 จะเลือกตั้งเสร็จเรียบร้อย เมื่อนั้นแหละจึงจะเรียกตัว
 กลับเอามา แต่มิใช่จะเชิญให้อยู่ในตำแหน่งใด ผม
 ต้องการให้ผู้แทนราษฎรนั้นแหละ เป็นกรรม การ ชัก
 ฟอกความมัวหมองของหลวงประดิษฐฯ ให้ขาวสะอาด
 เมื่อผู้แทนราษฎรพิสูจน์ว่า หลวงประดิษฐฯ ไม่ใช่
 คอมมิวนิสต์แล้ว ก็จะได้ให้ตำแหน่งให้ร่วมมือทำความ
 เจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศและ ความสุข สมบูรณ์ให้
 แก่ประชาชนสืบไป แต่ถ้าพิสูจน์ว่าหลวงประดิษฐฯ
 เป็นคอมมิวนิสต์ ก็ต้องจัดการไปอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก
 การชักฟอกหลวงประดิษฐฯ พวกผมจะเป็นผู้ชักฟอก
 ไม่ได้ เดี่ยวจะหาว่าเป็นพวกเดียวกัน”

นอกจากในเมืองไทยแล้ว ในต่างประเทศเหตุการณ์นี้ ก็ได้
 เป็นที่สนใจของบรรดานักการเมืองและหนังสือพิมพ์ตลอดจนสำนักงาน
 สื่อข่าวต่างประเทศไม่น้อย เพราะบุคคลเหล่านี้ย่อมทราบดีว่า ปรกติ
 พนมยงค์ มีความสำคัญเกี่ยวแก่เหตุการณ์และประเทศไทยอย่างยิ่ง
 ไร ฉะนั้นผู้สื่อข่าวรอยเคอร์ ซึ่งประจำอยู่ในนครปารีส จึงได้แต่ง

หาที่พำนักของดร. ปรีดี พนมยงค์ และพยายามจนพบ พบดร. ปรีดี พนมยงค์ ในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๖ นั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ตอบคำถามของผู้สื่อข่าวรอยเตอร์ว่า

“ขณะนี้ ข้าพเจ้า กำลังเดินนโยบายแห่ง การคอย และเผด็จการวาระหนึ่งแห่งกรุงสยาม เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๒๕ ข้าพเจ้าได้ไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้ทูลถวายถึงนโยบายของข้าพเจ้า ซึ่งมีการที่ปรากฏมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่มีความมั่นใจว่าจะทำลายล้างลัทธิคนมเงิน สิ่งที่ข้าพเจ้าพึงปรารถนาคือ เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของราษฎรเท่านั้น และทั้งข้าพเจ้าประสงค์อย่างยิ่ง ที่จะผดุงชาติโดยได้ ประ กอบ การ อุตสาหกรรม และ การ งาน ทั่ว ๆ ไป ลัทธิคอมมิวนิสต์ในกรุงสยามมีอิทธิพลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ถ้าจะกล่าวตามใจชอบของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งไปในทางเดียวกับพรรคเลเบอร์ (พรรคกรรมกร) ในอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง”

เมื่อผู้แทนรอยเตอร์ ถามถึงเรื่องที่มาปฏิบัติกิจการการเมือง กล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์นั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ตอบว่า

“ข้าพเจ้ามิได้เป็นคอม มูนิสต์ อย่างที่ มีบางคนเข้าใจ และไม่เคย ติดต่อกับสมาคมสากลคอมมูนิสต์ยุคที่ ๓ เลย การที่ข้าพเจ้าออกจากประเทศไทยมาเสียเช่นนี้ ก็เพราะข้าพเจ้าไม่ต้องการให้เกิดความยุ่งยากขึ้น และโดยความเห็นชอบของรัฐบุรุษผู้ใหญ่บางท่านที่ข้าพเจ้าเคารพอยู่”

ผู้แทนรอยเตอร์ได้ถามต่อไปว่า บดินคณระของ ดร. ปรีดี พนมยงค์โดยคณาธิการปกครองกันได้ดีเต็มแล้ว ดร. ปรีดี มีความคิดเห็นอย่างไร ดร. ปรีดี พนมยงค์ตอบว่า

“ถูกแล้ว ในเวลานี้ นายทหารชั้นหัวหน้าแห่งกองทัพสยาม ได้ยึดอำนาจการปกครองและได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้เปิดสภา ใช้รัฐธรรมนูญดั้งเดิม และนั่นเองเป็นทางให้ฐานะของข้าพเจ้าบริสุทฺถของขม แต่กระนั้นข้าพเจ้าก็ไม่พึงประสงค์จะกลับไปสยาม เว้นแต่จะมีผู้ขอรับมา”

ตลอดเวลาของการพำนัก อยู่ใน ประเทศ ฝรั่งเศส ดร. ปรีดี พนมยงค์ มีแต่ความรู้สึกเป็นห่วงและกังวลต่ออนาคตของชาติไทยอย่างที่สุด วิญญาณของการปฏิวัติยังกรุ่นและรอันแรงอยู่ในจิตใจ

ไม่เต็มคდაย ความรับผิดชอบพระราชกรณียกิจ ตามคำสัญญา
 ประการ ของคณะราษฎรนั้นเป็นคำสัญญาที่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง
 ครบถ้วน ต้องนำความดีความงามมาบำรุงรักษา ต้องสร้างเอก
 ราชทางเศรษฐกิจให้แก่ชาติ “มันสมอง” ของคณะราษฎร ผู้
 ทำการปฏิวัติ จะยอมให้การปฏิวัติครั้งนี้ เป็นแค่เพียงการเปิดชน
 พระเจ้าแผ่นดินจากองค์เดียวมาเป็นหลายคนไม่ได้

แต่เหตุการณ์ในเมืองไทยภายหลังการยึดอำนาจครั้งที่ ๒ แล้ว
 ในคณะราษฎรก็เริ่มมีการแตกแยกกันออก เกิดชนเช่นเดียวกับที่ได้อธิ
 มาแล้วครังก่อน เมื่อผู้ที่หลงใหลในอำนาจ อยากเป็นใหญ่เป็นโต
 ได้อำนาจมา ก็เริ่มแสวงหาไปตั้งตำแหน่งและอำนาจที่ยิ่งใหญ่ต่อไป
 โดยมีคำนึงถึงความสามารถของตน พระยาพหลพลพยุหส์ยตั้งตัวมากใจ
 ในการเห็นแก่ตัวเช่นนั้น แต่ท่าน-ท่านผู้ซื่อสัตย์ต่อชาติและต่อประธา
 ราษฎร จะยอมให้บุคคลเช่นนั้น นำชาติไปไม่ได้เป็นอันขาด ฉะนั้น
 ท่านเจ้าคุณจึงต้องทนต่อมา

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ภายหลังที่ได้ออกจากอภัยพิบัติ และ
 ได้รับผิดชอบหมายข่าวคราวจากเพื่อนร่วมสมัย แจ้งเหตุการณ์ในเมือง
 ไทยแล้ว ก็ได้มีจดหมายถามมายังเพื่อนฝูง และโดยฉะเพาะถามผู้ที่
 ทรงอำนาจอยู่ในเวลานั้นด้วย คำตอบที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้รับจาก

เพื่อนในกรุงเทพฯ ก็คือ ส่วนหนึ่ง ซึ่งส่วนมากเป็น ฝ่าย พด เรือน
 ของการให้กลับ และให้กลับโดยเร็ว เพื่อเข้าร่วมในการบริหาร
 อีกส่วนหนึ่งไม่ต้องการให้กลับ ที่ไม่ต้องการให้กลับนี้ เป็นเพราะ
 เพื่อนเหล่านั้นหวังดกม โดยให้เหตุว่า ข้อกล่าวหาว่าเป็นคอมมู-
 นิสต์ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ซักพอกให้ขาดสะอาด ควรรอไปจนกว่า
 เหตุการณ์แจ่มใดยังกว่านี้ ส่วนอีกพวกหนึ่ง ที่ไม่ต้องการให้กลับ
 นั้น เป็นการไม่ต้องการให้กลับตลอดไป ทั้งนี้เพราะพวกนี้ ก็นทำ
 ทร. ปรัด เพราะเขาถือว่า ทร. ปรัด พนมยงค์เป็นคู่แข่งกับตนใน
 ทางການ และถ้า ทร. ปรัดกลับมาเมืองไทยและเข้าบริหารแล้ว
 ความปรีชาสามารถของ ทร. ปรัด พนมยงค์จะเป็นดังทกคกนการแฉวง
 หาอำนาจของเขา ซึ่งความชอบ สำหรับผู้จุดจิตใจเต็มไปด้วยความ
 อัจฉาริษา โดยไม่คำนึงถึงอุดมคติและประโยชน์ของชาติแล้ว เป็น
 ดังที่มียุอย่างมาตรงข้าม ทร. ปรัด พนมยงค์ไม่เคยแข่งขัน ไม่เคย
 บิดซาใคร คงหันทำความดีให้แก่ชาติ สร้างความเจริญให้แก่
 ราษฎรและแก่ชาติตลอดมา และต่อไป ทราบเท่าชีวิตจะหาไม่
 เมื่อคำตอบจากเพื่อน ผู้เคยร่วมด้าบาดเป็นเช่นนั้น และเพื่อน
 ทั้งหลายที่เคยปฏิญาณว่า จะทำการปฏิวัติเพื่อสร้างประเทศชาติให้
 รุ่งเรืองยังเป็นอยู่เช่นนั้น ได้ทำให้ ทร. ปรัด พนมยงค์รู้สึกเสียใจและ

เบื่อหน่ายมาก และตกลงใจที่จะไม่กลับเมืองไทย แต่ต้องการจะ
 เดินทางไปประเทศสเปน เพื่อดูภาวะการเมืองและการเศรษฐกิจ
 ของประเทศนั้น ดัดถานทูตสเปนในกรุงปารีสพร้อมที่จะจัดหาหนังสือ
 เดินทางให้ ถ้าสถานทูตไทยออกหนังสือรับรองให้ก่อน ดร. ปรีดี
 พนมยงค์จึงไปพบ ม.จ. อมรทัต อัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีส
 แต่ดร. ปรีดี พนมยงค์ผิดหวัง อัครราชทูตแจ้งว่า ตนไม่มีอำนาจที่
 จะรับรอง ต้องถามมายังกระทรวงการต่างประเทศในกรุงเทพฯ
 เสียก่อน และรับที่จะถามโดยเร็วที่สุด ขอให้รอ

คณะรัฐมนตรีชุดพระยาพหลฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้ก่อการ ๕
 นาย ๒ นายรวมทงพระยาพหลฯ มี ๒ นายเบนพลเรือน คือหลวง
 นฤเบศร์มานิต และหลวงศิริราชไมตรี ส่วนนอกจากนั้นเป็นขุนนาง
 เก่า ผู้มีความนิยมชมชอบในระบบประชาธิปไตย

การเคลื่อนไหวของพวกเจ้าและขุนนางเก่า ที่ต้องเสียอำนาจ
 อับลาตนาทงยังคงมตอมานัก ซึ่งทำความหนักใจให้แก่คณะราษฎร
 เป็นอนมาก โอกาสที่จะบริหารราชการไปโดยไม่ต้องพวกพวก
 ไม่มี เพราะคอยระแวงศัตรูทางการเมืองอยู่เต็มอ การจับกุมผู้คิด
 ร้ายต่อคณะและต่อระบอบการปกครองได้เกิดมบอยชน เป็นการ
 กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยภายใน และบรรดาขุนนาง

๒๑
 ทนยมอบบปรึกษาไปโดยแต่เข้าร่วม บริหาร ด้วยกั ๒๑๕-๕
 เพราะการแต่คงความทะเยอทะยานของมมอำนาจ บางคนในคณะรัฐ-
 มนตรี พระยาพหลฯ ผู้เป็นนายกฯ มีความ ๒๑๕ กัดกร. ปรัด
 พนมยงค์กลับมาร่วมราชการบริหารด้วย ก็จะเป็นที่เบาใจและได้
 วางใจได้ในงานบริหารด้านพลเรือน ท่านเจ้าคุณคิดอยู่เช่นนี้ แต่ใน
 ขณะนั้นท่านเจ้าคุณเองก็ตกอยู่ในฐานะคับใจเป็นอันมาก คับใจ
 เพราะคนทะเยอทะยานจนเต็มตัว และคอยคัดค้านการที่ ดร. ปรัด
 พนมยงค์จะกลับมา

แต่เมื่อกระทรวงการต่างประเทศ ได้รับรายงานของทศไทย
 ที่ปารีส แจงเรื่อง ดร. ปรัด พนมยงค์จะไปตั้งเปณู และเมื่อเดือน
 ๕ เรื่องต่อเจ้าคุณนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี บุคคลเหล่านี้ม
 ความตกอกตกใจเป็นอันมาก เพราะทราบว่าจะเปณูเวदानันได้ทำการ
 ปฏิวัติใหม่ ๆ แต่มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ อี ทจวิ กษ
 ความวิตกกังวลเกินเหตุ ดร. ปรัด พนมยงค์ต้องการไปตั้งเปณูก็เพื่อ
 ภาวะการเมืองและการเศรษฐกิจเท่านั้น ไม่มีอะไรอื่นอีก ประกอบ
 กับความจำเป็นที่จะต้องใช้ ดร. ปรัด พนมยงค์เป็นกำลังสำคัญใน
 การบริหาร รัฐบาลจึงตกลงเรียกตัว ดร. ปรัด พนมยงค์กลับ แต่
 ด้วยความอหิพระยามโนฯ ได้ก้อไว้ยังไม่จางหายไปหมด เพราะ

พวกพระยามโนฯ ยังคงยกกระพ้อต่อมา รัฐบาลจึงได้ออกแถลง
การณณะฉบับหนึ่งว่า

“โดยที่หัตถวงประดิษฐ์มนูธรรม รับรองว่า พร้อมทั้ง
จะร่วมมือกับรัฐบาล ในอันที่จะดำเนินการตามหัตถกันนโยบาย
ซึ่งรัฐบาลวางไว้แล้วในการ โภคกิจ กล่าวคือ

๑. รักษาประโยชน์ของชนทุกชั้นทุกเหล่า และธำมา
ประโยชน์นั้นให้กตมกตกัน โดยชนทุกชั้นทุกเหล่าช่วยกัน
บำรุงเศรษฐกิจของชาติ

๒. ให้ที่ดินของประเทศที่ยังว่างเปล่าอยู่ มากเป็นประ-
โยชน์ในทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น

๓. ให้ราษฎรมีช่องทาง ประกอบ การเลี้ยงชีพ โดยครบ
ถ้วนหน้า

๔. ให้คนไทยเต็มได้ในทางกสิกรรม อุตสาหกรรมและ
พาณิชยกรรม โดยวิธีที่รัฐบาลให้ความสะดวก ความช่วยเหลือ
การฝึกฝน การร่วมมือ และการควบคุมเท่าที่จำเป็น
เพื่อผู้ประกอบการนั้นๆ ได้รบผลเต็มที่ ที่ตนควรได้และมี
ดูทางผ่อนความหนักของหนี้สินที่มีอยู่ให้เบาลง

๕. ให้สินค้าขาออกของประเทศ มีมากอย่าง และมีปริมาณยังชน

๖. ให้ฐานะการเป็นอยู่ของคนไทย เขียบคชนเป็นชน ๆ เป็นลำดับไป

อนึ่ง ในการที่จะดำเนินการไปสู่จุดความมุ่งหมายข้างต้นนั้น รัฐบาลจะไม่ใช้วิธีใหม่ใด ๆ ที่จะบังคับช้อตคน และบังคับจ้างแรงงานดังนี้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หัตถวงประดิษฐาน—
ธรรม กตัมมารีบราชกกรเป็นรัฐมนตรีสืบไป”

ดร. ปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยภริยาจึงได้เดินทางออกจากนครปารีส และลงเรือฮาโคนิมารุ ที่ท่าเมืองมาแซตต์ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๔๘๖ ถึงสิงคโปร์เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ที่ท่าเรือสิงคโปร์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้พบกับหัตถวงเสวีเรืองฤทธิกับคณะ อันเป็นผู้แทนที่รัฐบาลจัดออกไปรับตั้งแต่วันที่ ๑๘ ของเดือนนั้น นอกจากผู้แทนของรัฐบาลแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ยังได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากฝั่งจากชาวดังคโปร์และกงสุลไทย ระหว่างที่พักรอเรือก็ได้อยู่ที่สถานกงสุลไทยนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ปฏิเสธอย่างสุภาพต่อคำเชิญที่จะให้กรรมการเลี้ยงต้อนรับจากพ่อค้าไทยจีนชาวดังคโปร์

ในวันที่ ๒๕ กันยายน ดร. ปรีดี พนมยงค์ พร้อมด้วยภริยา
 และคณะผู้ไปรับ ก็ได้อำตนาเมืองสิงคโปร์ลงเรือโกตา ออกจาก
 ท่าตตะเข้เข้าสู่ราชอาณาจักรไทยมุ่งตรงมายังกรุงเทพมหานคร รวมเวลาที่
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ต้องไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลาดัง ๕
 เดือนครึ่ง

บทที่ ๓

กลับถึงปิตภูมิ

เช้าตรู่ของวันที่ ๒๑ กันยายน เรือโกตาผ่านต้นตอหน้าเจ้าพระยา
 คร. ปรีดี พนมยงค์ และคณะจากตึกไปรี ได้เปลี่ยนเรือจากเรือ
 โกตาไปสู่วีรยามฝั่งของราชนาวิกโยธิน ซึ่งรัฐบาลจัดตั้งออกไปรับ
 ในเรือยามฝั่ง คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เข้าสวนกอดหาดวงจันทร์
 นาวาตรี พลโท เดชาติ การ คณะรัฐมนตรี สหาย ร่วม ตาย คน หนึ่ง
 ของท่าน ทั้งต้องคนมีความ ปดียนต ที่ ได้กลับ มา พบ กัน ออก
 ครึ่งหนึ่ง เมื่อเรือยามฝั่งเขาเทียบที่หน้าวงบางขนพรหม วง
 อันมโหฬารของกรมพระนครสวรรค์ ซึ่งได้เสด็จไปอยู่ในต่างประ
 เทศเดี่ยวแล้ว คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รับการต้อนรับจากศิษย์
 มิตรสหายคณะผู้ก่อการ และราษฎร เท่าที่เขาได้ทราบในเวตา
 กระทั่งนั้น และจากวงบางขนพรหมมาสู่วังปารุสก์วัน
 ท้องปารุสก์ถนอน เจ้าคุณพหิตา ได้ตรงเข้าสวมกอด คร. ปรีดี
 พนมยงค์ กอดและจูบอย่างที่ท่านได้กระทำต่อในอนันท์ คร. ปรีดี
 พนมยงค์ ได้จากท่านไป ทั้งต้องคนมาตาคอดหน้า รุ่งเกิดตนคน

ด้วยความยินดีอย่างยิ่ง มีผู้กล่าวว่า พันโท หลวงพิบูลสงคราม
 โดกตาแก่เพื่อนฝูงในโอกาสนั้น เกยอแก่การกตัญญูของ ดร.ปรีดี
 พนมยงค์ว่า “นี่แหละ คือ ความหวังของประชาธิปไตย เรา
 เป็นมันสมอง และพวกเรา (ทหาร) เป็นกำลัง” คำกล่าว
 เช่นว่านี้ ไม่ว่าใครจะเป็นผู้กล่าว เป็นการถูกต้องยิ่งกว่าถูกต้อง
 และจะถูกต้องอยู่ชดถดปาด้าน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้พิศุจน์คน
 แองให้ไม่เฉพาะแต่ชาวไทยเท่านั้น แม่แต่ชาวโลกก็ยอมรับทวงกัน
 ว่า ท่านเป็นผู้นิยมและตั้งมั่นอยู่ในระบอบประชาธิปไตย ดำรง
 ประชาธิปไตยให้เป็นหลักมั่นอยู่ในแผ่นดินไทยอย่างน้อยที่สุด มหา
 วิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง สถาบันอันดำรงนักประชา
 ธิปไตยชน โดยให้ทุก ๆ คนเป็นนักประชาธิปไตยที่เป็นตัวของตัว
 เองอย่างแท้จริง เป็นสถาบันที่เป็นหลักประกันของระบอบประชา
 ธิปไตยในประเทศไทย

ดีปรีดีของนักเรียนกฎหมายภายหลังได้แสวงหาความยุติธรรม
 ให้แก่ผู้ถูกรัด บุกคดตอนเป็นกำลังนำของประชาธิปไตย ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ และให้การศึกษาอบรมแก่ความผิดแก่พระยามโนฯ ผู้ซึ่ง
 ได้ชื่อว่าทำดาวยุทธธรรมและประชาธิปไตยแล้ว ในวันนี้ วันที่
 ดร. ปรีดี พนมยงค์กตัญญู คณะนักเรียนกฎหมายมัจฉานราว

400 คน ได้พากันไปยังวังปารวส์กวัน เพื่อต้อนรับอาจารย์ของเขา
 ทดทรงธำรงนาวาสวัสดิ์ ได้เป็นผู้อำนวยการเรียนกฎหมายเข้าไปหา
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ภายในวังปารวส์กวัน อาจารย์ได้ออกมาต้อนรับ
 รมคณะศิษย์ด้วยไม้น้ำอันหอมเย็นแจ่มใสแจ่มใสอย่างยิ่ง ส่วน
 ศิษย์เก่าพอเห็นหน้าอาจารย์ ก็พากันโบกมือร้องไชโยเข้าไปหา

นายบุญชรัภย์ เจริญชัย ได้กล่าวคำต้อนรับ อาจารย์ ในนาม
 ของคณบดีเรียนกฎหมายว่า

“ท่านอาจารย์ที่เคารพและรักใคร่

ในโอกาสที่ท่านอาจารย์นิวัติจากการไปดการเศรษฐกิจ
 ในต่างประเทศ และเพื่อจะได้ร่วมมือกับรัฐบาล ในอันที่จัน
 ดำเนินกิจการงานของชาติ นำสยามประเทศให้ขึ้นสู่ระดับ
 แห่งอารยธรรมอันสูงส่ง คณะนักเรียนกฎหมาย อันเป็น
 หน่วยหนึ่งแห่งประชาชาติสยาม มีความปลื้มปิติเป็นที่ยิ่ง และ
 ยินดีที่ได้เห็นท่านอาจารย์และภริยาได้กลับมาโดยสวัสดิ์ พร้อม
 ด้วยความดีซำราญ ในท่ามกลางแห่งความนิยมชมชื่นแซ่
 ซวของข้าราชการของมหาชนชาวสยามผู้รักชาติทั้งหลาย

ด้วยน้ำได้ใจจริงแต่เดิม คณะนักเรียนกฎหมายมีความ
 หวังว่า จะมีโอกาสได้ไปต้อนรับท่านอาจารย์ ณ ที่ตั้งบ้าน

รถไฟหรือท่าเรือแห่งใดแห่งหนึ่ง ตั้งแต่การมาของท่านอาจารย์
แต่ครั้นแล้วสภาพและโอกาสไม่เปิดช่อง ให้เหล่า คณะนักเรียน
กฎหมายทำได้ตามที่มุ่งหวังไว้ กระนั้นก็ดี คณะนักเรียน
กฎหมายยังจะตั้งใจระงับความบ่คยหนด อันมีระคม ตั้งแต่คน
ตงเดียมได้

คณะนักเรียนกฎหมายย่อมทราบดีว่า ท่านอาจารย์และ
ภริยา คงมีความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทางไม่น้อย และ
การมาแสดงความยินดีทงน คณะนักเรียนกฎหมายรู้สึกว
คงจะเป็นการรบกวนท่านอาจารย์เป็นอย่างมาก แมกระนั้น
คณะนักเรียนกฎหมายก็ยังมีความหวังว่า คงจะไม่มากเกินไป
ไปที่ท่านอาจารย์สักให้อภัย

ในโอกาสอันประเสริฐนี้ คณะนักเรียนกฎหมายขอ
อวยพรให้ท่านอาจารย์และครอบครัว จงมีความสุขเจริญ และ
ความเกษมสุขสำราญยิ่งขึ้นไปครบเท่ากตปาวสาน เทอญ
อนึ่ง พวกเราเหล่านักเรียน กฎหมาย หง ทยาย ขอ ปฏิ
ญาณคนต่อหน้าท่านอาจารย์ผู้ให้กำเนิดแก่รัฐธรรมนุญผู้หนึ่ง
ว่า จะช่วยกันรักษารัฐธรรมนูญของประเทศ ให้ยืน ยง ถาวร

แต่ถ้าหากมีผู้ใดมาดะเมิดจะยอมตัดเดียดเนื้อทุกหยาด เพื่อ
รักษารัฐธรรมนูญอันศักดิ์สิทธิ์ของพวกเขาไว้”

แล้วนักเขียนกฎหมายได้ร้องไซโยชน ๓ ครั้ง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวตอบคณะนักเขียนกฎหมาย

ว่า

“ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีมาก ในการที่เหล่าลูกศิษย์
พร้อมใจกันมาต้อนรับในคราวนี้ รู้สึกปลาบปลื้มในข้อที่
ว่า พวกนักเขียนกฎหมายทั้งหมดได้ปฎิญาณต่อหน้า
ข้าพเจ้าว่า จะช่วยรักษารัฐธรรมนูญของประเทศไว้
ให้มั่นคงถาวร มิให้ผู้ใดละเมิดได้เลย ตัวข้าพเจ้ารู้
สึกว่า ไม่เสียแรงเปล่าที่เคยเป็นอาจารย์มา ขอให้
เหล่านักเขียนกฎหมายจงรักษาคำปฎิญาณ ที่ว่า จะรักษา
รัฐธรรมนูญให้มั่นคง ขอให้ทั้งหมดเฝ้าเรียน และ
ขอให้สอบไล่ได้ เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ และช่วยกัน
จรรโลงสยามให้เจริญถาวรสืบไป”

เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กล่าวจบแล้ว คณะนักเขียนกฎหมาย
ได้ร้องไซโยชนรับไซโยชนอีกครั้ง แล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้นำ
คุณพุทธศุ พนมยงค์ ภริยาของท่านมาให้นักเขียนกฎหมายรู้จัก เหล่า

นักเรียนกฎหมายได้อวยพรให้แก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และภริยาอีก
 ครั้งหนึ่งบนการบดทุกข์ แดงศิษย์กับอาจารย์ผู้มั่งคั่งใจฝังตก
 อยู่ต่อกันและกันมาเป็นเวลายาวนานได้ทักทาย สันทนา ปราศภัยกัน ต่อ
 ไปอีกเป็นเวลานาน

นี่คือสปรตของนักเรียนกฎหมายเมื่อ 17 ปีมาแล้ว นับถึง
 บนี้ นักเรียนกฎหมายซึ่งบัดนี้ ได้มีมหาวิทยาลัยโดย
 ฉะเพาะอย่างปัจจุบันนี้ แต่สปรตของเขาเหล่านั้นเป็นอย่างไร
 และบัดนี้เล่านักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยกฎหมาย, มหาวิทยาลัย
 วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ผู้เปี่ยมด้วย เข้มขันด้วย
 ชาติ ด้วยธรรม สดงาม และสละสลวยกัน นั้น มีสปรตอ่อน
 ลงจางลง กว่าครั้งโน้นหรือ? หรืออย่างไร?

การกตัญญูมาสู่ประเทศไทยของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ มิใช่หน้า
 ความบดขยี้มาสู่ฉะเพาะนักเรียนกฎหมาย คณะราษฎร และเพื่อน
 ร่วมตายเท่านั้น แม้ประชาชน หนังสือพิมพ์ และชาวต่างประเทศ
 ในประเทศไทยก็มีความบดขยี้ตักทวน

อีก 2 วันต่อมา คือวันที่ 1 ตุลาคม เป็นปี 2476 กับพระบรม
 ราชโองการแต่งตั้งให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นรัฐมนตรี ในคณะรัฐ
 บาลอันมีพระยาพหลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่

ประชาธิปไตย ป.ร.

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้หลวงประดิษฐมนู
ธรรม (ปรีดี พนมยงค์) เป็นรัฐมนตรี รับราชกาลสนองพระ
เดชพระคุณตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นได้

ประกาศ ณ วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2476

พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

และได้ขอมติไว้วางใจต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 28 เดือนเดียวกัน
ในสภานี้มีนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งแสดงต่อสภาว่า ดร.ปรีดี
พนมยงค์ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ได้ออก
ต่อสภาว่า

เมื่อข้าพเจ้ากำลังอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศส ทางราชการขอให้ข้าพ
เจ้าเข้ามา และข้าพเจ้าก็ตอบมาแล้ว เมื่อได้นำความกราบบังคม
ทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ข้าพเจ้ากลับมาประเทศสยามได้และได้ตั้งให้เป็นรัฐมนตรี บัดนี้ข้าพ
เจ้ากลับมาแล้ว และก็ได้ออกแถลงการณ์โปรดเกล้าฯ ตั้งให้เป็นรัฐมนตรี
แล้ว แต่การกลับมาครั้งนี้ ข้าพเจ้ายังไม่ได้รับความสะดวกใจของสภาฯ
เพราะว่าตามรัฐธรรมนูญ รัฐมนตรีต้องได้รับความไว้วางใจของสภา

ผู้แทนราษฎร เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายได้โปรดพิจารณาโดย
 ความบริสุทธิ์ใจเสียก่อน ถ้ามีความไว้วางใจข้าพเจ้าก็ขอให้อัด
 ถ้ามเหตุใด, หากว่าข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรี จะนำความเสียหายและ
 ไม่สะดวกแก่ราชการ ก็ขออย่าให้อัดไว้วางใจในข้าพเจ้า ถ้าสำหรับ
 ข้าพเจ้าเองที่ถูกหาคกรงก่อน ๆ ว่า เป็นคอมมิวนิสต์นั้น เป็นความเสียหาย
 ผลิต ก็ถ้าหาเอาฝ่ายเดียว ข้าพเจ้าจะขอปฏิญาณต่อไปว่า
 ข้าพเจ้าจะไม่ดำเนินการเป็นคอมมิวนิสต์ ข้าพเจ้าได้ศึกษามาจริง
 เพราะเป็นหลักสูตรการศึกษา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรี
 ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า จะไม่ดำเนินการคอมมิวนิสต์เป็นอันขาด

จบคำแถลงของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ประธานสภาได้กล่าวต่อ
 ที่ประชุมว่า “ถ้าท่านทั้งหลายเห็นว่ หลวงประดิษฐฯ เป็น
 ผู้ที่สมควรไว้วางใจได้แล้ว ไหยกมือชน” แล้วสมาชิกทั้ง
 สภาก็ยกมือให้การรับรองไว้วางใจต่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าว
 ต่อที่ประชุมอีกครั้งหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้าขอโอกาสขอบพระคุณ ท่าน สมาชิก ทั้งหลาย
 และจะปฏิบัติตามคำที่ข้าพเจ้าได้กล่าวปฏิญาณมาแล้ว อย่า
 ทว่า ได้ลั่นวาจาไปอย่างใดแล้ว ก็จงรักษาความสัตย์ให้คง
 ไว้อย่างนั้น”

ในการกดขี่เข้่าตัวองการเมืองอึกครั้ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้
 ประสงค์ความพอใจประการหนึ่ง กล่าวคือ ข้อเสนอในการที่รัฐ
 ภายจะจัดหาทุน สำหรับนำมาใช้ในการสร้างและบำรุงบ้านเมือง
 ตามที่แสดงไว้ในเค้าร่างโครงการแผนเศรษฐกิจ ประการหนึ่งคือ ให้
 ้มีการออกสลากกินแบ่ง เรื่องการออกสลากกินแบ่งนี้ ตามคำ
 วิจารณ์ในสมุคปกชาວว่า "เห็นด้วย" คือเพียงเห็น ถ้าเห็นมาก่อน
 บางที่ราษฎรไทยจะไม่ต้องถกเถียงภาษาอักษรจนต้องร้องขอพระรัตนกระมัง
 รัฐบาลพระยาพหลโยธินว่าเรื่องการที่รัฐบาล จะออก สลาก กินแบ่ง
 ้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อรับทราบนโยบายและเป็นเชิงขออนุมัติ
 ้ไปในตัว เมื่อ วันที่ 5 กรกฎาคม 2476 ขณะนั้น ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ยังอยู่ในประเทศฝรั่งเศส สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติรับ
 ้ทราบ และอนุมัติโดยปริยาย ทั้งนี้เพื่อให้รัฐบาลได้เริ่มมา "บำรุง
 ้การศึกษา การพยาบาล และการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เป็น
 ้การช่วยแรงงบประมาณของรัฐบาล" ดังที่รัฐบาลแถลง ที่มา
 ้ของสำนักงานสลากกินแบ่งจึงมอยดงทกถาดน

แต่การกดขี่มาของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ครั้งนี้ ต้องได้พบกับ
 ้ความเศร้าสลดใจอย่างยิ่ง เพราะเมื่อได้พบได้เห็นสนทนาเพื่อนฝูงที่
 ้ได้รวมกอดคอทำการปฏิวัติมาด้วยกัน เพื่อนที่รักหัดศคนหนึ่งได้

จากไปเสียแล้ว เพื่อนคนนั้นคือ พ.ต. หดวงทศันยนิยมศักดิ์ ภาย
 หดวงทศันยนิยมศักดิ์ได้เห็นหน้ากันที่จังหวัดปทุมธานีเป็นครั้งแรก หดวง
 ทศันยนิยมศักดิ์ได้บอกมาว่ากรุงเทพฯ และต่อมาได้มีข่าวเล่าต่อว่า หดวง
 ทศันยนิยมศักดิ์ได้ถูกวางยาพิษ โดยศัตรูของคณะปฏิวัติและได้ถึงแก
 กรรมเร็วอย่างไม่มีใครนึกฝัน ส่วนการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้ทำกันเสร็จไป
 แล้วตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม ก่อนที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์จะกลับ
 มาถึง คุณความดีของดวงทศันยนิยมศักดิ์ เป็นดังที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 เถิดทูลไว้อย่างเป็นคนที่รักเพื่อน ซื่อสัตย์ต่ออุดมคติ รุกฆนาท
 และความสามารถของตน ภายหลังจากวัน เปลี่ยน แปลง การ ปกครองแล้ว
 ดวงทศันยนิยมศักดิ์ ไม่ยอมเข้าร่วมเป็นรัฐบาล แต่ขอรับใช้ชาติบ้าน
 เมืองในทางที่ตนเองคิด คือด้านกาารทหาร อันเป็นตำแหน่งไม่ใหญ่โต
 อะไรในราชการบริหารฝ่ายประจำนัก แต่เมื่อพระยามโนฯ บิดล้มภา
 ผู้แทนแต่งตั้งให้รับราชการในนามของ ดวงทศันยนิยมศักดิ์ ผู้หนึ่งที่ไม่พอใจการ
 กระทำของพระยามโนฯ อย่างที่สุด หากไม่มีเพื่อนฝูงที่ใจเย็นยอม
 ยิงเขาไว้แล้ว ดวงทศันยนิยมศักดิ์ คงนำทหารบกรัฐบาลชนนางเก่า และ
 เถิดงานพระยามโนฯ ดังแต่แรกแรก เรื่องก็คงจะไปก่นดกรปทหนง
 ด้วยเหตุที่ดวงทศันยนิยมศักดิ์ เป็นคนจริง เช่นนั้น ฝ่ายชนนางเก่า พระ
 ยามโนฯ จึงไม่ชอบหน้า และเกิดอดเอาอย่างเขากระดกคำ
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ชาติเพื่อนร่วมตายไปคนหนึ่งเสียแล้ว

ตอนที่ ๔

ในตำแหน่งรัฐมนตรีลอย

ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ เป็นต้นมา รัฐมนตรี ดร. ปรีดี
 พนมยงค์เป็นแต่เพียงรัฐมนตรีลอยเท่านั้น มิได้ว่าการกระทรวงใด ๆ
 โดยเฉพาะ แต่ได้เป็นผู้ทำงานอยู่ใกล้ชิดกับเจ้าคุณนายกรัฐมนตร
 เป็นที่ปรึกษาหารือ ให้ความคิดความเห็นและช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ
 ด้านตำแหน่งสมาชิกสภา ซึ่งได้รับแต่งตั้งมาครั้งหนึ่งเป็นครั้ง
 แรก เมื่อ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ นั้นก็ได้รับแต่งตั้งให้ไป
 ไปอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ภายหลังที่กลับเข้ามาแล้ว จนถึงวันที่ ๑
 ธันวาคม ๒๕๑๖ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท
 ที่ ๒ อีกครั้งหนึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์จึงได้มีโอกาสทำงานในสภาน
 บาง อาจจะเป็นการที่แปลกอยู่ เพราะงานในด้านสภาที่ผ่าน ท่าน
 เป็นแต่ชกถามรัฐบาลถึงเรื่องต่างๆ ที่สมาชิกอื่น ๆ จะไม่เข้าใจหรือ
 ดั่งตั้งเท่านั้น และต่อมาเมื่อห้วงวิกฤตวาทกรรมเป็นผู้เสนอให้รัฐบาล
 แต่งตั้งทางที่จะป้องกันมิให้มีการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมศาลโดยรัฐบาล เพื่อดำเนิน
 การในเรื่องนี้

รัฐบาลพระยามโนฯ ภายหลังเมื่อข้าพเจ้ากลับจากประเทศ
 ฝรั่งเศส คณะรัฐมนตรีจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง
 คณะกรรมการอีกคณะหนึ่ง ได้เชิญเจ้าหน้าที่ของกระทรวง
 ต่าง ๆ มาเป็นสมาชิกแห่งคณะกรรมการเห็นเพื่อประกอบพิจารณา
 ยกร่างพระราชบัญญัติ... ข้อความทั่วไปคือว่า การต่อไป
 เราจะจัดราชการให้เข้าตามลักษณะการปกครองดังที่เขา
 นิยมใช้กันในประเทศต่าง ๆ คือ เราจัดเป็นจังหวัด เป็น
 ภูมิภาค และเขตนอกถิ่น สำหรับจังหวัดนั้นคือ คณะ
 รัฐมนตรีรับมอบหมาย เช่น กระทรวงมหาดไทยและกรม
 ด้วนภูมิภาค หมายถึงจะตั้งราชการไปประจำ แต่เดิมมี
 มณฑล จังหวัด อำเภอ การมีมณฑลนั้นทำให้การงานซ้ำ
 เรืองซ้อนควรจะไปถึงได้กล่าวไปไม่ เช่นเรื่องจะตั้งไป
 ที่จังหวัดชุมพร ก็ต้องตั้งไปยงต์ชดา ซึ่งเป็นที่ตั้งมณฑล
 กอนแก้ว มณฑลจึงจะตั้งไปยงต์จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นการ
 ซ้ำ เพราะฉะนั้น จึงมีความเห็นว่าถ้าเด็กมณฑลเสีย
 คงมีราชการรวมเป็นภาค จังหวัด และอำเภอ ซึ่งอาจจะ
 ตั้งขาดวงใหญ่ประจำได้ หรือเป็นครั้งคราวก็ได้ ให้ถือ
 เป็นจังหวัดซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับมอบหมาย บัญหา

“การทำให้พระราชาธิบดีฯ กเพ็ดคองการจัครูป
 งานให้เข้าดัลักษณะ การ ปกครองอย่าง รัฐธรรมนูญ และ
 เพื่จะให้การบริหารราชการแผ่นดิน รวบรวมและเรวดยงชน
 ในการเปลี่ยนแปลง โครงงานใหม่หนีมิใช่ว่า ข้าราชการที่
 ประจำตำแหน่ง ที่ถูกยุบเปลี่ยนแปลงคราวนี้ จะต้องถูก
 ปลดตามตำแหน่งที่ถูกยุบเนื่องจากการ ปรับปรุงการงานกหา
 ไม่ คือผู้ที่ครองตำแหน่งที่ถูกยุบ จะได้ให้เข้าสังกัดในกอง
 กต่างไว้ก่อน แล้วรัฐบาลจะได้พิจารณาว่า จะควรบรรจุ
 เข้าในโครงการใหม่ตามคุณวุฒิความสามารก เงินไว้แต่
 ผู้ต้องกรณที่จะต้องถูกออกจากราชการตามพระราชบัญญัติ
 ข้าราชการพลเรือน ฉะนั้นไม่ควรที่จะมีความวิตก ขอให้
 หนักว่าเราทำสำหรับเหตุการที่จำเป็นจะต้องทำ และมีได้มุ่ง
 หมายจะทำให้ใครเดือดร้อน โดยไม่เป็นธรรม”

ธมาชิกสภา พระยาปรีชานฤเบศร์ ผู้เดียวที่ไคชกถามเกยว
 กับปัญหาเรื่องค่าต อันจะต้องเด็กตำแหน่งอธิบดีศาลมณฑล ดร.
 ปรีด พนมยงค์ได้ตอบให้ทราบว่ อำนาจของศาลมณฑลก็เปลี่ยน
 มาเป็นอำนาจของศาลจังหวัด ส่วนตำแหน่งอธิบดีนั้น กของเด็กไป

และเมื่อพระยาปรีดานฤเบศร์ตั้งสัตย์ในคำว่า “ทะบวง” ว่า
 หมายความว่าอะไร ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ชี้แจงตอบว่า

“ทะบวง” นั้นมีฐานะต่ำกว่ากระทรวง แต่ตั้งกว่ากรม
 ซึ่งจะนับว่าเป็นกระทรวงน้อยๆ ก็ได้ ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า
 ซูว์เซเกรตารีอาต์ (Sous Secréariat)

และได้ตอบข้อสงสัยต่อมาอีกกับผู้หนึ่ง ในความหมายของคำ
 “ทะบวง” กับ “ทะบวงการเมือง” ซึ่งปรากฏในร่างพระราช
 บัญญัตินั้นว่า

“คำว่า “ทะบวงการเมือง” เป็นคำใช้ในกฎหมาย
 ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า บัปดิคบอดี้ (Public Body)
 ซึ่งเท่ากับเป็นบุคคล ส่วนคำว่า “ทะบวง” ตรงกับคำว่า
 กระทรวงน้อยๆ ของฝรั่งเศส คือในฝรั่งเศสนอกจากเป็น
 กระทรวงใหญ่แล้ว เขายังแยกออกเป็นกระทรวงน้อยอีก
 แต่คำว่า “ทะบวง” ซึ่งเราได้เคยใช้เรียกขานโดยทั่วไป
 นั้น หมายถึงตั้งนราขการอย่างหนึ่ง ส่วนคำว่า “ทะบวง
 การเมือง” นั้น หมายถึงตั้งนราขการที่มีฐานะเป็นนิติ
 บุคคล คือเป็นความร่วมมือของกระทรวง ทะบวง กรม เพราะ
 ฉะนั้น “ทะบวง” จึงเป็นทะบวงการเมืองเต็มไป แต่

“ทะบวงการเมือง” ไม่เป็น “ทะบวง” เต็มไป”

เมื่อสภาได้พิจารณา ร่าง พระราชบัญญัติ ปรับปรุง กระทบ
กระทบกรม ต่อไป ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ ชี้แจง คอบ ด้มาชิกโดย
ตระเขยคกถวณตงแตคนจนจบ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้แกตงในเวมต้น
ว่า

“...ความจริงกระทบกรมที่ใดกชน ก็นอง
จากความจำเป็นที่รัฐบาตจะด้บริหารราชการแผ่นดินให้เป็น
ไปโดยเรียบร้อยตามกาตดัมัย ฉะนั้นบางกรรัฐบาตอาจจะ
มีความประสงค์ที่จะให้มจำนวนกระทบกร น้อยหรือ มากก็ได้
ตามพศิตการณ แต่เพราะคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นรัฐบาต
ในปัจจุบันนี้ มีความเห็นพ้องกันว่า ควรมีกระทบกรเพียง
๘ กระทบกร และมกระทบกรอก ๑ คือ ด้านกนายกรรัฐ-
มนตรี ...”

ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้มกระทบกรกระทบกรเกิดชนใหม่
เพื่อให้ลัดคคตองกับระบอบประชาธิปไตย ที่สำคัญ ๆ ก็คือ กระทบกร
การคตงมหาตมบัต เปดียนชื่อใหม่ว่า กระทบกรการคตง ทำหน้า
ที่เกยวกับการคตงทั่วไปและการเก็บรษาเงิน ศาตาว่ากรพระราชวง
ซึ่งพระยามโนฯ แยกออกจากการกระทบกรการเมือง ก็กตบมา

เป็นที่กระทรวงวัง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ตอบกลับมาว่า “เรื่องนรา
ได้ขอให้โอนมา เพราะต้องการจะจัดราชการแผ่นดินให้เป็นไปต้อง
ตามระบอบรัฐธรรมนูญ” ตั้งกระทรวงเศรษฐกิจ ตั้งกรมพลศึกษา
กรมมหาวิทยาลัย กรมโยธาเทศบาล ซึ่งเกิดขึ้นแทนกรมนคราทร
และมีหน้าที่กว้างขวางให้สอดคล้องกับระบอบเทศบาลที่จะเกิดขึ้นต่อไป
รายละเอียดของพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมในสมัย
ก่อนอายุของประชาธิปไตย แห่ง ประเทศไทย นี้ มีปรากฏชัดอยู่ใน
พระราชบัญญัติฉบับนั้นแล้ว แต่ปัญหาที่เกี่ยวกับกระทรวงวังนั้นได้พาต
พิงไปถึงความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญาของพระมหากษัตริย์ ซึ่ง
เรื่องเดิมได้เกิดขึ้นเมื่อ ๒-๓ เดือนก่อน โดยนายถวัลย์ทิวติเดช ได้
ยื่นฟ้องพระปกเกล้าต่อศาล ว่าจะฟ้องประมาทคนโดยโฆษณาข้อ
ความตามสมุดปกขาว หรือพระบรมราชวินิจฉัยเรื่องเค้าโครงการ
เศรษฐกิจ ของดร. ปรีดี พนมยงค์ ศาลไม่รับฟ้อง แต่นายถวัลย์
กลับถอยยกราบฟ้อง นายถวัลย์จึงยื่นฟ้องต่อประธานสภา ดังกล่าว
มาแล้วในตอนก่อน

รัฐบาลจึงเสนอญัตติต่อสภาให้คัดความมาตรา ๓ แห่งรัฐธรรมนูญ โดยเสนอว่า “สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ
ไม่ใช่ศาล ไม่มีอำนาจชำระคดีอาญา หรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้อง

แก่พระมหากษัตริย์ ในกรณีแห่งการฟ้องร้องไปยังโรงศาล ให้
 ฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัง ส่วนในกรณีอาญา ซึ่งถ้าหากจะ
 บังเกิดขึ้นก็จะฟ้องพระมหากษัตริย์ไม่ได้ แต่ถ้ามีอำนาจที่จะจัด
 การตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การเป็นไปโดยยุติธรรมได้
 “ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์” และพระองค์ทรงพอพระทัย
 ตามที่กษัตริย์ทรงเสนอ คร. ปรีดี พนมยงค์ได้รับมอบหมายให้เป็น
 ผู้แถลงเกี่ยวกับเรื่องนี้ และได้แถลงว่า

“...เรื่องความบาดหมางและความมัวหมองต่างๆ
 อันเกี่ยวกับเรื่องกบฏที่เกิดขึ้นครั้งนั้น เป็นเรื่องเร้าใจ
 ให้ข้าพเจ้าอยากแถลงความจริงต่อที่ประชุม เรื่อง
 นั้นพวกเราเองต้องการจะ สمانสามัคคี ประองตองให้
 ชันใน ระหว่าง ราชฎร และถึง แม่ ใน พระ มหากษัตริย์
 เราพยายามป้องกันจนสุดความสามารถ และให้เกียรติ
 ศอันสูง เพื่อมิให้พระองค์ได้ทรงรับความมัวหมอง
 ไปด้วยเรายกเอาความในมาตรา ๓ แห่งรัฐธรรมนูญ
 มาดูกันว่าฟ้องไม่ได้ ...ซึ่งคงจะไม่ทำให้เสื่อมพระเกียรติ
 ศดิ์ ข้อความเรื่องตความในมาตรา ๓ นั้นได้กราบบังคม

ทลไปแฉ้ว ทรงพอพระราชฤทัยอย่างย้ง เมื่อคตลงใน
เรื่องนแฉ้ว เหตุการณ์ต่าง ๆ ก็คงจะเรียบร้อยได้”

งานปรับปรุงกระทรวงทบวง กรมที่ สำคัญอื่น ๆ อัน เป็น การ
ให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และเพื่อให้งังเกิด
ความเจริญแก่ประเทศชาติหนักค่อเรื่อง คณะกรรมการกฤษฎีกา
ซึ่งโดยกชนเป็นร่างกฎหมายพิเศษ พร้อม ๆ กับร่างพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แกตง
ข้อสภาวา

“เรื่องคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นเรื่องคางมาตง
แต่รัฐบาลที่โคตงชน ภายหลตงพระ ราชทานรัฐ ธิวรมนญแฉ้ว
ว่าเราจะยกฐาณะของกรม ร่าง กฎหมายให้ มีสภาพ เป็นคาค
ปกครองอย่างที่เขาได้กระทำกันมาแฉ้วหลายประเทศ ความ
คิคอนนหนมาภายหลตงน เรากได้กตบนำเอามาใช้อีกในเวดา
ปัจจุบันน คคือเรามีความประสงค์ค้อยากให้มคณะกรรมการ
ธิการชนคณะหนง ให้มีหน้าที่จคร่างกฎหมายสำหรับหนาท
อื่น ๆ ทวไป จะให้มี อำนาจ พิจารณา พินักษา คค ปกครอง
เวदान รายงไม่มกฎหมายวางไว้ ว่าอะไรคคคคปกครอง
เราเพียงแต่ทำเช่นน ให้เป็นรูปชนวา ถ้ามกฎหมายบัญญัติ

ใ้ใจว่าเป็นคดีปกครอง ที่จะให้ว่ากล่าวทางคณะกรรมการ
 กฤษฎีกาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาก็นำหน้าต่อไป เมื่อ
 ยังไม่มีกฎหมาย คณะกรรมการ กฤษฎีกา ก็ทำหน้าที่ ในทาง
 กฎหมาย หน้าทีปกครองจะทำเมื่อมีกฎหมายออกอันหนึ่ง
 คดอดจนวิธิการพิจารณาที่ศาลปกครอง ที่เราใช้ว่าคณะ
 กรรมการศาลปกครองนี้ ก็เพราะสัญญาทางพระราชไมตรี
 ว่างอำนาจศาล ถ้าเราเรียกว่าศาลปกครองแล้ว อาจเปิด
 ช่องให้เขามีหนทางเถียงข้อได้ แต่ความจริงถึงแม้ว่า จะ
 เรียกตรง ๆ ก็เถียงข้อไม่ได้ แต่ก็เป็นของกัน เราจึงให้
 นามว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา วิชาเราประสงค์อยาก
 ให้ราษฎร ได้รับ ความ ยศติ ชรรวมจริง ๆ ถ้าคำสั่งการ
 ปกครองเป็นคำสั่งผิดแล้ว มีหนทางร้องเรียนไปยังคณะ
 กรรมการกฤษฎีกา ที่ญี่ปุ่น อิงกฤษ และเยอรมัน เขาทำ
 กัน คือเขาไม่เกรงขามอันใด ทำผิดแล้วยอมรับผิด นอก
 จากนั้นมรายนะเอียดที่ว่าควรมีกรรมการชนิดใดบ้าง และ
 ผู้ที่จะตงเป็นกรรมการนั้นจะมีคุณสมบัติอย่างไร....”

ในสภาไม่มีสมาชิกผู้ใดอภิปรายหรือคัดค้าน ทุกคนเห็นชอบ
 ด้วย แต่ความหวังของดร. ปรีดี พนมยงค์ ในเรื่องศาลปกครองนี้ ยัง

นายพลวิลเลียม โดโนแวน กำลังมอบประกาศนียบัตรเกียรติคุณ
สมาชิกกิตติมศักดิ์ O.S.S.

เป็นเรื่องประเทศไทยยังไม่มี แม้จะระบุหน้าที่คณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าทำหน้าที่เป็นศาลปกครองไว้ก็ตาม สถานะของประเทศ ของตนเอง และโอกาสไม่อำนาจให้ท่านนำประเทศและราษฎรไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ได้ เรื่องศาลปกครองจึงยังคงเป็นเรื่องเพิ่มใหญ่ ของคณะ กรรมการ กฤษฎีกามา จนตรามเท่าทุกวันนี้ และราษฎรก็ได้รับผลของการ กระทำอันไม่สุจริตของข้าราชการฝ่ายปกครองตลอดมาและมากขึ้นในสมัย หลัง มหาสงครามครั้งนี้ โดยราษฎรไม่อาจจะร้องหาความยุติธรรมได้

เมื่อ ๑๓ ๖ เริ่มพิจารณา ร่าง พระ ราช บัญญัติว่า ด้วย คณะ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีได้เสนอ ๖ ต่อสภาฯ ขอให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ แลกเปลี่ยน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงให้ทราบว่า พระราชบัญญัติคนเกยวเนื่อง กับพระ ราชบัญญัติระเบียบราชการบริหาร และแสดงต่อไปว่า

“ความประสงค์ให้ คณะ กรรมการ ตรวจเงิน ด้ เพราะเดิมเรามีกรมตรวจเงินแผ่นดิน แต่เราจัดไปในการทำงานของทบวงการเมือง หาใช่เป็นกรรมการที่ควรจะเป็นไม่ ถ้าหากว่าชนเป็นกรมอยู่เช่นนี้แล้ว แม้ที่สุดจะให้กรมไปตรวจเงินกระทรวง ฐานก็ไม่ต่างกันคือ กรมไปตรวจกระทรวง

ไม่ควรทำ เพราะกระทรวงมีฐานะใหญ่กว่ามาก แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเราอยากให้มีกรมตรวจเงินแผ่นดินตามทำนองบางประเทศเขาให้ มีคณะ กรรมการบ้าง เช่นทางอังกฤษ ให้คณะกรรมาธิการมีฐานะและหน้าที่ตรวจบัญชี เหตุฉะนั้นเราควรเดินวิธีให้ มีคณะกรรมาธิการตรวจเงินแผ่นดินชั้น ชั้นแรกเราจะปล่อยให้คณะกรรมาธิการนั้นมาหาเหมือนคนตรวจบัญชี ชั้นแรกเราอาจขาดคนชำนาญออกมา เราจึงเตรียมไม้พร้อม เพราะฉะนั้นเราจะเดินเป็นชั้นๆ ไปก่อน คือไปภายในหน้าถ้าเราเห็นว่า คณะกรรมาธิการตรวจเงินแผ่นดินเมื่อเรามีผู้คนพอแล้ว จะยกฐานะ ให้เป็น อธิบดีระ เหมือนทุกๆ ประเทศ”

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงต่อไปว่า “เท่าที่เดี๋ยวมา การตรวจบัญชีนั้นเราตรวจว่า เช่นนี้ที่เดี๋ยวมาได้ใช้จ่ายไปอย่างไร คือไปนั้นเราจะไม่เอาอย่างนั้น คืองบประมาณที่เราจัดมาให้ ให้เป็นพระราชบัญญัติแล้ว ได้มีการใช้จ่ายจริงๆ ไปตามพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ คณะกรรมการต้องตรวจแล้วรายงานให้สภาทราบ”

ตามพระราชบัญญัติฉบับที่สามสิบสาม มาตราหนึ่งว่า “เมื่อทำการตรวจสอบบัญชีแต่ละเอกสารใดๆ ปรากฏว่า บัญชีไม่ถูกต้องจะแต่เป็น

การทุจริตก่อบคดียุติโทษให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดต่อศาล ตามกฎหมาย” แต่โดยเหตุที่คงแค้นคณะ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินนั้นมา คณะกรรมการฯ ก็ขอยกยาศักดิ์ของนายกรัฐมนตรีนั่น ในกรณีที่น่าายกรัฐมนตรีทำผิดกฎหมายนั้น ถ้าหากเป็นการยากที่จะทำการฟ้องร้องอยู่เป็นนายกรัฐมนตรีนั่น ได้มีความเห็นต่าง ๆ กันจะ บัดนี้สมควรที่จะยกคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นอิสระไม่ขึ้น กับราชการบริหารใด ๆ ตาม ที่ตร. ปรดิ พนมยงค์ได้เคยแถลงไว้ หรือให้ ขนอญกับสภา ทงนี้เพื่อให้คณะกรรมการทำหน้าที่ของตน ให้เต็ม ปรณและรักษาประโยชน์ของราษฎรผู้ เดียวกันได้อย่างแท้จริง นั้นเป็นงานส่วนหนึ่งทตร. ปรดิ พนมยงค์ได้ทำไว้ในตำแหน่งรัฐ มนตรียุติ ยงมีงานอื่น ๆ อีกมากที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ แต่จะไม่กล่าวในที่นี้

บทที่ ๖

คำกล่าวหาเรื่องคอมมิวนิสต์

ตอนที่ ๑

ญัตติเสนอให้มีการสอบสวน

ซึ่งระยะเวลาเพียงไม่กี่เดือน ที่ได้รับตำแหน่งรัฐมนตรี ดอย
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงความสามารถในทางการปกครองให้
 เป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งแก่บรรดาสมาชิกสภาราษฎร และ แม้ใน
 คณะรัฐมนตรี พระยาพหลฯ ผู้เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีความ
 เอ็นดูรักใคร่ มีความเชื่อถือไว้วางใจในตัวและวิชาการของ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ต้องการที่จะให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ รับตำแหน่ง
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยเฉพาะเสีย เพื่อจะได้
 ดึงหน้าบริหารราชการเฉพาะหน้า นำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ชาติ
 บ้านเมืองยิ่งขึ้น และตำแหน่งที่ท่านเจ้าคุณนายกฯ เห็นเหมาะสมแก่
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่
 ความเห็นของเจ้าคุณนายกฯ นี้ ได้ถูกเพื่อน ซึ่งเคยร่วมสถาบันกับ
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ มาแต่ต้นคิดค้าน และให้ความเห็น เป็นการเหน
 ขาดว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ต้องเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการ ไม่ใช่
 รัฐมนตรีว่าการ ให้เหตุผลแต่ว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวง

ใหญ่ โดยไม่มีเหตุผลอื่น ๆ อีก และกษัตริย์ก็ค้นหาได้ความ
หรือความสามารถในทางการปกครองลักษณะหนึ่งนี้ แต่ทำไมเข
จึงคัดค้าน ก็คือเหตุผลที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ มีอยู่ในจิตใจ เช่น
เดียวกัน

เมื่อพระยาพหลฯ ยังมี ความตั้งใจอยู่ ท่านก็ได้ นำความ
กราบบังคมทูลพระปกเกล้าฯ เพื่อขอพระบรมราชโองการ แต่งตั้ง
ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย ท่าน
เจ้าคุณหญิงว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ คงจะไม่ขัดความประสงค์ของท่าน
พระปกเกล้าฯ มีพระโทรเลขตอบเจ้าคุณนายกฯ มาว่า ถ้า
ดร. ปรีดี พนมยงค์ จะ “ว่ากรมมหาดไทย ไม่ขัดข้อง แต่
ถ้าการศึกษา ขัดข้อง” พระองค์ยังมีสติ ที่ไม่ทรงใจวาง
ใจ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้ซึ่งมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ และต่อ
ราชบัลลังก์ ต่อ พระเจ้าราชครู และ ประเทศชาติ ยิ่งกว่าชีวิต
อีกหรือ ?

แต่แล้วท่านเจ้าคุณนายกฯ ก็มีคุณหญิง เมื่อท่านแจ้ง ความ
ประสงค์ของท่านแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ โดยที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ปฏิเสธไม่ยอมรับตำแหน่งนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ มีเหตุผล อยู่หลาย
ประการ ประการแรกคือ อย่างที่กล่าวแล้วข้างต้น กระทรวง

มหาดไทยเป็นกระทรวงใหญ่ นักปกครองอย่าง ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ถ้าเขาบริหารกระทรวงนี้แล้ว ย่อมจะต้องได้รับความนิยมนยกย่อง
 นับถืออย่างสูง ไม่เฉพาะแต่จากข้าราชการนักปกครองชั้นรองลงมา
 แต่แม้จากประชาชนผู้ถูกปกครอง ซึ่งเมื่อเบนเขินแล้ว ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ เห็นว่า ในความรู้สึกของคนทั่วความ ทะเยอ ทะยาน
 อยากเป็นใหญ่เป็นโต อยากมีอิทธิพล แม้เขาเหล่านั้นจะไม่มีความ
 สามารถที่จะทำงานให้ชาติเช่น ดร. ปรีดี พนม ยงค์ก็ตาม เขาคง
 อิจฉา ริษยา และ ในที่สุดก็คือ การก่นทำ ก่อให้เกิดความแตก
 ้าวในหมู่คณะ และ ดร. ปรีดี พนมยงค์ การรับตำแหน่งหนักคงไม่
 อาจทำงานได้เต็มไม่เต็มมือเพราะจะต้องคอยระวัง ระวังการอิจฉา
 และบดขยี้ร้าย ไปจาก เพื่อน ซึ่ง เคย ร่วม สู้ บาด หนัก ผด ออก
 ประการหนึ่ง ก็คือ ความขอกดขี่หาเรื่องคอมมิวนิสต์ ทพระยา
 มโน ฯ และพวกได้ก่อให้เกิดภัยได้จางหายไปพร้อมกับตัวพระยามโนฯ
 ไม่ และขอกดขี่หาเรื่องไม่ได้รับการพิทักษ์ ให้ประจักษ์ชัดแจ้ง
 ถ้าแต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เขารับตำแหน่งเขินหนัก ก็อาจเป็นไปได้
 ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่รัฐมนตรีร่วมคณะ ด้วยเหตุดังกล่าว
 แล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้ซึ่งรักแต่ความสงบ บูชาประชาธิปไตย

ยิ่งกว่าชีวิต ตั้งอยู่ในสังคม จึ่งปฏิเสธคำขอของพระยาพหลฯ
ได้

ต่อมาอีกหลายปี มีความเต็มใจใน ดร. ปรีดี พนมยงค์
และมีความต้องการที่จะเห็นรัฐบุรุษผู้เข้าบริหารงานของชาติอย่าง
จริงจัง และกรุณาอยู่ว่า นิสสัยใจคอ จิตต์ ใจ ของ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ เป็นอย่างไร รักความสงบและไม่ทะเลาะเถียงกัน อนึ่งการ
ที่ถกถกถาว่าหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ครั้งพระยามโนฯ นั้น ต่อมาอีกหลาย
ปี ภายหลังได้ทราบข้างเดียว และทราบได้ข้างนักกษัตริย์
เปอน ดร. ปรีดี พนมยงค์อยู่ การที่เบนเช่นนี้ ผู้ทศความตระอาย
ต่อมา เช่น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ย่อมจะตั้งตนต่อที่จะทำการอย่าง
ใด ๆ ดังไป เว้นไว้แต่จะได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่เป็น
ไปดังชอกถาว่าหานั้นแต่ยก่อน

นายพิทักษ์ สงขลา เหนือคณะกรรมาธิการไทย ต่อมา อีกหลายปี
ราษฎรจากจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้หนึ่งที่มีความวิสัยอย่างแท้จริง
ที่ต้องการให้รัฐบุรุษผู้ทำงานให้แก่ชาติอย่างเต็มที่ต่อไป ฉะนั้นใน
วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๖ นั้น คณะกรรมการผู้แทนราษฎร ญัตติ
เสนอให้มีการถอดถอน ดร. ปรีดี พนมยงค์ จากเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่
ก็เขาจัดการพิจารณาของที่ประชุม นายพิทักษ์ ได้แสดงต่อที่ประชุมว่า

“ท่านสมาชิกทั้งหลายคงจะยังจำได้ว่าเมื่อวันที่ ๓ เมษายน
 ค.ศ. ๑๙๑๖ รัฐบาลพระมโนฯ ได้ตั้งเปิดสภาผู้แทนราษฎร
 เนื่องจากคณะรัฐมนตรีดัดน้อยมุ่งที่จะดำเนินการปกครอง
 ไปในทำนองแบบคอมมิวนิสต์ และสภาผู้แทนในสมัยนั้น
 สมาชิกจำนวนมาก ไม่พยายามจะดำเนินการตามมติของรัฐบาล
 คณะรัฐมนตรี ดัดน้อย มาก จึง ตั้ง เปิด สภา ฯ นั้น เสีย ต่อ มา
 ปรากฏชัดว่า การเปิดสภา ฯ นั้น เป็นการไม่ชอบ ด้วย
 ระเบียบรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการปฏิวัติขึ้นใหม่และเปิดสภา
 ขึ้น และเมื่อได้เปิดสภา ฯ ขึ้นแล้ว รัฐบาล ได้แถลงว่า
 รัฐบาลจะไม่ดำเนินการ ปก ครอง ตาม แบบ ดัชนี ตามแบบ
 คอมมิวนิสต์ สมาชิกในสภา ฯ นั้นยังไม่ทราบชัด เพราะยัง
 ไม่ได้มีการพิจารณากัน บัดนี้รัฐบาลได้เรียกตัว หลวง—
 ประดิษฐ์ ฯ เข้ามาช่วยการทำงาน คณะรัฐมนตรี ดัดน้อย
 ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ นั้น มี หลวง ประดิษฐ์
 มนุชธรรมเป็นคนสำคัญ เรื่องนั้นจนกระทั่งบัดนี้ ยัง คัดชอบ
 คัดมออยู่ ยังไม่ประจักษ์ชัดแจ้งลงไปว่า คณะรัฐมนตรี
 ดัดน้อยนั้นเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึง
 เห็นเป็นการสมควร ที่จะให้พิจารณากันให้ประจักษ์ชัดแจ้ง

ตงไปว่า ม่มดทินหรือไม การพิจารณาว่าม่มดทินหรือไม
 นนกออยู่ทการพิจารณาว่า หดองประดิษฐ์ ๆ เป็นคอมมูนิตต์
 หรือไม วิชพิจารณาข้าพเจ้าเห็นว่าอาจทำ ดย การ ตง
 กรรมาธิการชนคณหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลผู้ทรงใจซง
 ความยคิธรรมทพิจารณาการนใด เมื่อทประชุมรับรองญติ
 ของข้าพเจ้าจะได้เ็นอนามกรรมาธิการวิธามญค่อไป ”

เมื่อตมาชิกไดอภิปรายแตง ก็ได้รับ รอง ญติ ของ
 นายพัก แถ่นายพัก ณตงช ตาก์ ตุก ชน เ็นอนาม กรรมา
 ธิการ ๓ นาย คือ พระองค์เจ้าวรณใจทยากร พระยา—
 นตราชตุวัจน และ พระยาศรีรังกร จมค้ำเ็นอนของนายพัก
 พระยาพหล ๆ ผู้เ็นนายกรรัฐมนครได้ แถงค่อตภาใน
 เรองนตอไปว่า

“ ในกรทที่ทานตมาชิกขอเด็กตงกรรมาธิการทง ๓ คน
 นน ข้าพเจ้าไมซัดของแถงเห็นควย แต่ทว่าออยากจะได้ผู้
 ทเ็นกตางจริง ๆ แถงถ้าเด็กคนภายนอกควยยงคิ แถง
 อักออย่างหนึ่ง ข้าพเจ้ายังหนักใจอยู่ เพราะไคยนเขาว่า
 พระยามโน ๆ ได้แพร่ข้าวออกไปซ้างนอก ๆ ควย ทำให้
 ชาวตางประเทศ ซึงมีโคโตน้อยใจตเคียงใจทกกันตาง ๆ

นานาเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงอยากให้มีชาวต่างประเทศ เป็นที่
 ปรึกษาในเวลาที่พิจารณาเรื่องนี้ เพื่อจะให้เขาได้เห็นได้จริง
 ถ้าว่าหลวงประดิษฐฯ เป็นคอมมิวนิสต์ เขาก็จะได้ได้เห็น
 ว่าเป็น ถ้าไม่ได้ความจริงว่าหลวงประดิษฐฯ เป็น
 คอมมิวนิสต์ เขาก็จะเห็นประจักษ์แจ้ง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 ขอเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๒ ท่าน คือ เซอร์โรเบิร์ต
 ฮอแลนดีคนหนึ่ง กับ มองซีเออร์ ก็ยง อีกคนหนึ่ง
 สำหรับเป็นที่ปรึกษา”

ท่านเจ้าคุณนายกฯ ได้กล่าวแก่ที่ประชุมว่า “ข้าพเจ้า
 อยากจะให้ชาว จึงต้องการคนภายนอก และ คน ที่เป็น
 คนกลางจริง ๆ”

ในที่สดสภาได้ลงมติให้บุคคลที่เจ้าของญัตติได้เสนอนาม เป็น
 กรรมการ และบุคคลที่พระยาพหลฯ ได้เสนอนามเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 ที่ปรึกษา ทำการสอบสวน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ว่า เป็นคอมมิวนิสต์
 หรือไม่ แล้วให้กรรมการเสนอผลการสอบสวนต่อสภาฯ เพื่อ
 พิจารณาต่อไป

การประชุมและสอบสวนของกรรมการ ประกอบด้วยผู้
 เชี่ยวชาญ มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๒

การสอบสวน

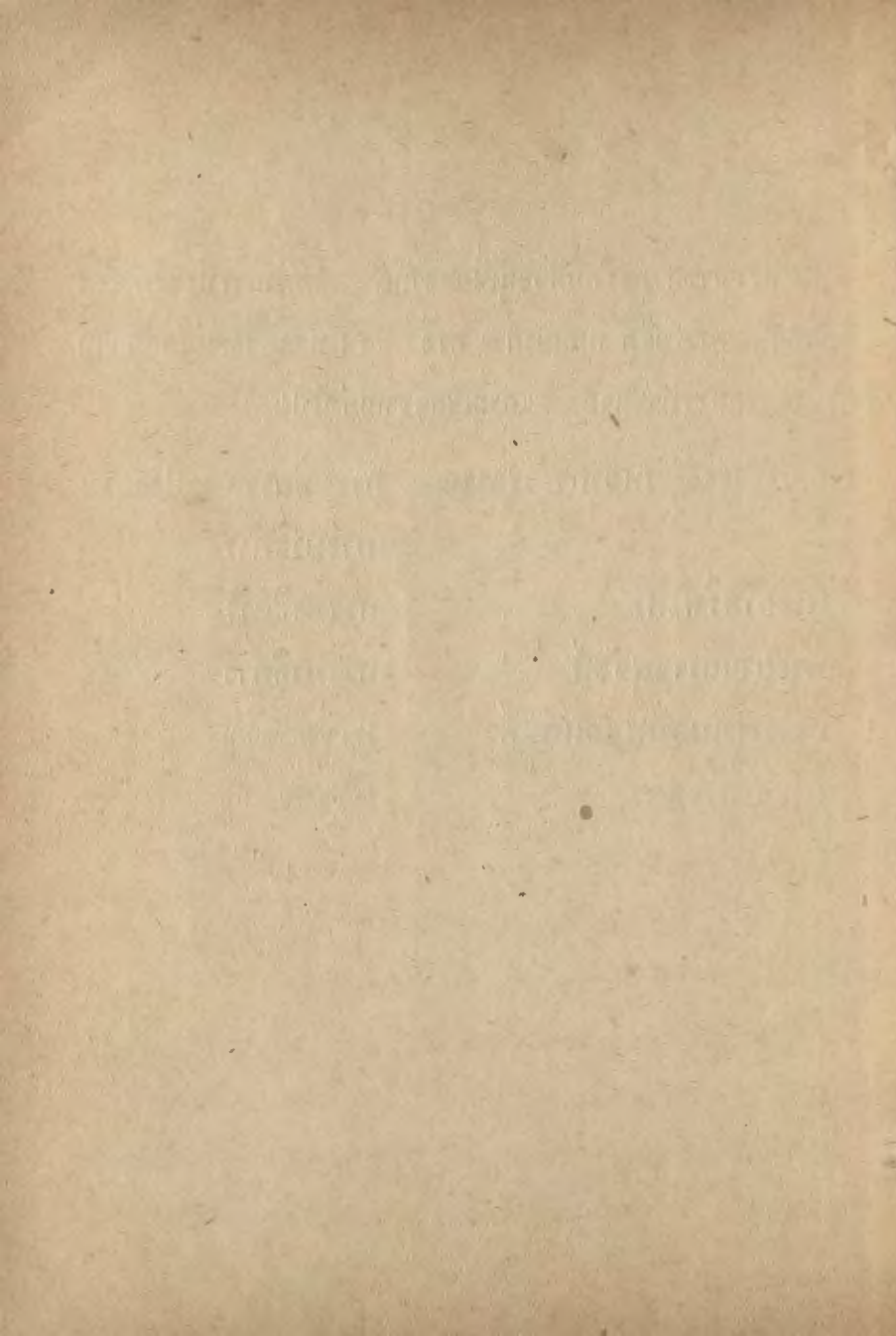
หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์)

ว่าเป็น

คอมมิวนิสต์หรือไม่?

กรรมวิธีการพร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้ทำการประชุม และ
สอบฉันทวิธี. ปรกติ พบมยงค์ 4 ครั้ง ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
ดงมรายชอกรรมวิธีการ และผู้เชี่ยวชาญต่อไปนี้

ม.จ. วรณไวทยากร	วรวรรณ	กรรมวิธีการและประธาน
		กรรมวิธีการ
พระยาศรีสังกร		กรรมวิธีการ
พระยานลราชสุวัจน์		กรรมวิธีการ
เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนต์		ผู้เชี่ยวชาญ
นายอาร์. กียอง		ผู้เชี่ยวชาญ

การประชุมครั้งที่ 1

วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2476

เวลา 9.10—10.00 น.

ประธานกรรมการกล่าวว่ ตามมติของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ^{๕๒๕} ๔ พิจารณาว่า หดวงประดิษฐมนุชกรรม^{๕๒๕} ดมาชิกประเภทที่ ๒ และรัฐมนตรี^{๕๒๕} ที่องค์ก่ากล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ในสมัยพระยามโนปกรณนิติชาดาเป็นนายกรัฐมนตรีได้บัตัดสภาผู้แทนราษฎร^{๕๒๕} ว่ามมณฑลจริงตงหนหรือไม ตามมติของสภาผู้แทนราษฎร^{๕๒๕} ที่ว่าน ถ้าจะสรุปความเข้าแดง ก็ม่ ประเด็นอื่นจะพึงพิจารณาว่า หดวงประดิษฐมนุชกรรมเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่

ประธานกรรมการขอให้คณะกรรมการ ทำความตกลงกันเสียก่อนว่า จะดำเนินการพิจารณาอย่างไร

ประธานกรรมการเสนอว่า คณะกรรมการ^{๕๒๕} นี้ไม่ใช้กรรมการตุลาการ แต่ประเด็นอื่นจะพึงพิจารณาก็ไม่ใช่ประเด็นข้อหาในทางตุลาการ หากเป็นประเด็นคำกล่าวหาตัว ๆ ไปในทางการเมือง เพราะฉะนั้นประเด็นอื่นจะพึงพิจารณาจึงมิใช่ประเด็นข้อ

เป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ ฉะนั้นเค้าโครงการนี้เศรษฐกิจของ หอวง
 ประดิษฐานชุมชน จึงมีได้เป็นตัวอย่างประเด็นอันจะพึงพิจารณา คือ
 ประเด็นอยู่ที่ว่า หอวงประดิษฐานชุมชนมีความเห็นทางการเมืองที่
 เป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ เพราะฉะนั้นจึงได้เสนอขอจัดทำแผนการพิจารณา
 ดังกล่าวมาแฉพาะทางตน

ประธานกรรมมาธิการถามความเห็น ของ ผู้ เชี่ยว ชานู ทั้ง ต้อง
 เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมมาธิการ

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนต์ แสดงความเห็น ว่า ถ้าจะวาง
 บทวิเคราะห์แห่งคอมมิวนิสต์ตามความหมายของศัพท์แล้ว ก็พอจะทำ
 ได้โดยไม่ได้จะเป็นการยากถ้าหากนัก แต่ถ้าจะพูดถึงหลักการเมือง
 ในประเทศใดประเทศหนึ่งว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ไซ้ จะวินิจฉัย
 ได้โดยยากยิ่งนัก เช่น ประเทศรัสเซียในขณะนี้ก็เป็นคอมมิวนิสต์หรือ
 ไม่ ก็เป็นปัญหาที่ตัดสินให้แน่นอนได้ยาก แต่ถ้าจะพูดโดยทั่วไป
 แล้ว ตัทธิใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะโค่นด้วยพฤติการณ์ซึ่งระบอบ
 การของชุมชนซึ่งอยู่ณบัดนี้ไซ้ ก็มักจะต้องถือกันว่า เป็น ตัทธิ
 คอมมิวนิสต์

นาย อาร์. กียอง กล่าว ว่า การที่จะวางบทวิเคราะห์แห่ง
 คอมมิวนิสต์นั้น จะต้องคำนึงถึง ๒ ทางคือ

๑. นัยทางเทคนิค ถ้าวัดคอคอมมุนิต์ประกอบด้วย คำ
สำคัญอย่างไรบ้าง และ

๒. นัยทางการเมือง ซึ่งมักจะถ้าวหากันง่าย ๆ ว่าเป็น
คอมมุนิต์ โดยมีได้อาศัยหลักเกณฑ์ที่แน่นอนอย่างไร

ถึงแม้ว่ารัฐบาลเป็นผู้วางบทวิเคราะห์แห่ง คอมมุนิต์ บท
วิเคราะห์หนักไม่เป็นเหตุก่อนจะพึงเชื่อถือได้อย่างแน่นอน เพราะ
รัฐบาลมีอำนาจได้เสียเกี่ยวของด้วย หน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญในการ
ที่จะวางบทวิเคราะห์แห่งคอมมุนิต์ นายกยของเขาใจว่า เกี่ยวด้วย
ในทางเทคนิค ถ้าวัด คอคอค หลักมูลของคอมมุนิต์ มีลักษณะ การ
อย่างไร มีใช้ว่าจะถือเอาง่าย ๆ ตามความนิยมของคณะ การ เมือง
ต่าง ๆ เช่นนั้นมิได้

นายกยของเขานั้นว่า หดวงประดิษฐมนุชรรมมิต์คงขอหาใน
ทางตุลาการว่าเป็นคอมมุนิต์ และประเด็นอันจะพึงพิจารณา กคือ
หดวงประดิษฐมนุชรรมมิต์นับต้นเหตุคอคอคคอคหรือไม่ ซึ่งเป็น
ประเด็นเกี่ยวด้วยความเห็นทางการเมืองของหดวงประดิษฐมนุชรรม
ค่างหาก ไม่ควรที่จะเอาเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจของหดวงประดิษฐ
มนุชรรมมิต์เป็นประเด็นพิจารณา

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนด์ เห็นพ้องด้วยว่า คำกล่าวหา
 ของหลวงประดิษฐมนูธรรมนั้นมิใช่ข้อหาในทางตุลาการ และหน้าที่
 ของกรรมาธิการก็ควรจะสอบสวนดูว่า ท่านองคมนตรีเห็นทางการเมือง
 ของหลวงประดิษฐมนูธรรมนั้น ย่อมด้วยดี คอมมูนิสต์หรือไม่
 เพราะฉนั้นวัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาว่าความเห็นทางการเมืองของ หลวง
 ประดิษฐมนูธรรม และมีใช้เค้าโครงการณ์เศรษฐกิจของ หลวง
 ประดิษฐฯ

พระยาศรีสังกรและพระยานราชนัดจันเห็นชอบด้วย วิชาการ
 ที่ประธานกรรมาธิการเสนอแนะมาคือ

๑. พึงมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองทำบรรทัดร่วมกัน เพื่อ
 วางบทวิเคราะห์ที่ลักษณะสำคัญต่าง ๆ แห่งคอมมูนิสต์ และ

๒. ขอที่จะพิจารณานั้น คือความเห็นทางการเมืองของ
 หลวงประดิษฐมนูธรรม และมีใช้เค้าโครง การณ์เศรษฐกิจ ของ
 หลวงประดิษฐมนูธรรม ถ้าดำเนินการพิจารณาไปแล้วปรากฏว่า
 มีข้อความพาดพิงถึง เค้า โครง การณ์ เศรษฐกิจ นั้นแล้ว จึงจะ
 พิจารณาเป็นข้อ ๆ ไป

คณะกรรมาธิการได้ตกลงตามนี้

ในการอธิบายถึงวิธีการผู้เสียดชาญจะทำบรรทัดร่วมกัน เพื่อ
 วางบทวิเคราะห์ที่แห่งคอมมูนิตี้นั้นประธานกรรมการ เด่นขอ ว่า ควร
 จะอาศัย กำหนดการของคณะคอมมูนิตี้นี้แห่งอังกฤษและฝรั่งเศส
 ประกอบความพิจารณาด้วย ที่ประชุมเห็นชอบตามนี้ และประธาน
 กรรมการรับรองว่าจะขอรับรองให้กระทรวง การ ต่าง ประเทศ มี
 โทรเลขไปยังสถานทูตสยามนครลอนดอนและกรุงปารีส เพื่อให้รับ
 ตั้งกำหนดการที่ตองการนั้นมาทางไปรษณีย์อากาศ

การประชุมครั้งที่ ๒

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๖

เวลา ๙.๑๕ - ๑๒.๔๐ น.

เมื่อกรรมาธิการได้ตกลงรับรายงานการประชุมครั้งที่ ๑ แล้ว
ประธาน กรรมาธิการ ได้ชี้แจงให้ หอวงประดิษฐ์อนุสรณ์ ทราบวิธี
ดำเนินการพิจารณาตามที่ได้ตกลงไว้แล้ว คือว่า

โดยที่ มติ ของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งปัญหา มาให้ พิจารณา ว่า
หอวงประดิษฐ์อนุสรณ์ เป็นคอมมูนิสต์ ดังที่กล่าวหากันในสมัยรัฐบาล
พระยามโนฯ นั้นหรือไม่ ประเด็นนี้จะพึงพิจารณาถึงความ
เห็นทางการเมืองของหอวงประดิษฐ์อนุสรณ์ และมีได้อยู่ที่เค้าโครง
การณไคร่เศรษฐกิจของหอวงประดิษฐ์อนุสรณ์

คำกล่าวหาที่อ้างถึงนั้น เป็นคำกล่าวหาในทางการเมือง หา
ใช้ข้อหาในทางตุลาการไม่

เพราะฉะนั้น คณะกรรมการจึงได้ตกลงว่า จะดำเนินการ
พิจารณา ดังนี้ คือ ขอให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งสอง ร่างบันทึก ร่วมกันมา
เพื่อวางบทวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของตึกคอมมูนิสต์

บัดนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้งสอง ได้ร่างบันทึก ที่ว่ามาดังมาแล้ว และ
ประธานกรรมการก็ได้ส่งไปให้ หอวงประดิษฐมนุชรรม ทราบแล้ว
จึงขอถามหอวงประดิษฐมนุชรรมว่า บรรดาลักษณะต่างๆ ซึ่งวาง
บทวิเคราะห์ไว้ในบทบรรทัดนั้น หอวงประดิษฐมนุชรรมพอใจแล้ว
หรือไม่ว่า เป็นลักษณะเฉพาะของตึกคอมมูนิสต์ ถ้ามีข้อสงสัย
เหตุอย่างใดที่ขอให้หอวงประดิษฐมนุชรรมแจ้งลงมา เมื่อตกลงกัน
ในบทวิเคราะห์ลักษณะต่างๆ แล้ว ก็จะได้ถามความเห็นทางสาร
มืองของหอวงประดิษฐมนุชรรมในลักษณะนั้นๆ ต่อไป

หอวงประดิษฐมนุชรรม รับรอง หดก เกณฑ์วินิจฉัย ลักษณะ
เฉพาะของคอมมูนิสต์ ตั้งผู้เชี่ยวชาญว่าไว้ในบันทึกร่วมกัน กล่าว
คือ อะไรที่มีอยู่เฉพาะแต่ในกำหนดการของคอมมูนิสต์เท่านั้น และ
ไม่อยู่ในกำหนดการของคณะพรรคการเมืองอื่น ๆ ไซ้ จึงจะเป็น
ส่วนหนึ่งของคอมมูนิสต์ โดยไม่เป็นปัญหา

หอวงประดิษฐมนุชรรมขอตั้งข้อสงสัยเกิดเป็นสองตอน

ตอนหนึ่งว่าด้วยหลักการ อีกตอนหนึ่งว่าด้วยความหมายของ
ถ้อยคำบางแห่ง ซึ่งใครจะให้ไขความให้ชัด

ในส่วนของหลักการนี้ หอวงประดิษฐ์นุธรรม ขอตั้งข้อสังเกต
เนื่องในลักษณะการ โภคกิจข้อ 6. ซึ่งวางไว้ว่าบังคับให้ทุกคนทำงาน
“ใครไม่ทำงานก็ไม่ได้กิน” (กำหนดการฝรั่งเศส หน้า 21) ดังนี้

หอวงประดิษฐ์นุธรรมเห็นว่า หลักการขอมอยู่ในกำหนด
การของคณะนาซี ด้วยเหมือนกัน

เพราะฉะนั้นตามหลักเกณฑ์ของเจตนาซึ่งผู้เรี่ยรายชาญวางไว้ ก็
ควรจะถอนลักษณะการ โภคกิจข้อ 6. นอออกเสีย เพราะว่ามีได้เป็น
ลักษณะเฉพาะคอมมิวนิสต์

นาย อาร. กียอง - หลักการที่วางคณะคอมมิวนิสต์เป็นผู้เริ่มใช้
แต่บัดนี้คณะบงการแผ่นดินต่าง ๆ เช่น คณะนาซีแต่ละคณะ
ฟาสซิสต์นำเอาไปใช้ด้วย

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนดี - ถึงแม้ว่าคณะอื่น ๆ นำเอาไปก็ยังมี
เป็นลักษณะดำรงสำคัญของคอมมิวนิสต์

นาย อาร. กียอง - แต่ตามเกณฑ์เจตนาที่ได้อ้างไว้ นั้น ควรจะ
ถอนหลักการนี้ออกได้

หลวงประดิษฐฯ - หตักการอินนเบนต์ภาษิต ซึ่งใช้กันมาแต่
 ครั้งข้างขึ้นของ และตามกำหนดการของคอมมูนิตีส์ฝรั่งเศส
 หน้า 21 นั้น ก็มีได้กล่าวในเชิงว่าเป็นหตักการ แต่หาก
 กล่าวในเชิงปลุกใจผู้กระทำการเดือกตั้ง ให้เต็มได้ใน
 หตักการคอมมูนิตีส์ทว่า มุดค่าต่าง ๆ อาศัยแรงงานเบนต์ตง
 เซอร์ โร เบอรัต ฮอแลนดี - เป็นหตักเก่าจริงอยู่ แต่ก็ยัง
 เป็นหตักของคอมมูนิตีส์อยู่

หลวงประดิษฐฯ - ถ้าจะถือเครงตามหตักทวางใจนี้แล้ว การ
 บังคับให้คนทำงาน บางอย่าง ซึ่ง มีอยู่ใน กฎหมายไทยบดิน
 เช่นพระราชบัญญัติคดีต้นคานคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษ
 หตายุครัง ร.ศ. 127 และพระราชบัญญัติเกณฑ์จ้าง ร.ศ. 119
 ก็จะถูกทำลายเป็นกรกระทำตามแบบคอมมูนิตีส์ไป

อนึ่งกฎหมายของประเทศอื่น ๆ เช่น บดกาเวียและปลา-
 รากวย ก็มีบังคับให้คนทำงานบางอย่าง และตามอนุสัญญา
 ว่าด้วยการบังคับแรงงานของสันนิบาตชาติ ก็ยอมให้เกณฑ์
 แรงงานได้ในบางกรณียบหนึ่งไม่เกิน 60 วัน

เซอร์ โร เบอรัต ฮอแลนดี - หตักยอมมชอยกเว้นเป็นขรรมคา
 ถึงแม้ว่าในรัสเซีย ก็ยังมีกรกระทำไต่รบควมยกเว้น ไม่ต้อง

ทำงาน แต่หัดกทวาทกคนต้องทำงานนั้นได้วางไว้อย่างหนัก
แน่น ถึงกับมบทบัญญัติว่า จะเอากิจตั้งนตวิ เช่นการแต่ง
งานมาเป็นขอขตหน้าทศอรฐไม่ได้เลย

หลวงประดิษฐา - แนวความคิดเป็นสารสำคัญ ของดัตติคอม-
มูนิสต์คมแต่ตั้งอยู่ในคตศัพทแต่ว่า เป็นกรนิยมนตรรพธำ-
ชารณ คณะนาชปฐเสชชงแรงจាំไม่เป็นคตมมูนิสต์เลย
แต่กมบทบังคับให้คนทำงาน

นาย อาร. กยอง - หัดกนเป็นหัดกเศษฐกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งถึง
แม่ในชมชนนกระตุมภกรกมไซกนอยู่ แต่โดยมากมักจะใช้ใน
กรณยตุดเงิน ไม่วางเป็นบทกฏหมายประจำเป็นนิจ เช่น
ฝรั่งเศตักเคยบังคับให้คนทำงานในกรณยตุดเงิน และเท่าที่
จាំได้ ใน มาดากัสตาร กัดเหมือนเคยมี ปทกฏหมายเฉพาะ
แควนหนบงคบังคับทุกคนตองมอชีพ ภายใน 10 บตแตดมา
นชมชนนกระตุมภกรกออกจะขอมรวบว่า การบังคับให้คนมอ
ชีพนเป็นหน้าททางชรรมจரியของพตเมืองอย่างหนึ่ง และ
เป็นหัดกประเพณทางโภคกิจของประเทศอย่างหนึ่งด้วย แต่
พวกคตมมูนิสต์คนนอยากจะตงหัดกอนนชนเป็นบทกฏหมายม
บทตงโทษด้วย และการกระทำกรอนน โดยทเป็นผลอน
จាំเป็นเนองมาจากกรเด็กวางรายได้และมตุดก

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนต์ - ที่ว่า บังคับให้ คนทำงาน ตาม
ลักษณะข้อ 6 ที่เป็นปัญหาอื่น หมายความว่าบังคับให้ทำ
งานเพื่อประโยชน์คอมมิวนิสต์

นาย อาร์. กียอง - แต่ตามข้อความในกำหนดการฝรั่งเศสซึ่ง
อ้างมา ไม่มีความหมายเช่นนั้น

หลวงประดิษฐฯ = หลักการอื่นไม่อยู่ในกำหนดการมอดโคว์

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนต์ - ความมุ่งหมายในกำหนดการฝรั่งเศส
คือมีอยู่ว่า จะบังคับให้พวกกรรมกร ข้าราชการทำงาน ตาม
หลักการทั่วไปของคณะคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ

หลวงประดิษฐฯ ... ความมุ่งหมายของหลักการคอมมิวนิสต์ในข้อ
นี้คือมีอยู่ว่า โดยที่มูลค่าต่างๆเนื่องมาจากแรงงาน ถ้าผู้ใด
ไม่ออกแรง จึงไม่ควรจะยอมให้มั่งรวยได้ ซึ่งมีได้เนื่องมาจาก
แรงงาน และไม่ยอมให้มั่งรุดก โดยนัยนี้ด้วยกัน

นาย อาร์. กียอง - ตามกำหนดการมอดโคว์นั้น ได้วางหลักข้อนี้
ไว้เป็นทางวิชาการมากกว่าในกำหนดการฝรั่งเศสซึ่งตั้งขึ้น
เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง หลักในกำหนดการมอด-
โคว์มีอยู่ว่า งานมิใช่อุปกรณ์การหาเลี้ยงชีพ แต่เป็นความ
จำเป็นแห่งชีวิตที่เดียว และความคิดอันนี้กล่าวถึงขยายออกไป
ไปในประเทศอื่น ๆ อีกด้วย

เพราะฉะนั้นในบทนี้ ก็ไม่เป็นลักษณะเฉพาะ คอมมูนิสต์
เดี่ยว

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนต์ - ขอเวดาไปร่างมาใหม่ในฉนวน
ถ้อยคำอันจะพึงไขความนั้น

หลวงประดิษฐา - ขอตงขอตงเกตุตงคตไปน
การเมือง

1. คำว่า “ รัฐบาลโดยคณะกรรมการ ” นั้นออกจะ
กว้างไป มหาชนอาจจะเข้าใจผิดว่า หมายความว่าถึงคณะ
กรรมการตามระบอบรัฐธรรมนูญและรัฐสภาก็ได้
ตกลงแก่เป็น “ การตั้งรัฐบาลชั่วคราว (คณะกรรมการ
คนงาน ชาวนา และทหาร) ”

การคลัง

1. คำว่า “ เชาชนาकारเอกชนมาเป็นของประชาชาติ ”
อาจเข้าใจผิดไปตั้งการตั้งธนาคารชาติก็ได้
ตกลงแก่เป็น “ การรับเอาธนาคารเอกชนมาเป็น..... ”
เมื่อได้ตกลงกันในลักษณะต่างๆ แห่งคอมมูนิสต์ เว้น
แต่ลักษณะการ โภคกิจข้อ ๖ ซึ่งผู้เขียนชาวยุโรปเขาไปพิจารณา
นานแล้ว ประชาชนกรรมวิธีการได้ถามความเห็นในทาง

ดำรงสำคัญในพระราชบัญญัติการเด็กดั่ง ระเบียบที่ ไซ้อยู่ ณ
 บัดนี้หรือไม

หลวงประดิษฐฯ — ตั้งใจจะรักษาหลักดำรงสำคัญนั้นไว้ จะมี
 การแก้ไขบ้างก็เห็นว่า การเด็กดั่ง ๒ นั้นนึกคิดว่าต่อไปจะ
 แก้ให้ราษฎรเด็กดั่งผู้แทน โดยตรงทีเดียว และการแก้ไข
 ต่างๆ นั้นก็จะได้แก้ไขโดยวิถีทางรัฐธรรมนุญ และไม่คิด
 ใช้วิธีปกครองแบบไซเวียตเลย

การคลัง

1. การรับเอา ธนาคารเอกชน เป็นของประชาชาติ และ
 โอนทองคำสำรองหลักทรัพย์สินเงินฝาก ฯลฯ ทั้งหมดที่มีอยู่ใน
 ธนาคารนั้นๆ มาเป็นของรัฐ

หลวงประดิษฐฯ — ไม่มีความคิดเลยที่จะรับเอาธนาคารเอกชน
 มาเป็นของชาติ และ โอนทองคำสำรองหลักทรัพย์สินเงิน
 ฝาก ฯลฯ ทั้งหมดที่มีอยู่ใน ธนาคาร นั้นๆ มาเป็นของรัฐ
 เพราะว่าได้เห็นได้ในกรณีทรัพย์สินเงินเอกชน ที่จะเป็นเจ้า
 ของ

2. การเพิกถอนและปฏิสังขรณ์ดินดอนนายทุนต่างประเทศ
 และในประเทศ

การแบ่งชั้นและโครงสร้างของชุมชนชนบท แต่ข้อสำคัญ
อยู่ที่ว่าจะกระทำการเปลี่ยนแปลง “หนังสือหนังสือกัน
ใหม่” หรือจะเปลี่ยนแปลงทางวิถีทางรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็น
การเปลี่ยนแปลงอย่างคงหนังสือใหม่แล้ว จึงจะเป็นลักษณะ
ส่วนหนึ่งของคอมมิวนิสต์

หลวงประดิษฐฯ — ไม่มี ความคิด ที่จะเปลี่ยนแปลง เป็นการ นับ
หนังสือใหม่เลย ในการปกครองข้าพเจ้าเต็มได้ในระบอบ
รัฐธรรมนูญคงกล่าวแล้วข้างต้น

ในการครอบครัวยุทธศาสตร์ก็ได้มีส่วนร่วมประมอดกฎหมาย
แห่งในเรื่องนี้ และความเห็นของข้าพเจ้าในเรื่องนี้ก็เป็นไป
ในทางรักษา ประเพณี ของไทย ในทางอื่นๆ ก็เหมือนกัน
หลักประเพณีอันใดที่เหมาะสมแก่สมัยก็ตั้งใจจะรักษาไว้

ส่วนในข้อที่จะได้แก้ไข ก็จะได้แก้ไขตามวิถีทางรัฐ-
ธรรมนูญ

ส่วนการเปลี่ยนแปลงเป็นการนับหนังสือใหม่ นั้น เห็นว่า
ไม่เป็นประโยชน์ในเรื่องสังคมนิยมระหว่างชนชั้น ได้พยายาม
ชี้แจงให้คนต่าง ๆ เข้าใจว่าไม่เป็นการบังคับ เพราะจะ
เป็นการทำให้หนังสือเด็ดยุติ

นายกียอง และ เซอร์ โรเบอร์ต - ข้อสำคัญอยู่ที่การใช้กำลัง
บังคับในอันที่จะเลิกดื่มเหล้าประเภทต่าง ๆ แต่ถ้าไม่คิดที่
จะใช้กำลังบังคับแล้วก็ไม่เข้าอยู่ในลักษณะคอมมูนิสต์

2. การกระทำสงครามเนื่องในในความบงการของพวกเขา
ปลุกระดม เพื่อทำลายกำลัง และประเพณีต่าง ๆ ของ ชุมชน
อย่างเก่า และทำลายพวกกระตุ้มภรรยาที่อาจไม่ดั้นด้นมาใหม่
หลวงประดิษฐฯ - ดิกเคเตอร์ชิป หรือลัทธิขบถการแผ่นดินนั้น
ข้าพเจ้าไม่ชอบเลย ที่ไม่ชอบนั้นไม่ใช่แต่เฉพาะแต่การที่
จะให้คนจนเข้าถืออำนาจบงการเท่านั้น ถึงแม้ว่าคนชนชั้น
จะเข้ายึดอำนาจบงการแผ่นดินก็ไม่เห็นชอบด้วยเหมือนกัน

3. การเลิกมฤตก

หลวงประดิษฐฯ - ไม่มีความคิดที่จะเลิกมฤตกเลย นายกียอง
ยัชมทราบอยู่ว่า ในการร่างประมวลกฎหมายแพ่ง ข้าพเจ้า
เคยค้นหัดค้นหามาให้มีประมวลมฤตกอยู่ด้วย

การโศกกิจ

1. การริบโดยไม่มีการตอบแทนซึ่งกิจการเอกชน (นาย
ทุน) ใหญ่ ๆ ทั้งหมด เช่น โรงงาน การงานเหมืองแร่

โรงไฟฟ้า รถไฟ การขนส่ง การคมนาคม อสังหาริมทรัพย์ ที่ดินใหญ่ ๆ เครื่องจักร ฯลฯ

หลวงประดิษฐไพฑูริย์ — ไม่มีความคิดเช่นนี้เลย มีเหตุผลเหมือนกับที่ได้กล่าวมาแล้ว ว่าด้วยลักษณะการคลัง ข้าพเจ้ายืนยันว่า มีความเต็มใจได้ในทรัพย์สินของเอกชน

2. การโอนอสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน ซึ่งได้รับมานั้น ให้แก่ชาวนา

3. ต่อจากนั้นห้ามมิให้ซื้อขายที่ดินซึ่งได้ออนมานั้น

4. รัฐบาลอสังหาริมทรัพย์ บ้านเรือนใหญ่ ๆ และย้ายคนงานแต่ละคนจนไปอยู่ในบ้านเรือนและถิ่นที่อยู่ของครัวรัฐหรือกระตุมภี

5. การเพิกถอน การจำนอง อันเป็นการเสียหายแก่ชาวนาที่ยากจน

หลวงประดิษฐไพฑูริย์ — คำตอบ 2. 3. 4. 5. ก็เช่นเดียวกัน เพราะเป็นลักษณะเนื่องมาจาก 1.

แต่ถ้อยคำในข้อ 5. ที่ว่า "การเพิกถอนจำนองอันเป็นหนี้เสียหายแก่ชาวนาที่ยากจน" นั้น คงกำกวมอยู่

เซอร์ โรเบอร์ต - เห็นด้วยแต่รับว่าคิดจะไปคิดแก้ไขเสียใหม่
ให้เหมาะ แต่ขี้ใจอ่อนอาจเป็นท่วงปรารภที่จจะบรรเทา
ทุกข์บ้างอย่างให้แก่ชาวหน้าที่จน - ในเรื่องการจำนองข้อดำ
คัญมีอยู่ที่ว่า จะต้องใช้วิธีการตามรัฐธรรมนูญเท่านั้นเอง

หลวงประดิษฐา - รับรองว่าถ้าจะทำการใดๆ ในเรื่องการจำนอง
เช่นที่วานแล้ว ก็จะได้ทำโดยวิถีทางรัฐธรรมนูญ เช่นให้
มีการปราบปรามยอมเป็นต้น

6. บังคับให้ทุกคนทำงาน "ใครไม่ทำงานก็ไม่ได้กิน"

ข้อ 6 เขาไว้พิจารณาอีกใหม่

7. สัมพันธไมตรีทางโลกก็จจะอย่างแข็งแรง กับสหชาติ-
รับปลัดไซซิดิสต์ไซเจียค

หลวงประดิษฐา - ไม่คิดทำสัมพันธไมตรีเช่นนั้น แต่ถ้อยคำยัง
ดูกำกวมอยู่ คงไม่หมายความถึง สัญญาค้าขายอย่างเช่น
ยังกฤษณะระอเมวิกทำ

เซอร์ โรเบอร์ต - เห็นด้วยแต่ว่าจะได้คิดแก้ไขถ้อยคำให้กระชับ
ขึ้นในการที่จะไปคิดร่างข้อ ๖ ใหม่ นั้น เซอร์ โรเบอร์ต
อยากทราบความคิดเห็นของหลวงประดิษฐา ในเรื่องการ
บังคับให้ทำงานนั้นว่า มีอยู่อย่างไรบ้าง

หลวงประดิษฐา - ฐานะการณ เป็น ไปในประเทศสยาม เวลาน
ต่างกับที่เบ็ญอยู่ในประเทศดวันตก กล่าวคือ ในประเทศ
สยามคนชนกลาง (บุจิวต์) เป็นคนที่ทำงาน

ชานาเดย์อกม เวลาว่าง มาก ชังชวน จะให้ เกยจ คราน
แต่ใช้เวลาที่ว่างนั้นในทางไม่พึงปรารถนา เช่นการเด็พยัตรา
ยาเมา และการปล้นชิงตมกเบตน ซึ่งเราควรจะคิดแก้ไข

อนึ่งคนไม่ม้งานทำในกรุงเทพฯ นกมมาก เขาทงหิตาย
นจควรมอาชีพเบนหตกแห่ง จะได้ เบนทางบองกนมิให้
คนเหต่านกระทำควมผิดทางอาญา ถิ่นอาชีพนจะให้
เด็กเอาได้ตามใจชอบ ไม่บงคับว่าต้องทำอย่างนอย่าง
เบนแต่ว่าขอให้มีอาชีพเท่านั้น

นายกยอง - ที่หลวงประดิษฐา ว่ามาน ก็คือจะจัดการเพื่อกควม
ปลอดภัยแก่ชมนชน บองกนมิใหญ่ที่ไม่มอาชีพไปกระทำควม
ผิดทางอาญา มิใช่ว่าจะไป บงคับผู้ ทมิ อาชีพอยู่ แล้วให้
ทำงาน

หลวงประดิษฐา - ช้แจงเพิ่มเติมต่อไปว่า คนที่เกาะกินตามวัด
กม และถาดเด็กรัชชประการเดย์คนจะชเกยจยงชน ถ้าคน
ไม่ทำงานประเทศก็จะไม่เจริญ ข้าพเจ้าจะให้คนเหต่านแหละ

บังคับให้คนทำงานบางอย่างนั้น จะเขาอยู่ในลักษณะคอมมู-
 นิสต์ และจะมีคนขอให้เด็กกฎหมายนี้ด้วย ดังที่สมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎร ขอให้ยกเด็กพระราชบัญญัติเกณฑ์จ้างแล้ว
 เซอร์ โร เบอร์ต - ถ้าจะเอาข้อ ๖ ออกเสียแล้ว หลวงประดิษฐ
 จะไม่มีช่องทางที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องบังคับคนให้มาช่วย
 ประชานกรมาธิการชี้แจงว่า - หลวง ประดิษฐ์ ให้คำ
 มั่นแก่รัฐบาลไว้แล้วว่า จะไม่ใช่วิธีใหม่ใดๆ ที่จะบังคับ
 ข้อที่ตน และวิธีบังคับจ้างแรงงานเป็นวิธีบำรุงโภคกิจ
 เพราะฉะนั้นถ้าจะเอาข้อ ๖ ออก - และให้กรรมาธิการถาม
 ความเห็นหลวงประดิษฐ์ เนื่องในคำมั่นนั้นๆ ก็ได้
 นายถ้อย - การบังคับลักษณะต่างๆ กัน การบังคับอย่าง
 คอมมูนิสต์นั้น คือการเด็กต่างรายได้และมฤตก แต่การ
 บังคับอย่างนาซันนเป็นการบังคับในฐานะที่เป็นหน้าที่ของพล
 เมือง และกรรมาธิการออกอย่างหนึ่งก็คือ มนุษย์สังเคราะห์
 ของสันนิบาตชาติ
 หลวงประดิษฐ์ - เท่าที่จะคิดกระทำนั้น คือแบบมนุษย์สังเคราะห์
 ของสันนิบาตชาติ และเพื่อให้พลเมืองได้มาช่วยและหางาน
 ให้พลเมืองทำ

การประชุมครั้งที่ ๓

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๖

เวลา ๘.๑๕-๑๒.๔๕ น.

เมื่อได้แก้ไขรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๒ แล้ว ที่ประชุม
ได้ตกลงแต่งตั้งคณะกรรมการ โภคกิจข้อ ๕ เป็นการบริหารอาหาระห์นดินของ
ชาวหน้าที่ยากจน โดยเด็กด่างการจำนองเดี่ยต้น (กำหนดการมอด-
โค้วหน้า ๒๗ กำหนดการฝรั่งเค้งหน้า ๑๘)

หลวงประดิษฐฯ - ข้าพเจ้าไม่เข้าใจว่า หมายความว่าต้องการเด็ก
ด่างโดยไม่มีค่าทดแทน ถ้าเช่นนั้นจะเติมคำว่า "โดยไม่มี
ค่าตอบแทน" ลงไปได้หรือไม่

เซอร์ โร เบอรัต - ความหมายก็เป็นอย่างหดวงประดิษฐฯ ว่านั้น
แต่คำว่า "โดยไม่มีค่าทดแทน" ไม่มีอยู่ในกำหนดการซึ่ง
เป็นต้นฉบับ

เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจะเติมคำเหล่านี้ลงไปและขแรงคำ
อังกฤษว่า Annual นั้นมันมีอยู่แต่คำว่า "ไม่มีค่าทดแทน"

ประธานกรรมการ - คำว่า "เด็กต่าง" ในภาษาไทยก็มันย
เช่นเดียวกัน

พระยาศรีรังกรและพระยานตราขตั้งจนเห็นพ้องด้วย
ที่ประชุมได้ตกลงแก่ลักษณะการ โภคกิจข้อ ๗ (ซึ่งบท
แก้ เป็นข้อ ๖ ดังนี้)

“การรวมรับประทานในที่ซึ่งเขากับบรรดาผู้ปฏิบัติโซเวียต
อื่นๆ เพื่อให้เป็นสหประชาชาติ เพื่อรวมบรรดาคนงาน
ทั้งหลายให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางโภคกิจ โดยให้อยู่
ในระเบียบการ โภคกิจโซเวียตที่ต่างอันเดียวกัน (กำหนด
การมอดส์โคว์ข้อ ๕๑)”

หลวงประดิษฐฯ - ข้าพเจ้าไม่มีความคิดเช่นนั้นเลย ข้าพเจ้าไม่คิด
ที่จะตั้งรัฐบาลโซเวียต หรือจะให้รัฐบาลสยามเข้าร่วมสห
ประชาชาติกับสหประชาชาติโซเวียตเลย

ส่วนลักษณะการ โภคกิจข้อ ๖ นั้น เดิมหม่อมการอภิ
ปรายกันมาก

นายถ้อย - เมื่อได้อ่านกำหนด การนาชุดแก้วได้พบข้อความว่า
จะเด็กต่างบรรดาราษฎร์ได้หมดได้เองมาจากแรงงานเหมือนกัน

(กำหนดการ ค.ศ. ๑๙๒๐ ข้อ ๓๓ Direction on obligatory Work 1926 Item 2)

มฤตก้อยู่ในเกณฑ์ที่จะเลิก ต่างตาม หดก่อนน เหมือน
กัน ถึงแม้ว่ายึดเด็กรังมีได้ดำเนินการอนน (แต่ข้าพเจ้า
ก็ไม่คิดว่ายึดเด็กรังดำเนินการถึงเพียงนี้) แต่ในกำหนด
การของนาซีกโตมเหตุการณ์บังคับใหม่หดการตงน ซึ่ง
แต่เดิมเบนของคอมมิวนิสต์นั้นมาบรรจุไว้ด้วย และนัยว่า
ในนโยบาย ฟาสต์ ซิสต์ กม อยู่ ด้วย เหมือน กัน ดู Laurent:
National Socialism

เพราะฉะนั้น อินทจักรกควรจะถอนเอาลักษณะข้อ ๖ น
ออกเสีย แต่ทว่าถ้าจะทำเช่นนั้นอาจมีผู้เข้าใจผิดได้ว่า เขา
ออกเพราะจะทำให้หดวงประดิษฐ์อดัดในการตอบ แต่อัน
ที่จริงตามคำแข็งของหดวงประดิษฐ์ ในการประชุมครั้ง
ที่แถวมาปรากฏว่า ความเห็นของหดวงประดิษฐ์ ตรง
กันข้ามกับความเห็นของคอมมิวนิสต์ทีเดียว

เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่า ถ้าจะมีข้อความกล่าวไว้
ในเรื่องการบังคับให้ทำงานบางอย่างแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์แก่
หดวงประดิษฐ์เอง ดังนั้นข้อความที่จะบรรจุนี้ ข้าพเจ้า

ใครจะใช้ถ้อยคำในกำหนดการมอดส์โคห์นว่า ๓๗ นั้นเอง คือ
 “งานเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งแก่ชีวิต” ซึ่งมีความ
 หมายถึง ๒ นัยคือ

๑. จำเป็นต้องบังคับให้ทำงานและ
๒. จำเป็นเพราะไม่มทางหาเลี้ยงชีพทางอื่นนอกจากการ
 ทำงาน

เซอร์ โร เบอร์ต — เราจะคงดำเนินการด้วยความระมัดระวัง
 เพราะว่าพวก คอมมิวนิสต์ ก็ ใช้ ความ ระวัง และความ เหนียว
 อดทนมาก ในกรณีที่จะวางหลักข้อนี้ ตามกำหนดการ
 ฝรั่งเศสปรากฏว่าคณะคอมมิวนิสต์ จะให้ โอกาสทุก คน ได้ทำ
 งาน และมอกตอนหนึ่งว่า เมื่อใดที่รัฐคอมมิวนิสต์คนใด
 การบังคับใดๆ ก็จะมีหมดสิ้นลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในชั้น
 ที่สุดการบังคับให้ทำงานไม่ใช่อุดมคติของคอมมิวนิสต์ ส่วน
 ความจำเป็นที่จะต้องทำงานนั้น เนื่องมาจากสภาพของรัฐ
 คอมมิวนิสต์ ซึ่งทุกคนจะต้องทำงานอยู่เอง คำว่า “ความ
 จำเป็น” เป็นคำกำกวม และพวกคอมมิวนิสต์ก็คงใช้ให้
 เป็นคำกำกวม แต่ถ้าวัดเอาที่กำหนดการมอดส์โคห์นและกำหนด

การฝรั่งเค็ดมารวมกันเข้าแล้ว ก็คงจะวางชนเป็นลักษณะ
ข้อ ๒ ใต้ดงนคอ

“การใช้หลักที่ว่า ผู้ใดที่ไม่ทำงานก็ไม่ให้กิน แก้วพวก
กรรมพชกรานทางมอดโดยไม่มีความปราถนเดย และโดย
นัยทั่วไปดำเนินตามแผนการณที่กำหนดไว้ด้วงหน้า ในอัน
ที่จะใช้แรงงานและกาตงทรพยต้นทงปวง เพื่อบรรลุที่หมาย
ในที่สุดว่า จะให้แรงงานเป็นความจำเป็นแห่งชีวิต และมีใช้
เป็นแค่เพียงทางหาเดยงชีพเท่านั้น (ทงนี้ โดยเด็กด่างกรรม-
สิทธิเอกชนและการประดิษฐ์กรรมแบบแข่งขัน)

หลวงประดิษฐา - ประเด็นสำคัญอยู่ที่การเด็กด่างรายได้และ
มฤตก หรืออยู่ที่การทำงานเป็นจุดสำคัญ

เซอร์ โรเบอร์ต - ถ้าจะพิจารณาหลักให้ถกจนแล้วจะเป็นการ
ยากลำบากมาก ที่เราจะกระทำได้นนคช คิดเดอกเอาข้อ
ความในกำหนดการต่าง ๆ ของคอมมูนิสต์มาดงเป็นดกษณะ
ชน ถ้าเราใช้ถอยค่างทมอยู่ในกำหนดการต่าง ๆ แล้ว
เราจะได้ไม่ผิดพลาด

นายถียง - ในการกำหนดการมอดโค่นัน ก่อนที่ว่า “งานจะ
เป็นความจำเป็นแห่งชีวิต” ได้กต่างว่า “เมื่อใดเด็ก

ต่างกรรมต่างทิวเอกชนและทรพยสันเอกชนแล้ว” จึงแต่งตั้ง

ให้เห็นว่า ความจำเป็นของงานนั้นเป็นที่หมายในที่สุด

เซอร์ โรเบอร์ต — จริง เป็นที่หมายในที่สุด แต่ทว่าในระหว่าง
นั้น มั่นคณาเนินการเป็นคั่น ๆ ไป

หลวงประดิษฐา — ขาดตัดใจได้แต่งตั้งว่า การบังคับให้ทำงาน
นั้นเป็นระเบียบการของไซซิดิสต์ที่ตายอย่าง ถ้าจะพูดโดย
เคร่งครัดแล้ว การเกณฑ์ทหารก็เป็นการบังคับให้ทำงาน
เหมือนกัน ส่วนการวางแผนการณนั้น ก็มีคณระอื่น ๆ นอก
จากคณระคอมมูนิสต์ไซซิดิสต์เช่นเหมือนกัน

นายกยอง — การวางแผนการเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง เพราะ
ฉะนั้นควรถอนข้อความตอนนี้ออกได้

เซอร์ โรเบอร์ต — ไม่เห็นควรถอนออก เพราะว่าเป็นลักษณะ
เฉพาะคอมมูนิสต์

หลวงประดิษฐา — แผนการณนั้นเป็นวิธีการไม่ใช่วัตถุที่หมาย
อันวิธีการนั้นมีต่าง ๆ นานา เช่นวิธีคิดในตฤติต่าง ๆ ก็
เป็นวิธีอย่างหนึ่งเหมือนกัน

เซอร์ โรเบอร์ต — “แผนการณ” ในที่นี้หมายความว่าถึงแผน
การณเพื่อบรรจจุดมคติคอมมูนิสต์ แผนการณบังคับให้

อาชีพอย่างทีหหลวงประดิษฐฯ ดารีย์อยู่นั้น ไม่เข้าอยู่ใน
 ลักษณะดังที่ข้าพเจ้าได้ วิเคราะห์ชนใหม่ นี้ เพราะว่าหลวง
 ประดิษฐฯ มีความประสงค์ที่จะจำแนกพวกทมิฬทางหาเลี้ยง
 ชีพอยู่แล้ว นอกจากพวกทมิฬไม่มีความมุ่งหมายของหลวง
 ประดิษฐฯ ก็คือ จะให้พวกที่เป็นภยคตประเทศนั้นทำงาน
 และอีกประการหนึ่ง ความมุ่งหมายของหลวงประดิษฐฯ
 ก็มีใช้จะเลิกล้างกรรมสิทธิ์ของเอกชนและการประดิษฐกรรม
 แบบแข่งขัน

หลวงประดิษฐฯ — แต่ถ้าวรรจข้อความซึ่งเข้าใจยากลงไปแล้ว
 มหาชนอาจเข้าใจผิดไปได้ว่า การบังคับให้ทำงานทุกอย่าง
 ทุกชนิด มีลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์

นายกียอง — ปัญหาที่ว่าเราจะถือทมิฬในที่ สุดเป็นใหญ่หรือคั้น
 ดำเนินการในระหว่างเป็นใหญ่

ประธานกรรมการ — จะกตบข้อความที่เรียงไว้นั้น โดยเอา
 ตอนท้ายไปไว้ตอนต้น และเอาตอนต้นมาไว้ตอนท้ายได้หรือ
 ไม่

เซอร์ โรเบอร์ต — ควรจะรักษานิตยบ่อนี้ไว้ เพราะได้เอาข้อ
 ความซึ่งเกี่ยวข้องกับดำเนิการในระหว่างไว้ข้างต้น และข้อ

ดร. ปรีดี พนมยงค์มอบเหรียญปถมาภรณ์ช้างเผือก
แก่นายพลวิลเลียม โดโนแวน หัวหน้าหน่วย O.S.S.

ความที่เกยวดยตีหมายในที่สุดไวขวางหลัง

หลวงประดิษฐฯ - จะถอนข้อ ๖ ออกเสียแล้ว ให้ข้าพเจ้าแต่ง
ความเห็นในเรื่องบังคับให้ มีอาชีพในเมื่อกรรมาธิการถามถึง
ความซึ่งข้าพเจ้าได้ให้ ไวแก่รัฐบาล ดังทกรรมาธิการได้แนะ
ไวนั้นไม่ได้หรือ

ประธานกรรมาธิการ - เมื่อผู้เชี่ยวชาญทั้งสองไม่ตกลงกัน ถกษ-
ณะข้อ ๖ นั้นควรจะถอนออกจากบรรทกกรม และเอาไป
ใส่ไว้ในบรรทกอุปกรณ์ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน เรื่อง
ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบรรทกอุปกรณ์นั้น จะได้ขอให้หลวงประ-
ดิษฐฯ แต่งความเห็น และจะได้ มีข้อความกล่าวไว้ใน
รายงาน ของ คณะกรรมาธิการถึง ผู้แทน ราษฎร เหมือนกัน
ที่ประชุมตกลงตามนั้น เป็นอันว่าเซอร์ โรเบิร์ตและนาย
กียองจะร่างบรรทกอุปกรณ์เพิ่มเติมมา ส่วนข้อความนั้น
เซอร์ โรเบิร์ตจะใช้ข้อความที่กล่าวมาแต่ข้างต้น ส่วน
นายกียองนั้นจะใช้ ข้อ ความว่า "เนื่องจากการ เด็ดต่าง
กรรมวิธีที่เอกชนและทรัพย์สินเอกชนนั้น พึงทำให้งานเป็น
ความจำเป็นแห่งชีวิตสำหรับคนทั่วไป"

หลวงประดิษฐฯ - ถกษณะต่าง ๆ ของคอมมูนิสต์ที่วางไว้

ถ้ากระทำตามลักษณะเดียว เช่นลักษณะโรคกัก

ข้อที่ ๕ ที่จารีบอดสังหาริมทรัพย์บ้านเรือนใหญ่ ๆ และ
ย้ายคนงาน หรือคนจนไปอยู่ในบ้าน เรือน และ ถิ่นที่อยู่ของ
เศรษฐีและกรรมกร ดังนั้นจะเป็นคอมมูนิสต์ได้หรือไม่ หรือ
ว่าจะต้องกระทำตามลักษณะทุกอย่างแล้วจึงจะเป็นคอมมู-
นิสต์

เซอร์ โรเบิร์ต และนายกียอง - สุดแต่แต่กรณี ลักษณะ
อันเดียวก็อาจจะทำให้เป็นคอมมูนิสต์ได้ แต่แต่ผู้ มีหน้าที่
วินิจฉัยจะวินิจฉัยว่าอย่างไร

ประธานกรรมการ - ถามความเห็นหอดวงประดิษฐฯ เพิ่มเติม
ดังต่อไปนี้

ประธานกรรมการ - คุณหอดวงจะมีความเห็นอย่างไรในเรื่อง
คำสดนา

หลวงประดิษฐฯ - คำสดนานั้นจำเป็นต้องมี แต่ใครจะนับถือ
คำสดนาอย่างไรก็ตาม ทุกคนพึงมีคำสดนา แต่เมื่อมีคำสดนา
อยู่แล้วก็แล้ว ข้าพเจ้าไม่คิดที่จะต่างด้นมีคำสดนาเลย

ประธานกรรมการ - คำนั้นที่คุณหอดวงให้ ไว้แก่รัฐบาตก่อน
ถ้า จะไม่ใช่วิธีใหม่ใดๆ ที่จะบังคับข้อที่ตน และบังคับ

จ้างแรงงานเป็นวิธีการบำรุง โภคกิจนั้น สำหรับรัฐบาล
ก็ยิ่งเป็นการใช้ โดยอยู่หรืออย่างไร

หลวงประดิษฐฯ - สำหรับรัฐบาลก็เป็นอันใช้ได้ อย่างเดียวกัน
การคิดจะบังคับให้คนมีอาชีพ ก็คิดจะดำเนินตามมนุษย์
สังเคราะห์ของสันนิบาตชาติ เพื่อหางานให้คนทำและให้คน
มีอาชีพเท่านั้น หากได้คิดจะดำเนินตามวิธีการของคอมมิวนิสต์
หรือของนาซีไม

ประธานกรรมการ - หตักความเห็นที่คนหลวงแดงมาทาง
เป็นหตักการซึ่งคิดเห็นมาแต่ก่อนมิใช่หตักเฉพาะขณะหรืออย่าง
ไร

หลวงประดิษฐฯ - เป็นหตักความคิดเห็นมาแต่ก่อน

เซอร์ โรเบิร์ต = ความคิดเห็นของคนยอมเปลี่ยนแปลงเป็น
ครึ่งเป็นคราว ข้อสำคัญก็คือในเวลานั้นมีความเห็นอย่างไร

หลวงประดิษฐฯ - ในหตักความเห็นข้าพเจ้ามิได้เปลี่ยนแปลง
อย่างไร

ประธานกรรมการ - เซอร์ โรเบิร์ตและนายก็องเห็นว่า
หลวงประดิษฐฯ ได้แสดงความเห็นในลักษณะต่าง ๆ ของ

คอมมิวนิสต์คงทอมอยู่ในบรรทก์วรมนหน ครอบถวน ทุกข้อแถว
หรือยัง

เซอร์ โรเบอ์ตและนายกียอง - คอบครบถวนทุกข้อแถว

เซอร์ โรเบอ์ต - ข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจแจ่มแจ้งในความคิดเห็น
ของหลวงประดิษฐฯ ในเรื่องบังคับให้ คนมี อาชีพ ว่า จะทำ
หรือไม่ จะใคร่ให้ถอนข้อ ๖ ออก

หลวงประดิษฐฯ - การที่ไม่อยากให้ มัดถษณะข้อ ๖ ว่าด้วย
การบังคับคนให้ทำงานได้ ในบรรทก์วรมนหน เพราะเห็นจำ
ตามหลักวิชาการ ไม่ใช่เป็นหลักถวาระถำคัญของถทักษิคม-
มินิสต์ แต่หากเป็นวิธีทางถำเนนการอย่างหนึ่งถำนหน ซึ่ง
คณะนาช้และคณะอื่น ๆ ถำนำเอาไปใช้เหมือนถกัน และตาม
ที่ชาติถัดจัดได้แถงถวได้ ถำปรากถวว่า เป็นการถำยวกับถวิถษ
กรรม (การเบ้งถสรพ้โทษถรพ้ย) มากถว่าประดิษฐกรรม
(การบ้งเกิดโทษถรพ้ย) ในเรื่องถัดถนหน เมื่อก่อนมีถัดถา
ข้าพเจ้กได้แถงถวในถำประชุม คณะรัฐมนทรี และได้มี
หนังสือไปยังเจ้าคณทรทงฯ ว่า ข้อถวามในเค้าโครงการถน
เศรษษฐกิจของข้าพเจ้านหน เป็นแต่เพียง เถ้าถวาม ซึ่งจะ

แก้ไขอย่างไรก็ได้ ข้าพเจ้ามความมุ่งหมายที่จะตั้งระเบียบ
 วิธีการไว้ให้รัฐบาลชอ์ทดิน แต่มิใช่เป็นการบังคับให้บุคคล
 ชายชอ์ทดิน เป็นแต่ว่าใครสมัครชายก็ให้รัฐบาลรับชอ์เอา

อนึ่งเรื่องการบังคับทำงานนั้น หนังสือที่พวกโซเวียต
 แต่งชอ์ว่า Travail Libre en Travail Force (8 Forche)
 ก็อ้างว่าไม่มีการบังคับ กดขี่ชดทอดมาให้เบียดคคิของประ-
 เทศที่กดขี่ทริเศรษฐินิยม และตั้งสุภาษิตว่า “ใครไม่ทำ
 งานก็ไม่ได้กิน” ซึ่งพบในกำหนดการคอมมิวนิสต์นั้น ก็
 เนื่องจากคำกริยาไมเบ็ด (ใครบัญญัติของศาสนาครีตนั้นเอง)
 คือคำสอนของนักบุญชอ์ว่าปอด มีว่า “For also when
 we were with you this we declare to you that
 if any man will not work; neither let him eat.
 และคำสอนจารย์จคก็อ้างว่า สุภาษิตนั้นขอยืมไปจากเซนต์-
 ปอด (Gide; Communist and Cooperative Colonies,
 26 P.)

ประธานกรรมวิธีการ - หนังสือของหกดวงประดิษฐ์ฯ ถึงเจ้าคุณ
 ทรงฯ ที่วาน ได้นำดำเนินาเหตุเกิดฯ ถวาย ก่อนที่จะตักถง
 เรียกหกดวงประดิษฐ์ฯ กดขี่เข้ามาแล้ว

การประชุมครั้งที่ ๔

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๖

เวลา ๘.๓๐-๑๑.๔๕ น.

ประธานกรรมการ - คุณหญิงเบญจมาชิกหรือเกี่ยวพันกับ
คณะคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศอย่างไรหรือไม่

หลวงประดิษฐไพฑูริย์ - ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือเกี่ยวพันกับคณะคอม-
มิวนิสต์อย่างไรเลย

เซอร์ โรเบิร์ต - หาดวงประดิษฐไพฑูริย์คิดจะถอนการอุดหนุน ซึ่ง
รัฐบาลอุดหนุนคณะสังคมนิยมหรือไม่

หลวงประดิษฐไพฑูริย์ - มิได้คิดเลย ตรงกันข้าม เมื่อครั้งรัฐบาล
พระยามโนฯ คิดจะยกเด็กกฐินหาดวงบางวัดเดี่ยว เพราะเป็น
การเปิดทองพระราชทรัพย์ส่วนตัวพระองค์ จึงจะให้เด็กกฐิน
ราษฎรเดี่ยว ข้าพเจ้ายังได้คัดค้านและยังได้เสนอว่า ให้เอา
เงินกระทรวงธรรมการออกแทน

เซอร์ โรเบิร์ต - หาดวงประดิษฐไพฑูริย์เห็นด้วยในการที่คณะสังคมนิยม
จะร่วมมือกับรัฐบาลในการศึกษาหรือไม่

หลวงประดิษฐไพเราะ - อยากจะให้ร่วมมือ ในข้อนี้คณะสงฆ์ในเมือง
ไทยไม่ค่อยอยากจะทำเกี่ยวกับทางฝ่ายอาณาจักร ซึ่ง
ต่างกับที่เบเนออยู่ในประเทศอังกฤษ แต่ข้าพเจ้าเองอยากจะ
ให้คณะสงฆ์มาร่วมมือกับรัฐบาลในการศึกษาอบรม

นายก๊อง - ปัญหาเหล่านี้อยู่นอกกำหนดการคอมมิวนิสต์

ประธานกรรมการ - คำตอบของหลวงประดิษฐไพเราะที่ตอบเซอร์
โรเบอร์ตัน ข้าพเจ้าจะได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุม
แต่จะไม่เติมลงในรายงานของคณะกรรมการเดี๋ยวนี้

ประธานกรรมการ - ขอให้คณะกรรมการลงมติว่า ตาม
ที่ได้ตอบสดมานี้ เห็นว่าหลวงประดิษฐไพเราะปราศจากมณ-
จิตในการที่ได้มีคำกล่าวหาในสมัยรัฐบาล พระยามโนฯ ว่า
เป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่

คณะกรรมการ - ลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า หลวงประดิษฐไพเราะ
ไม่มีมณจิตเป็นคอมมิวนิสต์ดังที่กล่าวหา

ส่วนเอกสารและสำเนาที่จะส่งไปยังสภาเพื่อ ประกอบ
รายงานของคณะกรรมการนั้น ที่ประชุมตกลงให้ส่งกำหนด
การต่าง ๆ กับบรรษัทกรรม และ บรรษัทอุปการณของ ผู้เสวย
ชาตินั้นไป ส่วนรายงานการประชุมนั้นตกลงว่า ส่งมาชิก

ธำมัญญ์แทนราษฎรจะขอคืนที่สำนักงาน เถชาธิการธำมัญญ์แทน
ราษฎร คณะกรรมการไม่ขัดข้อง

ประธานคณะกรรมการ — ขอขอบใจผู้เขยวชาญทั้งสอง ที่
ได้ช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ผู้เขยวชาญทั้งสอง — ขอขอบคุณประธานกรรมการ ที่ได้
ดำเนินการประชุมมาเป็นอย่างดี ทั้งได้แปลข้อความที่ยาก ๆ
จากไทยเป็นอังกฤษ จากอังกฤษเป็นไทยให้สะดวกด้วย

หลวงประดิษฐ — ขอขอบพระคุณกรรมการผู้เขยวชาญ ที่
ได้พิจารณาเรื่องที่ยากนี้ด้วยความยุติธรรม

๖๘
บทก

คอมมิวนิสต์คืออะไร

ของ

อาร์. กียอง และ อาร์. อี. ฮอแลนต์

๑. คอมมิวนิสต์ (ถัทธินิยมฆวนหรือสังคมนิยม) นั้น มักจะวิเคราะห์ที่พท์กันว่า เป็นการก่อร่างของการเมืองเดี่ยวนั้นใหม่ ตามทำนองโซเชลลิสต์ (ถัทธินิยมชุมชนหรือสังคมนิยม) รูปใดรูปหนึ่งโดยอาศัยแผน การ เด็ก ทวิพย์ ดิน เอกชน และ โอนทุก ตั้งทุกอย่าง ซึ่งเอกชนครอบครองอยู่แต่ก่อนนั้นไปเป็นของรัฐ แต่รัฐมีภาระในการแบ่งสรรพท์การงานให้แก่พท์เมืองแต่ละคน และแบ่งกำไรในระหว่างพท์เมืองนั้น ๆ โดยทั่วกัน

๒. ศัพทน์ในอดีตได้ใช้หมายความรวม ๆ ถึงโครงการจัดระเบียบชุมชน โดยมีกรเด็กกรรมสิทธิ์เอกชน และมอบทวิพย์ดินทั้งหมดให้เป็นของฆวน พวกคริสเตียนในตอนนั้น ได้รวมทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งตนมอญนเขาเป็นของกลาง และแต่ละคนเอาของกลางนั้น

มาใช้ตามที่คนต้องการ มหาบุรุษหลายท่านเช่น เปโดโร, ซอมัสมอร์
 แชนด์ซัมอง, ฟริเออร์, แดงรอนเบอร์ตไอเว่น อาศัยความรู้ตั้งวง
 เป็นอย่างยิ่งในความยากจนข้นแค้นของคนจน และอาศัยความปรารถนา
 อันแรงกล้า ในอันจะยกความทุกข์ความลำบาก ความปรองดองเป็น
 ฝัน และความดำรงศีลธรรมของมนุษยชาติให้ยกระดับที่สูงขึ้น จึง
 ได้วางแผนการณัฐมนเชิงอุดมคติว่า จะให้เด็กมาฝึกในชุมชนนอก
 ทวีปต่าง ๆ เป็นของกลาง รวมกัน แล้วจะได้มีชีวิตเป็นศรีสุข
 ปราศจากความกังวลห่วงปวง จะได้รับเครื่องอุปโภคบริโภค รับการ
 ศึกษา และรับความรู้พิทักษ์รักษาจากรัฐ ซึ่งจะได้มีงานอันจะพึง
 กระทำเพื่อความดีของมวลชนนั้น ให้แก่เด็กแต่ละคนตามส่วน
 ที่สมควร

อุดมคติทั้งนี้ ได้มีผู้สนับสนุนในประเทศมากหลาย เกือบทุกยุค
 ทุกสมัย และเป็นอุดมคติอย่างทันสมัยอย่างแปลกปดาดจับใจทุกคน
 ซึ่งมีความรู้สึกแรงกล้า และมีใจโหดดิ่งต่อคติต่างๆ

๓. ในวาระต่างๆ เป็นลำดับมา ได้มีคณะชนณะเพาะอย่าง
 ในอเมริกาตั้งกรรมวิธีที่ทรพิษสันเอกชนแล้ว ยังชีพตามทฤษฎีคอมมู
 นิสต์ แต่ล้มเหลวเช่นงานหายากที่ได้ดำรงอยู่นาน

๔. นอกจากการ ทดลอง กระทบ กระแทก ชั่วครู่ คราวเหตุนั้น
แล้ว แนวความคิดที่จะรวมกรรมสิทธิ์เป็นของกลางนั้น ยังได้มีอิทธิ-
พลอันลึกซึ้ง เป็นเวลายาวนานมาแต่แล้ว ในการวิวัฒนาการ
(Evolution) ของมนุษย์ชาติในทางการชุมชน ทางการโภคกิจและ
ทางการเมือง

หัดที่ว่าเอกชนจะต้องมี ส่วนพัวพันในการ บำรุงรักษา กิจการอัน
เป็นอุปการะ หรือเป็นประโยชน์ที่จะพึงได้ร่วมกัน เช่นทางหัตถ
ความดังเบรียบรีย ระเบียบการที่อธิบายได้โดยครก และการ
ประสานนาสาธาณ บำนาญผู้แก่เฒ่า ฯลฯ นั้น เป็นหัดก่อนจำแนก
ส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันและอารยธรรมของเรา ดังมาคม์หัดกรณ
ต่างๆ ที่ใหญ่ๆ ทั้งในการประดิษฐ (การบังเกิดโภคทรัพย์
Production) และการประคน (การจำหน่ายโภคทรัพย์ Supply)
กับทั้งการดำเนินตามแบบโซเชติสต์และแบบคอเดคติวิสต์ (ลัทธินิยม
ปลงชน หรือลัทธินิยม) นานับประการก็ได้ คิดความคิดมาจาก
คอมมิวนิสต์ และในที่สุดกำหนดการของคณะพรรคการเมือง เกือบ
ทุกที่ ทุกวรรณะ กับแนวความคิดทำนองคอม มิวนิสต์ ย่อม อยู่ด้วย
เหมือนกัน

เพราะฉะนั้น ถ้าจะพูดในเชิงศัพท์แล้ว คำว่า “คอมมิวนิสต์”

หรือ “คอมมิวนิสต์” ก็ไม่มีความหมายอันเป็นคำหิณฑกตพณอยู่ประการใดเลย

๕. แต่ในบทท้ายๆ นี้ ในประเทศที่เดียงดำในการเมืองแล้ว ได้นำคำ “คอมมิวนิสต์” มาใช้เป็นลัทธิเครื่องหมายสำหรับบรรดา วาจาของคณะพรรคการเมืองชนิดหนึ่ง

การที่เบนมาตงน นี้เนื่องมาจากบทประพันธ์ของคาร์ล มาร์กซ์

(ค.ศ. ๑๘๓๘-๑๘๘๓) เป็นสำคัญ

คาร์ล มาร์กซ์ เป็นนักคิดยิ่งใหญ่คน หนึ่งซึ่งใช้ วิชิตยาศาสตร์ ศึกษาอิทธิพลของอิทธิการ โภคกิจมชย ในชีวิตการเมือง

มาร์กซ์ เป็นนักสังคมวิทยา (วิชาว่าด้วยชุมชน Sociology)

และวาจาอันเป็นมตของมาร์กซ์ ซึ่งได้ วิวัฒน์แปรผัน เขา มาจากการ ศึกษา ระเบียบการอุตสาหกรรม โรงงานอันกำลังเกิดขึ้นและระเบียบ การเมืองของปรัสเซียนั้น ได้เป็นประหนึ่งคอร บิโดระเบิดทฤษฎีแบบ ธรรมบิโนเรื่องชุมชน ซึ่งนักโภคศาสตร์แต่ก่อน ได้ตั้งนิษฐานเขา มาจากระเบียบการเกษตรกรรม ซึ่งครอบคลุมสมัยของเขาอยู่ในหนังสือ ชื่อว่า “ดิสคอบีตาล” (ทุน) นั้น มาร์กซ์ ได้พิจารณาทุกแห่ง วิชิตการแคบิตดิลล์ (นายทุน) โดยตลอด ทั้งทางประวัติศาสตร์และ ทางวิพากษ์มาร์กซ์ได้แสดงโดยแจ่มแจ้งว่า ในการวิวัฒน์แปรทาง

ประวัติศาสตร์นั้น ทว่าการประดิษฐ์กรรมได้กระทำหน้าที่ อย่างไร
 กับได้อธิบายว่ามีอิทธิพลตดบรรดาทรัพย์สินของชุมชนอย่างไร และ
 ตดบรรดาจิตตความคิดอันเป็นทั้งแห่งทรัพย์สินของชุมชนนั้นอย่างไร
 ทฤษฎีของมาร์คซมีอยู่ในขั้นที่ตด แนวความคิดและหลัก
 ประเพณีของชุมชนในยุคใดยุคหนึ่ง ก็เป็นไปตามวิธีการยกกันทาง
 โลกนั่นเอง เพราะฉะนั้นถ้าการเปลี่ยนแปลงหลักมูลแห่งวิธีการกันอยู่
 ทางโลกแล้ว ก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักมูลใน แนวความคิดและ
 หลักประเพณีของชุมชนนั้นด้วยเหมือนกัน

มาร์คซถือว่า ก้าตัง ประดิษฐ์กรรมซึ่ง มนุษย์ มีอยู่นั้นมีอยู่
 อย่างไรและเจริญมาอย่างไร ก็ย่อมบังคับให้ความสัมพันธ์ทาง โภค
 กิจและการชุมชนมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไรนั้นๆ และถือว่าหลัก
 ประเพณีของชุมชนตดกันใดตดกันหนึ่ง ย่อมอนุโตมตามวิธีการประ
 ดิษฐ์กรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

เพราะฉะนั้น ในขั้นที่ตดประวัติศาสตร์การ เมืองและวิชาความ
 รู้ในสมัยไฮตัมัยหนึ่ง ก็ตดองอนุโตมตามวิธีการประดิษฐ์กรรมตดมัย
 นั้น ตามความเห็นของมาร์คซเห็นว่าความสัมพันธ์ ทาง โภคกิจมีโครง
 ตดวางอยู่อย่างไร ก็บังคับและกำหนดให้ความเจริญทางการเมืองของ
 มวลชนซึ่งอยู่ในโครงตดวาง โภคกิจนั้นเป็นไปอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะ

จารุซึ่งต้องจครระเบียบความล้มพินชของคนในทางการเมือง ย่อม คง
อยู่เพื่อรักษาภาวะที่จำเป็นสำหรับดำเนินการ ประดิษฐกรรม และ
อำนาจอุปกรณการยงชีพให้แก่พลเมืองเป็นสำคัญ

๖. แต่มาร์คซดทฤษฎี (ซึ่งออกจะเป็นที่สงสัยอยู่) ด้วยว่า
“มูลค่าแรงงาน” เป็นปัจจัยที่เบบกำหนดมูลค่า แดก เบียดย หรือ
มูลค่าของตลาดสินค้า และเถียงว่าตามทฤษฎีนั้นนั้น ได้ถูกผลิตไป
ว่าแรงงานเป็นสินค้าอันจะพึงซื้อขายกัน จึงมผล ดัง น คือ พวก
นายทุนได้ผูกขาดเอาอุปกรณประดิษฐกรรม ไป ไว้ เป็น ของ ตน เดี่ย
หมด เป็นเหตุอันจำต้องนำมาซึ่งการกดขี่กรรมกร ด้วยเหตุอัน
มาร์คซจึงเกิดยดขงระเบียบการของนายทุนและเชื่อว่า ถึง เวลา แดง ที่
ฝ่ายปถชนซึ่งถูกกดขี่เช่นนี้ จะปลดปล่อยองความเป็นนาย ของ ฝ่าย
กระตุมภทเป็นนายทุนนเดียว

มาร์คซถือว่า จะกระทำ การ ปลด ปล่อย เช่น นั้น ได้ ก็ แต่ ปลด
ปล่อยองชนชนทวไป จากบรรดาการกดขี่ การกดขี่ การจำนกดชน
และการต่อสู้ระหว่างชนนเดียวให้สิ้นเชิงในคราวเดียวกัน

มาร์คซอธิบายว่า คำว่าพวกกระตุมภ (Bourgeoisie) นั้น
หมายความว่าชนชนคนงานรับจ้างในปัจจุบัน ซึ่งเจ้าอง ประดิษฐ
กรรมของชนชน และเป็นผู้จ้างของพวกกรรมกรรับจ้าง

ถ้อยคำว่า “พวกคนชนกรรมาชีพ” (Proletariat) นั้น
 หมายความว่าชนชั้นคนงานรับจ้างในปัจจุบัน ซึ่งไม่มีอุปกรณ์การ
 ประดิษฐ์กรรมของตนเอง จึงจำต้องขายแรงงานของตน เพื่อจะให
 ยงชีพอยู่ได้

“คำข่าวประกาศ” ของคาร์ล มาร์กซ มีความว่าพวกชน ชน
 กรรมาชีพจะได้ใช้ความเป็นใหญ่ของเขาในทางการเมือง เพื่อแย่ง
 เอาทุนทั้งหมดมาจากพวกกระตุมภเป็นคน ๆ ไป แล้วรวมเอาอุปกรณ์
 ประดิษฐ์กรรมทั้งหมดมาไว้ใน ยาน กดาง ในมือของรัฐ กล่าวคือ
 ในมือของพวกชนชนกรรมาชีพซึ่งจัดระเบียบชนเป็นชนชั้นถือ อำนาจ
 ปกครอง

๗. นักวิพากษ์ในบทยุ่ ๆ นิตายคน แมถึงว่ายอมรับว่างาน
 ตรวจค้นของมาร์กซนั้น มีหลายประการที่มคณค่านันปฏิเสธ ไม่ได้
 แต่ก็ได้อธิบายให้เห็นข้อผิดพลาดเกิดขึ้นในทางทฤษฎีของมาร์กซ ในข้อ
 ที่ว่าคณระพรรคการเมืองแบ่งแยกกัน ตามชนของคณต้องจำพวกที่จว่า
 นน และขแจ้งว่า ตามระเบียบการออกดำหกรรมและการชุมนุมใน
 บัจจุบันน มีชนการดำรงชีพและชนค่านินการ โภคกิจอยู่ในระหว่าง
 ชนทั้งต้องนนอกหลายชน จึงทำให้เห็นว่า การรวมวัดแบ่งคณออก
 เป็นต้องชนนไม่ตรงต่อความจริง ผลประโยชน์ซึ่งในชนแรกคณประ

๗. พวกคอมมิวนิสต์เชื่อว่า มัดความบกพร่องฝังอยู่ในระบอบ
 การปกครองปัจจุบันหลายอย่าง ซึ่งจะแก้ได้ด้วยการเปลี่ยนแปลง
 ดั่งในโครงสร้างอัน เป็นที่ตั้งแห่งระบอบ การปกครอง นั้น ๆ เขา
 เหล่านรองขอให้การศึกษาเป็นการทั่วถึงกัน ให้อุตสาหกรรม เป็น
 ของประชาชาติให้วางระบอบ การ ประดิษฐ์กรรม โดย วาง แผน ผัง
 โภคกิจสำหรับประชาชน และให้เก็บภาษีอากรเพื่อจะได้แบ่งสรร
 โภคทรัพย์ระหว่างประชาชาติให้ดียิ่งขึ้น

สรุปความว่า ชีวิตโลกกิจของประชาชาติทุกอย่างทุกประการ
 จะต้องอำนวยความสะดวกมาจากรัฐบาลแห่งเดียว เพื่อจะให้บรรลุอุดมคติที่
 จะให้มนุษย์เต็มภาคภูมิ แต่ต้องเป็นที่เข้าใจว่า ผลประโยชน์ของ
 โลกชนจะต้องเป็นรองต่อผลประโยชน์ของมวลชน

เท่าที่กล่าวมาอุดมคติคอมมิวนิสต์ ยัง ไม่ ผิด แยก มาก นัก จาก
 อุดมคติพรรคการเมืองอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก แต่ทว่าคอมมิวนิสต์ไป
 โดดถนัดมาก

๘. กำหนดการคอมมิวนิสต์ต่างกับกำหนดการ ของ พรรค อื่น ๆ
 เพราะว่ามันต่างมาแต่ตรงตอนต่อทฤษฎีแห่งการสังคราม ระ หว่าง
 ชนเป็นทตั้ง และเพราะฉะนั้นจึงถือว่า การเปลี่ยนแปลงระบอบการ

โภคกิจและการเมืองโดยปัจจุบัณพถนพถกนณ เมินตั้ง ที่ หตก เถียง
ไม่ได้

๒๕๖๖
ทงนมขอด้ชกอยางค ในชอ ก้าหนด การ ของ พวถคอมม นิสต์
เยอรมัน ซงได้ตงชนทแอรฟวรัต ในปี ค.ศ. ๓๘๘๓ ซงม่ใจความ
คังตอไปน

ตามปกติวิสัยแห่งความเจริญทางโภคกิจ พ้อค้ำน้อย ๆ จะ
ตงกถายเป้นผู้รับจ้างหากินโดยม่มีทรัพย์สินอยางใดเลย ต่คแต่
นายทุนและเจ้าของอด้งหริมทรัพย์สินใหญ่ ๆ ๒-๓ คนจะกรรณา

ในระยะตอไป สหระกรรม (Trusts) ม้ห้มาจะได้ม้ชน
ค่นนายทุนและเจ้าของอด้งหาหริมทรัพย์สินจะได้ผูกขาดเอาประโยชน์แห่ง
สหระกรรมน ๆ เดีย และพวกคณงานกจะยากจนค่นแคณยชน
ด้งครามระหวางชนอยางชนชนจะได้เกิดชน ระหวางพวก กระคุมก
กั้บพวกชนชนกรรมาช้พทุก ๆ ปรว.เทค้อตค้ำหกรรมา และ ภาวะ ปก คิ
ของชมชนกจะปราศจากคามมั่นคงทอไป ซงจะมีการ ปรวณ แปร
ทางอตค้ำหกรรมา ท้าให้รายยงชนอถ

ฐานะการณเป้นไปเช้นนถ จะ ท้าให้การ งาน หยุด ซงกั้ม่เดิน
และพวกคณงานกจะได้ออกนชน ใจมคพวกกระคุมกั้ ธิบ อูปรกรณ
ประดิษฐ กรรมาและวิชิ การ วิภชิ กรรมา (แบ่ง สรร โภค ทรัพย์สิน

Distribution) มารวมเป็นของปวงชน พวกชนชั้นกรรมาชีพจะ
ได้เช่าบางการแผ่นดินแทนพวกนายทุนซึ่งบงการอยู่ ณ บดิน

๓๐. กำหนดการที่วางเป็นไปตามทำนองของมาร์คซ์ เกออบ หมด
และใจความที่หนักโตเก็บเอามารวมในคำข่าว ประกาศ ในการ
เด็กกตงของคณะพรรคคอมมิวนิสต์ในเยอรมันเท่าทุกวันนี้ ด้วยคณะ
พรรคนี้ปฏิเสธว่า ถ้าจะให้บรรดารู้คอมมิวนิสต์โดยอาศัย ทบวง
กรมคณะกรรมาธิการหรือรัฐสภาแล้วก็จะไม่มีทางที่จะสำเร็จได้โดย
แต่ถือว่า ถ้าจะให้สำเร็จได้ก็เหมือนกันคือ ให้นิกรชนเข้าโจมตี
แต่ที่ว่าในการที่จะเข้ามั่งต้นในการเด็กกตงรัฐสภา เพื่อประโยชน์ใน
การเตรียม “ การดำเนินงานที่เดี่ยว ” (Direct Action) โดย
ก่อการระดมร้ายหรือจัดวางระเบียบการเดี่ยก่อน ดังนัยยอมทำได้
พวกนี้จึงใช้รัฐสภาและสหภาพกรรมกร (Trade union) เป็น
เครื่องอาศัยไปสู่การปฏิวัติ เขาเห็น ข้อ ที่ ว่า เขา เป็น คณะ พรรค
ระหว่าง ประเทศ และเห็นความสำคัญที่ชน ทุก ๆ ชาติจะพึง ประอง
คองเป็นพันธมิตรกัน ยิ่งกว่าพวกคาร์ตมาร์คซ์แต่ก่อนได้เห็น เดี่ย ออก
พวกนี้อ้างประโยชน์สุดท้ายของคำข่าวประกาศคอมมิวนิสต์ปี ค.ศ. ๑๙๕๘
น้อยน้อย ๆ มีใจความดังต่อไปนี้

“ พวกคอมมิวนิสต์คู่แค้นในการที่จะซ่อนเร้น ความ เห็น และ

ความต้องการของคน พวกคอมมิวนิสต์ปฏิญาณโดยเปิดเผยว่า จะ
 บรรลุวัตถุประสงค์ใดก็ตามโดยเด็ดขาดโดยเลือกวิธีระเบียบการชุมชน บัจุบัน เดี่ย
 ด้วยพลการ ชนชนทลลออำนาจการปกครองอาจประหวอน ต่อ การ
 ปฏิวัติท่านของคอมมิวนิสต์ได้ แต่พวกชนชนกรรมาชีพไม่มทาง เดี่ย
 จะมเดี่ยกแต่โซซึ่งตามเขาอยู่เท่านั้น พวกชนชนกรรมาชีพมทั้งโลก
 ที่จะซึ่งซึ่งได้มา บรรดาชนชนกรรมาชีพทุกประเทศจึงรวมกำลังเป็น
 หนึ่งอันเดียวกันเกิด

สรุปความว่า อุดมคติของพวกคอมมิวนิสต์คือลัทธิสังคมนิยม
 ซึ่งจะได้ปกครองตามแผนผังโลกกิจ สังเกต เป็น หนึ่ง หนึ่ง เดียว กัน
 พวกคอมมิวนิสต์ไม่ได้คิดเดี่ยว่า ดัฬาดี โซเวียต เป็นมหารัฐแห่ง
 ประชาชาติรัสเซีย โดยที่มเขตต์แดนการเมองบัจุบันบนบนแดน มา
 จากประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก แต่หากถือ ว่าเป็น ดัฬาดี รั บั บั ดิก
 โซเชลลิสต์ ซึ่งจะขยายออกไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อรวบรวมเอา
 เขตต์แดนใหม่ ๆ เข้ามาสมทบด้วย ในเมื่อเขตต์แดนนั้น ๆ พร้อม
 แล้วที่จะรับเอาลัทธิคอมมิวนิสต์

๓๓. คตินิยมของมาร์กซ์ทว่าหนังสืออยู่ในกำหนดการคอมมิวนิสต์
 ของทุกประเทศที่มคณะคอมมิวนิสต์ตั้งอยู่

จริงอยู่ พวกคอมมิวนิสต์ซึ่งยอมตั้งขงแห่งความนิยมของเขา
ตามพฤติการณ์หรือมตมมม ในประเทศหนึ่งซึ่งเขาเป็น โรค ร้าย
เบียดเบียนอยู่ ก็มักจะมรปรากฏต่างกนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ทง
นกเป็นดวยเขา เน้น ราย การ ใน กำ หนด การ ของ เขา ต่าง ๆ กัน ใน
ประเทศต่าง ๆ เพื่อจะใช้ประโยชน์แห่งความไม่พอใจอันจะพั่งมีใน
ท้องถิ่น ๆ ใดก็ตามที่

ในหนังสือชื่อว่า “กำหนดการคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ”
(ตอนค่อน ๑๙๓๕) มีคำแถลงอย่างตรงไปตรงมาถึงเงื่อนไขและวิถี
ทางที่จะบรรดาทำให้พวกชนชั้นกรรมาชีพ เข้า บง การ ใน แผ่น ดิน
ประเทศต่าง ๆ ได้โดยสภาพต่างกันอย่างไร

ในบรรดาประเทศตะวันออก ความคิดของพวกคอมมิวนิสต์
ดูเหมือนจะสู้รบกับวิธีการที่ใช้ของพวกฟิวต์ (ลัทธิสังคมภักดี
ชา-เจ้า) และพวกอื่น ๆ ทัมมากกับพวกนายทุน และดูเหมือนจะ
ดำเนินการไปเป็นลำดับ เพื่อให้ชาวนาปฏิวัติการเกษตรกรรม

พวกคอมมิวนิสต์ยอมรับว่า อาจจะต้องมีระยะเพื่อเตรียมการ
เป็นขั้น ๆ ไป

ในประเทศเหล่านี้ เขาจึงเน้นความสำคัญเป็นพิเศษว่า จะ
ต้องก้าวด้วยวิธีที่เขาเรียกว่า “ใช้คำขวัญและคำร้องขอแต่บางส่วน

ซึ่งตรงกับความต้องการแห่งชีวิตประจำวันของพวกคนงาน” แล้ว
 และแปลคำขวัญเหล่านี้ “ให้เสียงแหลมฉุน” เป็นคำร้องขอให้
 พวกชนชั้นกรรมาชีพโค่นล้มการแผ่นดิน และในที่สุดก็จะต้องรับเอา
 ปริญญาคอมมิวนิสต์ ในอันจะให้มีการปฏิวัติแห่งโลกเป็นการถาวร
 และเป็นการทำความปรารถนาไม่ได้ เพราะว่าเขาถือความเต็มใจเชื่อ
 มั่นเป็นปกติและเพราะว่าทางเดิกล้มอยู่ทางเดียวสำคัญคือว่า พวก
 ชนชั้นกรรมาชีพจะชิงชัยโลก หรือโลกจะชิงชัยพวกชนชั้นกรรมาชีพ
 เท่านั้นเอง

โดยนัยอย่างเดียวกัน การขัดชนต่อกอมมิวนิสต์ก็อาจจะมี รูป
 ต่าง ๆ กันและมีคามเข้มแข็งต่าง ๆ กันในประเทศต่าง ๆ แต่พวก
 ขัดชนเหล่านี้ทุก ๆ ประเทศมีความเชื่อถ้อยอย่างเดียวกันว่า อุดมรัฐ
 (Utopian States) จะเกิดขึ้นได้แต่โดยบังเอิญหรือธรรมชาติทางโลก
 กิจ ซึ่งมอญบนดินเบนคนไป จะล้มเลิกทุก ๆ สิ่งทุก ๆ อย่างเป็น
 การบังเอิญบนดินเบนคนนั้นหาได้ไม่ เพราะว่าจะนำมาซึ่งความลำบาก
 ยากแค้นของมนุษยชาติอย่างทพรณามิได้ ครั้นแล้วโลกก็จะไม่
 กว้างก่อนนั้นเลย

๑๒. ในประเทศเยอรมันนี้ ดัทช์คอมมิวนิสต์ก็จุ่ม เพราะ
 เป็นภัยคุกคามจะรบทำลายรูปปลัดเยอรมันใหม่ นั้น เดย์ กับ ทง จะ มา

ทลายประเทศทั้งประเทศด้วยศักกถางเมือง และด้วยความตม้จมใน
ทางโภคกิจและการเมือง

การทำพวกลีดเดอรชนะพวกคอมมิวนิสต์อย่างขยเสียดระเหยคเมือ
เร็ว ๆ นนน มีเสียงดำชกนว่า เป็นการก๊วนกรชนจากดทธินิยมชน
กรรมาชีพ ซึ่งไม่มทางหวงอยู่แวด เป็นการทำตายระเบียบการ
สงครามระหว่างชนให้พินาศไป และเป็นกรรักษาไว้ ซึ่ง ดัทธิ อน
เต็มอภาคกันระหว่างนายทุนกับคนงาน

ในประเทศอังกฤษนั้น การทำพวกคอมมิวนิสต์โจมตีบอมแห่ง
ทรพยดินและครอบครวจนกระทั่งบคนเบอนน ไม่ดำเร็ว แมคณะ
พรรคกรรมกรซึ่งได้หยบยมแนว ความ คิด มาก ทลาย จาก ดัทธิ ของ
มาร์คชกไม่มความปราดนจะแกรูปการเมืองด้วยวิธีปฏิวัติและ ได้ เขา
สู้รบกับฝ่ายปรบักษ์ของเขา ตามวิถีทางรัฐธรรมนญใน ดั้ง เวียน
รัฐสภา

ในขณะที่ตทธิคอมมิวนิสต์ดูไม่น่าจะก้าวหน้าในประเทศอังกฤษ
เลย

ในประเทศฝรั่งเศ้ดณะพรรคคอมมิวนิสต์หา พรรค พวก ไม่ได้
มากมายเท่าใดนัก และถ้าจะพยายามจะ “เดินงานทีเดียว”
คราวใด รัฐบาลก็จัดการเสียดอย่างเข้มงวดทุกคราว

ในรัสเซีย การปฏิวัติคอมมิวนิสต์เป็นผลสำเร็จ เพราะว่า
 ในประเทศนั้นไม่มีคนชนกต่างจำพวกใหม่ระหว่างคนงาน กับ นายทุน
 ซึ่งได้โผล่ขึ้นในประเทศอื่น ๆ ตรงกันข้ามกับที่มาร์คซ์คาดหมายไว้
 ชนชนระหว่างกลางที่วางกริปต์โดยสมบูรณ์เงินเดือนในระกรรม
 ใหญ่ ๆ และวิชาอาชีพต่าง ๆ ซึ่งได้มีจำนวนและความสำคัญเพิ่ม
 ขึ้นอย่างรวดเร็ว ในเมื่อมาตรฐานการกินอยู่สูงขึ้น ชนเหล่านี้เป็น
 เชิงเทินอันหนักแน่น เพื่อดูแลกับพวกพยายามจะเด็กดมระเบียบการ
 ชุมชนโดยการปฏิวัติด้วยพลังการ

ในประเทศรัสเซีย เคยมีชนชนวิชาชีพเป็นจำนวนน้อยคน มี
 กำลังน้อย และไม่ระเบียบการอย่างใดเลย

ส่วนข้าราชการซึ่งเป็นชนหมกต่างระหว่างพวกที่ปกครอง และ
 ชนชนคนงานนั้น เป็นพวกที่เขาคดวระเบียบการอย่างเก่า และเมื่อ
 เกิดการปฏิวัติขึ้น ก็ได้ถูกเพิกถอนทำลายเสียสิ้นแล้ว

๑๓. การที่จะลอบสวนโซคกรรมแห่งดัททริคอมมิวนิสต์ ใน ประ-
 เทศอื่น ๆ และณเพาะอย่างอื่นในประเทศจีน (ที่คอมมิวนิสต์จำแดง
 รูปเป็นการตั้งเคราะห์ให้ออนที่จะให้ชาวจีนได้ปลดแอก การ แซก แซง
 ของต่างประเทศ) นั้น ก็จักเป็นที่น่าสนใจอยู่ ถ้าหากว่ามีหน้า
 กระจาษเพียงพอ แต่ได้พูดมาพอแล้ว ที่จะแสดงให้เห็นว่า การ

เผยแพร่ท่านของคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ทรงรูปต่าง ๆ กัน ดัง
แต่ว่ารูปใดเป็นทางที่จะหาพรรคพวกได้ดีที่สุดก็จะใช้รูปนั้น

อนึ่งการเผยแพร่เช่นงานเป็นบทความหมายความว่า จะบรรยาย
โครงการต่าง ๆ อย่างพิสดาร¹ เพื่อกำจัดภัยซึ่งความยากจนและ
แกโรครุมชนที่ปวง

๑. ความมุ่งหมายซึ่งมีอยู่ในโครงการเช่นนี้ มีคำอธิบายไว้ดีแล้วในข้อ
ความแห่ง "กำหนดการคอมมิวนิสต์ระหว่าง" หน้า ๖๐ ซึ่งถัดมาต่อไปนี้ ใน
การกำหนดขุทธรณีนั้น คณะพรรคคอมมิวนิสต์ทุกคณะจะต้องคำนึงถึงว่า การ
เป็นไปแห่งประเทศของตนทั้งภายนอกและภายในเป็นจริงอยู่อย่างใดกำลังของชน
ชั้นไหนมีส่วนเกี่ยวข้องกับกันอย่างไร พวกกระตุนก็มีความทรงตัว และมีกำลังมาก
น้อยเท่าใดพวกชนชั้นกรรมาชีพมีความปรักพร้อมอยู่แล้วอย่างไร ชนชั้นต่าง ๆ
ที่อยู่ระหว่างนั้นมีที่อยู่อะไร ฯลฯ คณะคอมมิวนิสต์ย่อมกำหนดคำขวัญและวิธี
การต่อสู้ตามเหตุการณ์ที่วันนั้น เพื่อจะได้จัดระเบียบชนและระดมมิตรชนทั้ง
หลายโดยให้การต่อสู้ที่วันนั้น เป็นไปตามตราส่วนที่กว้างใหญ่ที่สุด และโดยระดับ
ที่สูงที่สุด

เมื่อการกำลังดำเนินไปในทางปฏิวัติ คณะคอมมิวนิสต์ก็พึงตั้ง คำ ขวัญ
ชั่วคราวบางอย่างและตั้งคำร้องขอแต่บางส่วน ซึ่งเหมาะแก่ฐานะเหตุการณ์ที่เป็น
จริง แต่คำร้องขอและคำขวัญเหล่านี้ จะต้องเป็นไปในทางที่มุ่งหมายที่จะปฏิวัติ
เพื่อยึดอำนาจการปกครอง และเลิกสัมชมนชนกระตุนที่มีทุนนั้นเสีย คณะพรรค
คอมมิวนิสต์จะต้องไม่เหินห่างจากความต้อและการต่อสู้ประจำวันของชน
ชั้นกรรมาชีพ และจะต้องไม่จำกัดกิจการของตนเฉพาะการที่วามาน ๆ เท่านั้น

ภาระหน้าที่ของคณะพรรคคอมมิวนิสต์ก็คือ จะใช้ประโยชน์ ความต้อ การ

๑๕. เท่าที่แต่งลงมา^๕ แต่งให้เห็นว่าคำว่า “คอมมิวนิสต์”^๕ ซึ่งในอดีตเป็นลัทธิดากทฤษฎี^๕ ชนิดหนึ่งหรือคำที่ใช้พรรณนา^๕ ระเบียบการพิเศษบางอย่างในประเทศต่างๆ นั้น ในรอบร้อยปีที่แล้วมาได้นำเอา^๕ มาใช้หมายถึงเพราะถึงคณะพรรคการเมือง ซึ่งมักกำหนดการพิเศษ และมีความตั้งใจแะกิจการแปลกประหลาดแต่มีความมุ่งหมายที่จะชิงชัยเอาอำนาจการปกครอง ด้วยการเด็กถ่มระเบียบการชุมชนที่ม^๕ อยุ่^๕ โดยพดการ คณะพรรคคอมมิวนิสต์ได้โฆษณาบ้างประกาศและกำหนดการต่าง ๆ ฉเพาะอย่างยงในเมื่อเขาเข้ามั่งง่วนในการเด็กตั้ง^๕ แดะรับเด็กตั้ง^๕ แดะถ้าเราอ้างอิงอาศัยคำเป่าประกาศและกำหนดการเหล่านี้ เราก็จะเข้าใจได้ง่ายว่า “คอมมิวนิสต์นั้นกินความแค^๕ ไไหน แดะมีกฎเกณฑ์อย่างไร กำหนดการเหล่านี้เราอาจจะถือได้ว่าเป็นการแต่งให้เห็นโดยถูกต้องบริบูรณ์ว่า “คอมมิวนิสต์คืออะไร

ประจำวันเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้ เป็นที่ตั้ง สำหรับจะนำชนชั้นกรรมกรไปสู่การต่อสู้ เพื่อการปฏิวัติเข้ายึดอำนาจการปกครอง

โครงการนี้เหล่านี้ อาจมีผู้รับรองโดยสุจริตใจ โดยปราศจากปัญหา คือผู้ที่จะบอกปัดลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วยสขตสของ (เช่นเค้ชวกับมาร์คชก็คงจะบอกปัดความรับผิดชอบในผลแห่งการปฏิวัติในรัสเซียด้วยความสขตสของเช่นเค้ชวกับมาร์คช) และไม่มีเครื่องงูใจอย่างอื่น นอกจากความรักเพื่อนมนุษย์จริง และความสงสารความชากจน ซึ่งเพื่อนมนุษย์จำต้องอดทนอยู่เปล่าๆ เท่านั้น

ว่า เบน กำหนด การ ทบรวรดา ผู้ ที่ อยากร จะ จด ทะ เบียน เบน คอมมูนิตี้คนจากของ ครอบงม ทุกคน และนักเป็น การเคราะห์ดีไปอย่าง
 ที่หนึ่ง เพราะว่าถ้าเราเพียงแต่จะอาศัยคำอธิบายเชิงคติ นิยม ของ
 คาร์ล มาร์กซ และเอ็ง เกดส์ ผู้ ริเริ่มคณะคอมมิวนิสต์ ไซร์ เรา ก็ ไม่
 สามารถจะแสดง ให้ผู้อ่านมเห็นความเห็นอย่าง แจ่ม แจ้ง ใน โยบาย
 คอมมิวนิสต์เท่าทุกอันได้ คณะพรรคคอมมิวนิสต์มีใครงรอ ในอันจะ
 แก้ไขอุดมคติบางอย่าง ซึ่งมาร์กซ และเอ็ง เกดส์ ได้ตั้งขึ้น ทงนเพื่อ
 ดัดแปลง ให้เหมาะสมแก่ภาวะในทางปฏิบัติ

อันที่จริงผู้สนับสนุนหลักคอมมิวนิสต์ในเวลานี้ เดี่ย เวลาน้อย ที่
 เดียว ในการรทการมของมาร์กซ และเอ็ง เกดส์ เขาว่าและเขาสนับสนุน
 ด้นแต่กำหนดการซึ่งคณะคอมมิวนิสต์ระหว้าง ประเทศ ได้ โฆษณา
 และเพราะฉนั้น ถ้าจะพิจารณาการศึกษากำหนดการทงานัก คง จะ ได้
 ประโยชน์

๑๕. ได้แต่ตั้งมาแต่ขวางบนหน้า คณะพรรค คอมมิวนิสต์มีความ
 ความฉลาดพอที่จะดัดแปลงทางดำเนินการ ให้เหมาะสมแก่ภาวะการณ
 บัจุบันเบนไปทุกอัน ในแต่ละประเทศก็เป็นทีแจ่มแจ้งอยู่แต่ว่า
 ผู้ใดจะจดทะเบียนเบนคอมมิวนิสต์โดยเปิดเผยไม่ได้ เว้นไว้แต่จะ
 ครอบงมและอนุมัติตามคำอ่านวยดำ คัมมิ ๆ อันมี อยู่ใน กำหนด การ

คอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ” ซึ่งที่ประชุมสภาทศวรรษที่ ๖ ได้ตกลง
กันณมอสโคว์ในปี ค.ศ. ๑๙๒๗

บางทีกล่าวกันว่า ใน ๒-๓ ปีที่ล่วงมา นิตยสารคอมมิวนิสต์
ออกจะไพศาลอย่างรวดเร็ว ในบรรดาประเทศใกล้เคียงประเทศ
สยาม แต่ความเห็นในข้อนี้ยังไม่เป็นเอกฉันท์ ในอินโดจีนฝรั่งเศส
และในอินเดียนตะวันออกของฮอลันดา คงจะมีหัวหน้าในการพยายาม
ที่จะกระทำการปฏิวัติ เมื่อเร็ว ๆ นี้บางคนได้จัดระเบียบเป็นสมาชิกร
คณะคอมมิวนิสต์ เพราะว่าการกระทำเช่นนั้น เพราะว่าเขาได้รับ
ความสนับสนุนทั้งทางใจและทางทรัพย์สินจากรัฐบาลโซเวียต แต่
บรรดานักปฏิวัติเห็นว่า คนซึ่งดำเนินการตามหัวหน้าเหล่านี้โดย
มากไม่ค่อยจะรู้ว่า “คอมมิวนิสต์” คืออะไร และไม่ค่อยจะสนใจ
ในวาทะนั้น ๆ เขาเหล่านั้นดูเหมือนจะปฏิบัติไปตามความประสงค์
เพื่อเห็นแก่ประเทศชาติ ในอันจะกำจัดภัยซึ่งชนชาติต่างประเทศ
ที่ปกครองเขาอยู่เท่านั้น แต่ตามที่ใครแจ่มแจ้งมาแถวข้างตน คณะพรรค
คอมมิวนิสต์มักจะร้องไห้ในการใช้ประโยชน์ ความต้องการ และความ
เดือดร้อนในท้องถิ่น เพื่อให้ไปในทางมุ่งหมายปฏิวัติสำหรับจะเด็ก
ล้มระบบชนชั้น ในกำหนดการคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ ได้เน้น
ความสำคัญไว้อย่างหนักแน่นว่า จะต้องใช้ยุทธศาสตร์และยุทธวิธี

อำนวยความสะดวกช่วยเหลือให้เป็นระเบียบแก่วกที่ดำเนินการปฏิวัติ เพื่อ
บรรเทาอิสรภาพ และพวกดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของชาติที่ได้
รับความกตัญญูอยู่นั้นทว ๆ ไป (ดูกำหนดการมอดโคจหน้า ๗๓ ฉบับ
ฝรั่งเศส)

ถ้าเราพิจารณาศึกษากำหนดการเหล่านี้ เราจะเห็นว่า มีราย
การแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

ประเภทที่ ๑. ว่าด้วยหลักการหรือรูปการณแก้ไข ซึ่งไม่เป็น
ลักษณะพิเศษเฉพาะคอมมิวนิสต์ คณะพรรคการเมืองทั้งหลายได้รวม
โครงการณบางอย่างไว้ในกำหนดการของตน เช่น โครงการตั้ง
หรือขยายการประกันภัยแก่ชุมชน การลดราคา การตัดรายจ่ายที่
ไม่ประติษฐ การแบ่งดินวันและเวลาทำงานเดี่ยใหม่ การกำจัด
ความไร้งาน ฯลฯ

ถึงแม้การยงให้ชายค่านาการปกครองด้วยพรรค ก็ไม่
จำเป็นจะเป็นลักษณะพิเศษแห่งคอมมิวนิสต์ เพราะว่าตามประวัติ—
ศาสตร์แห่งโลกได้เป็นนโยบายของ พรรคที่ เป็น ฝ่าย ปฏิ บั กษ์ หาด
คณะแล้ว

ในการที่จะนิยามความหมายของศัพท์ “คอมมิวนิสต์” ให้
แม่นยำ เราควรจะต้องยึดถือที่ตรงต่อไป

อะไรที่มียุทธเพราะแต่ในกำหนดการคอมมิวนิสต์เท่านั้น และไม่
อยู่ในกำหนดการของคณะพรรคการเมืองอื่นไซ้ จึงเป็นต้นหนังสือ
ของคอมมิวนิสต์โดยไม่มีปัญหา

ถ้าเราตรวจดูกำหนดการต่าง ๆ เพื่อคิดเดือกดกษณะดังที่
มานี้แล้ว เราอาจจะแยกรายการต่อไปนี้ออกได้ดังว่าอยู่ใน ประเภท
ที่ ๒ (คือเป็นต้นประกอบของคอมมิวนิสต์)

การเมือง

๑. การตั้งรัฐบาลไซ้เจียต (คณะกรรมกร, คนงาน, ชาวนา
และทหาร) (กำหนดการมอดโค้ว หน้า ๓๓ กำหนดการฝรั่งเศสมี
ค.ศ. ๑๙๓๒ หน้า ๑๗ และ ๒๐)

การคลัง

๑. การวิมเขารณาการเอกชนมาเป็นของประชาชาติ และโอน
ทองคำสำรอง หดกัทธิพัย เงินฝาก ฯลฯ ทั้งหมดที่มีอยู่ในธนาคาร
นั้น ๆ มาเป็นของรัฐ (กำหนดการมอดโค้ว หน้า ๒๘ กำหนดการ
ฝรั่งเศส หน้า ๑๘)

๒. การเพิกถอนและปฏิไธร์หนี้ค่อนายทุน ต่าง ประเทศ และใน
ประเทศ (กำหนดการมอดโค้ว หน้า ๒๘ กำหนดการฝรั่งเศส หน้า ๑๘)

การประชุมชน

๑. การใช้กำลังบังคับเด็กกระเบียบการประชุมชน ซึ่งมีอยู่ตาม
 ประเพณีทั้งหมด เพื่อเป็นทางเดียวที่จะบรรเทาจุดด้อยประสงค์คอมมิวนิสต์
 (มอดส์โคว์หน้า ๑๗)

๒. การกระทำดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในความบังการของ พวกชน
 ชนกรรมาชีพ เพื่อทำลายกำลังและประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนอย่าง
 เก่า และทำลายพวก กระตุ้มที่อาจ โผล่ขึ้นมา ใหม่ (มอดส์โคว์
 หน้า ๔๓)

๓. การเด็กมอดก (คำนำวประกาศปี ค.ศ. ๑๙๔๘ หน้า ๒๑)

การโภคกิจ

๑. ในการวิโดยไม่มีค่าทดแทน ซึ่งกิจการเอกชน (นายทุน)
 ใหญ่ทั้งหมด เช่น โรงงาน การงาน เหมืองแร่ โรงไฟฟ้า รถไฟ
 การขนส่ง การคมนาคม อสังหาริมทรัพย์ที่ดินใหญ่ ๆ เครื่อง-
 จักร ฯลฯ (กำหนดการมอดส์โคว์ หน้า ๒๘ กำหนดการฝรั่งเคสต์
 หน้า ๑๘)

๒. โอนอสังหาริมทรัพย์ ที่ดินซึ่งได้รับมานั้น ให้แก่ชาวนา
 (กำหนดการมอดส์โคว์หน้า ๒๘ กำหนดการฝรั่งเคสต์หน้า ๑๘)

๓. ต่อจากนั้นห้ามมิให้ชื้อขายที่ดินที่ได้ออนมานั้น (กำหนด
การมอดด์โค้วหน้า ๑๗)

๔. ระบุอสังหาริมทรัพย์บ้านเรือนใหญ่ และย้ายคนงานแต่ละคน
จนไปอยู่ในบ้านเรือนและถิ่นที่อยู่ของเศรษฐกิจหรือกรรมกร (กำหนด
การมอดด์โค้วหน้า ๒๗ กำหนดการฝรั่งเศ็ดหน้า ๑๔)

๕. การบรรเทาภาระหนี้สินของชาวนาที่จน โดยเลิกจ้างการ
จ้างอสังหาริมทรัพย์ (กำหนดการมอดด์โค้วหน้า ๒๗ กำหนดการฝรั่งเศ็ด
หน้า ๑๗)

๖. การรวมบริษัทในท้องถิ่นเข้ากับบรรดา บริษัท โซเวียต
อื่นๆ เพื่อให้เป็นสหประชาชาติ และรวมบรรดาคนงานทั้งหลายให้
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางโลกกิจ โดยให้อยู่ในระ มือบ การ
กิจโลกโซเวียตที่สหประชาชาติเดียวกัน (กำหนดการมอดด์โค้วหน้า ๔๗)

ดังนั้นนโยบายคอมมิวนิสต์ในเรื่องการศาสนาและครอบครัวนั้น
ผู้เชียวชาญไม่ดำมารถจะลงเห็นร่วมกันได้ จึงได้ทำบรรทก
อุปกรณเพิ่มเติมมาแต่ละคน

(ลงนาม) อาร์. กียอง

อาร์. อี. ฮอแลนด์

บรรทึกอุปกรณ์

ของ

นาย อาร์. กียอง

อธิบายลักษณะคอมมูนิสต์

1. ถ้าจะพูดในเชิงผู้เชี่ยวชาญแล้วข้าพเจ้าเห็นว่า ไม่ควรคำนึงถึงปัญหาเรื่องศาสนาเลย อันที่จริงในกำหนดการคอมมูนิสต์ต่าง ๆ ซึ่งเราได้รับมานั้นก็ขอความว่าด้วยศาสนาน้อยที่สุด การสู้รบกับศาสนาในโซเวียตรัสเซียนั้น เป็นนโยบายบอดเซวิสต์มากกว่าคอมมูนิสต์ แต่ถึงแม้ในประเทศอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่คอมมูนิสต์หรือบอดเซวิสต์ ประวัติศาสตร์ก็แสดงให้เห็นว่า คณะพรรคทางซ้ายทั้งหมดนี้หันมาที่ศาสนายิ่งมากอยู่บ่อย ๆ ในประเทศฝรั่งเศสและประเทศละตินอื่น ๆ คณะพรรคทางซ้ายทั้งหมด นั้นสนับสนุนให้รัฐบาล (ถ้าจะพูดอย่างระมัดระวัง) ก็ไม่นำพาเลยต่อศาสนาทั้ง

มอด และไม่ยอมสนับสนุนหรือเข้าร่วมกับกิจการคณะใด ๆ เลย
 มหาบุรุษการเมืองทางซ้าย เช่น เคตมั่งโซ, แปด เดอเว, (เพื่อ
 จะอ้างแต่ผู้ทวายชนม์ไปแล้วเท่านั้น) หรือมหาบุรุษในพรรคการเมือง
 ที่เดินสายกลาง ก็อยู่และ คาย นอกคณะตั้งขึ้น แะนอกคำสั่งนาใด ๆ ทั้ง
 หมด แะแนะนำตรีศาค์สนิก (Agnosticism) กล่าวคือไม่ยอม
 เชื้อในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติหรือศาสนาใด ๆ ทั้งนั้นเขาถือว่ามันเป็น
 เอกสิทธิ์อย่างหนึ่ง ซึ่งเนื่องมาจากเสรีภาพในการคิด ซึ่งในประเทศ
 นี้ ๆ ได้ทำให้ศาสนาเป็นเรื่องเฉพาะตัว ไม่เกี่ยวกับรัฐบาลอย่าง
 ใดเลย ถึงแม้ว่าการศึกษาของมหาชนก็เป็นการฆราวาศ์เท่านั้น ใน
 ประเทศเยอรมันก่อนการปฏิวัติฟาสซิสต์ก็เช่นเดียวกัน (ไม่มีการนิยม
 นิกาย Konfessionloss)

เพราะฉะนั้น นโยบายในเรื่องศาสนา จึงไม่เกี่ยวกับระเบียบการ
 โภคกิจหรือการเมืองของประเทศอย่างใดเลย แะถ้าจะถือเอาการ
 เผยแผ่ศาสนาว่า เป็นลักษณะอย่างหนึ่งเฉพาะของคอมมิวนิสต์
 แะถือความเป็นเหตุอันจำเป็นของการกระทำของบุรุษการเมืองว่า ผู้หนึ่งเป็น
 คอมมิวนิสต์หรือไม่แล้ว ก็จะไม่เป็นธรรม

2. เรื่องครอบครัวก็เช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่
 หดวงในเรื่องการแต่งงานแะครอบครัวในรัสเซียโซเวียต หาได้

เบนการจำเป็นต้องมาจากคอมมิวนิสต์ไม่ว่าจะตรวจดู "กำหนด
 การคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ" ก็จะเห็นชัดว่า มขชขอความจาดวย
 บัญหาเหล่านี้น้อยน้อย แต่มขชขอความจาดวยเรื่อง โภคกิจเลี้ยงเกือบ
 ทั้งหมด ถ้าอ้างถึงผู้หญิงก็เบนแต่เพียงเรียกร้อง "ให้มีความ
 เสมอภาคในกฎหมาย และในสวัสดิการของชุมชนอย่างเต็มที่ระหว่างผู้
 ชายกับผู้หญิง ให้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการแต่งงานและครอบครัว
 เป็นการแก้รากมรดกเดียว ให้มีการยอมรับนับถือว่า การ
 เป็นมารดาเป็นภรรยาที่ต่อชุมชนอย่างหนึ่ง ฯลฯ หน้า 29 แต่ขอความ
 ทงหนักมขชคิดเป็นจำนวนมากในประเทศ ตะวันตก ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับ
 คอมมิวนิสต์เลยนี่ยอมรับแล้ว ในประเทศตะวันตก เรื่องการแต่ง
 งานและครอบครัวกำลังอยู่ในอาการผันแปรอย่างเต็มที่ ดัง เอช. จี.
 เวลดต์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ สันเดย์ เอกสเปรส (Sunday Express)
 ชื่ออีกเรื่องในฉบับนี้ ก็เบนแต่เพียงอาการเบองตนของการดำเนิน
 อย่างตลกซัง เพื่อให้แก้ไขหรือวางแผนปัจจุบันในเรื่องการแต่งงาน
 น้อย่างใจกล้า"

การแต่งงานโดยมีภรรยาคนเดียวของฝ่ายตะวันตก "กำลังอยู่
 ในภาวะถดถอย" นี้เป็นขอความที่ นายร้อยเอก บิตต์วี เวอร์ด
 กล่าวต่อที่ประชุมของ ส.มา.ค.ม. การ คีท ซา แผนก ๓ ชาติ ส.มา.ค.ม

(Eugenics) ณ University College London และ “มีอาหาร
อย่างหนักแน่นหลายอย่างแสดงว่า ในที่สุดก็จะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลง”

ในอเมริกา ท่านด็อกเตอร์ เบน. บี. ดินด์ เซย์ ผู้รื่องนามก็ได้ออม
รับ เช่นนี้เหมือนกัน ก่อนตั้งความบรรดาแพทยและนักสังคมวิทยา
เช่น มกนัส อีร์ชต์ เฟลด์ นอร์แมน แฮร์ ฯลฯ ซึ่งไม่มีความน่าพา
หรือเข้าใจในลัทธิคอมมิวนิสต์เลย ได้ตั้งสภาถนัดนึกาติเพื่อ “แก้
รูปเพศการ” ซึ่งต้นฉบับนั้น ให้แก้ไขเรื่องแต่งงานและเรื่องครอบครัว
อย่างแข็งขัน ถ้าจะคิดว่าการแปรปรวนซึ่งเป็นการจำเป็นและหลีกเลี่ยง
ไม่ได้ เช่นนี้ เบนการซึ่งเกี่ยวข้องกับวาทะคอมมิวนิสต์แล้ว
ก็จะเป็นการกักกันการแปรปรวน เช่นว่านนี้ และเป็นการยกยอ
บุญคุณให้พวกคอมมิวนิสต์มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงของชุมชน มาก เกินไป

อันที่จริงลัทธิคอมมิวนิสต์ตามที่เขาเข้าใจได้ตามกำหนดการ ของ
เขา นั้น ไม่นับนโยบายที่เขาริเริ่มขึ้นเองในเรื่องนี้เลย และในสมัย
ปัจจุบันนี้ ก็ดูเหมือนจะทิ้งความคิดเดิมเสียแล้ว กล่าวคือ

ความคิดทฤษฎีเก่า ของ เบดโด ที่จะทำให้ผู้หญิงเป็นของกลาง
ซึ่งอันที่จริงเป็นความคิดที่คอมมิวนิสต์ได้ประเดิมขึ้นเป็นความคิดเฉพาะ
ของพวกคอมมิวนิสต์เดิมเสียอีก

๓. ส่วน “นโยบายโรงงาน” ของพวกคอมมิวนิสต์นั้น เข้าใจว่ามีการปรากฏอยู่ในกำหนดการมอดส์โคว์

หมายเหตุ (1) ภาค ๓ ที่หมายถึงที่สุดของคณะคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ—คอมมิวนิสต์สากล หน้า 18 (คำแปลภาษาอังกฤษ)

(1) ในตอนที่ว่างงานนั้น “ไม่ใช่เป็นแต่เพียงทางหาเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่หากจะได้เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งแห่งชีวิต”

ข้อความนี้ มงเอนไซ (ซึ่งได้อ่านซ้ำมาก่อนแล้วหลายหน) ว่า “ความจำเป็นแห่งชีวิต” ที่กล่าวนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการเด็กต่างกรรมต่างชกและทวิษณและทวิษณดินเขกชน อกนยหนง ตามระเบียบการของพวกคอมมิวนิสต์นั้น งานจะได้เป็นความจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะถ้าต่อไปจะไม่มรรยได้หรือมฤตกอกแถว

โดยเหตุนี้ระเบียบการซึ่งบังคับให้ทุกคนต้องทำงานนั้น จะเกิดขึ้นเอง เนื่องจากพฤติการณ์โดยทั่วไป ยิ่งกว่า เนื่องจากการบังคับตามกฏหมาย

อันนโยบายในโรงงานของพวกคอมมิวนิสต์นั้น ถ้าไม่ควบกันไปกับกาเด็กต่างรยได้แถมฤตกแถว ก็ไม่ดำมารถจะเข้าใจได้ คือหมายควมว่า จะได้เด็กต่างชนนกระตุมภิ แถพกกกระตุมภิ จะต้องทำงานเหมอนชนนอื่น ๆ และถ้าต้องการจะได้ มกนแถว

พวกกระตุมักจะของทำงานเหมือนชนชั้นอื่น ๆ เหมือนกัน (ตั้งมี
 ก้าวไว้ในกำหนดการฝรั่งเศส หน้า ๒๑)

ความเห็นที่ว่าทุกคนต้องทำงานและมีอาชีพนั้น ไม่ใช่เป็น
 ลักษณะเฉพาะของคอมมิวนิสต์ บางทีในชนชั้นความคิดอื่นอาจจะ
 เป็นความคิดเฉพาะของคอมมิวนิสต์ก็ได้ แต่ตกมาบน ระเบียบ
 การชุมชนและกฎระเบียบอื่น ๆ บางรายซึ่งไม่ใช่คอมมิวนิสต์ก็ได้รับเอา
 ความเห็นเหมือนกัน ถึงกับตั้งเป็นจุดสำคัญจนจะดังรู้อย่างม
 ระเบียบ การบงการใหม่ ๆ ที่เรียกว่า ฟาสซิสต์ หรือ ฮิตเลอร์
 วิธน์ เป็นต้น กำหนดการของ ฮิตเลอร์ (ค.ศ. 1920 และกำหนด
 การ บ็อค ไฮม์) กล่าวไว้ชัดแจ้งว่า

พลเมืองทุกคนจะต้องถูกบังคับให้ทำงาน จึงจะมีสิทธิ์รับอาหาร
 หนึ่งถึงกับเรียกว่าให้ “เด็กต่างรายได้ต่าง ๆ ที่มีได้ เป็นผล
 อันได้มาด้วยแรงงาน และด้วยแรงของคน”

ข้อนี้คล้ายกับนาริเด็กต่างรายได้ของคณะคอมมิวนิสต์ อยู่อย่าง
 แปลกประหลาด แต่รัฐบาลฟาสซิสต์หรือแนชันแนล โซเชียลลิสม์
 เมื่อได้ยึดถืออำนาจการปกครองแล้ว ก็ยังมีได้ปฏิบัติตามความ

เห็นทางทฤษฎีเช่นนั้น เพราะฉะนั้น ข้อที่นโยบายโซเวียตกับนโยบาย
 เยอรมันหรืออิตาลี แตกต่างกันในเรื่องงานหมอยเพียงว่า เยอรมันกับอิตาลี
 เหนือมกบอิตาลีเคยยอมมิได้คัดค้านการที่จะรักษาทรัพย์สินเอกชนไว้เท่านั้น
 อันที่จริงรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้เคยตั้งเด็ริมบ้อย ๆ ว่า ให้ทุกคนทำ
 งาน “ในฐานะที่เป็น นโยบายการชุมชนที่ควร (เช่น ฝรั่งเศษ
 ในระหว่างสงคราม และบัดนี้เรียกว่า บัญญัติลง วันที่ 9 มิถุนายน
 ค.ศ. 1925 ว่าด้วยการบังคับแรงงาน เพื่อบำรุงระเบียบทาง
 รถไฟและบำรุงด้วย รัฐบัญญัติการบังคับแรงงาน ลงวันที่ 15
 กรกฎาคม ค.ศ. 1925 เพื่อก่อสร้างและรักษาสะพานและทาง ฯลฯ)

แต่ในนโยบายเช่นนั้น เป็นแผนการณ์ชุมชน ซึ่งมักใช้ระเพาะ
 เพื่อความต้องการในกรณีฉุกเฉินในท้องถิ่น หรือ ถ้าจะใช้ทั่วไป
 ก็เพื่อป้องกันประเทศ ไม่ให้คนประพฤติผิด ที่ เกี่ยวข้องกัน ๆ ต ๆ
 และมีแต่กิจของกับระเบียบการคอมมิวนิสต์โดย

ส่วนแผนการณ์ซึ่งคณะคอมมิวนิสต์แนะนำในระยะเวลาที่จะเพาะ
 การ เพื่อเป็นการบรรเทาจุดดกที่ปรังดังค้อย่างดีที่สุด “ดังใดก็ตาม
 แถวข้างคนนั้น ก็เป็นแต่เพียงแผนการณ์เท่านั้น แผนการณ์เป็น

บรรพทักขุปรณ

ของ

เซอร์ โรเบิร์ต ฮอแลนต์

๑. การบังคับแรงงาน ถ้าจะพูดโดยทั่วไปแล้ว ชุมมุน
 คอมมิวนิสต์รับเอาภาระในอันจะแบ่งสร้งงานให้แก่พลเมืองทุกคน และ
 แบ่งกำไรระหว่างพลเมืองทั้งปวง ความคิดคล้าย ๆ กันนี้ มีน้อย
 ภาวะของท่านคณะพรรคการเมืองอยู่อื่น ๆ หลายนะ เช่น ความคิด
 เห็นของไซเชดิสต์บางคน จะจำแนกออกจากความคิดเห็นของคณะ
 คอมมิวนิสต์ได้ด้วยยาก ในกำหนดการฝรั่งเศสหน้า ๒๑ มีข้อความ
 กล่าวไว้ พวกคอมมิวนิสต์จะนำหลักที่ว่า "ใครไม่ทำงานก็ไม่ได้กิน"
 นี้ ใช้แก่พวกกรรมกรชนชั้น โดยไม่มีความปราณี เดียดแต่เท่าที่
 เกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ กำหนดการนั้น กล่าวไว้เพียงว่า "เราจะให้
 ทุกคนทำงาน" ในกำหนดการซึ่งได้ตั้งขึ้นเพื่อชักชวนให้คนเลื่อมใส
 ดับดับนั้นเช่นนี้ ก็เป็นธรรมเนียมตัวเองที่จะไม่เน้นความว่า จะต้อง
 เรียกร้องให้พวกชนชั้นกรรมมาชีพ (กรรมกรคนจน) ให้ต้องทำงาน
 เต็มขีด เหมือนอย่างที่เรียกร้องให้พวกกรรมกรทำ แต่ความจริงก็

อีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องมีการเกณฑ์แรงงานอย่างจริงจังทั่วไป
 และจะต้องเกณฑ์กำลังทรัพย์และสิ่งอื่นต่าง ๆ ด้วย เพื่อจะได้
 ปฏิบัติตามแผนการที่กำหนดล่วงหน้าไว้ให้เป็นผลสำเร็จเป็น
 คັນ ๆ ไปแผนการนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นลักษณะพิเศษของวิธีเซี่ยหน
 เป็นกำลังที่จริงจังอย่างใหญ่หลวงโดยไม่มีสิ่งใดแต่ การที่จะทำใ้
 สำเร็จผลตามแผนการที่กำหนดนั้น จะต้องบังคับให้ทุก ๆ คนมีตัว
 บำรุงช่วยเหลือทั่ว ไปโดยไม่มียกเว้น

ความคิดของคอมมิวนิสต์ที่จะบังคับแรงงานนั้น อาจอาจเป็น
 บทชนใดดังต่อไปนี้

การนำหลักที่ว่า "ใครให้ทำงานก็ไม่ได้กิน" นั้นใช้แก่พวก
 กระดมกษัตราธิราชโดยไม่ปราณีเลย และโดยทั่วไปดำเนิน การ ตาม
 แผนผังที่ใดล่วงหน้าไว้ เพื่อใช้ประโยชน์บรรดาแรงงานและบรรดา
 สิ่งอื่นดั่งว่านี้ คือว่า โดยที่ใดเด็กจ้างกรรมสิทธิ์เอกชนและการ
 ประดิษฐ์กรรมแบบแข่งขันแล้ว ในที่สุดงานจะได้เป็นความจำ เป็น
 อย่างหนึ่งแห่งชีวิต และไม่ใช้เป็นเพียง ทางหา เติงชีพ อย่าง หนึ่ง
 เท่านั้น

๒. ศาสนา ท่องทำของพวกคอมมิวนิสต์ในเรื่องคำสอนนั้น

มีคำอธิบายอยู่ในกำหนดการคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ ฉบับอังกฤษ
หน้า ๓๗ มีข้อความดังต่อไปนี้

ภาวะการณ์อันสำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่งในการปฏิวัติพฤติกกรรม
ที่เกี่ยวกับชนชั้นจำนวนมากนั้น คือภาวะในการบำบัดศาสนา ซึ่งเป็น
เหมือนยาพิษของประชาชนนั้น อย่าง เกร็ง ระเบียบ และ ไม่เว้น วย
รัฐบาลชนชั้นกรรมาชีพจะต้องถอนความอดทนทั้งหมด ของ รัฐเดี่ยว
จากคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นตัวแทนของชนชั้นทลออำนาจการปกครอง อยู่
แต่ก่อน จะต้องกั้นมิให้คณะสงฆ์เขาเกี่ยวข้องกับระในการศึกษา ซึ่ง
รัฐเดี่ยวระเบียบชนเคย และจะต้องปราบการกระทำแห่งระเบียบการ
คณะสงฆ์ ในอันที่จะปฏิวัติกับมันนเดียอย่างไม่ปราณีเลย ในเวลา
อันเดียวกัน รัฐชนชั้นกรรมาชีพ ทั้ง ๆ ที่ได้ให้เสรีภาพ ในการ
ตั้งการบูชา และตั้งฐานะเอกสิทธิ์ที่ศาสนาซึ่งเป็นใหญ่อยู่แต่ก่อน
มอยุนนแดง ก็ยังเผยแพร่การขัดชน ศาสนา ด้วย ประการ ทั้ง ปวง ที่
สามารถจะทำได้ และก่อร่างสร้างงานศึกษาทั้งหมดขึ้นใหม่โดยอาศัย
โลกทางวิทยาศาสตร์เป็นที่ตั้ง

๓. การแต่งงาน ถ้าจะพูดเพียงเท่านั้นพอ ก็ว่าถ้าจะดำเนินตามอคตมคคคอมมุนิสต์แล้ว ก็จำต้องคลายความผูกพันในการเป็นอยู่ของครอบครัว แต่การที่จะเอาผู้หญิงเป็นของกลางนั้น มิได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการคอมมุนิสต์อย่างแน่นอน

๔. ในที่สุดในเรื่องวาทะคอมมุนิสต์โดยทั่วไปนั้น มีข้อสำคัญที่จะกล่าวคือ คอมมุนิสต์ไม่เคาะเพาะการปฏิญาณความนับถืออคตมคคเท่านั้น แต่เป็นระเบียบยุทธวิธีอย่างหนึ่งด้วย

เพราะฉะนั้นถ้าอย่าพลาดแต่เพียงในขั้นต้น ในการแสวงหาอคตมคคที่เป็นแต่เพียงเงาเท่านั้นแล้ว อาจจะต้องปรับตัวไม่ได้เสียก็เป็นได้ อันการเปลี่ยนแปลงใหญ่หลวงในชีวิตชุมชนและการเมืองแห่งประชาชาตินั้น จะขาดปากกาแก่กรกเดยวให้ดำเร้จ หรือจะออกกฎหมายฉบับเดยวให้ดำเร้จหาได้ไม่ แต่หากจะต้องมีการดัดด้อยของต่าง ๆ แห่งการปฏิวัติติดตามมาด้วย ถ้าหากจะให้ดำเร้จได้โดยการสงบ ก็จะต้องใช้วิธีการฉับแปรอย่างช้า ๆ มีการแผ่การศึกษา และรัฐบุรุษแนะนำอย่างสุขุมช่วยอยู่ด้วย โดยที่รัฐ ชาติ แห่ง ประเทศ จะ ต้อง ปฏิบัติตามหน้าที่ผู้ พ ทกษ ดันค ภาพ ของ ประชา ชน และ โดย ที่ ประชาชนจะต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมในใจของตน และตามความหวังที่จะรักษาทางอาชีพและความสุขอันย่อมเยาว์ของตนไว้

๕๕ ๕๕ ๕๕ ๕๕
 ฉะนั้นต้องฝ่ายที่งาน จะต้องพิจารณาพิจารณาที่โครงการนั้นทุก
 อย่างที่เด่นมานั้น ด้วยการสอบสวนทดลองตาม เกณฑ์ วิจัย
 คอมมูนิตี้อย่างที่จะคาดเดาได้ กล่าวคือ จะต้องพิจารณาหัด
 ว่า โครงการนั้นจะปฏิบัติให้สำเร็จได้โดยมีต้องเด็กดัมระเบียบ
 การชุมชนและการเมืองทั้งหมดด้วยพดการหรือไม่ประการใด ถ้า
 สอบสวนแล้วผ่านการทดลองเช่นนั้นไม่ได้ไซ้ ก็ควรจะบัตทั้งโครง-
 การนั้นเสียคนมอ มีฉนั้นโครงการนั้นจะนำหายนะมาสู่ประชา
 ชาติ และในที่สุดจะพาไปเข้าหน้าแห่งการจลาจลคอมมูนิตี

(ลงนาม) อาร์. อี. ฮอแลนด์

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1934

ตอนที่ ๓

ผลของการสอบสวน

กรรมการซึ่งสภาฯ ตั้งขึ้นเพื่อสอบสวน ดร. ปรีดี พนมยงค์
ว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่นั้น ได้เสนอรายงานการสอบสวนไปยัง
สภาฯ และสภาฯ ได้พิจารณารายงานการสอบสวนนี้ในวันที่ 10 มี-
นาคม 2476

ประธานสภาฯ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า กรรมการได้เสนอ
ความเห็นและรายละเอียดในการสอบสวน ซึ่งได้แจกแก่สมาชิกทุกคน
แล้ว กรรมการมีความเห็นว่าห้วงประดิษฐ์มนูธรรมไม่มีม-
ติดในเรื่อที่กล่าวหาหนั้น ปัญหาที่จะต้องพิจารณาในทั้นมีอย่างเดีย
คือ เราจะรับรองความเห็นของกรรมการที่เสนอมานันหรือไม่

ห้วงวนิตีปรีชา ผู้แทนราษฎรจากจังหวัดฉะฉานนคร หลัง
จากที่ได้อ่านรายงานการสอบสวนฯ และแจ้ง ความรู้ ดีก ของตน คือ
สภาฯ ว่า “ข้าพเจ้ากับห้วงประดิษฐ์ฯ ไม่ได้มีอะไรกัน ข้าพเจ้า
เป็นเพื่อนกับห้วงประดิษฐ์ฯ และไม่มีเจตนาร้าย คือห้วงประดิษฐ์ฯ

เลย แต่ว่าเพื่อความบริสุทธิ์ของหัตถวงประดิษฐ์ฯ” - และได้กล่าวต่อไปว่า “กรรมวิธีการ ออว จะได้ พิจารณาเค้าโครงการณ์ ของหัตถวงประดิษฐ์ฯ ด้วย เพราะเหตุว่าก่อนที่หัตถวงประดิษฐ์ฯ จะถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ เนื่องจากเค้าโครงการณ์เศรษฐกิจของหัตถวงประดิษฐ์ฯ ไม่ใช่เหตุอื่น ฉะนั้นทำไมกรรมวิธีการจึงไม่เอาเค้าโครงการณ์มารวมพิจารณาด้วย...ขอเสนอว่าสภาฯ นครจะ ได้พิจารณาเค้าโครงการณ์ของหัตถวงประดิษฐ์ฯ ประกอบการพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย ”

นายพัก ฌ สังขตา เจ้าของญัตติที่เสนอให้มีการสอบสวน โด
ดกชนซึ่งแจ่มชัดที่ประชุมตามคำแนะนำของประชาชนสภาฯ ว่า ญัตติ
ที่ข้าพเจ้าเสนอนั้นไม่ใช่เนื่องจากการกระทำของบุคคล เนื่องจากความ
คิดเห็นของบุคคล การที่พระยามโนฯ กล่าวว่า คณะรัฐมนตรี
ส่วนน้อยมีความคิดเห็นไปในทางคอมมิวนิสต์ ไม่ได้พาดพิงไปถึงเค้า
โครงการณ์นั้นข้าพเจ้าเข้าใจว่าเค้าโครงการณ์นั้นไม่ได้แพร่หลายออก
ไป แต่ว่าเหตุอันนั้นเนื่องมาจากความคิดความเห็น ไม่ใช่เนื่อง
มาจากการกระทำ แต่เหตุว่าคุณหัตถวงประดิษฐ์ฯ เป็นบุคคลสำคัญ
ในคณะรัฐมนตรีส่วนน้อย ฉะนั้นในการที่จะเข้าร่วมในกิจการกันั้น
จะได้รับการพิทักษ์เสียก่อนว่า มีความเห็นไปในทางคอมมิวนิสต์อย่างไร

ที่พระยามโนฯ ก่ด่าวหาหรือไม่ เพราะว่ เค้าโครงการณไม่ใช้
ปรากฏชัดแจ้งแต่อย่างใดว่มีความคิดคความเห็นไปในทางคอมมิวนิสต์
หรือไม่... และที่กรรมาธิการ สอบถ้จนนั้น ตรงกับ ความมุ่งหมายของ
ข้าพเจ้าแล้ว ”

แต่กระนั้นหตวงวนิธิปรีชาลัยยัณยัณในข้อถ้ของคน และ
ได้ก่ด่าวว่า “ เรื่งที่ถ้มาชิกผู้หนึ่งขอให้สอบถ้จนหตวงประดิษฐฯ ก่
เนื่องมาจากหตวงประดิษฐฯ เขียนเค้าโครงการณขึ้น ใน สมัย พระยา
มโนฯ ไม่ใช่เหตุอื่น เพราะถ้หนึ่งก่ทำไม่ถ้่า จึงไม่นำเค้าโครง
การณมาพิจารณาว่าความคิดเห็นของหตวงประดิษฐฯ ในเค้าโครง
การณนั้นเป็นอย่างไร.” และในที่สุดได้ก่ด่าวว่า “ ในข้อนี้ข้าพเจ้า
ขอให้ประธานกรรมาธิการทรงอธิบาย ว่าเพราะเหตุใด ”

ประธานกรรมาธิการยังมีได้ทรงอธิบาย แต่ นายคาบ เทียม
ศรีพิศิษฐ์ ผู้แทนราษฎรจากจังหวัดนครปฐม ได้อภิปรายถ้สนับสนุน
เจ้าของญัตติวว่า “ ...กรรมาธิการได้ซักจ้งซักถ้ตามความคิดคความ
เห็นของหตวงประดิษฐฯ ว่จะเป็นความคิดที่นิยมไปในทางคอมมิวนิสต์
หรือไม่... เพราะถ้หนึ่งใครจะให้ที่ประชุมถ้งมติในคำซักพอก ” ถ้มา
ชิกอื่น ๆ ได้อภิปรายถ้ถึงเรื่งนี้และมีคความเห็นว่กรรมาธิการได้ปฏิบัติ

หน้าที่ถูกต้องตามความประสงค์ของสภาฯ แล้ว แต่ยังไม่มีการ
เสนอให้ลงมติอย่างไร

ครั้นแล้วนายกรัฐมนตรีก็ได้ขออนุญาตให้ประธานกรรมาธิการ
แถลงข้อสงสัยของสมาชิก ซึ่งประธานกรรมาธิการได้ทรงแถลง
ว่า “ตามทางพิจารณาของคณะกรรมาธิการก็ได้พิจารณาญัตตินี้
โดยละเอียดระอบ และได้ถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งสองด้วย
แล้ว และความตกลงในข้อนี้ก็คือตกลงเป็นเอกฉันท์ คือหมายความว่า
ว่าถ้าศาลกำหนดหมายความว่ากระไร คือหมายความว่า เป็นคำ
กล่าวหาทางกฏหมายเมือง ทศนิพนินทาทวารักถาวชฎูเช่นนั้น
หรือเป็นข้อหาที่คณะกรรมาธิการใช้คำว่า ข้อหา ถ้าจะใช้เป็นคำ
อังกฤษก็แปลว่า คำกล่าวหาเป็น เยเนราล โปลิซี้ แอคคิเวชัน
(General Policy Accusation) คำกล่าวหาทางกฏหมายเมือง หรือ
เป็นข้อหาทางกฏหมายซึ่งภาษาฝรั่งใช้ว่า อินดิคต์เม้นต์ (Indictment)
คณะกรรมาธิการเมื่อได้พิจารณาญัตติของสภาฯ แล้ว เห็นเป็นเอก
ฉันท์ว่า หมายความว่าถึงคำกล่าวหาทั่วไป ไม่ใช่ข้อหาทางกฏหมาย
และหน้าที่ของกรรมาธิการที่จะสอบสวน ก็ไม่ใช่หน้าที่จะเป็นตลา
การ เหมือนหนังสือคดีพิเศษที่จะชำระ แต่หากว่าให้ไปพิจารณา
หรือสอบสวนดูว่า ตามความเห็นของคณะกรรมาธิการโดยอาศัย

หักพิจารณาแล้ว ความคิดความเห็นของหดวงประดิษฐ์ ๆ เป็นคอม
 มูนิสต์หรือไม่ เมื่อใดก็ตามในญัตตินั้นแล้ว กรรมวิธีการก็ได้ พ
 ิจารณา กัน และ ลงมติ ประกอบ ด้วย เหตุผล ดังแจ้งอยู่ในรายงานน
 นั้นแล้ว” และทรงอธิบายให้สมาชิกทราบต่อไปว่า “ท่านสมาชิก
 หรือมหาชนอาจเข้าใจผิดไปว่า ถ้ากรรมวิธีการพิจารณาเค้าโครง
 การณ์ของหดวงประดิษฐ์ ๆ แล้ว อาจจะเห็นว่า มีลักษณะเป็น คอม
 มูนิสต์ได้ ในข้อนี้ในฐานะที่เป็นประธานกรรมวิธีการ ข้าพเจ้า
 ขอทำความเข้าใจไว้ให้แน่ชัดว่า หาเป็นเช่นนั้นไม่ เป็นแต่คณะ
 กรรมวิธีการเห็นว่าอยู่นอกประเด็น คือ ประเด็นอยู่ที่ความคิดความ
 เห็นของหดวงประดิษฐ์ ๆ เช่น ในต่างประเทศก็ดี ถ้าไปบอกว่าคุณ
 นั้นเป็นคอมมูนิสต์หรือไม่ เขาก็เอาหลักความคิดความเห็นเป็นใหญ่
 และวิเคราะห์การกตาดำเนินดังที่คณะกรรมวิธีการได้ทำมาแล้ว แต่ถ
 ้าประเด็นที่ตรงมาอยู่ว่า เค้าโครงการณ์นั้นมีลักษณะเป็นคอมมูนิสต์
 หรือไม่ ปัญหาที่ไปอภิปรายกัน ซึ่งจะต้องพิจารณากันไปหลายอย่าง
 แต่ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วข้าพเจ้าก็คงไม่รับเป็นประธาน ๆ เพราะ
 ข้าพเจ้าได้แสดงความเห็นต่อมหาชนโดยเปิดเผยในขณะนั้น
 แล้วว่า ตามความเห็นของข้าพเจ้าซึ่งได้อ่านเค้าโครงการณ์
 นี้ ไม่มีลักษณะเป็นคอมมูนิสต์ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็ไม่คิดง

อยู่ในฐานะที่ เป็นกลาง แต่ใน การ ที่ ข้าพเจ้า ได้ รับ เป็นประธาน
 กรรมาธิการข้าพเจ้าเข้าใจว่า ประเด็นว่า หดวงประดิษฐ ๗ เป็น คอม
 มูนิสต์หรือไม่ คือเกี่ยวกับความคิดความเห็นท่านองความเห็นหดวง
 ประดิษฐ ๗ ว่าในทางการเมืองเวลานี้แต่ละต่อไป นี้ความคิดความเห็น
 เป็นคอมมูนิสต์หรือไม่ เกี่ยวกับ นโยบายการเมืองที่ หดวงประดิษฐ ๗
 ได้ดำเนินการแล้วและดำเนินการอยู่ และจะดำเนินการต่อไป ?

ร. ท. ทองคำ คด้าย โอภาส ผู้แทนราษฎรจากจังหวัดปราจีน
 บุรี ได้แสดงเป็นกรณีพิเศษขึ้นคือไปว่า “ ตามที่กรรมาธิการได้ยก
 เอาข้อความความคิดความเห็นของหดวงประดิษฐ ๗ มาต่อเติม ข้าพเจ้า
 เห็นด้วยทีเดียว...ข้าพเจ้าเห็นว่า เค้าโครงการณ์มิใช่โครงการณ์อย่าง
 ข้าพเจ้าร่างหนังสือตั้งไว้ ใครจะเอาร่างหนังสือของข้าพเจ้าไปแต่
 บอกว่า ข้าพเจ้าเขียนอย่างนั้นเห็นจะไม่ถูกแน่...เค้าโครงการณ์นั้นยัง
 แกะไขได้อีก. ”

เมื่อความเห็นของสมาชิก 1 นาย เป็นไป คนละทาง กับ ที่สภา ๗
 ได้ลงมติไปแล้วเช่นนี้ พระยาพหล ๗ ผู้เป็นนายก ได้ขอให้ประธาน
 กรรมาธิการแสดงซึ่งประธานทรงแสดงว่า “ ตามที่ท่านสมาชิกผู้หนึ่ง
 เข้าใจว่า อำนาจที่มอบไปยังคณะกรรมาธิการ จำให้คณะกรรมา
 ธิการเป็นศาลตุลาการนั้น ข้าพเจ้าต้องขอทบทวนอย่างยิ่ง เพราะ
 ว่าคณะกรรมาธิการที่ตั้งไปนั้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นตุลาการ หรือเป็น

คัดเคย และตามมุตติกัมเพียงว่า หดวงประดิษฐา มีมถิตเป็น
 คอมมุนิสต์หรือไม่ ไม่ได้เกี่ยวกับความผิดทางกฎหมาย

เพื่อจะให้สัมมาชิกที่ยังตั้งอยู่ในมุตติอยู่ นายพัก ณรงค์ดา ได้
 ถูกชนแฉถึงความมุ่งหมายในกาว่าที่ได้เสนอมุตติว่า “เนื่องจากดวง
 ประดิษฐา เป็นสัมมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินได้ทรงแต่งตั้ง
 ขึ้นมา และเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ที่ดำเนินงาน ร่วมกับ รัฐบาล
 เมื่อสัมมาชิกคนหนึ่งถูกกล่าวหาโดยรัฐบาลพระยามโนฯ ว่าบุคคล
 นั้นมีความคิดทำนองคอมมุนิสต์ คำกล่าวหา นั้นไม่ใช่เป็นคำกล่าว
 ภายอยู่เฉพาะในประเทศสยาม แต่กระจ่ายไปทั่วโลกทุก ๆ ประเทศ
 ประเทศทั้งหลายเขาจะมีเข้าใจและสงสัยหรือว่า สภาฯ นั้นสัมมาชิกส่วน
 มาก เป็น คอมมุนิสต์ ในเมื่อ มีบุคคล สำคัญ เข้ามา ร่วมใน สภาฯ นี้
 เพราะฉะนั้น ก่อนที่เรา จะรับรองคน คนนั้นเขาได้ ก็ควรจะ พิจารณาเสีย
 ก่อนว่า ความ คิด ความ เห็น ของ คนนั้น เป็น ทำนอง คอมมุนิสต์หรือ
 เปล่า ถ้าปรากฏชัดว่าความคิดความเห็นของเขาเป็นไปในทางคอม
 มุนิสต์แล้ว เราก็ต้องไม่ไว้วางใจถอนจากสัมมาชิกภาพ ถ้าหาก
 ว่าดวงประดิษฐา ไม่ใช่เป็นคนสำคัญ ก็ไม่จำเป็นต้องเสนอมุตติ
 ดวงประดิษฐา เป็นบุคคลสำคัญไม่เฉพาะแต่ในประเทศเรา ต่าง
 ประเทศก็เห็นว่าเป็นบุคคลสำคัญเหมือนกัน ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

ให้การพิจารณาแก่เขา เมื่อสอบสวนสักกรวยครึ่งแฉกและเป็นการ
สอบสวนกันอย่างแจ่มแจ้งกกงยขนอยยอยอย่างนั้น ก็น่าจะพอว่าความ
เห็นของเขาแต่เดิมมาเป็นอย่างไรงงเบงนอยอย่างนั้น ”

เมื่อประธานสภาฯ ถามที่ประชุมว่า “ สักภาณจะรับรายงาน
กรรมวิธีการที่เด่นออกมาหรือไม่ กรรมวิธีการที่เด่นออกมาสมควร
เห็นว่า เท่าที่ได้พิจารณาโดยละเอียดคงเห็นได้ว่า หลวง
ประดิษฐฯ ไม่มีมตทินในเรื่องคำกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์เลย ถ้า
สภาฯ เห็นว่า ควรจะรับ คำพิจารณาของ กรรมวิธีการที่เด่นไปรดยก
มอชน ” แล้วสักมาชิกโดยกมอชนพร้อมเพรียงกันเบงนอยว่า สักภาณฯ
รับคำพิจารณาของกรรมวิธีการได้

ประธานสภาฯ กล่าวต่อไปว่า “ ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นประธาน
ของสักมาชิก เวदान์สักมาชิกถูกกล่าวหาว่ามีมตทินในเรื่องคอมมิวนิสต์
แต่บัดนี้สักภาณฯ ก็ได้รับรองแล้วว่า ไม่เป็นคอมมิวนิสต์ เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าขอให้สักมาชิกแสดงความคิดเห็นต่อผู้ที่ถูกกล่าวหาด้วย ”

สักมาชิกแสดงออกการชื่นใจโดยการปรบมือพร้อมกัน
ครั้นแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ลุกขึ้นกล่าวแก่ที่ประชุมว่า

“ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสขอบคุณท่านสักมาชิกสักภาณผู้แทนราษฎร
ทั้งหลาย ตลอดจนท่านกรรมวิธีการและท่านผู้เชี่ยวชาญในการนี้ที่ได้
พิจารณา และสักภาณฯ ได้ลงมติในเรื่องที่ข้าพเจ้าถูกกล่าวหาให้มีมต

ทิดมาในครั้งก่อน และข้าพเจ้าขอปฏิญาณให้สัตย์ออกครึ่งหนึ่งว่า
 ความคิดความเห็นของข้าพเจ้านั้นไม่ได้มีไปในทางคอมมิวนิสต์เลย แม้
 แต่ในเรื่องโครงการอันเศรษฐกิจได้พูดกันเมื่อก่อนก็ตาม ถ้าหากว่า
 ท่านได้เทียบดูกับรายงานของท่านกรรมาธิการแล้ว ท่านก็คงจะวินิจฉัย
 ด้ยตัวเอง ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องพูดอะไรไปให้ยืดยาวอีกและขอขอบ
 พระคุณท่านทั้งหลายด้วยจริงใจ และด้วยความยินดีที่จะรับใช้สภานิติ
 และประชาชนให้ถึงความดีสุดมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ”

ท่านเจ้าคุณนายกรัฐมนตรืดูเหมือนจะเป็นผู้หนึ่ง ที่รู้สึกเป็นสุข
 ในอารักขา คร. ปรีดี พนมยงค์ บุคคลผู้ที่ท่านรักและไว้วางใจในทุก ๆ
 ทางพ้นจากมดทินคำกล่าวหาในครั้งนั้น เมื่อ คร. ปรีดี พนมยงค์
 กล่าวขอขอบคุณจบลงแล้ว ท่านเจ้าคุณนายกรัฐมนตรืจึงได้แถลงต่อ
 สภานิติ

เรื่องที่หลวงประดิษฐไพฑูริย์ ๑ ต้องหานี้ ที่จริงข้าพเจ้ารักษา
 ความเป็นกลางไว้ ข้าพเจ้ารู้ดีในเรื่องเหล่านี้ แต่ข้าพเจ้าไม่
 อยากจะแสดงออกไปให้มหาชนเห็นว่า ข้าพเจ้าเข้าข้าง หลวง
 ประดิษฐไพฑูริย์ ๑ หรือข้าพเจ้ามีใจเอนเอียงไปในทางนั้น เพราะ
 ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงปิดเนื้อความเอาไว้ในใจให้เป็นไปในทางบริ-
 สุทธิคดี ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณติธรรมเหนือความยุติธรรม

ไม่พ้น ความยุติธรรมต้องเป็นความยุติธรรม เพราะ
 ฉะนั้น จะต้องกระ้างแจ้งออกมา ให้เห็นชัดต่อกัน ในวันหนึ่ง
 เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะรู้เต็มใจ ข้าพเจ้าก็ไม่ขยับ
 ให้แลเห็นให้ฟัง ท่านจะแลเห็นได้ว่าเมื่อวันทหลวงประ-
 ดิษฐฯ ไปจากพระนครฯ ในเวลาที่ลงเรือข้าพเจ้าไปส่ง ข้า-
 พเจ้าได้แสดงกิริยาอะไรหนึ่งสื่อพิมพ์ก็ลงแล้ว ทำไมข้า-
 พเจ้าจึงแสดงกิริยาอย่างนั้น เพราะข้าพเจ้ารู้เต็มใจว่า หลวง
 ประดิษฐฯ ไม่เป็นไปดังคำกล่าวหานั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 จึงกล้าทำ ถ้าวามีใครมาฆ่าข้าพเจ้าตาย ข้าพเจ้าก็ยอมตาย
 ก็แสดงให้แลเห็นจริงใจว่า คนดี ๆ แลก็ต้องเป็นไปเสีย
 อย่างนั้น เพราะฉะนั้นเรื่องนข้าพเจ้าจึงกล้าทำ กล้ายอมให้
 ฆ่าชีวิตของข้าพเจ้า แลก็แสดงให้คนเห็นว่าได้เข้าไปจบ
 ไปกอดอะไรกันโน้นนั่น ทำไมจึงกล้าทำเช่นนั้น ททำเช่นนั้น
 เขาจะหาว่าข้าพเจ้าเป็นพวกเสียอกคนหนึ่ง ข้าพเจ้าก็ยอม
 ความยุติธรรมต้องมีต้องแลเห็น เพราะฉะนั้นจึงกล้าทำเช่น
 นั้น ข้าพเจ้าอยากจะให้ท่านประมุขรู้ดีกว่าเป็นอย่างไร จน
 กระทั่งถามว่าทำเช่นนั้นไม่กลัวหรือ แต่เพราะเหตุที่ว่าคน
 ไม่ผิดและคนดี ๆ แท้ ๆ แต่ที่ว่าพูดไม่ออก เพราะไม่รู้จะเอา

อะไรแสดงต่อกันให้แลเห็นว่า คนดีตกกล่าวหา ถูกเอาดิน
หม้อทาหน้า เพราะฉะนั้นข้าพเจ้านิ่งไว้จนใหม่หาชนแลเห็น
ให้ขาว ”

ท่านเจ้าคุณได้แสดงความ วิชา ที่มีอยู่ในจิตใจของท่านต่อไป
อีกว่า

“แต่เวลานั้นแหละ เรื่องอย่างนั้นข้าพเจ้ารู้สึกในใจ ข้าพเจ้า
บอกกับหลวงประดิษฐฯ ที่หลัง บอกว่า นึกคุณหลวงมีความ
รู้ดี แต่คุณหลวงขาดความชำนาญในเรื่องรู้จักมักคุ้นนิสัย
ของพวกเรา ข้าพเจ้าโดนอย่างนั้นมาหลายครั้งหลายหนจึงได้
รู้สึก แต่หลวงประดิษฐฯ เป็นคนมีความรู้แต่หาเคยได้ชำนาญ
ชำนาญเช่นที่เรื่องจะทำได้ ในการเมืองก็ดี คนทำราชการก็ดี
จึงได้พลาดท่าลงนอนหงายทีเดียว เพราะฉะนั้นเรื่องนั้นข้า-
พเจ้า ชี้แจงให้ท่านเห็น เสีย วันนั้น โดยที่ว่า คณะกรรมการลง
ความเห็นบริสุทธิแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้แสดงมา ข้าพเจ้าไม่ได้
ไปเกี่ยวข้องกับหลวงประดิษฐฯ ไม่ได้เข้าข้างหลวงประดิษฐฯ
แต่ว่าเมื่อสามารถแล้วข้าพเจ้าต้องเปิดเผย ”

คำกล่าวของเจ้าคุณนายท ๗ นอกจาก จะเป็นการแสดงความ วิชา
ดีที่ท่านมีต่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์แล้ว ยังเป็นการแสดงถึงเหตุการณ์

บทที่ ๗

วิธีการเศรษฐกิจและสังคม
ในประเทศไทย

ระบอบเศรษฐกิจในประเทศอื่น ๆ

ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นไม่พิจารณาต่อมรดกของหรือพระบรมราช
วินิจฉัยเรื่องเค้าโครงการแผนเศรษฐกิจ นอกจากเหตุต่างๆ ที่ได้กล่าว
มาแล้วในบทก่อนๆ ระบอบการเศรษฐกิจและวิธีการทางเศรษฐกิจ
ที่นำมาถ่วงย้อยๆ ต่อไปนี้ พอจะชี้ให้เห็นได้ว่าเป็นการสมควร
อย่างยิ่งที่จะไม่พึงพิจารณาเชื่อถือตามมรดกของนั้น เพราะระบอบ
การและวิธีการเศรษฐกิจต่างๆ ที่จะกล่าวนี้ ก็เป็นระบอบการและ
วิธีการที่ใช้อยู่ในประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย ที่เป็นประชาธิปไตย
อย่างแท้จริง ข้อที่นักคิดคนหนึ่งกล่าว “คอมมิวนิสต์” กับ
“รัสเซีย” หรือที่กลุ่มประเทศฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกตนเองว่า ประชา-
ธิปไตย และเรียกประเทศอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีรัสเซียรวมอยู่ด้วยนั้นว่า
คอมมิวนิสต์ อันที่จริงคำว่า “ประชาธิปไตย” กับ “คอมมิวนิสต์”
นั้น ใช้นั้นในคนละทาง “ประชาธิปไตย” เป็นระบอบการปกครอง
เป็นระบอบการเมือง ส่วน “คอมมิวนิสต์” เป็นลัทธิทางการเมืองเศรษฐกิจ
มิใช่ในทางการเมืองการปกครอง บรรดาคำสำหรับคำแรกที่ตกมาถึงมือเรา

ชาวไทย ก็เป็นตำราที่บุคคลในประเทศกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “ประ-
ชาธิปไตย” เป็นผู้เขียน ฉะนั้นเป็นการยากอยู่เหมือนกัน ที่เราจะ
ได้ทราบความจริงแท้ๆ ในเรื่องการค้าเสรีธุรกิจและระบอบการปกครอง
ในประเทศที่ถูกเรียกว่า “คอมมิวนิสต์” ถ้าเราจะเชื่อตามไปก็จะเป็น
ว่า เรากำลังตามบุคคลในประเทศกลุ่มนั้น หรือเป็นพวกของกลุ่ม
นั้นไปทีเดียว ซึ่งเราไม่ควรเป็นเช่นนั้น

ระบอบและวิธีการเสรีธุรกิจในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในประเทศประชาธิปไตย ซึ่งราษฎรไม่เป็นข้าทาสชาตินั้น
หรือเป็นข้าของบุคคลบางชั้นบางพวกในประเทศ จะมื่ออย่างไรนั้น
ควรจะพิจารณาได้โดยอาศัยหลัก ๒ ประการ

๑. ลักษณะทางภูมิศาสตร์เสรีธุรกิจของประเทศนั้น คือหมาย
ความว่า ลักษณะพื้นที่ ภูมิประเทศ ทวีปยากธรรมชาติ ดินฟ้า
อากาศ และนิสัยจิตใจคน จำนวนพลเมือง เรียงรวมตามวิชาเสรี-
ศาสตร์ ก็คือ ชนชาติ แรงงาน และทุน

๒. วิถีทางการเมือง อันขึ้นอยู่กับนโยบายของพรรคการเมือง
ที่เข้าบริหารประเทศ ว่าจะดำเนินการเสรีธุรกิจของชาติไปในทาง
โดยอย่างไร เช่น พรรคคอนเซอวัตฟ ของนายเซอร์จิด พรรค
เดเบอร์หรือพรรคกรรมกรของนายแอดดี้ พรรคโซเชี่ยลิสต์ของ

นายฮอร์แมน โฮมส์ พรอคต์ ไมแครต พรอคท์ บัปติเคน ซึ่งตามพรอค
 ทงนเป็นพรอคการเมืองในสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสวีตเซีย พรอคการเมืองมีอยู่พรอคเดียวคือ พรอค
 คอมมิวนิสต์ แต่นโยบายที่พรอคนี้จะใช้ในวิธีการเศรษฐกิจของชาติ
 นั้น ได้ประศพความล้มเหลวตลอดมา คือไม่ได้มดเต็มที และในที่สุด
 ไม่ได้มดเกือบทั้งสิ้น ในสมัยต้นภายหลังการปฏิวัติแล้วเงินได้วาง
 หลักฐานวิธีการเศรษฐกิจคอมมิวนิสต์ลงและพยายามที่จะ ดำเนินการ
 เศรษฐกิจไปตามแผนนั้น แต่ก็ไม่สำเร็จ ระบบการเศรษฐกิจของ
 สวีตเซียได้คิดตายมาสู่ระบบการเศรษฐกิจ อย่างที่มีอยู่ในประเทศ
 ที่เรียกว่าประชาธิปไตยอื่น ๆ มาก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งมีการด้อบ
 ส่วนคร. ปรีดี พนมยงค์ ระบบการเศรษฐกิจของสวีตเซียก็ได้คิดตาย
 ลงมากแล้ว มีเงินตรา มีธนาคาร เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
 มีศาสนา มีทุก ๆ อย่างที่ประเทศประชาธิปไตยมี ส่วนพรอคการ
 เมืองคอมมิวนิสต์ ซึ่งกุมอำนาจการบริหารอยู่นั้น ก็ได้แต่ใช้นโยบาย
 ทางเศรษฐกิจในการประกอบกิจการที่รัฐจัดทำเองในบางประการเท่านั้น
 ซึ่งวิธีการนี้ ก่อให้เกิดผลดีแก่การงานและแก่คนงานอย่างมาก อย่างไรก็ตาม
 ก็ตาม ในส่วนการค้ำกับต่างประเทศรัฐแต่ผู้เดียวเป็นผู้ทำ วิธีการ
 นี้ก็ไม่แตกต่างอะไรกับ การค้ำกับต่างประเทศ ซึ่งประเทศอื่น ๆ ทำ

อยู่ ดังเช่นในการที่การควบคุมการส่งออกและนำเข้าซึ่งสินค้า
บางอย่าง การควบคุมอย่างตักบีตักเบ็ดนั้นมผลร้ายต่อราษฎรและ
ประเทศชาติยิ่งกว่าการควบคุมตลอดไปและรัฐจัดทำเองเสียอีก

ในประเทศอังกฤษ กล่าวโดยเฉพาะเมื่อพรรคกรรมกร ซึ่ง
เข้าบริหารประเทศอยู่ขณะนี้ พรรคนั้นนโยบายทางโซเชี่ยลิสต์ หรือ
เป็นพรรคโซเชี่ยลิสต์ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ยิ่งกว่า
ประโยชน์ของเอกชน มีผู้อธิบายนโยบายของพรรคนี้ว่า ไม่นับนโยบาย
ตามมติของคาร์ดมาร์กซ์ แต่มีนโยบายตามมติเฟเบียน ไม่เชื่อว่
จะมีการต่อสู้ระหว่างชนชั้นของบุคคล ไม่มีเจตนาที่จะเผด็จการโดยคน
งานหรือกรรมกร เท่าที่ปรากฏมา มีหลายครั้งที่พรรคนี้ปฏิเสธการ
เดินเข้าร่วมมือของพรรคคอมมิวนิสต์อังกฤษ นโยบายของพรรคนี้
ก็คือนโยบายโซเชี่ยลิสต์นั่นเอง ปรากฏชัดตามเฟเบียน เอสเสย์
(Fabian Essays) ซึ่งพิมพ์ขึ้นโฆษณาในปีค.ศ. ๑๘๘๘ พรรคน
ต้องการดำเนินการเศรษฐกิจด้วยการรักษา ผลประโยชน์ ของ คนงาน
และกรรมกร และเห็นว่าประโยชน์ของบุคคลเหล่านี้ กับประโยชน์
ของชาติจะคงอยู่ได้และดีขึ้น ก็โดยการที่รัฐเข้าประกอบกิจการเศรษฐกิจ
ที่สำคัญๆ เสียเองทั้งสิ้น อีกประการหนึ่งพวกเฟเบียนเองก็เรียก
ตนเองว่า โซเชี่ยลิสต์ เช่นเดียวกัน

มร. แพตเตอร์สัน อดีตรัฐมนตรีกลาโหม สหรัฐ
กำลังติดเหรียญ Medal of Freedom with gold palm

อีกครั้งหนึ่งเมื่อพรรคกรรมกรได้เป็นรัฐบาล โดยมีนายคัต-
 เมนต์แอตต์เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ รัฐบาลอังกฤษ
 จึงดำเนินการใหม่แผนการณเศรษฐกิจของชาติขึ้น จึงจัดการโอน
 ทรัพย์สินและการประกอบการบางอย่างที่เอกชนเคยประ กอบและเป็น
 ของเอกชนมาเป็นของรัฐ (Nationalization) เด็ด เพราะมีนโยบาย
 ว่า รัฐผู้เดียวเท่านั้นที่ควรรักษาประโยชน์ของคนงานของกรรมกร
 ของคนทุก ๆ ชนิดเป็นต้นรวมคือ ชาติใดใดด้วยดีแต่เป็นกรรม
 แก่ประชาชนทุก ๆ คน ทรัพย์สินและการประกอบการที่โอนเป็นของ
 รัฐนั้นก็คือ ธนาคารแห่งชาติ (Bank of England) การไฟฟ้า
 การเหมืองแร่ การรถไฟและการขนส่ง และอื่น ๆ อีกว่านรัฐบาล
 โดยพรรคการเมืองนี้ ได้ใช้นโยบายภาษีเป็นเครื่องมือสร้างความเป็น
 กรรมให้แก่งังคม เพื่อให้การจำแนกทรัพย์สินไปในระหว่างบุคคลชน
 ต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน ภาษที่ต่ำคณิกคือ ภาษ่มฤตก ซึ่งมีอัตรา
 เก็บต่าง ๆ กันจนถึงประมาณร้อยละ ๕๐ ของทรัพย์สินที่ เป็นมฤตก
 ปราภฏเมื่อกลางธันวาคม ๒๔๘๒ ว่า ท่านเอิร์ดแห่งแฮร์วูด, เจ้าองค์
 หนึ่งต้องขายที่ดินของท่านไปเสีย เพราะกลัวว่า ถ้าท่านดินซฟลง
 เมื่อใด ทายาทจะต้องเสียภาษ่มฤตกอย่างแรง น่าจะทนไม่ไหว
 ในสหรัฐอเมริกา พรรคการเมืองที่ต่ำคณิกซึ่งบคนอันนคราหาหายไป

เดี่ยวดัง แต่เป็นพรรคสำคัญมาก พรรคนี้คือ พรรคพดเมือง (Populist Party) เกิดขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๓๓ ในภาคตะวันตกกลางของสหรัฐ เป็นพรรคที่เกิดขึ้นจากกษัตริย์ชาวนาและกรรมกร ซึ่งได้รับคามทุกข์ช้ำจากการประกอบการนโยบายของพรรคนักคอประนามระบบนายทุน และต้องการให้รัฐเป็นเจ้าของการรถไฟ การโทรเลข ฯลฯ ดังนั้นนโยบายของกษัตริย์ ชาวนาและกรรมกร พรรคนี้ได้อันตรธานไปภายหลังปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ประชาชนในภาคใต้ของสหรัฐ ซึ่งประกอบการกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ได้สนับสนุนพรรคนี้มาก

ต่อจากพรรคพดเมือง ก็มีพรรคโซเซียลลิสม์ ซึ่งมีนโยบายเช่นเดียวกับพรรคโซเซียลลิสม์ในประเทศอื่นๆ แต่พรรคนี้ไม่เคยได้รับเลือกเข้าบริหาร

พรรคที่สำคัญยิ่งก็คือพรรค รีพับลิกัน กับพรรคดีโมแครต ทั้งสองพรรคนี้มีนโยบายในทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอยู่ เช่นในเรื่องการภาษี และการสนับสนุนนายทุน ซึ่งในประการหลังพรรค รีพับลิกันสนับสนุนอย่างเต็มที่ 1 สำหรับพรรคดีโมแครต ในสมัยประธานาธิบดีโรสเวลต์ ก็เริ่มแต่ปีพ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา และก่อนนั้นประมาณ ๔ หรือ ๕ ปี เมื่อโรสเวลต์เป็นผู้ว่าราชการรัฐ

นิวยอร์ก นโยบายการบริหารของโรดเวสต์¹ ดำเนินไปตามหลัก
การตั้ง
การตั้ง

๑. ดำเนินการเศรษฐกิจให้เป็นประชาธิปไตยแก่ประชาชน โดยการควบคุมผู้กำลังทางการเงิน

๒. ป้องกันเศรษฐกิจของชาติมิให้ปั่นป่วน โดยต้องวางแผนการณ์ระยะนาน

๓. สงวนทรัพยากรธรรมชาติของชาติไว้เพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด

๔. ให้หลักประกันในความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่คนงานทุก ๆ คน

๕. กรรมกรจะต้องได้รับค่าจ้างอย่างยุติธรรม

๖. ดำเนินแผนการณ์กลสิกรรม ซึ่งจะให้หลักประกันแก่กลสิกรในอนาคตจะต้องได้รับผลตอบแทนที่ดี วางแผนการณ์รักษาเสถียรภาพของราคา และ ของการ ผลิตของผลิตภัณฑ์-กรรม

1 คู่มือโรสเวลต์ โดยผู้เขียนคนเดียวกัน

๗. ปรับปรุง สร้างควบคุมกำลัง กระแสไฟฟ้า อันเกิด
จากกำลังกระแสน้ำ

๘. ส่งเสริมการค้าของโลก

ตลอดเวลาการบริหารของโรสเวลต์ ได้ดำเนินการเศรษฐกิจ
ของชาติไปตามแนวหนทางต้น เริ่มต้นด้วยการจัดหาที่คนสำหรับการ
ประกอบการกสิกรรมสำหรับรัฐนิวยอร์ก โดยการซื้อที่ดินเอกชนมา
เป็นของรัฐ ตามโครงการนี้เศรษฐกิจนิวเดิ้ล ได้มีการควบคุม
กสิกรรมโดยบังคับ ช่วยเหลือกสิกรในเรื่องหนี้สิน ควบคุมแข่ง
ในงานอุตสาหกรรม จัดงานให้ประชาชนทำอย่างทั่วถึง สร้างกำลัง
ไฟฟ้าจากกระแสน้ำ ให้การประกันแก่ประชาชนว่าจะต้องได้รับ
ความสมบูรณ์บูรณ์ ไม่อดตาย แม้จะทำงานไม่ได้ ประชาชนชาว
อเมริกามีความเต็มอกอย่างแท้จริง คือเต็มอกภาคในทางเศรษฐกิจ
และทางการเมือง โรสเวลต์กล่าวว่า “มันเป็นการผิดทั้งหมด
ที่เรียกการกระทำของรัฐว่าเข้าควบคุมการกสิกรรม ควบคุม
การอุตสาหกรรมและควบคุมการขนส่ง มันเป็นการที่รัฐบาลเข้า
ส่วนในงานกสิกรรม งานอุตสาหกรรมและการขนส่งมากกว่า และ
มิใช่เป็นการเข้าส่วนเพื่อกำไร เพราะถ้าไรนั้นต้องคืนให้แก่ประชา
ชน การเข้าส่วนนั้น เป็นการเข้าส่วนเพื่อวางแผนการอันและวิธี

การ เพื่อดูว่าแผนการณ์และวิธีการนั้นได้รับการปฏิบัติไปด้อยดี”
 และอีกคนหนึ่งโรสเวดต์ได้กล่าวเห็นว่า “ไม่มีธุรกิจอันใดซึ่งแต่ดวง
 หากำไร โดยจ่ายค่าจ้างเพียงชีพอยู่ให้แก่คนงานแต่น้อย มีดีทรอิต
 จะดำเนินธุรกิจของคนต่อไปในประเทศนี้อีก คำว่า “ธุรกิจ” นั้น
 ข้าพเจ้าหมายรวมถึงการพาณิชย์และการอุตสาหกรรมทั้งปวง และ
 คำว่า “คนงาน” ข้าพเจ้าหมายถึงคนงานทุกประเภท “ค่าจ้างเพื่อ
 ชีพ” ข้าพเจ้าหมายความว่า ไม่ใช่ค่าจ้างที่คนงานจะมั่งคั่งอยู่
 อย่างอิหฺกือเหลือ แต่หมายความว่า ค่าจ้างที่คนงานจะมั่งคั่งขึ้น”
 นโยบายและการดำเนินการเศรษฐกิจของโรสเวดต์นั้น เป็นผลดีและ
 ได้รับความนิยมนิยมจากกรรมกรคนงานและคนชนกลางเป็นอันมาก ผู้
 ที่ไม่ชอบและคัดค้านอย่างหนักก็คือ นายทุนและพรรคบริพัติแคน
 อย่างไม่ก็ตาม วิธีการเศรษฐกิจของโรสเวดต์นั้น นายฮอร์แมน โฮมส์
 หัวหน้าพรรคไซเซย์ดิสต์ กล่าวไว้ว่า พวกคโมแครต คือพวกโรสเวดต์
 ได้ระโมยวิธีการเศรษฐกิจของเขาไปใช้

ในประเทศพม่า ปัจจุบันนี้ พรรคไซเซย์ดิสต์ดำเนินการตาม
 อุดมคติของตนอย่างแข็งขัน และค่านิยมที่ได้อินเอาที่คินของเอก-
 ชนมาเป็นของรัฐบาลเพื่อดำเนินการ เศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของเอกชน

เป็นส่วนรวม ที่ดินที่โอนมานั้นมีจำนวนไม่ใช่เล็กน้อยเลย แต่วิธีการเช่นนั้น ไม่ใช่วิธีการของคอมมิวนิสต์แต่ประการใด

ข้าพเจ้ายกตัวอย่างการประกอบธุรกิจตามวิธีการนี้ต่าง ๆ ซึ่งมอยู่ในประเทศ ๓ ประเทศมาเพื่อพิจารณา ดังกล่าวมาแล้ว คือต่อไปนี้จะกล่าวถึงวิธีการที่ประเทศนั้น ๆ ให้การประกันแก่ประชาชนของเขาว่าจะไม่อดตาย ไม่ต้องได้รับความทุกข์ยากหรืออยู่ในสภาพทุกข์ทรมานคือ การจัดให้มีการประกันสังคม

ความมั่นคงแห่งสังคม (Social Security) เป็นระบบการอันหนึ่งซึ่งรัฐจัดให้แก่ประชาชนของตน วิธีการที่จัดให้ความมั่นคงแห่งสังคมนี้ ก็คือการประกันสังคม การประกันสังคมนี้รัฐจัดให้มีการประกัน หรือจัดให้ประชาชนได้รับประโยชน์เป็นเงินหรือเป็นบริการ หรือสิ่งอื่น ๆ เป็นการได้โดยปกติหรือเป็นการทดแทนในเมื่อคนไม่มรายได้ อันอาจเนื่องมาจากเหตุต่าง ๆ เช่นการมรณะของหัวหน้าครอบครัว เจ็บป่วย ประสิทธิภาพตกต่ำ, ไร้ความสามารถตั้งอายุหรือว่างงาน ประเทศต่าง ๆ จัดให้มีการประกันสังคมโดยบังคับ คือให้ลูกจ้างและนายจ้างออกเงินเป็นค่าประกันไว้แก่สำนักงานของรัฐตาม อัตราและระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในบางประเทศ

นายจ้างฝ่ายเดียวเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกัน ในบางประเทศอังกฤษแต่ฝ่ายเดียว เป็นผู้จ่ายเบี้ยประกัน

การประกันสังคมเกิดขึ้นโดยปรัชญาสังคมปัจจุบัน (Modern Social Philosophy) ที่ว่ารัฐจะต้องจัดให้ประชาชนของตนมีความ สุขความร่มเย็น การประกันสังคมโดยบังคับหรือการให้การประกัน ในทางยาและค่าทดแทน ซึ่งเป็นการจัดโดยชาติ สำหรับคนงาน ใน ๒๘๒๑ เดนมาร์ก ๒๘๒๕ ฝรั่งเศส ๒๘๒๖ ในประเทศเยอรมันในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ในออสเตรีย พ.ศ. ๒๔๖๓ ในอังกฤษ พ.ศ. ๒๔๕๕ ในปีพ.ศ. ๒๔๖๘ รัฐบาลอังกฤษจัดให้มีการจ่ายค่าทดแทนแก่หญิงหม้าย เด็ก ภาพร้า และคนทุพพลภาพตั้งแต่ ๕๖ ปีขึ้นไป ประเทศอื่นๆ ในยุโรป ดั้งเดิมได้ปฏิบัติตามแผน ดั้งเดิมการประกันการว่างงาน สำหรับ ผู้ที่หางานทำไม่ได้ ได้ใช้ในอังกฤษในปีพ.ศ. ๒๓๕๔ ยิ่งกว่านั้นใน อังกฤษยังมีองค์การที่จัดขึ้นโดยรัฐเรียกว่า Poor House หรือ Poor Farm จัดให้ที่อยู่อาศัยแก่คนจน มี Poor Laws ซึ่งบังคับให้รัฐ จ่ายเงินเพียงคนเดียวแก่คนจนหรือจ่ายอาหารตั้งอันจำเป็นแก่ชีวิตให้แก่คนจน นี้เป็นระบอบการประกันสังคมอย่างหนึ่ง แต่ในประเทศอังกฤษนั้น ได้มี การประกันสังคมที่ก้าวหน้าคือ การประกันสังคมตามแผน การเบเวอริจีย์ (Beveridge Plan)

แผนการณประกันสังคมแบบ เบเวริดจีย์ ได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ.
 2495 โดยรัฐบาลอังกฤษได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีนัก
 เศรษฐกิจมีชื่อเสียง คือ เซอร์ วิดเดียม เบเวริดจีย์ เป็นหัวหน้า แผน
 การณประกัน บางทีเรียกกันว่า แผนการณประกันตลอดชีวิต คือ
 ตั้งแต่เกิดมา จนถึงไปสู่ หลุมฝังศพ (The Cradle To The Grave
 Insurance Plan)

แผนการณประกัน มีวัตถุประสงค์ใหม่การรวมกันของการ
 ประกันสังคมในด้านต่าง ๆ และให้การ ประกัน แก่บุคคลทุก ๆ ชั้น ใน
 ประชาชาติอังกฤษ โดยได้จัดสรรรูปแบบ สิทธิการของการที่บุคคล
 จะต้องจ่ายค่าเบี้ยประกัน และประโยชน์ที่เขาจะได้รับตอบแทนตาม
 กำหนดและวิธีการ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะมีหรือจะเกษียณ ตามแผนการณ
 นี้ได้จัดแบ่งบุคคลออกเป็น ๖ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑. คนงานที่ได้รับค่าจ้างและลูกจ้างที่ได้รับ
 เงินเดือน

ประเภทที่ ๒. ผู้ว่าจ้างและคนงานอิสระ

ประเภทที่ ๓. แม่บ้าน (Housewives) ที่ยังมีอายุอยู่
 ในเกณฑ์ทำงาน

ประเภทที่ ๔. บุคคลซึ่งมีอายุอยู่ในเกณฑ์ที่ทำงานไม่ได้ แต่ไม่ได้ทำงาน เพราะมีรายได้อิสระ หรือไม่มีความสามารถที่จะทำงาน

ประเภทที่ ๕. บุคคลที่มีอายุไม่ถึงเกณฑ์ทำงาน

ประเภทที่ ๖. บุคคลที่มีอายุเกินเกณฑ์ที่จะทำงาน

บุคคลทุก ๆ ประเภท คือทุก ๆ คนของพดเมืองอังกฤษ จะต้องได้รับเงินหรือประโยชน์อย่างใด ๆ ทดแทนคือ

ค่ารักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย

ค่าคลอดบุตรและเลี้ยงดูบุตร

ค่าฌาปนกิจ

บำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงาน

คนงานแต่ละคนจ้างประเภทที่ ๓ จะได้รับผลประโยชน์คือ เงินเลี้ยงชีพเมื่อว่างงาน และค่าทดแทนเมื่อพิการ หรือประสบอุบัติเหตุในงานอุตสาหกรรม บุคคลในประเภท ๒, ๓, ๔, จะได้รับเงินหรือประโยชน์เพื่อการฝึกงาน

จึงเห็นได้ว่าตามแผนการฉันทนิ ประเทศอังกฤษทุกคนได้รับการประกันอย่างทั่วถึง รัฐบาลผสมของอังกฤษ โดยนายเซอร์ริด

เป็นนายกรัฐมนตรีได้นำบางส่วนของแผนการนั้นไปใช้ และต่อมาเมื่อรัฐบาลกรวมกร อันหมายเอาอดีตเป็นนายกฯ เข้าบริหาร กฎหมายการประกันสังคมตามแผนการนั้น เบเวริดจัน ได้รับอนุมัติจากรัฐสภาเมื่อพ.ศ. ๒๔๘๘ และได้ปฏิบัติครบถ้วนสมบูรณ์ในปีพ.ศ. ๒๔๙๐ ตามงบประมาณปีพ.ศ. ๒๔๙๐-๙๑ ซึ่งมียอดรายจ่ายทั้งสิ้น 3,181,367,000 ปอนด์นั้น รัฐบาลได้จ่ายเป็นค่าประกันสังคมถึง 387,617,000 ปอนด์ และบำนาญ 100,609,000 ปอนด์ ซึ่งเป็นจำนวนมิใช่น้อย สำหรับความผาสุกของประชาชน

ในสหรัฐอเมริกา ได้มีการ ประกัน สังคมไม่ยิ่งหย่อนกว่าในอังกฤษ การประกันการว่างงานได้มีขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐจอร์เจียเมื่อพ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐนิวยอร์ก, นิวแฮมป์ไชร์, คาลิฟอร์เนียได้มีขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ส่วนกฎหมายการประกันสังคมของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐ¹ ซึ่งไรท์ทำไปนั้น ได้มีขึ้นในสมัยประธานาธิบดีโรสเวลต์เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๗๘ คือกฎหมายลงวันที่ 14 สิงหาคม การจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ เป็นหน้าที่ของรัฐบาลกลางและของรัฐบาลแต่ละรัฐ การประกันสังคมของสหรัฐอเมริกา นี้ จัดให้มีการประ-

1 ดู United States Code ฉบับพิมพ์ค.ศ. 1946 Title 12 หน้า 1464, Title 42 หน้า 405-1204 และผนวกที่ 50 หน้า 1355

ก็นักการจ้างงานทั้งกรรมกร คนงาน ทหารที่ปลดปล่อย การให้เงิน
 ทดแทนแก่คนงาน การให้อุปการะเป็นเงิน หรือประโยชน์แก่คนสูง
 อายุ คนตาบอด คนไร้ความสามารถ ให้แก่ผู้ทุพพลภาพ ผู้ที่คลอด
 บุตร และค่าเลี้ยงดูบุตร เด็กพิการ รัฐบาลตกลงให้เงินอุดหนุน
 แก่รัฐต่าง ๆ เพื่อจ่ายเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่คนตาบอด เด็กกำพร้า
 ไร้ผู้อุปการะ การคลอดบุตรและเลี้ยงดูบุตร คนสูงอายุ และคน
 ว่างงาน รัฐบาลตกลงจัดใหม่ด้านงานกลางทำหน้าที่เกี่ยวกับการ
 ประกันสังคม และด้านงานกลางนี้ประกอบด้วยด้านงานอื่น ๆ
 อันมีหน้าที่ต่าง ๆ กันแต่มีคณะกรรมการ คือคณะกรรมการเพื่อ
 ความมั่นคงแห่งสังคม องค์การเกี่ยวกับการสาธารณสุข องค์การ
 จัดการเรื่องการศึกษา องค์การอาหารและยา องค์การบรรณะ
 และฟื้นฟู และอื่น ๆ ในสมัยประธานาธิบดีโรสเวลต์ ความมั่นคง
 แห่งสังคม และการประกันสังคมได้ก้าวหน้าไปเป็นอันมาก และใน
 สมัยประธานาธิบดีทรูแมน ก็ได้ขยายการประกันสังคมกว้างขวางต่อ
 ไปยิ่งขึ้น

การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและการประกันสังคม เพื่อ
 ให้หลุดพ้นจากประเทศชาติและประชาชนช่วยรักษา หรือก่อให้เกิด
 ความเป็นธรรมแก่สังคม ของรัฐบาลกรรมกรในอังกฤษหรือรัฐบาล

ตโมแครทในสหรัฐอเมริกา ที่เข้ามาช่วยในการประกอบกิจการ
 กิจนี้ ได้รับการทำหาคัดค้านจากนายทุนและพรรคที่สนับสนุน
 ด้มนายทุน เช่นพรรคคอนเซอวัตฟ หรือพรรครูปัดแคนเป็นอัน
 มาก แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารของรัฐบาลเหล่านี้ได้รับการ
 นิยมชมชอบและสนับสนุนจากประชาชนชนกลางและ ชนคาวอย่างดียง
 เพราะทุกคนตระหนักดีว่า รัฐบาลได้ให้ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์แก่
 เขา ให้ความเสมอภาคที่แท้จริง ไม่ใช่เสมอภาคแต่ตามตัวอักษร
 ทุกคนคงแต่เกิดจนตาย ไม่ต้องวิตกกังวลว่าระหว่างที่ตนมีชีวิตอยู่
 นั้น ตนจะต้องอดอยาก จะต้องระงำดำเค็ม มิตรกักกันไม่เคียด
 ร้อน เจ็บไข้ได้ป่วยไม่เคียดร้อน คนตายก็ไม่ขายคนเป็น จะตาย
 ก็นอนคาหัดบ เป็นความมั่นคงแก่ชีวิตแก่สังคมอย่างแท้จริง ไม่ต้อง
 มทกข เหมือนหนึ่งชนสัตว์รคตงเป็น อย่างนี้พอจะเรียกได้ว่า ถึง
 แดงขงศ์วารีระ ได้กระมัง .

เมื่อท่านผู้อ่านได้พิจารณาเห็นวิถัการณัเศรษฐกิจและการธวัาง
 ความมั่นคงให้แก่สังคมในประเทศประชาธิปไตยอันสำคัญยิ่งแล้ว ต่อ
 แค้นไปเข้าพเจ้าชอดกถบเขาเวองเคิมของข้าพเจ้าคือไป และขอท่าน
 ผู้อ่านได้เปรียบเทียบวิถัการเศรษฐกิจและการประกัน สังคมคดอดจน
 วิถัการดำเนินการของรัฐบาลในประเทคนี้ๆ กับของประเทคไทย

ซึ่งข้าพเจ้าหมายความว่า ตามเค้าโครงการอันเศรษฐกิจและการประกันสังคมของดร. ปรีดี พนมยงค์เท่านั้น ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

๑. ดร. ปรีดี พนมยงค์ เข้าบริหารช่วยเหลือราษฎรในด้านเศรษฐกิจ ด้วยการยกเลิกกฎหมายอันไม่เป็นธรรม แก่สังคมและสร้างกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นใหม่ เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ กฎหมายของดร. ปรีดี พนมยงค์กับกฎหมายของโรสเวลต์ในเรื่องต่าง ๆ นั้น แทบไม่แตกต่างกันเลย ที่แตกต่างกันก็ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งสองเท่านั้น กฎหมายของโรสเวลต์จึงมีแตกต่างไปตามลักษณะเศรษฐกิจเท่านั้น แต่โรสเวลต์เข้าบริหารครั้งแรกเมื่อ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๗๖

๒. แผนการประกันสังคมแบบ เบเวริดจ์ นั้นเป็นแผนการที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๗๕ หลังแผนการประกันสังคมของดร. ปรีดี พนมยงค์ถึง ๓๐ ปี แต่แผนการทั้งสองนี้ไม่แตกต่างอะไรกันโดยที่ท่านได้พิจารณาตลอดการทั้ง ๆ ไป

แต่ก็ไม่เป็นการ ประหาคอนโคต วิจารณ์ เศรษฐกิจ หรือการประกันสังคมของดร. ปรีดี พนมยงค์ กับของโรสเวลต์ หรือของแอกลด์หรือเบเวริดจ์จะมีลักษณะไปในทางเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

ไม่จำเป็นจะต้องกล่าวหาใครเขาอย่างใคร ซึ่งอาจเป็นไปได้ เพราะ
 ความจริงข้อหนึ่งที่ต้องยอมรับ ก็คือรัฐบาลที่แท้จริงนั้น จากการ
 ศึกษาในเบื้องต้น ย่อมอาศัยหลักจากบรรพชาจารย์ อันเป็นนักเศรษฐ
 กิจ นักการเมือง ผู้เชี่ยวชาญชำนาญในทางต่างๆ มาก่อน แล้วนำ
 เอา "หลักวิชาการณ์มาใคร่ครวญ ถอดนกรอง ปรับปรุง ให้
 เหมาะสมแก่ลักษณะประเทศชาติของตนทั้ง ในทางภูมิ ศาสตร์และทาง
 เศรษฐกิจ ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรมแต่อย่างเดียว ฉะนั้น
 ตามโครงการแผนเศรษฐกิจของดร. ปรีดี พนมยงค์จึงมีการปฏิรูปอย่าง
 ขนาดใหญ่ สหรัฐอเมริกาแม้เป็นประเทศกสิกรรมเนื้อที่มากกว่าครึ่ง
 ของประเทศเป็นเรือกสวนไร่ นา แต่ถึงกระนั้นยังเป็นประเทศอุตสาหกรรม
 ที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดในโลกด้วย การประกอบกิจการกสิกรรม
 ในสหรัฐได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาล และได้รับการปฏิรูปจาก
 การบริหารของโรสเวลต์อย่างจริงจัง ฉะนั้นคนอเมริกันเพียง ๑ ใน
 ๔ ของพลเมืองทั้งหมดเท่านั้นที่ประกอบกิจการกสิกรรม โดยใช้คน
 น้อย แต่ใช้เครื่องจักรกลอันทันสมัยมากมาย เป็นการทุนแรงและ
 ทุนเวดทางโตผลดีด้วย นี้เพราะรัฐบาลของเขามีสำนึกเอาใจใส่
 เอาใจใส่จริงจัง

ในประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา ไม่มีการยึดอำนาจ
 การปกครอง ไม่มีการปฏิวัติ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปการปกครอง
 แต่อย่างใด แต่ถึงกระนั้น รัฐบาลของประเทศเหล่านั้นเป็นผู้ที่เห็น
 การฉ้อโกง และเป็นผู้ที่ฉลาดเฉลียว จึงได้มีการปฏิรูปการ
 เศรษฐกิจและการตั้งคม โดยการมีโครงการฉ้อโกงหรือแผน-
 การฉ้อโกงเศรษฐกิจในระยะนาน เป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
 และความดีงามสมบูรณ์ให้แก่ประชาชนอย่างถาวร บางทีถ้าในประเทศ
 เหล่านี้ มีพวกเจ้าหรือพวกชนนางทมอคิด อย่างที่เป็นอยู่ใน
 ประเทศไทย ในขณะที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทำการปฏิวัติ และ
 เขียนร่างเค้าโครงการฉ้อโกงเศรษฐกิจขึ้น เพื่อให้มีการปฏิรูปการ
 เศรษฐกิจและการตั้งคมแล้วก็อาจเป็นไปได้ที่ นายแรมเซย์ แมคโด-
 แนน นายแอตคัตหรือ โรสเวลต์ จะต้องถูกกล่าวหาว่าเป็น
 คอมมิวนิสต์แต่รัฐบาลของเขามีดำดาใจดี และ ไม่ดูหมิ่นประชาชน
 จึงไม่มีการโฆษณาชวนเชื่อ กล่าวร้ายกันได้ และเป็นไปได้อีก
 เหมือนกันที่ประชาชนเหล่านั้น แม้ที่เขาอยู่ในประเทศไทย จะม
 ความคิดเห็นและดำดาดีคิดว่า ศัตรูทางการเมืองของ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์เสียอกตายซ้ำ

ในประเทศเหล่านั้น ที่มีการประกันสังคมนั้น ประชาชนเขา
ต้องเสียสละเอาเสรีภาพเขาแลกเปลี่ยนกับการประกัน อย่างที่ได้มี
การวิจารณ์กันหรือเปล่า เป้าตาย ประชาชนของเขามีสิทธิและ
ความเสมอภาคยิ่งขึ้น เขาไม่ต้องแลกเปลี่ยนสิทธิเสรีภาพของเขา
ประโยชน์ที่รัฐบาลได้ให้แก่เขาเลย

ความพยายามของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในอันที่จะให้มีการ
ปฏิรูปการเศรษฐกิจและการสังคมตามเจตน์จำนงเดิมอันเป็นอุดมคติ
ที่ยึดมั่นอยู่ ให้คิดทำการปฏิวัติชน มติคนเบืงทประจักษ์ชัดแจ้งจา
ขาดการสนับสนุนจากเพื่อน แม้จะได้ร่วมรัฐบาล ร่วมคำปฏิญาณ
ถ้ามาถกกันมาตั้งแต่ต้น การแสดงฮ็อกของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ณบดินกคค ความผิดพลาด ผิดหวังอย่างที่สุด ดร. ปรีดี พนมยงค์
กล่าวว่า “เขเลืมอุดมคติกันเสียหมดแล้ว”

ใครเล่าที่เป็นผู้ขาดความเจริญก้าวหน้า และรุ่งเรืองของ
ชาติไทยและราษฎรไทยไว้ใครเล่าที่คอยขาดวาง เพื่อกดราษฎรไทย
ให้คงอยู่ในระบอบการเศรษฐกิจสังคมแบบพหุมติพิ ใครเล่าที่สร้าง
อุปสรรคให้การปฏิวัติ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๕ อันเป็นแต่เพียงรูปการ
ปกครองแม้ราษฎรจะมีส่วนในทางการปกครอง แต่ก็เป็นกาเบ่ดียน
ตัวจากพระเจ้าแผ่นดินจากองค์เด็ยวมาเป็นหลายคน ใครเล่าที่ขัด

ขบวนการสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม และให้ความเสมอภาค
แก่ราษฎร ให้เป็นแต่เพียงความหมายในคำหนึ่งข้อเท่านั้น คนเหล่านี้
หมอมอยู่ ๒ ประเภท คือ พวกที่นิยมฝังไว้ในระบอบสัมบูรณาญา-
สิทธิราช และ พวกที่ดัดมอคมคติแห่งการปฏิวัติ

แม้จะถูกขจัดวาง แดรมเพื่อนทรมอคมคติ แต่เพียงน้อยคน
คร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ได้พยายามดำเนินการบริหารของท่าน ในด้าน
การเศรษฐกิจและการสังคม โดยงานของท่านในกระทรวงการคลัง
ในเวลาดังกล่าว ซึ่งงานนี้ นอกจากจะสร้างคามมั่นคงให้แก่ชาติแล้ว
ยังเป็นกรสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคม ให้ราษฎรได้รับความ
เสมอภาคยิ่งขึ้น ตามมอคมคติเดิมของท่าน

บทที่ ๘

การทำงานให้ชาติตามอุดมคติ

ตอนที่ ๑

รัฐมนตรีมหาดไทย — ลดดอกเบี้ยเงินกู้

รัฐมนตรีอดอย คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รับมอบหมายงานราชการบริหารทั่วไปจากนายกรัฐมนตรี พระยาพหลพลพยุหเสนา ให้ดูแลและจัดการแทนท่าน เป็นการภายใน ในครั้งนั้น ตามปัญหาเรื่องใดๆ เกิดขึ้นซึ่งนายกรัฐมนตรีจะทรงอนุญาตหรือให้คำตอบแล้ว เจ้าคุณพหลฯ ก็มักจะโยนเรื่องเหล่านั้นไป ยัง คร. ปรีดี พนมยงค์ “ถาม หดวง ประดิษฐ์ฯ ตรี” แล้วทุกๆ เรื่องก็ผ่านไปดวยดี เป็นไปในทางที่ว่า เจ้าคุณพหลฯ มีความเบาอกเบาใจและรู้สึกดีระบายชนทม คร. ปรีดี พนมยงค์ เข้าร่วมในการบริหารและอยู่ใกล้ท่าน ส่วน คร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กักตื้อที่ศักดิ์ก้างกายดีคัมภีร์งานให้แก่ชาติ อย่างที่สุด แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีปรากฏการณ์เป็นการคัดค้านและขัดแย้งกันชนในบรรดาเหล่า รัฐมนตรีทั้งหลาย ที่ได้ร่วมมือ ทำการปฏิวัติ มาด้วยกัน ถ้าเหตุนี้เองมาจากทีมรัฐมนตรีบางคนซึ่งกอนนได้

พยายามขัดขวางไม่ให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เข้ามาร่วมในราชการบริหารและบุคคลกึ่งกลางขัดขวางอยู่ เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงความปรีชาสามารถในการบริหาร และเป็นทีไร่หวังใจของเจ้าคุณพหต ฯ ซึ่งบุคคลนั้นเห็นว่าเป็นการแข่งคอบคน ยิ่งกว่านั้นปรากฏการณ์อันใดทิวความรุนแรงยิ่งขึ้น ภายหลังจากการปราบกบฏบวรเดช ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2486 ราวไปแล้ว นโปเลียน โบนาปาร์ต ผู้ซึ่งรู้จักบทเรียนไปสู่อำนาจ ในคราวปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศส และพันเอกปูล์สวอค ได้ขึ้นสู่ตำแหน่งจักรพรรดิฉันใด เรื่องที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในคณะปฏิวัติไทยก็เป็นฉันนั้น

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการขัดขวางคัดค้าน เจ้าคุณพหต ฯ ผู้ซึ่งมีความรักชาติ และหวงคดต่อชาติทั้งกายวาจาและใจ ก็ได้อดทนและไม่สิ้นใจต่อการคัดค้าน ขัดขวาง อันเห็นแก่ตวยงกว่าชาติและส่วนรวมนั้นเสีย ท้ายครั้งทนายกรฐมนตรีได้ขอร้องให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เขารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ทำงานให้ชาติบ้านเมือง สืบเนื่องไป จากกิจการบริหารเรื่องต่างๆ ที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ วางรากฐานเบองตนไว้แล้ว ตั้งแต่ กลับมาจากต่างประเทศ แต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้ซึ่งแม้จะมีความรักชาติอย่างเต็มเปี่ยมและอุทิศชีวิตให้แก่ชาติแล้วก็ตาม ในขณะนั้นเห็น

ว่า การที่เบ็นรัฐมนตรียอดยเช่นนกดำมารถทำงานให้แก่ชาติบ้านเมือง
 ได้เป็นอย่างดี เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างคณะปฏิวัติด้วยกันเมื่อ
 ไม่นานมานี้ เป็นเหตุการณ์ที่ ดร. ปรีดี ตัดสินใจว่า ควรจะรอดู
 ต่อไป

อีกประการหนึ่งที่ทำให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ตองปฏิวัติขอเดชะ
 ของเจ้าคุณนายยก ๆ ก็คือ การที่เห็นว่ากระทรวงมหาดไทยเป็นกระ-
 ทรวงใหญ่ เป็นกระทรวงที่งานมากมาย และงานเหล่านั้นเป็นทาง
 หนึ่งที่จะปฏิวัติอย่าง ดร. ปรีดี พนมยงค์ พังใจที่จะทำเพื่อให้อุดมคติ
 ในการปฏิวัติของตนบรรลุผล งานปกครองเป็นงานสำคัญยิ่ง เป็น
 งานเกี่ยวกับคน ราษฎรไทยเพิ่งจะเริ่มรู้จักระบอบการปกครองประ
 ชาธิปไตยอันเป็นของใหม่อย่างที่สุด และซึ่งเป็นการปกครองอย่าง
 ใหม่ที่ราษฎรมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาค ปัญหาจึงมีว่าทำอย่างไร
 ราษฎรไทยผู้ซึ่งยังไม่เข้าใจและไม่รู้จักวงแหวนในสิ่งเหล่านี้ จะได้
 เข้าใจและรู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนให้ถูกต้อง จะทำอย่างไรที่จะ
 ให้ความหมายของคำ ประชาธิปไตย ที่ว่า “เป็นการปกครองของ
 ราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร” ได้เป็นไปสัมผัความมุ่งหมาย
 หล้าวโดยสมบูรณ์ ก็คือจะทำอย่างไรจะให้ระบอบประชาธิปไตย อันมี
 รัฐธรรมนูญ เป็น กฎหมาย สู่ สุด ไม่ใช่ตามอำเภอใจนี้สำคัญอยู่ชั่ว

กาดนาน เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องราวที่กระทรวงมหาดไทยจะต้องดำเนินการ
 การเป็นส่วนใหญ่ และอนหนักคือหมายความว่า การที่จะต้องทำการ
 ปฏิรูปบางสิ่งบางอย่าง กล่าวคือปฏิรูปการปกครอง ปฏิรูปคนและ
 จิตใจของคน กระทรวงมหาดไทยมิใช่เป็นกระทรวงใหญ่ที่มั่งงาน
 มากมายอย่างเดียว แต่เป็นกระทรวงที่มั่งงานมากที่ตัดสินด้วย
 หนักได้พร้อมแสนคน คือตั้งแต่ข้าราชการในกระทรวงตลอดไปจนถึง
 ข้าราชการในจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ดร. ปรีดี พนมยงค์
 แม่จะมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้แก่ชาติ บ้านเมือง เพื่อนำ
 ความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ทุกตาม แต่ในขณะนั้นยังคิดเห็นไปในทางที่
 ว่า ถ้าตนยอมรับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้ว
 ในไม่ช้า ก็คงจะเกิดการแตกแยกและแตกสามัคคีในคณะปฏิวัติด้วยกัน
 เพราะคนที่ถือจรรยาวิชาได้แต่ตั้งชดอยู่แต่จว่าไม่พึงใจที่จะให้ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ทำอะไรที่จะก่อให้เกิดผลเด่นกว่าตน หรือได้รับความนิย
 จากข้าราชการ ราษฎรยิ่งกว่าตน ด้วยว่าบุคคลผู้นั้นมิได้คิดถ
 ชาติบ้านเมืองอย่างกว้างขวางอะไรนัก นอกจากคงคิดสั้นๆ เพียงแค่นั้น

เมื่อเวลาถึงเลยมาพอดีสมควรแล้ว พระยาพหลฯ นายกรัฐมนตรี
 มนตรีก็ตกลงใจอีกครั้งหนึ่ง หนักขยนิยหนที่จะให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 รับตำแหน่งบริหารที่ท่านต้องการ ท่านก็กล่าวว่าจะช่วยกันทำงานให้

แก่ชาติตามอุดมคติเกิดและขออย่าให้ดร. ปรัด พนมยงค์ปฏิเสธ ซึ่ง
 ดร. ปรัด พนมยงค์ ก็โศกถาวรแก่บรรดาเพื่อนที่ร่วมการปฏิวัติมาด้วย
 กันว่า ขอให้ได้ทำงานตามอุดมคติ ไม่ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง
 อันไร ขอให้ได้ทำงานเท่านั้น เหตุการณ์ในวันทมีการตกลงกัน
 ต่ำกว่าจะแจ่มใสมันน้อย ฉะนั้นการแต่งตั้ง ดร. ปรัด พนมยงค์
 ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงได้บังเกิดขึ้นในวัน
 ที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ อันเป็นวันครบ ๖ เดือนนับตั้งแต่นั้น
 มาจากต่างประเทศ

อาจารย์กฎหมายปกครอง แห่งโรงเรียนกฎหมาย ใต้งานที่
 หนักและเชี่ยวชาญแล้วและได้ตั้งมือทำงานอย่างเต็มที่ แต่นับจากวัน
 เข้าดำรงตำแหน่งมาได้เพียงประมาณ ๓ เดือน ดร. ปรัด พนมยงค์
 เริ่มรู้สึกว่าคุณได้เผชิญกับคลื่นใต้น้ำเขาแล้ว ความแจ่มใสมันวันที่
 เขารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการนั้น บัดนี้ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็น
 ความมึนงง เป็นการแต่งตั้งว่าพายุใหญ่ที่แผ่ตัวอยู่ในวันข้างหน้า
 หน่าไหนจะจุใจเขาแล้ว ดร. ปรัด พนมยงค์เริ่มรู้สึกตัวมากใจ
 และกับใจ และยิ่งรู้สึกมากจนทุกที ความรู้สึกเหล่านี้ที่ใครจะมี
 ให้ความรู้สึกที่เกิดจากการบริหาร จริ่งอยู่งานกระทรวงมหาดไทย
 เป็นงานที่สำคัญและที่หนักมาก แต่งานเหล่านี้มิได้อยู่เห็นอกความ

วิริยะสามารถของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เสด็จ เพราะเมื่อเริ่มเป็นรัฐ
 มนตรีต่อ ดร. ปรีดี ได้เริ่มวางรากฐานของการปกครองลงไว้แล้ว
 โดยเฉพาะ ใน กระทรวงมหาดไทยนี้ ก็ได้ ต่อเติม สร้างขึ้นให้สมบูรณ์
 ครบถ้วน เป็นกรวางรากฐานสร้างร ปการปกครองแบบประชา-
 ริปไตยไว้ให้มั่นคง ภายหลังที่ระบอบราชการบริหารออกใช้แล้ว
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ได้จัดรปการบริหารส่วนภูมิภาค และที่
 สำคัญยิ่งก็คือ การบริหารท้องถิ่น คือการปกครองโดยระบอบ
 เทศบาลขึ้น เพื่อให้ราษฎรปกครองตนเองอย่างชัดเจน พระราช
 บัญญัติเทศบาล จึงได้เกิดขึ้นเป็น ครั้งแรก ใน ประวัติ ศาสตร์
 เพื่อให้สอดคล้องตามระบอบรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ตามพระ
 ราชบัญญัติเทศบาลอันเป็นแม่บทของระบอบเทศบาลนี้ ให้มีสภา
 เทศบาลประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา ทำนองเดียวกับ
 สภาผู้แทนราษฎร มีคณะเทศมนตรีดำเนินการบริหารท้องถิ่น
 ทำนองเดียวกับคณะรัฐมนตรี มีนายกเทศมนตรี ทำนองเดียวกับ
 นายกรัฐมนตรี การปกครองระบอบเทศบาลของท้องถิ่นนับว่า
 เป็นการปกครองของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร อย่างใกล้ชิด
 ที่สุด และเป็นการปลุกฝังระบอบประชาธิปไตยให้แก่ราษฎร เป็น
 หลักประกันว่า ระบอบประชาธิปไตยยากที่จะถูกถอดล้างให้สิ้นไป

ได้ ในเมื่อหลักประกันอันหนึ่งมอด

นเบนตั้งหนงท ดร. ปรีดี

พนมยงค์ได้สร้างไว้

งานด้านอื่น ๆ ของกระทรวงมหาดไทย ก็ได้รับการบริหาร ไปด้วยดีรวดเร็วและถูกต้อง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ยึดถือวิธีใช้ชาติตลอดเวลา ข้าราชการในตำแหน่งใหญ่ ๆ ที่สำคัญ ๆ ได้รับการคัดเลือกบรรจุเป็นไปตามคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถเหมาะสมแก่ตำแหน่ง ไม่มีการเงินพวกหรือเห็นแก่หน้าใคร ทุก ๆ คนในกระทรวง มหาดไทย ตลอดจน ราษฎรทั่ว ๆ ไป ก็ได้รับความพึงพอใจ และสรรเสริญวิมตินครผู้เป็นหัวหน้าพวกนี้

อะไรก็ตามที่ก่อความหนักใจและคับใจให้แก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์จนถึงในที่สุดเกิดหัวใจ ถึงหนักคือ พายุแห่งความอิจฉาริษยาที่ตกเข้ามาบนตัวตนเอง บัดนี้ใคร่จะพอพูดเขาได้อย่างรุนแรง และรุนแรงยิ่งขึ้น มวิมตินครบางคนซึ่งได้ระดมอุตมคติแต่คงอาการอิจฉาริษยา และคอยแต่จะทำการอันเป็นการขัดขวางขัดขวางอยู่ตลอดเวลา ดร. ปรีดี พนมยงค์คิดว่าเป็นการถกกับเขาอย่างประหัตประหารที่สุด ทว่าประหัตถกนั้นก็อว การขัดขวางนั้นไม่ใช่เป็นการทำลาย ดร. ปรีดี พนมยงค์ด้วยการขัดขวางไม่ให้ทำงานแต่อย่างใด แต่ยังเป็น การขัดขวางที่ถ่วงความเจริญของชาติบ้านเมืองด้วย โดยบุคคลผู้หมกมิดไว้ลึก

แต่ในเวลาใกล้ ๆ กันนั้น รัฐมนตรีมหาดไทย ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้รับข้อเสนอกว่า “ข้าหลวงประจำจังหวัดและนายอำเภอใน
 ท้องที่ชายแดน ขอให้ตั้งจากนายทหาร” ตามบัญชีจำนวน
 ข้าหลวงชายแดนนั้นมอญราว ๒๐๐ คน ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ใคร่
 ครวญพิจารณาตอย่างถ่องแท้หลายครั้งหลายหนแล้ว ก็เห็นไปในทาง
 ทว่า อนาคตการปกครองราษฎร ซึ่งเบียดเบียนและเป็นพดเรือนั้น
 มีลักษณะผิดแผก กับ การปกครอง ทางทหารอย่างตรงข้ามทีเดียว
 อีกประการหนึ่ง สภาพการณ์บ้านเมืองใน เวลานี้ ก็อยู่ใน สภาพเป็น
 ปกติ ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข เพราะบรรดาตจวเจ้าหน้าทอนเป็นข้า
 หลวง และ นายอำเภอ ที่ได้จัดวางออกไปประจำตำแหน่งแล้วนั้นก่อดน
 แต่ได้ใช้ความรู้ ในการปกครอง ความสามารถในการปกครอง ก่อ
 ให้เกิดผลดีแก่ราษฎรและระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี นโยบาย
 บายของรัฐมนตรีมหาดไทยและแม่ของนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐ
 มนตรีเป็นส่วนตัว ไม่ประสงค์อะไรมากกว่าการดำเนินการตาม
 หัก ๖ ประการของคณะปฏิวัติ ในด้านนโยบายการต่างประเทศ
 ก็คือ ยึดถือหลักสันติภาพเป็นมิตรที่ดีกับทุก ๆ ประเทศ และเป็น
 เพื่อนบ้านที่ดีกับประเทศใกล้เคียง ดร. ปรีดี พนมยงค์ตัดสินใจว่า
 เมื่อจะดำเนินการปกครองไปตามความมุ่งหมายนั้นแล้ว การที่จะแต่ง

ดึงนายทหารออกไปเป็นห้าหกดวงประจำจังหวัดแต่นายอำเภอชายแดน
 ราว ๆ ๑๐๐ คนนั้น ไม่อาจจะยินยอมได้ ถ้าหากยกยอมให้เป็นไป
 ตามคำสั่งนั้นแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ไม่อาจจะบริหารงานในด้าน
 กระทรวงมหาดไทยได้ ฉะนั้นคำตอบของรัฐมนตรีมหาดไทยจึง
 เป็นคำตอบที่พาดพิงถึงว่าเป็นการทาทายชัดขวาง ชอบที่จะผ่าเปรียง
 ลงมา รอยร้าง ในหมู่รัฐมนตรี ที่เป็นคณะปฏิวัติด้วยกนกปราง
 ชัดเจนยิ่งขึ้น นั้นเป็นดังหนงที่ทำให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์รู้สึกท้อใจ
 และยังรู้สึกท้อใจมากจนเมื่อเห็นอยู่ชัดเจนว่า ไม่เพียงแต่ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์เท่านั้น แม้แต่เจ้าคุณพหลฯ ผู้เป็นนายกรัฐมนตรีก็อยู่ใน
 อากาโรลำบากมาก พบกับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ที่ไร่ เมื่อเป็นการ
 ส่วนตัว ก็ได้ปรารภให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ฟังถึงความรู้สึกลำบาก
 ใจที่ท่านได้รับอยู่ ท่านยกมอชนบทออกของท่าน พร้อมกับกล่าว
 “คนมันอยากได้ที่ดิน (ตำแหน่งนายก) พุดไม่ออก พุดไม่
 ออก มันอยู่ในนี้” แต่เจ้าคุณพหลฯ เป็นทหาร และเป็นนัก
 ชนคดีตาย สัมผัสคำอันเป็นมติประจำใจของท่าน “ชาติเดือดต้อง
 ใจด้วย ชาติชายต้องใจช้อ” ที่เคยพูด และดำหรัับ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 เองก็เป็นนักสู้คนหนึ่งเหมือนกันแม้จะเป็นพลเรือน แต่ทว่าการแตก
 ร้างในระหว่งเพื่อนฝูง อันเคยร่วมกอดคอชู้ชู้ด้วยกันทำการปฏิวัติมาด้วย

กนหนมนเป็นเรื่องศักรภายใน และเป็นศักรที่เกิดขึ้นแก่ใจ หาใช่
 ศักรภายนอก หรือศักรทางการเมืองอันคอยดอบกต้อยู่ทุกเมื่อเชื่อน
 ไม่ ดร. ปรีดี ต้องการที่จะให้ความสัมพันธ์กันเข้ามาในหมู่คณะ
 ยังกงอยู่ และปรารถนาอย่างที่สุดที่จะให้ดำเนินการบริหารชาติบ้าน
 เมืองไปในทางที่จะบรรเทาอดมคค นำความดีและความดีมาสู่
 ราษฎรไทย จึงต้องคัดค้านใจโดยเด็ดขาดในทางที่จะให้ความดี-
 มคคในหมู่คณะยงคงมีอยู่ ในกาตต่อไปด้วยอำนาจแห่งเจตนาดีต่อ
 ชาติบ้านเมือง นอกจากความดีมคคจะมอยเฉว บรรดาเพื่อนททา
 การปฏิวัติมาด้วยกันจะได้ระทงความรู ดักทเห็นแก่ตัว และมีความรู
 ดีกับผิดชอบต่อบ้านเมืองและราษฎร ในโอกาสหนึ่งจะได้รวมการ
 บริหารกันต่อไป

ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงบอกให้ ดร. ทวี ตะเจตกุล ศิษย์ของท่าน
 ไปซื้อกระเป๋าคเดินทางและให้เตรียมสิ่งของอันจำเป็นตงกระเป๋าค เพื่อ
 จะเดินทางออกไปอยู่เดี่ยวองนอกประเทศให้พ้นหูพ้นตา และด้วย
 ความหวังว่าความดีมคคจะยงคงอยู่ในหมู่คณะต่อไป แต่ความตอง
 การของดร. ปรีดี พนมยงค์ ในครั้งนไม่สำเร็จ เพราะ เมื่อพระยา
 พหลฯ ได้ทราบซากได้รบรุดมาพบกับดร. ปรีดี พนมยงค์ ท่าน
 กดำวแก่ ดร. ปรีดี ว่า “คุณหลวงไปไม่ได้ อยู่กับผม ช่วยกัน

ทำงานต่อไป ขอให้อดทนอย่างที่หมอดทน” ณีนนบรรดา
เสียดชาติจดตงกระเป่าเดินทางแล้วถุกกรอคน

ไม่นานนักความตั้งใจของดร. ปรีดี พนมยงค์ที่จะออกไปอยู่นอก
ประเทศไทยก็ประสบความล้มเหลว วันหนึ่งในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี
ได้พิจารณาปัญหาเงินกู้ต่างประเทศ และมีเงินกู้อย่างหนึ่งซึ่งรัฐ
บาลสมัยบูรณาญาธิบดีทรงราชได้กู้มาจากประเทศอังกฤษ เป็นรายที่
ประเทศไทยต้องเสียดอกเบี้ยแพง คือดอกเบี้ยสูงมาก ท่านผู้อ่าน
ได้ทราบในตอนนี้แล้วว่า วิถีแก่เศรษฐกิจตกต่ำของรัฐบาลสมัยบูร-
ณาญาธิบดีทรงราชนั้นก็คือ ใช้วิธีรัดเอวจากภาษีอากรเอวจากราษฎร
ประการหนึ่ง ดุจข้าราชการออกจากงานประการหนึ่ง และ กู้เงิน
ต่างประเทศอีกประการหนึ่ง ซึ่งได้ปรากฏแล้วว่าไม่ผลอะไรต่อ
ราษฎร แต่มีผลเฉพาะบุคคลบางชั้นบางเหล่า ที่พอจะเรียกได้ว่า
ไม่ต้องพรวนดิน ไม่ต้องไถ ไม่ต้องหว่าน ไม่ต้องเกี่ยวเก็บ แต่ต้อง
กิน เงินดอกเบี้ยที่ต้องเสียอย่างแพงก็คือ เงินภาษีอากรที่เก็บไป
จากราษฎรนั่นเอง รัฐมนตรีคงจึงเห็นต่อต่อคณะรัฐมนตรีขอให้
รัฐบาลจัดการชำระหนี้รายนี้เสียในบัดต่อไปที่จะถึง ซึ่งเป็นการเห็น
ถูกต้อง ในเมื่อดอกเบี้ยที่ต้องเสียนั้นไม่คุ้มกับผลที่ได้จากการที่
ทอนเงินคน

เป็นมหาประเทศซึ่งหวงแหนผลประโยชน์ เคยได้มากตามสัญญา ไม่มีเหตุใดที่จะลดลงมาได้แต่น้อย เอาเถอะ, ดร. ปรีดี พนมยงค์ จะทำ จะพยายามจนสุดความสามารถ ผลเป็นอย่างไรคอยดู แต่ประการหนึ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ต้องการจะกลับมาสู่ประเทศไทยอีก จนกว่าความแตกวางโรด้ามคคนจะสูญสิ้นไป

ในวันจะออกเดินทาง . พระยาพหลฯ ผู้ซึ่งมีความรู้สึกถึงความรู้สึกของดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นอย่างดี ได้ไปส่ง อวยพรให้สำเร็จผลและกำชับว่า ขอให้ดร. ปรีดี พนมยงค์กลับมา มาช่วยกันบริหารบ้านเมืองต่อไป ท่านยังอยู่แต่ยังเป็นหลักประกันอยู่ นี้คือคำสัตย์ท้าวทรวงซึ่งต้องจะจากกันในครั้งนี้

ในกรุงลอนดอน การเจรจาตัดออกเบยเงินระหว่างอังกฤษกับประเทศไทยอันมีรัฐมนตรีมหาดไทยเป็นผู้แทน กับเจ้าหน้าที่รัฐบาลอังกฤษ ได้ดำเนินไปด้วยดี ด้วยความเชี่ยวชาญในเชิงวิชาการเชิงการทูต และด้วยบุคคลิกลักษณะส่วนตัว เจ้าหน้าที่ได้มีความเห็นอกเห็นใจต่อประเทศไทยเป็นอย่างดี อย่างที่ไม่คาดหมายว่าประเทศไทยจะได้รับเบย ผลที่สุดด้วยความพยายามอย่างเต็มที่ เจ้าหน้าที่ยอมตัดออกเบยให้ เงินกรวยนกกคือ เงินกู้ ซึ่งรัฐบาลตั้งมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเมื่อปี พ.ศ. 2467 จำนวนเงิน 2,340,300 ปอนด์ โดย

ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๘ ต่อปี บัดนี้เป็นอนตกดงกันว่า ประเทศไทย
 ไทยจะต้องเสียดอกเบี้ยเพียงร้อยละ ๔ ต่อปีเท่านั้น ปัญหาที่น่าจะมี
 ว่าทำไมดอกเบี้ยจึงไม่ต่ำกว่านั้นลงไปอีก ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้
 ชี้แจงว่าเป็นไปอย่างดีสุดความสามารถแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ต้อง
 การที่จะให้ดอกเบี้ยต่ำกว่านั้นลงไปอีก ค่าคง หรือไม่ต้องเสียเลยยังคง
 แต่ไม่อาจทำได้ เพราะหนักเป็นความภรรยาของเจ้าหนี้ซึ่งเขาไม่เคย
 ให้แก่ลูกหนี้ใด ๆ มาก่อนเคย ทงเห็นว่าเป็นอัตราที่สมควรเมื่อเปรียบ
 กับอัตราดอกเบี้ยเงินทุก ๆ ไป ทงในอดีตรวมทั้งประเทศไทยสามารถ
 ที่จะใช้จ่ายเงินจากหนี้เงินกันนี้ ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและ
 ราษฎร มากกว่าดอกเบี้ยที่ต้องเสียไป

การจากไปของดร. ปรีดี พนมยงค์ น่าจะทำให้เหตุการณ์ระ-
 หว่างบุคคลใน คณะรัฐมนตรี ก็เป็น ฝ่ายทำการปฏิวัติ ชน มีความ
 ดำมืดคดชนกว่าเก่า เพราะดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ไปเสียแล้ว แต่
 เป้าตาย เหตุการณ์คดชนจริง แต่ชชนแต่เพียงเล็กน้อยและในระยะ
 แรกเท่านั้น และแว้งกตบอยู่ในสภาพเดิม เมื่อขาด ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ พระยาพหลฯ ก็ชักให้ว่าเหว้ และรู้สึกลำบากใจคับใจยิ่ง
 ชน ดังที่ท่านได้เคยกล่าวแล้วว่า มีคนอยากได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 มนตรี อันที่จริงตำแหน่งนี้ใช้ท่านเจ้าคุณอยากได้ก็อยากอยู่เลย แต่

ท่านเห็นว่าคนท้อยากได้ตำแหน่งนั้น ถ้าได้ในเวลานี้คงจะทำ
 ไม่เหมาะสม พระยาพหลฯ จึงอดทนดีเหตุการณ์ต่อมา แต่ในที่
 สักทวนกรตั้งหมื่นเบอการเมืองเสียมตม และไมทนต์ คร. ปรีด
 จะกลับมาก พระยาพหลฯ ผู้ซึ่งเหลือที่จะอดทนอยู่ได้นั้น ก็เดินทาง
 ไปพักผ่อนที่บ้านเดิมของท่านทราชมบุรี การพักผ่อนนกอ คารท
 ท่านคิดจะลาออกจากตำแหน่งนั้นเอง คนอย่างเจ้าคุณพหลฯ ไม่น่า
 จะนึกบบจนมีความรู้สึกและกระทำเช่นนั้นเลย ก่อนที่ท่านจะรับตำแหน่ง
 นายก ท่านก็ได้แต่ตั้งออกซัดเงินแล้วที่ท่านไม่รับ ท่านได้
 แต่ตั้งออกมาว่าท่านไม่ฉันทัต การไม่ฉันทัตของท่านจะทำให้บ้าน
 เมืองเสียหาย แต่พระปกเกล้าฯ กษัตริย์ทรงหวงดีต่อบ้านเมือง
 เห็นว่าท่านเจ้าคุณคนเดียวที่จะเป็นหลัก เป็นที่ยึดของบรรดานัก
 ปฏิวัติอื่น ๆ ที่มีความสามารถในการบริหาร ร่วมกับบริหารชาติบ้าน
 เมือง จึงได้ทรงแต่งตั้งท่าน และท่านก็โดยยอมรับ
 พฤตติการณที่กิดชนในเมืองไทยในระยษนั้น คร. ปรีด พนมยงค์
 ได้ทราบโดยถ้วนถี่ ความตั้งใจจะไม่กลับต้องเปลี่ยนแปลงไป
 เพราะตระหนักดีว่า ถ้าขาดพระยาพหลฯ ความยุ่งยากอะไรจะมี
 ๕
 ๕

เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กอดบมาถึงเมืองไทยแล้ว คนแรก
 ได้มา ปรีक्षा ทวอ เกยวกับ เจ้าคุณพหลฯ ก็คือ หลวงอดุลเดชจรัส
 ทงต์ของกรมเจตนาตรงกัน คือเห็นว่าการบริหารต่อไปจะขาดเจ้า
 คุณพหลฯ เดี่ยวไม่ได้ ฉะนั้นจะต้องหาทางที่จะให้เจ้าคุณพหลฯ
 กอดบมาจากราชบุรี และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไป ดร. ปรีดี
 พนมยงค์และหลวงอดุลเดชจรัส จึงได้ออกเดินทางไปราชบุรี และเชิญ
 ตัวท่านกอดบมาจนได้ แต่หัวอกของผู้ ทวีกชาติและท่าทุก ๆ อย่าง
 เพื่อชาติ เพื่อราษฎร ทงต์ของคนนี้ คือ เจ้าคุณพหลฯ และ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ตกอยู่ในฐานะเดียวกัน คือ ถูกขจัดวางและถูบดข่มขู่
 อยู่ทั่วไป

ดร. ปรีดี พนมยงค์ คำนงว่า เมื่อการบริหารของท่านใน
 กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินไปด้วยดีแล้ว และ เพื่อที่จะบรรเทา
 ความอิจฉาริชยาในระหว่างเพื่อนผู้ทำการปฏิวัติมาด้วยการให้หย่อน
 หรือถอนไป ให้ความสามัคคีในหมู่คณะมีอยู่ จึงคิดจะเอาตัวออกห่าง
 จากกระทรวงมหาดไทย กล่าวคือในเวลาที่ต่อมาได้เสด็จในคณะรัฐ
 มนตรีขอไปอยู่กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศนี้
 เป็นกระทรวงเด็ก มีข้าราชการอยู่ในกระทรวงไม่ถึงร้อยคน และที่
 ประจำอยู่ในต่างประเทศ ก็ไม่ถึงร้อยคน ใคร ๆ พอละเห็นได้ว่า

ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศนั้นไม่มีอธิปไตยไร
 ไม่เหมือนกับกระทรวงมหาดไทย การที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ขอ
 ตัวเองเช่นนั้น ไม่หวังอะไรยิ่งกว่าความต้องการที่จะทำงานให้ชาติ
 บ้านเมืองเท่านั้น ไม่ต้องการมั่งคั่งใหญ่โตสูงหรือเป็นใหญ่เป็นโตแต่
 อย่างไม่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทราบดีว่า สัญญาต่างๆ ที่รัฐ
 ชาติสนธิสัญญาพาณิชย์ที่กระทำไว้กับนานาประเทศนั้น เป็นสัญญาที่
 ไทยอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เป็นสัญญาที่ทำให้ชาติไทยต้องเสีย
 เสียประโยชน์ และเป็นเครื่องผูกมัดไม่ให้ประเทศไทยก้าวไปสู่แสง
 สว่างแห่งความเจริญก้าวหน้า ประเทศไทยในสมัยรัฐบาลประชา
 ธิปไตยนั้นจำเป็นต้องทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญานั้น เพื่อให้เป็น
 สัญญาเสมอภาคและเป็นธรรมด้วยกันทั้งสองฝ่าย - และสำหรับ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์เอง รู้สึกว่า ท่านเป็นหนชาติบ้านเมือง เป็นหนราษฎร
 ไทยอยู่ ฉะนั้นท่านจะต้องรับใช้ชาติและทำทุกอย่างเพื่อนำชาติไทย
 และราษฎรไทยให้เจริญก้าวหน้า ในขณะที่เดียวกันที่เด่นชัดตัวเอง
 เช่น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ให้ให้ดวงชำระ
 หนี้ต่างประเทศ ผู้ซึ่งได้รักษาการแทนรัฐมนตรีมหาดไทยขณะที่ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ไปราชการต่างประเทศคราวงดอดดอกเบญจกันนั้น เป็นรัฐ
 มนตรีมหาดไทยสืบต่อจากตน

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมหาดไทยต้องทรง
 คอยเมือวันที่ 22 กันยายน 2477 ออกตรวจหนังสือตอบมาจากกระทรวง
 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2483 รวมเวลาราชการบริหารในกระทรวง
 มหาดไทยเพียง 770 วันเท่านั้น แต่งงานของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ในกระทรวงมหาดไทยเป็นงานชั้นใหญ่ ซึ่งนักปกครองทุกๆ วันต้อง
 มาในปัจจุบันนี้โดยนิยมยกย่อง เป็นงานที่วางรากฐานของระบอบ
 ประชาธิปไตย เป็นงานที่วางหลักการปกครอง เป็นงานของประวัติ
 คาสตร์ศรีอยุธยา

ยิ่งกว่านั้นในขณะที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมหาดไทยอยู่ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ยัง ได้ออกทัศนะ และ กาดังกายส์คิบัญญัติใน
 ด้านอื่น ๆ ออกเป็นอันมาก กาดำเนินการโดยเฉพาะก็คือ การสร้างมหา
 วิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง สถานศึกษาอัน
 สร้างนักประชาธิปไตยและนักการเมือง ให้แก่ประเทศไทย แห่ง
 หนึ่ง ซึ่งได้สำเร็จจนครบถ้วน พ.ศ. 2476 และในวันที่ 11 เมษายน
 2477 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการมหาด
 ยาศยสืบมาจากกระทรวงปัจจุบันนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ทบทวนความ
 คิด วิชาการ กาดังกายส์ ร่างมหาวิทยาลัยขึ้นให้เจริญรุ่งเรืองสืบมา
 นอกจากนั้นในด้านงานอื่น ๆ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ยังได้รับ แต่งตั้ง เป็น
 กรรมการของสภาการรถไฟ เป็นกรรมการคดงมหานาฬิกาปรักษา

แก่คณะรัฐมนตรี เป็นกรรมการข้าราชการพลเรือน และกรรมการ
 สอบแข่งขันข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งงานในด้านการคลังและการวรร
 ไพ่อนเป็นรองทางเศรษฐกิจ เรื่องที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ถนัดและเชี่ยวชาญ
 มากนัก ได้ก่อกองประโยชน์ให้แก่ชาตินานาประการ

วันสุดท้ายในกระทรวงมหาดไทย ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เดิน
 เยี่ยมและอำตลาข้าราชการทุก ๆ กรมกอง ไม่ว่า อยู่ไกลหรือใกล้ อย่าง
 ทวติง ข้าราชการกระทรวงมหาดไทยผู้หนึ่งได้บันทึกเหตุการณ์และ
 ความรู้สึกขณะเพาะศิวเขา อนมตคือ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในวณที่ท่านหมด
 หน้าที่ในกระทรวงมหาดไทยไว้ว่า “ข้าพเจ้ายังจำได้ว่า ครึ่งหนึ่ง
 เมื่อท่านยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และมี
 ข่าวว่าจะย้ายไปเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ วัน
 นั้นเวลาประมาณ 17 น. ข้าพเจ้าทำงานอยู่ในกองหนึ่ง ถึงกตกรรมซึ่ง
 รับผิดชอบ กระทรวงมหาดไทย และทำการของเรา อยู่ห่าง จาก กระทรวง
 มหาดไทยประมาณ 4 ก.ม. ตามปกติเวลาเย็นเช่นนั้น ข้าราชการอื่น ๆ
 กตบยานกนหมดแล้ว ยังกงเหลือณะเพาะที่กองของข้าพเจ้า 5 คนคือ
 หัวหน้ากอง ผู้ช่วย หัวหน้าแผนก ผู้ช่วย และข้าพเจ้าเองซึ่งเป็น
 เสมียน ขณะนั้นผู้ช่วยหัวหน้ากองได้ดวงกงนมาที่โต๊ะของข้าพเจ้า
 พร้อมกับ ตั้ง ว่า “หยิบเสื้อนอกให้ฉันเร็ว.... หดวงประดิษฐ์ มา”

หัวหน้ากองรวมทงคนอื่น ๆ ที่อยู่ในห้องนั้น เมื่อได้ยินตงนั้นต่างตกใจ เพราะไม่รู้วาท่านปรัดจะมาทำไมในเวลาเย็นเช่นนั้น ต่างคนต่างรีบแต่งกายให้เรียบร้อย ดึกครุหนงทวนปรัดกเบตบงตาแตะเขา มาในห้อง ผู้ติดตามหลังม นายฉ่า จารัดเนคร กับนายร้อยตำรวจออก ๒ นาย จากการตั้งเกศของท่านคงจะรู้สึกวาทวกเราตกใจ จึงพูดขึ้นวาท “สมมาต่านะ จะไปประจำกระทรวงการต่างประเทศ ไม่มอะไรหรอก” แตะวกเดินด้วยตักษณาการทแซมช้อย กัมศิระษะนิค ๆ เข้าไปจับมอกบหัวหน้ากอง แตะวหันมาจับมอกบพวกเราทก ๆ คนตามต่าคบ เมื่อจับมอได้วแตะทวนถดาวเพมเคิมวาท “สมมาต่ายมหาตไทยมาก แต่ต่างประเทศมีงานต่าคญที่จจะตองทำ โปรตช้อยกันทำงานให้เต็มทนะ แตะไปปรตบอกคนอื่น ๆ ด้วยวาท สมขอตาทกคน เสียคายทมาไมทั้น ขอจงมความดีชทุก ๆ คนด้วย” เมอกถาวจับทวนกัมศิระษะนอย ๆ แตะวมองคพวกเราด้วยต่ายตาทอ้อนโยนแตะเต็มไปตะด้วยความกรณาแตะก้อถาไป ไมแต่ความรู้สึกของข้าพเจ้า แมแต่หัวหน้ากอง ตดอดจนคนอื่น ๆ ต่างกัศรวรเดริญเป็นเพียงเดียวกัฉวาท อากัมปกริยาของทวนปรัดศภาพอ้อนโยนละมุตะระม่อมไมถอเนอถอดจว เป็นไปในตักษณะที่ปรัดศทจริง ๆ.”

ตอนที่ ๒

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดร. ปรีดี
พนมยงค์ เข้าดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2478 และต่อมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ
21 ธันวาคม 2491 ในรัฐบาลอินทร์ชรอยาพทนต์ เป็นนายกรัฐมนตรี
ในกระทรวงนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ หวังอย่างเต็มที่ว่า คงจะ
ได้มีโอกาสทำงานให้แก่ชาติบ้านเมืองอย่างเต็มที่ ปราศจากอุปสรรค
ภายในคือ การคอยกกัดกันหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการขัดขวางขัดขาน
กันอย่างที่เคยได้ประสบมาแล้ว เพราะถ้าว่าถึงเรื่องอิทธิพลใดๆ
แล้ว กระทรวงการต่างประเทศเป็นกระทรวงเสกมฆาราชการทาง
หมดไม่เกิน 200 คน รัฐมนตรีกระทรวงจะมีอิทธิพลใดๆ ไม่ได้
แน่ แต่งานของกระทรวงนี้ เป็นงานที่สำคัญยิ่ง ในยุคที่ประเทศ
ต่างๆ ได้มีความสัมพันธ์กันอยู่อย่างใกล้ชิด

งานของตนของรัฐมนตรีนั้น ก็คือการแต่งให้ปรากฏแก่นานา
ชาติทั่วโลก ว่า ชาติไทยภายใต้การบริหารของรัฐบาล อันมี ดร.
ปรีดี พนมยงค์เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศนั้น มีนโยบายต่อชาติอื่น
อย่างไร ดูเหมือนจะเป็นครั้งแรกของบรรดารัฐมนตรีต่างประเทศ
หรือเด็นามติของรัฐบาลไทย ที่ได้กระทำเช่นนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ ภายใต้หัวข้อว่า

“วิเทศนโยบายของสยาม”

“ในเรื่องนโยบายระหว่างประเทศ รัฐบาลสยามย่อมปรารถนา
ใคร่จะเพียงแต่ยึดมั่นพันธไมตรีระหว่างสยามกับต่างประเทศที่มีความ
เกี่ยวพันกับประเทศเราไว้ให้แน่นแฟ้นมอดด้วยความระมัดระวังยิ่ง หลตาย
ขึ้นมาแต่ด้วยสยามได้ทำการปฏิวัติแปดรูปใหม่ โดยยึดถือเอานโยบาย
เป็นหลักสำคัญ เห็นควรจะต้องเน้นกล่าวให้ชัดอีกว่า การปฏิวัติ
การปกครองของสยาม ไม่ได้หมายความว่า จะตัดกัฏฉะทิ้งไป
จากนโยบายมิตรภาพระหว่างประเทศอื่นด้วยกาดลัษณ์เช่นเดียว

โลกกำลังผ่านไปในท่ามกลางของวันสำคัญ แห่ง การ เกี่ยว พัน
ระหว่างประเทศ การประดิษฐ์คิดค้นแห่งวิทยาศาสตร์ใหม่ ซึ่งได้
ทำความระส่ำระสายในเรื่องการคมนาคมและการขนส่งเป็นอันมาก ได้
ช่วยบริวารครอบครัวยุคของชาติซึ่งได้กระจัดกระจายห่างไกลกัน ให้รวม

กันบังเกิดความใกล้ชิดกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี สัมพันธภาพ
 และความรู้สึกรักอันดีของประชาชาติในโลก ก็ยังถูกขุขวามอยู่ตาม
 ส่วนต่างๆ ภายใต้นของ พิภพ อันเจริญรุ่งเรือง แต่ไทยเป็น
 ประเทศในท่ามกลางของประเทศต้องดำรงประเทศ แห่งโลก ที่ สามารถ
 พยายามสม่ำเสมออันไม่ลดละของสาถกมิตราภาพนไว้ได้ นเป็น
 ความสำเร็จอันมหัศจรรย์เป็นพิเศษ เมื่อคำนึงถึงความจริง ที่ว่า
 ประเทศไทยกำลังจะได้ผ่านห้วงคอสำคัญจากระบอบสัมบูรณาญาสิทธิ
 ราชมาเป็นระบอบการปกครองแนวใหม่ซึ่งอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ

ในระหว่างที่ก้าวผ่านไปตลอดห้วงคอการเมืองอันสำคัญนี้ ไทย
 ต้องเผชิญกับงานอันหนักหนาและสำคัญยิ่งในอันที่จะกระทำให้บังเกิด การ
 จัดตั้งโครงการอันเหมาะสมในด้านต่างๆ ของชีวิตแห่งชาติตลอดจน
 ในการส่งเสริมความก้าวหน้าของการเมือง โภคกิจ และ ประชาคมแห่ง
 ชาติ พร้อมด้วยการขยายตัวอย่างกว้างมากกว่าเดิมของความคิด
 ฝันในเรื่องประชาชาติตลอดจนการ ปรับปรุงความ เข้าใจระหว่างประ
 เทศ ไทยใหม่ได้มุ่งหามิตรภาพความรู้สึกรักที่ดี และการช่วยเหลือร่วม
 มือระหว่างประเทศทั่วโลกอย่างสนใจยิ่งกว่าแต่ก่อน นโยบายประชา
 ชาติของไทยจะบริหารออกไปในวิสัยอันร่วมแนวเดียวกับประเทศที่ ก้าว
 หน้าทั้งหลาย กล่าวคือจะบริหารเพื่อผลประโยชน์ของประเทศและ

ของคนไทย แต่ในเรื่องวิเทโศบาย รัฐบาลไทยจะพยายามอย่างที่สุดกำลังเต็มที่ที่จะสร้างความสัมพันธ์แห่งสันติสุข แห่งความรู้จักอันดีและผลประโยชน์ร่วมกันให้เกิดแก่ท่ามกลางประชาชาติต่างๆ ของโลก

รัฐบาลไทยย่อมรอบรู้อยู่อย่างเต็มเปี่ยมถึงฐานะของไทย ในทางหลักเกณฑ์ภูมิศาสตร์และการเมืองในระแวกโลกแถบนี้ และทฤษฎีของเราคือ การยอมรับสภาพอันดีมาเสมอ ไว้ความจำเริญในเรื่องการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชาติต่างประเทศทั้งหมด ในหลักเกณฑ์เหล่านี้ ไทยไม่ดำเนินรักประชาชาติใดโดยเฉพาะไม่และจะไม่อนุญาตยัสนิติพิเศษใดๆ ได้เปรียบใดๆ แก่ประชาชาติหนึ่ง โดยที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่อีกประชาชาติหนึ่ง รัฐบาลไทยและราษฎรชาวไทยจะให้ศรัทธาค้ำคองและการปฏิบัติแก่ชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศหรือมีผลประโยชน์อยู่ในประเทศ โดยเที่ยงธรรม" นี้คือ นโยบายของไทย ที่รัฐบาลต่างประเทศผู้จะมีคือนานาชาติทั้งหลาย

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวต่อไปอีกถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ

ระหว่างการเดินทางไปต่างประเทศของข้าพเจ้า เมื่อเร็ว ๆ นี้
 ข้าพเจ้าได้มีโอกาสตรวจดูและศึกษาเรียนความเป็นไปแห่งการเคลื่อนไหว
 ไหวของการเมืองและโอกาสอันเพิ่งเกิดขึ้นใหม่ในประเทศต่าง ๆ ได้
 มีข้อน่าพึงพอใจที่ใคร่ตั้งว่านามของไทยได้เผยแพร่รุดรอกกว้างขวางยิ่ง
 กว่า เมื่อหลาย ๆ ปีก่อน ตามบรรดาข้าราชการชนทั่วโลก เมื่อมี
 การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งได้กระทำกัน
 ดำเนินอย่างสงบที่สุดนั้น หนังสือพิมพ์ทั่วโลกและข้าราชการชนทั่ว
 ไปได้เยี่ยมเรียกการปฏิวัติครั้งนี้ว่า การปฏิวัติอันไร้หยาดโลหิต
 ในกรุงเทพฯ กับทั้งยังได้สรรเสริญว่าเป็นฉากเหตุการณ์อันมหัศจรรย์
 งามที่สุดฉากหนึ่งในประวัติศาสตร์ของโลก ดังแดนนั้นเป็นต้นมา
 แนนท์เดียว ประเทศของเราได้ผ่านชุดต่าง ๆ เหตุการณ์ของการ
 เมือง ซึ่งระบายน้อมไปด้วยดีตั้งแต่ตั้งถึงระบอบอันสำคัญ แต่
 ลักษณะการอันสงบและเต็มไปด้วยสันติสุข ซึ่งไทยได้พ้นฝ่าภาค
 สัมมยอนเขาตายเขาเซมจนสำเร็จได้นั้น ได้เป็นอุปการณที่ช่วยให้
 ชาวต่างประเทศมีศรัทธาเชื่อถือในเรา และแตกโลกต่างถึง สัม
 พันธไมตรีอันดีระหว่างไทยกับประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส มหาอำ
 มาจในยุโรป และในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และแม้แต่ประเทศจีน
 ในสุดท้ายของคำแถลง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวคำว่า "ไทย

เป็นประเทศอิสระและความปรารถนาอันตั้งยง ก็คือการ ถ้าวหน้าอัน
 เต็มไปด้วยสันติสุข คุณจะเป็นเช่นไรก็ดี ไทยจะไม่ยอมกระทำ
 การพัวพันกับการกระทำใด ๆ ซึ่งจะทำให้มิตรภาพของไทยเห็นห่างไป
 หรือจะทำให้เกิดภัยพิบัติแก่ความเป็นอิสระของประเทศชาติ ความ
 รุ้สึกัดฉนวนใหญ่ของประเทศไทยก็คือ การพิทักษ์อิสระภาพและการ
 ทำตนให้อยู่ในลักษณะของมิตรภาพอันดีมาแต่อดีตซึ่งไทย มีต่อ ประชา
 ชาติทุกประชาชาติในโลก ไทยต้องการมีชีวิตอยู่ และต้องการ
 ความยินยอมให้มีชีวิตอยู่ เพื่อจะผลปฏิบัติงานในแนวของความก้าวหน้า
 แห่งประชาชาติตลอดจนแนวของมิตรภาพระหว่างประชาชาติ และเก็บ
 เกยผลรางวัลอันยุติธรรมของการปฏิบัติงานอันขยันขันแข็งนี้

ภายหลังที่ระยะเวลาผ่านไปพอสมควร พอแก่การศึกษาความรู้
 ดีก และความคิดเห็น ความเชื่อถือของผู้แทนของชาติต่าง ๆ ที่อยู่ใน
 ประเทศไทย และจากรายงานทางการทูตของผู้แทนของประเทศไทย
 ในต่างประเทศ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็เริ่มลงมือในโอกาสแรก เพื่อ
 จะปลดแอกแห่งความผูกมัดของชาติไทย ซึ่งมีอยู่โดยสันธิ์สัญญา
 กับนานาประเทศ ตั้งแต่สมัยรัฐบาลแห่งระบอบสมบูรณาญาสิทธิ
 ราชเป็นต้นมา สันธิ์สัญญาเหล่านี้ กล่าวได้ว่าเป็นสันธิ์สัญญา
 อันไม่เป็นธรรม เป็นสันธิ์สัญญาที่จากค้ออิสระภาพ บันทอนเอก

ราชธิปไตยของชาติ เช่น ในเรื่องอำนาจศาล ต่างประเทศมี
สิทธิของตนก็ได้ จนกว่าจะออกประมวลกฎหมายครบถ้วนแล้ว เป็น
เวลา 5 ปี, ในเรื่องการเก็บภาษีอากร ไทยถูกจำกัดมิให้เก็บ
จากสินค้าบางอย่าง, ให้คนอากรในเมื่อนำสินค้ากลับไป, ผู้กมัต
มิให้เก็บค่าศุลกากรตามชายแดนแม่น้ำโขง, ผู้กมัตให้ตั้งยอมให้บุตร
และหลานของชาวยุโรปและบุตรของชาวเอเชีย ซึ่งเกิดในประเทศไทย
จากคนสัญชาติอังกฤษและฝรั่งเศส ให้จดทะเบียน เป็นคน สัญชาติ อัง
กฤษและฝรั่งเศส และถูกจำกัดในด้านนโยบาย เช่น ไทยจะผูกขาด
กิจการใดๆ ไม่ได้ และไม่ยอมให้มี การเรียกร้อง เพื่อการทหาร
ตลอดเวลามา ประเทศไทยโดยการกระทำของรัฐบาลสมบูรณาญา
สิทธิราช เปรียบได้ว่า ไม่ต่างกับคนท่องเที่ยวเพียง หรือนักโทษทรมานขอ
ค่าตัวมคออยู่

ด้วยบุคคลดิถีลักษณะ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และประวั
ชีวิตที่ไม่มัวหมองทางทุจริต ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้นำมาซึ่งความ
เห็นอกเห็นใจจากบรรดาผู้แทนทาง การทูต ของ รัฐบาล ของ ประเทศ
ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างชาติได้กระชับแน่นหนา ไทยกลับ
กลายเป็นประเทศชาติที่นานาชาติทั้งหลาย เห็นสมควรจะให้ความช่วย
เหลือและอนุเคราะห์ให้ความเจริญรุ่งเรืองเสมอมาเสมอไต่ กับ นานา ชาติ

คำแถลงของรัฐมนตรีต่างประเทศ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ด้วรับการ
รับรองเป็นอย่างดี

การริเริ่มให้มีการแก้ไขทำสนธิสัญญาใหม่ระหว่างประเทศไทย
กับนานาประเทศได้เริ่มขึ้น นี้เป็นการ เริ่ม ศักยภาพใหม่ ทาง การทูต
ศักยภาพแห่งการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ชาติ ศักยภาพแห่งการนำ
มาซึ่งเอกราชและอธิปไตยอันสมบูรณ์ ด้วยวิธี ทาง การ ทูตอัน ด้า เดิศ
ด้วยความปราสาสามารถของบรรพบุรุษผู้สืบสายโลหิตจากครอบครัวราช-
ฏูรไทยชั้นสามัญ จากครอบครัวของกษัตริย์ครอบครัวหนึ่งเท่านั้น

ผู้ที่เป็นกำลังช่วยเหลือในการ เจรจา และในการ แก้ไข ทำสนธิ
สัญญาใหม่ นี้ นอกจากเจ้าหน้าที่ประจำในกระทรวงการต่างประเทศ
แล้ว พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร ซึ่งขณะนั้นยังมีฐานันดรศักดิ์
เป็น ม.จ. วรรณไวทยากร วรรณ ก็ได้มีส่วนในการช่วยเหลือ
อยู่ไม่น้อย แต่อย่างไรก็ตามหากดร. ปรีดี พนมยงค์ปราศจากเดี่ยซึ่ง
คุณธรรมที่นานาประเทศจะเชื่อถือได้ประการหนึ่ง กับปราศจากความ
เพียรพยายามอดทนประการหนึ่งแล้ว ก็ไม่แน่ว่าการแก้ไขสนธิสัญญา
นี้จะสำเร็จได้ ทั้งนี้ก็โดยที่ระหว่างเวลาที่มีการเจรจาเรื่องสนธิสัญญา
อยู่นั้น ได้เกิดอุปสรรคภายใน ขึ้นอันเป็น อุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในวง
การของรัฐบาลเอง อุปสรรคคนนั้นคืออะไร?

ถ่ายร่วมกับนายกเทศมนตรี ณ สถานเมืองเบอร์มิงแฮม

วนหนึ่งรัฐมนตรีต่างประเทศได้รับหนังสือประท้วง จากทูตฝรั่งเศส
 เกี่ยวกับดาวหางามหนังสือพิมพ์ได้ลงพิมพ์บทความอันเป็นไปในทำนอง
 ยุยงให้เสียสัมพันธ์ไมตรีระหว่างชาติทั้งสอง

เรื่องเก่าผ่านไปยังไม่ทันหมดคดี เรื่องใหม่ก็เข้ามาแทน รัฐ-
 มंत्रीต่างประเทศก็ได้ต้อนรับทูตอังกฤษในวันหนึ่ง ทูตอังกฤษไม่ได้
 มาคนเดียว แต่มาเพื่อประท้วงทำนองเดียวกับที่ทูตฝรั่งเศสเคยมา คำ
 ประท้วงของทูตอังกฤษ มีว่า ได้มีรัฐมนตรีบางคน แล่ลงด้วย ถาย
 ถกขณอกษร หรือการกระทำอย่างอื่น ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือน
 ต่ออังกฤษและต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างชาติทั้งสอง เหตุการณ์ทำนอง
 นี้ได้เกิดขึ้นอีกในเวลาต่อมา ทั้งทูตอังกฤษและทูตญี่ปุ่น ได้หยิบยก
 เอาการกระทำของรัฐมนตรีบางท่าน ซึ่งได้กระทำไป จนเกิดการ
 กระทบกระเทือนต่อชาติอื่น ๆ ดร. ปรีดี พนมยงค์ประสพเหตุการณ์
 เช่นนี้ ถึงกับรู้สึกหงงหงาย ไปด้วย และเกิดความประหลาดประ
 พวัง ว่าการแก้ไขสนธิสัญญาจะล้มเหลวลงก็อาจเป็นไปได้ การกระทำ
 ของบุคคลที่ก่อให้เกิดการประท้วงนั้น มิใช่เป็นการกระทำของราษฎร
 ดำเนิน แต่เป็นการกระทำของรัฐมนตรีในรัฐบาล ซึ่งเป็นภาระแต่คง
 ออกที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลตามที่รัฐมนตรีต่างประเทศได้แล่ลง
 ออกไปแล้วว่า ประเทศไทยมีนโยบายรักษานิติ มุ่งต่อสัมพันธ์ไมตรี

อันคตทุก ๆ ชาติ การปรับความเข้าใจกับทุกของประเทศนั้น ๆ จึง
 ทำได้โดยยาก แต่ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้พยายาม พยายามอย่าง
 ที่สุด และดูเหมือนว่าการที่ทุกเหล่านี้เข้าใจสถานะการณ์ของประเทศ
 ไทยดี จึงทำให้การปรับความเข้าใจเป็นไปได้ในทางดี แต่อย่างไร
 ก็ตาม เรื่องการ ประท้วงใน ใต้ถูก ส่งไปยัง รัฐมนตรี กดาโหม ทั้ง ดัน
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ด้วยความซมซานและเสียใจที่ใครบกรงนี้ ไม่ได้
 ทำอะไรออกไป เพียงแต่กล่าว ว่า “ผมเห็นว่า ผู้ที่รักชาติโดย
 สุจริตจะไม่ทำเช่นนั้นให้เป็นการหวังเห็นยวการเจรจา ถ้า
 อดแสดงออกไม่ได้ ก็ควรพยายามอดอดอดใจให้เช่นสัญญา
 เสียก่อนจะดีกว่า” และเพื่อบรรเทาความรู้สึกที่ใครบอยู่ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ได้นัดนายกรัฐมนตรี ขอดาไปพักผ่อน ๓๕ วัน หดบ
 ไปอยู่ที่หัวหิน และเสนอให้รัฐมนตรีกดาโหมไปรักษาการในตำแหน่ง
 รัฐมนตรีต่างประเทศแทน

เมื่อกลับจากหัวหินก็เริ่มลงมือทำงานในเรื่องแก้ ไขธรรมนูญ
 คือไปอีก การเจรจาแก้ไขธรรมนูญทางไมตรี พาณิชยและการ
 เติบเร็วใหม่นั้น ได้เสร็จสิ้นลงเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๔๗๘ และได้ลง
 นามในหนังสือธรรมนูญอันคือ

สวีตเซอร์แลนด์ เมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๐
ณ กรุงเบอร์น

เบลเยียม เมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๐
ณ กรุงเทเพา

(สำหรับเบลเยียมนี้ ได้ทำเป็น ๒ ฉบับคือ สันติสัญญา
ทางไมตรี พานิชย์และการเดินเรือกับเบลเยียม และ
สหภาพเศรษฐกิจเขตโกลด์คัมเบอร์ก และอนุสัญญา
การตั้งถิ่นฐานกับเบลเยียม ทั้งนี้เพราะในเรื่องการตั้ง
ถิ่นฐานนั้น เบลเยียมจะทำหนังสือสัญญาในนามแห่ง
สหภาพเศรษฐกิจเขตโกลด์คัมเบอร์กไม่ได้)

สวีเดน เมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๐
ณ สต็อกโฮล์ม

เดนมาร์ก เมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๐
ณ โคเปนเฮเกน

สหรัฐอเมริกา เมื่อ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๙๐
ณ กรุงเทเพา

นอร์เวย์ เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๙๐
ณ ออสโล

อังกฤษ เมื่อ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๙๐

ณ กรุงเทพฯ

อิตาลี เมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๐ ณ กรุงเทพฯ

ฝรั่งเศส เมื่อ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๐ ณ กรุงเทพฯ

(สำหรับฝรั่งเศสนั้น ได้ลงนามกันในความตกลงทางพาณิชย์ และศุลกากรเกี่ยวกับอินโดจีน เพื่อเลิกข้อห้ามการเก็บศุลกากรในเขตต์ ๒๕ กิโลเมตรด้วย)

ญี่ปุ่น เมื่อ ๘ ธันวาคม ๒๔๙๐ ณ กรุงเทพฯ

เยอรมันนี เมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๙๐ ณ กรุงเทพฯ

สนธิสัญญาใหม่นี้ได้อาศัยหลัก ตาม ถ้อย ที่ ถ้อย อาศัย ค่อกัน หลัดักความเป็นธรรม และหลัดักคุณประโยชน์แก่กันและกัน ส่วน หนึ่งคือสัญญาเก่าซึ่งรัฐบาลสัมบูรณาญาสิทธิราชทำไว้นั้น ได้บอก เลิกเสียสิ้น

ผลจากสนธิสัญญาอันเป็นธรรมนี้ ประเทศไทยได้หลุดพ้นจาก แยกที่รัฐบาลสัมบูรณาญาสิทธิราชทำได้ นับว่าชาติไทยเราได้รับ สิทธิเต็มอภาคทุกประการ ซึ่งยอมเป็นเกียรติและเป็นประโยชน์แก่ ประเทศชาติเขื่อนอนมาก และเนื่องจากผลอนัน เมื่อดวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๙๑ กระทรวงการคลังได้สั่งให้เปิดศุลกากรบางแห่ง ตามชายแดน

แม่น้ำโขงด้วยแล้ว ในกรณีที่ได้อำนาจรัฐวิญญาใหม่จนเป็นผลสำเร็จจน
 หดวงประดิษฐมนุชธรรม เมื่อยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ทรวงการต่างประเทศได้เป็นผู้ดำเนินกรวดตอดมา ก็ได้รับความ
 ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ม.จ. วรณไวทยากร วรวรณ ... นับว่า
 เป็นความชอบในราชการของชาติเป็นอย่างยิ่ง จึงได้นำเรื่องเสนอ
 คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาขอพระราชทานเหรียญดุษฎีมาตาเข็ม
 ราชการแผ่นดินให้แก่หดวงประดิษฐมนุชธรรมและ ม.จ. วรณไวทยา
 กร วรวรณ เป็นบำเหน็จความชอบต่อไป ... เมื่อคณะผู้สำเร็จ
 ราชการแทนพระองค์ใน พระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทราบบ
 เรื่องแล้ว ก็ได้ทรงมีมติเห็นว่า เป็นการควรอย่างยิ่งแล้ว เพราะท่าน
 ทั้งสองนี้ได้กระทำประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นอันมาก นับว่ามีความ
 อดความชอบยิ่งนัก และในโอกาสนี้ยังได้แสดงความรักและชมเชย
 หดวงประดิษฐมนุชธรรมและม.จ. วรณไวทยากร วรวรณเป็นพิเศษ
 อีกด้วย”

ถ้าหวั่นคร. ปรีดี พนมยงค์คนนั้น แม้จะมีความดีใจและภูมิใจ
 ก็จริง แต่ความดีใจและภูมิใจนั้นหาได้เกิดจากการที่ได้รับบำนาญของ
 ชมเชยหรือที่ได้รับเหรียญดุษฎีมาตาเข็มราชการแผ่นดินไม่ แต่เกิด
 จากผลสำเร็จของงาน งานที่ได้อำนาจเกิดผลแก่ประเทศชาติอย่างมหา

คัด งานอันเกิดจากการปฏิวัติตนเอง และงานหนักคือ งานที่เกิด
 ผดขานเพราะการกระทำของดร. ปรีดี พนมยงค์ ถ้าหากประธาธิบดี
 ไทยยังถูกปกครองกตข้อยู่โดยรัฐบาลสมบูรณาญาสิทธิราช อย่างแต่
 ก่อนแล้ว ประเทศชาติและราษฎรไทยคงไม่มี โอกาสที่จะได้พบได้รับ
 อิสรภาพ เสรีภาพ และเอกราชอย่างแท้จริงเช่นนี้เลย

การกระทำของดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ปรากฏเป็นเกียรติคุณ
 ขจรขยายไปทั่ว แม้ภายนอกประเทศ หนังสือพิมพ์สเตรตส์ไทม์ ซึ่ง
 ออกในเมืองสิงคโปร์ โดยบทความของบรรณาธิการ ได้กล่าว
 เปรียบดร. ปรีดี พนมยงค์ว่า เสมือนหนังสือ "แอนโตนีโอ เดน"
 (รัฐมนตรีต่างประเทศอินดามารถและเสนาบดีของรัฐบาลอังกฤษ)
 ข้าพเจ้า (ผู้เขียน) ไม่อยากเปรียบเทียบ และขอไม่เปรียบเทียบ
 ข้าพเจ้าได้เคยเรียนถามดร. ปรีดี พนมยงค์ว่า "อาจารย์รูสึกอย่างไร
 ที่เขาว่าอย่างนั้น" ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงชี้กระ พุดสั้น ๆ ว่า "ฟัง
 เขาก็แล้วกัน" ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนถามอะไรอีก เพราะข้าพเจ้าทราบ
 คำตอบแต่แล้ว

ข้อความของหนังสือพิมพ์สเตรตส์ไทม์ ที่กล่าวถวายนมดงนี้

" Siam today appears to be getting on top of most of
 her problems and much of the credit is due to three minister

Luang Pradit, Luang Bipul and Luang Dhamrong. All these are comparatively young men and their success so far is a triumph for youth.

"They are an Anthony Eden trio and are trying to get things done in the same energetic way that has proved the British Foreign Minister's great strength. Luang Pradit and his colleagues are still in their early thirties.

อีกคนหนึ่ง หนึ่งคือพิมพ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังได้กล่าวแต่ตรงรับ
รองผลของการปฏิวัติ (ว่าคือการระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์) ว่า
"Four years of 'constitutional government' have produced
valuable results in Siam....etc"

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศจนถึงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๓ รวมเวลาบริหารใน
กระทรวงการต่างประเทศนี้ ๓๐๕๐ วัน โดยรัฐบาลอันมีพระยาพหล
เป็นนายกฯ ได้ยุบสภา มีการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญ และ
รัฐบาลได้ออกเมื่อ ๓๖ ธันวาคมนั้น

ตอนที่ ๓

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภายหลังที่ตำแหน่งหน้าทวีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
ต้นตุลุดง โดยรัฐบาลอันมีพระยาพหลพลพยุหเสนา ตาออกแล้ว
ดร. ปรีดี พนมยงค์คงใจที่จะไม่รับตำแหน่งราชการบริหารใด ๆ อีก
ประสงค์ที่จะออกไปพักผ่อนในต่างประเทศและ ตั้งเกดสถานการณ
ทั่วไป การทำงานในตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศก็ดี รัฐมนตรี
มหาดไทยก็ดี ได้ผลจูงกับอุปสรรคภายในนานาประการเหตุที่ จะทน
อุดมคติของการปฏิวัติแม้จะไม่สำเร็จตามเจตนาเดิม แต่งานที่ใดทำ
ไว้ใน ๒ กระทรวงนั้นก็นับว่า เป็นทางนำไปสู่ผลสำเร็จตามอุดมคติ
อยู่ไม่น้อย อุดมคติของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่เคยจางลง ไม่เคย
ทอดอຍที่จะต่อสู้ แต่พฤติกรรมที่เบนนมจตอดเวลา ทำให้ต้องตัด
สิ้นใจเช่นนกต่างแล้ว

เมื่อครั้งรัฐบาลใหม่ พระยาพหลฯ ไม่ยอมรับเป็น นายกรัฐมนตรี
ท่านบอกว่ารู้สึกเหนื่อยมาก อาจเป็นจริงเพราะท่านมีอายุ

มากแต่ตรากตรำทำงานมามาก แต่ถึงหน้งท่านเบอหนายอย่างที่สุด
 กคือ การแก่งแย่งซึ่งตักในคณะ จนบางครั้งจนจะเป็นอนคราย
 คือชาติบ้านเมือง ท่านเคยยกมือทงต้องทบอกมาแล้ว ท่านเคยพูด
 แล้ว ท่านเคยทนไม่ได้จนต้องหนีไปแล้ว บัดนี้ท่านคลลสันใจที่จะให้
 ตำแหน่งนายกแก่ผอ. น. ส. ปรัด พนมยงค์คงยืนยันความรูสึก
 เดิมของตน ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึงได้แก่พ.อ. หุดวงพิบูลสงคราม
 ส่วนหุดวงชำระนาวาเสด็จ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมหาดไทย
 มาก่อน และได้ประสพความยุ่งยากจนต้องดาบ้วยหลายครั้งหลายหน
 น เมื่อได้รับทาบตามขอรองให้เนนรัฐมนตรี ก็แสดงความรู้สึก
 ออกมาว่า ถ้าไม่มีใครร่วมมือด้วยก็ขอรับเพียงตำแหน่งรัฐมนตรี
 ดอยเท่านั้น นอกจากรัฐมนตรีอื่น ๆ แล้ว ได้มีการทาบตามแต่
 ตกถ่วง พระยาชัยยศ สัม บัติ จะ ว่า การ ทระ ทรวง คลัง ต่อ ไป
 เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศรี ว่าการกระทรวงยุติธรรม แต่สำหรับ
 ดร. ปรัด พนมยงค์นั้น หุดวงพิบูลขอรองให้เนนรัฐมนตรีต่างประ-
 เเทศคือไปอีกสักครั้ง. พระยาพหลฯ ผู้ซึ่งเห็นชัดว่า ถ้าไม่สนับสนุน
 คำขอรองของหุดวงพิบูลฯ แล้ว ดร. ปรัด พนมยงค์ คงไม่รับเนน
 เหตุผลออกประการหนึ่งทพระยาพหลฯ ตระหนักอยู่กคือ งานของ
 ชาติในระบบประชาธิปไตยนี้ ต้องดำเนินไปด้วยดีแต่ต้องกาหา

คณะรัฐมนตรีที่ประกอบเป็นรัฐบาลต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถเข้ม
 แข็งงานของชาติจึงจะดำเนินไปด้วยดีดังที่มอดมคคึกนั้นมา คำฉบับ
 ต้นของพระยาพหลฯ ทำให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่อยู่ในฐานะ
 ที่จะปฏิเสธได้

ครั้นถึงเวลาประชุมผู้ทรงเป็นรัฐมนตรีประกอบเป็นรัฐบาล
 พระยาพิชัยศัลมบดีไม่ยอมรับตำแหน่งรัฐมนตรีคลัง จึงได้มีการ
 แก้ไขบัญชีรายชื่อรัฐมนตรีเสียใหม่ โดยเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศร์
 เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ หลวงดำรงนาวาสวัสดิ์ พดาดจาก
 ตำแหน่งรัฐมนตรีถอยไปเป็นรัฐมนตรียุติธรรม ส่วน ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สำหรับหลวงพิบด
 ดงครามนั้น นอกจากดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ยังเป็น
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กับ กระทรวงมหาดไทยอีกด้วย

ดร. ปรีดี พนมยงค์ เข้ารับตำแหน่งว่าการกระทรวงการคลัง
 เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๓ โดยที่ไม่หนักไม่หว่งมาก่อนเลย จำจะ
 ได้มีโอกาสทำงานให้แก่ชาติบ้านเมืองตามอุดมคติของตน ในระยะ
 ค่อยไปอีก กระทรวงการคลังเป็นกระทรวงใหญ่ และสำคัญมาก
 เพราะเป็นกระทรวงคลังเงิน แต่มีหน้าที่หาเงิน เก็บภาษีอากรจาก
 ราษฎร เป็นกระทรวงเจ้าความคิดที่จะนำชาติและราษฎรไปสู่ความ

มั่งคั่งสมบูรณ์หรือทายนะ เพราะปรากฏมาแล้วว่า ในนานาประเทศ
 หนึ่งรัฐบุรุษผู้บริหารราชการ ได้ใช้ภาษากรณเป็นเครื่องมือดำเนิน การ
 ไปบรรดอ ตม คคิ ทาง การ เมือง ของ คน และ สำหรับ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ก็มั่นใจและแน่ใจว่า ต้องใช้ภาษากรณแหละ นอกจาก
 เพื่อสร้างคามมั่งคั่งสมบูรณ์ให้แก่ชาติแล้ว ยังจะสร้างความเป็น
 ธรรมให้แก่ราษฎร สร้างความเสมอภาคให้แก่ราษฎร และทำให้
 คำประชาธิปไตยมีความหมายที่เป็นจริงด้วย ไม่ใช่ประชาธิปไตยแค่
 ถ้อยคำ หรือแค่เปลือกนอก โดยที่ความยุติธรรมยังมีอยู่ระหว่าง
 ชั้นของบุคคลในชาติ

ยังไม่ทันได้เริ่มงานในหน้าที่ของคนจริงจัง ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ก็ได้รับหน้าที่กล่าวคำปราศรัยแก่ราษฎรทางวิทยุกระจายเสียง ถึง
 นโยบายทั่ว ๆ ไปของรัฐบาลใหม่ จากคำปราศรัยนี้ เราจะพบ
 ความรู้สึกและความเข้าใจของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นผู้
 มีหน้าที่บริหารเพื่อประชากรราษฎรในระบบประชาธิปไตย ทั้งได้ชี้
 ให้ราษฎรเห็นว่า การกระทำของรัฐบาล กับการกระทำของราษฎร
 มีผลต่อกันและกันอย่างไร และจะทำอย่างไรชาติไทย จึง จะเจริญ
 ถ้าวหน้าไปสู่จุดหมาย

ดร. ปรีดี พนมยงค์ กล่าวว่ “เมื่อธำมัญ์แทนราษฎร ได้ ตง
 มติให้ความไว้ใจแก่คณะรัฐมนตรีที่ จะ ดำ เนิน การ บริหาร ราช การ
 แผ่นดินตามนโยบายที่ได้แถลงแล้ว จึงเป็นอันว่านโยบายของรัฐบาล
 ได้แปรสภาพเป็นนโยบายของชาติ ซึ่งย่อมมีความผูกพันไม่เฉพาะ
 แต่คณะรัฐบาลเท่านั้น แต่ย่อมผูกพันราษฎรทั้งประเทศผู้ เป็น เจ้า
 ของประเทศสยามและมีส่วนได้ส่วนเสียในโชคชะตาของชาติ ทั้งใน
 ส่วนแต่ละคนและในส่วนของรวม

โดยเหตุที่นโยบายของรัฐบาลเป็นนโยบาย ของ ชาติ ดัง กล่าว
 แล้ว และโดยเหตุที่นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะตั้ง
 เข็มไปในทางที่จะเกิดผลดีถึงราษฎรโดยเร็ว ความผูกพันทั้งรัฐบาล
 และทั้งราษฎรจึงย่อมแน่นกระชับจน ผลปฏิบัติของรัฐบาลในทุก ๆ
 ทางย่อมจักกระทบกระเทือนถึงราษฎร และในทำนองเดียวกันความ
 ทุกข์สุขของราษฎรก็จักกระทบกระเทือนถึงรัฐบาลด้วย รัฐบาลกับราษฎร
 ไม่ใช่คู่อริหรือคู่แข่งกัน แต่เป็นควมคิดรวบมือกันปฏิบัติงานของ
 ชาติ ทั้งต้องฝ่ายจากต้องเบือนอนหนองอนเดียวกัน จะแยกออกจากกัน
 ไม่ได้เป็นอันขาด รัฐนาวาของเราจะเดินไปโดยผาสุกสวัสดิ์ดีได้ก็โดย
 ทุก ๆ หนว่ยของเรือปฏิบัติ การ ด้วยความร่วมมือและประสานงานกัน”

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กล่าวหาข้อความในที่สุดว่า “ข้าพเจ้า
 จึงใคร่ขอขอมความเข้าใจในเรื่องนี้ไว้มากท่าน ทั้งหลายด้วย” แล้ว
 ได้กล่าวถึงนโยบายบางข้อ ที่สำคัญ ๆ ก็คือ ว่ารัฐบาลจะเคารพ
 คอติทริแะเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ แต่ในเวลาเดียวกัน
 ราษฎรก็จะต้องเคารพคอกฎหมายแะปฏิบัติหน้าที่ของตนตามรัฐ-
 ธรรมนูญด้วย ข้อหนึ่งได้แสดงคความปรารถนาของรัฐบาลในอัน
 ที่จะดำเนินการภวศรภาพระหว่งข้าราชการกับราษฎร โดยที่ให้
 ข้าราชการสำนักแะปฏิบัติหน้าที่ ของ คน เสมอ นึง ผู้รับใช้ของ
 ราษฎร ไม่ใช่ นายของราษฎร

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ยอน กล่าวถึง ผล สำ เร็จ ของ งาน โดย
 รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย โดยกล่าวว่ “รัฐบาลได้แก้ไข
 ดันชิตัญญา กับ นานาประเทศแล้วจัน จนสยามได้คิทธิธิปไตยกับ
 คนมาอย่างเต็มที่ มีอิสรภาพสมบูรณ์ในเรื่องอำนาจศาล แะ
 การ ภา ช้ อากร โดยอาศัยไมตรีจิตต์ ความเห็น ใจ แะ
 ความเข้าใจอันดีจากนานาประเทศ ในนโยบายแะสมบูรณ์ภาพของ
 สยามในระบอบรัฐธรรมนูญ อันมีคุณค่าสำคัญยิ่งแห่งหลักเอกราช
 ของชาติ ผลอย่างหนึ่งทเห็นได้ในทศนคาเมอเร็ว ๆ นี้ก็คือ กระทรวง
 การคลังได้สั่งให้เบ็ดค่านศุคตากร บาง แห่ง ตาม ชายแดน แม่น้ำ ไชง
 แดว ”

ในด้านนโยบายต่างประเทศ ดร. ปรีดี พนมยงค์ กล่าว ว่า
 “ การได้มาซึ่งสิทธิอธิปไตยและสิทธิเสมอภาคอันสมบูรณ์จาก นานา
 ประเทศในสนธิสัญญาฉบับใหม่นี้ รัฐบาลปัจจุบันจะส่งมอบและชำระ
 วิชาได้อย่างแข็งขันและจนถึงขีดความสามารถ ภายใต้ความสัมพันธ์
 กับนานาชาติในหลักแห่งการถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน หลักความเป็น
 ชรรวมและหลักคุณประโยชน์แก่กันและกัน โดยแบบเดี่ยว และ สัมมา
 เสมอกันคือทุกประเทศ และจะไม่ยอมให้อำนาจหรืออุปสรรคใด ๆ
 มาทำลายล้างสิ่งซึ่งถือว่าเป็นมรดกอันจะสืบทอดไปยังกุดบุตรชนหลัง
 เมื่อนานาชาติได้ผูกพันไม่ตรีกับเราด้วยความเสมอภาค ด้วย
 ความไว้วางใจและความนับหน้าถือตาเช่นนี้แล้ว นับว่า เป็น ความ
 ปรารถนาใหญ่ยิ่งของสยามใหม่ ในอนันที่จะคืบมาซึ่ง อธิปไตย สมบูรณ์
 จากด้านต่างประเทศนั้น เป็นอันดำริแจ้งถึงความปรารถนาทุกประการ
 ควรที่ประชาชนชาวสยามทุกคนจะพากันภูมิใจในเกียรติที่ใคร่บั้น และ
 ในเวลาดำเนินการควรจะระลึกว่า เราได้มาซึ่งสนธิสัญญาใหม่นี้ ก็โดย
 ความเห็นใจและความเข้าใจอันดี จาก นานาชาติ ในนโยบายและ
 สัมมรรถภาพของสยามในระบอบรัฐธรรมนูญ สัมมรรถภาพเช่นว่านี้
 เราจะต้องช่วยกันส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและมี ผล จริง จัง

โดยรวดเร็ว” นี้เป็นคำขอรับรองและคำเตือนของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
ต่อราษฎร

ต่อจาก^๕ ดร. ปรีดี พนมยงค์^{๖๖} ได้ชี้แจงนโยบาย^{๗๕} ทั่ว ๆ ไปของ
รัฐบาล โดยไม่ลืมที่จะเน้นว่านอกจากจะดำเนินตามหลัก ๖ ประการ
ของคณะราษฎร อันเป็นรากฐานแห่งระบอบรัฐธรรมนูญแล้วยังมุ่ง
หมายที่จะส่งเสริมสัมรรถภาพในด้านต่าง ๆ เช่น สัมรรถภาพของ
ราษฎรในการครองชีพทางเกษตร เหมืองแร่ พาณิชยกรรม และ
อุตสาหกรรม ขยายการชลประทาน บำรุงและเพาะพันธ์ ปลา
ส่งเสริมการประมง บำรุงและรักษาป่าไม้ ขยายการสหกรณ์
ส่งเสริมอาชีพ^{๘๖} การคมนาคม บำรุงการอาชีพโดยหาตลาดทั้ง
ในและนอกประเทศ เปิดท่าเรือ ควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อ
ความปลอดภัย และในที่สุดจะปลดปล่อย^{๘๗} นิสัยขอมทรพียแก่ประชาชน
โดยส่งเสริมการค้าขอมจีนและอื่น ๆ “นี่เป็นแต่เพียงตั้งเขม^{๘๘} เท่า
๕ และในที่สุด ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ย้ำ ว่าสยามจะเป็นประเทศ
ที่สมบูรณ์ด้วยความเอกราชได้โดยที่ราษฎรและรัฐบาล เป็นคู่ร่วม
กันดำเนินกิจการก้าวหน้าของชาติให้ตั้งวงไปด้วยดี ขอให้ท่านระดก
อยู่เสมอว่า^{๘๙} แม้ชีวิตของคนเรามาความตายเป็นเบอบ^{๙๐} หนากจริง แต่

ชีวิตของผู้ สืบศักดิ์ของเราและชีวิตของประเทศชาติย่อมยั่งยืนอยู่ไม่
 หมดสิ้น เพราะฉะนั้นกิจการอันใดที่เราได้ปฏิบัติไปเพื่อ ประโยชน์
 แก่ประเทศชาติ ถึงแม้ผลดีจะยังอยู่ห่างไกล และเราเองจะไม่ทัน
 ชีวิตอยู่ที่จะได้เห็นผลคนนั้น ๆ ก็ตาม แต่ผลคนนั้นย่อมจะส่งมอบแก่ผู้สืบ
 ต่อกฎของไทยและส่งมอบแก่ชาติไทยเป็นอันถ้วนรวมในอนาคต”

ในตำแหน่งรัฐมนตรีคลัง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เริ่มใช้ผล
 ที่ได้จากการปลดแอกชาติไทยพ้นจากการผูก พันธุ์ ตาม สันธิ สัตยญา
 ปรับปรุงพิภคต่อตราศักดิ์ถาวรให้เป็นผลดี แก่การ เศรษฐกิจ ของ ชาติ
 โดยการขนพิภคต่อตราศักดิ์ถาวรจากสินค้าขาเข้าบางประเภท ตดหรือ
 เด็กเก็บบางประเภทเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ การ นำ สินค้า เหล่านั้น
 เข้ามามาก เช่น สินค้าที่เป็นการอุดหนุนการเกษตรกรรม อุตสาห-
 กรรม การแพทย์และการอนามัย การวิชา ศาสตร์ และการศึกษา
 คือเก็บภาษีเต็น้อยหรือบางประเภทไม่เก็บเลย เพื่อให้ ราคาค่า ถก
 ส่วนอากรขาออก ซึ่งเก็บจากสินค้าบางประเภท ซึ่งเคย เก็บ ตาม
 สภาพ Ad Conditionem นั้นได้ปรากฏชัดว่าเป็นอุป สรรคต่อ
 การค้าและเป็นผลเสียหายต่อประเทศชาติ เช่นสินค้าสำคัญ ที่ สู้
 ของไทย คือข้าว เมื่อเก็บตามสภาพ ไม่ว่าจะตลาดข้าวของโลกจะมี

ราคาสูงหรือต่ำอย่างไร พอดีค่าคงเสียอากรตายตัว และเมื่อขาด
 ราคาตก พอดีค่าคงเสียอากรเท่าเดิม เลยไม่ซื้อข้าว ออกไป
 จำหน่าย ชาวนาที่ขายข้าวไม่ได้ ต้องเสียหายนเมื่อขาดราคาสูง
 พอดีค่าช้อข้าว และได้กำไรมาก แต่รัฐบาลได้อากรช้อออกน้อย
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงให้เปลี่ยนเก็บตามราคา (Ad Valorem) ซึ่ง
 จะได้หักแต่เพียงผลเสียต่าง ๆ เสีย ทั้งจะเป็นการสนับสนุนให้
 การตั้งข้าวออกไปจำหน่ายมาก เป็นผลดีแก่ชาวนา อันที่จริงการ
 เปลี่ยนแปลงเช่นนี้ในลักษณะที่คงเดิม แต่ไม่ใช่ตามบุญตาม
 กรรม เป็นแต่ต้องเลือกเอาว่า จะใช้ภาษีอากรให้เป็นคุณแก่
 ประเทศชาติและราษฎรอย่างไร โดยตรงหรือโดยอ้อม ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ กล่าวไว้ว่า “รายได้ประเภทนี้ (คืออากรช้อออกเก็บจาก
 ข้าว) จะขาดไปหนึ่งประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ที่พร้อมที่จะทำ
 เพื่อประโยชน์แก่สินค้าของเรา” แน่หนอน เพื่อประโยชน์ของราษฎร
 ชาวนาซึ่งมอญกึ่งร้อยละ ๙๙ ของพลเมืองทั้งหมด

ตอนที่ ๔

ประมวลรัชฎาภรณ์

ตั้งแต่เริ่มระบอบประชาธิปไตยมา แม้ในสภามุแทนราษฎร จะโตมการว่าขอให้รัฐบาลลดหย่อนภาษีอากร และรัฐบาลได้ลดหย่อนลงจนแทบจะถึงที่สุดแล้วก็ตาม ภาษีอากรทั้งหมดก็เก็บอยู่นั้น เมื่อพิจารณาโดยทั่วๆ ไปแล้ว เห็นว่ายังไม่เป็น ขรรวมแก่ราษฎร มากอยู่ ราษฎรเป็นแต่เพียงรู้สึกหายใจคดองและพ้นจากการผูกมัด วิตหนักลงไปบ้าง แต่ในด้านรัฐบาลแล้วรายได้จากภาษีอากรทั้งหมด ก็ยังไม่เพียงพอแก่การที่จะบำรุงสร้าง ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ และหากจะว่าโดยส่วนรวมแล้วภาษีอากรเหล่านี้ก็ยังไม่ เป็นคนต่อการผลิตและการจำหน่ายทรัพย์สินในระหว่างชั้นของราษฎร เพราะยังมีภาษีอากรที่คนจน หรือคน มั่งมีต้อง เสียใน อัตรา เท่ากันอยู่ เช่น รัชฎาภรณ์เป็นอาทิ

การริเริ่มและดำเนินการของดร. ปรีดี พนมยงค์ที่กล่าวมาแล้ว หรือต่อไปจะเห็นได้ว่า ได้เดินไปตามแนวของ ร่างเค้า โครงการณ์

เศรษฐกิจ ซึ่งมอญแต่เดิมแทบทั้งต้น และได้ปรับให้เหมาะสมแก่
สภาพการณ์ยิ่งขึ้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แถลงไว้ต่อ สภาผู้แทน
ราษฎรว่า จะปรับปรุงภาษาให้เป็นธรรมชาติยิ่งขึ้น หมายความว่าให้
การเขียนภาษาอักษรของราษฎร เป็นไปโดยสะดวก ตามส่วนของ
ความสามารถที่จะเขียนได้ ราษฎรคนใดได้ประโยชน์จากบ้านเมือง
มากที่สุดของเสียภาษามากกว่าราษฎรผู้ใดได้ประโยชน์จากบ้านเมือง
น้อย แต่สำหรับดร. ปรีดี พนมยงค์นั้น นอกจากจะดำเนินการเพื่อ
ความเป็นธรรมแก่สังคมแล้ว ยังต้องการที่จะใช้ภาษาอักษร เพื่อก่อให้เกิด
รายได้แก่รัฐโดยราษฎรไม่เดือดร้อน และเป็นรายได้ที่มากพอ
ที่จะบำรุงราษฎรให้ได้รับความสุขสมบูรณ์ และยังถ่วงน้ำหนักของใช้
ภาษาอักษรเป็นเครื่องมือชักจูงให้เกิดระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง คือ
ให้เกิดความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ เท่าที่จะทำได้ด้วย

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ตั้งว่า “สังคมปกขาว” ได้เคยวิจารณ์
อย่างเห็นแก่ตัวมาแล้ว ในเรื่องการทำแต่เพียงความคิดเห็นว่า ในการ
หาทุนเพื่อบำรุงประเทศนั้น จะใช้ภาษาทางอ้อม และได้ถูกวิจารณ์
ว่า “การเก็บภาษทางอ้อมนั้นเกือบจะถึงขีดสุดอยู่แล้ว ถ้าทำต่อไป
ก็เกิดความเดือดร้อนเท่านั้น การที่คิดจะหาเงิน โดยการเก็บภาษทาง
อ้อมนี้ไม่ควรหวังมากนัก หาไม่แผ่นดินจะร้อนทุกระเด็นหมด” ต่เหมือน

กันทมคาวจาวณเสนหน จะรกันเดยทวา ทดร. ปรัต พนมยงคพด
 เชนหน เชนเสนหน ดร. ปรัต พนมยงคจะทำไดใหม่? หรอดแคพด
 จะไทรกันเดยท ยงกวานนดร. ปรัต พนมยงคยงไทรระมัตระวงดงการ
 ที่ราชฐวจะเกดคความเขาใจผิดชนได ในเรองการที่จะทำปรับปรอง
 ภาษ้อากวให้เบ้นขรรวมแกตั้งคมคดวย เพราะอย่างไรเดย "นายทน"
 ในเมองไทย ซึ่งไดกถาวมวแกจวเป็นใครหรือค้ครทางถารเมอง
 ที่คอยหาโอกาศที่จะถ่มคณระปฏิวัติหนอย จะยัดโอกาศโจมตีแกะก่อ
 คความเขาใจผิดในหมุราชฐวทั้วไปอย่างไร ซึ่งตั้งเหล่านหวงไดจวจะ
 เกดชนได และในที่สุดคกเกดชนจริง แต่การดำเนิงงานของดร. ปรัต
 พนมยงค ไตเบ้นไปเบ้นชน ๆ เรมแรกทีเดยวได้อาศัยคความร่วมมื่อ
 แกะร่วมคความคคิดเห็นจากธมาชิกธภาผู้แทนราชฐว ในเรองภาษ้อากว
 ต่าง ๆ ว่าควรจะเป็นไปอย่างไร ตั้งคิตที่ธสามารถเบ็ดเผยไต้ ดร. ปรัต
 พนมยงค ก็คดขแจงให้ราชฐวทราบเบ้นระยะ ๆ เพอคความเข้าใจ
 แกะเขาใจถกคต้องของราชฐว โดยนำนทางหนงธอพิมพและจวิทย
 กระจายเดยงเบ้นครวงครวแกะเพอกนถารถอโอกาศถกถงเดยงไม่ชำระ
 ภาษทคาง ดร. ปรัต พนมยงค ก็คดคกเคอนให้ราชฐวปฏิบัติตาม
 หน้ทขของตน ในกาปรับปรองภาษ้อากวครงน ดร. ปรัต พนมยงค
 ไต้ยคถกถัก โดยค่านังถงคความธมารถ (Ability To pay) ในกา

1. ภาษารัฐปลการ	คิดเป็นเงินราว	6,800,000 บาท
2. อากรรคานา	คิดเป็นเงินราว	5,400,000 บาท
3. อากรรคณ	คิดเป็นเงินราว	320,000 บาท
4. ภาษาไรออย	คิดเป็นเงินราว	18,500 บาท
5. ภาษาไรยาดับ	คิดเป็นเงินราว	60,000 บาท

รวมเป็นเงินที่จะต้องยกเด็กประมาณ 12,598,500 บาท ซึ่งเป็นจำนวนที่มหาศาลทีเดียว และในที่สุดคร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ได้ตกใจให้ยกเด็กภาษาอากรรคต่างทั้งหมดคนเดียว เพราะมันไม่เป็นกรรมแก่ราษฎร เมื่อเงินขาดถึงเพียงนั้นก็ต้องคิดหาจากทางที่เป็นกรรมเข้าชาติใช้ จึงได้ให้เขาปรับปรุงภาษาอากรรคบางประเภทที่เก็บอยู่แถว แต่ไม่ยกเด็ก เพียงแต่ปรับปรุงให้เป็นกรรม และให้ใครขายได้มากจนเท่าที่จะมากได้ ทั้งราษฎรไม่เคยคร้อด้วยคือ

๑. ภายเงินได้ ปรับปรุงให้เป็นกรรม ผู้ซึ่งจะต้องเสียภาษ่นมราว ๒ หมื่นคนในราษฎร ๑๕ ล้านคน ซึ่งแต่ก่อนผู้ ที่ต้องเสียเงินรัฐปลการมีจำนวนราว ๓ ล้านคน ภายหลังการปรับปรุงแล้วจะได้เพิ่มชนราว ๒๗๐,๐๐๐ บาท

๒. ภาษาโรงค้ำ เรียกใหม่ว่าภาษักรค้ำ ปรับปรุงใหม่ให้

๗. เบเนชรรม ผู้ตองเดี่ยวภาษมรวา ๓ หมั้นคนในราชฎว ๓๕ ด้านคน
จะไคเงินเพิ่มจากเดิมรวา ๓๗๐,๐๐๐ บาท

๓. ภาษการธนาการ ฯลฯ ไคปรับปรังอธิการ มีไคค่านวน
ในทางที่จะไคเพิ่ม มีบุคคลที่จะตองเดี่ยวภาษาษเพียง ๓๕ บุคคลในราช
ฎว ๓๕ ด้านคน

๔. อากรสะเตมปี ปรับใหม่ให้เป็นชรรม ราชฎวเดี่ยวทอ
ไปคตามที่ไคไรทำตราธารมากก็เดี่ยวมาก ไคไรทำน้อยก็เดี่ยวน้อย ไคไร
ไม่ทำก็ไม่ตองเดี่ยว จะไคเงินเพิ่มรวา ๓,๗๕๐,๐๐๐ บาท เพียงยกเด็ก
ภาษาอกรเกา รายไคของประเทษยังขาดออยอิกเป็นจำนวนมากมาษ
โดยอาศัยหัดการใหญ่คือคความเปนชรรม ดร. ปรัต พนมยงคจงตค
ตงใจให้มการเก็บภาษาอกรประเทษใหม่ชน คือ

๑. อากรมหรัสพ ราชฎวตองเดี่ยวตามอตราค่าเข้าตุการ
มหรัสพ ไคไรไม่ตงไม่ตองเดี่ยว และผู้ตองเดี่ยวก็ไม่เปนภาระหนัก
เกินไป คือพอที่จะเดี่ยวไค ทงนไคค่านงตงคความตุงคความตาราวฎท
ราชฎวควรจะได้รับจากการมหรัสพนั้นๆ ด้วย กะว่าอากรมหรัสพ
จะไคเงินมรวา ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒. เงินช่วยบารังทอุงท (Local Improvement Contribu-
tion) ราชฎวเจ้าของทดินเดี่ยวตามอตราทเบเนชรรมตามชนของทดิน

ซึ่งถูกกว่าอาคารค่านาวาอังกษ และเงินที่เก็บนี้ รัฐบาลไม่นำเขารวมกับรายได้ประเภทอื่นของรัฐ แต่ใช้บำรุงท้องที่ ที่ราษฎรผู้เสียมภุมดำเนายู่ให้เจริญขึ้นโดยฉะเพาะ นอกจากการบำรุงซึ่งรัฐบาลได้จ่ายจากเงินส่วนกลางไปให้ การช่วยเหลือซึ่งบำรุงท้องที่โดยการตั้งเงินประเภทนี้เช่นผลโดยตรงแก่ราษฎรผู้เสีย

๓. เงินช่วยบำรุงการประถมศึกษา ซึ่งขอร้องให้ราษฎรชายที่บรรลุนิติภาวะแล้วช่วยออกเงินบำรุงการศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้บุตรหลานของราษฎรได้รับการศึกษามากขึ้น ในเวลานั้นเด็กที่ยังไม่ได้เข้าเรียนมีราว ๗๐๐,๐๐๐ คน ดร. ปรีดี พนมยงค์ขอร้องให้ช่วยบำรุงคนละ ๕๐ สตางค์ต่อคนนั้น แต่ตั้งภาษีแทนราษฎร อันเป็นตัวแทนของราษฎร ได้อนุญาตและเพิ่มให้เป็นคนละ ๑ บาทคือไปทั้ง ๆ ที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์เองยังระแวงอยู่ว่า อย่างหนักไม่ต่างอะไรกับภาษีหัว จึงชัดเจนว่า ถ้าสภาพไม่เห็นชอบก็ขอให้ตัดออก แต่แล้วตั้งภาคกลับเพิ่มให้เสียอีก

นี่คือ ลักษณะต่าง ๆ ของภาษีอากรใหม่ ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งรวมเข้าเป็นประมวลเรียกว่า ประมวลรัษฎากร (Revenue Code) อย่างไรก็ตาม ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้แถลงไว้ว่าประมวลรัษฎากรนี้ ถ้าจะให้ดำริ่จวบจรดก็มีมากมายก่ายกอง

จะทำให้เสร็จในเวลาดำเนินการเร็วขึ้นหาได้ไม่ แม้แต่ประมวลกฎหมาย
ก็ต้องใช้เวลาดำเนินการนี้ ฉะนั้นการทำประมวลกฎหมายกรรณคดีของดำเนิน
ไปทีละชั้น ๆ และในชั้นต้นนี้ได้เสนอนิติพินัยกรรมบางลักษณะที่ เป็นการรับ
ดัดแปลงกัน

ถ้าผู้แทนราษฎรได้อนุมัติพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลรัษฎ
การ เริ่มแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๒ เป็นต้นไป “วันที่ ๑ เมษายน
ต้นฉบับใหม่” ไม่มีการเคออร์รอนทุกหย่อมหย่อม ตรงข้ามเงาของ
การเคออร์รอนทุกหย่อมหย่อมได้สิ้นสุดหมดไป เพราะระบบภาษีอากร
ใหม่ อันเป็นธรรมแก่สังคมได้เกิดขึ้น ใครมีมากเดี่ยมาก ใครมีน้อย
เดี่ยน้อย ใครใช้มากเดี่ยมาก ใครใช้น้อยเดี่ยน้อย ตามส่วนแห่ง
ความสามารถที่จะเสียได้ตามหลัก Ability to pay ของ Adam
Smith. และเดี่ยเดี่ยเด็กน้อยเพื่อท้องที่ของตนและการศึกษาของบุตร
หลานของตน นอกจากนั้นเพื่อบำรุงความมั่นคงของประเทศ บำรุง
ความเป็นเอกราชของชาติ สิทธิเสรีมอภาค บำรุงการทำนา การทำ
สวน ทำไร่ การค้า การคมนาคม การรักษาพยาบาล การปราบ
ปรามโจรผู้ร้าย การยุคดีธรรม ฯลฯ เพื่อความดีสุดมบูรณ์ของราช-

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ยังได้ ชำแจงแสดงต่อราษฎร ถึงเรื่อง
 ประมวลธรรมนูญการนอก เพื่อความเข้าใจอันดี เพราะเมื่อเริ่มใช้ประ-
 มวลธรรมนูญการนอก “นายทุน” ผู้ซึ่งเอาเปรียบราษฎรตลอดมา
 หงุดหงิดใจไม่ เพราะตามประมวลธรรมนูญ นายทุนต้องเสียมากกว่า
 ที่เคยเสีย นายทุนทุจริตได้ ทุจริตเสียต่งก็ไม่คุ้มอะไร แต่นายทุน
 ทุจริตนอนกิน ดับมฤตคตทอตกินมา โดยไม่ต้องเสียเหงื่อตักหยด
 เริ่มใหม่กระพือข่าวออกคัดค้านกัน การชี้แจงให้ราษฎรเข้าใจถ่องจริงยัง
 เป็นการจำเป็นกว่าที่ควร และจำเป็นของมการชี้แจงอย่างถ่องจริง จน
 กับต้องจัดพิมพ์กระดาษออกเป็นเล่มสมุดใหญ่ เพื่อให้ราษฎรเห็นชัด
 ว่าภาษีอากรที่เลิกไปอย่างไร ที่เรียกเก็บใหม่อย่างไร เป็นธรรม
 เพียงไร ฯลฯ นอกจากนี้ที่เลิกตามบางตัว ก็คือได้เห็นว่า

“..... ภาษีอากรที่รัฐบาลเรียกเก็บ รวมทั้งเงินช่วยบำรุง
 ท้องที่และเงินช่วยการประถมศึกษาที่รัฐบาลเรียกร้อง ขอให้
 เสียต่งในประมวลธรรมนูญ รัฐบาลได้กระทำไปด้วยความ
 ประสงค์ ที่จะบำรุงประเทศ ซึ่งทั้งรัฐบาลและราษฎร
 ย่อมมีส่วนร่วมกันเป็นเจ้าของ และย่อมมีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย
 ในโชคชะตาของชาติอยู่เท่า ๆ กัน บ้านเมืองจะเจริญคือ
 ไม่ได้ ก็ด้วยมเงินรายไดซึ่งเฉยเก็บจากราษฎรตามต่ง

แห่งความสามารทมาจับจ่ายใช้สอยให้เพียงพอแก่ความต้องการแห่งความเจริญ ให้เพียงพอแก่การบำรุงท้องที่และบำรุงการศึกษา ซึ่งผลแห่งการบำรุงทงนั้นจะกตมตทอนมาตมตทช่วยกันบำรุง... ฉะนั้นรัฐบาลจึงขอให้ประชาชนทอว่า เงินที่ตองเสียไปตามประมวทรยฎากรณ เป็นเงินที่เสียสละออกให้เพือการบำรุงประเทศตามส่วนที่เป็นธรรม และที่สามารถจะเสียได้”

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ตมตทจะบรรจข้อความอนเบนทชามซึ่งของพุทธศาสนิกชนชาวไทยไว้ด้วยว่า

“การเสียสละส่วนน้อยของบุคคล เพือประโยชน์ของส่วนใหญ่นั้น แม้ในคัมภีรพระธรรมบทใดมกต่าวแนะนำชักชวนไว้ว่า มตุดา สุขปริจจาคา ปสฺสเส เจ วิปลิ สุขิ จเช มตุดาสฺมึ ชิโร สมฺปสฺสุสิ วิปลิ สุขิ ซึ่งแปลความว่า ถ้าพึงเห็นความสุขอันกว้างขวาง เพราะยอมเสียสละความสุขส่วนน้อย ผู้มีปัญญาเล็กเห็นความสุขอันกว้างขวาง ก็ควรเสียสละความสุขส่วนน้อยเสีย”

ต่อชาวเถาตอชนเป็นอกศต นอกจากจะได้ขอร้องให้ราษฎรอ่านคำขแรงของรัฐบาลโดยละเอียดและรอบคอบแล้ว ยังได้ขอร้อง

อีกว่า “ขออย่าได้เชื่อข่าวเหลวไหล เพราะการเขื่อนเป็นการประ-
 มาทหมิ่นเหม้อย่างยิ่ง และความประมาทนั้นเอง อาจทำให้ประเทศ
 ถึงกับดับสูญได้ และพึงระวังถึงพุทธภาษิตที่ว่า ปมาโท มจฺจุ-
 ปตี ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย รัฐบาลได้ตระหนักแน่จ้
 คงไม่มีราษฎรคนใดที่มึนเจตน์จำนง จะให้ประเทศ ถ้ายามถึงซึ่งความดับ
 สูญเป็นแน่ และทุกคนคงจะพร้อมใจกันสนับสนุนความตั้งใจของ
 รัฐบาล”

นี่คืองานส่วนหนึ่งของดร. ปรีดี พนมยงค์ ประมวลรัชฎากร
 เป็นระบบภาษีอันทง ซึ่งเป็นภาษีทางตรง (Direct Tax) และ
 เป็นระบบภาษีก้าวหน้า (System of Progressive Taxation)
 ในตัวเอง และถ้าพิจารณารวมกับภาษีมรดกและการรับมรดก พ.ศ.
 ๒๔๗๐ ๑ ซึ่งคณะปฏิวัติได้เริ่มใช้เป็นครั้งแรก ภายหลังจากปฏิวัติ
 แล้ว จะเห็นได้ชัดว่า ระบบภาษีของประเทศไทยคน เป็นระบบ
 ภาษีก้าวหน้า และก้าวหน้าค่อนข้างหนักอ เป็นขรรคมแก่ราษฎร
 ทุกชน พิจารณาในด้านประชาธิปไตย ระบบภาษีคน ด้อยคดต้อง
 กับระบอบการปกครองประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

1 ภาษีนีได้ถูกยกเลิกเสียแล้ว เมื่อ 18 มกราคม 2487 นำเสียคาบ
 อย่างยิ่ง ที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยขาดเครื่องมืองสร้างความเป็น
 ขรรวมให้แก่สังคมอัน

ก่อนจบข้อความตอนหนึ่ง ขอนำถ้อยความที่หนึ่งมาเพื่อย่าน หรือ
 เพื่อย่องเด่นตามศรัทธา แต่ไม่ใช่ถ้อยความ เรื่องขุนช้างขุนแผน
 ตอนพายุแฉกเข้าหานางพิมพิลาไยดอก เป็น

สักรวาทที่ประับใหม่

สักรวาทที่ประับใหม่
 ทงรัชชช, นา, สวาน, ล้วนเล็กจริง
 เหตุฉะนั้นชวนกันมาช่วยชาติ
 ช่วยศิลาบุตะเข็ดตาของมัจฉ
 เลิกตำนานมาช่วยท้องที่
 ทำนคิดตเมอตราค่าที่ดิน
 เงินที่ช่วยใช้ว่าพลไปอื่น
 สร้างทางฝ่ายหนึ่งทั้งน้ำชา
 ก่อนจบสักรวาทภาละนี้
 จงนำตนผ่านพ้นภยันตราย

ประชาไทยไค้ลดหมคหลายสิ่ง
 ภายใไร, ไม่ประวังคัตทั้งเลย
 สละเงินหนึ่งบาท อ้อเพิกเฉย
 หักให้เคยในวิชาไว้หากิน
 อัตรามีสมส่วนควรท้อถิ่ม
 แม้จะสิ้นก็ราวกับครั้งตำนาน
 แท้ก็คืนกลับให้ไค้สุชา
 โรงรักษามนใช้ไค้สะบาย
 ขอคุณศตราศรีท่านทั้งหลาย
 ให้สุขเกษมสุขจิตต์เป็นนิจเอย

โดย คลัง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เตรียมทางที่จะหารายได้ไว้แต่ตั้งที่
 ประการหนึ่งได้แถลงไว้ว่า “จะหารายได้จากการศัลกากร และ
 จากการร่ำรวยอำมิตต์” แต่ในชั้นต้นนี้ ความจำเป็นที่รัฐบาลจะ
 ต้องใช้เงินเพื่อบำรุงความดีความชอบของราษฎรและของประเทศ—
 ชาติมอญมาก ทั้งเป็นการจำเป็นที่จะต้องรีบกระทำ เป็นหน้าที่ของ
 รัฐมนตรีจึงจะต้องหาเงินมาให้ได้ รัฐมนตรี ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ไม่อยากจะพูดว่า “ไม่มีเงิน” รัฐบาลต้องมีเงินจำนวนอันจำเป็น
 เพื่อราษฎรเต็มมือ ฉะนั้นโดยข้อเสนองานของรัฐมนตรีจึง เมื่อการใช้
 จ่ายอันจำเป็นนั้นเป็นการลงทุนก็ควรจ่ายจากเงินที่ รัฐบาลจึงตกลง
 ทุนภายในประเทศ ๖๕ ล้านบาท คือ ทุนเงินเพื่อการเกษตร ๒๕
 ล้านบาท เพื่การอุตสาหกรรม ๒๐ ล้านบาท เพื่การเทศบาตและ
 การบำรุงท้องที่ ๒๐ ล้านบาท

ต่อจากนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ เริ่มพิจารณาอัตราศัลกากร
 ขาเข้าและขาออกต่อไปอีก โดยณะเพาะราษฎรไทย ซึ่งพอใจที่
 จะใช้สินค้าจากต่างประเทศ ทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นแก่การครอง
 ชีพ ทั้งเวลานั้นรัฐบาลเริ่มบำรุงอุตสาหกรรมภายในประเทศแล้ว
 ถ้าสินค้าโดยผลิตภายในประเทศได้ สินค้าอัน รัฐบาลจึงตกลง
 พักคอตราให้สูงขึ้น เมื่อพอค่าเสียภาษีแพง แกกขายสินค้าอันแพง

เพราะแถมเอาภาษาที่แก่เสียเข้าในราคาขาย ราษฎรผู้ซื้อต้นคานน
 กตของเสียภาษาแทนพ้อค่าเป็นการชดเชยเงินค่าภาษาที่พ้อค่าเสีย ไปให้
 แก่พ้อค่า นั้นแหละ คือ ภาษาทาง อ่อม ตร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ไซ
 นโยบายภาษาทางอ่อมนี้ นอกจากเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐแล้ว ยังเป็น
 การ อุดหนุน แก่ การ อุตสาหกรรม ภายใน ประเทศ ด้วย ตร. ปรีดี
 พนมยงค์ ไม่ได้เสีย โดยเอาชาติเป็นเครื่องทดรอง เพื่อให้รู้ว่า
 ราษฎรจักต้องเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้าหรือไม่ เพราะได้ใคร่ครวญ
 และคิดอย่างรอบคอบเห็นจริงแล้วว่าทำได้ และทำได้ โดย ราษฎร
 ไม่เดือดร้อน

จาก การ คัด กาก ตร. ปรีดี พนม ยงค์ เห็น เข้า จัม การ
 สรรพสามิตดีเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ และ ให้เป็น คุณ แก่ ชาติ แก่
 ราษฎร ตั้งแต่แรกก็คือ ตั้งแต่ราษฎรชอบบริโภค แม้จะเป็นอบายมุข
 และขัดกับศีลข้อ ๕ เพราะพหุศาสตร์นำถือหลักมัชฌิมาปฏิปทาด้วย
 กตาง ศีลข้อ ๕ จึงไม่ค่อยคัดค้านก็ เขาสู่วินี่แหละ ก่อน ปรับ
 ปรุงกรรมสูตรให้เหมาะสม ปรับปรุงภาษาเพื่อเพิ่มรายได้ การผูกขาด
 สูตรที่เอกชนวิบัติไปทำ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้ว ต้อง
 ใช้หลักการแข่งขัน ประมุขกัน ใครให้รายได้แก่รัฐมากคนนั้นได้รับ
 ไปทำ ในส่วนโรงงานของรัฐ ปรับปรุงวิธีการให้ดีขึ้น ให้ดีทั้งคุณ

ภาพ และมีปริมาณมากพอ บวกเข้าเข้าไปในราคาขาย ทั้ง ๆ ที่
 เห็นว่าเป็นของขายมือ ครั้นจะเด็กลงสู่ราคากลางคงแพงเป็นอันครุย การ
 บวกเข้าเข้าไปในราคาขายนี้แหละ นอกจากเพิ่มรายได้แล้ว ถ้าราคาสูง
 มาก บางทีจะทำให้ลูกค้าลดการสั่งซื้อลงได้บ้าง ถ้าไม่ลดการ
 สั่งซื้อก็คงต้องทนสู่ราคา ซึ่งเป็นการเสียสัดละมากหน่อย จากสู่รา
 คร. ปรีดี พนมยงค์เห็นเข้าปรับปรุงการผูกขาดและจำหน่ายสิน เพื่อ
 เพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ จึงให้กรมการปราบปรามฝิ่นเถื่อนและสู่ราเถื่อน
 อย่างเข้มแข็ง เพื่อไม่ให้มีคนคิดทำการแข่งขันกับรัฐบาลสมัยใหม่
 ฝิ่นเถื่อนเพียง ๕ กิโลกรัม ๑๐ กิโลกรัมก็รอดพ้นสายตาเจ้าหน้าที่ไป
 ได้ยาก ถ้าใดกตณเมื่อใดเบนจบโตทันทีเมื่อนั้น ไม่มัตถยจนอดไปละ
 และที่จับได้ก็จะไม่ตกบงดาเป็นอันคนเห็นหวงหรือมระฆาญเบี่ยงไปเลย
 ต่อไปก็กรมเขาช่วยเหลื่อราษฎร ผู้ที่ประกอบอาชีพในทาง
 ผลิตเกลือ จึงขาดคดองสำหรับใช้ในการคมนาคม การทำนาเกลือ
 คดองนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเสนอให้ไซไซ คร. ปรีดี พนมยงค์
 เบนขอคดอง แต่ คร. ปรีดี พนมยงค์ เห็นว่า ชื่อของคนสำหรับ
 คนกพอแล้ว และมันเป็นเรื่องของชาติจึงให้ขอคดองนั้นว่า “ คดอง
 สุวรรพดามีคด ” จากเกลือ เข่าจับ ภาษีไม้ขีดไฟ นอกจากปรับ
 ปรุงภาษีให้โตเงินแล้ว ยังเป็นการให้ความคุ้มครองแก่อุตสาหกรรม

ประเภทนี้ด้วย โดยการเก็บภาษีไม้ขีดไฟต่างประเทศในอัตราสูงจน
เข้ามาไม่ได้ และในขณะเดียวกันให้ราคาไม้ขีดไฟที่ผลิตในประเทศ
มีราคาพอสมควร และแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็เพิ่ง ไปที่ บูร์-
ยาสูบ

ในเมืองไทยขณะนั้น มีโรงงานผลิตบุหรี่ของชาวต่างประเทศ
อยู่หลายโรง เช่น โรงงานผลิตบุหรี่ของบริษัทบริติชอเมริกันทูแบคโค
ซึ่งเป็นของชาวยุโรป และ บริษัทนาน ยาง ซึ่งเป็นของชาวจีน
โรงงานเหล่านี้ตั้งมาหลายสิบปีแล้ว แม้เคยมีโรงงานของคนไทยทำ
การแข่งขันก็คงเลิกกันไปผู้ผลิตบุหรี่เสียภาษีแต่น้อย แต่ได้กำไร
มาก ราษฎรได้บริโภค แต่บ้านเมืองเสื่อมเสียประโยชน์ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ จึงคิดจะให้โรงงานเหล่านี้ได้มาเป็นของรัฐ และรัฐทำ
การผูกขาดแต่ผู้เดียว ดร. ปรีดี พนมยงค์ เรียกศิษย์คนหนึ่งมา คือ
นายสงวน ตุลารักษ์ ให้ศึกษาเรื่อง โรงงาน บุหรี่ ให้รู้จริง แล้ว
ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็เริ่มการเจรจาจากบริษัททั้งต้อง และในที่สุดก็
เป็นผลสำเร็จ บริษัทบริติชอเมริกันทูแบคโค ตกลงขายในราคา
ประมาณ ๓๐ ล้านบาท และบริษัทนาน ยาง ๒ ล้านบาท โดย
มีเงื่อนไขและข้อตกลงหลายประการ เพื่อเป็นประโยชน์แก่รัฐ และ
สำคัญข้อหนึ่งก็คือ การชำระราคาโรงงานเป็นงวด ๆ รัฐขาดเข้า

ดำเนินการ แต่กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนมาเป็น ของรัฐบาลจนกว่า การชำระเงินงวดสุดท้ายจะเสร็จสิ้น

ในด้านเศรษฐกิจ การผลิตบุหรี่ ยาสูบ ถดถอยมาเป็น อดุด่างกรรมผลกษาด ราษฎรผู้บริโภคเสียภาษีโดยไม่รู้จัก ใครสูบ มากก็เสียภาษีมาก ใครสูบน้อยก็เสียภาษีน้อย ใครไม่สูบบໍก็ไม่ต้อง เสีย ราษฎรไม่เคียดรอน และรัฐได้เงินมาก ยิ่งกว่านั้น โรงงานยาสูบ ของรัฐบาลยังจะได้ช่วยการอาชีพในการปลูกยาสูบ และ โรงงาน ของรัฐบาลรับซื้อใบยาจากราษฎร เป็นการเพิ่มอาชีพและเพิ่มราย ได้ให้แก่ราษฎรอีกประการหนึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ทุ่มเทเวลา และความสามารถในเรื่องโรงงานยาสูบอย่างใกล้ชิด หนังสือพิมพ์ ได้ลงข่าวว่า รัฐมนตรีคลังผู้หนึ่ง ได้ลงมือทดลองการผลิต ยาสูบ และทดลองสูบเอง จนรู้สึกชอบขางมันเมา ต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๕ การ ชำระราคาโรงงานยาสูบก็ยังไม่หมด เหตุการณ์ของโลกในเวลานั้น มีคณนธ์ดังทุกที่ ในยุโรปมีสงคราม และรุนแรงหนักหน ๓ ใน อาเซียนญี่ปุ่นต้องเปิดฉากสงครามชนแน่นอน เพราะการที่ญี่ปุ่นเข้ายึด จีนไคจัน นั้น แต่ดงชัดว่าญี่ปุ่นต้องรุกดงทางใต้และแน่ที่สุดก็คือ ต้องรุกเข้าประเทศไทย และ ในขณะเดียวกันก็ ประกาศสงคราม

กับอังกฤษหรือ สหรัฐอเมริกา เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดประเทศไทย
 กรรมสิทธิ์ในโรงงานยาสูบซึ่งเป็นของอังกฤษ ญี่ปุ่นก็ยกยึดเอาไป
 ถ้าอังกฤษญี่ปุ่นถอยออกจากประเทศไทยได้ อังกฤษก็กลับมาเอา
 โรงงานยาสูบของคนจีน และแน่นอนคงไม่ขายให้แก่ประเทศไทย
 ส่วนเงินที่ชำระแล้ว แม้ไทยอาจจะไม่เสียเปล่า ก็คงพูดกันยาก
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้คำนึงถึงเหตุการณ์เหล่านี้อยู่ตลอดเวลา และ
 เมื่อเหตุการณ์ดังที่เรายกยงขึ้น เห็นว่าไม่สามารที่จะหักพันได้
 แล้ว รัฐมนตรีคลัง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ขอชำระเงินค่าโรงงานที่
 ยิงเหล็ดช้อย แม้จะไม่ถึงเวลาแต่จนครบจำนวน แล้ว กรรมสิทธิ์
 ในโรงงานกตกมาเป็นของรัฐบาลโดยสมบูรณ์ ญี่ปุ่นจะเช่า หรือ
 อังกฤษจะเช่า เมื่อมันเป็นทรัพย์สินสมบัติของไทยทั้งชาติคงพอจะพูดกัน
 ได้ และคือมาจากวันที่กรรมสิทธิ์โอนมาราว ๑๐ วันเท่านั้น สงคราม
 มหาเอเชียบูรพา โดยญี่ปุ่นเป็นผู้เบียดฉกเกิดขึ้น เคราะห์ดีของ
 ประเทศไทย พระสยามเทวาธิราชคุ้มครอง หรือ การรู้เท่าถึงการ
 ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ อย่างไม่รู้ตัวช่วยไม่ให้ชาติไทยเสียหาย

รายได้จากภาษีทางอ้อมจากประเภทต่างๆ ที่กีดกัน ได้ทำ
 ให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นอันมาก แล โดยที่ เป็นคุณ
 ประโยชน์แก่ราษฎรนานาประการ มิใช่เพียงแต่ปราศจากโทษ

และ ความ เดือด รอน เทา นน ตร. ปรัต พนม ยงค ได้ พิศ ัน คาก ดาว
 ทิดา “ ภาษ ทาง ออม บคน เกษ อย ถึง ชด ัด แดง ภา เกบ ออก กง ไม ได้ เงิน
 แดง ราช ฎร จะ เดือด รอน ทก หย อม ทยา ” แห ดระ นก คอ การ ทริ ฐ ษ
 รั จก ไซ น โยบาย ภาษ ให้ เบน คุณ แก่ ปรเท ศ ชาติ ราช ฎร แดง ปรธา-
 ชิ ไตย แม จะ ไม เตม ทั แต่ กน บว่า ได้ ฝด เบน อย เนก อน นน ติ

ตอนที่ ๖

สร้างเสถียรภาพเงินตราไทย

การค้าของไทยกับต่างประเทศในยุควัตถุโกดิงทร์ เป็นการ
การค้ากับอังกฤษและจักรภพอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ และแม้ในสมัยต่อมา
อังกฤษเป็นทั้งผู้ซื้อและเป็นทั้งผู้ขายให้ไทยมาก ถ้าอังกฤษ
หรือจักรภพไม่ซื้อสินค้าไทย ไทยก็ขายไม่ได้ หรือขายได้แต่น้อย
มาก อังกฤษรวมทั้งจักรภพจึงมีอิทธิพลเห็นอการเศรษฐกิจของ
ไทย และยังกำหนดเงินตราไทยก็ผูกพันอยู่กับเงินตราต่างประเทศ
คือ ปอนด์สเตอร์ลิงของอังกฤษ คืออยู่ในเขตคักดุ่มเงินสเตอร์-
ลิงก์ (Sterling Block) อังกฤษได้รับผลทางเศรษฐกิจอย่างไร
ไทยก็ได้รับผลทำนองเดียวกัน เมื่ออังกฤษออกจากมาตราทองคำ
(Gold Standard) เมื่อกันยายน 2474 การค้าและการเงินของไทย
ปั่นป่วนและยังคงต้ำหนักตง ไทยต้องกระโจนออกจากมาตราทอง
คำด้วยเมื่อ 11 พฤษภาคม 2475 ไทยยุคนั้นดูเหมือนไปอังกฤษ

เต็มที่จะยอมเป็นลูกได้ของอังกฤษเรื่อยมา จึงต้องอิงเงินตราไทย เข้ากับเงินตราอังกฤษ คืออยู่ในมาตราปรีดวรตส์เตอร์ลิงก์ (Sterling Exchange Standard) ทนด้ารองเงินตราไทย ซึ่งมีอยู่ถึง ร้อยละ 91.6 ของเงินตราที่ออกไซหนัน ก็เป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิงก์เป็น ส่วนใหญ่ เด็ถัยรภาพเงินตราไทยจึงโอนเอียงไปตามเด็ถัยรภาพ เงินตราอังกฤษ และรายที่ด้คักคือ เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในอิทธิพลของอังกฤษ นี่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม แต่ถัฟิ- จารณารายปลัดกั้อยดงไปด้แล้ว เศรษฐกิจการค้าภายในอาจเห็นว่ อยู่ในมือจีน นอกจากเงินตราไทยจะมีปอนด์สเตอร์ลิงก์เป็นทุน ด้ารองส่วนใหญด้แล้ว ก็ยังมีทองคำเป็นทุนด้ารองอยู่บ้างเป็นส่วน น้อย และทองคำนเก็บรักษาไว้ในประเทศอังกฤษ

เมื่เศรษฐกิจตกต่ำหนักดงๆ และประชาราษฎร์โถดจระตาย มิ ตายแหด้ รัฐบาลด้มบูรณาญาด้ติธิราชค่านังแต่เพียงคุดยภาพแห่ง งปประมาณยงกัว่าชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎร เมื่อรดเอา ภาษัจนถงขดด้คอกนถดเคยว ฟางด้นเคยวอยู่เป็นคองหถงหัก แต่ แทจริงหามิได้อูฐถมไปนถนด้แล้ว รัฐบาลก็กู้เงินจากต่างประเทศ ด้ระยอมด้ยคอกเบยด้งถงร้อยละ 7 ร้อยละ 8 คอบ ที่จริงในครั้ง นนนอกจากคุดยชาวิราชการออกด้แล้ว ถัฟวถเจาทมทรวยด้นเงินทอง

มากมายและมีเงินนับด้วยปีตะมาก ๆ จะให้รัฐบาลกู้เงิน หรือรัฐบาล
 ปล่อยกู้ และหรือลดเงินบดงบาง ซึ่งนอกจากจะบรรเทาความเดือด
 ร้อนของราษฎรแล้ว ยังจะไม่ต้องกู้เงินจากต่างประเทศ และโดย
 ต้องเสียดอกเบี้ยแพงด้วย แต่ในที่สุดรัฐบาลสมเด็จพระมหา
 วิทยาลัยมหาดไทยเห็นเพราะหน้า คิดเห็นว่า อันทองคำที่ไทยมีอยู่ใน
 ต่างประเทศนั้น หากมีได้แต่ “สี่แต่ข้าวสุกข้าวสารเมล็ดเดียว
 ก็ไม่ได้” ว่าแต่ก็สั่งให้ขายทองคำนั้นเสีย แต่เพื่อรักษาค่าของ
 เงินตราไทยตามความเห็นของรัฐบาล จึงให้ขอผ่อนชำระดอกเบี้ย
 ไว้แต่ประกอบเพิ่มเข้าเป็นทุนสำรองเงินตราไทย โดยนัยและบทบังคับ
 ของพระราชบัญญัติเงินตรา

เมื่อรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยเข้าบริหาร ต่อมารัฐสภา
 ผู้แทนราษฎร ก็ได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาล ถึง เรื่องการที่รัฐบาลสมบ
 วิทยาลัยมหาดไทยได้ขายทองคำไป รัฐมนตรีจึงได้ตอบเมื่อวันที่ 7
 กันยายน 2476 ว่า “เมื่อประเทศอังกฤษออกมาตราทองคำ
 ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2474 นั้น รัฐบาลเห็นเป็นการสมควรที่จะ
 จะอยู่ในมาตราทองคำต่อไป ฉะนั้นตามนโยบายนี้ รัฐบาลจึงได้
 เปิดยันทนสำรองทองคำเป็นดอลลาร์ดิงก เป็นทองคำแท่ง และเงินตราของ
 ประเทศที่ใช่มาตราทองคำ ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม

พ.ศ. น รัฐบาลได้เชื่อมเงินบาทกับปอนด์สเตอร์ลิงและกำหนด
อัตราและจ่ายในอัตราเดิมคือปอนด์ 11 บาท แต่ทว่าอัตราที่เบ
ทองคำและเงินตราของประเทศใช้มาตราทองคำก็คงถือไป และด้วย
เหตุที่ ปอนด์สเตอร์ลิง อันเป็น มาตรฐาน ของ เงิน บาท มิได้ อยู่ใน
มาตราทองคำ ราคาทุนตำรองจึงสูงและต่ำอยู่ทุกวัน สำหรับ
เงินตราของประเทศที่ใช้มาตราทองคำ นอกจากเทียบกับเงินปอนด์
สเตอร์ลิงโดยตรงมิได้แล้ว ยังมีเหตุพิเศษอีกอย่างหนึ่ง ว่าเงิน
ตราของประเทศนั้นอาจหลุดจากมาตราทองคำเมื่อใดก็ได้ ขอนักเป็น
ความจริงดังคาดไว้ คือสหรัฐอเมริกาได้ออกจากมาตราทองคำ
เมื่อวันที่ 19 เมษายน

ในเดือนพฤษภาคมที่แฉก รัฐบาลจึงได้ขายทองคำแท่งและ
ถือปอนด์สเตอร์ลิงแทนทุนตำรอง ข้อที่จะกล่าวไม่เห็นพ้องในการ
ขายทองและยึดปอนด์สเตอร์ลิงมอยอย่างเดยวว่า ถ้าราคาปอนด์
สเตอร์ลิงตกต่ำก็กระทำให้ราคาเงินบาทตกต่ำไปด้วย แต่เห็น
จะเกิดได้ก็ในเมื่อราคาปอนด์สเตอร์ลิงจะตกต่ำถึงขีดที่จะต้องทวงจาก
การเป็นมาตรฐานของเงินตราสยามนี้ รัฐบาลในครั้งนั้นเห็นว่า
ความขอร้องยังห่างไกลนักและเป็นความกตัญญูเกินกว่าเหตุ เพราะค่า
ปริวรรตปอนด์สเตอร์ลิงกับราคายนทส์มาเดมอเป็นเวลายาวนานแล้ว

และประเทศอื่นหลายประเทศโดยดลอนด์สเตอร์ลิงกเป็น มาตรฐาน
เงินตราของเขาเช่นกับเรามากชนทุกที่ เมื่อรัฐบาลมหันตตามกฎ
หมายรับและจ่ายเงินบาทกับปอนด์สเตอร์ลิงก ก็ควรถือทุนสำรองใน
เงินตราทมิฬราคาตามที่ต้องรับจ่ายเงิน คือถือปอนด์สเตอร์ลิงก
แต่ถกอาจจะนำไปหาผลประโยชน์ให้ถกเองได้ ซึ่งในยามการเงิน
ฝืดเคืองเช่นหย่อมเป็นเหตุที่จะต้องค้างมาก แต่ถกถือเงินทองค่า
อย่แดงจะคงเดี่ยการศึกษา และเมื่อต้องการขายก็หาเงินการตั้งถก
ไม่ เพราะบางประเทศก็ห้ามมิให้ตั้งถกออกนอกประเทศ
การรักษาค่าปริวรรตเงินตราให้คงที่ เป็นสิ่งสำคัญมากในการ
ค้าขายเพราะพืดค้าต้องการทราบว่ เมื่อทำกายค้าขายลงไปแล้ว คน
จะได้รับเงินเท่าไร ถ้าค่าปริวรรตไม่แน่นอนพืดค้าก็ไม่กล้าทำการ
ค้าเกรงว่าจะขาดทุน โดยค่าปริวรรต อันมิได้อยู่ใน ความบังคับ ของคน
.....รัฐบาลยังมีหน้ด้นและดอกเบยจะคงชำระ เป็น ปอนด์สเตอร์ลิงก
คณะรัฐบาลก่อน (สมเด็จพระนญาธิธิราช) จึงเห็นว่าการถือทุนสำรอง
เป็นปอนด์สเตอร์ลิงกยอมไม่ขัดกับประโยชน์ของประเทศเรา” และ
ปรากฏในขณะนั้นว่า รัฐบาลจะได้รายได้จากการนำปอนด์สเตอร์
ลิงกไปหาผลประโยชน์ราวมีละ 1 ล้านบาท ส่วนค่ารักษาทองใน
อเมริกาและในฝรั่งเศสเป็นเงินราวสี่หมื่นบาทต่อปี

รัฐบาลสมเด็จพระนญาธิธิราชได้ทำอย่างเต็มความสามารถแล้ว

แต่ตั้งการณโถกผิด และผิดที่ได้ไม่คุ้มกับที่เสียไป และต่อมารัฐบาล
 สัมบูรณ์าญาสิทธิราช เพื่อสร้างควมมั่นคงให้แก่เงินตรา จึงได้
 ขายเหรียญบาทจำนวนหนึ่งไป แม้ในครั้งนั้นราคาแร่โลหะเงินใน
 ตลาดโลกจะไม่สู้ดีนักก็ตาม รัฐบาลขายได้แต่เพียงห้าหมื่นเศษเงิน
 1 เอนซ์ (.999 เปรี่เซนต์ของความบริสุทธิ์) เพียง 25.78 เซนต์
 อเมริกันเท่านั้น แต่กำไรเงินที่ขายได้นั้นชอพอ้นดั่งเคอร์ดังกอก

การกระทำของรัฐบาลสัมบูรณ์าญาสิทธิราชตั้งว่ามานคร. ปรีด
 พนมยงค์ได้สังเกตและศึกษาอย่างใกล้ชิด และเห็นว่าหาเป็นทางที่
 จะนำมาซึ่งเสถียรภาพอันมั่นคงของกาวค่าและกาวเงิน อย่างแท้จริงไม่
 เพราะสักฉนวนหนึ่งไทยคงได้รับผลสะท้อนจากการทอกลฤษได้รับผลนั้น
 เป็นแน่ และสำหรับทองคำนั้นอย่างไร ก็ยังมีค่าสำหรับมนุษย์อยู่
 นั้นเอง ภายหลังจากปฏิวัติแล้ว คือในวันที่ 22 กันยายน 2481
 รัฐบาลได้ขายเหรียญบาทของเงินคงคลัง และทุนสำรองเงินตรา ไปอีก
 เป็นการขายเหรียญบาทในฐานะแร่โลหะเงินเกือบสิ้นเชิง และเมื่อ
 ดร. ปรีด พนมยงค์ เข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีคลัง ดร. ปรีด
 พนมยงค์ ก็ได้ตอบกระทู้ถามของสมาชิกในสภาฯ ถึงเรื่องนั้นเมื่อวันที่ 12
 มกราคม 2481 ว่า "ประเทศสยามได้ออกจากมาตราเงินมานานแล้ว
 และทองโลหะเงินก็มีราคาไม่มั่นคงย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงเห็น

ต้นควรที่จะขายเงินเหรียญบาทซึ่งเป็นโลหะเงินเต็ม เพื่อจัดการหาโลหะทองคำมาแทนโลหะเงิน การขายโลหะเงินไปเพื่อประโยชน์ที่จะซื้อโลหะที่มีความมั่นคงมาแทนเช่นนั้น ย่อมเป็นประโยชน์แก่ประเทศ."

การขบหลอมเหรียญบาทซึ่งขนไปจากประเทศไทย และการขายโลหะเงินที่ได้ ได้สำเร็จจุดดวงไปเมื่อปลายมีนาคม 2481 ในสหรัฐอเมริกา คือ

จำนวนเหรียญบาทที่ได้ขบหลอม	52,436,000	บาท
เนื้อเงินที่ได้รับ (เนื้อ .999)	22,816,391.11	ออนซ์
รายได้ (ก่อนหักรายจ่าย)-		
-ค่าเนื้อเงิน	9,811,043.91	ดอลลาร์
เบ็ดเตล็ด	7,131.90	ดอลลาร์
รวม	9,818,175.81	ดอลลาร์
รายจ่าย	236,503.36	ดอลลาร์
รายได้สุทธิ	9,581,672.45	ดอลลาร์

ค่าเนื้อเงินที่ขายได้นั้นเท่ากับ 43 เซนต์ต่อหนัก 1 ออนซ์ (.999) หรือเหรียญบาท 1 เหรียญขายได้ 42.28 สตางค์ เป็นโชคของประเทศ

ไทยในระบอบประชาธิปไตยไม่น้อย เพราะถ้าย้ายไป 3 หรือ 4
เดือนจะขายได้ราคาต่ำกว่ามาก เพราะกระทรวงการคลังตั้ง
รัฐบาลซึ่งเบนผลซื้อขายใหญ่ได้เล็กซื้อเนื้อเงินในราคานั้น ในเวลา
ต่อมาใกล้ ๆ กันเพียงวันที่ 10 กรกฎาคมเนื้อเงินมีราคาเพียง 35 เซนต์
ต่อ 1 เชนส์เท่านั้น และสมมติว่า ในเวลานั้นรัฐบาลไทยจะทำ
เหรียญบาทออกมาใหม่ โดยเอาเงิน 9,581,672.45 ดอลลาร์ที่ขาย
ได้ ซื้อเนื้อเงินมาทำเหรียญบาทใหม่จะได้ถึง ประมาณ 62,436,000
บาท คือได้มากกว่าเก่ารวม 10,000,000 บาท

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ทราบดีว่าการที่จะทำให้เงินตราไทยมั่นคง
เพื่อเศรษฐกิจของชาติจะรุ่งเรืองได้นั้นจะควรทำอย่างไรและในประ-
การใด โดยที่ได้ศึกษาและสังเกตการณ์ การเงินและการค้าตลอด
จนการเศรษฐกิจของโลกอยู่ตลอดมาอย่างถี่ถ้วน ไม่มัวงายอยู่ใน
ลักษณะเศรษฐกิจหนึ่งใด แต่ต้องการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์
นั้นเป็นดังที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผักไม่อยู่มากที่สุด และคราวนั้นเมื่อ
ได้เงินมา 9 ล้านดอลลาร์เศษนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ จะจัดการอย่าง
ไรต่อไป ดังที่ได้อรรถไว้ในสภาแล้วว่าจะจัดซื้อทองคำเข้ามาเก็บ
ไว้ภายในประเทศ เมื่อรัฐมนตรี ดร. ปรีดี พนมยงค์ มีคำสั่งดังไป
ให้กรมคลัง อันเป็นเจ้าหน้าที่จัดการซื้อทองคำในสหรัฐอเมริกาทั้ง

หมด ต่อมาไม่ถึง ๒ วัน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ได้รับบทกเส่นขอ
 ความเห็นของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีข้อความเป็นการแย่งกบฏ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ได้ส่งลงไป เป้าเถย, เจ้าหน้าที่ผู้เสนอบันทึกความเห็น
 นั้นไม่เจตนาที่จะขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือมีเจตนาร้ายแต่ประการ
 ใด เขาได้บันทึกแยงโดยความดีจริต และด้วยความหวงกตต่อชาติ
 เขาได้ขังถึงอธิการที่เคยปฏิบัติมา คือ เห็นควรให้ใช้เงินนั้นช้อปอนด์
 สี่เคอร์ริงกประกอบเขาเป็นทุนสำรองและที่จะได้ดอกเบี้ยด้วย ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ได้อ่านและพิจารณาบันทึกของเขาอย่างดี พอใจใน
 การคิดคำนองเจ้าหน้าที่ที่เขาก่อหาญ และพยายามทำงานของชาติ
 เพื่อชาติ แต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีผู้ดำเนินนโยบาย
 ทั้งเป็นผู้ที่แต่งการณีก่อในภายหน้า รัฐมนตรี ไม่ใช่ผู้ทำงาน
 หรืองานประจำจนซึ่งได้ยื่นเสนอกตามลำดับชั้นขึ้นมา จนถึงปลัดกระ-
 ทรวง ไม่มีอะไรใหม่แต่ວ່นเคยหยุดตลอดเวลา ๓๖๕ วัน แต่รัฐ-
 มนตรีต้องรอบรู้ ในกิจการของชาติ ด้วยการศึกษาค้นคว้าและดำเนิน
 นโยบาย การที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ สั่งให้ช้อทองคำ นอกจากจะ
 เห็นว่าทองคำเป็นโลหะที่มีค่าอยู่เสมอแล้ว ยังขัดแย้งไปหาจุดที่ว่า ใน
 ไม่ช้าประเทศทั้งหลายก็จะวิ่งเข้าหาทองคำอีก ยิ่งกว่านั้นพฤติการณ์
 ทางการค้าเศรษฐกิจและการเมืองที่เป็นมาจนถึงในระยะนี้ ได้บอกเหตุ

การณีนี้อินอนาคตแล้วว่า สงครามจะต้องเกิดขึ้นแน่ และอังกฤษจะ
 ต้องเข้าต่อสู้สถานะสงคราม เมื่อเป็นเช่นนั้นทหารมีเงินปอนด์สเตอร์
 ลิงก์เป็นทุนสำรอง ก็จะนำความยุ่งยากและเสียหายมาสู่ประเทศไทย
 เวदानันท์ทองคำจะเป็นที่ตีเห็นท่าของนานาชาติ จะกลายเป็นสิ่งวัดค่า
 แล้วไทยจะได้ทองคำจากไหน และสำหรับประเทศไทยเอง เมื่อ
 สงครามระหว่างมหาอำนาจเกิดขึ้น ก็ยังไม่แน่ว่าจะอยู่เป็นกลางได้
 หรือว่าจะเข้ากับฝ่ายใด ทองคำเท่านั้นจะช่วยพยุงการเป็นอยู่ของ
 ประเทศไทยไว้ได้

แคมเหตอกประการหนึ่งที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ตระหนักอยู่ใน
 ใจ สังกนคคือการที่เบนมาแควดด้วยการที่คนไทยได้ศึกษาเล่าเรียน
 ในประเทศอังกฤษ เมื่อกลับมาเมืองไทยได้รับราชการเป็นใหญ่เป็น
 โต บางคนซึ่งอาจเป็นต้นข้างมากมีความนิยมและดุ่มหลงอังกฤษ
 บางคนมีนิสัยใจคอเป็นคนอังกฤษไปเลย และในยศกระโน้น มีคน
 ชรามดาตามันนอยเคยเทศ และยังกระทรวงการคดงซึ่งมทปรกษา
 เป็นคนอังกฤษด้วยแล้ว ดูเหมือนว่าความดุ่มหลงเช่นนี้มอยู่เป็นอัน
 มาก ดร. ปรีดี พนมยงค์กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่คดงของเราบางคน
 วัลคหลงใหลอังกฤษ ยิ่งกว่าทอองกฤษวัลคหลงใหลในตัวเขาเองเสีย
 ออก ” และสำหรับดร. ปรีดี พนมยงค์เองนั้น มีบางคนเข้าใจว่า

ไปอังกฤษหรือต่างประเทศอื่น ๆ แต่ถ้าพิจารณาให้รอบคอบแล้ว ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ไปรทุก ๆ ชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติไทย และไป
 ในทางที่ชาติไทยต้องได้ประโยชน์ไม่ใช่ว่าประโยชน์ ดังที่จะ
 เห็นได้จากการได้รับผลสำเร็จในการแก้ไขสนธิสัญญา และในชั้น
 ปลายก็ได้ปรากฏแก่ราษฎรไทยทั้งหลายว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไป
 ชาติไทย รักชาติไทยมากที่สุดเห็นดั่งอื่นใด เห็นชีวิตของคนเดีย
 อก ในการดำเนินการบริหารนั้น ถ้าเป็นกรณีที่จะต้องรักษามล
 ประโยชน์ของชาติไทยไว้ และกรณีนั้นจะต้องขัดแย้งกับอังกฤษ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ได้หลีกเลี่ยงไม่ปรึกษาหารือกับที่ปรึกษาการคลัง ซึ่ง
 เป็นคนอังกฤษ หลีกเลี่ยงเด็ดขาด ดร. ปรีดี พนมยงค์ กล่าวว่า
 “ผมไม่ได้รุกรานอังกฤษ หรือทำให้เขาเสียหายอย่างใดเลย” เมื่อ
 เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐมนตรี เด่นอนันทกยงชน
 มาเช่นนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงสั่งลงไปอีกครึ่งหนึ่งว่า “ให้จัด
 ชอทองคำในลอนดอน และขนเข้ามาเก็บไว้ในประเทศไทย”
 ในที่สุดปรากฏว่า เงินจำนวนนั้นชอทองคำได้ 67๑ แท่ง เป็นชอ
 ทองคำบริสุทธิ์ 273,918,545 เชนซ์ ในราคา $34.76\frac{1}{2}$ ดอลลาร์ คือ
 ทองหนัก 1 เชนซ์ ทองคำจำนวนนี้ ได้ขนมาเก็บไว้ใน หอเงินรัช
 ของกรมคลัง ในพระบรมมหาราชวัง ไม่ต้องเสียค่ารักษาให้แก่ต่าง

ประเทศ แต่การไม่ต้องเสียค่ารักษานี้ไม่เป็นเหตุที่ทำให้รัฐมนตรี
 ผิดของกระทำเช่นนั้น ต่อมา ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้สั่งให้ชอของ
 ค่าภายในประเทศอีกด้วย โดยชอจากเหมืองทองคำโต๊ะโมะ ชอ
 ให้พอมากพอที่รัฐมนตรีคลังผู้มั่งค้ายาโกด และรู้เท่าถึงการฉ้อฉล
 ใจ มั่นใจในการที่จะสร้างควมมั่งคั่งให้แก่ชาติ และสร้างควมมั่ง
 คั่งให้แก่ระบบเงินตราไทย รัฐบุรุษผู้เคียดแค้นต่อการคลัง เช่น ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ผู้ไม่เคยคิดที่จะร่นเอาทองคำของชาติ หรือเอาทองคำ
 ของชาติไปไว้ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นกรเอาประเทศชาติเข้าไปให้ถูก
 ผูกมัดอยู่โดยชาตินั้น เพราะเป็นการนำเอาควมมั่งคั่งและควม
 อุดมธรรของชาติที่เปนเอกราชไปมอบไว้ภายใต้การกดขี่ บังของชาติ
 อื่นนั้น และใน "วาระหนึ่ง" ก็ไม่แน่ว่าประเทศไทยจะได้คืนมาหรือไม่
 ดร. ปรีดี พนมยงค์กล่าวให้เหตุผลต่อไปอีกว่า "ผมคาดว่าสงคราม
 จะต้องเกิดขึ้นในไม่ช้า และประเทศไทยซึ่งมีนโยบายไม่แน่นอน จะ
 ต้องตกอยู่ในภาวะคับขันอย่างที่สุดและจะต้องช่วยตัวเอง ถ้าหากสงคราม
 ยังไม่เกิด เกร็ดิตของประเทศไทยก็เป็นทเชอฉอของต่างประเทศ
 เป็นทพพอใจแล้ว ถ้าหากเราจะมีเงินต่างประเทศมาลงทุนเพื่อประโยชน์
 ของราษฎร เราก็คงทำได้เพราะเกร็ดิตของเราดี" เป็นการ
 แน่แน่นอนเหลือเกินรัฐบادثมรัฐมนตร้อย่าง ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้ได้

รับความเชื่อถือจากต่างประเทศ ประเทศไทยย่อมได้รับผลดีจาก
การบริหรงและการสัมพันธ์กับนานาชาติเสมอ

รัฐมนตรี ปรัด พนมยงค์ ได้พิจารณา ลักษณะ การณ์ ทง ทาง
เศรษฐกิจและการเมืองโลกอยู่เสมอตลอดเวลา โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งคือ การเมืองและการเศรษฐกิจของอังกฤษซึ่งมีผลกระทบต่อ
ถึงประเทศไทยอยู่ด้วย จากการพิจารณาพฤติการณ์โดยละเอียด
ถึตนเอง ดร. ปรัด พนมยงค์ ได้อาศัยความรู้และความเชี่ยวชาญ
ซึ่ได้เ็นไปหาจุดที่อังกฤษจะเดินไป และแล้วดร. ปรัด พนมยงค์ได้
ตั้งให้โอนเงินปอนด์สเตอร์ลิงของรัฐบาลจากอังกฤษไปซื้อดอลลาร์
อเมริกาไว้จำนวนหนึ่งเป็นครั้งแรกก่อน และต่อมาเมื่อเห็นว่าพฤติ-
การณ์ที่เกิดขึ้นแล้วๆ มา จะต้องทำให้เกิดพฤติการณ์ใหม่ ซึ่จะออกอย่าง
หนึ่งโดยแน่นอน ดร. ปรัด พนมยงค์ ตั้งให้โอนเงินปอนด์สเตอร์
ลิงจึ่จากอังกฤษจำนวนหนึ่งค่อนข้างมาก ไปซื้อดอลลาร์ในอเมริกาไว้
อีก แต่โดยที่เหตุการณ์กระชั้นชิดจึงตั้งให้โอนทางโทรเลข การ
ซื้อดอลลาร์ได้สำเร็จเรียบร้อยทุกประการ และแล้วพอรุ่งเช้า
เท่านั้น อังกฤษประกาศลดค่าเงิน (Devaluation) จาก 1 ปอนด์คือ
4.26 ดอลลาร์ ตั้งเป็นค่อ 4.06 ดอลลาร์ ผล .. ประเทศไทยได้กำไร
หลายล้านดอลลาร์ จากการกระทำของรัฐมนตรีผู้นี้ เงินจำนวนนี้

ฝากไว้ในสหรัฐอเมริกา ระหว่างมหาสงครามครั้งที่แล้วเสร็จใน
 สหรัฐฯ ก็ได้ใช้จ่ายจากเงินจำนวนนี้

งานย่อยๆ ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในการรักษาเสถียรภาพ
 ของเงินตราไทยนึ่งมีอีกหลายประการ อาทิเช่น เมื่อเข้าระยะที่
 ๒ ในเตรียมสงครามเต็มที่ เหรียญกษาปณ์ทองแดงราคา 1
 สตางค์เริ่มจะหายไปจากตลาด ทั้งนี้เพราะแร่โลหะทองแดงในเหรียญ
 กษาปณ์นั้นมีราคาสูงกว่า 1 สตางค์ ตามกฎที่ว่า "เงินดีหนีเงิน
 เลว" แต่การหายไปเช่นนั้นไม่ได้ลดพ้นความเสียดของ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ซึ่งคอยจ้องอยู่เสมอมา ดร. ปรีดี พนมยงค์จึงให้กรมคลัง
 ตัดอัตราเนื้อโลหะทองแดงในเหรียญกษาปณ์ 1 สตางค์ดังทันที ให้
 มีส่วนผสมของโลหะทองแดง ซึ่งเมื่อก็คิดเป็นราคาโลหะดีนั้นน้อยกว่า
 1 สตางค์ เหรียญกษาปณ์ทองแดง 1 สตางค์ที่ทาออกมาใหม่
 ไม่เป็นที่ปรารถนาของพ่อค้าโลหะดีอยู่แล้ว มันหยุดทำหน้าที่เป็น
 สินค้า แต่กลับทำหน้าที่เป็นเงินตรา ใช้วัดค่าสิ่งของต่างๆ ต่อไป

ตอนที่ 7

ธนาคารชาติไทย

ในประเทศที่การเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองนั้น นับว่าธนาคารเป็น
ส่วนประกอบอยู่ไม่น้อย แต่การที่ประเทศใดมีธนาคารมากมาย นอก
จากจะเป็นคนแก่การเศรษฐกิจแล้ว ในทางกลับก็อาจจะก่อกองชน
อันเป็นโทษแก่การเศรษฐกิจได้เช่นเดียวกัน เพราะธนาคารอยู่ได้
เพราะความเชื่อถือและเอาเงินของผู้ฝากมาหมุนเวียน ถ้าหมุนไม่ทัน
เช่นกรณีผู้ฝากหลายรายถอนเงินจำนวนมาก ธนาคารไม่อาจเรียก
เงินจากผู้ไปทันจ่ายคืน ก็ย่อมจะทำให้ธนาคารต้องปิดหรือล้มได้
และในกรณีที่ธนาคารดำเนินการตามปกติ แต่เกิดมีการเก็งกำไร
(Speculation) ธนาคารเข้าไปมีส่วนอยู่ด้วย ในกรณีเช่นนี้ ย่อม
ทำให้การเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในฐานะปั่นป่วน ราคาสินค้าแพง
ขึ้นเป็นต้น เมื่อเป็นดังนี้รัฐจึงจำเป็นต้องควบคุมและต้องช่วยเหลือ
ธนาคารตามควรแก่กรณี แต่สำหรับประเทศไทยนั้นแม้จะมีกฎหมาย

ควบคุมการธนาคาร ก็เป็นแต่การควบคุมไม่ให้ธนาคารประกอบกิจการ
ที่จะเป็นอันตรายแก่ฐานะของธนาคารและของตักค่าเท่านั้น หาได้
เป็นการช่วยเหลือธนาคารในประการอื่นไม่ ตลอดจนเวลาที่เข้ามา
ธนาคารจำนวนมากในประเทศไทยก็เป็นธนาคารของคนต่างด้าว และ
จำนวนมากก็เป็นของคนอังกฤษ ส่วนธนาคารสยามกัมมาจล หรือ
ธนาคารไทยพาณิชย์ แม้เป็นธนาคารไทยก็ไม่สู้จะตรงความหมายนัก
ฉะนั้น การที่รัฐบาลใด ๆ จะหวังให้ ธนาคาร เหล่านี้ ให้ความช่วยเหลือ
แก่พ่อค้าที่เป็นคนไทย เพื่อให้การค้าและการเศรษฐกิจของประเทศ
เป็นส่วนรวม อยู่ในฐานะที่จะเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้นั้น ย่อมเป็นการ
หวังยาก

ในต่างประเทศ เช่นในสหรัฐอเมริกา ธนาคารพาณิชย์บาง
แห่งนอกจากทำหน้าที่ประกอบกิจการทั่วไปแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นผู้ออก
ธนบัตรอีกด้วย เช่น National Banks หรือ Federal Reserve
Banks และเช่นเดียวกันในยุโรปหรือในอังกฤษก็มีธนาคาร ซึ่งทำ
หน้าที่ทางกิจการธนาคารธรรมดาแล้ว ยังเป็นผู้ออกธนบัตรอีกด้วย
เช่น Bank of England, Reichsbank ในเยอรมนี, Banque de
France ในฝรั่งเศส, หรือ Bank Of Japan ในญี่ปุ่น ธนาคาร
เหล่านี้เรียกกันว่าเป็นธนาคารแห่งชาติ ก็เป็นธนาคารแห่งธนาคาร

ยิ่งกว่านั้น รัฐได้เต็มประโยชน์อันจะพึงได้ไปเป็นอันมาก ตัวอย่าง
เช่นการที่กระทรวงทบวงกรมหรือองค์การของรัฐนำเงินไปฝากไว้ใน
ธนาคารพาณิชย์เพื่อการจ่ายของตน เป็นต้น ทำให้รัฐบาลขาด
โอกาสหมุนเวียนไปตามความจำเป็นได้

ภายหลังการปฏิวัติแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้พยายามอย่าง
ยิ่งที่จะให้ธนาคารแห่งชาติขึ้น จะเห็นได้ดังที่ได้อธิบายไว้ในเค้าร่าง
โครงการนี้ เศรษฐกิจ แต่ด้วยอุปสรรค การลงมือในเรื่องนี้
จึงยังไม่ แต่ถึงกระนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้พยายามศึกษาใน
เรื่องนี้ ศึกษาสถานการณ์เพื่อจะลงมือ ยิ่งกว่านั้นในวงการต่างๆ
ไป ก็ปรากฏมีการแสดงความคิดเห็นที่จะให้รัฐมีธนาคารแห่งชาติ
ขึ้น พระยาตรีภานุวัตร (เกิด บุนนาค) ผู้มีความเชี่ยวชาญในทาง
เศรษฐกิจ ผู้หนึ่ง ได้เขียนบทความเรื่องลงในหนังสือพิมพ์ ใน
ลักษณะที่แทนราษฎร ต่มาชิกได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาลว่าเมื่อไรรัฐบาล
จะจัดตั้งธนาคารชาติแห่งชาติ แต่ในขณะนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์
กำลังบริหารอยู่ในกระทรวงมหาดไทย และต่อมากระทรวงการต่าง
ประเทศ ไม่มีความพอใจที่จะลงมือเรื่องนี้ได้ และบัดนี้ในกระทรวง
การคลัง การสร้างภาษีอากรให้เป็นธรรมแก่ราษฎรก็ดำเนินไปด้วยดี
ไปแล้ว ฉะนั้นงานชนต่อไป ก็คือ การสร้างธนาคารแห่งชาติขึ้น

ดร. ปรีดี พนมยงค์ไม่ถาม แต่ก็ไม่แคร์ต่อคำวิจารณ์อย่างเห็นแก่ดก
ในสังคมปกขาวเรื่องธนาคารชาตินี้ คิมไปทำงานองไม่เห็นด้วย

แต่การที่จะดำเนิน การในเรื่องใหญ่โต เช่น ธนาคารชาตินี้
ย่อมจำเป็น จะต้องใช้ ความระมัดระวัง และรอบคอบ ยิ่งกว่าความ
รอบคอบ ตามธรรมดา เพื่อหลีกเลี่ยง ภัยอันตรายใด ๆ เสียทั้งต้น
อันแท้จริงความดีวเรือง การตั้งธนาคารแห่งชาติของ ดร. ปรีดี พนม
ยงค์ที่เคยปรารถนาในคณะรัฐบาล ก่อนที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์จะเข้า
บริหารในกระทรวง การคลังนี้ ได้เคยถูก คัดค้าน อย่างหนักจากที่
ปรึกษาการคลังซึ่งเป็นชาวต่างประเทศมาแล้ว และทั้งที่ปรึกษา
ฝ่ายไทย คือ ม.จ. วิจิตรนชัย ไชยยนต์ ซึ่งเป็นนักเรียนอังกฤษ
ก็มีความไม่เอียงไปในทางที่ไม่เห็นด้วย รายงาน (Report) คัด
ค้านของที่ปรึกษาการคลังซึ่งเป็นชาวต่างประเทศนั้น เชื่อว่าแม่บดิน
ทวงศ์จะขอยอ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ยกเลิกคัดค้านท่านองเดยงนอก
ครึ่งหนึ่ง แต่มีโดยยอมจำนนต่อกรคัดค้านนั้น ดงมือทำและทำไป
ทีละขั้น ๆ เพราะอย่าว่าแต่ธนาคารแห่งชาติเดย แม้แต่ธนาคาร
พาณิชย์ธรรมดาที่ยังเป็นของใหม่สำหรับเมืองไทยอยู่ และยิ่งกว่านั้น
คนของเรายังไม่ และทมิบางก็ไม่พอแก่การที่จะลงมือดำเนินการ
เด็ดเขยเดมท ดู่หาความชำนาญชำนาญไปเป็นชน ๆ จะคักว่า ขณะท

ดร. ปรีดี พนมยงค์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ในยุโรป ซึ่งมณฑลเกษตรกรรมและกิจการธนาคารและการค้าใน
 ประเทศไทย เงินตราไทย ซึ่งอยู่ในกลุ่ม สเตอร์ลิง ก็ได้รับความ
 กระทบกระเทือน และพออังกฤษควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน การค้า
 และการธนาคารในประเทศไทยก็เริ่มอยู่ในฐานะยุ่งยาก ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ได้ลงมือดำเนินงานในเรื่อง การธนาคาร แห่งชาติ โดยทันที
 จะรอช้าต่อไปอีกไม่ได้แล้ว

ในการดำเนินงานขั้นต้นนี้ ให้เป็นระยะเตรียมงานใหญ่
 ไปพอควรแก่ระยะเวลาดำเนิน คือ ได้จัดตั้ง สำนักงานธนาคารชาติไทย
 ขึ้น และให้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของรัฐมนตรีคลัง ให้มีหน้าที่
 ประกอบกิจการอันเป็นกิจธุระของธนาคารกลางหรือธนาคารแห่งชาติ
 เพียงบางประการก่อน และรีบเร่งผูกพันพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ให้
 พรักพร้อม ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนัก
 งานธนาคารชาติไทย พ.ศ. ๒๔๙๒ และได้เปิดทำการสำนักงานขึ้น
 เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๓ ณ ตึก ตวง ขำม ระเบียบ โบสถ์ วัด
 พระแก้วในพระบรมมหาราชวัง สำนักงาน ข. น. บนถนนวงเวียน
 อย่งไรก็ตาม สำนักงานธนาคารชาติไทยยังมีได้มาอำนาจในการ
 ออกธนบัตรและประกอบกิจการธนาคาร โดยแท้แต่ประการใด

หน้าที่เป็นธนาคารของรัฐ และเป็นธนาคาร ของธนาคารทั้งหลาย
และตลอดเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ได้ตั้งขึ้น จนกระทั่งบัดนี้ ธนาคารชาติไทย
ได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติมหาศาล นี้เป็น
งานอันหนึ่งที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้สร้างไว้ให้แก่ประเทศไทย

ภายหลังการแก้ไขรัฐธรรมนูญกับนานาชาติสำเร็จลง การจัด
และปรับปรุงระบบภาษีอากรใหม่ให้เป็นธรรม การใช้นโยบาย
ศุภกากรอย่างดียิ่ง ตลอดจนการตั้งร่างเค้าโครงภาพของเงินตรา และ
การจัดให้มีธนาคารชาติขึ้น ปรากฏว่า การค้า การเศรษฐกิจ
ของชาติ และรายได้ของรัฐ ได้ดำเนินไปด้วยดี และเพิ่มขึ้นเป็น
อันมาก พอจะอนุมานได้ว่า ราษฎรนอกจากได้รับความเป็นธรรม
ทางการเสียภาษีอากรแล้ว ยังได้มีอาชีพ ประกอบเป็นชนเป็นอัน มี
ความรุดรรมขึ้นยิ่งช้นกว่าแต่ก่อน แต่คงไม่ถึงจุดหมายที่ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ปรารถนา เพราะเขาเหล่านั้นทั้งชาติ ยังไม่ได้รับการ
ประกัน คือ ยังไม่มีการประกันสังคม (Social Insurance) รัฐมนตรี
คงจะทำอย่างไรกับเรื่องนี้ได้เล่า?

ตลอดระยะเวลาที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ดำรงตำแหน่งเป็น
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง งานของท่านได้สร้างเค้าโครงภาพ

ทางการเงินของชาติเป็นลำดับมา ดังจะเห็นได้จากสถิติธนบัตรออก
ใช้ ในปีต่างๆ ซึ่งไม่มีภาวะเงินเฟ้อ Inflation อยู่เลย

ขอทำนายคอกอนหนึ่งก็คือ การรวมมอกนทำงานอุดมคติ
ของการปฏิวัติ ซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์คณอยู่กับหลวงพิบูลสงคราม
ในระยะนี้ นับว่าเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นอันมาก ประเทศ
ไทยได้รุ่งเรืองก้าวหน้าไปโดยรวดเร็ว ทั้งในทาง วัตถุและจิตใจ
ตลอดจนทาง อารยะธรรมและวัฒนธรรม นับว่า อุดมคติของการ
ปฏิวัติได้ก่อให้เกิดความสำเร็จเข้าไปมากที่สุดแล้ว และคงจะถึงจุดหมาย
แห่งความสำเร็จในวันข้างหน้า อนาคตอันใกล้นี้ ถ้าวินาที 8
ธันวาคม 2484 จะผ่านไปเฉยๆ เป็นปรกติ โดยไม่มีอะไรเกิดขึ้น
แต่มันก็ได้เกิดขึ้นในวันที่ 8 ธันวาคม 2484 วันของเหตุการณ์
ทำให้อุดมคติของรัฐบุรุษทั้งสอง ดร. ปรีดี พนมยงค์และจอมพล ป.
พิบูลสงครามแยกกันไปคนละทาง 8 ธันวาคม 2484
The Day of Infamy.

บทที่ ๑๗

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ เป็นวันที่คนไทย และคนไทยของ
บรรดาประชาชนชาวไทย เพราะมันเป็น วันที่ เลือดเนื้อของ ไทย หด
ให้แก่ศัตรู แต่เป็นวันที่คนไทยทั้งปวงรู้สึกถึงอันตรายอย่างที่สุด
จะมองดูหน้าใคร ก็แค่เซ็ดเซียว น้ำตาคลอ ไม่ใช่เพราะกลัว แต่
เพราะเจ็บแค้น และรู้สึกเสื่อมเกียรติแห่งความเป็นไทยยิ่งนัก คนไทย
ทุกคนต้องการ ผู้ที่ ตองการ ทำลาย ผู้ที่ ตระเมิดอธิปไตยของชาติ และ
ตนเอง ที่ฝรั่งเขียนประวัติศาสตร์ไทยให้คนทั้ง โลก เรียนและรู้ว่า

“After five hours of token resistance on Dec. 8. 1941.
Siam yielded to Japanese Occupation and became one of
the springboards in World War 11 for the Japanese campaign
against Malaya.”

ขอย้อนกลับมาถึงเหตุการณ์ก่อนวันที่ ๘ ดังเล็กน้อย เรายังคง
จะจำกันได้แม่นยำว่า ช่วงเวลาของ เรา และ ช่วงเวลา
ของชาติไทยนั้น รัฐบาลไทยได้เคยแสดงออก ซึ่งนโยบายเป็นกลาง
ขณะที่สงครามใกล้เข้ามาทุกทีๆ และได้ชักชวนแนะนำให้คนไทยทุกๆ

คนดีตาย ดี ผู้ที่ดวงตะเมตตอชิปโดยดี จนถึงขนาดเผาเมือง ใช้อาวุธทุก
ชนิดเท่าที่จะพงม แม่แต่หมามูย “ตัวตายดีกว่าชาติตาย” โคนง
สยามานต์ดีของสมเด็จพระมหาจักรวาลเจ้า

“หากสยามยังอยู่ยัง	ยืนยง
ไทยก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย

และ

โครรานโครรูกดำ	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละสิ้นเด
เสียชีพไม่เสียสัน	ชอกองเกียรติงาม”

อ้อ! โคนงต้องบทนหาได้ ประดิษฐานไว้ ที่มุม หน้าตง ต้อง ข้างของ
กระทรวงกตาใหม่โก้ๆ เท่านั้นไม่ แต่ได้ถูกนำมาอ่านกระจายตั้ง
เจ้าผู้พระราชนาษฎรไทยชาติแดงชาติก แม้จะไม่มีการชกแจงหรือ
โฆษณาชวนเชื่อ ราษฎรไทยทุกคนก็คงจะรบนัน ขอให้รัฐบาลซึ่ง
เป็นหัวหน้าบอดักคำเดียวเถอะว่า รบ!

ถ่ายร่วมกับอดีตประธานาธิบดี เลอองบลูม แห่งฝรั่งเศส
ณ เกคอร์เซ

สำหรับดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ตระหนักเรื่องที่ไทยจะต้อง

ประสพภาวะสงครามมานานแล้ว วันที่ญี่ปุ่นรุกเข้าอินโดจีน นั้น
คือวันที่ตัดสินใจว่า ไทยหลังสงครามไม่แพ้ โดยญี่ปุ่นจะต้องบุก
เข้าประเทศไทย ญี่ปุ่น มหาอำนาจที่ไม่ใช่ใจ ย่อมทราบดีว่า การ
สงครามที่มันเกิดขึ้นต้อง อาศัยชุม กาดังทาง เศรษฐกิจ ทวีพยากร
อาหาร ข้าวปลา และอื่น ๆ ซึ่งมียู่มากภายในประเทศไทย ญี่ปุ่น
ต้องเอาให้ได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ไม่เช่นนั้นแล้ว การที่ญี่ปุ่นจะทำ
สงครามกับมหาอำนาจที่มั่งคั่งอันมั่นคงทุก ๆ ทางนั้น ก็คือการที่
ชาติญี่ปุ่นจะต้องถึงซึ่งความพินาศเท่านั้นเอง

นโยบายของชาติไทย ในด้านการทหารนั้น ในยุครัฐบาล
ประชาธิปไตยตอนหลังนี้ ปรากฏว่า รัฐมนตรี ดร. ปรีดี พนมยงค์
ไม่เห็น พ้อง ด้วยกับ รัฐมนตรี กดาโหม หรือรัฐมนตรีอื่น ๆ โดย
เฉพาะนายกรัฐมนตรี หดงพิบูลสงคราม ย่อมเห็นได้แต่ฝ่ายหนึ่ง
นิยมและเชิดชวชาญในทางการเศรษฐกิจและ นิยมใช้วิธีการทางการ
ทูตเป็นหลักจนมาก ส่วนอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นถึงจอมพลยออดทหาร และ
ถือว่าเชิดชวชาญในทางการทหาร ดังนั้น ที่คณะของบุคคลทั้งสองจึง

ย่อมจะขัดกัน คงจะเห็นได้ในคราวที่ไทยพิพาทกับอินโดจีนฝรั่งเศส
 ในครั้งนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้คัดค้าน ในการที่จะตั้งกำลังทหาร
 เข้าไปในดินแดนนั้น และในฐานะผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชา
 ชวรมศาสตร์และการเมือง ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ห้ามไม่ให้นักศึกษา
 เดินทางไป มิใช่ไม่สนับสนุน การที่ไทยเรียกร้องเอาดินแดนคืนมา
 คนไทยอื่น ๆ อยากได้ดินแดนที่ฝรั่งเศสเอาไป จากไทย อย่างไร ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ก็อยากได้เช่นนั้น แต่เวลานั้นนักศึกษาทั้งหลายอยู่ใน
 สถานะเดือดร้อน มิใช่พอจะห้ามปราม และแม้ว่าพวกเดินทางกลับ
 เรียกร้องดินแดนคืน เพราะอิทธิพลของการโฆษณา การปลุกใจ
 มากมายนัก แต่ในที่สุดนักศึกษาทั้งหลายก็ได้เข้าสู่ห้องประชุม พัง
 ผู้ประศาสน์การของตนพูด พูดถึงวิธีการที่ไทยจะได้รับคามยุติ-
 ชวรม ที่ไทยจะได้ดินแดนคืนโดยสันติวิธี ข้าพเจ้ายังจำวนั้นได้ดี
 นักศึกษาทุกคนเงียบ ไม่นิ่งเสียง แม้แต่เสียงหายใจจากเพื่อนที่อยู่
 ข้าง ๆ ข้าพเจ้า และวนั้นเองที่ข้าพเจ้าได้พบกับ ความไม่พอใจอย่าง
 ยิ่งของผู้ประศาสน์การ

การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช

๒๔๘๔ คร. ปรัด พนมยงค์ได้ประสพกับความพิศวงอยู่ไม่น้อย ที่

ในการพิจารณาปัญหาสถานการณ์ของประเทศ จอมพลป. พิบุ

สงครามได้แถลงปัญหาสำคัญเกี่ยวแก่การตัดสินใจว่า ประเทศไทย

ควรจะทำอย่างไร เพราะสงครามตะวันออกไกลจะระเบิดอยู่แล้ว หลัง

จากได้กล่าวถึงความมึนงงความเห็นที่ได้นั้นได้ซึ่งมาจากสิ่งคมต่าง ๆ ใน

กรุงเทพ แล้วก็ทราบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่เป็นสองฝั่งคือ

ฝ่าย พังไปทางไหนก็ไม่แน่ ด้านแต่แถวอินไปทั้งนั้น และย้ำใน

ที่สุดว่า “ควรจะตัดสินใจกันเสียให้แน่นอน” และได้เห็นว่า ในรูป

การที่จะเกิดขึ้นในระยะใกล้ รัฐมนตรีกล้าโหมคงจะระดมทหาร

ไม่ทัน! ในที่สุด เสียงของรัฐมนตรีก็แตกออกเป็นสองฝ่าย ฝ่าย

หนึ่งมีนายกรัฐมนตรีนาย เอนเอียงเข้าไปทางญี่ปุ่น แต่ไม่ใช่รบดอกนะ

และฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายข้างมาก แต่อีกฝ่ายหนึ่งข้างน้อย มีคร. ปรัด

พนมยงค์เป็นสำคัญประกอบด้วยรัฐมนตรีที่เพนพดเว้นเป็น ส่วนมาก

เห็นไปในทางที่ไทยต้องรบ ต้องสู้กับผู้ที่ตะเมิดอชิบไทย และเอน

เอียงไปในทางฝ่ายอังกฤษและสหรัฐอเมริกา แต่อย่างไรก็ตาม รัฐ

บาดยังประกาศโจ่งแจ้งโคม ๆ อยู่วันยังค่ำ ถึงการให้คนไทยต่อสู้
กับผู้ที่ตะเมิดอชิปไต

และแล้วในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม เวลาประมาณ ๒๓.๐๐ น. คณะ
รัฐมนตรีก็ได้ประชุมเป็นการด่วน เพราะทศุโภกามิ เอกอัครราชทูต
ญี่ปุ่น พร้อมด้วยทูตทหารญี่ปุ่นได้นำคำขาดแก่รัฐบาล เวลานั้น
ปรากฏว่าจอมพล ป. ไปอยู่ที่ค่ายวัฒนาทางปราจีนบุรี ก่อนประชุม
ดูฉบับสนอดหม่ามไม่น้อย ดร. ปรีดี พนมยงค์กับหอดวงอดด ๆ เดินเข้า
เดินออกปรึกษากัน ไม่มีเรื่องอะไร นอกจากการคิดสู้เป็นชั้นๆ
ทำอย่างไรชาติไทยจะอยู่ได้เท่านั้น และแล้วก็ได้แยกกันไปนั่งที่
ประชุม “เฮ้ ! นี่ประชุมให้เป็นระเบียบกันเสียที” ดร. ปรีดี
พนมยงค์กล่าวขึ้น การประชุมได้แต่ปรึกษากันทุก ๆ ไป แต่
ไม่มีใครมีอำนาจสั่งการ จนกระทั่ง ๒ น. ของวันที่ ๘ นายกรัฐมนตรี
ไม่กล้า พดโทมังกกร พรหมโยธี คิดสติใจสั่งการแทนนายกฯ แต่
สายเดี่ยวแล้ว สายโทรเลข โทรศัพท ถูกญี่ปุ่นตัดขาด และแม้จะ
สั่งทางวิทยุก็ไม่ทัน จนกระทั่งญี่ปุ่นรุกเข้าถึงทุก ๆ จุด บาง
ประการบริษัชนธิ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา

บัตถานี นราธิวาส แต่คนไทย ทั้งทหาร ทั้งหญิงทั้งชาย เด็ก
ผู้ใหญ่ ล้วนจริงอย่างว่า และเผาเมืองจริง ล้วนตัวตาย ไม่มีสัก
แห่งเดียวที่ญี่ปุ่นเบียดเบียน แต่แล้วพอด้ายหน้อยของฉนั้น โดยคำสั่ง
ของนายกรัฐมนตรื จอมพลป.พิบูลสงคราม นักรบไทยต้องโยน
ขวาดูทั้งแถวก็ร้องไห้ ร้องไห้โดยคำที่ว่า ชาติ เกียรติ วินัย และ
กล้าหาญของเขา ไม่มีความหมายอะไรอีกต่อไปแล้ว ตัวเขาไม่ตาย
แต่ชาติเล่าจะเป็นอย่างไรต่อไป?

ก่อนที่นายกรัฐมนตรืจะมีคำสั่งให้นักรบไทยหยุดรบ และยิน
ยอมให้ญี่ปุ่นผ่าน ประเทศนั้น เข้ามืด ของ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๕
คณะรัฐมนตรีได้ประชุมกันอย่างเคร่งเครียด ที่ประชุมเงียบเหงา
แต่ข้างนอกที่ประชุมบุคคลกทำเนียบตนเอง ทูตญี่ปุ่นนั่งรอคำตอบของ
รัฐบาลไทย และยังก ว่านั่น ก็คือคำ ตอบ ของ คนไทย ทั้ง ชาติอยู่ แล้ว
นายกรัฐมนตรืและรัฐมนตรีจำนวนมาก มีความเห็นไปในทางที่ยินยอม
ให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศ ซึ่งอันแท้จริงก็คือ ให้ญี่ปุ่นตักเอาดวงเขา
จากความมั่งคั่งทางทรัพยากรและกำลังคนของไทย แต่อีกฝ่ายหนึ่ง
อันมี ดร. ปรีดี พนมยงค์เป็น หัวหน้า ประกอบ ด้วยรัฐมนตรีที่เป็น

พด เรือนยงคกงยณนคความเห่นของคณอยุอย่างเดม ค้อให้สู้สู้ไปคตาม
 มคตามเกด ดร. ปรัต พนมยงคกถ่าวค้อที่ประสมว “แต่ถึงอย่างไร
 มันคต้องมทางออก หรือสู้ได้หรือไม่ได้มคคอบกันง่ายๆ โดย
 ยังไม่ได้พยายามหาลู่ทางคให้ทวอย่างไรได้ เราคต้องแสวงห
 ทางน...มันจะคต้องมทางแน่ๆ!” ดร. ปรัต พนมยงค กถ่าว
 ยนคาค่นอของนายกรรัฐมนควี แต่มดในที่สุด คความคองการของดร.
 ปรัต พนมยงคเบอนอนพ่ายแพแก่นายกรรัฐมนควีและเดียงขางมก คาค
 ดงจงออกไปยังเห่น่านกรบทุกคานคดงถ่าวเดว

ในวคที่ ๓๐ ธนาคม ๒๕๑๕ ค้อ ๓ วันคต่อมา คณกรรัฐมนค
 ได้ประสมกนอกรวงหนง เพ้อพจวณาคถัญญาวอวมรบวอวมรกกบ
 ญปุ่น อนทจวงดร. ปรัต พนมยงคได้รู้คถ่าว การทจประสมและ
 พจวณาคถนงน ไม่สู้มีประโยชน์อะไรนค เพราะคณมคความคคเห่น
 ไปในอถทางหนงมคตงคคคน ดร. ปรัต พนมยงค และคณมคความ
 คคเห่นคคกน ได้คคคคานการทจจะทำคคกถ่าวคถัญญานอย่างรวง
 เตในที่สุด ผลกเบอนอย่างทเคยเบอน ในวันรุ่งขงนที่ ๓๓ ประเทศไทยก
 ได้มูกมคคกับญปุ่นโดยคคกถ่าวคถัญญานน “มหามควี” กบนายกรรัฐ-

มนตรีไทย ได้กระทำพิธีสาบานกัน ต่อหน้า พระพุทธปฏิมากร
แก้วมรกต

มันประหลาดไหม? ที่การกระทำของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
แต่ต้นมา มีอย่างไรญี่ปุ่นรุกราน และเมื่อญี่ปุ่นเข้ามาเต็มเมือง ทุก
ญี่ปุ่นและทูตทหารญี่ปุ่น ก็บุกเข้าวังสดวกหนดาบ ยื่นคำขาดให้
จอมพล. เชาดร. ปรีดี พนมยงค์ “อิตาขรวันกับวิลาสออกไป
ให้พ้นวงการรัฐบาลทีเดียว” จอมพลในครั้งนั้นยังเห็นว่า “อิตา
ขรวันเป็นเพื่อนร่วมตาย ขอให้ยกเป็นผู้สำเร็จราชการเถอะ
ในฐานะที่มความดีความชอบมาก” แต่ว่า ดร. ปรีดี ซึ่งนั่งอยู่
ในที่นั่งด้วย “อิตาขรวันยังยกมือไหว้ประหลกๆ กล่าว “ขอบ
คุณ กัปตัน”

สถาปนาแทนราชฎร โดยพระยามานวราชเสวี่ ประธานแห่ง
สภา ได้ประกาศแต่งตั้ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๔ “โดยที่รัฐบาลเสนอ
มาว่าประเทศไทยเข้าสู่ภาวะสงคราม บรรดากิจการต่าง ๆ ของรัฐ-
บาล ควรจะได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบกว่าปรกติ .. เห็นว่าใน

ปัจจุบันนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงฐานะการณทั่ว ๆ ไปแล้ว คณะผู้สำเร็จ
 ราชการแทนพระองค์ ก็ควรประกอบให้เข้มแข็ง มีผู้ทรงคุณพร้อมที่
 จะให้เป็นทีเชิดถัดไต่ทรงราชฎวในประทศและต่างประทศ ..” คณะ
 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ยุคนั้นจึงมี ๓ ท่านคือ พระวรวงศ์เธอ
 พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เจ้าพระยาพิชเชนทวโยธิน ซึ่งชวราภาพ
 มากแฉวและต่อมมาได้ถึงแก่นิจจกรรม กับตร. ปรัต พนมยงค์

ตร. ปรัต พนมยงค์ ผู้ซึ่งเชอรใจใชฮาที่ครองบอดคอคกรราชทูต
 อังกฤษประจำประทศไทย กล่าวไว้ในบันทึกของท่านว่า เป็น “นัก
 ประชาธิปไตยผู้มั่นคง แต่เชิดชวการปกครองระบอบกษัตริยตามรัฐ-
 ชรรมนุญใจเห็นอดถึงอื่นใดผู้ จะเบนหวงหน้า ซึ่งคนไทยผู้ใฝ่เดรัยม
 จะบ้ายหน้าไปหา เมื่อเวดามมาถึง เพื่อสถาปนารัฐบาลตามระบอบ
 รัฐชรรมนุญอันแท้จริงชนปฏิบัติการต่อไป ภายใในควมคุ้มครอง
 ของสัประชาชาติ” หลังจากการตัดสินใจเมื่อคืนวันที่ ๘ ธันวาคม
 แฉวก่อนนั้น ตร. ปรัต พนมยงค์ ก็ใตเวรมงาน “รับใชชาติ” โดย
 การร่วมมือกับบรรดา ผู้ใฝ่สันติและนิยมระบอบประชาธิปไตยทั้ง
 หลาย อาทิ พดคำววจเอก อุดุญย์ อุดุญเดชวรัต และคนอื่น ๆ ต่อไป

เมื่อเริ่มยุคใหม่ก็เบียดจากชนด้วย “เชอผู้นำชาติพันธุ์”

มอศโตอินนจาเป็นแต่ลำดับยิ่ง ในภาวะที่ประเทศไทยกำลังถูกดูด
กระซาดจากอิทธิพลไปอยู่น คนไทยทุกคนจะต้องรวมกันเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวและทำตามผู้นำ คือรัฐบาลแต่ผู้นำนั้นต้องเป็น Leader ไม่
หมายไกลไปถึงผู้เผด็จการ หรือ Dictator ซึ่งเป็นกรวดกับระบอบ
ประชาธิปไตย เหตุการณ์นี้คนอยู่ในความทรงจำของชาวไทยทั้ง
หลายตั้งแต่ ขาพเจ้าขอผ่านไป

ความผูกพันที่ประเทศไทยมีอยู่กับ “มหาмир” ญี่ปุ่น เท่า
ที่เบนมาเดอนั้น นับว่ามากมายอยู่แล้ว แต่ด้วยผลจากการรบของ
ญี่ปุ่น ซึ่งได้รบชัยชนะและความดำริ่จทุก ๆ ด้านอย่างดียง ความ
หวังในผลสำเร็จแห่งการ สร้างวงไพบลัย มหาอาเซีย บูรพาไกลเข้ามา
เหมือนแสงเงินแสงทองที่เรือง ๆ อยู่ทขอบฟ้าตะวันออก รัฐบาลไทย
ยุคนั้นคิดว่าตนถึงการณ์ไกลต่อไปอีก โดยในวันที่ ๒๕ มกราคม
๒๔๘๕ ได้รับรองชาติไทยเข้าไปสู่ความวิปลโยคอกเปดาระหน่งคือ ได้
ประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร

“.....โดยที่ฝ่ายอังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้กระทำ การรุกรานประเทศไทยมาเป็นลำดับ โดยตั้งทหารรุกรานเข้าเขตแดนเข้ามาบ้าง และโดยฉะเพาะอย่างยิ่ง ได้ตั้งเครื่องบินตบเข้ามาทิ้งระเบิดบ้านเรือน ของราษฎรผู้ประกอบการหาเลี้ยงชีพอย่างปรกติ ทั้งระดมยิงราษฎร ดำเนินผู้ไร้อาวุธอย่างทารุณผิดวิสัยของอารยชน ไม่กระทำการอย่าง เบ็ดเสร็จตามประเพณีนิยมระหว่างชาติ นับได้ว่าเป็นการระเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศและมนุษยธรรม ประเทศไทยจึงไม่สามารถ ที่จะทนต่อไปอีกได้

อาศัยอำนาจ ตาม ความ ใน มาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ ราชกิจจานุเบกษา โดยมีสาระดังความระหว่างประเทศไทย ฝ่ายหนึ่งกับ บริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกาอีกฝ่ายหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ เป็นต้นไป.....

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๕
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี”

ทพกตงเรือเร็วหลบไปพักผ่อนอยู่เสี่ยที่บ้านอยุธยา เพื่อเป็นการหลบ
 หลีกที่จะไม่ตงนามในประกาศสงครามและถือโอกาสหนีพยาบาลมารดา
 ของตน ซึ่งกำลังป่วยอยู่ด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลก็มีติดตตะ
 ปฏิบัติการตามหน้าทนายคณะบประกาศสงคราม คิดตามชนไปจนได้
 แตดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ยังยืนยันไม่ตงนามอยู่หนึ่งเอง เหตุผลที่สำคัญ
 ยิ่งทมอยู่ในใจก็คือว่า ถ้าหากตงนามไปแล้ว ก็เป็นการยากที่จะให้
 สัมพันธมิตรเชื่อถือ ในการที่จะทำการกอบกู้เอกราชของชาติในภาย
 หตง ทั้งจะเป็นอุปสรรคและปัญหาที่ใหญ่ยิ่งติดตามมาด้วย

นับตงแต่วาระนั้นเป็นตมมา งานกู้ชาติของดร. ปรีดี พนมยงค์
 ที่เคยเก็บเงยบอยุนนทโคดาเนินไปด้วยดี แม้จะต้องเตียงกับภยัน
 ตรายและอุปสรรคนานาประการ คนไทยผู้รักชาติได้ถูกตงเต็ดตต
 ออกไปนอกประเทศ เพื่อติดต่อกับสัมพันธมิตรแตดำเนินการตาม
 คำตง ทั้งทางตมจีน อังกฤษแตสหรัฐอเมริกา บางคนก็เตเอา
 ชีวิตไปทั้งเตในดินแดนเหล่านั้น ตมภายในประเทศขบจนเตวีไทย
 ก็ไดกอดตงแตมั่นคงเป็นบกแผ่น คนสำคัญ ๆ ของประเทศได้เข้าร่วม
 มอกนเป็นอย่งดี บุคคตเหล่านั้นที่สำคัญก็คือ นายทว บุนนเตกตุ,

พลตำรวจเอก อุดม อุดมเดชจรัด, พลเรือตรีตั้งวร สุวรรณชีพ
 นายติเรก ชัยนาม, พลโท สีนาคโยธวรักษ์, นาวาเอก หดวงศ์ภุ-
 ชดาภัย เป็นต้น นอกจากนี้^{๕๘๘} คนไทยผู้รักชาติทั้งหลายรวม
 ด้วยกันหลายแสนคน ผู้ซึ่งพร้อมที่จะเข็นฆ่าศัตรู เพื่อรักษาและกู้
 เกราชของชาติไทยไว้ องค์การขบวนการเสรีไทย^{๕๘๙} ได้รับการรับรอง
 จากสัมพันธมิตร ว่าเป็นองค์การกู้ชาติ หาใช่เป็นกองโจรอย่าง
 ความเข้าใจของคนไร้สติไม่ นอกจากนี้^{๕๙๐} ยังได้รับการรับรองใน
 ทางที่ว่า ประเทศไทยได้เข้าสู่สถานะสงคราม คือประกาศสงคราม
 โดยการกระทำของท่านผู้นำ อันเป็นการขัดกับเจตนาของราษฎร
 ไทย และบัดนี้ราษฎรเหล่านั้นได้ร่วมมือร่วมใจกันเพื่อกวาดล้างขับ
 ได้ญี่ปุ่นให้ออกไปพ้นแผ่นดินไทยแล้ว

ต่อมาไม่นาน ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์^{๕๙๑} ก็ได้
 รับคำสั่งจากผู้บัญชาการทหารสูงสุด โดยวิทยุไทยก็ได้อ่านคำสั่ง
 นั้น คือ "ให้นายปรืด พนมยงค์ ไปประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด
 ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย" ดร. ปรืด พนมยงค์ ได้ประสพ
 ความยุ่งยากคับขันมานานแล้ว และคราวนี้เป็นเรื่องใหญ่อยู่ แต่ที่ว่า

ในฐานะที่เป็นนักกฎหมาย ดร. ปรีดี พนมยงค์ไม่หวั่นต่อคำสั่งหรือ
 เหตุการณ์นั้น ๆ ตำแหน่งที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ดำรงอยู่นั้นเป็น
 ตำแหน่งตัวแทนของพระมหากษัตริย์ ทำอะไรก็ได้เหมือนหนึ่งพระมหา
 กษัตริย์ทำ ในงานสาธารณคดี ๆ ที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้รับเชิญ
 ไปในฐานะของพระมหากษัตริย์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่อาจจะยก
 มือให้แก่นายกรัฐมนตรี เพราะว่ามันไม่เหมาะ เว้นไว้แต่ว่าเป็นเรื่อง
 ส่วนตัวระหว่างเพื่อนที่เคยมาร่วมตายกันมา ซึ่งอยู่ในเอกเทศ ไม่ใช่
 สาธารณะสถานย่อมจะสร้างความปลอดภัยให้แก่นายกรัฐมนตรีได้ และ
 ในกรณีที่ถูกลงโทษไปประจำกองบัญชาการทหารสูงสุดนี้ บัญญัติว่า
 ดร. ปรีดี พนมยงค์หรือใคร ๆ จะแยกความเป็นผู้สำเร็จราชการแทน
 พระองค์ออกจากตัวนายปรีดี พนมยงค์ได้หรือไม่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 เห็นว่า นายกรัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการทหารสูงสุดไม่มีอำนาจตาม
 กฎหมายที่จะสั่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้กระทำการใด ๆ ตรง
 ข้ามผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยเป็นผู้แต่งตั้ง
 นายกรัฐมนตรี หรือ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ซึ่งไม่มีตำแหน่ง

นิตตามกฏหมาย) เสียด้วยซ้ำไป ฉะนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงตัดสินใจ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งจนเป็นโมฆะนั้น

การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ครั้งนั้นหาเป็นทางสำหรับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ไม่ แม้จะเป็นการกระทำเพื่อรักษาไว้ซึ่งกฎหมายแฉะของบ้านเมือง เพราะเป็นการขัดคำสั่งคำบัญชา “ฟ้าดินบนดาดอย่างไรบุคคลก็ต้องเป็นอย่างนั้น” อันที่จริงนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ไม่มีความประสงค์จะขัดแย้งต่อนายกรัฐมนตรีเลย เพราะถ้าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ออกผู้หนึ่งก็ได้ปฏิบัติตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ทุกประการอยู่แล้ว แต่ทำ เพื่อความคงอยู่ของกฎหมายแฉะระเบียบการแผนผังองคตงาม ดังกล่าวแล้วข้างต้น

ดร. ปรีดี พนมยงค์ต้องส่อเหตุการณั้ อันตราย, รอบด้านที่จะมาถึงคือแล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์ไม่รู้จักหนีไปพึ่งใคร “สถานทูตอิตาลีเดียนหรือ สถานทูตเยอรมัน หรือสถานทูตญี่ปุ่น กองทหารญี่ปุ่นที่ไหน ๆ มันไม่ได้ออกหน้า แฉะเรียงรายกถือ จึงเข้าไปหาศัตรู ในที่สุด ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ได้รับกรอกรักษาจากทหารเรือ โดยผู้บังคับ

บัญชาเห็นว่า คนมตาแห่งองครักษ์ประจำอยู่ จึงตั้งให้เวยรบนและ
ทหารเรือให้ความอารักขา ดร. ปรีดี พนมยงค์จึงได้รบความปลอด
ภัย และพอจะมี โอกาสทำงานเพื่อชาติต่อไปอีก

ดร. ปรีดี พนมยงค์ต้องการความร่วมมือจากบุคคลทุก ๆ ชั้น
ในชาติ เพื่อให้ดำเนินการกู้ชาติเป็นไปด้วยดี และแ่เด่จวันหนึ่ง โดย
ที่ เป็นผู้รู้จัก โทด ชิด กัน มา นาน เคย เห็น ออก เห็น ใจ กัน ดร. ปรีดี
พนมยงค์ได้เคยปากชักชวน พระองค์เจ้าอาทิตย์ทพอาภา ผู้ดำเร่จ
ราชการแทนพระองค์ ในทำนองปรารภถึงเรื่องชาติบ้านเมือง และ
ขอให้ทรงริเริ่มคิดทำการกู้ชาติบ้านเมือง เพราะพระองค์เจ้าอาทิตย์
ทพอาภา นั้น นับว่าเป็นผู้ เชี่ยวชาญทางกฎหมายและรัฐประศาสน์
ผู้หนึ่ง ทงมเดอดเจ อยุ่เต็มท แต่เป็นเจาท์เบนนกประชาธิปไตยอยู่
เป็นอันมาก ดร. ปรีดี พนมยงค์หวัง ว่า อย่าง ไว เดี่ย พระ องค์ เจ้า—
อาทิตย์ทพอาภาคงจะเห็นพ้องและเห็นเข้ามาร่วมในคณะกู้ชาติด้วย เป็น
แน่. แต่ผิดหวัง

ผิดหวังที่ไม่ดำเร่จในการชักชวนเท่านั้นไม่เบ่กไรนั้ แ่ียง
กวางนกกอ ต่อมาไม่กี่วัน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ ตก เป็น ผู้ ต้อง หา

ของท่านผู้นำ จอมพล ป. พิบูลสงคราม กล่าวคือ ในวันที่ ๒๒
กันยายน ๒๔๘๖ จอมพล ป. ได้เรียกพวกก่อการ ๒๔ มิถุนายน ไป
ประชุมที่ท่าเนียบ ถนนตึกไทยคู่ฟ้า และกล่าวต่อที่ประชุมว่า
ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้วางแผนการจับจอมพล ป. พิบูลสงคราม,
เพื่อต่อต้านญี่ปุ่น, เป็นการกระทำที่ทรยศต่อชาติ ดังที่ปรารถนา
ว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์กระทำตนเป็นเบียร์ โตบา โดกทือโฮ ซึ่ง
กำลังดื่มได้ตั้งจากตำแหน่งผู้นำ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๘๖
แต่นำชาติอิตาลีเข้ามาร่วมสงครามกับพันธมิตรรบ ได้ กองทหาร
เยอรมันในดินแดนอิตาลีให้พ้นไป การกระทำของบาโดกทือโฮแม้แต่
อยู่ในฐานะ Co-belligerent มิใช่ ally แต่ก็ได้ช่วยชาวอิตาลี
และประเทศอิตาลีให้พ้นความพินาศไว้ได้

จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ตั้งกรรมการ & นาย เพื่อทำการ
สอบสวน ดร. ปรีดี พนมยงค์กรรมการ & นายนี้ คนสำคัญที่สุด
ก็คือ พลตำรวจเอก อุดม อุดมเดชจรัส รองหัวหน้าใหญ่แห่ง
ขบวนการไทยนินเอง ซึ่งได้ติดต่อด้วยกรรมกับจอมพล ป. ในที่ประชุม
มาอย่างหนัก ส่วนกรรมการคนอื่น ๆ ก็คือ พันเอกช่วงเชวงศักดิ์
สงคราม พลเรือตรี ถวัญ ชำรงนาวาสวัสดิ์ และ พลเรือโท ดินธุ
กมดนาถิน แต่วันที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ถูกกล่าวหาว่าคิดและชักชวน

นั้น บังเอิญไม่ตรงกับวันที่พฤติการณ์ ของบา โดกติ โอ ได้ เกิด ขึ้น
 คณะกรรมการจึงไม่อาจชี้ได้ว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้กระทำการ
 เช่นขอ ก้าว หน้า น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ปดอศภย ใ ไป ได้ หุด หัก

อนที่จริงนั้น การทำงานกู้ชาติครั้งนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และ
 คณะต้องการให้ชาติเข้าสู่สถานเดิม พฤติกรรมของบาโดกติโดยย่อ
 เป็นแนวทางที่ ที่ควรจะยึดถือและดำเนินการตามภาวะจึงมาคำนึง
 เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเป็นการจำเป็น เพราะจำเป็นที่จะต้อง
 เปลี่ยนแปลงนโยบายของชาติ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้คิดล้มหรือ
 โค่นจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยอาศัยเหตุส่วนตัวแต่อย่างใดเลย
 นอกจากแต่มั่นใจว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็คงตระหนักอยู่ใน
 คติ “ตัวตายดีกว่าชาติตาย” เช่นคนไทยทุก ๆ คน แต่การที่
 จะแข็งหรือขอ ร้อง ให้ จอมพล ป. ลา ออก เอง นั้น ก็คงทำไม่
 ได้แล้ว แต่เมื่อเป็นเรื่องของชาติและเป็นเรื่องที่ต้องทำแล้ว ก็ต้อง
 ทำไปให้สำเร็จแต่ไม่ใช่ โดยกำลัง เพราะกำลังที่มีอยู่เวลานั้น
 สำหรับปราบญี่ปุ่น ไม่ใช่ปราบไทยกันเอง ทั้งเป็นการไม่ชอบด้วย
 กฎหมายและวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญจึงเห็นเขาใช้สันตวิธีที่ไม่ต้องใช้
 กำลังดีกว่า นั่นคือ “กฎหมาย และปล่อยให้ทุก ๆ สิ่งทุกอย่าง

“ นายกรัฐมนตรีต้องการเป็นไป ”

พระราชกำหนดหลายฉบับ ซึ่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ผู้ใดลงนาม และสำคัญที่สุดของเรื่องก็คือ พระราชกำหนดสร้าง
นครหลวงเพชรบูรณ์ และ พระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบรมนาค
๒๔๘๗ ซึ่งต่อมาเมื่อรัฐบาลเสนอขออนุมัติพระราชกำหนดต่อสภา
ผู้แทนสภาฯ ไม่อนุมัติพระราชกำหนดเหล่านี้ ก็ตกไป และแล้ว
จอมพล ป. พิบูลสงครามก็ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อ
วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม นั้น พลโท พระเจ้าจรัสเชอ พระองค์—
เจ้าอาทิตยทิพอาภา ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็ได้
กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งตามจอมพล ป. พิบูลสงคราม
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบและอนุมัติให้ลาออกตามพระประสงค์
... สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๘๗ ตั้งให้
นายปรีดี พนมยงค์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แต่ผู้เดียว

นายควง อภัยวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๑
สิงหาคม ๒๔๘๗ ตั้งต่อมา รัฐมนตรีร่วมคณะล้วนแต่เป็นผู้มีอาวุโส
และเชี่ยวชาญการบริหาร พร้อมทั้งจะทำงานให้แก่ชาติในภาวะคับขัน
ที่สุดคน และคนหนึ่งที่สำคัญก็คือ พระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่ง

ถวายพระอักษรตลอดมา มิให้เสียการศึกษาดำเรียนได้ ยิ่งกว่า
 นั้น ยิ่งปรากฏว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในตำแหน่งผู้สำเร็จ ได้เซ็น
 เงิน ๒ และเงินอื่นต่อต้งงานให้แก่เจ้านายบางพระองค์ที่สมควรจะ
 ต้องให้ เพราะเจ้านายเหล่านั้นได้ทูลขอประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง
 เป็นอันมาก การกระทำนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รับความตำหนิอย่าง
 มาก แต่ก็เป็นเรื่องทนทานมาแล้ว

ความพยายามของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ใน
 ขบวนการเสรีไทยเพื่อจะให้ประเทศไทยได้คนมาซึ่งดีฐานะ เดิม ก่อน สง-
 คราามนั้น ทุก ๆ คนได้พยายามอย่างที่สุด และนั่นก็คือ ได้ขอรับรอง
 หรือแจ้งไปยังกองบัญชาการสัมพันธมิตร เพื่อตั้งมอถกวาดล้างญี่ปุ่น
 หลายครั้งหลายหน แต่ถูกห้ามปรามเรื่อยมา เหตุผลที่เขาออกมา
 ประการหนึ่งก็คือ สัมพันธมิตรกำลังระดมสรรพกำลัง เพื่อกวาด
 ล้างนาซีและหัวหน้าใหญ่คือ ฮิตเลอร์ให้ราบลั้ยก่อน และต่อมา
 เมื่อเยอรมันยอมแพ้เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๘ แล้วสัมพันธมิตร
 ก็ระดมสรรพกำลังมาเผด็จศึกที่นาซี เขาหาหน้ญี่ปุ่นทุกแนวทุก
 จุดออก และขบวนการเสรีไทยได้ กำหนดวันหนึ่งในต้นเดือนกัน ยาย
 เพื่อเป็นวันตั้งมอถกวาดล้างญี่ปุ่นทุกคนรอคอยจนหน้ วันนั้นก็
 ไทยทุกคนจะลุกขึ้นกวาดล้างญี่ปุ่นให้พ้นแผ่นดินไทย หลังจากที่ได้

กวาดล้างดิตรอนย่อย ๆ มาแล้วหลายต่อหลายราย และครั้งน ก็
 คึกการพิศุจน์ คิดที่ว่า “ คดีตายดีกว่าชาติตาย ” อย่างแน่แท้

ตลอดเวลาของการทำงาน กู ชาติ ครั้ง น ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้ทุ่มเทความคิดและกำลังกายได้ยิ่งภัยอันตรายรอบด้าน ไหนญี่ปุ่น
 ที่เขามาอยู่เต็มเมืองไทย ซึ่งมีจุมูกใจคอกดดันยิ่งกว่าอ๊ว่ง และไหน
 คนไทยที่พิศุจน์ต่อญี่ปุ่นจะไม่พอใจและอาจขัดขวาง ความยาก
 ลำบากครั้ง น.จ. ศักดิ์วงศ์ ๑ ศักดิ์ดิวัฒน์ เศรษฐาของพระนางเจ้า—
 ฟ้าไพพรรณี พระบรมราชินี ซึ่งเขามาร่วมงาน กู ชาติ อยู่กับ ดร
 ปรีดีพนมยงค์ได้กล่าวไว้ว่า “ ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวหลวงประดิษฐ ๑
 ทำงานในการต่อต้านครั้ง น ด้วยความพยายามเต็มสติกำลัง
 ความสามารถ อดทน มิได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย มิได้
 เห็นแก่ตัว และภัยอันตรายที่จะมาถึงตน จนพวกเราทั้งหลาย
 ที่เข้ามาจากต่างประเทศต้องพากันขอร้องหลายครั้งหลายคราว
 ให้เตรียมตัวที่จะคิดป้องกันตนเองเสียบ้าง มิฉะนั้นการงาน
 ของประเทศจะเสียหายหมด ถ้าหลวงประดิษฐ ๑ เป็นอันตรายไป
 ตลอดเวลาที่หลวงประดิษฐ ๑ มัวแต่คิดถึงความปลอดภัยของ
 ผู้อื่น กังวลถึงความปลอดภัยของพวกเจ้านายที่บางปะอินและ
 ความอดอยากของคนอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อญี่ปุ่นจะเข้ามาทำ

ลายต่อต่างประเทศไทย ในที่สุดเราต้องบังคับให้หลวงประดิษฐฯ กระทำตามแผนการณ์รักษาความปลอดภัย ของเราว่า ถ้าญวนเข้าตมเอโด หลวงประดิษฐฯ จะต้องออกเดินทางไป สู่ยังที่ปลอดภัยโดยทันที ” แต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ไม่พึงใจที่จะปฏิบัติตามคำขอร้องนั้น คือ สู้ด้วยกัน และถ้าตายก็ขอให้ตายด้วยกัน “ ตัวตายดีกว่าชาติตาย ”

ครั้งหนึ่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้กล่าวสุนทรพจน์ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในโอกาสวันเบ็ดเตล็ด ประชุม เมื่อ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๗ ตอนหนึ่งของคำสุนทรพจน์นั้นว่า “ ... แม้ว่าการตั้ง คราม ด้านยุโรป ได้ ถึง บด เตล็ด แต่ ตั้งครามทางด้านเอเชียได้ดำเนินอย่างคึกคัก สันนิษฐานได้เข้ามาใกล้ ประเทศไทย จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่จะ ต้อง มีความสามัคคีร่วมมือน้อมร่วมใจกันทั้งชาติ เพื่อ กระ ทำ การ กอบ กู้ เอกราชและอธิปไตยอันสมบูรณ์ของประเทศไทยให้ ดำรง คง ไว้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างมากว่า ท่านสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ทงหลายคงจะได้คำนึงความสำคัญในเรื่องนี้ ... ขอให้ท่านทงหลายจง ช่วยกันมุ่งบำเพ็ญกรณกิจเพื่อนโยบายใหญ่ อันเป็นจุดหมายปลายทาง

ทางการเรียกร้องความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในอาระสำคัญ
กยอมจะดำเรจไคตวยค....

นี่เป็นคำเตือน และเป็นคำขอร้อง ต่อคนไทยทั้งชาติ เพื่อ
ร่วมมือร่วมใจกันเมื่อสัมฤทธิ์เข้ามาใกล้ประเทศไทย และจากคำ
สุนทรพจน์นี้ เรากเห็นได้ชัดว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้
ดำเรจฯ มีเจตนามุ่งหมายอย่างไร ถ้าไม่ใช่การร่วมมือร่วมใจกัน
กวาดล้างญี่ปุ่น เพื่อกอบกู้เอกราชของชาติไทย

วันที่คนไทยเล็ดนักรบรอยข้างมาถึง ข้าเหตอเกิน และ
ไมม่ใครที่คาดหรือหนักว่าสงครามจะสงบลงอย่างง่าย ๆ เพราะความ
ทรหดและความเป็นนักรบของชาติญี่ปุ่นมเพียงโดย้อมเบหนท ประจักษ
กันอยทวไปแถว แต่แถวเมอวหนท ๕ สิงหาคม ๒๔๗๗ มาถึง เมือง
ฮิโรชิมาได้รบการทำตายจากระเบิดปรมาณูจากเครื่องบินอเมริกา
คนตายไปประมาณ ๒๑๐,๐๐๐ คน และอีก ๔ วันต่อมาเมืองนากาซากิ
ได้รบพานองเดยวกันอกขวญของชาวญี่ปุ่นตองต้นสระเทอน แต่ก
ทหนมาได้จนถงวหนท ๑๕ สิงหาคม จึงตองยอมแพ้ และเบหนการยอม
แพ้อย่างไมม่เงอนไร เช่นเดยวกับสหหายวิกของเรากคอ เยอรมัน

ในระยะหวัเดยวหวัค่อน ประเทศไทยจะอยู่ในฐานะเช่นไร ราษฎร
ไทยรู้แต่เพียงว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๗๕ รัฐบาลไทยโดย

จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกได้ประกาศสงครามกับบริเตน
 ใหญ่และสหรัฐอเมริกา ทั้งได้ทำสัญญาเป็น สหาคัมภีร์ กับ ญี่ปุ่น
 บดินทร์แพแล้ว ไทยเราจะอยู่ในฐานะเช่นไร คงต้องยอมแพ้ด้วย!
 แพ้ทางเดียว เท่านั้น ขวัญของราษฎรไทยมีคมนั้นเสียจริง ๆ ทุก ๆ
 วินาทีผ่านไป เป็นวินาทีของการคอย ของการรอ และเตรียม
 ใจหลุดบดให้พ้นจากที่ทหารข้าศึกจะเข้ามายึดครองประเทศ เรืองมัน
 จะเข้าทพระราชนิพนธ์ "ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง เขาจะต้อง
 บังคับขับไล่ เคี้ยวเชษฐเย็นคำกรำไป ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็น
 นาย ฯลฯ" เสียแล้ว ถ้าเป็นเช่นนั้น ไทยจะต้องกลายเป็นทาสละซี
 ถ้าหากไทยได้ตั้งมอกราชอาณาจักรต่างญี่ปุ่น อย่างที่คิดได้ปราบ
 เยอรมัน บางทีกวคนเขาตั้งสถานะเดิมของประเทศไทยคงจะไม่ยาก
 เย็นนัก แต่ฉันพนันยังไม่มาถึง และจะไม่มาถึง เรื่องฐานะของ
 ประเทศไทยเป็นเช่นนี้แหละที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ต้องใช้ความพยายาม
 อย่างที่สุดจนสุดความสามารถ เนื่องจากเขตต์ประเทศไทย อันเป็น
 ยุทธภมมัตถ์อันหนึ่งในกองบัญชาการพันธมิตรอาเซียอาคเนย์ อันเป็น
 ฝ่ายอังกฤษ และมดอรัล หดุยส์เมาแบคเตน¹ เป็นผู้บัญชาการ
 ทั้งอังกฤษก็ได้ประกาศสงครามตอบแทนกับไทย ราษฎรถ้วน น้อย

1 Earl Mount Batten of Burma.

เห็นหน้าที่โคตราบถึงเรื่ององค์การต่อต้าน และการต่อต้านของขบวนการ
เสรีไทย อันมี ดร. ปรีดี พนมยงค์ ดำเนินการมาตลอดเวลา และ
ส่วนใหญ่อันมีความปรวิติต ความมีคตินิยมเท่านั้น ๒ วันของการรือ
อย่างสันหวง แดววันที่ ๑๖ ถึงหาคคม ๒๔๘๘ ก็มาถึง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ได้ ประกาศสันติภาพ ว่า

“โดยที่ประเทศไทยเคยถือนโยบายอันแน่วแน่ที่จะรักษาความ
เป็นกลางอย่างเคร่งครัด และจะต่อต้านการรุกรานของต่างประเทศทุก
วิถีทาง ดังปรากฏเห็นได้ชัดจากการที่ได้อนุมัติกฎหมายกำหนดหนาทคน
ไทยในเวดาร์บ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ อยู่แวดอนนั้น ความจำนงอันแน่ว
แน่นดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดไว้ใน เมื่อ ญี่ปุ่น ได้ ยাত্রา ทัพ
เข้ามาในดินแดนประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ โดยมี การ
ต่อต้านการรุกรานทุกแห่ง และทหาร ตำรวจประชาชนพลเมืองได้
เสียสวดไปในการรบเบอนอนมาก

“เหตุการณ์อันปรากฏเป็นดังกษพระยานนได้แสดงให้ เห็น อย่าง
แจ่มแจ้งว่า การประกาศสงคราม เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕
ต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกาตลอดทั้งการกระทำทางหตาย ซึ่ง
เป็นปฏิบัตกษต่อสหประชาชาตินั้น เป็นการกระทำอนผิด จาก เจตน

จำของประชาชนชาวไทย และผ่านชั้นขีดคอบทบัญญัติแห่งรัฐ-
 ขรรณญและกฎหมายบ้านเมือง ประชาชนชาวไทยทั้งภายในและ
 ภายนอกประเทศซึ่งตกอยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลืออดนับด้นนุ้ดห้ประชา-
 ชาติ ผู้รักที่จะให้มันดีภาพในโลกนี้ ได้กระทำกรทกจกทางที่จะ
 ช่วยเหลืออดน้ประชาชาติ ดังที่สหประชาชาติตั้งนามยอมทราบอยู่
 แล้ว ทั้งนี้เป็นการแต่คงเจตน์จำนงของประชาชนชาวไทยอีกคร้งหนึ่ง
 ที่ไม่เห็นด้วยต่อการประกาศสงคราม และการกระทำอันเป็นปฏิ-
 บัษย์ต่อสหประชาชาติดังกล่าวแล้ว

“บัดนี้ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมปฏิบัติตามคำประกาศของสหรัรัฐ-
 อเมริกา บริเตนใหญ่ จีน และสหภาพโซเวียต ซึ่งได้กระทำ
 ญนกรปอดตัมแล้ว ดันติภาพจึงกตบัคั้นมาสู่ประเทศไทย อันเป็น
 ความประสงค์ของประชาชนชาวไทย

“ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว จึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทนประชาชนชาวไทยว่า การ
 ประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเตนใหญ่เป็นไปโมะะ ไม่ผูก
 พันประชากรชาวไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทย
 ได้ตัดสินใจที่จะให้กตบัคั้นมาซึ่งสัมพันธ์ไมตรีอันดี อันเคยมีมากับ
 สหประชาชาติเมื่อก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๕ และพร้อมที่จะร่วม

มือเต็มทั้งทางกับสหประชาชาติ ในการสถาปนาเสถียรภาพในโด่ง

“บรรดาดินแดน ซึ่งญี่ปุ่นได้มอบหมายให้ไทยครอบครอง คือรัฐกัตตันัน, ตรังกานู, ไทรบรี, บลิดัส, เชียงตุงและเมืองพาน นั้น ประเทศไทยไม่มีความปรารถนาที่จะได้ดินแดนเหล่านี้ และพร้อมที่จะจัดการเพื่อส่งมอบ ในเมื่อบริเตนใหญ่พร้อมที่จะรับมอบไป

“ส่วนบรรดาบทกฎหมายอื่นใด ๆ อันมีผลเป็นปฏิปักษ์ต่อ สหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่ และเครือจักรภพวรรดิ ก็จะได้พิจารณา ยกเลิกไปในภายหน้า บรรดาความเสียหายอย่างใด ๆ จากกฎหมายเหล่านี้ ก็จะได้รับชดใช้โดยชอบธรรม

“ในที่สุดฉันขอให้ประชาชนชาวไทยทั้งหลายตลอดจนชนต่าง-ต่าง ซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทย จงตั้งอยู่ในความสงบและไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นการก่อกวนความสงบเรียบร้อยพึงยึดมั่นในอุดมคติ ซึ่งได้วางไว้ในข้อตกลงของสหประชาชาตินครซานฟรานซิสโก

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๓๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ทวี บุญยเกษตร

รัฐมนตรี

ราษฎรไทยโด่งใจ กตบมื ชู้ฉิด ชู้จากันใหม่ ดั่งความที่
 รัฐบาลครั้งกระโน้นได้ประกาศไปเป็น โฆษะเดี้ยเปด่า เด่มอนหนง
 ไม่มีสถานะดังความกันมาเดย นึกพอจะเรียกได้ว่าประเทศไทยคนตู่
 สถานะเดิมเด้อ กตบมืเอกราชแถะอริบไทยเช่นเดิม มัดมพิณ
 ไมตรีกันค้อไปตามเดิม แต่ยังมีอะไรอีกบ้าง นอกจากค่าเดี้ยหาย
 ที่ต้องชดใช้ให้เขา หรือ ยังกว่านหน เท้าทองถฤษมหาอำนาจจะพึงใจ
 “สั่งสอน”

ภายหลังสงคราม เมื่อรัฐบาลทู่ บุนยเกด ได้ถ้อออกไป
 แล้ว ม.ร.ว. เด่นชัย ปราโมช เดร์ไทยในดรัฐอเมริกาได้บิน
 เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป และแล้วโดยรัฐบาลของ
 ม.ร.ว. เด่นชัยเอง ประเทศไทยก็ได้รับ “การสั่งสอน” ในกาที่
 ประเทศไทยประกาศสงครามกับเขา และจะคั้น เข้ามารู้สถานะเดิม
 เป็นเรื่องที่ “อดสั่งสอน” กันไม่ได้ แถะถ่าสหรัฐอเมริกา โดย
 เดียงของมหาชนของเขา ไม่ค้อยชดค้อยคังไว้แล้ว ประเทศไทย
 อาจได้รับ “การสั่งสอนมากกว่านี้” การดั่งตอนอนนหน กตอ
 ด้ญญาตัมบูรณแบบ ซึ่งมเงนไขว่ ไทยจะคั้นดินแดน 4 รัฐมาตย์
 ที่รัฐบาลผู้ประกาศสงคราม รับมาจากญี่ปุ่นให้แก่อังกฤษ ไทย
 จะชดคอคอคอดกระ เพื่อเบ็ดทางเดินเรือเชื่อมมหาสมุทรอินเดียกับ

กับอาชีพก็ไม่ได้ ถ้างกฤษไม่ยินยอม แต่รายได้ตกคือ เรื่อง
 ชาว 1,400,000 คน ที่ไทยจะต้องตั้งให้เขาฟรี ๆ โดยที่ไม่ได้อะไร
 เป็นการตอบแทนเลย อนันท์ ที่แรง ยิ่งกว่าการเดี่ยค่าปรับใหม่
 นายกรัฐมนตรี ปราโมช เราเชื่อว่า คงทาดที่สุดแล้ว แต่มนทกหลายหลัง
 ถมทงยันทเดยว เพราะรัฐขาดไม่ได้ทำนาเอง ต้องรดเอาข้าว
 จากรัฐธรรมนูญ ถ่าช้อกตกเข้าไปอย่างหยาบ ๆ ถึง 1,680,000,000
 บาท จะเอาเงินจากไหนมาช้อ ชาติไทยเห็นจะต้องดมจมกันแน่
 คราวนี้ และต่อมาเมื่อลงนามในสัญญาฉบับข้อดีเตรเดี่ยแล้ว ไทย
 ก็ได้รับการเรียกร้องค่าเสียหาย ค่าเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินของ
 บุคคลสัญชาติต่าง ๆ ในความหมายของคำ “บริเตนใหญ่” รวม
 200,000,000 บาท เป็นค่าเสียหาย ของทรัพย์สิน ที่อยู่ใน
 ประเทศไทย ห้างร้าน เหมืองแร่ และทรัพย์สินส่วนบุคคล เงิน
 จำนวนนี้ กตของจ่าย จากเงินภาษีอากร ที่ราษฎร เป็นผู้เสียให้แก่รัฐนั้น
 เอง คิดเฉลี่ยหัวหนึ่ง ไม่ว่าจะเด็ด ผู้ใหญ่ 11 บาท นอกจากผล
 เหล่านี้ ทกถาดแล้ว ผลอีกอย่างหนึ่งในการที่ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะ
 สงครามก็คือ ภาษจกการที่รัฐบาลพิมพ์ธนบัตรออกมาจนเงินเพื่อ
 ใช้จ่ายสภาพเงินตราไทยลดอนแคตจน แม้ความเชื่อยังมีอยู่บ้าง แต่
 ทุนสำรองแทนที่จะเป็นทองคำหรือหดกทรัพย์สินทมค่า กลายมาเป็น

“พันธบัตรเงินกู้” และ “พันธบัตรคลัง” คือ พันธบัตรที่รัฐบาล
 คลังออกให้แก่กองเงินตรา โดยอาศัยความเชื่อถือในประเทศไทย
 เป็นประกัน ไม่ต่างอะไรกับคำสั่งที่ว่า พิมพ์ออกมาเถอะ 100 ล้าน
 หรือ 1000 ล้าน จำนวนพันธบัตรที่ออกใช้เมื่อปี 2484 ซึ่งมี
 297,344,079 ล้าน ในปี 2488 จึงมีประมาณ 2200 ล้าน ก็เท่าตัว
 ทรัพย์สิน ข้าวปลาอาหาร แถมคนทั้งหญิงและชายถูกญี่ปุ่นกินเสีย
 มากต่อมาก เงินเพื่อ คือค่าของเงินดอลล่าร์ของแพง ค่าครองชีพพุ่ง
 ราษฎรเดือดร้อน การพิมพ์พันธบัตรออกมาเช่นนั้น ทางการคลัง
 มองในแง่ภาษี ก็คือ เป็นกาวที่รัฐบาลเก็บภาษีแก่คนทุกคน แต่รุนแรง
 กว่าภาษีอื่น เพราะแม่แต่เด็กในเบาะ ในท้องมารดา ก็โดนภาษี
 เข้าด้วย แต่ถึงกระนั้นก็ไม่ควรจะไปคิดถึงความยากลำบากของ
 พวกเราชาวไทยฝ่ายเดียว ประเทศอื่นๆ แม้จะระดังคราม ก็
 ยังอยู่ในฐานะที่แย่งกันกว่าไทยเราหลายเท่านี้ และไทยเรากลับ
 กระจ่างชัดกว่าชาติที่ชนะระดังครามเหล่านั้นบางชาติเสียด้วยซ้ำ

ในวันที่ 25 กันยายน 2489 ผู้แทนของหน่วยขบวนการเสรีไทย
 มี ทงทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ และ ผู้แทน
 ของหน่วยพลพรรค ได้เดินสวนสนามต่อหน้าผู้สำเร็จราชการแทน
 พระองค์ และในตอนเย็นของวันที่ 25 ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้เชิญ

ผู้แทนพลพรรคไปร่วมสโมสร ณ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์
และการเมือง และได้กล่าวคำปราศรัยต่อผู้แทนเหล่านั้น คำ
ปราศรัยนั้นจะแสดงให้เห็นถึงความตึงเครียดบางอย่าง อุดมคติและวัตถุประสงค์
ประสงค์ของการทำงานกษัตริย์ไทย และเจตนาอันแท้จริงของ ดร.
ปรีดี พนมยงค์เป็นอย่างดี ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้กล่าวว่

“สหายทั้งหลาย

ข้าพเจ้าเชิญท่านมาร่วมสโมสรในวันนี้ ไม่ใช่ในฐานะตำแหน่ง
ราชการของข้าพเจ้าหรือของท่าน ข้าพเจ้าเชิญท่านมาในฐานะสหาย
ที่มาร่วมกันรับใช้ประเทศชาติ ข้าพเจ้าต้องขอ อภัยสหายอื่น ออก
มากมาย ที่ข้าพเจ้า ไม่สามารถ เชิญท่านมา ในคราวเดียว พร้อมกันได้
ทั้งหมด เนื่องจากสถานที่คับแคบเกินกว่าจำนวน ฉะนั้นจึงขอ
รบกวนสหาย ช่วยคิดต่อไปยัง สหาย ตามหมวดหมู่ต่าง ๆ ให้ทราบถึง
คำปรารภของข้าพเจ้าในฉันทัน โดยทั่วกันด้วย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะแสดงเปิดเผยในนามของ
สหายทั้งหลายถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ ซึ่งเราทั้งหลายได้ถือเป็นหลัก
เป็นคติในการรับใช้ชาติครั้งหน้า เรามุ่งทำหน้าที่ในฐานะที่เราเกิดมา
เป็นคนไทย ซึ่งจะต้องสนองคุณชาติ เราทั้งหลายไม่ได้มุ่งหวัง
ทองเอาตำแหน่งในราชการ มาเป็นรางวัล ตอบแทน การ กระทำ

ทั้งหลายไม่ใช่ทำเพื่อประโยชน์ของบุคคลใดหรือหมู่คณะใด แต่
ได้ทำไปเพื่อประโยชน์ของคนไทยทั้งมวล

การกระทำคราวนี้ได้ออกตงเบนคณะหรือพรรคการเมือง แต่
เป็นการร่วมงานกันประกอบกิจ เพื่อให้ประเทศชาติได้กลับคืนสู่
สภาวะก่อนวันที่ 8 ธันวาคม 2484 แม้ว่าภารกิจงานจะได้จัด
ให้มอญกรรมการบริหาร คือ กองบัญชาการ ดำเนินงานหรือดำเนินใดๆ
ขึ้น ก็เพื่อความจำเป็นที่จะให้งานนี้ดำเนินได้เรียบร้อย อันนำมาซึ่งฉันท
และดีมรรตภาพ สดงามซึ่งมีตั้งมาชกนอยกว่าผู้ร่วมงานคราวนี้ของม
กรรมการณ์ใด ผู้ร่วมงานคราวนี้ซึ่งมีจำนวนมาก ก็ยังจำต้อง
มอญกรรมการบัญชาการนั้นน เมอญกรรมการในการรับใช้ชาติจำเป็น
ต้องมชนดงกล่าวแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องมีนามสำหรับในการน
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชน
ชาวไทยอยู่ในต่างประเทศ ได้รับคำรับรองตลอดมา ก็มีความ
จำเป็นที่จะต้องเรียกกองกิจการและผู้ร่วมงานในต่างประเทศว่า "เสรี
ไทย" เพราะเวลานั้นต่างประเทศเข้าใจว่า ประเทศไทยอยู่
ภายใต้ครอบครองของญี่ปุ่น เสรีไทยไม่ใช่ผู้ที่อยู่ใต้ ครอบครอง
ของญี่ปุ่น ความหมายก็คือ ไทยที่เป็นเสรี หรือไทยทั้งหลาย
ที่ต้องการให้ประเทศของตนเป็นอิสระ ทั้งนี้เพื่อให้ต่างประเทศ

รับรองการกระทำของผู้ที่อยู่ในต่างประเทศ ทำให้เป็นคณะหรือ
พรรคการเมืองไม่ ด้จนองค์การต่อต้านภายในประเทศนั้น ใน
ชั้นเดิมไม่ขอเรียกองค์การว่าอย่างไร การชักชวนให้ร่วมงานตั้ง
แต่วันที่ 8 ธันวาคม 2484 เป็นต้นมา ก็ชักชวนเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น
ให้พ้นประเทศ และเมื่อองค์การภายในและภายนอกได้ติดต่อกัน
แล้วในชั้นหลัง ดำเนินที่ เจ้าหน้าที ต่างประเทศได้มีมายังข้าพเจ้า
เรียกขานองค์การที่เราว่ารวมงานระหว่างคนไทยทั้งภายในและภายนอกนี้
ว่า Free Siamese Movement หรือขบวนการเสรีไทย เป็นนาม
สัญญาที่ควรยอมรับ ข้าพเจ้าก็ได้ขอเอานามนี้ ได้ตอบกับต่างประเทศ
โดยใช้นามองค์การว่า องค์การขบวนการเสรีไทย ซึ่งเราทั้งหลายก็
จะเห็นได้ชัดคือว่า ไม่ใช่เรื่องคณะพรรคการเมือง

วัตถุประสงค์ของเรา ที่ทำงานคราวนี้ มาจากกตัญญูแล้วแถม
เงื่อนเวลาสั้น กตัญญูคือ เมื่อสภาพการเรียบร้อยลงแล้ว องค์การ
เหล่านี้จะเลิก และตั้งซึ่งจะเหลืออยู่ในความทรงจำของเราทั้งหลาย
ก็คือ มิตรภาพอันดีในทางส่วนตัวที่เราได้ร่วมรับใช้ชาติด้วยกันมา
โดยปราศจากความคิด ที่จะเปลี่ยน สภาพขององค์การ เหล่านี้ให้เป็นคณะ
หรือพรรคการเมือง และเพราะเหตุที่การกระทำคราวนี้เป็นการณ์ของ
คุณชาติ ผู้ใดจะรับราชการในตำแหน่งนั้นหรือไม่นั้น จึงต้อง

เป็นไปตามความสามารถตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนเหมือนดัง
 คนไทยอื่นทั้งหลาย เราพึงพอใจด้วยความระลึกและด้วยความภูมิใจ
 ว่า เราได้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกิดขึ้นเป็นคนไทย จริงอยู่ในระหว่างที่
 ตระส่างให้สภาพ ของประเทศ กลับเข้าสู่ ฐานะเดิม ได้มีผู้ร่วมงาน
 คราวนี้บางคนรับตำแหน่งในราชการ แต่ทั้งนี้ขอให้เข้าใจว่า บุคคล
 เหล่านี้ เข้ารับหน้าที่ ซึ่งได้รับมอบหมายโดยพระบรมราชโองการให้
 ปฏิบัติ หรือหนึ่ง เป็นการปฏิบัติโดยคำสั่ง เพื่อจัดการ เรื่องที่
 เกยพัวพันอยู่กับนานาประเทศให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้น หาใช่เป็นการ
 เอาตำแหน่งราชการมาเป็นรางวัลไม่

ผู้ที่ได้ร่วมงานกับข้าพเจ้าคราวนี้ ถือว่าทำหน้าที่เป็นผู้รับใช้
 ชาติ มิได้ถือว่าเป็นผู้รักษา การกู้ชาติเป็นการกระทำของคนไทย
 ทั้งปวง ซึ่งแม้ผู้ที่จะไม่ได้อำนาจในองค์การนี้โดยตรง ก็ยังมี
 ประมาณ 17 ล้านคนที่ได้กระทำโดยอิสระของตน ในการต่อต้าน
 ด้วยวิถีทางที่เขาเหล่านั้น สามารถทำได้หรือเขาก็อาจตั้งใจช่วย ขัมได้ให้
 ญีปุ่นพ้นไปจากประเทศไทย โดยเร็วก็มี หรือแม้แต่คนไทยที่หนีภัย
 โดยไม่ทำการขัดขวางผู้ต่อต้านญีปุ่นหรือผู้รับใช้ชาติ ซึ่งเท่ากับ
 เปิดโอกาสให้ผู้รับใช้ชาติทำงานได้สะดวก ฯลฯ เป็นต้น คนไทย
 ทั้งปวงเหล่านี้ทุกคนร่วมกันทำการกู้ชาติของตนด้วยกันทั้งนั้น ส่วน

ผู้ตกอยชิตชวา การต่อต้านของผู้รับใช้ชาติจะเป็นโดยทางกาย ทาง
 วาจา หรือทางใจหนักเบาแตกต่างกันเป็นธรรมดา แต่เขาเหล่านั้น
 ในทองพูนตินัยไม่ใช่คนไทย เพราะการกระทำของเขาเหล่านั้นไม่ใช่
 การกระทำของคนที่เป็นไทย เขามีสัญชาติไทย แต่เพียงโดยนิตินัย
 คือ เป็นคนไทยเพราะถูกกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ข้าพเจ้าจึงกล่าวได้ในนามของสหായทั้งหลายว่า ราษฎร
 ทั้งปวงประมาณ 17 ล้านคนที่เป็นคนไทยทั้งโดยทางนิตินัยและพูนตินัย
 นั้นเอง เป็นผู้รักชาติไทย ฉะนั้น ผู้ซึ่งข้าพเจ้าจะต้องขอขอบคุณ
 อย่างสูงยิ่งก่อนอื่น ก็คือคนไทยทั้งปวงนี้

ในส่วนผู้ที่ร่วมงานกับข้าพเจ้าในการ รับใช้ชาติ ข้าพเจ้า
 ขอขอบใจหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และขอขอบใจคนไทยในสห
 รัฐอเมริกา คนไทยในอังกฤษ คนไทยในจักรภพของอังกฤษ และ
 คนไทยในประเทศจีน ผู้ที่ได้ช่วยเหลือกิจการอยู่ในต่างประเทศ

ส่วนภายในประเทศ ข้าพเจ้าขอขอบใจหัวหน้าผู้ใหญ่ในกอง
 บัญชาการ คือ นายท้วม บุนนาค นายพดด้วงจรเอก อุดด อุดดเดช
 จรัส พดเรือตรีสังวร สุวรรณชีพ นายดิเรก ชัยนาม พดโท

ดินาตโยชารักษ์ นาวาเอก หาดวงศัภษดาภัย ซึ่งได้เป็นหัวหน้าบัญชา
 การในการต่อต้านให้ดำเนินไปด้วยดี ข้าพเจ้าขอขอบใจหัวหน้ารอง
 และผู้ประจำในกองบัญชาการ ขอขอบใจหัวหน้าพลพรรคและพล
 พรรคอื่นทั้งหลาย ซึ่งถ้าจะระบนามในที่นี้จะเป็นการยืดยาว การ
 กระทำของท่านเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในสมุดที่ระลึก ซึ่งข้าพเจ้าจะสั่งให้
 รวบรวมขึ้น ข้าพเจ้าขอขอบใจทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ
 และตำรวจ ที่ได้ร่วมมือร่วมใจกับข้าพเจ้าในงานรบใช้ชาติคราวนี้
 โดยทั่วกัน

ในงานปฏิบัติหน้าที่คราวนี้ ได้มีสหายของเราเสียชีวิตไปหลาย
 คน อาทิ พระองค์เจ้าจรูญศักดิ์กิติ นายจำกัด พลากร นายสมพงษ์
 ศัลยพงศ์ นายการะเวก ศวีร์จารณ์ และพลพรรคอื่นอีกหลายคน
 ซึ่งหัวหน้าพลพรรคกำลังสำรวจรายนาม ขอให้สหายทุกคนซึ่งอยู่
 ณที่นี้ ตั้งจิตอธิษฐานให้วิญญาณของผู้ซึ่งได้เสียชีวิตไปแล้วใน
 งานนี้ จงอยู่โดยผาสุกในสัมปรายภพ

ในที่สุดนี้ ขอให้สหายทั้งหลายจงพร้อมใจกันเป่าธงเสียงไชโย
 เพื่อดุดันคนไทยทั้งปวง โดยขอให้คนไทยทั้งปวง ด้วยความสุจริต

ตำราฎในสันติภาพอันถาวร และอวยพรให้ชาติไทยตั้งมั่นเป็นเอก-
 ราษอยู่ชุกถาวรตลอดไป”

คำปราศรัยของ ดร. ปรีดี พนมยงค์คนประจักษ์แจ้งในเนื้อหา
 แล้ว ไม่มีอะไรที่เคลือบคลุมอยู่อีก ฉะนั้น “ผู้ที่ทำงานรับใช้ชาติ
 ครองนี้ แม่ต้องเสียชีวิตไป แม่พิการไป แม่ต้องผจญกับ
 ความยากลำบากแทบจะเอาชีวิตไม่รอด และเลือดตากระเด็น
 ไม่มีใครได้บำเหน็จความดีความชอบ ไม่มีใครเลื่อนชั้นเลื่อน
 ยศอันเป็นการผิดปรกติ ทุกๆ อย่างเป็นไปตามกฎหมาย
 ระเบียบแบบแผนที่เคยเป็นมาเท่านั้น” อันนี้เป็นความผิดหวัง
 ของคนบางคนที่เขาทำงานโดยหวังประโยชน์ส่วนตัว เหยียดตรา
 สันติมาตา ที่ได้สร้างชนกเป็นแต่ใช้บุนบำเหน็จความดีให้แก่ชาวต่าง
 ประเทศที่ได้ช่วยเหลือชาติไทยเท่านั้น แหะละนี้ หตายคนกล่าวว่าเป็น
 เป็นความผิดของดร. ปรีดี พนมยงค์อย่างมหันต์ เพราะไม่ให้และ
 ไม่ช่วยให้ตำแหน่งราชการใหญ่ๆ โดๆ ไม่เอาเงินทองของชาติมา
 บุนบำเหน็จแก่คนที่ทำงาน ใครที่ขอเบิก ๔-๕ แสนจ่ายให้เขาไปก็

หมดเรื่อง แต่ไม่จ่าย เขาก็โกรธเอาเท่านั้น เหยียดตราหาชน
 แดงก็ให้เขาไป คร. ปรัด พนมยงค์ค่อนข้างจะยึดถือและปฏิบัติตาม
 ชุคมคติมากเกินไป ในเมื่อคนอื่น ๆ เขาไม่เห็นด้วยเช่นนั้น การทำ
 งานรับใช้ชาติครั้งนี้ เป็นเวลา ๕ ปี ใช้เงินแผ่นดินไป ๘ ล้านบาท
 แต่งงานนั้นไพศาล ในประเทศจีน ในสหรัฐอเมริกา ในอังกฤษและ
 จักรภพอังกฤษ และในประเทศที่ต่างประเทศ ซึ่งมีกำลังพลพรรคราว
 ๓๐๐,๐๐๐ คนเป็นอย่างน้อย ๘ ล้านบาทเท่านั้นเอง แต่ผลของงานนั้น
 เราทราบกันดีแล้ว

วันที่ ๑๖ สิงหาคม อันเป็นวันต้นศักราชกบฏมาตุ้ประเทศชาติ
 ไทยนั้น รัฐบาลในครั้งนั้นได้คำนึงถึงเจตนาของราษฎรไทยทั้งปวง
 จึงได้กำหนดให้วันนั้นเป็นวันทรงธงชาติ และเห็นว่ามันจำเป็น
 ถึงกับจะต้องเอาเงินทองที่เก็บมาจากราษฎรไปใช้ในทางที่ไม่คุ้มประ-
 โยชน์ คือ “สร้างอนุสาวรีย์” เพิ่มขึ้นให้เต็มเมือง จึงได้แต่
 เพียงเปิดยื่นชื่อเท่านั้น “สามัคคีชัย” อันมีเงาของสงครามและ
 ความพิพาศ์ฉาบอยู่ เป็นทำเนียบ “๑๖ สิงหาคม” เพื่อเป็นทรงธง

ถึงวันอันสำคัญยิ่งของชาติวันหนึ่ง ที่เอกราชและอธิปไตยกลับคืนมา
สู่ชาติไทย แต่ต่อมาเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงครามกลับมามีอำนาจ
ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง โดยการรัฐประหาร เมื่อ
๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ จอมพล ป. ได้เปลี่ยนชื่อทำเนียบ “๑๖ สิงหา
คม” หนีไปเป็นชื่ออย่างอื่น และวันที่ ๑๖ สิงหาคม กลับกลายเป็น
เป็นวันที่ปราศจากความหมายใดๆ ไม่เป็นวันที่ระดังของชาติเลย
แล้ว

สันติภาพ ของประเทศชาติราชอาณาจักรไทย และสันติภาพของ
โลก จะต้องมียุ่ตลอดไป ทุกๆ คนหวังเช่นนั้นทั้งนั้น แน่แน่นอนเหลือ
เกินสันติภาพจะต้องมียุ่ตลอดไป ถ้าบุคคลแต่ละบุคคล หรือประ-
เทศแต่ละประเทศจะไม่เห็นแก่ตัว

แต่ในประเทศไทยเดี๋ยว สันติภาพจะมียุ่จริงหรือ และจะมี
อยู่นานสักเท่าใด

ประเทศไทยได้แดงออกมาให้ประจักษ์แก่โลก และแก่สห-
ประชาชาติแล้วว่า “...พร้อมที่จะร่วมมือเต็มทุกทางกับสหประชา
ชาติ ในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนในโลกรนี้...”

บุคคลถึงเวลาดำเนินการที่จะต้องดำเนินการ ต้องปฏิบัติ
 “เสียสละโดยไม่เสียส่น ชุมชนรวมรณา” เมื่อสหประชาชาติ-สัมพันธ
 มิตรได้จัดการเมื่อให้สันติภาพคงมีมั่นคงอยู่ในโลก โดยประการ
 แรกจัดการกับบรรดาอาชญากรชนซึ่งก่อกองภัย ด้วยการจับตงศาล
 อาชญากรชนเพื่อเอาอาชญากรทงภัยทท่างความรุกราน ๑. จะ
 ครองยุโรป ๒. จะครองเอเชียโดยการร้งวงไฟบูดยมหาเอเชีย
 บูรพา ในยุโรปศาลอาชญากรได้ตั้งขึ้นที่เมืองนูเรมเบอร์ก และ
 ในเอเชีย, ที่กรุงโตเกียว

ถึงวินาทีแรกของการที่ไทยจะต้องร่วมมือกับสหประชาชาติแล้ว
 คือไทยจะต้องจับและตั้งบุคคลสัญชาติไทยที่สหประชาชาติระบุตัวมา
 ว่า เป็น “อาชญากรสงคราม” เพื่อไปขึ้นศาลอาชญากรที่กรุง
 โตเกียว ชำระข้อพิพาทเสียให้สะอาด และถ้าจากการพิจารณา
 ปรากฏว่า บุคคลใดเป็นอาชญากรก็จะต้องได้รับโทษตามชั้นของ
 ความผิดที่ได้กระทำไว้ และถ้าประเทศไทยไม่จัดการอย่างหนึ่ง
 อย่างใดกับ บุคคลเหล่านั้น แล้วก็อย่าพึงหวังเลย ว่าไทยจะ
 กลับเข้าอยู่ในสถานะเดิม และอยู่ในวงสังคมของสหประชา-
 ชาติได้

ถึงคราวแล้วที่บุคคลจะต้องส่งประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ ของราษฎรไทยทุกคน “คือตายดีกว่าชาติตาย” แต่ปัญหาเรื่องนี้ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์, ดร. ปรีดี พนมยงค์ นั้นเองที่ได้ออกทางออกทั้งดงาม ด้วยคุณงามความดี ดร. ปรีดี พนมยงค์และชาติไทยได้ทำไว้ต่อสหประชาชาติในระหว่างสงคราม และด้วยเกียรติคุณของดร. ปรีดี พนมยงค์ที่ทำได้ตั้งแต่ต้นมา จึงได้รับความยินยอมจากสหประชาชาติในอันที่จะได้มีกฎหมายอาชญากรรมสงครามของไทยออกมา และรัฐบาลได้จัดตั้งศาลอาชญากรรมขึ้นในประเทศไทย เป็นศาลไทยและใช้กฎหมายไทย นี่เป็นเรื่องที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ใช้ความพยายาม และได้ขอรับรองต่อสหประชาชาติ และได้รับผลสำเร็จ ไทยเป็นประเทศเดียวที่สหประชาชาติได้ยินยอมให้ทำเช่นนั้น การกระทำของดร. ปรีดี พนมยงค์ในเรื่องนี้ได้ทำให้บุคคลสัญชาติไทยเหล่านั้นหลุดพ้นจากการเป็นอาชญากร ซึ่งรวมทั้งคนสำคัญที่สุดของยุครวมมอกับญี่ปุ่นในการสงครามด้วย ข้อที่เป็นจริงก็คือว่า ถ้า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่พยายามที่จะรักษาอธิปไตยของชาติไทยไว้ และไม่ระดมว่าบุคคลอื่น ๆ บางคนที่ถูกขอให้ส่งตัวก็ดี ต่างมีความสัมพันธ์ขนาดเพื่อนร่วมหน้าดำบาดกันมา โดยยินยอมส่งบุคคลเหล่านั้นไปให้สห-

ปรัด พนมยงค์ ไม่อาจแต่คงออกมาว่าจะช่วยเหลื่ออะไรได้ บุค คต
 เหล่านั้นบางคนจึงเกิดความรุ้สึกน้อยใจแะแค้นเคือง อ้า...ถึงคราว
 “พระยาหงส์ปักกหักตวปลัดทหนอง กาทแกจะพากันแซร์ซรวง เขา
 ล่าวได้” เสียแล้วหรือ ดร. ปรัด พนมยงค์จะพูดออกมาได้อย่างไร
 ในเมื่อสัมพนษมิตรได้จ้องมองการกระทำ อยู่ ตลอดเวลา แต่ใน
 ฐานะที่เป็นนักกฎหมาย เชี่ยวชาญในกฎหมาย และในรัฐธรรมนูญ
 —ทางออกอันมีอยู่แล้วแะคงจะได้เห็นเอง จำเลยบางคนได้ยอมรับ
 กรรมของตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติอย่างกล้าหาญ ซึ่งควร
 จะได้รับความชอบคุณแะความชมเชยจากราชฎรไทยทั้งปวง โดย
 ที่ได้แต่คงให้เห็นประจักษ์ว่า ได้ยอมสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประ
 โยชน์ส่วนรวมคือชาติ “ตัวตายดีกว่าชาติตาย” แะก็ดูเหมือน
 ว่าจำเลยบางคนได้ทราบความคิดของ ดร. ปรัด พนมยงค์เป็นอย่างดี
 แต่จำเลยบางคนแะโดยผู้มีส่วนได้เดียนอกจาก จะ รุ้ สึก น้อย ใจ แะ
 แค้นเคืองแล้ว ยังได้แต่คงออกมาด้วยอาการต่าง ๆ นายสงวน ศุภา
 วัักษ์ ประธานศาลอาษฎนการส่งความได้ถูกถามว่า “คุณสงวน
 มีเหตุอะไรโกรธแค้นหรีด” ประธานศาลอาษฎนการส่งความไม่ตอบ

อะไรมากกว่าว่าเป็นเรื่องของชาติ ผลที่สุด รัฐบุรุษไทยก็ยากที่จะ
เข้าใจและปฏิบัติตามได้ว่า อะไรเป็นเรื่องส่วนตัว อะไรเป็นเรื่อง
ของชาติบ้านเมืองที่คนจะต้องงดละประโยชน์ส่วนตัวบ้าง

นี่คือความแตกหักได้บังเกิดขึ้นแล้ว เพราะความไม่เข้าใจกัน
เพราะไม่รู้และไม่ปฏิบัติตามในเรื่องประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ของ
ชาติให้ถูกต้อง

บทที่ ๑๐

รัฐบุรุษอาวุโส

ตอนที่ ๑

หตุพิเศษของประเทศไทย

ภายหลังที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ลาออกจากตำแหน่งให้แก่ชาติ
บ้านเมือง อย่างหนัก มาตั้งแต่เริ่มสงคราม จนกระทั่ง เขารับ ตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ทำให้สุขภาพ ของท่านทรุดโทรมลง
เป็นอย่างมาก และรู้สึกว่ามีสภาพที่เหนื่อยในใจว่ามารวมที่จะใช้สติ
ปัญญาและกำลังกาย กำลังความคิดให้เป็นประโยชน์ แก่ชาติและ
ประชาชนได้เท่าที่ควรเช่นที่เคยเป็นมาแต่ก่อน ดร. ปรีดี พนมยงค์
ไม่อาจ ทนดูเหตุการณ์ ต่าง ๆ เกิดขึ้นแก่ราษฎร และ แก่บ้าน เมือง
เพราะความบกพร่องแห่งกำลังกายและกำลังความคิดของตนได้ ฉะนั้น
ในปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2483 จึงได้ลาออกจากตำแหน่งนาย
กรัฐมนตรี และ พลเรือตรี ถอดยศ ข้าราชการระดับดีเดี่ยิบแต่งตั้งเป็น
นายกรัฐมนตรีสืบต่อมา

การพ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มิใช่เห็นว่า ดร. ปรีดี พนม-
ยงค์ปลัดถว พ้นจาก กิจการบ้านเมือง ก็หาไม่ ในฐานะที่ท่านดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีอาวุโส ท่านได้เสนอต่อรัฐบาลใหม่ เพื่อขอรับใช้

ในกิจการ ของชาติในประการต่าง ๆ เท่าที่ ความรู้ ความสามารถ
 และกำลังกายของท่านจะอำนวยให้ได้ เมื่อรัฐบาล ชำรงนาว่าดีสุด
 บริหารราชการอยู่นั้น มีบางคนเช่นนักการเมืองฝ่ายตรงกมข้ามพึงใจ
 ที่จะกล่าวหาว่า รัฐบาลชำรงนาว่าดีสุดคือ รัฐบาลปรีดี พนมยงค์
 ขอน แม้ในทาง กฎหมายจะเป็นไป ไม่ได้แล้ว ในด้าน ที่เป็นจริง
 ก็ไม่มี อ่าว หรือ พฤศจิกายนใด ๆ ที่เกิดขึ้น อันเป็นการ แสดงว่า
 รัฐบาลใหม่ อยู่ภายใต้ อิทธิพลใด ๆ ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์โดย
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในตำแหน่ง รัฐบุรุษอาวุโส จะให้คำแนะหาใดๆ
 ก่อกอเมื่อรัฐบาลแสดงความจริงแก่ท่าน

ในคืนปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ภายหลังที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้มี
 โอภาสพัสก่อนตามสมควรแล้ว ท่านได้รับ หนังสือ เชอเชญ จาก
 จอมพลพิเศษ เจียงไคเช็ค มุขมนตรีแห่งประเทศจีน, นายกรัฐมนตรี
 แอດดัดแห่งประเทศอังกฤษ และประธานาธิบดีทรูแมน แห่งสหรัฐ
 อเมริกา ให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ไปเยี่ยมเยียนประเทศนั้นๆ เหตุใด
 เด่า ที่มหาประเทศชนหนึ่งของโลกได้เชิญรัฐบุรุษ ดร. ปรีดี พนม-
 ยงค์ เช่นนี้ ขอนก่อกอเหตุแห่ง คุณงามความดีทางปวงที่ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ ได้บำเพ็ญต่อประเทศชาติของตน ต่อชาตินี้ๆ และต่อ
 โลก ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นนักประชาธิปไตย ไม่ใช่รักเผด็จ

การ ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ เป็นนกรการเมืองเพื่อการเมือง เพื่อความดี
 ของราษฎรไทย เพื่อสันติสุขของโลก ภารกิจระหว่างมหาสงคราม
 โลกครั้งที่ ๒ เป็นกร นำประชาชนชาวไทย ผู้รักสันติให้ซึ่งซึ่ง
 เสด็จการ ทำการต่อต้านกับอักษะและสาวกทั้งหลายนั้น เป็นกรณ
 ภารกิจชาติไทยให้เด่นอยู่ในบรรดานานาชาติที่รักสันติทั้งหลาย

เมื่อคำเชื่อเชิญของประเทศเหล่านั้น ได้ทราบถึงนายกรัฐ
 มนตรีธำรงนาวาสวัสดิ์ เรืองนได้ถูกนำเข้าสู่การปรึกษาหารือกัน
 ในคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีความเห็นเป็นเอกฉันท์สนับสนุน
 สันติการอันรองรับคำเชื่อเชิญนั้น และขอให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็น
 ทศพิเศษสันติไมตรีของประเทศไทยไปยังประเทศนั้นๆ ด้วย ดร.
 ปรีดี พนมยงค์ ได้สนองรับคำขอร้องของรัฐบาตด้วยความเต็มใจยิ่ง
 นายกรัฐมนตรี ธำรงนาวาสวัสดิ์ได้ใช้เวลาดำเนินชำนานในการค้นหา
 ปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีส่วนเป็นพหุอยู่
 ทงหนเพื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในฐานะหัวหน้าคณะทูตจะได้หาทาง
 ผ่อนผันหนักให้เป็นเบา หรือหมดสิ้นไป ตามโอกาสที่จะทำได้
 ท่านผู้อ่านทั้งหลายพอจะนึกได้ว่าเรื่องเหล่านี้มีอะไรบ้าง ปัญหา
 แรกก็คือ ความเข้าใจ ทมหภาพประเทศ และประเทศทั้งหลายมีอยู่ค
 ประเทศไทยและราษฎรไทย ในการที่สมัยหนึ่ง ได้ประกาศสงคราม

คือเขา และทรงยังได้แสดงออกอย่างเด่นชัดในการที่ทำการค้าสัญญา
 พันชไมตรีร่วมกับญี่ปุ่น ดังเหตุอันได้ทำให้ประเทศไทย เป็นที่
 ระวังของอังกฤษและฝรั่งเศส ออกประกาศหนังสือคือ เรื่องสัญญา
 สัมพันธไมตรี ซึ่งได้ทำไว้กับบริเตนใหญ่และอินเดีย เมื่อ 1 มกราคม
 2489, สัญญา เป็นสัญญา ที่ผูกมัดระบอบชาติไทยและราชรัฐไทย
 ทำให้ ชาติไทย เกือบจะหมดทาง ที่จะพึ่งพิงตัวเอง เพราะถูก บังคับ
 ในทาง การเศรษฐกิจ ขอราย ที่สุด ก็คือ เรื่องการ ส่งข้าวให้ แก่
 สหประชาชาติ ตาม สัญญา อย่างฟรี ๆ เป็น จำนวน 1,400,000 ตัน
 ดังกล่าวมาแล้ว แต่คุณพระศรีวิรัตนตรัยยังคงครองชาติไทยอยู่ มิให้
 ต้องนิบหนวยย่อยยับไป โดยที่ต่อมาเมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็น
 นายกรัฐมนตรี ได้นำ ชาติไทย ให้พ้นจาก ความ พิณาศย่อยยับ อัน
 กล่าวคือ ได้เจรจา กับสหประชาชาติลดจำนวนข้าวจาก 1,400,000 ตัน
 ลงเป็น 1,200,000 ตัน และขอให้เขาซื้อข้าวจำนวนนั้น แทนการ
 ที่จะเอาจากเราเปล่า ๆ และก็ได้รับผลสำเร็จด้วยความเห็นอกเห็น
 ใจจากอีกฝ่ายหนึ่งเป็นอย่างดี และเรื่อง ข้าวนี้ รัฐบาลข้าราชการ
 สดุดดีต่อมา ก็ได้ ประสบผล สำเร็จในการ เจรจา ขอขึ้น ราคาข้าว
 เพื่อประโยชน์ของกสิกรไทย โดยได้ราคาสูงกว่าเดิมเพิ่มขึ้นตันละ
 6 ปอนด์เศษ เป็นราคาที่อยู่ในระดับยุคศิวิลไมซันตามสถานะ—

การณ^๑ บัญหา^๒ที่^๓รัฐ^๔บาล^๕ยัง^๖เป็น^๗ห้วง^๘ออก^๙คือ^{๑๐} การ^{๑๑}จัด^{๑๒}ตั้ง^{๑๓}ชาว^{๑๔}ทชาย^{๑๕}
 ให้^{๑๖}แก้^{๑๗}ส^{๑๘}ห^{๑๙}ประชา^{๒๐}ชาติ^{๒๑}นั้น^{๒๒} รัฐ^{๒๓}บาล^{๒๔}จะ^{๒๕}ทำ^{๒๖}ได้^{๒๗}ตาม^{๒๘}ก^{๒๙}ำ^{๓๐}หนด^{๓๑}จ^{๓๒}ำ^{๓๓}นวน^{๓๔}แ^{๓๕}ละ^{๓๖}วัน^{๓๗}
 เว^{๓๘}ลา^{๓๙}หรือ^{๔๐}ไม่^{๔๑} แ^{๔๒}ละ^{๔๓}บ^{๔๔}ัญ^{๔๕}ห^{๔๖}าน^{๔๗}ก^{๔๘}ค^{๔๙}อ^{๕๐}บ^{๕๑}ัญ^{๕๒}ห^{๕๓}า^{๕๔}ท^{๕๕} ๓^{๕๖}ร^{๕๗}. ๒^{๕๘}ร^{๕๙}ิต^{๖๐} พ^{๖๑}น^{๖๒}ม^{๖๓}ย^{๖๔}ง^{๖๕}ค^{๖๖} ๒^{๖๗}บ^{๖๘}ไ^{๖๙}
 ห^{๗๐}า^{๗๑}ท^{๗๒}าง^{๗๓}อ^{๗๔}อก^{๗๕} ค^{๗๖}ด^{๗๗}อ^{๗๘}จ^{๗๙}น^{๘๐} ก^{๘๑}าร^{๘๒}ค^{๘๓}ค^{๘๔}ค^{๘๕}า^{๘๖}ย^{๘๗} ข^{๘๘}ย^{๘๙}า^{๙๐}ย^{๙๑}ค^{๙๒}ว^{๙๓}ของ^{๙๔}ป^{๙๕}ระ^{๙๖}เท^{๙๗}ศ^{๙๘}ใ^{๙๙}ไทย^{๑๐๐} จาก^{๑๐๑}
 ส^{๑๐๒}ัญ^{๑๐๓}ญา^{๑๐๔}ส^{๑๐๕}ม^{๑๐๖}บ^{๑๐๗}ร^{๑๐๘}ณ^{๑๐๙}แบบ^{๑๑๐}อ^{๑๑๑}ก^{๑๑๒}ด^{๑๑๓}ว^{๑๑๔}ย^{๑๑๕} อ^{๑๑๖}ก^{๑๑๗}บ^{๑๑๘}ัญ^{๑๑๙}ห^{๑๒๐}ง^{๑๒๑}ท^{๑๒๒}น^{๑๒๓}ก^{๑๒๔}ค^{๑๒๕}อ^{๑๒๖} ก^{๑๒๗}าร^{๑๒๘}แ^{๑๒๙}ด^{๑๓๐}ว^{๑๓๑}ง^{๑๓๒}ห^{๑๓๓}า^{๑๓๔}ท^{๑๓๕}
 ำ^{๑๓๖}ท^{๑๓๗}ะ^{๑๓๘}บ^{๑๓๙}ำ^{๑๔๐}ร^{๑๔๑}ว^{๑๔๒}ง^{๑๔๓}แ^{๑๔๔}ละ^{๑๔๕}ส^{๑๔๖}ว^{๑๔๗}ำ^{๑๔๘}ง^{๑๔๙}ป^{๑๕๐}ระ^{๑๕๑}เท^{๑๕๒}ศ^{๑๕๓}ใ^{๑๕๔}ไทย^{๑๕๕} ให้^{๑๕๖}เจ^{๑๕๗}ริ^{๑๕๘}ญ^{๑๕๙}ว^{๑๖๐}ง^{๑๖๑}เร^{๑๖๒}ือ^{๑๖๓}ง^{๑๖๔}เร^{๑๖๕}ือ^{๑๖๖}ง^{๑๖๗} ส^{๑๖๘}ว^{๑๖๙}ธ^{๑๗๐}ม^{๑๗๑}บ^{๑๗๒}ร^{๑๗๓}ณ^{๑๗๔} ซึ่ง^{๑๗๕}
 บ^{๑๗๖}ัญ^{๑๗๗}ห^{๑๗๘}าน^{๑๗๙} ๓^{๑๘๐}ร^{๑๘๑}. ๒^{๑๘๒}ร^{๑๘๓}ิต^{๑๘๔} พ^{๑๘๕}น^{๑๘๖}ม^{๑๘๗}ย^{๑๘๘}ง^{๑๘๙}ค^{๑๙๐} แ^{๑๙๑}ละ^{๑๙๒}น^{๑๙๓}าย^{๑๙๔}ก^{๑๙๕}ร^{๑๙๖}ัฐ^{๑๙๗}ม^{๑๙๘}น^{๑๙๙}ค^{๒๐๐}ร^{๒๐๑} ๓^{๒๐๒}ว^{๒๐๓}จ^{๒๐๔}น^{๒๐๕}า^{๒๐๖}
 ส^{๒๐๗}ว^{๒๐๘}ธ^{๒๐๙}ม^{๒๑๐}บ^{๒๑๑}ร^{๒๑๒}ณ^{๒๑๓} ได้^{๒๑๔}ใ^{๒๑๕}ส^{๒๑๖}เว^{๒๑๗}ล^{๒๑๘}า^{๒๑๙}ป^{๒๒๐}ร^{๒๒๑}ก^{๒๒๒}ษ^{๒๒๓}า^{๒๒๔}ห^{๒๒๕}าร^{๒๒๖}อ^{๒๒๗}ก^{๒๒๘}น^{๒๒๙}อ^{๒๓๐}ย^{๒๓๑}ไม่^{๒๓๒}น^{๒๓๓}อ^{๒๓๔}ย^{๒๓๕} เร^{๒๓๖}ื่^{๒๓๗}ง^{๒๓๘}ต^{๒๓๙}ำ^{๒๔๐}ง^{๒๔๑}ใ^{๒๔๒}บ^{๒๔๓}ัญ^{๒๔๔}ห^{๒๔๕}
 น^{๒๔๖}ป^{๒๔๗}ร^{๒๔๘}าก^{๒๔๙}ฏ^{๒๕๐}ใ^{๒๕๑}ร^{๒๕๒}าย^{๒๕๓}จ^{๒๕๔}าน^{๒๕๕}ของ^{๒๕๖} ๓^{๒๕๗}ร^{๒๕๘}. ๒^{๒๕๙}ร^{๒๖๐}ิต^{๒๖๑} พ^{๒๖๒}น^{๒๖๓}ม^{๒๖๔}ย^{๒๖๕}ง^{๒๖๖}ค^{๒๖๗} ซึ่ง^{๒๖๘}ได้^{๒๖๙}เ^{๒๗๐}ล^{๒๗๑}เ^{๒๗๒}น^{๒๗๓}อ^{๒๗๔}ค^{๒๗๕}อ^{๒๗๖}ว^{๒๗๗}รัฐ^{๒๗๘}บาล^{๒๗๙}
 เม^{๒๘๐}ื่^{๒๘๑}อ^{๒๘๒}ก^{๒๘๓}ด^{๒๘๔}บ^{๒๘๕}ำ^{๒๘๖}มา^{๒๘๗}แ^{๒๘๘}ด^{๒๘๙}ว^{๒๙๐}

ค^{๒๙๑}ว^{๒๙๒}าม^{๒๙๓}ต^{๒๙๔}ง^{๒๙๕}ใจ^{๒๙๖}เ^{๒๙๗}ติม^{๒๙๘}ของ^{๒๙๙}ค^{๓๐๐}ณ^{๓๐๑}ะ^{๓๐๒}ท^{๓๐๓}ค^{๓๐๔}ด^{๓๐๕}ัน^{๓๐๖}ถ^{๓๐๗}ว^{๓๐๘}ใ^{๓๐๙}ม^{๓๑๐}ค^{๓๑๑}ว^{๓๑๒}ร^{๓๑๓}น^{๓๑๔}จะ^{๓๑๕}ไป^{๓๑๖}เพ^{๓๑๗}ิง^{๓๑๘} ๓^{๓๑๙} ป^{๓๒๐}ระ^{๓๒๑}เท^{๓๒๒}ศ^{๓๒๓}
 ท^{๓๒๔}ก^{๓๒๕}ถ^{๓๒๖}ำ^{๓๒๗}ว^{๓๒๘}แ^{๓๒๙}ด^{๓๓๐}ว^{๓๓๑}เท^{๓๓๒}า^{๓๓๓}น^{๓๓๔}น^{๓๓๕} แ^{๓๓๖}ด^{๓๓๗}เม^{๓๓๘}อ^{๓๓๙}อ^{๓๔๐}อก^{๓๔๑}เ^{๓๔๒}ด^{๓๔๓}เ^{๓๔๔}น^{๓๔๕}ท^{๓๔๖}ำ^{๓๔๗}ง^{๓๔๘}ไป^{๓๔๙}แ^{๓๕๐}ด^{๓๕๑}ว^{๓๕๒} ก็^{๓๕๓}ได้^{๓๕๔}ร^{๓๕๕}บ^{๓๕๖}ค^{๓๕๗}ำ^{๓๕๘}เช^{๓๕๙}ญ^{๓๖๐}า^{๓๖๑}จ^{๓๖๒}
 ำ^{๓๖๓}ว^{๓๖๔}รัฐ^{๓๖๕}บาล^{๓๖๖}ของ^{๓๖๗}ป^{๓๖๘}ระ^{๓๖๙}เท^{๓๗๐}ศ^{๓๗๑}อ^{๓๗๒}ื่น^{๓๗๓}ง^{๓๗๔} ใ^{๓๗๕}ห^{๓๗๖} ๓^{๓๗๗}ร^{๓๗๘}. ๒^{๓๗๙}ร^{๓๘๐}ิต^{๓๘๑} พ^{๓๘๒}น^{๓๘๓}ม^{๓๘๔}ย^{๓๘๕}ง^{๓๘๖}ค^{๓๘๗} ใ^{๓๘๘}ไป^{๓๘๙}เ^{๓๙๐}ย^{๓๙๑}เ^{๓๙๒}ย^{๓๙๓}
 ป^{๓๙๔}ระ^{๓๙๕}เท^{๓๙๖}ศ^{๓๙๗}ของ^{๓๙๘}เข^{๓๙๙}า^{๔๐๐}บ^{๔๐๑}ำ^{๔๐๒} ร^{๔๐๓}ว^{๔๐๔}ม^{๔๐๕}ท^{๔๐๖}ง^{๔๐๗}ธ^{๔๐๘}ัน^{๔๐๙}ก^{๔๑๐} ๑๔^{๔๑๑} ป^{๔๑๒}ระ^{๔๑๓}เท^{๔๑๔}ศ^{๔๑๕} ๓^{๔๑๖}ร^{๔๑๗}. ๒^{๔๑๘}ร^{๔๑๙}ิต^{๔๒๐} พ^{๔๒๑}น^{๔๒๒}ม^{๔๒๓}ย^{๔๒๔}ง^{๔๒๕}ค^{๔๒๖}
 ต^{๔๒๗}ง^{๔๒๘}ใจ^{๔๒๙}จะ^{๔๓๐}ใ^{๔๓๑}ไป^{๔๓๒}เ^{๔๓๓}ย^{๔๓๔}เ^{๔๓๕}ย^{๔๓๖}ม^{๔๓๗}เ^{๔๓๘}ย^{๔๓๙}ม^{๔๔๐}ป^{๔๔๑}ระ^{๔๔๒}เท^{๔๔๓}ศ^{๔๔๔} ที่^{๔๔๕}เข^{๔๔๖}า^{๔๔๗}เช^{๔๔๘}ญ^{๔๔๙}ม^{๔๕๐}า^{๔๕๑}น^{๔๕๒}น^{๔๕๓}ใ^{๔๕๔}ห^{๔๕๕}ว^{๔๕๖}ถ^{๔๕๗}ง^{๔๕๘} แ^{๔๕๙}ด^{๔๖๐}ท^{๔๖๑}ำ^{๔๖๒}น^{๔๖๓}ได้^{๔๖๔}
 ๓^{๔๖๕}ม^{๔๖๖}บ^{๔๖๗}ว^{๔๖๘}ย^{๔๖๙}ด^{๔๗๐}ง^{๔๗๑}เด^{๔๗๒}ย^{๔๗๓}ก^{๔๗๔}่อน^{๔๗๕} จ^{๔๗๖}ึง^{๔๗๗}เพ^{๔๗๘}ิง^{๔๗๙}แ^{๔๘๐}ด^{๔๘๑}ได้^{๔๘๒}ใ^{๔๘๓}ไป^{๔๘๔}เ^{๔๘๕}ย^{๔๘๖}เ^{๔๘๗}ย^{๔๘๘}เ^{๔๘๙}น^{๔๙๐}เพ^{๔๙๑}ิง^{๔๙๒} ๑^{๔๙๓} ป^{๔๙๔}ระ^{๔๙๕}เท^{๔๙๖}ศ^{๔๙๗}
 ๓^{๔๙๘}ำ^{๔๙๙}น^{๕๐๐}น^{๕๐๑} ค^{๕๐๒}ือ^{๕๐๓} จ^{๕๐๔}ัน^{๕๐๕} พ^{๕๐๖}ิด^{๕๐๗}ติ^{๕๐๘}ป^{๕๐๙}บ^{๕๑๐}ี^{๕๑๑}น^{๕๑๒}ส์^{๕๑๓} ส^{๕๑๔}ห^{๕๑๕}ว^{๕๑๖}รัฐ^{๕๑๗}อ^{๕๑๘}เม^{๕๑๙}ริ^{๕๒๐}กา^{๕๒๑} อ^{๕๒๒}ิง^{๕๒๓}ก^{๕๒๔}ฤ^{๕๒๕}ษ^{๕๒๖} ฝ^{๕๒๗}ร^{๕๒๘}ัง^{๕๒๙}เค^{๕๓๐}ด^{๕๓๑}
 ส^{๕๓๒}ว^{๕๓๓}ี^{๕๓๔}เช^{๕๓๕}อ^{๕๓๖}ว^{๕๓๗}เ^{๕๓๘}น^{๕๓๙}ด์^{๕๔๐} เ^{๕๔๑}น^{๕๔๒}มา^{๕๔๓}ว^{๕๔๔}ี^{๕๔๕}ค^{๕๔๖} ส^{๕๔๗}ว^{๕๔๘}เ^{๕๔๙}น^{๕๕๐}แ^{๕๕๑}ละ^{๕๕๒}น^{๕๕๓}อ^{๕๕๔}ร^{๕๕๕}เว^{๕๕๖}ย^{๕๕๗} ส^{๕๕๘}ว^{๕๕๙}เ^{๕๖๐}น^{๕๖๑}อ^{๕๖๒}ก^{๕๖๓} ๕^{๕๖๔} ป^{๕๖๕}ระ^{๕๖๖}เท^{๕๖๗}ศ^{๕๖๘}

คือ รัสเซีย อียิปต์ อิหร่าน อินเดีย และเพื่อนบ้าน คือ พม่า
ไม่ว่าโอกาสที่จะไปได้ แต่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ได้แสดงความตั้งใจ
ต่อประเทศนั้น ๆ และรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ ก็ได้แสดงความ
ปรารถนาว่า ในโอกาสต่อไปหวังว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ คงจะได้
ไปเยี่ยมเยียนประเทศของเขาบ้างตามที่เขาได้เชือเชิญไว้

ดร. ปรีดี พนมยงค์ คุณพ่อสุดซึ้ง พนมยงค์กับคณะ คือ หลวง
สดขมัญญประดิษฐ์ ดร. วิทย์ ศิวะศรียานนท์ และเรือเอก วัชรชัย
ชัยดีทิชเวส ได้ออกเดินทางจากสนามบินดอนเมืองไปเมื่อต้นเดือน
พฤษภาคม ๒๔๘๙ และ กลับถึง กรุงเทพฯ ที่สนามบินท่าอากาศยาน
เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๐ มีประชาชน นักศึกษา ข้าราชการ
กรรมกร ได้ไปต้อนรับอย่างคับคั่งแน่นบริเวณ ใช้เวลาในการ
เดินทางประมาณ ๔ เดือน การไปครั้งนี้ไม่ใช่การไปพักผ่อน แต่
ไปในหน้าที่กต ไปทำงานให้แก่ชาติบ้านเมือง และ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ ได้ทำงาน อย่างหนัก ตั้งได้กล่าวมาแล้วว่า ในที่สุด
ท่านถึงกับได้ล้มป่วยลง แต่ผลที่ชาติไทยได้รับจากการกระทำของ
ท่านในครั้งนั้นมหาศาล

ในประเทศจีน ดร. ปรีดี พนมยงค์และคณะได้รับการรับรอง
ที่นครฉงชิ่งจากจอมพลพิเศษเจียงไคเช็ค และประชาชน ชาวจีน

ในพลีปปีนส์ ประชาชนจับตัวโรธ่า ซึ่งในระหว่างมหาสงคราม
 เป็นหัวหน้าใหญ่ในการต่อต้านญี่ปุ่น ได้ให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง
 อันคณะทูตไม้อาจจะคาดถึงได้ด้วยการที่รัฐบาลสหรัฐฯ ทั้งสอง แยกแยะ
 เจ้าของบ้านอยู่ในอุดมคติอันเดียวกันมาแต่ต้น การค้นหาปราศรัย
 จึงเป็นไปได้โดยสะดวกด้วยชนบทอันดีทั้งนี้ และด้วยการที่ประเทศ
 ทั้งสองนิยมได้มีความสัมพันธ์กันมาก่อน ดร. ปรีดี พนมยงค์จึงได้
 รับผิดชอบในการเจรจา วางรากฐาน เริ่มมีความสัมพันธ์ไมตรีกับ
 ประเทศนี้อย่างเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

จากพลีปปีนส์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และคณะไปยังสหรัฐอเมริกา
 เริ่มแต่เจ้าหน้าที่ที่เคยเยี่ยมพบแผ่นดินอเมริกา ณ เมือง
 ดอลด์แอ็งยิลดีดี และตลอดเวลาประมาณ 1 เดือนในสหรัฐอเมริกา
 ดร. ปรีดี พนมยงค์และคณะได้รับการต้อนรับอย่างเอิกเกริก อย่าง
 สัมเกียรติ จากประชาชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ องค์การต่างๆ ที่
 เป็นของเอกชนและของรัฐ เป็นการต้อนรับที่เขาได้ให้แก่ผู้แทนของ
 ชาติไทยอย่างดีเลิศ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ใช้เวลาทั้งสิ้นไปในการ
 ศึกษาแลกเปลี่ยนการต่างๆ ประกอบกับการต้อนรับชมดูอย่างดียิ่ง
 นนเองอีกด้วย ทำให้คณะทูตต้องละทิ้งการพักผ่อนแม้พอควรเสีย
 ประชาชนจับที่แห่งสหรัฐอเมริกา มร. ทรูแมน ได้กล่าวขอบคุณ

ประชาชนชาวไทย และ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ที่ได้ทำการช่วยเหลือ
 สัมพันธมิตร และสหรัฐอเมริกาและประชาชนชาวอเมริกันในระหว่าง
 มหาสงครามที่เดิมาแล้ว แม้การช่วยเหลือนั้นจะเต็มไปด้วยภัยอันตราย
 และอุปสรรคนานาประการ แต่งานการช่วยเหลือนั้นก็ได้ประสบผล
 สำเร็จเป็นที่พอใจอย่างยิ่ง ซึ่งชาวอเมริกันขอขอบคุณ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์ และประเทศไทยอย่างยิ่ง และ กระทรวงกลาโหมอเมริกัน
 มร. แพตเตอร์สัน รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม อันเป็นเจ้าหน้าที่
 โดยเฉพาะ ได้มอบเหรียญ Medal of Freedom with Gold
 Palm ซึ่งสูงส่งให้แก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นการตอบแทนคุณ
 ความดี ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ทำไว้แก่ชาติอเมริกันเมื่อวันที่ 10
 ธันวาคม 2489 นอกจากนายพลตรี จิตเจียม โดโนแวน หัวหน้า
 หน่วย O.S.S. ของอเมริกัน ซึ่งทำงานประสานกับองค์การเสรีไทย
 ในระหว่างสงคราม ยังได้มอบประกาศนียบัตรแด่คุณเกียรติคุณให้แก่
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ อันเป็นการยอมรับว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้
 เป็นสมาชิกประจำแห่งหน่วย O.S.S. นี้ด้วย

ในประเทศอังกฤษก็เช่นเดียวกัน การต้อนรับ ดร. ปรีดี
 พนมยงค์และคณะ เอ็กเกริกและดีมเกียรติไม่ยิ่งหย่อนกว่าในสหรัฐ
 อเมริกาเลย รัฐสภา อังกฤษได้จัดให้มีการต้อนรับชนที่ดัง

ผู้แทนราษฎรจะได้นำสมรฐิติภาโดยทวงถึง ดอรวดี นาราน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การบินพลเรือน ซึ่งเคยได้มาเยี่ยมเยียนประเทศไทยก่อนหน้านั้นเล็กน้อย ได้จัดการต้อนรับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ในนามของรัฐบาลอังกฤษที่แดนแคล์เคอร์เฮาส์ ซึ่งในโอกาสนั้นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีได้ทรงเสด็จไปร่วมด้วย ยิ่งกว่านั้นสมเด็จพระเจ้ายอร์ชแห่งกรุงอังกฤษและสมเด็จพระราชินีโปรดเกล้าฯ ให้มีงานพระราชทานเลี้ยงอาหารกลางวัน เพื่อเป็นเกียรติแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์และภรรยา ณ พระราชวังบักกิงแฮม ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้พบปะสนทนากับคนสำคัญ ๆ ของอังกฤษแทบทั้งนั้น การต้อนรับในประเทศอังกฤษ เกียรติยศที่ประเทศอังกฤษและรัฐบาลอังกฤษ ตลอดจนประชาชนอังกฤษให้แก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์และแก่ประเทศไทยนับว่าเป็นไปอย่างดีเลิศ

ในประเทศฝรั่งเศส มร. เดออบดม ผู้ทำหน้าที่ประธานาธิบดี ได้ให้การต้อนรับแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์อย่างดี ณ ประเทศนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้มีโอกาสไปเยี่ยม มหาวิทยาลัยกิง และเมืองกิง มหาวิทยาลัยททานโตเฮาศึกษาครั้งแรก เมื่อคราวมาศึกษาในประเทศนั้น ณ มหาวิทยาลัย ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากอธิการบดีและคณาจารย์เก่าของท่าน การต้อนรับและ

การรันทนาปราศรัยไดคนไปสู่อารมย์แห่งความเป็นอาจารย์และศิษย์
 ยิ่งกว่าความเป็นรัฐบุรุษของท่าน ท่านอธิการบดีและศาสตราจารย์
 เหล่านี้ไดแสดงความปศยนต้อย่างเต็มเปี่ยมทใดเห็นศิษย์เก่าของท่าน
 ได้สร้างคุณงามความดีไว้ให้แก่ชาติบ้านเมืองของตนและให้แก่โลก

จากประเทศฝรั่งเศส ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไปยังประเทศ สวิต
 เซอร์แลนด์ รองประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐนี้ได้จัดการ
 ต้อนรับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ที่ท่าเนียบวัดเคตวิด คณะกรรมการ
 นครบาดแห่งกรุงเบอร์ลินจัดงานต้อนรับที่ศาลานครบาด นอกจากนั้น
 ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่ง
 เสด็จไปประทับที่เมืองดาไวด์อีกด้วย แล้วเดินทางย้อนกลับผ่าน
 ฝรั่งเศสไปยังประเทศเดนมาร์ก เนื่องจากขณะนั้นพระเจ้าแผ่นดิน
 เดนมาร์กทรงประสูรพระราชินและเจ้าชายเอกเซตและเจ้าหญิง
 ไต้พระราชทานเลี้ยงต้อนรับ ดร. ปรีดี พนมยงค์และคณะในนามของ
 พระเจ้าแผ่นดิน ส่วนเจ้าชายแทนราชฎรได้จัดการให้มีการเลี้ยงต้อนรับ
 ด้วย เนื่องจากเดนมาร์กได้ติดต่อกาขายกับประเทศไทยมาช้านาน
 ทงเจ้าชายเอกเซตก็เคยเสด็จประเทศหลายครั้ง การต้อนรับและ
 การรันทนาปราศรัยจึงเป็นไปอย่างคดียง เมื่อเดินทางต่อไปยัง
 ประเทศสวีเดน ก็ได้รับการต้อนรับอย่างใหญ่โตเช่นเดียวกับที่

เคยได้รับ มาแล้วในประเทศอื่น ๆ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รับเชิญให้
 ปราศรัย กับประชาชน ทางวิทยุ กระจายเสียง ได้เข้าเฝ้าพระเจ้า
 กุสต์คาฟแห่งสวีเดน และได้พระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์ว่าซา
 Vassar ชั้นสูงสุดให้แก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และแก่บุคคลในคณะตาม
 ลำดับชั้นรองลงมา จากสวีเดน ดร. ปรีดี พนมยงค์ เดินทางต่อไปยัง
 ประเทศนอร์เวย์ อันเป็นประเทศที่อยู่เหนือสุดของยุโรป พระเจ้า
 ฮากอน กษัตริย์แห่งนอร์เวย์ได้พระราชทานเหรียญเป็นเกียรติยศ และ
 ได้ทรงส่งทนายปราศรัยอย่างกษัตริย์ที่เป็นนักประชาธิปไตยอย่างที่สุด
 การต้อนรับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ คณะทูต สันถวนไมตรี ของ
 ประเทศไทย ในทุก ๆ ประเทศได้เป็นไปอย่างดียิ่ง สัมเกียรติ และ
 เพิ่มเกียรติยศแก่คณะทูต และประเทศชาติไทยในยุคนั้น เป็นอย่างที่ไม่
 อาจจะหาค่าใด ๆ มากด่าวให้ถูกต้องและถ่วงดีได้ เพราะชั้นกต่าง
 ก็จะยาวไปกล่าวเหตุ ในทุก ๆ ประเทศ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้พบปะ
 สันทนาปราศรัย กับ บุคคล สำคัญ ของ ราชการ และรัฐการอย่างมีจร
 ดินท เห็นอกเห็นใจกัน กดินเห่หม่นของประเทศไทย ชาติไทยและ
 คนไทยที่ทำการเมืองไทยบางคนได้สร้างขวัญไว้ในระหว่างสงครามหมด
 ไปมีกดินหอมเข้ามาแทนที่ กต่างโดยเฉพาะในประเทศอังกฤษและ
 สหรัฐอเมริกา ที่เขาให้เกียรติยศอย่างสูงยิ่งแก่ดร. ปรีดี พนมยงค์

ก็เพราะเขาถือว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ประกอบคุณงามความดีตลอด
 มา โดยตระพาะอย่างงกคือ คุณงามความดีจากการดำเนินงาน
 ขบวนการเสรีไทยในระหว่ามหาสงคราม ซึ่งมีใช้จะเป็นประโยชน์อย่าง
 มหาศาลตระพาะแก่ประเทศไทยที่ไม่ต้องเป็นราชา แต่ยังเป็นประ-
 โยชน์ยิ่งใหญ่ แก่ ประเทศชาติ และ ประชาชน ของ ประเทศนั้น ๆ ด้วย
 การกระทำคุณงาม ความดี ของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงเป็นการกระทำ
 คุณงามความดีคือโลกและต่อระบอบประชาธิปไตยของโลก ซึ่งเขา
 ถือว่าเป็นภรณ์ที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญอย่างยิ่ง และกการ
 ยกย่อง สรรเสริญ นี้มีใช้ว่า เป็นเพราะ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เคยดำรง
 ตำแหน่งใหญ่โต เช่นเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินหรือนายกรัฐมนตรี
 มากหาไม่ เขาไม่สนใจในเรื่องเหล่านี้เท่าใดนัก การเป็นคนใหญ่
 คนโตในเมืองไทยอันเคยกล่าวว่าเป็นมหาอำนาจ หรือ บางที เรียกว่า
 มหาอาณาจักรไทยนั้น ตามความเป็นจริงในความรู้สึกของเขาแล้ว
 ก็กระจัดชนิดเดียวเท่านั้น ไม่ประหตาดอะไรสำหรับเขาเลย ใน
 ประเทศเหล่านั้น เขามั่นทนทุก ชั่วระบระวตคนกการเมือง และคนสำคัญ ๆ
 ของเมืองไทยได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ว่าใครเป็นอย่างไร มีชีวิต
 เบื้องหลังเป็นอย่างไร ฉะนั้นการที่เขาให้เกียรติแก่ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ก็เพราะเขาเห็นว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ประกอบวีรกรรมที่เป็นประ-

โยชน์แก่ราษฎรของตนและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติของเขา ด้วย
เท่านั้น

การเดินทางของดร. ปรีดี พนมยงค์ในฐานะทูตพิเศษของประ-
เทศไทยครั้งนั้น ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติไทยหลายประ-
การนิกหนา กล่าวโดยทั่วไปก็คือ ทำให้ประเทศเหล่านั้น รัฐบาล
กตประชาชนกต ฉะเพาะอย่างยิ่งก็คือสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเข้า
ใจทราบซึ่งถึงฐานะทางการเมืองของประเทศไทย ในระหว่างมหาสงคราม
แต่คงให้เห็นว่าคนไทยมิได้ชอบพอหรือฝักใฝ่กับพวกเผด็จการ
ที่ก่อสงครามรุกราน คนไทยส่วนมากยังนิยมประชาธิปไตยและมี
จิตต์ผูกพันอยู่กับประเทศประชาธิปไตย อันรวมกันเป็นสหประชา-
ชาติทั้งหลาย และได้พร้อมที่จะลงมือทำการต่อสู้ขับไล่ศัตรู
ของพวกอักษะและต่างกตด้วยกำลังการทำลายให้พินาศไป

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รับการยกย่องและได้รับเกียรติยศ
จากรัฐบาลประชาชนของประเทศเหล่านั้น กตการที่ประเทศไทย
และราษฎรไทยได้รับเกียรติตนเอง เพราะดร. ปรีดี พนมยงค์ ทำ
งานให้แก่ชาติให้แก่ราษฎรไทยในฐานะเป็นทูตของประเทศไทย เป็น
การทำให้เกียรติและชื่อของประเทศไทย กระจ่ายไปรอบโลก ทั้งนี้
เพราะเมื่อดร. ปรีดี พนมยงค์ไปถึงประเทศใดเมืองใดก็ได้รับการต้อนรับ

รับผิดชอบอย่างเต็มที่จาก หนังสือพิมพ์ ประชาชน วิทยุ ภาพยนตร์
 ซึ่งพวกเหล่านี้ ได้ตั้งพิมพ์เรื่องราวของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ควบคู่ไปกับ
 เรื่องของประเทศไทยและชาวไทยเต็มออคอดการเดินทาง อีกประ-
 การหนึ่งการได้พบปะกับรัฐบาล รัฐมนตรี นักการเมือง และนักการคลัง นัก
 การเงิน นักเศรษฐกิจการต่างประเทศเหล่านี้ นอกจากจะได้
 ปรับความเข้าใจและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้น
 แล้ว ยังเป็นการอำนวยความสะดวกและเปิดช่องทางสำหรับรัฐ-
 ชาติไทยจะเดินไปได้ ทางที่จะ บำรุงและสร้างความสำเร็จ ให้แก่ชีวิตของ
 ราษฎรไทยและแก่ชาติบ้านเมืองอีกด้วย โดยท่านเหล่านี้ พร้อมท
 จะให้ความร่วมมือช่วยเหลืออนานาประการ

ในบันทึกรายงานที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ เสนอต่อรัฐบาลนั้น นอก
 จากจะมีเรื่องที่ตั้งถึงผลสำเร็จที่ควรบังทุกด้านทั่ว ๆ ไป มาข้างต้น
 แล้ว ยังมีเรื่องและปัญหาอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก บันทึกนั้นมขอ
 ความกว่า 100 หน้ากระดาษพิมพ์ ถ้วนแต่เป็นเนื้อหาทางนั้น เป็น
 เรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ จากการเดินทางที่ยาวและเห็น
 เห็นอยู่ บางเรื่องเป็นการยืนยัน โทรมเตชที่โตมมาตงนายกรัฐมนตรี
 จ้างนาวาสวัสดิ์ระหว่างการเดินทาง บางเรื่องเป็นการรายงานถึง
 ผลสำเร็จในการ ทักไขข้อผู้คนที่ประเทศไทย มีอยู่ กับ ประเทศอื่น

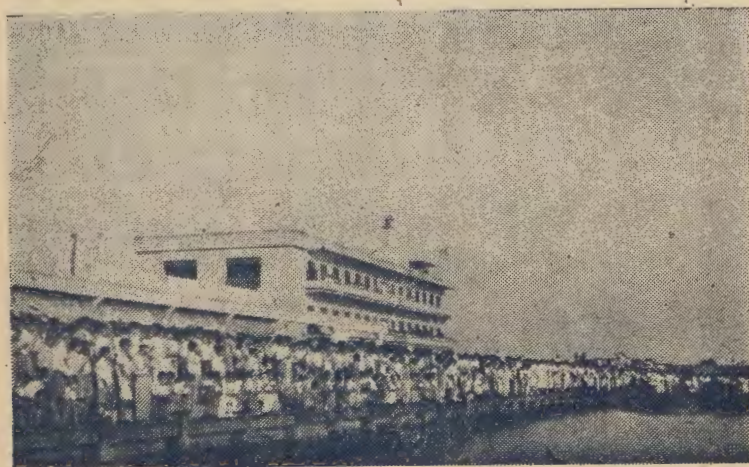
เช่น ได้เจรจากับรัฐบาลอังกฤษ ซึ่งรัฐบาลอังกฤษได้ยินยอมให้ลด
 จำนวนข้าวที่จะต้องส่งตามสัญญาจำนวน 1,200,000 ตัน ลงเหลือ
 600,000 ตัน และยึดเวลาออกไปจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม ๒490 ซึ่ง
 เรื่องสำคัญไม่น้อยเลย บางเรื่องกล่าวถึงการปรับปรุงสถานที่และ
 บุคคลซึ่งรัฐบาลไทยส่งออกไปประจำในบางประเทศ บางเรื่อง
 กล่าวถึงการที่รัฐบาลไทยควรจะทำอย่างไร เพื่อเป็นการสนองบุญ
 คุณแก่กงสุลกิตติมศักดิ์ของไทย ซึ่งทำงานให้แก่ชาติไทยในดินแดนต่าง
 ประเทศ โดยที่ไม่ได้รับผลตอบแทนอันใดเลย ดร. ปรีดี พนมยงค์
 แนะนำแก่รัฐบาลว่า เจ้าหนัของของไทยที่ส่งออกไปประจำหรือติดต่อกับ
 ชาวต่างประเทศนั้น ควรมีการอบรมระเบียบมารยาท และ
 ควรคัดเลือกบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะ และมีปฏิภาณดี เพราะถ้า
 เลือคนไม่ดีไปแล้วอาจทำให้ชาวต่างประเทศที่มาติดต่อด้วยนั้น เขา
 ใจว่าข้าราชการไทยเรามีแต่คนเงอะงะๆ ไม่ดีงาม่าเผยแพร่
 ชาวเขาและท่านผู้อ่านทั้งหลายคงจะเห็นพ้องกันว่า การเห็นแก่พวก
 แก่งพวก, ตั้งคนทีรู้จักแต่ เยต์ กับ โน ผิดๆ และมีรายงานประวัติ
 ที่ไม่มีใครเห็นด้วย ออกไปทำหน้าที่แทนประเทศไทยในต่างประเทศ
 นั้น--ทำให้คนไทยทั้งชาติต้องอับอายขายหน้าเพียงไร และเราอาจ
 จะพบในปัจจุบันนี้มากมายด้วยกัน

แต่เรื่องต่างๆ ที่กล่าวแล้วข้างต้น แม้จะสำคัญยิ่งรองจาก
 เรื่องที่จะกล่าวต่อไป เพราะว่า การทศร. ปรต พนมยงค์เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญ
 ในทางการเศรษฐกิจ และการตั้งคนผู้หนึ่ง ฉะนั้นความคิดเห็น
 และข้อเสนอนอกจากการที่ได้อพบได้เห็นมา ในเรื่องการเศรษฐกิจและการ
 ตั้งคนนั้น จึงเป็นเรื่องพิเศษและมีคุณค่าต่อรัฐบาลอย่างที่สุด ด้วย
 ในระยะนั้น แม้มหาสงครามจะสิ้นสุดไปนานแล้ว แต่ก็ยังไม่มีการ
 ใดที่ตงมือสร้างและบำรุงชาติบ้านเมืองให้เป็นไปในทางที่ดี แม้ตาม
 สมควร ออกเรื่องหนังสือสำคัญที่สุดก็คือ เรื่องสัญญาฉบับบูรณแบบ
 ชงคร. ปรต พนมยงค์ ใต้แนวทางการและทาบตามประเทศสัญญาไว้
 แล้ว เป็นการเปิดช่องทางให้รัฐบาลร่างนาว่าสวัสดิการดำเนินการต่อไป
 ซึ่งเรื่องหน้าพเจ้าขอเข้าไปกล่าวไว้ในส่วนท้ายที่สุดของหนังสือ
 เถเมน

โรงเรียนจีนตั้งแถวต้อนรับท่านรัฐบุรุษอาวุโส

ประชาชนได้หลั่งไหลกันมาต้อนรับท่านรัฐบุรุษอาวุโส
เมื่อวันเดินทางกลับจากต่างประเทศอย่างล้นหลาม

ตอนที่ ๒

ข้อเสนอเรื่องเขื่อนชัยนาท

นอกจากที่ไดกล่าวมาแล้วในตอนก่อน บันทึกของ ดร. ปรีดี
พนมยงค์ที่คัดค้านถกไมตรีของประเทศไทย ยังได้มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ
เศรษฐกิจและการตั้งคมเขื่อนเรื่องสำคัญอีกเป็นอันมาก คือ

ในด้านการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดของชาวไทยนั้น
ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ให้ความเห็นแก่รัฐบาลว่า ควรปรับปรุงวิธี
ตั้งการปลูกฝ้ายในประเทศไทยขึ้นใหม่ โดยวิธีจัดหาพันธุ์หรือทด
ตองผสมพันธุ์ที่เหมาะสม ค่อมเนื้อฝ้ายมากดีดและเมื่อยเหนียวที่
ดี พร้อมทั้งจัดตั้งโรงงานปั่นฝ้ายที่เกาะเมตต์ได้ในตัวเสร็จ และ
มีโรงงานอื่นรับช่วงเมตต์ฝ้ายไปทำประโยชน์อย่างอื่น

วิธีการทำนาที่เป็นอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ทุกวันนี้ นับ
ว่าใช้ได้ด้อยแล้ว แต่ควรส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นอีกใน ๓ ประการ คือ
การชลประทาน การใช้ปุ๋ยช่วย และการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร

สมัยใหม่ ในด้านการชลประทาน หากท้องถิ่นแห่งใดไม่สามารถ
ทำชลประทานให้ไปถึงได้ก็ควรใช้เครื่องสูบน้ำเข้าช่วย โดยวิธีเข้า
รวมกัน ตามวิธี สหกรณ์ หรือใช้เครื่องสูบน้ำเล็ก ๆ สูบน้ำขึ้นจาก
บ่อเป็นแห่ง ๆ ไป สำหรับวิธีการใช้ป้อนั้น โดยที่ การทดลอง
ป้อนิเวศศาสตร์ยังไม่ได้ผลแน่นอน ก็ควรใช้ป้อนธรรมชาติไปพลาง
ก่อน แต่สำหรับเครื่องมือการทำนาแล้ว ถ้าได้ใช้เครื่องจักรแทน
สัตว์พาหนะได้บ้าง ก็จะเป็นการดียิ่ง เพราะ อเมริกา ได้ประดิษฐ์
เครื่องมือทำนาแบบต่าง ๆ เหมาะที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยได้เป็น
อย่างดี

ในเรื่องอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ นั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์
แสดงความคิดเห็นว่า ควรตั้งเสริมการเลี้ยงปลัดสัตว์ให้ถูกหลัก คือ
ปลัดสัตว์ที่เลี้ยงนั้นควรจัดแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท มุ่งประเภทที่
ต้องการเนื้อ นม และแรงงาน ปลัดสัตว์แต่ละประเภทนั้นควรจัดทดลอง
การผสมพันธุ์ การให้อาหารเลี้ยง ที่จะยังประโยชน์ตามความมุ่ง
หมายดังกล่าวนี้มากที่สุด

การจดทะเบียนสัตว์พาหนะ นั้น ไม่ควรใช้เหล็กเผาไฟให้
แดงแล้วประทับลงที่ตัวสัตว์ อันเป็นการทรมานสัตว์อย่างที่เราทำกัน
อยู่ทุกวันนี้ แต่น่าจะใช้เครื่องมือแบบใหม่ ซึ่งมดควเดชหรือควออกชว

ทั้งหมดเดือนโตหนบไวทหุดศควคงแควดวยงเด็กอยู่ เครื่องมอนราคาถู
มาก ชนหนงราคาประมาณ 5 คอดถาวรทานน

ควรส่งเสริมการจับปลา และเครื่องเก็บรักษาปลาตกและทัน
ต้มย ซึ่งเครื่องมือที่จะใช้ในการนเวนาจะตั้งเจ้าหน้าทไปศึกษา
และหาข้อได้

ในด้านอาคารสงเคราะห์ นั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ให้ความ
เห็นว่า โครงการนี้สร้างบ้านเพื่อให้ประชาชนได้เช่าอยู่อาศัยในราคา
ถูก ดังเช่นที่ประชาชนบริติชโรดเวสต์ได้จัดสร้างบ้านไว้ สำหรับชน
ชาวแมกซิกกันเช่าอยู่ในมดรัฐเทกซัสนั้น เป็นโครงการนี้ที่น่าสนใจ
และพอที่จะพิจารณาจัดทำสำหรับประชาชนในกรุงเทพฯ ในขณะนี้
ได้ เพราะบ้านเช่ากำลังหายาก และเท่าที่มักไม่ค่อยถูกด้วยลักษณะ
อนามย ทั้งขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เมื่อ ดร. ปรีดี พนมยงค์ มีความเห็นในเรื่อง สอนสาธารณะ
ว่า คนเราทุกคนย่อมต้องการความสงบสุขนาน รื่นเริงและพักผ่อน
หย่อนใจ บัญญัติการสร้างสวนสาธารณะให้ด้วยงามและมีดังเพติด
เพติดเจริญใจควรแก่การเที่ยวเตร่ จึงเป็นเรื่องที่น่าเอาใจได้ เพราะ
การสร้างสถานที่ให้ประชาชนได้รับความเพติดเพติดเจริญใจ เป็น
การช่วยคลายความหมกมุ่น ทำให้ประชาชนมีจิตใจสดชื่น

อีกข้อหนึ่ง เกี่ยวกับการสร้างความสุขให้แก่ราษฎร ให้ได้
 ความคิดเห็นไว้ว่า ในสหรัฐอเมริกา นั้นเขาใช้กังหันลมให้เป็นประ-
 โยชน์อย่างอนึ่งชนไปอีก อาทิเช่นทำแรงหมุนสร้างกำลังไฟฟ้าทำ
 แต่งตั้งไว้ในบ้านเรือน ใช้รับฟังวิทยุ ใช้กับเครื่องยนต์อื่น ๆ ในชน
 มทบทางแห่งของเมืองไทยเราที่ไม่มีโรงทำไฟฟ้า น่าจะต้องใช้กังหัน
 แบบนี้ ให้เป็นประโยชน์ ไตดียงชน

ในด้าน การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อันจะนำประโยชน์มาสู่
 ประเทศชาติอย่างไพศาลนั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ ให้ความเห็น
 ประเทศไทย เป็นประเทศที่ มากไปด้วย วัตถุ โบราณ และมีวัฒนธรรม
 ทางศิลปกรรม อย่างยอดเยี่ยม ควรจะโฆษณา รุ่งเรือง นักท่องเที่ยว
 ให้เข้ามาเที่ยวได้มากที่สุด ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ ในการเปิด
 โอกาสให้เขารู้จักประเทศไทยด้วยตัวของเขาเองแล้ว ยังเป็นประ-
 โยชน์แก่เราในทางเศรษฐกิจอีกด้วย แต่ทั้งนี้เราต้องเตรียมตัวสร้าง
 สิ่งต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม เช่นมีโฮเต็ลและภัตตาคารสถานที่อันทันสมัย
 ล้วนโบราณสถานต่าง ๆ เหล่านี้ควรดัดรักษาไว้ให้ดี เหมาะแก่
 การที่จะไปชม ไม่ใช่ปล่อยให้ทรุดโทรม ทำท่าจะพังพินาศอย่าง
 เป็นอยู่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เห็นว่า การโฆษณาประเทศไทย
 ในต่างประเทศนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นแล้ว รั้งกว่า

ไทยเรายังไม่มีกาโรฆณาเดย ทำให้ชาวต่างประเทศรู้จักประเทศ
ไทยน้อยไปกว่าที่ควร จึงน่าจะสร้างภาพยนตร์ข่าวเกี่ยวกับประเทศ
ไทย หรือทำสมุดภาพโบราณและศิลปสถานต่างๆ ส่งไปโฆษณา
ในต่างประเทศ โดยฉะเพาะอย่างยิ่ง ควรจัดตั้งสำนักงานแถลงข่าว
หรือตั้งเลี่ยมแนะนำของไทยขึ้นในต่างประเทศ

อีกข้อหนึ่ง ได้แนะนำต่อรัฐบาลว่า ในกาโรฆณาเดยที่ยืมเงินจาก
ต่างประเทศนั้น เขาต้องการทราบหลักกาโรฆณาเดยและโครงการนั้ใช้จ่าย
เงินทุก ยืมมา รวมตลอดทั้งผลประ โยชน์นั้ที่จะได้รับจากกาโรฆณาเดย
นั้ ดังนั้นทางราชการของเราจึงควรทำสถิติในปัญหาต่างๆ ได้
ให้ถูกต้อง ซึ่งสามารถนำไปใช้และแถลงในโครงการนั้ เพื่อการ
กั ยืมเงินได้อย่างไม่ผิดพลาด

ข้อเสนอเหล่านี้และที่จะมีต่อไป รัฐบาลชำนองนาวด่วนดีได้
รับพิจารณาและดำเนินการโดยด่วน เพราะได้พิจารณาเห็นชัดเจน
ว่า งานเหล่านี้เป็นงานที่เป็นประโยชน์แก่ราษฎรและแก่ประเทศชาติ
อย่างแท้จริง ฉะนั้นการจั้ตั้งรวเงินรายจ่ายของแผ่นดินในนี้ต่อไป
ซึ่งเริ่มทำในงบประมาณบั้นนี้จึงหนักไปในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ เรื่อง
นี้ที่ดำเนินการได้โดยทันที ก็ตั้งให้ดำเนินการ เช่น สำนักงานตั้ง
เลี่ยมกาโรฆณาเดยซึ่งไม่เป็นโตเป็นพยายมานานแล้วนั้น ก็ตั้งให้กระ

มีโอกาสดังกล่าวโอกาสนี้ และทำ เพื่อความดีของบรรดาของราช-
 ฏร ให้เป็นไปตั้งเจตนาที่มีอยู่แต่เดิม และตรงกับเจตนาของรัฐบาล
 ในเวลานั้น

ในสหรัฐอเมริกา ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้รับเชิญให้ไปชมและ
 ศึกษาเรื่องเขื่อนกั้นน้ำและโครงการผลิตประทานขององค์การทอเว
 (Tennessee Valley Authority) ซึ่งตั้งอยู่ในนครรัฐเทนเนสซี ทอเว
 นี้เป็นโครงการอันหนึ่งในโครงการเศรษฐกิจนิวตัน ของประธานา
 ธิบติโรสเวลต์ ซึ่งนำผลดีมาสู่ชีวิตและความเป็นอยู่ของกสิกรและ
 ประชาชนชาวอเมริกันเป็นอย่างมาก อย่างที่เรากล่าวหาตามมาเป็น
 หดงมอ กตาวคือ ในท้องที่ดินนาเทนเนสซีแต่เดิมมาเป็นทอเว
 แห่งแดง มีไร่ชกชม มนาทวม อันไม่อาจจะบ่งกนอย่างใดได้ การ
 เป็นอยู่ของประชากรตามาก ตายงกว่าที่เราเคยหรือเคยเห็นทมและ
 เป็นอยู่ในเอเชีย แต่ภายหลังท ทอเว ได้ดำเนินการไปแล้ว คือ
 ด้วางเขื่อนกั้นน้ำในแม่น้ำเทนเนสซีและแม่น้ำอนทเชอมนกลง 28 เขื่อน
 ตามระยะเวลาต่อมา ปรากฏผลที่ได้รับคือ บึงก้นน้ำท่วมได้อย่าง
 แน่นอน ความเสียหายอันเกิดจากอุทกภัยที่ประชาชนเคยได้รับ หรือ
 ทุจริตของอดทนช่วยเหลือเป็นอันหมดไป ยิ่งกว่านั้นยังเปิดยระดับ
 น้ำในแม่น้ำเพื่อประโยชน์แก่การเดินเรือได้อย่างดี ทำให้การคมนาคม-

นาคมนทางน้ำไหลออกไปมากและระลอกมาก ในด้านการชลประทาน
 ก็สามารถจ่ายน้ำไปยังแหล่งเพาะปลูกได้ทั่วท้องที่ และตลอดไปในรัฐ
 อื่นๆ แต่ประการสำคัญก็คือ เขื่อนกั้นนานใดก่อกำเนิดน้ำตกและ
 ใช้กำลังน้ำตกให้เกิดกำลังไฟฟ้า ทั้งแสงสว่าง (Light) และการกำลัง
 (Power) ซึ่งมีราคาต่ำมากที่สุด และรัฐได้ใช้ไฟฟ้าแห่งนี้แข่งขัน
 เอาจนบริษัทไฟฟ้าเอกชนต้องลดราคาของตนลงทุก ๆ ที่จนถึงกับร้อง
 ว่าจะขาดทุนย่อยยับแล้ว แต่ผลที่ประชาชนได้จากการนมเอนกอนันต์
 กล่าวคือโดยเหตุที่ราคาไฟฟ้าต่ำมากจึงได้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมนา
 นาศนิต ผลิตภัณฑ์ที่มีราคาต่ำ ราคาถูกออกมาจำหน่ายในราคาถูก
 ให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ประชาชนยังใช้กำลังไฟฟ้าในกิจการ
 ภายในบ้าน หุงต้ม ซักฟอก ให้ความอบอุ่น และทำอุตสาหกรรม
 ในครัวเรือนได้สะดวก ส่วนของคณาจารย์ทว.เองก็ได้ใช้กำลังไฟฟ้า
 คิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ เช่น ตู้เย็น ซึ่งมีลักษณะพิเศษ สำหรับชาว
 ส่วนที่บ่ ยี่สิบ การดำเนินการของทว.เอง เป็นกาดำเนินการ
 เพื่อสวัสดิภาพและความสะดวกสบายของประชาชนอย่างเต็มที่ เป็นหลัก
 ประกัน อันถาวร สำหรับ ความ สดชื่นสมบูรณ์ ของ ประชาชน อเมริกัน
 ประเทศต่างๆ ได้สนใจ และ ส่งคนไปด และศึกษาเรื่องเขื่อน และ โครง
 การกั้นน้ำ นอยุ่เต็มอ ดร. ปรัต พนมยงค์ ได้ศึกษาเรื่องนอยาง

โถงชุดและเบ็นเวดานานไม่น้อย คึกษาแต่ละดด้วยความสนใจอย่าง
 ทัด เมื่อเจาหน้าทนายภพยนต์แสดงให้เห่นความแตกต่างของห้อง
 ทและชีวิตของประชากรกอนทจรด้างเขอน และ คำนเินการ ตาม โครง
 การณทวเอ กบภายहतทได้สร้างและคำนเินการแล้ว จึงเห่นชุด
 เ็นยงชนวา ทอทนน แต่เคมมา กมตกษณะและสภาพไม่แตกต่าง
 อะไรกบทอทในเมืองไทยนั้ก ส่วนสภาพความเบ่นอยุ่ของกดีกร
 ชาวนานน เ็นชุดเ็นที่เคยวว่า ชาวนาของเขาเบ่น ชาวนา
 วัฒนจริง ๆ ไมใช่ชาวนาวัฒนในความเพ้อฝัน อย่างของเรา
 มเรองพิเศษทขอซกไว้ในทนทด้วยนิตทงคอก ในกรไปตุ
 และคึกษาเรองเขอนน นายซ่างใหญ่ขององคกาคณน ได้แนะนำบตร
 ซายของเขา ซึ่ ใน ระหว่าง สงครามเบ่นทหารอยุ่ในหน่วยดับ ราช
 การดับแห่งหนึ่อย O.S.S. และเคยเข้ามาปฏิบัติงานอยุ่ที่เกาะแห่ง
 หนึ่งหน้าจหวดระนอง ปรากฏว่า บตรซายของนายซ่างใหญ่เ็น
 ไตรดักคนเตนเบ่นอย่างมาก ทได้พบบตร. ปรัด พนมยงค ซึ่เคยเบ่น
 หวดหน้าตั้งงานแก่หน่วยของเขาที่เกาะนั้ เขาได้แสดงความรุดักยนต์
 จนออกมานอกหน้า และกดำวว่า เขาเคยแคโดยนขอและเกยรุดักคุณ
 ของ "รัฐ" เท่านนเอง เพิ่งจึงได้มีโอกาสพบควจริงในอนน น
 เบ่นพุดักการณอนหนงทตร. ปรัด พนมยงคได้พบเห่นจหน้า

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เห็นนอกความเห็นเรื่องการร่างเงื่อนไขต่อ
 รัฐบาลชำนานาถว่าดีแล้ว เพื่อให้พิจารณาและดำเนินการร่างเงื่อนไข
 กษัตริย์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรจะต้องร่างที่เมืองชยนาท ทั้งนี้
 เพื่อเกิดประโยชน์นานาประการแก่ราษฎรและแก่ชาติบ้านเมือง ทำ
 นองเดียวกับที่ประชาชน และชาติอเมริกันได้รับ จาก เชื้อใน ดุมนานา
 เทนเนสซีมาแล้ว

ความคิดเห็นอัน ฝักใฝ่ในหัวโบราณและไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง
 ใดๆ ใดๆ จะเห็นว่า เป็นเรื่องที่จะเป็นไปได้ แม้ฉันจะได้ไป
 เห็นเงื่อนไขของทอเอมาแต่ก็ตาม ทั้งนี้เพราะยึดอยู่ในคติอันหนึ่งแต่จะ
 กัดขและเอาเปรียบราษฎรทั้งหลาย แต่เช่นเดียวกับคนนอกประ-
 เภทหนึ่งที่ทำอะไรได้ทุกอย่างและถือเอาใจของตนเป็นใหญ่ บุค-
 คดประเภทนี้ แม้ทำอะไร เป็นการ ที่เรียกได้ว่า ดี ร่าง ความเจริญให้แก่
 ชาติบ้านเมืองก็จริงอยู่ แต่เป็นการร่างที่มีราคาแพงเกินไป และ
 ไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรจะได้ บางทีก็ชักตัวเป็นหนอนกินเศษกิน
 เดี่ยวอยู่ในการกระทำอันชั่วร้าย ถ้าจะถามว่าทำไมดร. ปรีดี พนมยงค์
 หรือ นายช่าง ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นพ้องกัน และเห็นข้อดี รัฐบาลให้ร่าง
 กำหนดไฟฟ้าที่ภาคกาญจนบุรี ขอนักพอจะให้คำตอบได้ว่า ประการ
 แรกก็คือ นักกักกาญจนบุรีนั้นเกิดจากนาฝนที่ไหลจากภูเขาสูงเดียว

ทรงเกษตราธิการ โดยกรมชลประทานรับไปพิจารณา และเป็นที่
 เจาหน้าที่ดำเนินการสอบสวนศึกษาคนควาเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่นที่จะทำ
 การสร้างและรายละเอียดต่างๆ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้มอบรายละเอียด—
 และปัญหาต่างๆ ของเรื่องการสร้างเขื่อน ซึ่งทำอยู่ในอเมริกา
 ได้ดำเนินการและประคับประคองมาแต่ให้แก่เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน
 และได้ให้คำปรึกษาหารือทุกประการเท่าที่ทราบมา และเท่าที่มีความคิด
 เห็นอย่างจริงจัง การปรึกษาหารือระหว่างนายช่างผู้เชี่ยวชาญ
 ของกรมชลประทานกับดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ทำให้การดำเนินการ
 เป็นไปโดยรวดเร็วมาก ในที่สุดกรมชลประทานได้ยกขึ้นเป็นร่าง
 พระราชบัญญัติเขื่อนชัยนาท เพื่อนำเสนอขออนุมัติต่อรัฐสภา การ
 กระทำเช่นนี้ผิดแผกไปจากเรื่องอื่นๆ ที่รัฐบาลเคยปฏิบัติมา ซึ่ง
 ส่วนมากเป็นเพียงการวางแผนการณหรือโครงการนรายละเอียดเป็น
 การภายในของฝ่ายบริหาร อย่างมากก็เพียงแต่ใช้แต่งตั้งประกอบ
 พิจารณาของรัฐสภาในการอนุมัติงบประมาณ การที่รัฐบาลเสนอ
 ให้ออกเป็นพระราชบัญญัตินั้น ก็เพราะตระหนักดีว่า มกจกการอัน
 สำคัญแก่ราษฎรและชาติบ้านเมืองเป็นอันมาก เมื่อรัฐบาลแก้ดำเนิน

การมาแต่ยังไม่เสร็จสิ้น พอเปิดมหาวิทยาลัยใหม่ก็ถูกยกเลิกปล่อยให้
 ค้างคาราคาซัง นอกจากไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่ราษฎรแล้ว ยัง
 เป็นการสิ้นเปลืองเงินเปล่า ๆ ยิ่งกว่านั้นยังทำลายความเจริญก้าวหน้า
 ของบ้านเมือง อีกประการหนึ่งการดำเนินการตามโครงการแผนเขื่อน
 ชัยนาทเป็น เรื่องใหญ่ และจะต้องใช้เงินประมาณ ๖๕๐ ล้านบาท
 โดยจะใช้จากเงินต่างประเทศ ซึ่งดร. ปรีดี พนมยงค์ในฐานะทูต
 พิเศษของรัฐบาลได้ทำการทบทวนว่าจะทำได้โดยแน่นอนแล้ว แต่
 เมื่อได้รับอนุมัติออกเป็นพระราชบัญญัติ แดงกเป็น การ ยากที่รัฐบาล
 ฝอมอดคหรือมอดใหม่ดี อ่าเภอใจเป็นหนักในการบริหารจะล้มดัง
 เสียได้

ระหว่างที่รอการพิจารณาและการอนุมัติของสภาอนุ รัฐบาล
 ได้จัดตั้งนักเรียนชุดประทาน ๓๐ นาย ไปศึกษาและตงานตามโครงการ—
 การทงเอ ในกตางปี ๒๔๙๐ เพื่อกดบมาดำเนินการตามโครงการ—
 การทงเอชยนาท และดำเนินการในเรื่องการชดประทานอื่น ๆ เพื่อ
 ยังผลให้ชาวนาของไทยเป็นชาวนาวิวัฒน์จริง, ไม่ใช่ล้มมติเอาว่า
 เป็นอย่างนอย่างน

คุณประโยชน์ ที่ประเทศชาติและราษฎรไทยจะได้ รับ จาก
 เขื่อนชดประทานชยนาท มีมหาศาลนักหนา กล่าวโดยย่อคือ

สำหรับประโยชน์โดยตรงนั้นจะเป็นการช่วยเพิ่ม เนื้อนาและผลิตภัณฑ์
 อย่างอื่น ๆ ในภาคกลางของประเทศทั้งหมดจนหลายแสนไร่ และ
 จะทำการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์อื่นได้นั่นเอง ตามหลักการ
 และการวิธีการที่หันเหไปในทางวิทยาศาสตร์. กำจัด กระแส ไฟฟ้า
 จากน้ำตกที่เขื่อน จะใช้ได้ทั่วถึงอย่างน้อยที่สุด ในบริเวณ ๒๓
 จังหวัด ทั้งในเมืองและในชนบท ทั้งในด้านแสงสว่าง และการกำลัง
 ในงานสร้างการอุตสาหกรรม เพราะค่ากระแสไฟที่ใช้เป็นแสงสว่าง
 จะถูกกว่าค่าใช้จ่ายจากการใช้ตะเกียงน้ำมัน ในด้านการคมนาคม
 และการขนส่ง จะใช้ได้ทั้งแม่น้ำใหญ่, แคว, และคลองแยก ได้ตลอด
 ทุกฤดูกาลและเป็นระยะทางไกล, ปลูก และตัดวนาจัด จะได้เพิ่ม
 ผลิตอย่างมากมาย และ จะป้องกันน้ำท่วมได้อย่างแน่นอนด้วย

ข้าพเจ้าต้องขอภัยทมิฬเรื่องนามกว่าไว้ก่อนข้างยดยาว - แต่
 เป็นงานหนักหน่วงที่เกิดจากสมองและความวิริริของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
 และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จาก รัฐบาล ข้าราชการผู้ดี
 ผู้ซึ่งทรงต้องหมอบคตอันเดียวกัน คือ สร้างความดีสุดมบูรณ์ให้
 แก่ราษฎรและประเทศชาติ โดยอาศัยหลัก จ่ายเงินของราษฎรให้

น้อยที่สุดแต่ให้เกิดผลแก่ราษฎรมากที่สุด ไม่ต้องตั้งสัตย์เดย ถ้าได้
 มีการร่างเขื่อนชลประทานชยันนาทน์ ชาติของราษฎรและการเศรษฐกิจ
 กิจของชาติจะถดถอยเป็นรูปหนึ่ง ดูจากหน้ามือเป็นหลังมือ
 แต่บัดนี้ ความหวังของราษฎรจากเรื่องนี้จะระตวยหายศูนย์ไปแล้ว
 ชาวนา กระตุกตั้งหวังของชาติ ถ้าฝนไม่ตกตามฤดูกาล ก็ต้อง
 “เห็นางแมวขอฝน” ถ้าหน้าท่วม ก็ได้แต่นั่งกอดเข่าตาปริบ ๆ ทน
 ต่อความพินาศภัยนะจากอุทกภัย และในที่สุด ถึงสิ้นเนื้อประดาตัว
 สภาพของราษฎรไทยจะอยู่อย่างนี้ไปอีกนานเท่าใดหนอ

บทส่งท้าย

รายงานของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ มิได้มีประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาราษฎร์ไทยเฉพาะแต่ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และเท่าที่รัฐบาลได้ดำเนินการไปแล้วก็หาไม่ ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่สำคัญยิ่งสำหรับชีวิตของประเทศไทยอีกหลายเรื่อง เรื่องเหล่านี้ก็คือเรื่องระหว่างประเทศ ขอนำเอาแต่เรื่องที่จะไม่เป็นที่อื่นครายต่อประโยชน์ของชาติมากกล่าวถึงเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องสัญญาสัมบูรณ์แบบ ที่ประเทศไทยเป็นคู่สัญญาต้องผูกมัดอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของบริเตนใหญ่ ออสเตรเลีย และอินเดีย หรือกล่าวสั้น ๆ ว่า บริเตนใหญ่แต่ประเทศเดียว ระหว่างการเดินทางไปเยี่ยมเยือนประเทศต่าง ๆ ในฐานะสันถวไมตรีของชาตินั้น ดร. ปรีดี พนมยงค์ นอกจากจะสนใจในเรื่องอื่น ๆ อย่างมากมายแล้ว ยังได้สนใจและพยายามในเรื่องนี้เป็นอันมาก เมื่อเดินทางกลับจากสหรัฐอเมริกาไปยังอังกฤษนั้น ได้ร่วมไปในเรือ "ควีนแมรี" ดำเดียวกับรัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษ คือ นายเออร์วิน เนต์ เบวิน ตลอดจนเวลาการข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกครั้งนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ยอมละโอกาสใน

การผูกไมตรีและเจรจาในเรื่องนี้กับเขา และเมื่อไปถึงตอนตอนแล้ว ก็ยังได้พบปะกับนายกรัฐมนตรีแอดดีและรัฐมนตรีต่างประเทศผู้นอก ด้วยเหตุที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ประกอบกรรมดี อันเป็นประโยชน์ ไม่เฉพาะแต่ชาติไทย แต่ยังเป็นประโยชน์แก่ประเทศอังกฤษ และ ประเทศอื่น ๆ อีกด้วย บุคคลเหล่านี้ในนามของรัฐบาลอังกฤษจึง ได้มีความเห็นอกเห็นใจประเทศไทยเป็นอย่างดี ซึ่งนับเป็น โอกาส ของรัฐบาลในอินทจะดำเนินการต่อไปเพื่อบรรเทาความลำบาก ใน เรื่องนี้

ทางด้านรัฐบาล นายกรัฐมนตรีข้าวงนาว่าดีดี ก็มี ความพยายามและความเชื่อมั่นอย่างมากด้วยเหตุว่า รัฐบาลข้าวงนาว่าดีดี ได้ดำเนินการทางการทูตมาเป็นอย่างดีจนแล้ว ระวัง นั้นได้มีรัฐบาล ของประเทศอังกฤษ มาเยี่ยมประเทศไทยในวาระต่าง ๆ กันหลาย คน อาทิเช่น ดอร์ตันนาธาน รัฐมนตรีการบินพลเรือน มร. มัดคอดัม แมคโคหนัด แห่งกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษและดอร์ดี คิตเดย์วัน ซึ่งเคยมาเยี่ยมประเทศไทยในสมัย ที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ครั้งหนึ่งแล้ว นายกรัฐมนตรีข้าวงนาว่าดีดีและนาย- อรรถกิติ พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอื่น นอกจาก ได้ พบ ประ สันทนาในเรื่องอื่น ๆ กับบุคคลเหล่านั้นแล้ว ก็ไม่ลืมที่จะ ทราบ ทาม

เรื่องสัญญาฉบับแบบ ทั้งยังได้พบปะและดำเนินการทางการทูต
กับเอกอัครราชทูตของอังกฤษในกรุงเทพฯ อีกด้วย ส่วนเอกอัครราช-
ทูตไทยประจำกรุงลอนดอน คือ นายดิเรกชัยนาม ก็ได้ใช้สิทธิสัญญา
ความสามารถของตนในเรื่องนี้อย่างเต็มที่ ในที่สุด ความหวัง ของ
ประเทศไทย โดยรัฐบาลนั้นก็เกิดความสำเร็จอย่างแท้จริง ในวันที่
๕ พฤศจิกายน ๒๔๘๐ กระทรวงการต่างประเทศ ได้รับรายงานจาก
เอกอัครราชทูตประจำกรุงลอนดอน แจ้งว่า รัฐบาลอังกฤษจะยอม
รับรองให้ทราบในวันที่ ๗ พฤศจิกายนนั้น

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ รัฐมนตรี ๕ นาย ได้
แสดงความประสงค์ขอถอนออก แต่นายกรัฐมนตรีได้แจ้งให้ทราบว่า
รัฐบาลจะถอนออกในวันที่ ๗ เมื่อได้รับแจ้งจากเอกอัครราชทูตไทย
เรื่องสัญญาฉบับแบบแล้ว ขอให้ข้าศึกบ้านเมืองได้รับผลดี โดย
การได้เลิกสัญญาแต่ก่อนและเมื่อวันที่ ๗ มาถึง นกยกรัฐมนตรี
ได้อ่านเจตนาหมายค้อนของเอกอัครราชทูต ให้ที่ ประชุม คณะ รัฐมนตรี
ทราบว่า รัฐบาลอังกฤษขอเลื่อนวันตอบไปวันที่ ๑๓ คืออีก ๗ วัน
เนื่องจากรัฐบาลของเขามีความจำเป็นบางประการ เอกอัครราชทูต
ได้แจ้งใจด้วยถ้อยคำ “เรื่องนมหิวแน่” รัฐบาลจึงได้รอและ

ยัดฉนวนตาออกไปถึงฉนวนนอกทรงหนึ่ง ด้วยเหตุผลและความห่วงที่แน
นอนว่า จะได้รับยกเด็กสัญญาสัมบูรณ์แบบนั้น

ไม่มีใครที่มีใจศรัทธาต่อชาติจะนึกไปว่า ก่อนวันที่ ๑๓ นั้นจะ
มีอะไรเกิดขึ้น ที่จะเบียดเบียนหรือทำลายความดีในเรือน
ของชาติเสีย รัฐบาลได้ทราบอยู่เหมือนกัน ที่ได้มีพฤติกรรมบ้าง
อย่างทางการเมืองเกิดขึ้น คือข่าวการยึดอำนาจ รัฐบาลประหาร โดย
คณะทหารบางกลุ่ม ซึ่งมีความไม่พอใจรัฐบาล โดยเริ่มแรกจาก
การที่พรรคประชาธิปัตย์ นำโดยนายควง อภัยวงศ์ เปิดอภิปราย
รัฐบาลถึง ๗ วัน ๗ คืน แต่แพ้โหวต เมื่อ พด.เรอติ อดด้วย
ข้างนาวาสวัสดิ์ จัดตั้งรัฐบาลใหม่ต่อมาอีกครั้งหนึ่ง บางคน
ที่เคยรวมอยู่ในพรรคฝ่ายค้าน และสมัครเข้ารบเตือก เป็น ส.มา.ชิก
พฤกษิสภา แต่ไม่ได้รับเลือกตั้งจึงเป็นที่ไม่ประดพอรรมย์อย่างยง

อย่างไรก็ตามนายกรัฐมนตรื ข้างนาวาสวัสดิ์ ได้ ไปเยี่ยม
เขียนและพบปะรับประทานราหารร่วม กับ จอม พด. ป. พิบัติสงคราม
ในค่ำของวันที่ ๘ พฤศจิกายน ที่บ้านชนนินทรชย และได้บอกอย่าง
มิตรดีนินทว่า รัฐบาลจะลาออกในวันที่ ๑๓ แต่เป็นห่วงเรื่องการยก
เด็กสัญญาสัมบูรณ์แบบ ซึ่งมีหวังอยู่อย่างเต็มที่ในด้านทหาร ผู้
บัญชาการทหารบก พด.เอก อดุสย อดุสยเดชจรดี ก็ให้คำรับรอง

แก่นายกรัฐมนตรีอย่างฉันทันเองว่า “ไม่มีการรัฐประหาร ถ้ามีก็
ต้องเป็นของตัวเอง และอีกยังไม่คิด”

แต่แล้วในคืนวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ นั้น ก็มีการรัฐประ
หารเกิดขึ้น นายกรัฐมนตรีซึ่งคนนั้นไปเที่ยงงานที่สวนอัมพรหลบหนี
ไปได้อย่างหวุดหวิด ทำเนียบทำซ่าง ซึ่ง ดร. ปรีดี พนมยงค์ พานัก
อยู่ใต้วังการเยี่ยมชมด้วยรถถังและกระสุนบนถนนหน้า ต. ปรีดี
พนมยงค์ ดงเรือแจวหลบไปได้ตรงแถวถนนนครจนถึง ถนน ก็ยังไม่
ทราบว่าจะไปอยู่แห่งหนตำบลใด เป็นการนำประหารตาอยู่ไม่น้อย ท
รัฐประหารของประเทศไทย ซึ่งไม่มีหน้าที่ราชการใดๆ เลย ต้อง
ได้รับการเยี่ยมชมอย่างถึงขนาดจนต้องหนีเอาชีวิตรอดเช่นนั้น ใน
วันรุ่งขึ้น เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ปราบกวดชนกกระทรวง
กตาใหม่และนายควง อภัยวงศ์ ซึ่งเป็นฝ่ายค้านจับตาดังรัฐบาลที่
กันอย่างงายๆ หนีว่า พรรคนายควง อภัยวงศ์ เป็นพรรคฝ่ายค้านที่
ประหารชาติที่สุดเพราะตามธรรมเนียมของระบอบประชาธิปไตยนั้น ไม่
มีฝ่ายค้านในประเทศโดยอมรับเป็นรัฐบาล เพราะการรัฐประหาร
ฝ่ายค้านจะเข้าเป็นรัฐบาลก็ต่อเมื่อสามารถเอาชนะรัฐบาลในสภาด้วย
เรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือ โดยการเลือกตั้งเข้ามาใหม่และมีคะแนน
เสียงสนับสนุนจากประชาชนมากกว่าฝ่ายที่เป็นรัฐบาลอยู่เท่านั้น ใน

การเป็นรัฐบาลครั้งนี้ หนังสือพิมพ์ในเมืองไทย และหนังสือพิมพ์
ในต่างประเทศพากันแสดงความประหลาดใจและวิจารณ์ การกระทำ
นี้เป็นอันมาก

เมื่อรัฐประหารแตกได้ มีรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ ออก มาใช้
รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ซึ่งมาจากใต้ร่ม ตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ กำหนดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นวุฒิสมาชิกต้องมอายุ
๓๕ ปี การกำหนดอายุแบบนี้ ก็สอดคล้องกับแบบกฎหมายเลือกตั้ง
สมัยพระยามโนฯ บิดตภาฯ เอง ใช้รัฐธรรมนูญนั่นเอง ถ้าพระยา
มโนฯ มีญาณวิถึใด ๆ ที่จะทราบได้แน่ๆ คงจะพอใจไม่น้อย แต่
แต่เมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คำว่า "อำนาจอธิปไตย
มาจากปวงชนชาวไทย" ก็ดัดมีความหมายแคบลงไปทุกที
เพราะอำนาจที่เป็นของปวงชนนั้น กลับไปอยู่ในมือของพระมหากษัตริย์
เกือบทั้งหมด อาทิเช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาสูง ซึ่งตาม
รัฐธรรมนูญปี ๒๔๗๗ บัญญัติให้สภาผู้แทนเป็นวุฒิสมาชิก
เป็นต้นของการเลือกตั้งต้องชนในครั้งแรก และครั้งต่อไปราษฎรเลือก
ตรงกัน โดยตรงนั้น แต่ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ พระมหากษัตริย์
ทรงแต่งตั้งทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นก็เห็นว่า อำนาจการควบคุมการบริหาร
ซึ่งเคยเป็นของราษฎร ๓๐๐ เปอร์เซนต์ บัดนี้เหลือ ๕๐

เปอรเซ็นต์ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ นั้นจะเป็รัฐธรรมนูญที่ถอย
หลังเขาคดองเสียแล้ว

นายคอง อภยวงศ์เป็รัฐบาศอยู่ได้ ๘๐ วันกับเศษนิตหนึ่ง
ก็ถูกคณะรัฐประหาร ไซป็นเชิญให้ออกจากการเป็รัฐบาศ ดูเหมือน
นายคองจะหิวเฉี้ยไม่หอย เพราะได้เขียนขอความเป็นท่านองอุทรณ
ไว้ในคำถวายกราบบังคมดาอย่างยัดยาว จอมพด ป. พิบดสงคราม
เขาเป็นนายกรัฐมนตรีตบมาจนกระทั่งบดิน ส่วนนายคอง อภยวงศ์
กตบมาอยู่ในตำแหน่งฝ่ายคานของพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวตาม
เดิม แต่การคานของฝ่ายคานในสมัยรัฐบาศน เป็นที่น่าเฉี้ยใจว่า
ฝ่ายคานไม่ได้แต่งตั้งผู้ใดายมือพอดสมควรแก่เหตุการณ์เฉี้ย ถ้าเป็รียบ
กับพฤติการณ์ในสมัยรัฐบาศข้างนาวาดีดัดเด้อก็ถือได้ว่า ใน
สมัยนเกือบไม่มีการคคคานเฉี้ย ยิ่งกว่านั้น “ฝ่ายคาน” ของนาย
คอง อภยวงศ์ ยังต้นบัตันรัฐบาศจนเงินเดือนผู้แทนราษฎรอกคนละ
๓,๐๐๐ บาทค้อเดือน สมารักสภาสบายไปเฉี้ย แต่ราษฎรแย้

ส่วนการรัฐประหารจะมีผลค้อชุมชน คือเหล่าราษฎร หรือ
เอกชนอย่างไรน กำนผู้อ่านยอมทราบอยเฉี้ย เป็นเรื่องทอยนอก
วิถีทางของซาฟเจา แต่มหาดายเรื่องซึ่งเป็นที่น่าเฉี้ยตายแจะควรเฉี้ย
ใจค้อประเทศชาติไทย เพราะการคานนการของรัฐบาลข้างนาวา-

สัตว์ดี ในเรื่องการทำจะปลัดแยกประเทศ.

ดั่งมรดกแบบนบนอนเงยบหายไป จนกระทั่ง.

จะมีรัฐบาลไทยผู้ใดสามารถดำเนินการเพื่อใหม่ กวดยก.

นั่นเสียได้ ออกประการหนึ่ง โครงการณเขื่อนชัยนาทซึ่งจะเป็นผล.

คือสวัสดิการความเป็นอยู่ของกสิกรชาวนาและเศรษฐกิจของประเทศ-
ชาติก็ถูกรังบับไป แม้รัฐบาลก่อนนั้นจะได้ดำเนินการไปบ้างแต่

ก็ไม่มีความหมายอันใด น่าเสียตาย เรื่องนี้เป็นเรื่องของชาติแท้ๆ

ความหวังตั้งใจของ รัฐบาลหลวงข้าราชการ สัตว์ดี และความหวังของ
ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในอนที่จะนำความดีดั่งมรดกมาสู่ราษฎรไทยใน
ประการต่างๆ ก็สะดุดหยุดลงด้วยประการที่กล่าวมานี้

แต่อย่างไรก็ตามการกระทำของดร. ปรีดี พนมยงค์ ในเรื่อง
“การรับใช้ชาติ” ด้วยการยอมสละกายถวายชีวิตแก่ชาติครั้งหนึ่งได้
เป็นมรดกแก่แนวทางให้ชาติไทยกลับเข้าอยู่ในสังคมนานา ชาติอีกครั้ง
หนึ่ง จริงอย่างรัฐบาลอนหมิตร. ปรีดี พนมยงค์เป็นนายกรัฐมนตรี
และเป็นผู้เริ่มงานนี้ มิได้มโนอยู่แต่ผลที่เกิดชนแก่ชาติไทย แต่รัฐ-
บาลต่อมาอนหมิตรเรอตร์ ถอดยศ ข้าราชการสัตว์ดีเป็นนายกฯ ซึ่ง
เป็นผู้มอดม คดีอย่างเดียวกัน ได้รับช่วงและ ดำเนินงาน อย่างแข็งขัน
และในที่สุดก็ประสบผลสำเร็จ ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกในองค์

การสหประชาชาติ เป็นต้นมาอีกในธนาคารโลก และได้รับยกย่องเชิดชูในสังคมนานาชาติ ได้รับผลนานาประการจากการช่วยเหลือขององค์การนั้น ๆ

แม่ในหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ดร. ปรีดี พนมยงค์ จะได้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่อย่างตทตต ดังที่ ม.จ. ศักดิ์วงศ์ สวัสดิ์วัฒน์ ได้ทรงกล่าวไว้แล้ว ดร. ปรีดี พนมยงค์พยายามประกอบคุณงามความดี และเพื่อเอาชนะระตอศัตรูทางการเมือง ซึ่งเคยตั้งหน้าตั้งตารอมาจากกรุงกระโน้น แต่จะได้ร่วมมือกันทำงานสร้างความสำเร็จรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ แต่ดร. ปรีดี พนมยงค์ก็ผิดหวังตามเคย

ในระหว่างมหาสงคราม เมื่อเสรีไทยก่อหวอดชนในสหรัฐอเมริกา คณะเจ้าและขุนนางในเมืองไทยที่ดั่งบงเจียบอยนานได้เริ่มพึดควงชนแดงมีการเคตอนไหว ทงนเพอทาการเวียกรวงและดึงเอาดีทธิพิเศษต่าง ๆ ทอຍในมอของราชฎรและเบนของราชฎรกดบคนมา อย่างทเบนอยกอนวท ๒๔ มิถนยน ๒๔๗๕ และอนนหมายความว่า บรรดาคณะ ๒๕ มิถนากคอคศัรทางการเมืองของคณะนี้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ทราบการเคตอนไหวของคณะนี้ แต่กยงหวงอย

ว่า จะคงสมครัดมานานกันได้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ แต่
แต่พวกตของผิดหวัง

ครั้นภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรง
บรรณินิภาวระแแต่เสด็จนิวัตกรณบัลลังก์กรุงเทพ ฯ พระมหานคร ตรี.
ปรีดี พนมยงค์ ได้กราบ ถวาย บังคม ภา ออก จาก ตำแหน่ง ผู้ ดำ รั้ง
ราชการแทนพระองค์ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้อยู่ใน
ตำแหน่ง รัฐบุรุษอาวุโส โดยที่ใต้ทรงพระราชดำริเห็นว่า ตรี. ปรีดี
พนมยงค์ ได้ประกอบคุณงามความดีให้แก่ชาติบ้านเมืองเป็นอน
อนันต์ ตำแหน่งนี้ไม่เหมาะแก่ราชการ แต่เป็นตำแหน่งที่ทรง
โปรดเกล้า ฯ เกานัน และไม่มีเงินเดือนหรือเงินเดือนชพพิเศษอย่าง
ใด ตรี. ปรีดี พนมยงค์ ได้ใช้เวลาเข้าถวายวิชาความรู้คดีศาสตร์
และรัฐประศาสน์แก่พระเจ้าอยู่หัวตามที่ทรงปรารภมาอยู่เสมอ ๆ เป็น
นิจ

หลังจากหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ภาออกจากตำแหน่งนายกรัฐ-
มนตรี บัญหาทเกิดชนค่อไปมว่า จะมผู้ใดที่สมควรจะรับตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีค่อไป แต่นายควง อภัยวงศ์ เมื่อครั้งเป็นทหดวง
โกวิทย์ อภัยวงศ์ ซึ่งได้เคยได้ค่อรับรับบัลลังก์กับรัฐมนตรีของรัฐบาล
พระยามโน ฯ เมื่อปี ๒๕๑๖ ตอนพระยามโน ฯ กระทำให้ “ประ-

ชาติปไตยสะเทือน” ทหารคมัดภาและปัดสภาฯ นนบคนโตเขา
รวมแตรรวมกนเบนอนหนงอนเคยกนแตร

คณะของคร. ปรีดี พนมยงค์ ได้เห็นตระหนักว่า ไม่ควรใ้
นายคง อภัยวงศ์เป็นนายก ฉะนั้นเมื่อสภาฯ ทำการขาดเงี่ยงขาด
หน่วยกรฐมนตรี คณะของคร. ปรีดี พนมยงค์จึงเสนอนายดิเรก
ชยนามเขาแข่งชน แต่ในที่สุดนายคง อภัยวงศ์ได้ชัยชนะนายดิเรก
ชยนามเพียง ๒-๓ คะแนน จึงได้รบจัดตั้งรัฐบาลต่อมา แต่โดยที่
รัฐบาลอนันตายนายคง อภัยวงศ์เป็นนายกรัฐมนตรี ไม่สามารถแก้ไข
คำครองชีพของราษฎรให้ค้างได้ รัฐบาลคง จึงล้มลงตั้งด้วย
แพ้วัดร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองค่าครองชีพซึ่งเสนอโดยนาย
ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ต่อจากนั้นพรรคการเมืองชื่อ “ประชาธิปไตย”
อนันตายนายคง อภัยวงศ์ เป็นหัวหน้า ก็ได้ปรากฏรูปออกมาอย่าง
ชัดเจน

เมื่อรัฐบาลคง อภัยวงศ์พ้นหน้าที่ไปแล้ว คร. ปรีดี พนมยงค์
ก็ได้เข้ารับใช้ชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยการรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ตำแหน่งการณเมืองเวถานัน ฉัภาผู้ แทนราษฎรเห็นว่า คร. ปรีดี
พนมยงค์เป็นผู้ที่เหมาะสมยิ่งกว่าผู้อื่น และคร. ปรีดี พนมยงค์
ก็ได้ยอมรับตำแหน่งนั้นตามคำขอร้องของสมาชิกสภาฯ เป็นจำนวนมาก

งานของดร. ปรีดี พนมยงค์ ในตอนนั้น นอกจากการดำเนินราชการ
 ทั่วๆ ไปแล้ว งานที่สำคัญยิ่งก็คือ จัดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญ
 ใหม่ใหม่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ตนสนับสนุน นั่นคือ รัฐธรรมนูญ
 ปี ๒๔๘๕ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลได้พระ-
 ราชทานแก่ประธาธิบดีไทยโดยพระองค์เอง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ใน ค.ศ. ปรีดี
 พนมยงค์ ได้สมัคร รับเลือกตั้งในเขตจังหวัด พระนคร ศรีอยุธยาอัน
 เป็นบ้านเดิมของท่าน และก็ได้รับเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม
 ๒๔๘๙ โดยที่ราษฎรชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพอใจที่จะให้ ดร.
 ปรีดี พนมยงค์รับใช้ชาติต่อไป เขาจึงตะเวนไม่สมัครเข้าแข่งขัน
 รับเลือกตั้งเลย ในส่วนด้านพฤติกรรมบรรดาคณะปฏิวัติ ๒๔ มิถุนายน
 ส่วนมากก็ได้เข้าร่วมและรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก แม่เพื่อนฝูงที่ตาม
 บางคนจะได้ยอมรับความลำบากในคราวถูกหาเป็นอาชกรถึงคราวมา
 แดงก็ตาม คณะการเมืองอนัม ดร. ปรีดี พนมยงค์และพลเรือตรี
 ถนอม ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายก ฯ ขณะนั้นอยู่แก่ชื่อ “แนวรัฐธรรมนูญ” ได้ช่วยพระพรตประชาธิปไตยอย่างเด็ดขาด หัวหัวใจใหญ่ๆ
 และเรื่องๆ ของ ‘ประชาธิปไตย’ ทั้งที่เป็นพลเรือนและทหารนอกราช
 การดูเหมือนรู้จักหัวเดียวและไม่พอใจอย่างที่สุด และสำหรับเพื่อน

๒๔ มิถุนายน คร. ปรีดี พนมยงค์ และพลเรือตรี ถอดยศ ข้าราชการ
 สังกัดหลวงอย่างเต็มที่อาจจะได้ร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้ชาติบ้านเมือง
 กันต่อไป คงไม่มีอะไรหากจะเป็นการผิดพ้องหมองใจกันมาแต่
 เหนือช้อยอก แต่ว่า "จิตคนุษยชนไซ้ร่ ยากแท้หยั่งถึง"

แต่ในที่สุด การสักรรคคของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 อนันตมหิตต คร. ปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เขื่อนายกรัฐมนตรีและ
 โดยที่ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ คือราชบัลลังก์ และ
 คือราชวงศ์มาก, มาก, มากจนเกินไป, ได้เดินเข้าหากความพ่าย
 แพ้อย่างง่ายดาย นายกรัฐมนตรี ปรีดี พนมยงค์ ได้ตั้งของรับคำขอ
 ร้องของเจ้านายบางพระองค์ แดงเหตุ แห่งการสักรรคคออกมาตาม
 เจ้านายเหล่านั้นพระประสงค์ และด้วยความปรารถนาอันสำคัญ
 ของ คร. ปรีดีพนมยงค์ คือปรารถนาที่จะเห็นพระอนุชา เจ้าพา
 ภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) เสด็จราชสมบัติสืบต่อไป โดยที่
 เห็นว่าเหมาะสมควรกว่าเจ้านายองค์อื่น เพราะพระองค์เป็นผู้กตและ
 นิยมระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หากพระอนุชาเจ้าฟ้าภูมิพล
 อดุลยเดชไม่รับราชสมบัติแล้ว ผู้ที่จะรับต่อไปก็คือ พระองค์เจ้า
 จมภฎวงศ์บริพัตร และถัดไปก็คือพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล เจ้าของ
 หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยนั่นเอง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ภายเป็น เหยื่อของ ศัตรูทางการเมืองไป
 เดี่ยวเดียวหรือ แทบทุกหนทุกแห่งตามวาทนาสาภาแจ่มพรายกระซิบ
 มานั่งชดนาชาพันแพร์ข้าวออกศตออกไป บ้างก็ตะโกนในโรงภาพยนตร์
 ว่า "ปรีดีนะ! ในหลวง!" ประวัตศาสตร์ข้าราชการยอมกับเมื่อ 15 - 16 ปีก่อน
 เมื่อผู้พรายกระซิบว่า "ปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์" แต่คราวนั้นน้อยกว่า
 คราวก่อนนั้นมาก รัฐบาลได้จัดตั้ง ศาสดพิเศษ หรือที่เรียกกันว่า
 ศาสดกลางเมือง (ไม่ใช่ ศาสดพิเศษ อย่างที่เรา เคยรู้ว่า ได้พิพากษาให้
 ประหารชีวิตผู้ต้องหาทางการเมือง 17-18 คน) แต่เป็น ศาสดที่
 ประกอบด้วยผู้ที่เราเรียกว่า "เจ้านาย, นายแพทย์, ผู้เชี่ยวชาญ,
 ศุภกาการผู้ทรงไว้ซึ่ง ความยุติธรรม และอีกคนหนึ่ง คือ พระสังฆการ
 ประดิษฐ์ อธิบดีกรมอัยการ ผู้ซึ่งมีอำนาจสำคัญยิ่งในการรักษา
 ไว้ซึ่งมนุษยธรรม รักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของบ้านเมือง เพื่อหาเหตุ
 แห่งการล่อลวงคดีให้ประจักษ์แจ้ง และแล้วจะได้แต่งตั้งเหตุนี้ต่อ
 ราชฎรอกครั้งหนึ่ง เนื่องจาก ดร. ปรีดี พนมยงค์มีสุขภาพไม่สู้
 บรณ จึงได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 พลเรือตรี ถอดยศ ช่างนาจาศาสตร์ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 สืบต่อมา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2493 และได้ถอดถอนล่อลวงคดี
 บนเรือใหญ่ หากกรรมกรของศาสดพิจารณาได้ผลไปในทางหนึ่ง

เพราะมีความเห็นขัดแย้งกันกับแผนการผนวกรวมความรดีของตนเอง ทั้ง
ต้องค้นคว้าไตร่ตรองใจเอาออกจากวาทสารให้พ้นไปเสีย

ในที่สุดกรณีนี้จึงได้ยกขึ้นไปถึงศาล และศาลตัดสินจนบัดนี้
๒ ปีกว่าแล้ว หนังสือพิมพ์ในต่างประเทศฉบับหนึ่งเมื่อ 23 ธันวาคม
2892 ลงข่าวกรณีนี้ไว้

“... The trial is already the longest in Siam's history.
It may soon be the longest in modern court annals any where
in the world ..”

ไม่ทราบว่ามีคดี และชีวิตทนายอยู่นานต่อไปอีก
เท่าใด และ สำหรับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งได้ถูกกล่าวหาว่า พาดพิง
ถึงดอยหน่ เคารวะหัตถ์กษัตริย์ ที่ไหนรอดพ้นไปในคนเกิดรัฐประหาร
หามิฉะนั้นแล้ว โดยที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ ถ้าถูกจับกุมคุมขัง ก็เป็น
ที่เชื่อนได้ว่า “คงจะตของศุขยเสียชีวิตเป็นแน่”

อย่างไรก็ตาม พระสยามเทวาธิราชจะระเห็ดระเหไปหนใด
เสียแล้วหรือ ขรรษะแห่งพระพทท ศำสนา ที่ว่า “กฤษณการ
กฤษณิ ปาปการิ จปา ปกั” “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”
ขรรษกับขรรษยอมให้ผลหาได้เหมือนกัน และในที่สุด ขรรษยอม
ชนะอขรรษเสมอ ย่อมจกตองเป็นดังนี้ ในฉนวนหนึ่ง

นคอปฏิกการณทเบนมมาแตว และ ะไรจะเ็นไป จะเกิดชน
 ในอนาคตคือไปอีก

ในปัจจุบันนี้ เราได้ทราบกันน้อยทวไปว่า ราษฎรผู้ยากจน
 เด็กที่ถาดงศึกษาเล่าเรียน ปราศจากทอยทอาศัยปราศจากทจะศึกษา
 เล่าเรียน แดรมเบ็นจำนวนมาก บรรรคานายทนซังเบ็นเจาของเคหะ
 บ้านซ่งห้องแถวกคคคามต่อราษฎรผู้เข้า โรงเรียนนถนายนทนซัง
 เบ็นเจาของพองซบได้ตองออกจกถถานทเข้า นกเรียนนถายเบ็นผู้
 ไมมทเรียน ค่าครองชพตั้งชนเรอย ะไรอนอกนถายปรการ
 ซังกระทบคือถ้วถคภาพของราษฎร เรองเหถานเบ็นหนาทของวรัฐ
 บาดทจะตองดาเนนการทงถัน เพื่อให้ราษฎรมความรมเยนเบ็นถัง
 ถังมบทมการปกครองระบอบประชาธิปไตย นาดัยตายทเรอง
 อาการตั้งเคราะห้ของเราได้กถายเบ็นเรองตาย แดระขอถ่นอของ ดร.
 ปรต พนมยงค เรองอาการตั้งเคราะห้ซังถ่นอต่อวรัฐบาด แดวรัฐ
 บาดได้ตั้งงานไปแถวกกถายเบ็นเรองตายไปถ้ว ถ่าไมมีะไรเกิด
 ชน ราษฎรหรือชาวราชการกคงไมเคือดรอนเรองทอยุอาศัย แดะ
 ถ่าได้ดาเนนการไปททุก ๆ เรองถ้ว อย่างน้อยที่ถคความถังถังมบรรณ
 กจะเกิดชนแก่ราษฎรโดยเน้นอน เจคน้จางของดร. ปรต พนมยงค
 ที่นำระบอบประชาธิปไตยมาสู่ราษฎรไทย แดะเจคนาท้ทการปฏิวัติ

ดร. ปรีดี พนมยงค์ เมื่อตั้งรักษาการเมืองไปถึงสิงคโปร์
เมื่อปลายเดือน พฤศจิกายน ๒๔๘๐

ที่ร่างคั้งประสงค์ แม้จะต้องใช้เวลานานปี แต่กภายในระยะเวลา
ทวิษุศกปฏิวัติ

ก่อนจะจบเรื่อง ดร. ปรีดี พนมยงค์กบการปฏิวัติ ข้าพเจ้า
ก็เอาชื่อเขียนของ ผู้ใช้นามปากกาว่า ก. ข. ณ บ่อยาง ซึ่ง
ได้ในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง ว่า

“ข้าพเจ้าใครจะ รือฟัน ทบทอน ความจำ บริการ มหาศาลของ
ชาติ ททานเป็นหวเหวหวแวงทำไว้กับชาติไทย ดังจะกล่าว
เรื่องที่สำคัญยิ่ง ก็คือ

1. เปิดนระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราช
นระบอบประชาธิปไตย อันเป็นสัจกณนิยม

2. สร้างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475

3. ตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

4. สร้างระบอบเทศมณฑล

5. เจริญจากคดอกเบยเงินกุตอดนคอง

6. แก้ไขและทำสนธิสัญญาใหม่กับต่างประเทศทั้งหมด

7. ยกเลิกภาษีอากรที่ไม่เป็นธรรมแก่สังคม เช่น รัชช—

ร ๑๑๑

8. สร้างประมวลกฎหมายรัชฎากร

9. ^๕ชื่อโรงงานยาสูบ ^๕จากของชาวต่างประเทศ มาเป็นของ
รัฐ

10. ^๕ชื่อทองคำ จากต่างประเทศ และใน ประเทศ มาเป็นทุน
ดำรงเงินตราไทย ^๕

11. ^๕ธงชาติไทย ^๕

12. ^๕ธงการค้า ^๕เรือไทย ^๕ต่อ ^๕บ้านญี่ปุ่น ^๕ กูเอกราชและ
อิสรภาพของชาติได้

13. ^๕ร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๙

14. ^๕เป็นทูตแห่งชาติไปเจริญสัมพันธไมตรีรอบ โลก ๑

๑๓๑

แต่ชีวิตของบุคคลผู้ซึ่งทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอย่าง
มหาศาลดังกตเวทิตา ^๕ กาดังอยู่บนฉนวนทางแห่งความจริงหรือ
ความเท็จอันเกี่ยวพันกับคุณธรรม ^๕ ซึ่งเมื่อคิดถึงเกียรติประวัติและ
บริการสาธารณชนของท่านแล้ว ^๕ ไม่มีใครเคยที่จะคิดว่าเป็นไปได้
จะจริงหรือเท็จอย่างไรก็ตาม ^๕ เป็นเรื่องของอนาคตที่จะตัดสิน ”

1 ซึ่งที่หมายเหตุด้วยตั้งอักษร ๓ ผู้เขียนเพิ่มเติมข้อความของผู้ที่กล่าวชื่อแล้ว

ชั่วประจวบ การงานที่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ทำไว้ให้แก่ชาติ

ไทยและราษฎรไทย ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการในสมัยสัมบูรณาญา
 สัตยธิราช เป็นอาจารย์สอนกฎหมายในโรงเรียนกฎหมาย ทำการ
 ปฏิวัติ แล้วสร้างความเป็นธรรมให้แก่ราษฎร สร้างความเจริญ
 ความมั่นคงให้แก่ชาติไทยอย่างน้อยที่สุดตามที่กล่าวมาแล้ว จะเป็น
 เหตุผลพอ สำหรับพิจารณาค่าก่อกำเนิดของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
 ที่ก่อกำเนิดให้สัมภพชน แก่หนังสือพิมพ์ ฉบับหนึ่ง โดยได้อัดไว้ใน
 หนังสือนิตยสารว่า “เกี่ยวกับดวงประติษฐานที่คุณงาม ผม
 จะตอบว่า ดวงประติษฐานไม่กลับมาก็ตอบไม่ได้ เพราะทราบโค
 ติแกงมีชีวิตอยู่ ก็อาจจะกลับมากได้ ส่วนที่ถามกลับมา อาจจะ
 ก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนอย่างใดหรือ
 ไม่นั่นก็คงคงอยู่ ภายหลังจากนี้ ก็คงไม่ได้หมายความว่า จะสนับสนุน
 ให้แก่กลับมา ถ้าผมตายไปแล้ว ชายแก่อื่นกว่าผม 1 ปี แก่กลับมา
 มา ผมก็กลายเป็นพวกโง่โง่ไปจริงไหม คือถ้าจะมีใครร่วมกันโดย
 เห็นว่า ดวงประติษฐานกลับมาแล้ว ทำให้บ้านเมืองยุ่งเหยิง
 ในทางการเมือง แก่กลับมาได้ยาก”

อนิจจา! การกลับมาของดวงประติษฐาน อาจจะเป็นการ
 ก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนเสียแล้วหรือ?

มิดโตโรชิ ^๗ ดุ๊ตแมน บรรณาธิการนิตยสารการเมืองเกี่ยวกับ
 คณิตของอังกฤษ ฮือ เอเชียน ฮือริซัน เขียนไว้ว่า “อนาคต
 ของสยามแขวนอยู่กับ หลวงพิบูลหรือนายปรีดี กันแน่หรือว่า
 แขวงอยู่กับบุคคลทั้งสองนี้”

ในฐานะที่เป็นพดเมืองไทย ราษฎรไทยผู้หนึ่ง ข้าพเจ้า
 ใคร่จะกล่าวว่ อนาคตของประเทศไทยของชาติไทยนั้นแขวนอยู่กับ
 พดเมืองไทยทุก ๆ คน ไม่ใช่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ไม่ใช่หลวงพิบูล
 หรือใคร ๆ ^{๕๕} ทงนั้น สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในเวลานี้ อนาคต
 เท่านั้นที่จะตัดสินว่า ราษฎรไทยจะใช้สิทธิของเขา อย่างที่
 อับราฮัม ดินคอตน์ ได้กล่าวไว้ในวันเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี
 เมอบ พ.ศ. ๒๔๐๔ เมื่อใด หากสถานการณ์ต่าง ๆ ^๗ ที่เป็นอยู่ใน
 ชุมชนของประเทศ โดยที่ราษฎรไม่มีดีวิสัยภาพหรือหัดักประกัน
 อันสมควรแต่อย่างใด

พิจารณาอีกด้านหนึ่งถ้าการปฏิวัติ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็น
 การปฏิวัติอันแท้จริง ผู้ร่วมการปฏิวัติไม่แตกแยกถ้ามัคกัน และ
 ร่วมกันทำงานตามอุดมคติ ได้มีการปฏิรูปการเศรษฐกิจและการ
 สังคมตั้งแต่เริ่มแรก ^{๕๕} อนนย่อมเข้าใจกันว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์
 ได้ใช้โครงการนี้เศรษฐกิจและแผนการประกันสังคมอย่างนานาอารย

ชาติประชาธิปไตย ทั้งหลาย เขาได้ ดำเนิน อยู่แล้ว ประชาธิปไตย
 สำหรับราษฎรไทยย่อมมีความหมายมากกว่านั้น มากกว่าคนทรจก
 ฉลาด และรู้จักกอบ โภช จะใช้ราษฎรเป็นเครื่องม้ๆ หรือเป็นนา
 บ่อทราย และใครเล่าที่เป็นอุปสรรคอันสำคัญที่คอยขัดขวางมิให้
 มีการปฏิรูปการเศรษฐกิจและสังคมนั้น

ประชาธิปไตยที่อับราฮัม ลินคอล์นกล่าวนิยามไว้ว่า “ เป็น
 การปกครองของราษฎร โดยราษฎร เพื่อราษฎร ” นั้น สำหรับ
 ประเทศไทย ในปัจจุบันนี้ ได้เห็น โทด ความหมาย ดังกล่าวนี้ ออก ไป
 ทุกที่ ไม่ใช่ไปหาแต่ดวง แต่ไปหาความมืด เพื่อราษฎร-ใคร ?

ไม่มี ประเทศ ประชาธิปไตย ที่ใหม่ และ ชาญน้อย ประเทศใด
 ปล่อยให้ การ เศรษฐกิจ และการ สังคม เป็นไป อย่างประเทศไทยใน
 ทุกวันนี้

ก่อนที่เรื่อง ดร. ปรีดี พนมยงค์ กับ การปฏิวัติ จะจบลง
ท่านผู้อ่านอาจจะมีความสงสัยว่า ภายหลังจากเกิดรัฐประหารแล้ว
ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ไปอยู่ที่ใด และมีความเป็นอยู่อย่างไร ก่อน
อันยอมเป็นททราบกันทั่วไป ไม่ทะเลาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น
แต่แม้ใน นานาประเทศ ว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ประกอบ คุณงาม
ความดีด้านสาธารณะไว้ต่อชาติบ้านเมืองของตนและต่อโลกอย่างมากมาย
บุคคลที่ประกอบแต่คุณงามความดีนั้น แม้จะตกอยู่ในที่คับขันภยัน
ตราย ก็ยอมจะหักทพนภยันตรายนั้นได้ และยอมจะไม่ตกททช
ไต่ยากจนลงกับต่ำหืด เพราะคุณความดีที่ทำไว้ยอมส่งของ ตรงข้าม
กับคนที่ทำแต่ความชั่วร้าย เมอลงคราวคับขันและเม “ คัดธรรม
ระหว่างโจร ” ยงมอยู่ เขาอดพินไปได้ ก็ยังคงต้องประตบกับ
ความทุกข์ทรมาน ไม่ละบายกาย ไม่ละบายใจตลอดไป

จากข่าว ที่ได้จาก หนังสือพิมพ์และ ดำนงานแดงข่าวระหว่าง
ประเทศ ผู้เขียนได้พบการเคลื่อนไหวของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ มาตาม
ลำดับ ดังที่ได้สรุปไว้สั้น ๆ และนำคำ ที่เป็นข่าวนั้น มาบรรจุไว้ใน
หนังสือนี้ทั้งหมด โดยไม่แปล

หนังสือพิมพ์ สเตรตส์ไทมส์ ออกนอกในเวดnesday แห่งวันที่
 25 พฤศจิกายน 1947 (2490) ได้เสนอข่าวใหญ่ว่า ดร. ปรีดิ
 พนมยงค์ ได้ออกจากประเทศไทยไปถึง นครสิงคโปร์ เมื่อวันอาทิตย์ที่
 แดว (วันที่ 23) และได้รับการต้อนรับอย่างดีจากข้าหลวงใหญ่
 พิเศษของอังกฤษประจำภาคอาเซียอาคเนย์, ดอร์ค คิดเคิร์น

"Nai Pridi Phanomyong, former Premier and war-time
 pro-Allied resistance leader in Siam arrived in Singapore
 from Bangkok on Sunday after having been smuggled out of
 Siam on a merchant ship.

The Singapore Government and the Special Commis-
 sioner in South-East Asia, Lord Killern, have co-operated in
 withholding from publication the place where Pridi Phanom-
 yong is sheltering in Singapore, and the measure of outside
 assistance given to him to escape from Siam..... etc.....

ในวันเดียวกันนั้น หนังสือพิมพ์เวดnesday สิงคโปร์ พีเพิลส์
 ติได้ให้ข่าวเพิ่มเติมว่า ดร. ปรีดิ พนมยงค์ พานอยู่ที่เกาะเซนต์จอร์จส์
 ซึ่งอยู่ใกล้สิงคโปร์

“Nai Pridi Phanomyong Siam’s “senior statesman,” is now on St. John’s Island, Singapore quarantine station. He is living there in private accommodation, with three Siamese companions.

How Pridi escaped is still a mystery. He is believed however, to have taken temporary refuge in one of the embassies in Bangkok, from where he was smuggled out and put aboard a ship. etc....

As a refugee from Siam’s militarist regime, Pridi is entitled to the usual hospitality which the British Government accords all political exiles, writes a correspondent. He is in the same position as M. Mikolajczk, the Polish statesman, who was flown to London in an R.A.F. plane after his escape to Western Germany.

Leader of Siam’s wartime underground, Pridi was known to South East Asia Command intelligence officers as “Ruth.” Pridi was in daily radio contact with Lord Mountbatten’s head quarters at Kandy for almost 18 months of the war.”

หนังสือพิมพ์ สเตรตไทม์ ฉบับวันที่ 26 พฤศจิกายน 1947
 ยังได้เสนอคำโต้แย้งภาษาฉ. ดร. ปรีดี พนมยงค์ เรื่องการที่ได้หลบ
 หนภัยนตรายออกนอกประเทศ เพื่อจะหลีกเลี่ยงมิให้มกราคมกษัตริย์
 เพราะจะ เบนการ นำไปตี การที่คนไทย จะต้อง เสียเลือดเนื้อ ด้วยกัน
 เบนการยาเจตนาของ ดร. ปรีดี พนมยงค์เอง ที่ได้ พุดทางวิทยุ
 กระจายเสียง จากสถานีวิทยุควีนออกไซด์ของอังกฤษ ไปถึง
 บรรดาศิษย์และมิตรร่วมอุดมคติ ให้ระงับการที่จะใช้กำลัง
 อาวุธเข้าต่อสู้ กับผู้กุมอำนาจปกครองบ้านเมืองในเวลานั้น

'A warning given him a few hours before the Phibun
 coup enabled Pridi Phanomyong to escape from Siam.

The former Siamese premier and wartime resistance
 leader said in Singapore yesterday that the warning came
 from Siam's Army Commander-in-Chief.

His house was on a river and he had escaped Marshal
 Phibun's men by leaving in a small boat two hours before
 they arrived, Nai Pridi Phanomyong said.

He had stayed some days under Siamese Naval Pro-
 tection, and had decided against armed resistance to the new
 Government "because it would cause bloodshed amongst
 the Thais."

Nai Pridi withheld the news of those who aided his escape from Siam.

He described himself as a "senior statesman" and said that his escape to Singapore "had the character of a private visit."

Nai Pridi Phanomyong, who was speaking at his first press conference since his escape, said he was willing to return to Bangkok and assist a coalition government if he could be sure of justice."

แต่ในวันที่ 8 มิถุนายน ๒๔๙๑ ต่อมา ปรากฏข่าว ว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ออกเดินทางจากนครสิงคโปร์ ไปยังเกาะฮ่องกง เมื่อปลายเดือนก่อน

"Nai Pridi Phanomyong, the former Prime Minister of Siam, left Singapore late last month aboard a cargo vessel, the Wah Chong bound for Hongkong.

It was stated recently that Nai Pridi would be leaving Singapore, where he sought political refuge after the Phibun coup d' etat, for England.

Officials were unable to state yesterday whether he intended to fly to U.K from Hong Kong, or what his future plans were."

แต่จากฮ่องกง ก็ได้มีข่าวเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ว่า ท่านได้เดินทางไปยังนครเซี่ยงไฮ้ ซึ่งขณะนั้น ยังอยู่ในอำนาจครอบครองของรัฐบาลจีนก๊กมินตั๋ง

"Hong Kong police sources said yesterday that they believed that Nai Pridi Phanomyong, one-time Siamese premier now a refugee, is now believed to be in Shanghai.

They said Pridi, who is wanted in Bangkok for questioning in the death of the late King Ananda Mahidol left for Shanghai about 10 days ago"

แต่ในวันเดียวกันนั้นเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งนครเซี่ยงไฮ้ ก็ได้ปฏิเสธข่าวนี้ว่า "ไม่ทราบเรื่อง ดร. ปรีดี พนมยงค์ได้ไปยังนครเซี่ยงไฮ้เลย"

"Police here do not know whether former Siamese Premier Nai Pridi Phanomyong has has not recently arrived from Hong Kong, as alleged the police there.

นี่เป็นข่าวคราวสุดท้ายของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ สถานการณ์
สงครามกลางเมืองในประเทศจีน รัฐบาลคณะก๊กมินตั๋ง ต้องเสียนคร
เซียงไฮ้ให้แก่รัฐบาลของประชาชนชาวจีน ดร. ปรีดี พนมยงค์
จะอยู่ที่ไคยงไม่ทราบเลย รัฐบาลก๊กมินตั๋งไปตั้งอยู่ณเกาะฟอร์โมซา
นครฮ่องกงยังอยู่ในภาวะสงบ เราจึงหวังเต็มทว่า ดร. ปรีดี พนมยงค์
ยังอยู่ ยงมชวดคอย เพียบพร้อมด้วยความหวังต่อประเทศชาติ
แะราษฎรไทย ตั้งอคมคตที่ท่านใดมา คงแต่ตนและดับต่อไป
ข้างหน้าชวดชวดของท่าน

“เมอมดแล้วก็ยอมสว่าง”

ประเทศไทย

ภูมิศาสตร์ ——— ประวัติศาสตร์

ชื่อประเทศ แต่เดิมมาคือ ดงยาม ภาษาอังกฤษ Siam. เริ่มยุค
“ไทยมหาอำนาจ” เปลี่ยนเป็น ประเทศไทย. และ
Thailand ยกตั้งต้นศกภาพ. 7 ธันวาคม 2488 เปลี่ยน
คำ Thailand เป็น Siam เมื่อถึงยุค “พิบัตตอด
กาด” ในวันศกวารคดี วิสาขบูชา 11 พฤษภาคม 2492
เปลี่ยนกลับไปยุค “ไทยมหาอำนาจ” นานาชาติ
พากันจึงเรียกชื่อประเทศเราว่า Thailand หรือ
Siam คือเรียกทั้งสองอย่าง

เนื้อที่ 198,247 ตารางไมล์
พลเมือง 17,817,764 คน (สถิติปี 2491) เป็นคนไทยร้อยละ 90, จีน 3.4, นอกนั้นเป็นคนชาติอื่น ๆ

ความหนาแน่น 87.35 คนต่อ 1 ตารางไมล์

การปกครอง ระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ เริ่มระบอบประชาธิปไตย—
ไทยแต่ 24 มิถุนายน 2475 จนถึงบัดนี้ เป็นเวลาประ-
มาณ 17 ปี

ประเทศไทยมีรัฐบาล ดังนี้

ที่	ชื่อนายกรัฐมนตรี	วันแต่งตั้ง	ถึง	หมายเหตุ
1	พระยามโนปกรณนิติธาดา	10 ธ.ค. 2475	20 มิ.ย. 2476	ยึดอำนาจเบ็ดเสร็จ
2	พระยาพหลพลพยุหเสนา	21 มิ.ย. 2476	21 ก.ย. 2476	
3	พระยาพหลพลพยุหเสนา	22 ก.ย. 2476	8 ต.ค. 2480	ยุบสภา
4	พระยาพหลพลพยุหเสนา	9 ต.ค. 2480	15 ธ.ค. 2481	
5	จอมพล ป. พิบูลสงคราม	16 ธ.ค. 2481	7 ธ.ค. 2485	ประกาศสงคราม
6	จอมพล ป. พิบูลสงคราม	7 ธ.ค. 2485	31 ก.ค. 2487	โดยยึดอายุสภา
7	นายควง อภัยวงศ์	1 ต.ค. 2487	30 ต.ค. 2488	
8	นายทวี บุญยเกษตร	31 ต.ค. 2488	16 ก.ย. 2488	ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
9	ม.ร.ว. เติญญ ปรีชาโมช	17 ก.ย. 2488	30 ม.ค. 2489	ยุบสภา
10	นายควง อภัยวงศ์	31 ม.ค. 2489	23 ม.ค. 2489	
11	นายปรีดี พนมยงค์	24 ม.ค. 2489	7 มิ.ย. 2489	
12	นายปรีดี พนมยงค์	8 มิ.ย. 2489	10 มิ.ย. 2489	3 ครั้ง รวม
13	นายปรีดี พนมยงค์	11 มิ.ย. 2489	22 ต.ค. 2489	152 วัน
14	พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรง— นาวาตรีสวัสดิ์	23 ต.ค. 2489	29 พ.ค. 2490	
15	พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรง— นาวาตรีสวัสดิ์	30 พ.ค. 2490	8 พ.ย. 2490	รัฐประหาร
16	นายควง อภัยวงศ์	10 พ.ย. 2490	20 ก.พ. 2491	

ร.ร.	ชื่อนายกรัฐมนตรี	วันแต่งตั้ง	ถึง	หมายเหตุ
17	นายควง อภัยวงศ์	21 ก.พ. 2491	7 เม.ย. 2491	
18	จอมพล ป. พิบูลสงคราม	8 เม.ย. 2491	24 มิ.ย. 2492	
19	จอมพล ป. พิบูลสงคราม	25 มิ.ย. 2492		

พรรคการเมือง ตามนิคณัย, ไม่น่า มีแต่พรรคพวก พอจะแบ่งได้
เป็น 2 พวก คือ กษัตริย์นิยม กับประชาธิปไตยนิยม
เสถียรภาพทางการเมือง ไม่น่า, รัฐบาลแต่ละรัฐบาลอายุสั้น ที่
อายุยาวก็เข็ดครมเกินไป เฉลี่ยแล้วรัฐบาลหนึ่งมี
อายุไม่ถึง 1 ปี ไทยเป็นประเทศที่มีรัฐบาลมาก
ที่สุดในโลก มีกบฏมากที่สุดในโลก
ความหวัง ราษฎรไทยจงรอคอยอนาคตต่อไป

